

КОЛОМИЙСЬКА ОКРУГА ОУН:

**Документи і матеріали
референтури СБ**

1945–1950

Літопис УПА

Нова серія, том 26

**National Academy of Sciences
of Ukraine (NANU)
M. S. Hrushevsky Institute of Ukrainian
Archaeography and Source Studies, NANU
Litopys UPA Publishers
Branch State Archive
of the Security Service of Ukraine**

Litopys UPA
New Series, Volume 26

KOLOMYIA OKRUHA OUN:

**Documents and Materials
of the SB Section**

1945–1950

Kyiv

2016

Toronto

**Національна академія наук України
Інститут української археографії
та джерелознавства
ім. М.С. Грушевського НАН України
Видавництво “Літопис УПА”
Галузевий державний архів
Служби безпеки України**

Літопис УПА
Нова серія, том 26

КОЛОМИЙСЬКА ОКРУГА ОУН:

**Документи і матеріали
референтури СБ**

1945–1950

Київ

2016

Торонто

До збірника увійшли звітно-інформаційні документи і слідчо-процесуальні матеріали окружної, надрайонних та районних референтур Служби безпеки ОУН Коломийщини, які вели боротьбу з агентурою каральних органів СРСР.

This volume features reporting-informational documents and investigative-procedural materials that were prepared by the okruha, nadraion, and raion SB sections of the OUN in the Kolomyia area, which waged a struggle against the secret agents of the Soviet punitive organs.

Редакційна рада:

**Г. ПАПАКІН (співголова), П. Й. ПОТІЧНИЙ (співголова),
Г. БОРЯК, В. В'ЯТРОВИЧ, В. ЛОЗИЦЬКИЙ,
В. ОГОРОДНІК, І. ПАТРИЛЯК, М. ПОСІВНИЧ, Ю. ШАПОВАЛ**

Editorial board:

*H. Papakin (co-chairman), P. J. Potichnyj (co-chairman),
H. Boriak, V. Lozyts'kyi, V. Ohorodnik, I. Patryliak,
M. Posivnych, Yu. Shapoval, V. Viatrovych*

Упорядники:

Дмитро Проданик, Василь Гуменюк

Compilers:

Dmytro Prodanyk, Vasyli' Humeniuk

Оригінал-макет:

А. Ладик

**ISBN 978-1-897431-70-2 (Canada)
ISBN 978-966-2105-67-4 (Ukraine)**

© "Літопис УПА", 2016
© *Litopys UPA*, 2016

**75-літтю
Української Повстанської Армії
(1942-2017)**

та

**70-літтю
Великого Рейду УПА
до Західної Німеччини
(1947-2017)**

присвячується

Видавництво Літопис УПА

Кольпорувати можна
тільки органам СБ

Строго довіроче !

Вилучити

СТУДІЙНО-ІНФОРМАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ ОРГАНИ ПОЛІЦІЇ.

- 0 -

ІІ. АГЕНТУРА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ .

І 9 4 8

Вишкільний матеріал СБ про більшовицькі органи поліції (ІІ).
[ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт).]

ЗМІСТ

ВСТУП	13
INTRODUCTION	22

РОЗДІЛ І. ЗВІТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ РЕФЕРЕНТУРИ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО ПРОВодУ ОУН	31
---	----

I. Звіти.

1. Звіт за період від 18.07. до 18.08.1945 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *25 серпня 1945 р.* 33
2. Звіт за період від 18.10. до 18.11.1945 р., складений референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “147”.
25 листопада 1945 р. 45
3. Звіт за період від 18.11. до 18.12.1945 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *25 грудня 1945 р.* 57
4. Звіт за період від 18.12.1945 р. до 18.01.1946 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *25 січня 1946 р.* 69
5. Звіт за період від 10.07. до 10.08.1946 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *15 серпня 1946 р.* 77

II. Інші документи (інформативні записки, висновки, специфікації).

6. Підписка закладника про співпрацю з органами НКВС, зроблена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “147”, як зразок для есбістських вишколів. *2 липня 1945 р.* 104

7. Висновок у справі агента-внутрішника Марії Рудик-
“Чайки”, “105”, складений референтом СБ Коломийського
окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”,
“147”. *25 серпня 1945 р.* 106
8. Інформативна записка, складена референтом СБ
Коломийського окружного проводу ОУН Романом
Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ
Коломийського надрайонного проводу ОУН Василя
Мельничука-“Остапа”, “Б-505”. *10 червня 1949 р.* 108
9. Інформативна записка, складена референтом СБ
Коломийського окружного проводу ОУН Романом
Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до субреферента СБ
Коломийського надрайонного проводу ОУН “Г-808”.
22 червня 1949 р. 111
10. Інформативна записка, складена референтом СБ
Коломийського окружного проводу ОУН Романом
Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ
Коломийського надрайонного проводу ОУН Василя
Мельничука-“Остапа”, “Б-505” та субреферента СБ
цього проводу “Г-808”. *Серпень 1949 р.* 113
11. Інформативна записка, складена референтом СБ
Коломийського окружного проводу ОУН Романом
Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Карпатського
крайового проводу ОУН Миколи Твердохліба-“Грома”,
“090”. *[Не раніше серпня 1949 р.]* 116
12. Інформативна записка, складена референтом СБ
Коломийського окружного проводу ОУН Романом
Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до субреферента СБ
Коломийського надрайонного проводу ОУН Миколи
Долішняка-“Бойтура”, “Т-63”. *18 травня 1950 р.* 118
13. Специфікація висилки пошти, складена референтом
СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом
Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Карпатського
крайового проводу ОУН Миколи Твердохліба-“Грома”,
“090”. *20 квітня 1950 р.* 121
14. Специфікація висилки пошти, складена референтом
СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом
Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Карпатського
крайового проводу ОУН Миколи Твердохліба-“Грома”,
“090”. *11 липня 1950 р.* 122

**РОЗДІЛ II. ЗВІТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ
НАДРАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ
КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН..... 123**

I. Коломийський надрайон.

15. Звіт за період від 1.07. до 30.09.1948 р.,
складений референтом СБ Коломийського надрайонного
проводу ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”.
5 жовтня 1948 р. 125
16. Звіт за період від 30.09. до 31.12.1948 р.,
складений референтом СБ Коломийського надрайонного
проводу ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”.
4 січня 1949 р. 129
17. Звіт за період від 1.01. до 31.03.1949 р.,
складений референтом СБ Коломийського надрайонного
проводу ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”, “126”.
7 квітня 1949 р. 134
18. Звіт за період від 1.04. до 30.06.1949 р., складений
референтом СБ Коломийського надрайонного проводу
ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”, “126”.
5 липня 1949 р. 144
19. Чорна листа, складена субреферентом СБ
Коломийського надрайонного проводу ОУН “127”.
12 червня 1949 р. 155

**РОЗДІЛ III. СЛІДЧІ МАТЕРІАЛИ
НАДРАЙОННИХ ТА РАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ
КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН..... 161**

I. СЛІДЧІ МАТЕРІАЛИ НАДРАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ

Коломийський надрайон (I).

20. Зізнання референта пропаганди Коломийського
надрайонного проводу ОУН Петра Тимосишина-“Юрка”
в справі Миколи Соколовського (Боднара)-“Біди”.
21 квітня 1948 р. 163

**II. СЛІДЧІ СПРАВИ, ПОВІДОМЛЕННЯ, ПРОТОКОЛИ
РАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ**

Коломийський район (ч. 1).

21. Повідомлення відносно слідчої справи СБ на
Василя Граба з с. Корнич. *10 листопада 1945 р.* 167
22. Слідча справа СБ на Марію Дранчук з с. Кропивище.
25 серпня 1948 р. 168
23. Протокол допиту СБ Івана Рачука з с. Тростянка.
24 червня 1949 р. 188

24. Протокол допиту СБ Григорія Григорчука з с. Дятківці. 7 липня 1949 р.	196
Печеніжинський район (ч. 2).	
25. Протокол допиту СБ Параски Горецької з с. Печеніжин. 13 грудня 1948 р.	201
26. Протокол допиту СБ Параски Жупник з с. Молодятин. 5 травня 1949 р.	219
27. Слідча справа СБ на Ілька Боднаренка з с. Печеніжин. 12 травня 1949 р.	230
28. Слідча справа СБ на Миколу Кузика з с. Печеніжин. 15 травня 1949 р.	244
29. Слідча справа СБ на Михайла Сметанюка з с. Печеніжин. 15 травня 1949 р.	249
30. Слідча справа СБ на Василя Явдошняка з с. Ключів Великий. 28 травня 1949 р.	263
31. Протокол допиту СБ Дмитра Стефурака з с. Молодятин. 8 червня 1949 р.	271
32. Протокол допиту СБ Михайла Саманіва з с. Рунгури. 5 грудня 1949 р.	285
Коршівський район (ч. 3).	
33. Протокол допиту СБ Василя Ясінчука з с. Товмачик. 5 січня 1949 р.	290
34. Протокол допиту СБ Андрія Семчука з с. Станіславівка. 23 лютого 1949 р.	320
35. Протокол допиту СБ Юрка Прокопчука з с. Товмачик. 5 травня 1949 р.	326
36. Протокол допиту СБ Василя Федасюка з с. Раківчик. 26 червня 1949 р.	331
37. Протокол допиту СБ Василя Турянського з с. Шепарівці. 5 липня 1949 р.	345
Жаб'євський район (ч. 7).	
38. Протокол саботажної акції звена ЕВ СБ Жаб'євського р-ну. 25 вересня 1948 р.	361
39. Протокол допиту СБ Дмитра Сенюка з с. Дземброня. 7 червня 1949 р.	362
40. Протокол допиту СБ Івана Бойчука. 18 червня 1949 р.	365
41. Протокол допиту СБ Івана Пігуляка з с. Кривопілля. 27 червня 1949 р.	369
Яблунівський район (ч. 8).	
42. Повідомлення та примітка відносно слідчої справи СБ на Василя Денисюка з с. Космач. 31 грудня 1945 р.	382

Заболотівський район (ч. 13).

43. Протокол допиту СБ Петра Луканюка з с. Тростянець. <i>30 квітня 1949 р.</i>	384
44. Протокол СБ на члена комсомолу Петра Луканюка з с. Тростянець. <i>Квітень 1949 р.</i>	401
45. Протокол СБ у справі крадіжки Петром Луканюком з с. Тростянець. <i>Квітень 1949 р.</i>	405
ДОДАТКИ	407
Список скорочень	409
Схеми поділу ОУН	413
Керівний склад референтури СБ Коломийської округи ОУН	422
Ілюстрації	454
Показчик	463
Перелік документів	540
Перелік ілюстрацій	544

Кольпортувати можна
тільки органам СБ

Строго довіроче!

СТУДІЙНО-ІНФОРМАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ
ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ ОРГАНИ ПОЛІЦІЇ.

- 0 -

ІІІ. Д О Д А Т О К

- 1.Справозедення в большевицьких органах поліції.
- 2.Інформації про Одеську Школу Міліції МВД ССРСР.
- 3.Інформація про "Спецшколу ч. 2."

І 9 4 8

Вишкільний матеріал СБ про більшовицькі органи поліції (ІІІ).
[ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт).]

ВСТУП

До збірника “Коломийська округа ОУН: документи і матеріали референтури СБ, 1945-1950” увійшли звіти, інформаційні записки, повідомлення, протоколи та інші документи, які містять відомості про діяльність референтур Служби безпеки (СБ) на території Коломийської округи ОУН (загалом 45 документів).

Структура збірника включає історико-археографічний вступ, власне документи і матеріали та додатки. Документальну частину складають три тематичні розділи: 1) звітно-інформаційні документи референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН; 2) звітно-інформаційні документи надрайонних референтур СБ; 3) слідчі матеріали надрайонних та районних референтур СБ. У тематичних розділах документи і матеріали згруповані хронологічно за приналежністю.

При підготовці даного збірника використано фонди Галузевого державного архіву Служби безпеки України (ГДА СБ України), Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України (ЦДАВОУ), архіву Центру досліджень визвольного руху (ЦДВР), архіву музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери, приватних збірок дослідників збройної боротьби за Незалежність 1940-1950-х років ХХ ст.

***

Коломийська округа ОУН була створена в лютому 1929 р. (від часу постановня Крайової Екзекутиви ОУН ЗУЗ) і проіснувала, як структурна одиниця, до весни 1952 р.

За час свого існування вона зазнавала незначних структурних змін.

Від часу реорганізації організаційно-територіальної структури ОУН наприкінці 1944 – початку 1945 рр. і до весни 1948 р., Коломийська округа ОУН складалася із 3-х надрайонів і 13 районів. У травні 1948 р. до Коломийської округи приєднано Рахівський

надрайон (у складі двох районів), який раніше належав до Закарпатської округи ОУН¹.

Функції протидії каральним органам окупаційних режимів (Польщі, Німеччини, СРСР) та захисту учасників збройного підпілля ОУН і їх симпатиків, були покладені на Службу безпеки ОУН, яка почала творитися від 1940 р., після II Великого Збору ОУН.

Служба безпеки ОУН – це внутрішній розвідувальний та контррозвідувальний орган Організації українських націоналістів. Завданням цієї структури, у першу чергу, було налагодження внутрішньої і зовнішньої розвідки, виявлення та ліквідація ворожої агентири, знищення функціонерів окупаційної влади, створення власної сітки інформаторів².

Організаційна структура СБ прив'язувалася до територіальних ланок ОУН, починаючи від Проводу ОУН в Україні. Референтури СБ діяли в складі крайових, окружних, надрайонних і районних проводів ОУН. Нижче районного рівня, був кущовий інформатор, який виконував функції найнижчої ланки референтури СБ в системі ОУН³.

Референтури СБ, в залежності від функціональної спрямованості, поділялися на підреферентури: слідчу, бойову, технічну, навчальну.

До складу референтури СБ (від окружного до районного рівня), входили: референт (крім загального керівництва, відповідав за протидію ворожій агентири), субреферент (заступник референта – відповідальний за кадровий, навчальний та слідчий напрямки), технічний субреферент (адміністратор), бойовий субреферент (комендант боївки), слідче звено та боївка⁴.

Важливе місце у роботі органів СБ займала розвідка та контррозвідка.

Розвідувальну роботу здійснювали всі працівники СБ, але головну роль тут відігравали кущові інформатори СБ, які спиралися на розгалужену розвідувально-інформаційну мережу. Розвідка полягала у зборі інформації про рухи внутрішніх і прикордонних військ та районних опербоївок, кадровий склад ка-

¹ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 25: Коломийська округа ОУН: документи і матеріали, 1945-1952. – Київ – Торонто, 2015. – С. 16, 24-25.

² Літопис УПА. Нова серія. – Т. 23: Золочівська округа ОУН: документи і матеріали референтури СБ 1944-1951. – Київ – Торонто, 2015. – С. 13-14.

³ Іщук О., Огороднік В. Генерал Микола Арсенич: життя та діяльність шефа СБ ОУН. – Коломия: Вік, 2010. – С. 64.

⁴ Веденєєв Д., Биструхін Г. Двобій без компромісів. Протиборство спецпідрозділів ОУН та радянських сил спецоперацій. 1945-1980-ті роки: Монографія. – К.: К.І.С., 2007. – С. 74-75.

ральних, партійних та радянських органів, розташування адміністративних будівель, настрої місцевого населення та інше⁵.

Контррозвідувальна робота – це боротьба з ворожою агентурою та активні спроби есбістів впровадити своїх інформаторів до радянських силових структур.

Технічним референтом велася картотека, в якій фіксувалися встановлені агенти, запідозрені в агентурній роботі особи, списки співробітників МВС і МДБ та радянських і партійних функціонерів, протоколи переслухань затриманих осіб, розвідувальні звіти⁶.

На терені Коломийської округи ОУН упродовж 1945-1947 рр., слідчі звена складалися із 3-х слідчих. Слідчі проводили розслідування справ на осіб (підпільників та цивільних людей), запідозрених в агентурній діяльності, розслідування надзвичайних подій (облав, засідок, вивозів населення та інших акцій) і обставин загибелі кожного учасника визвольного руху⁷.

Починаючи від 1948 р., через значні втрати, кваліфікованих слідчих стало не вистачати. Тому згідно вказівки окружної референтури СБ, надрайонних слідчих закріплено по районах через брак районних інформаторів та слідчих⁸.

Проте згодом, через загибель вагомої кількості керівників референтур СБ, слідчих призначають на посади надрайонних та районних референтів і субреферентів⁹.

Однією з перших на терені Коломийщини була створена повітова боївка СБ Косівщини, яку організував повітовий референт СБ Кость Ґеник-“Крук”, у другій половині 1943 р. Боївка відразу ж провела кілька акцій з ліквідації місцевих комуністів та інших ворожих підпіллю елементів¹⁰.

---

⁵ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 50. – Арк. 96-98 (студійно-інформативний матеріал про большевицькі органи поліції); ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 28 (1960). – Спр. 10. – Арк. 275 (опер. сводка №357 за 23 декабря 1949 г.).

⁶ Проданик Д. Шлях боротьби Василя Сенчака-“Ворона”. – Літопис УПА. Серія “Події і люди”. – Кн. 15. – Торонто–Львів, 2011. – С. 31-32.

⁷ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 58. – Арк. 230 (звіт окр. реф. СБ за час від 10.07. до 10.08.1946 р.); Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 5218. – Т. 1. – Арк. 126 (протокол допиту Никифорчина О.).

⁸ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 37 зв. (записка окр. реф. СБ Романа Тучака-“Кірова” до край. реф. СБ КК Миколи Твердохліба-“Грома”).

⁹ Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 6555. – Т. 1. – Арк. 18 (протокол допиту Рабинюка Д.); Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 2. – Арк. 51 (протокол допиту Кузьменюка П.).

¹⁰ Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 2. – Арк. 51-52 (протокол допиту Кузьменюка П.).

Із поверненням радянської окупаційної влади навесні 1944 р., організуються окружна боївка, яку очолив Дмитро Валько-“Дик”, та районні боївки СБ¹¹.

Бойовики СБ проводили затримання, конвоювання та ліквідацію осіб, запідозрених в агентурній діяльності, забезпечували охорону керівного складу референтур, здійснювали диверсійні акції (знищували приміщення сільських рад та станиць винищувальних батальйонів, спалювали архіви, пошкоджували мости, залізничні колії та телефонні лінії)¹².

Щодо складу боївок, то впродовж 1945-1946 рр. їхня чисельність складала 10-15 бойовиків, а в 1948 р. – 3-5 бойовиків. Винятком була боївка СБ Жаб'євського районного проводу ОУН, яка нараховувала 18 бойовиків¹³.

Упродовж 1945-1948 рр. на терені Коломийської округи ОУН постійно перебував крайовий референт СБ Карпатського краю Володимир Лівий-“Митар”, а також періодично знаходився вишкільник СБ КК Василь Шеванюк-“Залізний”. Під їхнім керівництвом проведено ряд есбістських вишколів¹⁴.

На відміну від надрайонних та районних референтур СБ, де відбувалася часта зміна керівного складу (в основному через загибель референтів СБ, а також через переведення їх на вищі посади теренової мережі ОУН), окружну референтуру СБ впродовж 1944-1951 рр. стало очолював Роман Тучак-“Кіров”. Коротко, з вересня 1947 р. по травень 1948 р., окружним референтом СБ був призначений Юліан Матвіїв-“Недобитий”, а “Кіров” в той період часу перебував на посаді окружного організаційного референта¹⁵.

Щодо ворожої агентури, то окружний референт СБ “Кіров” у своїй записці до надрайонного референта СБ Коломийщини Василя Мельничука-“Остапа”, дав характеристику таких її родів: секретні осведомителі (таємні повідомлювачі), агенти-рейдовики, агенти-внутрікамерники, агенти-внутрішники, агенти-резиденти, агенти-бойовики (терористи) та інші.

---

¹¹ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15: Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1946-1952. Книга 2. – Київ – Торонто, 2011. – С. 388-389.

¹² ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 58. – Арк. 101-102 (звіт окр. реф. СБ за час від 18.07. до 18.08.1945 р.).

¹³ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15. – С. 397.; ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 6. – Арк. 248-249 (АС “Верховинці”).

¹⁴ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 25. – С. 20.

¹⁵ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707. – Арк. 40-41 (протокол допиту Кузьміна В.); Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15. – С. 403.

Основні зусилля щодо ліквідації українського визвольного руху каральні органи СРСР покладали на внутрішню агентуру. До такого роду агентури відносилися підпільники, які були захоплені у полон, погодилися на співпрацю з ворогом та повернуті до підпілля. Їх вербовка оперативниками відбувалася в основному шляхом шантажу¹⁶.

До завдань агентів-внутрішників входило систематично повідомляти про стан справ та настрої підпільників, але їх головна мета – при кожній нагоді вбивати провідників вищого рангу та їх охоронців і повідомивши про це оперативників, знову повертатися до підпілля¹⁷.

Справами агентів-внутрішників керував особисто окружний референт СБ, а розробкою займалися працівники СБ¹⁸.

Для прийняття рішення по ліквідації об'єкта (агента, члена партії, активного виступника), необхідна була достатня кількість компрометуючих матеріалів. У своїй записці окружний референт СБ "Кіров" зазначав, що на "Чорну листу" (інша назва – "Ліквідаційна листа") ліквідовуються:

1. Явні більшовицькі виступники.

2. Розкрита і перевірена агентура, яка в слідчому процесі не дасть СБ нових прийомів роботи каральних органів СРСР.

3. Працівники радянської адміністрації і партії.

Ліквідацію міг провести кожний член ОУН, але лише за рішенням надрайонного провідника і референта СБ. За безпідставну ліквідацію винні притягувалися до судової відповідальності¹⁹.

Органи МДБ та МВС для дискредитації керівного складу підпілля ОУН, вживали також всякого роду провокаційних заходів. Зокрема надсилалися провокаційні листи до керівників різного рівня, щоб скомпроментувати та дати привід працівникам СБ запідозрити їх у зраді: до надрайонного організаційного референта ОУН Коломийщини пор. Михайла Москалюка-“Спартана”, надрайонного господарчого референта ОУН Городенківщини Івана Захарієва-“Мирона” та багатьох інших²⁰.

¹⁶ ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 50. – Арк. 96-98.; ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 5-6 (інф. записка окр. реф. СБ Романа Тучака-“Кірова” до надр. реф. СБ Коломийщини Василя Мельничука-“Остапа”).

¹⁷ Архів ЦДВР. – Ф. 9. – Арк. 7 (протокол допиту СБ Василя Туряньського з с. Шепарівці).

¹⁸ ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (блокнот). – Арк. 1-2 (вказівки окр. реф. СБ Романа Тучака-“Кірова” підлеглим есбістам).

¹⁹ ГДА СБУ – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 4-4 зв. (записка окр. реф. СБ Романа Тучака-“Кірова”).

²⁰ Архів ЦДВР. – Ф. 9. – Арк. 1-1 зв. (лист полк. Нечаєва до Михайла Москалюка-“Спартана”); ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 58. – Арк. 100.

Також з метою дискредитації, еміґебісти стали поширювати комунікат про “зраду” окружних керівників Григорія Легкого-“Бориса” та “Кірова”, за підписом захопленого у полон 3 травня 1948 р. надрайонного референта СБ Коломийщини Віктора Оманчука-“Олеся”, який погодився на співпрацю з ворогом (аґент-внутрішник “Громадянин”)²¹.

Для поборювання визвольного руху оперативники МДБ широко використовували спеціальні засоби, як, наприклад, хімічний препарат “Нептун-47” (в підпіллю його називали “отрутою”). Засіб давали перевіреним аґентам, які підсипали в їжу підпільникам. Окружний референт СБ “Кіров” розробив інструкцію “Про снодійні засоби” (під цифронімом “Т-48”), в якій давав рекомендації щодо запобігання отруєнню, а також як діяти після вживання засобу. Ця інструкція була поширена і в інших округах ОУН²².

Діяльність референтур СБ Коломийщини була доволі ефективною. Есбісти виявили та знешкодили поважне число ворожої аґентури, знищили або захопили у полон значну кількість співробітників МДБ та МВС, активних працівників радянських адміністрацій та партійних функціонерів²³.

Заслугує на увагу виявлення працівниками СБ групи грабіжників, яка була організована оперативниками Коршівського райвідділу УМДБ і діяла впродовж 1947-1948 рр. Ця група складалася із місцевих жителів, які були завербовані до аґентурної мережі, а очолював її резидент Василь Ясінчук (а/рез. “Дуб”, протокол допиту СБ подано в розділі III документальної частини). Грабежі на терені кількох районів вони здійснювали під виглядом вояків УПА²⁴.

Небезпеку для збройного підпілля ОУН становили не тільки аґентурно-бойові групи, які були при кожному райвідділі обласних управлінь МДБ та МВС, а й поодинокі аґенти-бойовики. Таким аґентам для виконання атентатів оперативники видавали зброю, а після виконання – виплачували великі суми грошей за кожного вбитого підпільника.

Прикладом може слугувати випадок з аґентом-бойовиком Коршівського РВ УМДБ Іваном Міняйлюком (а/б “Грубий”). Він

²¹ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 25. – С. 21.

²² Іщук О., Николаева Н. Застосування радянськими спецслужбами допоміжних засобів у боротьбі з підпіллям ОУН та УПА // Український визвольний рух. – Львів, 2008. – Збірник 12. – С. 149-152.

²³ ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 28 (1960). – Спр. 10. – Арк. 245 (опер. сводка №346 за 12 декабря 1949 г.).

²⁴ Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери. – Ф. ВБ. – Арк. 1-19 (протокол допиту СБ Василя Ясінчука з с. Товмачик).

отримав зброю для ліквідації членів ОУН, які перебували на нелегальному становищі, але виявлений працівниками СБ та застрелений при спробі втечі; його зброю (автомат ППШ і пістолет ТТ) забрано для потреб визвольного руху²⁵.

Невідомо скільки б ще часу продовжувалася революційно-визвольна боротьба проти радянського окупаційного режиму на терені Коломийщини, якби не перехід на бік ворога окружного референта СБ “Кірова”.

Наслідком успішно проведеної операції опергрупою відділу 2-Н УМДБ 28 липня 1951 р. в Яремчанському районі, стало захоплення дружини “Кірова” Надії Кульчицької-“Наді”. Оперативники написали до “Кірова” листа і у записці-відповіді він дав згоду на співпрацю.

23 вересня 1951 р. на конспіративній квартирі у м. Коломия, відбулася зустріч “Кірова” з начальником УМДБ Станіславської обл. полковником Шевченком, його завербовано як агента-внутрішника під оперативним псевдонімом “Тарас Степанович” та повернуто до підпілля.

Саме через зрадницькі дії таких чільних есбістів, як окружний референт СБ “Кіров”, окружний субреферент СБ Микола Ільницький-“Орест”, надрайонний референт СБ Городенківщини Петро Кузьменюк-“Кордуб” та інших, упродовж другої половини 1951 р. і першої половини 1952 р. підпільний рух на терені Коломийської округи ОУН був в основному розгромлений²⁶.

Цей збірник присвячений 25-й річниці Незалежності України та вшануванню пам’яті загиблих українських військовиків під час проведення АТО на сході нашої країни.

***

Перший розділ даного видання “Звітно-інформаційні документи референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН” містить звіти, записки та листи окружної референтури СБ Коломийщини, які охоплюють період 1945-1950 рр. (14 документів).

Другий тематичний розділ включає звіти референтури СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН. Документи (загальне число 5) охоплюють період 1948-1949 рр.

Третій тематичний розділ складають слідчі справи, протоколи надрайонних та районних референтур СБ за період 1945-1949 рр. (26 документів).

²⁵ ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 28 (1960). – Спр. 10. – Арк. 218 (опер. сводка №337 за 3 грудня 1949 г.).

²⁶ Літопис УПА. Нова серія. – Т. 25. – С. 25.

***

Документи і матеріали передруковано без скорочень, у повній відповідності до оригіналу.

Усі документи і матеріали, що публікуються, мають заголовки, складені упорядниками. У них зазначено порядковий номер, тип документа, за наявності – авторство, зміст, дата та діловодний номер. Якщо дату створення документа не встановлено, він датується за змістом, супровідними документами, тощо. У такому випадку умовну дату подано в квадратних дужках [Серпень 1949 р.].

Пропущені, непрочитані та пошкоджені частини текстів позначаються квадратними дужками [...]. Незрозумілі частини текстів позначено графічно (xx*).

У збірнику максимально збережено лексику, авторські і редакторські особливості джерел. Без змін подано власні й географічні назви. Згідно із сучасними нормами виправлено пунктуацію, вживання лапок. Текст документів і матеріалів подано на основі сучасних правил публікації історичних документів. Орфографічні помилки в написанні виправлено без застережень. Зокрема, у відповідності з вимогами сучасного українського правопису виправлено написання прийменників, часток (підчас – під час, рівнож – рівно ж, в дома – вдома). Упорядковано вживання апострофа (св'ято – свято, довіря – довір'я). Орфографічні помилки, що перекручують смислове значення, подано у примітках. У відповідності до тексту подано криптоніми.

Гриф <таємне> відтворюється в правому верхньому кутку тексту документа. Гриф <відпис> не передається, оскільки його значення відбивається терміном <копія> у легенді документа. Помітки на документах (резолюції, адресування), що стосуються їхнього змісту, збережено і подано як продовження тексту документа. Інші з них опущено.

Закреслені слова в тексті не подано. В окремих випадках для повного відображення змісту закреслені місця відтворено в тексті й графічно виділені (<xx>). Скорочено написані слова, крім загальноприйнятих скорочень, відтворено повністю та графічно виділено (<xx[x]>).

Кожен документ супроводжується легендою, в якій зазначено місце його зберігання (скорочена назва архіву, номер фонду, опису, справи, тому, аркуші), вказується автентичність документа (оригінал, копія, засвідчена копія). Зазначено відтворення документів (рукопис, машинопис), інформація про попередню публікацію чи передрук документа подається в легенді.

У виданні представлено фотопортрети, а також сюжети підпільного життя, з архівів (ГДА СБУ, архіву УСБУ ІФО), публікацій “Літопису УПА”, приватної збірки Михайла Андрусяка та Яворівського фотоархіву УПА (упорядник – Василь Гуменюк). Зазначені у підписах під портретами функційні та військові ступені за часом відповідають найвищим за час їх діяльності на терені Коломиїщини. Також використано схеми, картосхеми. Представлені матеріали зберігаються в комп’ютерній фототеці видавництва “Літопис УПА”.

Упорядники складають щиру подяку директору ГДА СБУ Андрію Когуту, колишньому співробітнику ГДА СБУ Володимирі Іванченку, керівнику архіву УСБУ в Івано-Франківській обл. Андрію Тинковану, колишньому заступнику начальника слідчого відділу УПМ ДПА в Чернівецькій обл. полковнику Миколі Бучацькому.

За вагому допомогу при підготовці та виданні збірника, висловлюємо подяку Михайлу Андрусяку (м. Коломия), Зіновію Бойчуку (м. Івано-Франківськ), Ірині Войцехівській (м. Чернівці), Василю Гаврищуку (сmt. Печеніжин Івано-Франківської обл.), Руслану Забілому (м. Львів), Богдану Кіндрачуку (м. Чернівці), Роману Клічуку (м. Чернівці), Андрію Мацьківу (м. Київ), Івану Романюку (м. Городенка), Михайлу Романюку (м. Львів), Ларисі Сидоренко (м. Прилуки), Богдану Хрунику (м. Чернівці).

Особливу подяку складаємо проф. Петру Потічному (м. Торонто, Канада) та Ігорю Гомзяку (м. Львів) за постійні консультації при підготовці видання.

Окрема подяка Роману Кулику, головному адміністраторові видавництва “Літопис УПА” (м. Торонто, Канада), а також Марті Олійник (м. Монтреаль, Канада) за англomовні переклади.

Дмитро Проданик
Василь Гуменюк

INTRODUCTION

This volume features reports, information notes, announcements, reports, and other documents containing data on the activities of the Security Service (SB) Section based on the territory of the OUN's Kolomyia okruha (a total of 45 documents).

This collection contains an historical-archaeographic introduction, documents, materials, and various addenda. The documents are divided into three thematic chapters: 1) reporting- informational documents prepared by the SB of the OUN leadership in Kolomyia okruha; 2) reporting-informational documents drafted by nadraion SB sections; and 3) investigative materials prepared by nadraion and raion SB sections. The documents and materials in each thematic chapter are grouped chronologically by affiliation.

During the preparation of this volume the authors consulted the archival collections of the State Archive of the Security Service of Ukraine (HDA SBU), the Central State Archive of the Highest Organs of Government and Administration of Ukraine (TsDAVOU), the Center for Research on the Liberation Movement (TsDVR), the Stepan Bandera Museum of the Liberation Struggle, and the private archives of researchers who are studying the armed struggle for independence of the 1940s and 1950s.

***

The OUN's Kolomyia okruha was established in February 1929 (when the Krai Executive of the OUN ZUZ was created), and it existed as a structural unit until spring 1952. Over the entire period of its existence it experienced only minor structural changes.

Between the period marking the reorganization of the OUN's organizational and territorial structure in late 1944–early 1945 and the spring of 1948 Kolomyia okruha consisted of 3 nadraions and 13 raions. In May 1948 Rakhiv nadraion (comprising two raions), which belonged previously to the OUN's Transcarpathian okruha, was joined with Kolomyia okruha.¹

---

¹ *Litopys UPA*, n.s., vol. 25, *Kolomyiska okruha OUN: Dokumenty i materialy, 1945–1952 rr.* (Kyiv; Toronto, . 2015), pp. 16, 24–25.

The tasks of counteracting the punitive organs of the occupying regimes (of Poland, Germany, and the USSR) and protecting the members of the OUN armed underground and its sympathizers were placed on the OUN Security Service, which began to be formed in 1940, following the Second Grand Assembly of the OUN.

The OUN Security Service was the internal intelligence and counterintelligence agency of the Organization of Ukrainian Nationalists. Its mission was, first and foremost, to establish both an internal and an external intelligence service, expose and liquidate enemy agents, liquidate functionaries of the occupying administration, and create a network of its own intelligencers.²

The SB's organizational structure was linked with the OUN's territorial units, starting with the OUN Leadership in Ukraine. SB sections operated within krai, okruha, nadraion, and raion leaderships of the OUN. Below the raion level was the kushch intelligencer (*informator*), who performed the functions of the lowest link of the SB Section within the OUN system.³

Depending on its functional orientation, the SB Section was divided into several sub-sections: investigative, combat, technical, and educational. The SB Section (from the okruha to the raion level) included the section head (in addition to general leadership, he was responsible for counteracting enemy agents); sub-section head (a deputy section head who was responsible for cadre, educational, and investigative orientations); technical sub-section head (administrator); combat sub-section head (the commandant of a fighting group); an investigative zveno; and a fighting group.⁴

Intelligence and counterintelligence were an important part of the SB's work. Intelligence activities were carried out by all SB agents, but the main role here was performed by the SB's kushch intelligencers, who relied on the ramified intelligence and information network. Intelligence work consisted of gathering information about the movements of internal and border troops and raion operational fighting groups; the personnel of punitive, party, and Soviet organs; the location of administrative buildings; the moods of the local population; and other data.⁵

---

² *Litopys UPA*, n.s., vol. 23, *Zolochivska okruha OUN: Dokumenty i materialy referentury SB, 1944–1951* (Kyiv; Toronto, 2015), pp. 13–14.

³ O. Ishchuk and V. Ohorodnik, *Heneral Mykola Arsenych: Zhyttia ta diialnist shefa SB OUN* (Kolomyia: Vik, 2010), p. 64.

⁴ D. Vedienieiev and H. Bystrukhin, *Dvobii bez kompromisiv: Protyborstvo spetsrozdiliv OUN ta radianskykh syl spetsoperatsii, 1945–1980-ti roky; Monohrafiia* (Kyiv: K.I.S., 2007), pp. 74–75.

⁵ HDA SBU, f. 13, spr. 376, vol. 50, ark. 96–98 (study and informational materials about Bolshevik police agencies); HDA SBU, f. 2-N, op. 28 (1960), spr. 10, ark. 275 (operational summary no. 357 for 23 December 1949).

Counterintelligence work was aimed at thwarting enemy agents, and SB agents sought actively to infiltrate Soviet power structures with their intelligencers.

The technical sub-section head was responsible for compiling an index listing identified agents and individuals suspected of engaging in intelligence work, as well as lists of MVD and MGB agents and Soviet and party functionaries; and drafting reports on interrogations of detained individuals, as well as intelligence reports.⁶

From 1945 to 1947 investigative zvenos in Kolomyia okruha of the OUN consisted of three investigators. They undertook investigations of individuals (underground members and civilians) suspected of being enemy agents, and also scrutinized extraordinary events (for example, roundup operations, ambushes, deportations of the population, and other operations) and the circumstances surrounding the killing of each member of the liberation movement.⁷

A lack of qualified investigators (due to casualties) began to be felt in 1948. Thus, in keeping with an instruction issued by the okruha SB Section, nadraion investigators were seconded to various raions because of the lack of raion intelligencers and investigators.⁸ Eventually, however, owing to the deaths of a considerable number of SB section heads, investigators began to be appointed to the positions of nadraion and raion section and sub-section heads.⁹

One of the first structures to be established in the Kolomyia area was the SB county fighting group for the Kosiv area, which was organized in the second half of 1943 by the head of the county SB Section Kost Genyk-“Kruk.” This fighting group immediately launched several operations aimed at liquidating local communists and other elements hostile to the Ukrainian underground.¹⁰ Upon the return of the Soviet government of occupation in the spring of 1944, an okruha fighting group, headed by Dmytro Valko-“Dyk,” and raion SB fighting groups were created.¹¹

⁶ D. Prodanyk, “Shliakh borotby Vasylia Senchaka-‘Vorona,” in *Litopys UPA*, “Podii i liudy” Series, vol. 15 (Toronto; Lviv, 2011), pp. 31–32.

⁷ HDA SBU, f. 13, spr. 376, vol. 58, ark. 230 (report of the head of the okruha SB Section for the period from 10 July 1946 to 10 August 1946); USBU IFO, f. 4, spr. 5218, vol. 1, ark. 126 (report on the interrogation of O. Nykyforchyn).

⁸ HDA SBU, f. 65, spr. S-8707 (envelope), ark. 37v (note written by the head of the okruha SB Section Roman Tuchak-“Kirov” to Mykola Tverdokhlib-“Hrim,” head of the Krai Leadership of the SB Section).

⁹ USBU IFO, f. 4, spr. 6555, vol. 1, ark. 18 (report on interrogation of D. Rabyniuik); USBU IFO, f. 4, spr. 37508, vol. 2, ark. 51 (report on interrogation of P. Kuzmeniuk).

¹⁰ USBU IFO, f. 4, spr. 37508, vol. 2, ark. 51–52 (report on the interrogation of P. Kuzmeniuk).

¹¹ *Litopys UPA*, n.s., vol. 15, bk. 2, *Borotba proty povstanskoho rukhu i natsionalistychnoho pidpillia: Protokoly dopytiv zareshotovanykh radiansky my orhanamy derzhavnoi bezpeky kerivnykiv OUN i UPA, 1946–1952* (Kyiv; Toronto, 2011), pp. 388–89.

SB fighting groups arrested, convoyed, and liquidated individuals suspected of being enemy agents; provided security for leading personnel of SB sections; and carried out diversionary actions (for example, destroying the premises of rural soviets and extermination battalion stations, burning archives, and damaging bridges, railways, and telephone lines).¹²

In 1945–1946 fighting groups consisted of between 10 and 15 fighters, and in 1948—between 3 and 5 fighters. The exception was the SB fighting group of the Zhab'ie raion leadership of the OUN, which had 18 fighters.¹³

In 1945–1948 the OUN's Kolomyia okruha was the permanent base of Volodymyr Livyi-“Mytar,” the head of the SB Section for the Carpathian Krai; Vasy' Shevaniuk-“Zaliznyi,” instructor of the SB Krai Leadership, was also based there periodically. A number of SB training sessions took place under their direction.¹⁴

Unlike the nadraion and raion sections of the SB, which experienced frequent changes of leading personnel (mainly owing to fatalities among SB section heads, as well as to their appointment to higher positions within the OUN's territorial network), the long-term head of the okruha SB Section in 1944–1951 was Roman Tuchak-“Kirov.” For a short time, from September 1947 to May 1948, the head of the okruha SB Section was Yulian Matviiv-“Nedobytyi”; during this period, “Kirov” held the post of okruha head of the Organizational Section.¹⁵

As regards enemy agents, “Kirov,” okruha head of the SB Section, in his note to the head of the nadraion SB Section in the Kolomyia area, Vasy' Mel'nychuk-“Ostap,” described the following types of agents: secret informants (Rus.: *sekretnye osvedomiteli*); raiding agents (*agenty-reidoviki*); agents planted in prison cells (*agenty-vnutrikamerniki*); penetration agents (*agenty-vnutrenniki*); residents (*rezidenty*); fighter agents (*agenty-boeviki*; terrorists); and others.

In their efforts to liquidate the Ukrainian liberation movement, the punitive agencies of the USSR relied mostly on penetration agents. These agents were usually captured members of the OUN underground who had agreed to collaborate with the enemy and

---

¹² HDA SBU, f. 13, spr. 376, vol. 58, ark. 101–102 (report drafted by the head of the okruha SB Section for the period from 18 July 1945 to 18 August 1945).

¹³ *Litopys UPA*, n.s., vol. 15, p. 397; HDA SBU, f. 2-N, op. 110 (1954), spr. 2, vol. 6, ark. 248–49 (AS “Verkhovyntsi”).

¹⁴ *Litopys UPA*, n.s., vol. 25, p. 20.

¹⁵ HDA SBU, f. 65, spr. S-8707, ark. 40–41 (report on the interrogation of V. Kuzmyn); *Litopys UPA*, n.s., vol. 15, p. 403.

were then returned to the Ukrainian underground. Their recruitment as security service operatives was usually the result of blackmail.¹⁶

Penetration agents had to provide systematic information about the state of affairs and moods among underground members, but their main task was to try to assassinate higher-ranking leaders and their bodyguards; after informing their operatives about this, they returned once again into the underground.¹⁷

Cases involving penetration agents were dealt with personally by the head of the okruha SB Section, and their development was the responsibility of SB personnel.¹⁸

A sufficient quantity of compromising materials was required in order to hand down a decision to liquidate a particular target (an agent, party member, active collaborator). In one of his notes “Kirov” indicated the following types of individuals that were to be liquidated in keeping with a “blacklist” (also known as a “liquidation list”):

1. Declared Bolshevik collaborators;

2. Exposed and verified enemy agents who, during the course of an investigation, did not provide the SB with information about new methods being applied by the Soviet punitive organs;

3. Staffs of the Soviet administration and the Communist Party.

A liquidation could be undertaken by any OUN member, but only with the approval of the nadraion leader and head of the SB Section. Unjustified liquidations were prosecuted.¹⁹

In order to discredit the leadership of the OUN underground, the MGB and the MVD also resorted to different types of provocations. For example, provocative letters were sent to leaders of various levels in order to compromise them or spark suspicion of their treachery among SB operatives. Such letters were sent to 1st Lieutenant Mykhailo Moskaliuk-“Spartan,” head of the nadraion Organizational Section in the Kolomyia area; Ivan Zakhariiv-“Myron,” head of the nadraion Economic Section in the Horodenka area; and many other OUN leaders.²⁰

---

¹⁶ HDA SBU, f. 13, spr. 376, vol. 50, ark. 96–98.; HDA SBU, f. 65, spr. S-8707 (envelope), ark. 5–6 (informational note from Roman Tuchak-“Kirov,” head of the okruha SB Section, to Vasyl’ Melnychuk-“Ostap,” head of the nadraion SB Section in the Kolomyia area).

¹⁷ TsDVR, f. 9, ark. 7 (report on the SB’s interrogation of Vasyl’ Turiansky from the village of Sheparivtsi).

¹⁸ HDA SBU, f. 65, spr. S-8707 (notebook), ark. 1–2 (instructions issued to SB personnel by Roman Tuchak-“Kirov,” head of the okruha SB Section).

¹⁹ HDA SBU, f. 65, spr. S-8707 (envelope), ark. 4–4v (note written by Roman Tuchak-“Kirov,” head of the okruha SB Section).

²⁰ TsDVR, f. 9, ark. 1–1v (letter from Colonel Nechaiev to Mykhailo Moskaliuk-“Spartan”); HDA SBU, f. 13, spr. 376, vol. 58, ark. 100.

For the purpose of discreditation, MGB agents circulated a communiqué about the “treachery” of two okruha leaders, Hryhorii Lehkyi-“Borys” and “Kirov,” which was signed by the head of the nadraion SB Section in the Kolomyia area Viktor Omanchuk-“Oles’,” who was captured on 3 May 1948 and agreed to collaborate with the enemy (becoming penetration agent “Hromadianyn”).²¹

In its struggle against the Ukrainian liberation movement, MGB operatives utilized special devices, for example, a chemical known as “Neptune-47” (the underground called it a “poison”). This compound was made available to vetted agents, who then sprinkled it into underground members’ food. “Kirov,” the head of the okruha SB Section, drafted an instruction entitled “About Soporific Agents” (number code “T-48”), which contained recommendations about how to avoid being poisoned and what to do in the event of poisoning. This instruction was circulated to other OUN okruhas.²²

The activities of the SB sections based in the Kolymyia area were quite effective. SB personnel exposed and neutralized a considerable number of enemy agents, liquidated or captured a sizeable number of MGB and MVD agents as well as employees of Soviet administrations and party functionaries.²³

It is worth mentioning that SB personnel exposed a group of robbers organized by operatives at the Korshiv raion division of the MGB Directorate and which operated in 1947–1948. The group was comprised of local residents who had been recruited as Soviet agents; it was headed by its resident, Vasyl’ Yasinchuk (resident “Dub”; the report of the SB’s interrogation of him is reproduced in Chapter 3). Dressed as UPA soldiers, they carried out robberies in several raions.²⁴

Besides secret agent-fighting groups, which were attached to every raion division of oblast-based directorates of the MGB and the MVD, individual fighter agents also posed a threat to the OUN armed underground. Such agents were issued weapons by Soviet operatives to carry out assassinations, and after every assassination they were paid large sums of money for each killed underground member.

---

²¹ *Litopys UPA*, n.s., vol. 25, p. 21.

²² O. Ishchuk and N. Nikolaieva, “Zastosuvannia radianskykh spetssluzhbyamy dopomizhnykh zasobiv u borotbi z pidpilliam OUN ta UPA,” in *Ukrains’kyi vyzvol’nyi rukh*, vol. 12 (Lviv, 2008), pp. 149–52.

²³ HDA SBU, f. 2-N, op. 28 (1960), spr. 10, ark. 245 (operational summary no. 346 for 12 December 1949 g.).

²⁴ Stepan Bandera Museum of the Liberation Struggle, f. VB, ark. 1–19 (report on the SB’s interrogation of Vasyl’ Yasinchuk from the village of Tovmachyk).

A perfect illustration of this is the case of Ivan Miniailiuk (codename: "Hrubyi"), a fighter agent attached to the Korshiv raion division of the MGB Directorate, who was issued weapons to liquidate OUN underground members. He was exposed by SB personnel and shot while trying to escape; his weapons (one PPSH Soviet submachine gun and one TT Soviet semi-automatic pistol) were confiscated and put to use by the liberation movement.²⁵

There is no telling how long more the revolutionary-liberation struggle against the Soviet occupying regime would have lasted in the Kolomyia area if "Kirov," the head of the okruha SB Section, had not gone over to the enemy side. As a result of a successful operation undertaken by an operative group from 2-N Division of the MGB Directorate on 28 July 1951 in Yaremche raion, the wife of "Kirov," Nadia Kulchytska-"Nadia," was captured. Operatives then wrote a letter to "Kirov," who sent back a reply, in which he agreed to collaborate. On 23 September 1951, during a meeting that took place at a safe house in the city of Kolomyia with Colonel Shevchenko, the head of the MGB Directorate for Stanyslaviv oblast, "Kirov" was recruited as a penetration agent (codenamed "Taras Stepanovych") and sent back into the underground.

During the second half of 1951 and the first half of 1952 the OUN underground movement on the territory of Kolomyia okruha was smashed, mostly as a result of the treacherous actions of such key SB members as "Kirov"; Mykola Ilnytsky-"Orest," deputy-head of the okruha SB Section; Petro Kuzmeniuk-"Kordub," head of the nadraion SB Section in the Horodenka area; and others.²⁶

The present volume is dedicated to the 25th anniversary of Ukraine's independence and to the memory of the Ukrainian soldiers who have been killed in the war that is still raging in eastern Ukraine.

***

Chapter 1, entitled "Reporting and Informational Documents of the SB Section of the OUN's Kolomyia Okruha Leadership," contains reports, notes, and letters drafted by the SB Section in the Kolomyia area covering the period from 1945 to 1950 (14 documents).

The second chapter contains reports prepared by the OUN's Kolomyia nadraion leadership. The five featured documents cover 1948–1949.

---

²⁵ HDA SBU, f. 2-N, op. 28 (1960), spr. 10, ark. 218 (operational summary no. 337 for 3 December 1949).

²⁶ *Litopys UPA*, n.s., vol. 25, p. 25.

The third chapter contains investigative cases and reports prepared by the nadraion and raion SB sections for the period covering 1945–1949 (26 documents).

***

All the documents and materials featured in this volume are reprinted without abridgements, in full conformity with the originals; their titles were formulated by the volume compilers. The ordinal number, type of document, as well as author, content, date, and office number—where available—are indicated for each document. In cases where the date of a document has not been determined, it is dated according to its content, accompanying documents, etc. A provisional date is provided in square brackets; for example, [August 1949].

Omitted, illegible, and damaged sections of texts are indicated by square brackets: [...]. Incomprehensible passages are marked thus: (xx*).

The vocabulary as well as authorial and editorial features of the sources have been retained to the highest possible degree. Personal names and geographic place-names are listed without change. Punctuation and the use of quotation marks were corrected in keeping with current orthographic practice. The texts of documents and other materials are reproduced in accordance with contemporary rules governing the publication of historical documents. Spelling mistakes were corrected silently; for example, the spelling of Ukrainian prepositions and particles (*pidchas* – *pid chas*; *rivnozh* – *rivno zh*; *v doma* – *vdoma*); in addition, the use of the apostrophe was corrected to reflect current orthographic rules (*sv'iato* – *sviato*; *doviria* – *dovir'ia*). Spelling mistakes that distort meaning appear in footnotes. Cryptonyms are listed in accordance with the text.

The stamp <secret> is reproduced in the upper-right corner of each document. The stamp *vidpys* (copy) is not recreated because its meaning is reflected in the word <copy> appearing in the document legend. Markings on documents (for example, resolutions, addresses), which pertain to their contents, have been retained, and they appear as the continuation of the document text. Others were omitted.

Crossed-out words or phrases are not reproduced in the text. For the sake of clarity, some crossed-out words are reproduced graphically in the text thus: (<xx>). Abbreviated words, apart from generally accepted abbreviations, are reproduced in full and represented thus: (<xx[x]>).

Each document is accompanied by a legend listing its place of storage (abbreviated name of the archive, number of the collection, list, file, volume, and folio) and the document's authenticity (original, copy, certified copy). Also indicated is the manner in which the documents were created (manuscript, typescript). The legend also includes information about prior publication or reprinting of a particular document.

The volume includes photographic portraits and scenes of insurgent life from archives (HDA SBU, USBU IFO); the publications of Litopys UPA Publishers; the private collection of Mykhailo Andrusiak; and the Yavoriv photographic archive of the UPA (compiler: Vasyl' Humeniuk). The functions and military ranks noted in the portrait captions correspond to the highest functions and ranks attained by these individuals during their activities in the Kolomyia area. Charts and maps are also included in the volume. These materials are stored in the database of Litopys UPA Publishers.

The compilers owe a debt of gratitude to Andrii Kohut, director of the HDA SBU; Volodymyr Ivanchenko, former associate of that archive; Andrii Tynkovan, director of the USBU archive in Ivano-Frankivsk oblast; and Colonel Mykola Buchatsky, former deputy head of the investigative department of the Directorate of the Tax Police of the State Taxation Administration (UPM DPA) of Chernivtsi oblast.

We are deeply grateful to the following individuals, who provided assistance during the writing and preparation of this volume for publication: Mykhailo Andrusiak (Kolomyia); Zinovii Boichuk (Ivano-Frankivsk), Iryna Voitsekhivs'ka (Chernivtsi); Vasyl' Havryshchuk (urban-type settlement of Pechenizhyn, Ivano-Frankivsk oblast); Ruslan Zabilyi (L'viv); Bohdan Kindrachuk (Chernivtsi); Roman Klichuk (Chernivtsi); Andrii Mats'kiv (Kyiv); Ivan Romaniuk (Horodenka), Mykhailo Romaniuk (L'viv); Larysa Sydorenko (Pryluky); and Bohdan Khrunyk (Chernivtsi).

Special thanks are due to Professor Peter J. Potichnyj (Toronto, Canada) and Ihor Homziak (L'viv) with whom we consulted frequently during the preparation of this volume.

We are indebted to Roman Kulyk, chief administrator of Litopys UPA Publishers, as well as to the translator Marta D. Olynyk (Montreal, Canada).

*Dmytro Prodanyk
Vasyl' Humeniuk*

РОЗДІЛ І.

ЗВІТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ РЕФЕРЕНТУРИ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО ПРОВОДУ ОУН

152
Р. XI. Д. 18. XII. 1945 р.

рогачі звітного місця білшовицької адміністрації
наля на якішня поставок до отримання поставок ак-
ція на якішня поставок з адміністрації до населення
і частин, котрі ходять разом з адміністрацією поставок
і частин, котрі ходять разом з адміністрацією поставок
і частин, котрі ходять разом з адміністрацією поставок

11.
адміністративні апарати в центри з
ле їх не досить, тільки в нікому терен
адміністративні апарати в центри з
ле їх не досить, тільки в нікому терен

ОБІДНА МЕТОДИКА ПРАЦІ ПР
за час від 18. X. 1949 р. до 21. III. 1950 р.

ВІСНОВКИ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Кому говорити про вісьмано-чехословаческі операції в осейному кварталі
ніло політичні органи з масово-розвідницькою операцією
ніло політичні органи з масово-розвідницькою операцією

197
за час від 18. X. - 18. XII. 1945 р.

II.
Значу контригенту білшового, який, маючи сім'ю
не здійснює злочинів проти радянської влади
не здійснює злочинів проти радянської влади

КОСМІДІЯ
Мало відрізнявся характером
анції вел...

ПІВНЬ ДЛЯ ВУТРИШНЬОГО НАТКУ!

1. Бейови ОБ не сміє здатися ніким в руки ворога.
2. Бейови ОБ виконує накази свого безпосереднього зверхника точно і старанно.
3. Бейови ОБ немітає про vastu теку феклагу: "Про справу не газе з них нічого не опекідає овет закладення."
4. Бейови ОБ не ведать зверхника, не сміє зверхника звітує тільки овему об-орядженню, чи непередьям, зверхникові.
5. Бейови ОБ не ведать зверхника, не сміє зверхника звітує тільки овему об-орядженню, чи непередьям, зверхникові.
6. Бейови ОБ не ведать зверхника, не сміє зверхника звітує тільки овему об-орядженню, чи непередьям, зверхникові.
7. Бейови ОБ не ведать зверхника, не сміє зверхника звітує тільки овему об-орядженню, чи непередьям, зверхникові.
8. Бейови ОБ не ведать зверхника, не сміє зверхника звітує тільки овему об-орядженню, чи непередьям, зверхникові.

988

№ 1-14
ЗВІТИ, ЗАПИСКИ ТА СПЕЦИФІКАЦІЇ
РЕФЕРЕНТУРИ СБ ОП ОУН КОЛОМИЙЩИНИ
2 липня 1945 р. – 11 липня 1950 р.

I. Звіти (№ 1-5).

№ 1
ЗВІТ ЗА ПЕРІОД ВІД 18.07. ДО 18.08.1945 р.,
СКЛАДЕНИЙ АДМІНІСТРАТОРОМ
РЕФЕРЕНТУРИ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
ОКРУЖНОГО ПРОВодУ ОУН
МИКОЛОЮ ІЛЬНИЦЬКИМ-“КУЗНЕЦЕМ”, “152”
25 серпня 1945 р.

P-31.

Коломийщина.²⁷

З В І Т
за час від 18.7. до 18.8.1945 р.

II.²⁸

За звітний час районні адміністративні центри зуміли вповні налагодити свої адміністративні апарати в цілому терені, а голов-но в терені гірському, де їм це досить тяжко проходило. Сьогодні можна сказати, що цілий терен є охоплений, за виїмком зникнення час-від-часу голови чи секретаря сільради, які були сто-процентовими виконавцями. Ці люди заповняють вони скоро іншими людьми. В цьому місяці, як “місяць хлібопоставки”, всі большевицькі районні осередки головну свою увагу звернули на задачу хлібного контингенту. Кампанію жнивну і хлібопоставки ви-переджували ряд мітингів на теми скорого зібрання хліба з поля і дострокової здачі збіжжя державі. Районні центри, як і поодинокі сільради, для скоршого зібрання контингентів заключували соцзмагання, які являлися тільки притокою до сильнішого на-тиску над населенням. Кожний член партії і працівник райцентрів діставав під свою опіку одне село і мав завдання якнайскорше

---

²⁷ У верхньому лівому куті документу надпис олівцем: 152, у верхньому правому – СБ.

²⁸ Так у тексті.

стягнути всі контингенти з даного села. До його помочі районний центр давав відповідну кількість стрибків, або військ НКВД, або прямо червоноармійців. Контингенти стягали вони достроково під різними кличами, як “здамо контингенти в річницю визволення Станиславщини”, “здаваймо контингенти для скорого розгрому японських самураїв” і інші. Сам контингент відносно не є великий, зате різні додатки, як обов’язкова продаж хліба державі у фонд ЧА, перевищали часом і навіть двократно контингент. Села, які потерпіли в часі переходу фронту і більша частина в них поля лежить облогом, як також жінки фронтовиків, яких поля рівно ж стоять облогом, тільки частинно є звільнені від контингенту, однак не є звільнені від обов’язкової продажі збіжжя державі. В більшій часті большевики жадають від селян на контингент пшениці і жита, які то культури в цьому році майже цілком не зародили. Большевики знаючи, що населення частинно під нашим впливом, а частинно з практики голодового 1942 р., здержиться від повної здачі контингенту, посилили всі районні центри військовими частинами, яких завданням є допомогти зібрати контингент. Районні центри розділили ці підсилення на групи від 30-45 чоловік і дали їм під опіку від 2-3 села. Крім контингентів збіжжя, большевики вже почали робити натиск на контингенти ярини, яких фактично ще в цей час не повинно збиратися з поля. В Жабівському терені в людей, які не хочуть здавати контингенти, копають бараболю стрибки. В деяких селах большевики робили старання спільного молочення, однак це їм не вдалося, бо населення поставилося до цього негативно, а де стягнули силою збіжжя на спільні токи, то там невідомі люди знищили молотівки (Кам’янка Мала висадили мінами парову машину). Помимо наявності військових частин і сильного тиску, все ж таки населення здержується від здачі контингенту. В зв’язку з цим адміністрація дала накази всім млинам молоти тільки тим людям, які мають посвідчення повної здачі контингенту. В останньому большевики примінили вже методи застрашування населення конфіскацією маєтку, конфіскацією всего збіжжя, вивезенням на Сибір і арештуваннями. Місцями допускаються рівно ж побоїв голов сільрад, як і населення. Прим[ір], в с. Залучу декількох енкаведистів сильно побити місцевого голову сільради, секретаря і десятників за те, що село не здало в означений час контингенту. В селі Матіївцях голова м/р м. Коломиї Рубан грозив голові сільради розстрілом та прикладав йому пістоль до грудей, за несвоєчасну здачу контингенту. Кожний партієць, який є приключений до даного села, старається зорганізувати в своєму селі т.зв. червоні валки, таку валку вдалося їм зорганізувати в с. Незвиськах,

в інших селах селяни відмовляються. Зібране збіжжя в селах відставляють не до районів, тільки до місцевості, де є залізничні станції і там збіжжя впрост ладуєть на потяги. Збіжеві магазини (Городенка) стоять пустою. З дальших сіл забирають збіжжя фірами, а їх відпроваджує спеціальна охорона, зложена зі стрибків або війська. На всіх відправах голов сільрад говориться тільки про здачі контингентів збіжжя, ярини, овочів, бараболі і державної позики, це все повинно бути стягнене до кінця місяця серпня. На голов сільрад накладають спеціально відповідальність за виконання цього плану. Сільська адміністрація до нашого руху ставиться по більшій частині не[й]трально, за виїмком голов с/р, які стоять на цілком ворожій стопі і тих, що перед тим здавали свої, а тепер бачучи більшу активність большевиків, показали своє дійсне обличчя. В Снятинському районі в таких селах: Потічок, Белелуя, Усте, Микулинці, голови с/р даються сильно взнаки населенню і насильно стягають контингенти. В Заболотівському районі голови с/р з сіл Тулуків, Ілинці, Рудники, Ганківці, Олешків, ставляться цілком ворожо, як і до нас, так і до населення. Крім мітингів в справі контингентів, багато уваги адміністрація приділяє справам бандерівців. На кожному таким мітингу звертається до членів “банд”, щоб виходили з лісів і віддали себе в розпорядження рад. органів безпеки. При кожній нагоді підчеркують, що хто не здасться, то їх рідні будуть виселювати на Сибір, як рівно ж будуть виселювати і тих, хто підпомагає “бандитам”. 21.7.[19]45 р. в Косові відбувся з'їзд всіх голов с/р, на якому ухвалено продовжити речинець зголошення бандерівців до 26.7.[19]45 р. На цьому з'їзді працівники району заявили, що невдовзі в гори пришлють військо з танками і авіацією, і цілковито знищать “бандитів”. Між іншим на кожному з таких мітингів заявляють, що бандерівці майже цілковито знищені, за виїмком малих груп, яких напевно знищать в найближчих днях, а найдалі зимою. Рівно ж подають на мітингах сфальшовані числа убитих і залапаних бандерівців, є навіть випадки, що забороняють уже взагалі говорити про існування бандерівців.

20.7.[19]45 р. в с. Соколівці відбувся мітинг, на який приїхало з Косова 2 енкаведисти і 4 стрибки. На мітингу напоминали, щоб ті, які залишились в лісах поздавались, бо інакше будуть вивозити їх родини.

21.7.[19]45 р. в с. Річка в приміщенні сільради відбувся мітинг, де говорено про задачу контингенту, податків і поставок, між іншим напоминали, щоб оставші бандерівці зголосились до 26.7.[19]45 р., бо коли зловлять пізніше того, хто не зголошений розстріляють, а родину виселять.

22.7.[19]45 р. з Косова до с. Яворова приїхали двома фірами стрибки і большевики та зробили в селі мітинг. На мітингу говорили, що коли бандерівці не здадуться, то будуть вивозити їх родини до десятого покоління. [Коли] в селі станеться щось ворожого рад. урядові, то вивезуть 6 родин, які мають на списку. Цього самого дня з Пістиня до Шешор прибуло 14 стрибків з большевиками і майже таке саме число пішло на Прокураву і Брустури. В с. Шешорах робили мітинг, на якому говорили про здачу контингентів, податків та щоб люди не сиділи по лісах, бо буде переходити війсьсько і треба віддати йому належну почесть. В с. Брустурах сказали, щоб підготувати квартири для війська, яке приїде в село на довший постій. В с. Старий Косів відбувся в клубі мітинг, на якому виступав секретар по пропаганді і агітації з райпаркому. На мітингу з'ясовував міжнародне положення, в якому згадував, що союз між Англією і Америкою, а СССР є нерозривний, були там малі непорозуміння в справі Польщі, але це усунуно. Говорив між іншим, що Туреччині СССР подав нові умови договору. Опісля перейшов до внутрішніх справ Косівського району. Між іншим зазначив, що багато бандерівців здалися зі зброєю і без зброї, з провідників тільки деякі. Зазначив також, що куркулі піддержують бандерівців і тому, коли в селі когось уб'ють чи сплять, то вивезуть таких заможніших господарів: Лепкалюк Михайла с. Миколи, Андрусак Миколу с. Федора, Цюк Андрія с. Василя, Гаджук Петра с. Михайла і Андрусак Михайла с. Степана. На мітингу виступав рівно ж з промовою Кошак, який сильно нарікав на бандерівців, між іншим згадав, що тим, які здаються наразі дарують, але пізніше їх покарають за пролиту кров з народу і вони відпокутують свої вчинки.

25.7.[19]45 р. з Яблонова перейшло в с. Текучу 25 большевиків, де начальник району Гусаков перевів мітинг, в якому закликав населення до спільної боротьби проти бандерівців. Того самого дня такий сам мітинг відбув в с. Нижньому Березові. Тому, що звітний місяць являється місяцем ферій, на відтинку шкільництва матеріалів жодних не можна подати. Всі районні центри наросвіти зарядили ремонт шкіл і забезпечення шкіл в паливо на зиму. Учителі зі східних областей на час ферій виїхали в свої околиці, а місцеве вчительство включене до праці по клубах, с/р. В гірських теренах районні центри роблять старання урухомити всі школи. В зв'язку з цим є більший попит на вчительство, а тому, що більша частина боїться йти в гори, приймають на вчительські посади людей не кваліфікованих і не підготовлених до цієї роботи [...]ба що більше приймають навіть людей, які закінчили 5-6 кл. нар. школи. Повертаючі вчителі [зі] східних областей говорять про невідрадне

економічне становище на Україні та про близьке мариво голоду. В терені майже по всіх селах є зорганізовані клуби, одначе більшої діяльності не проявляють, за виїмком сіл скомунізованих і сіл положених ближче районних центрів. Сільських клубів активними є в Заболотівському районі в с. Волчківці, Ілинці, в Снятинському в с. Стецевій, Потічок, Белелуя, Усте, Орелець, в Городенському в с. Стрільча, Топорівці, в Чернелицькому в с. Поточиськах, в Коломийському в с. П'ядики²⁹ й Ценява.

Фінвідділи в звітньому часі посилили стягання воєнної позики і всяких податків, як: ґрунтовий, культзбір, поголовний, бездітний та кавалерський. Ці податки є досить великі так, що населення не є всилі їх виконати, одначе під сильним тиском квартируючих частин мусять здавати. При стягуванню не обходиться без застрашування вивозом на Сибір, конфіскацією маєтків та арештуванням. Фінвідділи до стягування цих податків уживають військових частин ЧА, військ НКВД і стрибків.

Багато адміністративна влада присвячує часу організації колгоспів. Населення одначе, бачучи життя колгоспне 1940-[19]41 рр., відтягається від цього. Навіть села, в яких за попередньої окупації були колгоспи, тепер про них нічого не хочуть чути. В селі Хлібичин Пільний большевики прямо силою зорганізували колгосп, одначе з нього користі не мають, бо населення на кожному кроці саботує і не хоче робити. В терені є декілька радгоспів, які є під спеціальною опікою, а зглядно власністю НКВД. В цих радгоспах відчувається сильний брак робочої сили і в зв'язку з тим большевики насильно забирають людей до праці в них (нова панщина).

В терені є зорганізовані артїлі тільки по містах. В селах є їх дуже мало. Кваліфікації деяких робітників є досить високі, однак загал є досить низького рівня. До артїлів напхалося багато людей тільки тому, щоб не йти в ЧА. Робітники одержують за свою працю досить низьку зарплату (так, що не вистачає на прожиток самого робітника, а не рідні), з чого є сильно невдоволені і тому потайки роблять приватні роботи, щоб в цей спосіб заробити на прожиток.

В звітньому часі большевики спеціальної кампанії проти церкви не провадили. Відносно організації православної церкви кличуть тільки священиків до області і з ними там переговорюють. Декотрих з покликаних придержують під замітом співпраці з "бандитами" і тим способом хочять їх примусити до переходу на православ'є. Придержаними були священики з сіл Тулукив – Білинський, Белелуя, Завале, Залуче і Карлів. В загальному священики ставляться до нашого руху із застереженням, мотивуючи це переслідуванням влади. Священство – це в більшій

---

²⁹ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

частині старші люди, які навіть перед тим стояли від політичної діяльності осторонь. Матеріально наш рух не підпомагають, говорячи, що самі є бідні, хо[ча] з людей стягають останню шкіру (в горах за похорон жадають 100 кг збіжжя). Мала частина більш хиткого елемента навіть пішла на услуги НКВД, н[а]пр[имір], священник у с. Великому Ключеві Костюк і священник з с. Стопчатів.

Населення до нашого руху ставиться з прихильністю – це з огляду політичних переконань, як також з причини сильних утисків большевицької адміністрації. Серед мас приходять часте заломання з причини надмірних утисків большевиків, однак це скоро проходить. Між населенням з причини такого нагального збирання контингентів і інших драчок, кружляють вістки про скорий відхід большевиків з цих теренів.

НКВД і НКГБ у звітньому часі значно посилило свою діяльність. Пояснюється це перебуванням в терені переїжджаючих зі Заходу на Схід фронтових частин ЧА. В цілому терені районні війська НКВД найбільш вжива[ють] в своїй роботі засідок на підозрілих шляхах, перехрестях доріг, стежках, попід ліс і т.п. Цей спосіб боротьби часто дає більші наслідки, як чисельні облави. В цьому використовують місцевих стрибків, які прекрасно знають терен. По деяких селах перебувають постійні залоги військ НКВД. Н[а]пр[имір], в Снятинщині в с. Джурів³⁰ перебуває від місяця 60 осіб залоги, в с. Ганківцях – 50 осіб, в с. Задубрівці – 30 осіб, в селах: Тулова, Орелець, Топорівці перебуває постійно від 20-30 осіб. Ці війська, крім боротьби з бандерівцями (щодня роблять облави, ревізії), мають ще завдання допильновувати збору хліба.

В цілому терені відбуваються облави (по полях, лісах і селах), арешти, ревізії, а теж вивози родин учасників УПА. Такі вивози відбувалися 23.7.[19]45 р. в с.: Ковалівка, Стопчатів, Уторопи. Вивезено ок. 10 родин. Тоді теж відбувся подібний вивіз в Корничі, Перерові і Королівці, де вивезено 3 родини. Того ж дня з Хлібичина Лісного вивезено 2 родини. В Косівщині, при переведенні військових операцій, замітна співдія між поодинокими районами. Н[а]пр[имір], під час однотижневої операції, проведеної в часі від 12.8. по 18.8.[19]45 р. на с. Космач, брали участь війська Яблонівського, Косівського, Жаб'євського та Яремчанського районів. Всього війська було до 300 чоловік. Зловили тоді кількох цивільних людей, яких опісля випустили та одного організованого чоловіка (сидить в тюрмі).

В терені діють большевицькі боївки в силі 2-3 роїв, створені переважно зі стрибків, які добре знають місцеві умови та звичаї.

---

³⁰ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Заболотівського р-ну.

Порушуються вони в терені здебільшого ніччю, роблять засідки, перевіряють хати, переводять арешти. Часто провокують населення, вдаючи стрільців УПА. Командантом такої боївки є все совет. В Коломиїщині оперує досить рухлива боївка Лещова (енкагебист в ранзі лейтенанта).

НКВД та НКГБ зуміло в терені створити сильну та чисельну агентурну сітку. До агентурної роботи заангажовані найбільш люди шантажовані (арештовані і випущені), працівники большевицької адміністрації (голови та секретарі с/р), фінагенти, працівники кооператив і т.п., а теж стрибки і команданти станиць стрибків. Большевицька агентура частинно розшифрована, відомі поодинокі особи, що працюють на услугах НКГБ.

В терені створена рівно ж агентурна сітка з дітей до 15 років. Вербуючи їх до донощицької роботи, обіцяють їм різні приманчіві речі, або дають гроші.

НКГБ висилає в наші ряди провокаторів та агентів-терористів. Вживає рівно ж провокаційних листів. В останній час НКВД для скомпромітування деяких членів ОУН, що зістали ними арештовані, бере з собою на арешти інших членів Організації. Це робить з розчисленням на те, щоб скомпромітувати даних арештантів, а заразом підірвати довір'я мас до членів Організації, яких показує масам в формі провокаторів. [РО] НКГБ Печенижинського р-ну, не можучи зловити людей, які їм наносять шкоди в адміністративній роботі, випустило провокаційний лист до [РО] НКВД і то "сов. секретно", в якому повідомляє, щоб тих людей не арештувати, бо вони були вже на допиті і "всипали" все, що знали. Цей лист був нібито загублений стрибком. Це з метою, щоб він дістався в наші руки. В цей спосіб НКГБ хоче викликати недовір'я до ідейних працівників та зліквідувати їх таки нашими руками. Подібними методами оперує РО НКГБ Чернелицького р-ну. Воно висилає до організованих людей, навіть на вищих постах, як надрайонний господарчий Мирон, районний Грек. Їхні листи мають слідуєчий характер: "Друже. Не знаємо, що з Вами властиво є. Боїмось за Вашу долю. Чому Ви не з'явилися на умовлену нами стрічу. Будь-ласка, прийдіть на стрічу з нами такого то, а такого дня, а якщо будете мати перешкоди, то прийдіть на слідуєчий раз (дають умовлений час)".

13.8.[19]45 р. перебрані большевики спровокували жінку станичного в с. Княждвір Долішний, яку опісля заарештували. В с. Новоселиця Заболотівського р-ну зголосився до большевиків, а відтак водив їх до бункрів, в яких крилися підпільники, боевик Грубий. Наслідком того в одному бункрі впало 7 людей, в другому – 10 людей. В с. Джурові той сам боевик Грубий при-

йшов з більшовиками до одної жінки, якій сказав, що вони тікають перед більшовиками. Від жінки вимагав, щоб та повела їх до бункра, що та зробила. Впало кілька військових уніформів. В с. Видинів прийшов з більшовиками бувший стрілець Явір до одної дівчини і домагався, щоб та дала їм квартиру, або перевела через Прут. Коли дівчина відмовилась, вони її заарештували. В с. Тулова той сам Явір прийшов до курієрки і питався про хлопців та станичного, бо йому їх конечно потрібно. Мати курієрки вказала квартиру дочки і станичної, яких арештовано.

В цьому місяці більшовики під шантажем zorganizували собі ще одну сітку секретних освідомітелів, вербовану з кругів більш заможних селянства. В кожному селі вибирали вони від 6-15 заможніших господарів, яких примушували підписувати зобов'язання о співпраці з органами НКВД за шабльоном (який залучую). Цих заможніших людей, яких вони вважають опорою бандерівського “бандитизму”, зобов'язали до слідкування за рухами бандерівців і населення, яке до них прихильно ставиться. Ці люди рівночасно є відповідальними за спокій в селі, долю рад. працівників і за ненарушність громадського майна, як с/р, клуби, кооперативи, молочарні, стовпи телефонічні. Громадянству загально подали до відома, що в разі якоїсь діяльності бандерівської в селі, ці люди будуть вивезені на Сибір. Такою новою сіткою є покритий цілий терен.

Стрибки – дальше являються сліпим знаряддям в руках НКВД-НКГБ. Їхні дії зв'язані тісно з діями військ НКВД. Водять вони більшовиків по терені, показують дороги, стежки, на яких роблять засідки, вказують “неблагонадьожний” елемент. В Коршівщині стрибки зганяють людей на роботу до радгоспу (в с. П'ядики). Стрибки военкомату менш активні, бо їх обсяг дій менший. Їздять по селах в справі побору до ЧА, в справі дезертирів з армії. Ті, що [до] населення не виявляють так великої ненависті. Стрибків часто висилає НКВД-НКГБ на села, щоб ті прозондували настрої серед мас, відношення до рад. влади і до нашого революційного руху, а теж вживає як розвідчиків, даючи їм відпустки на лікування і відсилаючи їх додому.

25.7.[19]45 р. [РО] НКВД в Печеніжині розоружило 4-ох стрибків і віддало їх до роботи на дорогах. Яка мета в цьому, ще не просліджено. Наші дії проти стрибків до деякої міри припиняють їхню нахабну зухвалість та поведінку по відношенні до населення.

19.7.[19]45 р. вечером езекутивна група Кутського р-ну перевела акцію на сексотів в с. Старі Кути, де зліквідовано пропагандивно двох сексотів. Того вечора виставлено в селі біля дороги 8 тичок з написами: “Смерть сексотам і зрадникам українського

народу”, “Смерть Сталіну” і інші. Коло кожної тички поставлено міну, яка при витягненню тички мусіла вибухнути. На другий день большевики вислали комісію оглянути зліквідованих. Побачивши антибольшевицькі написи, хотіли вирвати тички. При порушенні тички наступила експлозія і одного большевика вбила, а двох тяжко ранила. Комісія не оглядала вже зліквідованих, але забравши своїх ранених і вбитого, вернулася до Кут. Написи задержалися до 23.7.[19]45 р. і за цей час читало їх багато людей. 23.7.[19]45 р. з Ріжна Малого до Старих Кут переходило погранвійсько в числі 50 осіб. Йшли трьома групами. Дві групи, прочитавши написи пішли далі, а третя група, з якою був сам командант відділу, задержалася. Один старшина (ступінь невідомий), прочитавши напис, хотів вирвати тичку з землі, але при порушенні міна експлодувала, забивши його і ще одного, а 5 ранила.

20.7.[19]45 р. в зв'язку з останнім строком явки з повинною, відділ Мороза напав увечері на станицю большевиків в районному центрі м. Яблонів. Вбитих було декілька осіб, з кооперативи забрано всі товари. Большевики були сильно спаніковані, поховались по ровах і пивницях та майже не відстрілювалися.

21.7.[19]45 р. з Яблонова перейшло до Березова Середнього 30 большевиків і робили розшуки по городах. Понад вечір зайшли на господарство Ігнатюка Василя та забрали його жінку з малою дитиною, а все майно skonфіскували. Вечером відійшли до Яблонова.

В Березові Нижньому НКВД-исти перевели реєстрацію 6-ох заможніших господарів на вивіз. Їм закидають зв'язки з бандерівцями. Наразі залишено їх в селі, як закладників. Того ж дня рано в с. Річка обскочили большевики хату Шмадюка Михайла с. Івана та забрали його разом з жінкою Анною за синів, які кілька тижнів перед тим втекли з істребительного баталіону. Все їхнє майно skonфіскували.

22.7.[19]45 р. в с. Кобаки боївка СБ в складі 8 чоловік зробили випад на сільраду і стрибків. Вислід акції такий: здобуто 1 кріс, 1 ППШ, телефонічний апарат і частину аптечки. Архів сільради спалено на місці. На другий день большевики заарештували команданта станиці і кількох стрибків за те, що не прийняли бою під час нападу на сільраду.

24.7.[19]45 р. в Березові Вишньому большевики заложили станицю стрибків (30 большевиків і 12 стрибків).

Того ж дня в Березові Нижньому на присілку Сікитюра 4 стрибки зловили одного стрільця з сотні та Фуцича Якова, господаря літ 39, яких віддали на НКВД в Яблоніві. Зловлені сидять в тюрмі ще досі.

24.7.[19]45 р. приїхав т.зв. “карательний отряд” в числі понад 150 большевиків wraz з істребітелями, на села: Петрів, Сокирчин, Ісаків і Підвербці. Протягом 7-ох днів робили великі труси та розшуки по полях, лісах і селах.

25.7.[19]45 р. з Печеніжина [до] Вербіжа Вижнього приїхало 30 большевиків, які робили хатами ревізії, били сильно людей та забирали цінніші речі.

Того ж дня була в Іспасі група Лещова (лейтенант НКГБ). Вдень робили ревізії по хатах, а вночі засідки. Наслідків не було.

20.7.[19]45 р. в с. Петрові вбито прокурора Обертинського р-ну, одного енкагестиста і голову райземвідділу.

26.7.[19]45 р. у Вербіжі Вижньому було ок. 60 большевиків, які робили ревізії по хатах, при чому грабували кращі речі. Назначили 20 заможніших господарів, як закладників, яких на випадок антирадянської акції в селі вивезуть на Сибір. Увечері по всіх дорогах і стежках робили засідки, однак без вислідку.

26.7.[19]45 р. в Кутах на погранзаставі між військом НКВД через непорозуміння, наступила взаємна перестрілка. Було двох большевиків вбитих, 3 ранених, а деяких заарештували і відправили на Буковину.

27.7.[19]45 р. в Черганівці стрибки зловили одного чоловіка і жінку, які крилися перед большевиками.

28.7.[19]45 р. в с. Кобаки прийшли 3 енкаведисти, перебрали в однострої стрільців УПА. Один був з перев'язаною головою, другий держав руку на перев'язці. Всі три були без зброї. Говорили, що їх звільнено з УПА та що хочуть перейти на Схід. Була це большевицька розвідка, яка хотіла потрапити на наш зв'язок.

27.7.[19]45 р. було в с. Сопові понад 35 большевиків зі стрибками. Перейшли краєм лісу і нічого не знайшовши, пішли в село робити ревізію по хатах. Де не було господарів вдома, рвали двері і вікна, а з хати забирали, що тільки їм подобалося.

30.7.[19]45 р. боївка СБ здемолювала сільраду в с. Рибно та спалила станицю стрибків.

2.8.[19]45 р. боївка СБ вертаючи з акції, попала на большевицьку засідку. Один стрілець впав трупом, надрайонний пров. СБ легко ранений.

Того дня з с. Стопчатова большевики вивезли одну родину.

3.8.[19]45 р. в с. Кіданчі большевики арештували двох 15-літніх хлопців і жінку Бойчук Параску, в якій на хустині був Тризуб.

3.8.[19]45 р. в Старих Кутах на засідку погранзастави попали два стрільці. Один з них втік, другого зловили живцем.

Того ж дня боївка СБ Косівського р-ну спалила два мости на шляху Косів-Жаб'є.

6.8.[19]45 р. боївка СБ Косівського р-ну здемолювала будинки сільрад та знищила канцелярійні книги в с. Сморне і с. Бабин.

6.8.[19]45 р. з Березова Нижнього до Березова Середнього перейшло 25 большевиків зі стрибками, звідки вивезли 3 родини. Майно skonфіскували.

Того дня до Бані-Березової прибуло 36 большевиків, обскочили церкву і дім священика, де зловили кравця Голку. Робили сильну ревізію в священика і сусідів, а головнo в церкві, при чому всюди зривали підлоги. Того дня зробили мітинг в селі, на якому говорили, щоб якнайскорше здавати контингенти. Говорили ще, щоб люди бандерівців вже не боялися, бо ті вже розбиті.

7.8.[19]45 р. в Шешорах стрибки зробили мітинг в справі ліквідації комуністів. Казали, що коли такий випадок повториться, то вивезуть з села 10 родин закладників.

Того дня з Березова Вижного до Березова Нижнього перейшло 30 большевиків і там заночували. На другий день дуже рано перейшли в Акрешору на присілок Лаз³¹, де заскочили сплячих 6-ох стрільців з сотні Мороза. 5-ох стрільців вбили, а одного тяжко ранили. Забрали від них зброю, а саме: мадярський кулемет і міномет, і ПТР та кріси. Пополудні вернули в Березів.

7.8.[19]45 р. в Головах і Ясеніві зліквідовано станиці стрибків. В районному центрі Жаб'є обстріляно будинки НКВД-НКГБ і будинок погранзастави. Один лейтенант вбитий, а майор, тікаючи, побився так сильно, що опісля помер.

9.8.[19]45 р. зроблено напад на станицю стрибків у Бистреці, одначе безуспішно, бо стрибки перед тим втекли. Того дня боївка СБ переходила через Кренту на Голови. Під Крентою запримітили їх чотири стрибки та почали стріляти. Бойовик Гаєвий відстрілився насліпо в ту сторону, звідки ішли стріли і поранив двох стрибків. На другий день на те місце прибуло 80 стрибків і забрали раних до Жаб'я.

10.8.[19]45 р. в Старих Кутах большевики разом зі стрибками зробили попід ліс засідку, на яку надійшов бойовик Чорний, якого легко ранили і він втік. Вертаючи з ліса, заарештували господаря Панчука Палія враз з жінкою і трьома дітьми.

11.8.[19]45 р. з Косова до Яворова перейшли 23 большевики. В Яворові у Столащук Марії забрали корову і дві безроги та знищили пасіку. Зі собою забрали Сумарука Миколу з жінкою і дитиною.

12.8.[19]45 р. понад вечір до Березова Нижнього прибуло ок. 200 большевиків. Частина (ок. 60 большевиків) перейшла в

---

³¹ Так у тексті. Насправді це прис. с. Вишний Березів Косівського р-ну.

Баню-Березів, а інші пішли в напрямі Акрешори. Другого дня за-
ложили в Бані-Березовій сільраду.

13.8.[19]45 р. боївка СБ Кутського р-ну зробила в Черганівці засідку, щоб злапати большевицьку пошту, яку кожного понеділка перевозили до Косова. У висліді були вбиті 3 стрибки і дві со-
ветки, одну советку і поляка зловлено живими. Здобуто секретну пошту [РО] НКВД-НКГБ та [РК] КП(б)У, одно ППШ, 2 нагани і осо-
бисті документи від двох стрибків.

15.8.[19]45 р. з Яворова до Річки прийшло 10 большевиків і забрали жінку Петрича Василя за те, що той втік від большевиків. Того ж дня Петрич Василь зголосився до большевиків в Яворові і жінку з дитиною звільнено, а його і ще двох чоловіків попровадили до Косова. В дорозі всі три почали втікати, при чому Петрича Василя вбито, два інші втекли.

17.8.[19]45 р. в Березові Нижньому арештували большевики Ільницького Антона і забрали до Яблонова. Того ж дня з с. Акрешори вивезли Бойчук Олену з малою дитиною за чоловіка, який в УПА, Гнатюка Дмитра з жінкою за те, що збирав харчі для бандерівців, Кіцелюк Гафію з малою дитиною за чоловіка, який криється перед большевиками і Попович Марію за чоловіка, який криється від большевиків.

Вночі з 18 на 19.8.[19]45 р. прибули большевики двома авта-
ми в Тюдів, висіли коло тартаку і пішли до ліса на верх т.зв. Баба. З Кут підійшли большевики ще трьома групами, а ранком до Тюдева прибуло ще одно авто з військом і одна панцирка. Був це пляновий наступ на ліс, в якому знаходився табір, де від довшого часу квартирував рай. провід. В таборі були: рай. пров. Острий, Ярослав, Галайда – бувш. чотовий, Тріска, Ірка, Наталка, Байда та ще декілька осіб. Всі полягали спати, не виставляючи стійки. О год. 5-ій большевики підсунулися розстрільною під сам табір, де зловили сплячих 4-ох мужчин, між ними Острога і дві дівчини, а 3-ох вбито. Всіх залапаних забрали до Кут. Боївка СБ квартирувала тоді 100 м нижче рай. осередка, але почувши стріли, вдалося їм відступити без втрат.

18.8.[19]45 р. під Косовом зроблено засідку на групу большевиків в числі 30 осіб. В бою вбито 6 стрибків і 5 большевиків. Решта розбіглась. Зброї забрати не вдалось, бо з Косова надійшла поміч і боївка мусила відступити.

Постій, дня 25.8.[19]45 р.

“152”

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 58, арк. 97-103.

Оригінал. Машинопис.

№ 2
ЗВІТ ЗА ПЕРІОД ВІД 18.10. ДО 18.11.1945 р.,
СКЛАДЕНИЙ РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
ОКРУЖНОГО ПРОВОРУ ОУН
РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”, “147”

25 листопада 1945 р.

P-31.

Коломийщина³²

Звіт

за час від 18.X. – 18.XI.1945 р.

II.³³

Адміністрація: В звітньому місяці райвиконкоми ще більш посилили тиск на здачу контингенту збіжжя, ярини, м'яса, сiна i iнших продуктiв. Форми стягання контингенту прибрали характер виключно грабунковий, до цього уживають вiйськ НКВД, стрибкiв i вiйськових частин. В села, якi не здали повного першого контингенту i фонд ЧА, районнi центри висилають спецiально створенi контингентовi групи, якi мають за завдання повнiстю стягнути залеглий контингент – при цьому є дозволенi вськi методи. Така група перебувала в с. Пилипах Коломийського р-ну вiд 18-21.X. в числi 50 чоловiк (стрибки i червоноармiйцi). Ця група забирала в селян все знайдене збiжжя i то без огляду на те, чи хтось вже здав контингент вповнi, чи нi. В цьому селi в господаря Калиняка Дмитра, iнвалiда ЧА, який здав повнiстю наложений на нього контингент, забрали все проче збiжжя i ще його сильно побили. Ця група з Пилипiв перенеслась в с. Залуче, де вповнi забрали все збiжжя у господарiв: Курлiщука Леся, Курлiщука Матiя, Громiнського Петра i в iнших. В Ключевi Великому подiбна група сконфiскувала все збiжжя в 30 господарiв, якi вповнi розчислились з державою.

Дня 23.X. до Незвиськ приїхав заступник голови РВК Тарасенко збирати контингент, при цьому переводили ревiзiї i забирили все знайдене збiжжя.

24.X. ця сама група в с. Гарасимови переводила стислi ревiзiї в селян за збiжжям. Ревiзiї переводили по всiх господарських будинках, а навiть в копицях сiна i соломи. При цьому сильно били селян i забирили дорожчi речi. В господаря Микуляка Петра забрали все убрання i взуття за те, що не здав 110 кг збiжжя.

³² У верхнiй частинi документу посерединi надпис оливцем: 147.

³³ Так у текстi.

24.X. до с. Петрів Обертинського р-ну приїхала контингентова група з Коломиї і квартирувала в селі через два дні. З населенням поводитись брутально, допускались сильних побоїв та великих грабунків, а вечорами робили засідки під лісом.

В селах, що здали контингент, наложено вдруге, від якого не звільняють ні бідняків, ні інвалідів з ЧА. При наложуванні поновного контингенту влада не керується якимись нормами, тільки даний представник накладає на господарів скільки йому подобається. На село Чортовець наложено додатково 1.400 цт, на село Княждвір Горішний 150 цт, на с. Кіданч 70 цт, Ключів 80 цт. Хто зі селян ставить опір, того арештують, забирають все збіжжя, а навіть часто ліквідують господарку. Контингентами так вичерпались села, що багато господарів осталося вже без куска хліба, а що більше, навіть деякі купують в заможніших господарів і здають на контингент. Це роблять тому, що бояться арештувань і ліквідації господарок. Більшовики ці контингентові акції роблять з тим розчисленням, щоб викоринити в населення бажання самостійних господарств і силою обставин пхнути їх в колгоспне ярмо.

Крім цих насильних акцій, більшовики переводили ряд мітингів на теми “здачі збіжжя державі”.

26.X. в с. Шешори Косівського р-ну відбувся мітинг в справі здачі контингенту. На мітинг прибув голова с/ради Братівник (стало перебуває в Косові) з представниками з райвиконкому під охороною пограничників в числі 30 осіб. На мітингу говорив, щоб населення здавало хліб державі, а не держало його для “банди”. Цього самого дня відбувся мітинг в с. Соколівка. На мітингу повідомили людей, що вже забили сотенного “Святослава” і “Дениса”, які забороняли людям здавати контингенти.

28.X. в с. Карлові Снятинського р-ну відбувся мітинг, яким провадив Дейнега з райпарткому і один енкаведист. В промові Дейнега сказав, що село стоїть на останньому місці в районі і що це є загрозою для села. Кінчаючи мітинг, дав заклик до села, щоб постаралось до річниці жовтневої революції здати всі залеглисті державі і гідно зустрівло велике радянське свято.

Так само представляється справа з іншого рода контингентами.

21.X. до с. Жабокрук Обертинського р-ну приїхало 10 більшовиків, позганяли з села всі фіри і хата від хати забирали все сіно, без огляду на те, чи вже хто здав контингент чи ні, в кого не було сіна коло хати, то забирали з поля. Це саме діється по гірських селах.

Відносно контингенту м'яса, справа представляється ще гірше. Терен є сильно очищений від рогатої худоби, в часі застою і пересування фронту на цьому терені. Більша частина сіл є зму-

шена закупувати худобу на контингент в гірських селах. Більшовики це підхопили як гідний подиву почин і вірності державі, і заохочують інші села іти цим слідом.

Окрім наложеного контингенту, на села заїздять бійці з районних центрів і силою стягають для себе різні продукти.

В звітньому місяці райвиконкоми вже розпочали підготовчу кампанію до виборів у Верховну Раду. Райцентри скликають голов сільрад на відправи, на яких обзнайомлюють їх зі способом виготовлення списків виборців і переведення пропагандивної роботи. Останньо вже приступлено до виготовлення списків виборців від 18 літ вгору, терен поділено вже на виборчі дільниці, до яких прикріплено агітаторів. В районах, що не є нашими випадними базами, села є вже поділені на кутки, де агітатори мають переробляти з населенням конституцію. До агітаційної роботи зобов'язані всі активісти, комсомольці і вчителі. Вони мають два рази в тиждень переводити сходини на своїм кутку. В кожному селі відбуваються мітинги в справі виборів, де говориться про важність виборів і наслідки, якщо б населення здержалося від голосування.

30.X. в с. Барвінкове відбувся мітинг в справі виборів. Село поділено на кутки, до яких прикріплено агітаторів. На мітингу заявили, що хто не буде голосувати, буде покараний смертю, а агітатори за зле ведену пропаганду, будуть вивезені на Сибір.

В звітньому місяці райцентри видали ряд заряджень відносно контингенту і виборів. Останньо видали наказ виготовити список всіх спалених державних і господарських будинків, почавши від 1941-[19]45 рр. Рівно ж вийшов наказ, що без посвідки з сільради невільно переходити в друге село і в район. На виїзд в інший район потрібна є посвідка з РО НКГБ. Райвоєнкомати видали останньо наказ, щоб [19]28-[19]29 річники ставились до реєстрації в райвоєнкомат.

Мітингів характеру протибандерівського відносно було мало, однак при кожній нагоді згадують про них.

7.XI. в м. Гвіздець відбувся мітинг, яким провадив голова райвиконкому Петренко. На мітингу сказав: "Не слухайте того, що вам говорять бандерівці, вони кажуть, що нас розіб'ють, ми є сильні і цеї зими знищимо їх цілковито з корінням. За тих героїв, що вони помордували, виросте молоде покоління і знищить їх".

11.XI. в Чернелиці переводив мітинг Котчак Іван (родом з Чернелиці). Він сказав: "Люди, ми добре знаємо, що коли б так бандерівці робили свято, то ви всі напевно прийшли б, а на свято жовтневої революції ніхто не прийшов. Не надійтесь на нікого. Чи бачите той червоний прапор, він не мальований на червоно, а

просякнений кров'ю. Ми нічого нікому не віддамо, бо ві[н] може тільки принести щасливе життя і ми будемо боротись до загину”.

Такого й подібного змісту були мітинги в інших селах.

Сільради в звітньому місяці були зайняті стяганням контингенту, виготовленням списків виборців, спалених господарок і [19]28-го та [19]29-го річника. До нашого руху в більшості голови сільрад ставляться кон'юктурально. Голови, які чують за собою провини відносно нас і населення, постійно перебувають в райцентрах.

1.XI. зівстав розбитий районний центр в Коршеві, всі їх уряди перестали працювати, а в терені почались акції спецгруп.

Шкільництво: Мережею шкільництва є охоплений цілий терен, за виїмком кількох сіл в Косівському надрайоні (Космач – Яблонівський р-н, Зелене, Дземброня, Бистрець – Жабівського р-ну). Вчительство – це переважно жіночий елемент (55%), майже 50% вчительства не є фаховими – це переважно люди, що укінчили народню і неповно-середню школу. Для підвищення їх фахового рівня РВНО уряджує показові лекції, які переводять старі педагоги. 30% вчителів є з Наддніпрянщини, вони переважно розкинені на подільських і підкарпатських селах. Всі вчителі в більшій часті є зайняті виключно своєю фаховою роботою. Елемент молодший – комсомольський, роблять старання по школах потворити організації комсомолу і піонерів. Однак це їм досить тяжко приходить, бо молодь ставиться до цього негативно. По школах в райцентрах і близьких селах є зорганізовані літературні і драматичні гуртки, в яких учні працюють в пополудневих годинах. Для вищих клас відчувається сильний брак підручників. Учні послуговуються підручниками з 1940 р. Фреквенція учащування учнів до школи з причини браку убрання і взуття, є досить мала. Останньо більшовики забра[ли] учнів вищих клас до райцентрів і відтранспортували в невідомий напрям. Подібні випадки були в Косівському районі в селі Яворів і Безулька³⁴, в Кутському р-ні в с. Сморна³⁵ і в Печеніжинському р-ні в с. Мишин. Це увело паніку серед осталих дітей, які вже зі страху не хочуть ходити до школи. Вчительство в цілості по шкільних заняттях заангажоване до виборчої кампанії.

В декількох школах Косівського р-ну повстанці перевели мітинги для дітей. Дітвора з цього є сильно задоволена і в часі таких мітингів вигукувала: “Ми хочемо повстанців, а не більшовиків”. Рівно ж дітвора вчителям заявила, що коли вони будуть вчити їх

---

³⁴ Так у тексті. Насправді це прис. с. Яворів Косівського р-ну.

³⁵ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Косівського р-ну.

про Сталіна і колгоспи, то вони поскаржаться повстанцям. В часі таких мітингів дітвора з задоволенням нищила портрети більшовицьких діячів і лозунги.

Клуби: В терені є зорганізовані тільки в деяких селах, однак ті, що зорганізовані, не є у всіх селах чинні. Культурно-освітньої роботи не провадиться в них, мимо того, що є при них зорганізовані різні гуртки. Одинокую працею клубів є справлювання всякого рода забав з танцями. В клубах при райцентрах в звітньому часі відсвятковано річницю жовтневої революції.

6.XI. в Косові відбулося торжественне зібрання з нагоди 28-ї річниці жовтневої революції. З доповіддю виступив III-ий секретар [РК] партії Мосійко. В своїй промові з'ясував цілий перебіг революції в 1917 р., рівно ж з'ясував значення виграної війни з Німеччиною і значення сталінських п'ятирічок. По доповіді пропагандист Верба відчитав телеграму до Сталіна і Хрущова, по цім відбувся концерт і танці.

7.XI. відбулися сходи для партійних і активістів. Сходинами провадив голова РВК Боднарєв, доповідь мав секретар [РК] комсомолу Сідлецький, який в своїй промові з'ясував значення і досягнення комсомолу. З промовами виступили ще Букатчук і голова міськради Ганущак. На кінець виступив кандидат в депутати від Косівської виборчої округи Бабіченко, як воїн 27 гвардії³⁶. В своїй промові згадав про німецькі звірства та обіцяв знищити тих, що вбивають з-за вугля його братів.

Фінвідділи: посильно стягають податки, а спеціальний тиск кладуть на воєнний податок. Населення не є спроможне вповні здати податків, тому фінагенти стягають їх насильно при помочі стрибків і війська. Хто не має грошей, то забирають худобу, або конфіскують речі на суму наложеного податку. В с. Вільховець Чернелицького р-ну забрали за податок в Мартинюк Анни останню корову. При стяганні грозять тюрмою, вивозом на Сибір або на примусові роботи.

Колгоспи: У звітньому місяці в терені не зорганізовано ні одного колгоспу, мимо сильного тиску влади. Населення цілком ворожо ставиться до організації колгоспів і земельних рад. Більшовики у всіх селах масово переводять мітинги в цій справі, коли маси нічого не відповідають, то представники влади одверто заявляють населенню: "Чи ви хочете, чи ні, то ми колгоспи створимо". В попередньо створених колгоспах члени сильно незадоволені з причини малої винагороди.

---

³⁶ Так у тексті.

В радгоспах в с. Семаківці, Михальче і Дубки Чернелицького р-ну робітники працюють примусово, переважно поворотці з ЧА. Вони саботують роботу на кожному кроці (прим[ір], 2 морги поля виорюють 6-ма парами коней на день), спізнюються до праці, не придержуються норм.

Церква: В звітньому місяці церковна реформа була дальше актуальна. Більшовики примушують священство переходити на православ'я. Частина священства без опору переходить на православ'я, а деякі категорично відмовляються. Цих останніх часто арештують, однак влада ще генерального тиску не проявляє.

НКВД і НКГБ: В цьому місяці сильно посилили арештування і провокаційну роботу та засідки. Арештування спеціально звернене проти жіночої сітки. Від цих арештувань сильно потерпіли Городенський і Коломийський надрайони. Багато з дівчат заломалося і водять по наших членах, видають знані їм бункри. Провокації набирають чимраз більших масштабів і сили. До цих провокацій є спеціальні боївки ОББ при районах, до помочі беруть стрибків. Часто самі йдуть на провокаційні тр[ю]ки, рівно ж застосовано облави в більшому масштабі. При облавах є співдія районів, а навіть областей. Найбільш облав переводять пограничники, які тепер являються найбільш небезпечними частинами для наших відділів.

20.X.[19]45. до с. Трача прийшло 20 енкаведистів, просиділи в сільраді до вечера, а вечером перебрані ходили по хатах та провокували людей, удавали стрільців з УПА. Спровокувати нікого не вдалося.

29.X.[19]45. прийшла до с. Красноставець група перебраних в повстанські уніформи більшовиків (10 чоловік). Зайшовши до мельника розпитували, чи він не знає, де квартирують наші стрільці і чи до нього не приходять хтось вночі. Господар не дався спровокувати.

30.X.[19]45. до с. Заваля вночі прийшло 20 більшовиків, всі перебрані в уніформи українських повстанців. Ходили хатами і розпитували, де є зв'язок, бо вони йдуть з Буковини, де їхню сотню розбили більшовики і їм конечно є пов'язати з станичним або його заступником. Людям говорили, що знають їх добре, бо були разом з ними в боївці в горах, тільки забули їхні псевда. Рівно ж питали, чи в село приходить Пянков – слідчий [РО] НКГБ, як поводяться більшовики з людьми, кому люди більш підчиняються, чи більшовикам, чи українським повстанцям. Коли люди від всего відпиралися, вони почали кричати: "Ви піддержуєте більшовиків, а не нас, якщо ви нам не будете помагати, то ми вас розстріляе-

мо”. Тої самої ночі під нашою маскою побили в селі около 30 людей. Не спровокувавши нікого, над ранком від’їхали в напрям Залуча Долішнього.

2.XI.[19]45. до с. Рожневі Поля прийшов зі своєю групою Чортов. Всі були перебрані в уніформи українських повстанців. Зайшовши до хати Чурка Василя, Чортов представив себе як “Чорнота” і сказав, що в цього господаря має стрінутись з “Циганом”, “Орликом” і “Кумом”. Рівночасно сказав, що йому вони потрібні зараз і чи господар не знає про них. Господар відповів, що нікого і нічого не знає, і вони відійшли даліше в село.

5.XI.[19]45. перед вечером прийшли 3 енкаведисти до Шарабуряка Юрка з Ростік, представилися як стрільці з боївки “Залізняка”, який вислав їх по горілку до нього. При цім вручили господареві записку від “Залізняка”, адресовану йому. Господар прочитавши записку, дав їм горілку. Зараз по цім прийшла більша група більшовиків і заарештували цього господаря.

7.XI.[19]45. до с. Волчківці прийшов відділ ОББ з Городенки під проводом Клименка в числі 12 осіб. Їх припровадила до Волчовець бувша районна УЧХ Городенщини “Марта”. Всі вони були перебрані в уніформи укр. повстанців. Прийшовши в село, зайшли до Пухкої Анни і не заставши нікого дома, пішли до Харитоник Тетяни. Господиня пізнала “Марту” і на її запевнення, що це наші стрільці, пустила їх всіх до хати і дала їм їсти. По цім справила їх, де ночує сестра Гундзяк Марія (криється). Пов’язавшись з Гундзяк Марією, Клименко представився, що він є сотенний “Вовк” і йде з важними матеріялами до округи і потребує курієрки. Гундзяк Марія повірила, що це є свої, однак курієрки дати не могла. Тоді Клименко сказав, щоби вона получила їх з хлопцями, які криються, або дала йому квартиру в селі. Гундзяк провадила їх на квартиру, по дорозі стрінули стрільця “Грізного” і забрали з собою, пізніше стрінулися з групою більшовиків, яка квартирувала в селі і під час перестрілки Гундзяк Марія відбігла від них, а “Грізний” втік. Клименко тоді силою заквартирував у Левко Анни. На квартирі заінсталювали радіоапарат. Другого дня Гундзяк Марія відшукала їх і повела на вечерю до Стацика Андрія. Після вечері Клименко зажадав собі курієрки на Зібранівку і вони того вечера відійшли в напрям Зібранівки. Станична в Зібранівці зорієнтувалася, що це більшовики, не дала їм квартири і вони самі заквартирували в селі. Клименко зажадав від станичної курієрки до округи і зазначив, що коли вона не дасть, то її розстріляють. Однак станична цілий час відпиралася, що нічого не знає і не має жодних курієрок. Перед вечером Клименко з відділом відійшов в напрям Городенщини.

10.XI.[19]45. в с. Глушків група більшовиків в числі 7 чоловік ходили хатами і стягали військові уніформи, при цім говорили, що вони є з сотні “Махна” і їм ці речі є потрібні. Слідуючого дня ця сама група зграбувала в господаря Регуша всю одіж, безрогу, кури і качки. Господар зараз поїхав до району і замельдував, що в нього НКВД зграбувало речі. Більшовики витрутили його з кімнати, при тім зазначили, що “тебе обграбували бандерівці, а ми грабувати не ходимо”.

13.XI.[19]45. 6-ох стрибків ходили селом Люча, будили людей зі сну і просили їсти та питали за станичним. Спровокувати не вдалось нікого.

21.X.[19]45. з Кут до Тюдева прибуло 6 стрибків. Ходили по хатах, шукали горілки і в міжчасі в коваля вкрали 4 колеса до воза.

23.X.[19]45. з Косова до Яворова прибуло 29 стрибків. На присілку Буковець заарештували Гондурака Івана – забрали в нього корову, 7 л горілки, 1 велику хустку і різьблену касетку, рівночасно у Столашук Анни забрали 15 шт. овець.

30.X.[19]45. з Косова до Яворова прибуло кільканадцять стрибків і зграбували в Тинкалюка Миколи мужеські сорочки, 1 киптар і 5 м полотна.

8.XI.[19]45. в с. Люча 5 яблонівських стрибків зграбували в Керничука Андрія 30 пар постолів і в Семена Петра зграбували 4 пари постолів. Забираючи речі говорили: “Ми партизани не маємо в що взутись, ми мусимо сидіти по лісах, а ви вдома можете бути і босі”.

2.XI.[19]45. до Брустур прибуло з Косова 50 більшовиків та почали шукати за Соколюком Іваном, при цій нагоді в багатьох людей зграбували солонину, масло, горілку і вівці.

8.XI.[19]45. з Косова до Яворова прибуло 33 більшовики і грабували в селян що попало (в Столашук Федора забрали 20 кг орхів).

15.X.[19]45. в с. Ілинці [РО] НКВД арештувало Лесюк Тетяну д. Петра, урод. 1926 р.

16.X.[19]45. в с. Рудники [РО] НКВД арештувало Костенюк Анну, урод. 1928 р. і Николіюк Марію.

20.X.[19]45. в с. Джурів [РО] НКВД арештувало Федорук Розалію д. Миколи, ур. 1921 р.

20.X.[19]45. в с. Рунгури 15 енкаведистів арештувало 5 дівчат: Ленюк Марію, Дибюк Параску д. Федора, Дибюк Марію д. Андрія, Дибюк Анну д. Петра і Малиновську Розалію д. Петра.

21.X.[19]45. група більшовиків заарештувала в Княждворі Горішнім Потятиника Дмитра.

23.X.[19]45. група більшовиків в с. Вербівці в числі 15 чоловік³⁷ заарештували вночі Голинську Марію д. Яця, Євчук Марію д. Василя, Паньків Марію і Андрусак Миколу с. Михайла.

24.X.[19]45. в с. Джурів [РО] НКВД арештувало Павлюк Олену д. Василя.

24.X.[19]45. в с. Новоселиця війська НКВД злапали станичного “Пекаря”, “Шулька”, “Хруща”.

24.X.[19]45. в с. Видинів [РО] НКВД арештувало Кофлюк Олену.

24.X.[19]45. в с. Карлів [РО] НКВД арештувало Сандуляк Марію д. Івана, Ткачук Марію д. Миколи і Калитчака Михайла.

26.X.[19]45. в с. Джурів [РО] НКВД арештувало Косован Полюсю д. Петра, ур. 1926 р.

26.X.[19]45. в с. Попельники [РО] НКВД арештувало Захарію Марію д. Миколи, ур. 1922 р., Захарію Тетяну д. Михайла, ур. 1926 р., Нерсеницю Марію, [ур.] 1926 р., Нерсеницю Марію д. Миколи, ур. 1924 р., Кусяк Василину д. Михайла, ур. 1922 р. і Дарійчук Марію д. Проця, ур. 1926 р.

27.X.[19]45. в с. Олешків арештовано Теслюк Ольгу д. Михайла, ур. 1927 р. та Гуменюк Марію д. Миколи, ур. 1915 р.

28.X.[19]45. в с. Волчківці [РО] НКВД арештувало Пігуляк Марію д. Василя, ур. 1927 р. та Гудзюка Івана с. Миколи, ур. 1930 р. Обоє випущено до 31.X.[19]45.

28.X.[19]45. до с. Вербівці прибуло 35 більшовиків і стрибків, вони обложили село і зробили в селі облаву. Шукали по хатах, стодолах, стайнях, стрихах, а де-не-де перекидали навіть солому. При облаві арештували Савіцьку Марію д. Михайла і Андрусак Анну д. Петра.

30.X.[19]45. в с. Виноград переїздне військо та районне НКВД зі стрибками робили облаву. Рано обложили село і не випускали нікого в селі, ні з села. Ревізії переводили в селі самі енкаведисти, військо майже не шукало. Не знайшовши нікого, від’їхали на Заболотів.

19.X.[19]45. в с. Хімчин начею зайшла група погранвійськ НКВД з Косова і обскочили хату Сучак Домінії, і там застали двох стрільців. Один зі стрільців втік, вбивши одного більшовика і другого тяжко ранив, а другий стрілець зівстав забитий.

31.X.[19]45. в с. Старі Кути [РО] НКВД арештувало Петрука Матея – господарку зліквідовано.

31.X.[19]45. о год. 23-ій істребітелі і енкаведисти обскочили в Трачі хату Остащук Анни, де ночували наші дівчата Братівник Оле-

---

³⁷ У тексті: більшовиків.

на і Катруся-“Зірка”. “Зірку” в часі втечі поранили в ноги, а потім на її прохання стрибок Мироняк Павло добив її (перерізав горло, а потім пробив штиками груди). Братівник Олену забрали зі собою більшовики до с. Цуцулина, де заарештували Мазур Марію і Ковалюк Параску.

1.XI.[19]45. в с. Вербіж Вижний [РО] НКВД арештувало Воронюк Марію д. Гаврила.

1.XI.[19]45. в с. Акрешора група більшовиків обскочила хату Никоряка Кирила, в якій відбувалося весілля. В хаті зістав забитий боєвик РЕВ СБ “Медвідь” та смертельно ранено станичного Акрешори “Бистрого”.

2.XI.[19]45. група більшовиків в с. Текуча заарештували Кіцелюк Марію ж. Івана.

1.XI.[19]45. в с. Карлів [РО] НКВД арештувало Григорійчук Олену.

1.XI.[19]45. в с. Джурів [РО] НКВД арештувало Романюк Параску д. Гриця, Павлюк Олену д. Василя і Тимошук Марію д. Гриця.

3.XI.[19]45. в с. Ключів о год. 3-ій група істребітелів арештувала Гаєву Марію.

3.XI.[19]45. в с. Рожневі Поля група [РО] НКВД арештувала Пецюк Марію, рівночасно в с. Зібранівка ця сама група арештувала Цикалюк Танасія і Цикалюк Марію. В поворотній дорозі ця група заарештувала в с. Любківці Стефюк Анну і її дочку Марію.

5.XI.[19]45. в с. Сороки [РО] НКВД арештувало Аннюка Дмитра с. Леся і Михайла Долинного.

4.XI.[19]45. в с. Старі Кути [РО] НКГБ арештувало Лівак Анну ж. Мирослава і Пінчук Анну ж. Романа під закидом приналежності до ОУН.

5.XI.[19]45. в с. Розтоки більшовики арештували заступника голови с/ради Данищук Івана.

6.XI.[19]45. [РО] НКВД в Жаб'ю арештувало 7-ох робітників заготскоту через те, що хтось закрвав вівці.

10.XI.[19]45. в с. Старі Кути [РО] НКГБ арештувало Лазорика Ярослава, який прийшов на відпустку з ЧА.

10.XI.[19]45. в с. Тулуків [РО] НКВД арештувало Маковійчук Дарію д. Івана, Антонюк Евдокію д. Гриця і Корбут Варвару д. Івана.

10.XI.[19]45. в с. Балинці [РО] НКГБ арештувало Корбутяк Анну д. Дмитра.

11.XI.[19]45. в с. Кобаки [РО] НКВД арештувало Букатчука Андрія і Букатчука Василя за те, що висилали людей до Німеччини.

13.XI.[19]45. в с. Хмелева група більшовиків в числі 50 осіб заарештувала Лаврів Анну і Лаврів Василю.

В днях 18 і 19.X.[19]45. війська погранзастви³⁸ і мангрупа, яка перейшла з Буковини в числі 1.500 осіб, оперували на терені Кути і Старі Кути, робили докладні розшуки в хатах, стодолах, стайнях, пивницях, оборогах – в хатах зривали підлоги. Під час облави зловили багато хлопців, яких вивезено в напрям Коломиї. Причиною облави був рейд сотні “Білого” на Буковину.

24.X.[19]45. погранвідділи НКВД робили сильні розшуки в кобацьких лісах.

26 і 28.X.[19]45. в с. Слобідка мангрупа робила розшуки за бандерівцями, при тій нагоді сильно грабували.

3.XI.[19]45. [РО] НКВД з стрибками робили сильну облаву в с. Стопчатів, під час якої зловлено і заарештовано: Венгринюк Марію, Миронюк Василю, Мельник Параску, Кошелко Марію, Колишняк Марію, Венгринського Дмитра, Кругляк Дмитра, Волошенюк Дмитра, Дячук Дмитра, Чернявського Миколу, Волошенюк Михайла, Заячук Федора, Півнюк Михайла, Горбулевич Марію, Григорак Анну, Томин Анну, Мочернюк Івана, Заячук Михайла, Зрильського Михайла, Кошелко Василя, Боднарчук Дмитра, Андрійчук Миколу.

6.XI.[19]45. мангрупа в числі 150 чоловік оперувала на терені Кути, Тюдів, Рожен Великий. Зловили 9-ох мужчин, з яких 7-ох за раз випущено.

В днях від 11.-16.XI.[19]45. мангрупа в числі 50 чоловік робила в терені Рожен Малий, Рожен Великий, Розтоки, Білоберезка, Яворів і частина Ясенова сильні розшуки.

14.XI.[19]45. з Буковини перейшла до Кут група більшовиків в числі около 500 чоловік. В днях 15 і 16.XI. робили розшуки в Ріжні Малому, Ріжні Вел. і Білоберезці.

16.XI.[19]45. ранком в Акрешору перейшла група більшовиків з Яблонова. Робили перевірку села – голова сільради замельдував, що йому бандерівці не дають урядувати.

В звітньому часі не завважено якихось спеціальних методів роботи НКВД і НКГБ. В дальшій тягу уживають листів до поодиноких членів, щоб зголошувались. Останньо почали масово переводити арештування (в нічому не заінтересованих людей) і по кількох днях звільняють їх всіх. Цим вони хотять здеорієнтувати нас і засипати цілий терен агентурною сіткою. В цьому місяці дальше застосовували метод, що зголошених випускали, чим захожують і інших слабодухів до зголошення. При переслуханні в більшості послуговуються методами третьої степені. До цього вживають дротяних

---

³⁸ Так у тексті.

нагайок закінчених олов'яними кулями, тростинові палиці і кайдани. Жінок в більшості переслуховують роздягнених до нага, причім побивають їх гранатами в груди. Більша частина жінок з тюрми виходить знасилувана. До праці вербують майже всіх. Останньо почали вербувати в агентуру при помочі звільнювання від контингенту і надавання багатодітним матерям допомоги.

Стрибки за останній час перейшли деякі реорганізації, що їх положило в неясну платформу. Деяких з них звільнили і взяли до іншої роботи, а кращих виконавців у міліцію. Останньо почали організувати стрибків з демобілізованих, з яких більшість не погодилася на це і майже всі зістали звільнені. Стрибки за останній час спеціальних акцій не переводили самі, а тільки були допоміжним чинником військам НКВД і НКГБ. Їх найбільше вживають до провокацій.

Постій, 25.XI.1945 р.

“147”

*ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 58, арк. 104-110.
Оригінал. Машинопис.*

№ 3
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗВІТ ЗА ПЕРІОД
ВІД 18.11. ДО 18.12.1945 р., СКЛАДЕНИЙ
АДМІНІСТРАТОРОМ РЕФЕРЕНТУРИ СБ
КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО ПРОВОРУ ОУН
МИКОЛОЮ ІЛЬНИЦЬКИМ-“КУЗНЕЦЕМ”, “152”

25 грудня 1945 р.

P-31.

Коломийщина³⁹

Інформаційний звіт
за час від 18.XI. – 18.XII.1945 р.

Адміністрація: На протязі звітнього місяця більшовицька адміністрація натискає населення на викінчення поставок. До стягання поставок вживають військових частин, котрі ходять разом з адміністрацією по селах, де допускаються різних надуживань. Є дуже часті випадки, що населення вже так виснажене поставками, що не всілі викінчити додаткових поставок, бо не зможуть з родиною вижити через зиму. До таких господарів приїздить відділ війська і забирають що попаде під руки: збіжжя, м'ясо, білля, а навіть начиння. Коли хто противиться цьому, то його б'ють, або арештують за протидержавну діяльність. На НКВД, не маючи відповідних обтяжуючих матеріалів, застрашують і шантажують на співпрацю. Коли такого осібняка заангажують, вдають “добряг” і відпускають додому, звертаючи всі заборані речі. Такий випадок був 6.XII.[19]45 р. в Жукотині р-н Коршів, з Гаврилюком Іваном с. Лиски, Іванишиним Іваном та Жидаком Петром. За нездачу молока забирають корови: в Ушур Маланки, якої чоловік в ЧА, має на утриманні старих родичів і п'ятеро дітей, за те, що не здала вповні контингенту молока (не додала 28 л) забрали останню корову. Такі випадки стрічаємо дуже часто. Більшовики грозять, що хто не здасть контингенту до 1.I.[19]46 р., то вивезуть на Сибір.

Головну увагу РВК звернув на підготовку до виборів, які мають відбутися 10.II.[19]46 р. Більші села поділені на дільниці, а дільниці на десятихатки. На кожних 10 хат є приділений агітатор, котрий читає і роз'яснює селянам “конституцію” і “положення про вибори до Верховної Ради”. В неділю приїздить делегати

---

³⁹ У верхній частині документа посередині надпис олівцем: 152.

в села, де на мітингах перепроводжують підготовку до виборів. На кожному передвиборчій мітингу обов'язково згадують за бандерівців. При цім упоминають, грозять і гарантують, що нічого не станеться тим, котрі здадуться і будуть жити мирним життям. Котрі не здадуться, то зимою всі вигинуть, а їхня рідня виїде в зимний Сибір. Часто такі мітинги перепроводжують силою при помочі війська, бо населення звичайно втікає з мітингів і не хоче слухати. В терені засипають населені пункти виборчою літературою, як рівно ж “конституцією” і “положенням про вибори”. В цілім терені адміністрація перепроводжує перепис населення.

Дня 20.XI. в с. Черганівка секретар РВК Мазен враз зі стрибками переводив мітинг. На мітингу було присутних около 20 осіб. На цьому мітингу Мазен говорив, щоб люди скоро та совісно здавали всі поставки та грошеві оплати, бо коли хто своєчасно не буде здавати або сплачувати, того вивезуть на Сибір. Дальше Мазен говорив, щоб люди не слухали підшептів лісових бандитів та не давали їм їсти, ані не помагали, а щоб переказували бандерівцям, щоб ті якнайскорше здавались, бо якщо не здадуться, то прийде військо і буде робити облави по хатах і лісах, і вони нігде не скриються.

21.XI. в клубі с. Старий Косів відбувся мітинг, на якому говорив голова сільради цього села. Він взивав населення, щоби здавали все, що державі належить, бо хто своєчасно не сплатить, того вивезуть на Сибір. Після промови голови сільради, забрала голос совітка, виделегована з району, вона говорила про вибори, які вкоротці мають відбутися. Під час її промови люди робили шум і сміх, і почали втікати з клубу. Коли вона кінчила промову лишилось всього 6 осіб.

25.XI. в Старім Косові відбувся мітинг – на мітингу говорив секретар РВК Мазен, щоб люди якнайскорше здавали поставки та податки, бо як своєчасно не здадуть, то будуть строго покарані радянським судом. Дальше Мазен говорив, що на Україні люди давно сплатили свої податки, там люди виконують всі накази і не потрібно їх судити, ані вивозити на Сибір. Там люди багато краще живуть і їм лише напімнути, і вони сейчас дають все для рад. влади. Це сором для вас, що ви не хочете виконувати зобов'язань супроти держави. Не слухайте бандерівців, які вам говорять, щоб ви не давали нам податків, бо це вороги українського народу. Бандерівці вбивають наших кращих людей. За що вони боряться? За якусь там Самостійну Україну, а яка ж може бути Україна, як не радянська? Бандерівці хочуть продати Україну англійцям, але радянська влада опікується нею, дає можли-

вість людям на Україні учитися і розвиватися, такої другої держави в світі немає. Після цього відчитав газету про звернення УРСР до бандерівців, щоби якнайскорше здавалися. При кінці говорив ще багато про Сталіна так, що люди почали аж утікати.

24.XI. голова сільради в Річці (Пітиляк) оголосив коло церкви, що коли люди не будуть вив'язуватися зі всіх обов'язків, які на них є наложені, то будуть виселені разом з родинами на Сибір.

28.XI. в м. Косові відбувся мітинг, на якому говорив голова РВК Боднарєв. Він пояснював людям, що рад. держава є найбільш демократична і хай люди не сподіваються якоїсь іншої держави. Боднарєв казав людям, що оскільки бандерівці не залишать свою нечесну працю, то будуть масово вивезити на Сибір. Після цього виступив зав. банку Марченко. Марченко говорив, що невдовзі відбудуться вибори, примушувати голосувати не будуть нікого, але це є обов'язком кожного громадянина голосувати за владу робітників і селян. Марченко спитав, хто буде голосувати, хай піднесе руку вгору. Зі всіх зібраних піднесли руки три особи. Цим він так поденервувався, що перестав говорити. Після нього забрав голос голова міськради Ганущак, який сказав, що йому дуже жалко тих людей, яких вивезли на Сибір, однак дуже сумно дивитись на те, що хлопці з невідомости пішли в ліс, а тепер родина мусить за них терпіти.

5.XII. в м. Косові відбувся мітинг, який був присвячений жовтневій революції. Присутніх на мітингу було около 30 осіб. На мітингу вибрано президію із 7 чоловік, в яку ввійшли слідуєчі особи: секретар РПК Головка, секретар РПК Марченко, начальник [РО] НКВД Гончаров, депутат і заст. голови РВК Букатчук, заступник голови міськради Старух, дир. промшколи Солошенко і голова міськради Ганущак. На мітингу перший говорив Букатчук, який вихвалював успіхи рад. влади та червоної армії. Накидався на бандерівців і говорив, що не допоможуть їм Кошаки та старі дурні Винницькі, що таких бандитів чекає смерть від радянського народу.

2.XII. РВК дав наказ по всіх сільрадах, щоби люди до нового року виконали здачу контингенту в 100% та грошеві позики. Хто цього не виконає, то буде строго покараний рад. судом.

5.XII. в с. Снідавка відбувся мітинг, на якому виступав прокурор. Він закликав людей, щоби не помагали бандерівцям, а викривали їх, бо чим скорше знищимо бандерівців, тим скорше закінчиться війна. Дальше казав, що коли люди будуть помагати бандерівцям, то всі виїдуть на Сибір.

9.XII. відбувся мітинг в Жаб'ю-Слупейка, на якому говорили про підготовку до виборів. Закликали, щоби населення видавало бандерівців, які "заколючуть мирне життя" в Рад. Союзі.

11.XII. відбувся мітинг в сільраді Зелене: представники з району роз'ясняли про вибори. Дальше напоминали людей, щоб здавали контингент і застерігали, щоб люди не нищили ліс.

В сільрадах заангажовані до праці голови і секретарі, переважно бідняки, мало освічені люди. Дуже часто стрічаємо скомунізований активний елемент, котрий допомагає рад. владі пригнічувати населення та старається в 100% виконати всі накази, що подає уряд. Велика частина із них є донощиками НКВД.

15.XII. здемольовано всі сільради в Жабівському районі та попалено всі документи. Заступник голови сільради в Шикманах Матвійчук Петро (озброєний) втік в район Жаб'є і там мешкає. Голова сільради в Ферескулі Гаврилюк Іван (ідейний комуніст) кожної ночі переходить ночувати до буковинських стрибків. Частина голів сільрад, побачивши безсильність виконати всі накази, "х[в]оріють", або стають неактивними і здаються "на проізволяще".

Мережа шкіл є добре розвинена. В кожному селі є початкова школа, в районах десятирічки. Вчителів до 40% прийшло зі східних областей, між ними до 18% є руських. Останні – це місцеві учителі, котрі переважно не мають відповідної освіти, щоб могли провадити навчання, дуже багато є таких, котрі покінчили 7 кл. нар. школи і мають кількамісячні вчительські курси. До дітей вчителі ставляться досить добре. Пропаганду в школі провадять відпоручники із райосвіти. Вчителі до нашого руху ставляться досить пасивно, місцеві – це малосвідомий або хиткий елемент, а зі східних областей – це люди, виховані в комуністичному дусі, застрашені більшовицькою пропагандою так, що бояться нашого руху. Бувають виїмки зі східняків з добрими характерами. Кожного місяця вчителям належить приділ харчів, але не все дістають, бо багато пропадає в районах. Діточих організацій у початкових школах, як жовтенята і піонери, майже не стрічаємо. В школі в Жаб'ю є кільканадцять піонерів, котрим кожного ранку дають гаряче снідання, однак це не приваблює інших дітей і до вищезгаданих організацій не вписуються.

Артілі є переважно засновані в районних центрах. Зустрічаємо такі види артілів: шевські, кравецькі, столярські, фризієрські, кушнірські і інші. (Напр[имір], в Косові різьбарський, в Кутах гончарський). Кваліфікованих робітників є дуже мало, тому продукція виходить малоякісна. Робітники заробляють від 60-150 крб., тому кожний з них приймає приватні роботи, щоб міг вижити.

Фінвідділи: Стягають податки, котрі належаться за попередні роки, тобто за 1943-[19]44 рр. Податки стягають фінагенти з районів при помочі військ або стрибків. Вимір податків такий:

від 1 га поля 150 крб., 1 га саду 900 крб., старші хлопці і дівчата та малосімейні – 250 крб., чоловіки, котрі не були в ЧА і бездітні сім'ї – 310 крб., позичка: бідняки – 250-300 крб., заможні платять до 10 тисяч крб., примусова державна б'ютерія – 50-150 крб., за корову – 80 крб., за коня – 120 крб., за пса – 110 крб. За нездачу податків арештують, б'ють або ліквідують господарку.

29.XI.[19]45. у Гуцуляк Івана в Воскресінцях за нездачу податків забрали весь рухомий інвентар.

Колгоспів в цьому терені ще немає. Ведеться пропаганда, щоб заложувати колгоспи по селах, однак населення ставиться до цього пасивно, навіть ворожо і не хоче вступати до колгоспів.

Радгоспів є 7: Кам'янка Велика, Кам'янка Мала, Годи, П'ядики, Воскресінці і два радгоспи в Турці. До радгоспів віддають весь живий і мертвий інвентар, котрий забирають зі зліквідованих господарств.

30.XI.[19]45. невідомі люди наскочили на радгоспи в селах: Кам'янка Вел., Кам'янка Мала і Годи. Будинки радгоспів спалили, а худобу розігнано. Під час наскоку двох більшовиків забито, а чотирьох ранено. Худобу військо другого дня знайшло і віддало в радгосп до с. Турки.

Клуби: є майже в кожному селі, однак праця проводиться в них слабо, або цілком закриті. Більш активні клуби є в селах: П'ядики, Черемхів, Коршів, Ценява, Кобаки, Рожнів, Рибно і Кути. В цих клубах є організації: Мопр, ЧХ, комсомол і аматорські гуртки, які слабо проявляють свою діяльність, зате дуже часто справляють в клубах забави.

Церква: Більшовицька влада систематично старається перевести церкву на православ'я. 29.XI. [РО] НКВД покликала отця з Кам'янки Великої в справі переходу на православну віру, на що він не погодився і його заарештували.

Більшовицька адміністрація дала наказ отцеві в Жаб'юльця, щоб перевести ремонт церкви і поховані речі назад принести до церкви. Дозволено організувати колядник, а зібрані гроші віддати на церкву.

НКВД і НКГБ: Останньо посилило свою діяльність відносно повстанчого руху, з огляду на близькі вибори, котрі уряд повинен перевести в 100%. Вони посилили страшний терор супроти населення, щоб примусити всіх голосувати. Рівно ж використовують зимовий період, сприяючий їм в боротьбі проти нашого руху. Останньо переводять сильні арешти та перевіряють терен при допомозі пограничників та мангруп. Підготовляють і випускають в терен агентів і с/о, котрих вербують із людей, котрі піш-

ли до них з повин[н]ою. Рівно ж вивозять родини, котрих члени є в наших рядах. При переслуханні застосовують метод третьої степені, напр[имір], в кімнаті, де переслухують арештованих в РО НКГБ Косів знаходяться такі приладдя: дротяна нагайка з олов'яною кулею на кінці, тростинова палиця довжини 1,5 м, кайдани, шнур, а в куті ведро з водою, якою відливають зімлілих від биття.

Провокації: Останньо НКВД і НКГБ враз зі стрибками застосовують в терені сильні провокації. Багато допомагають стрибки, які добре знають терен і говорять місцевим діалектом, що їх тяжко розпізнати. Стрибки перебрані за стрільців з відділів УПА, шукають своїх відділів, від котрих вони загубились, або просять пов'язати їх зі станичними, котрі дали б їм приміщення і харчі. Дуже часто для провокацій використовують залапаних та морально заломаних стрільців, як рівно ж людей, які працювали в сітці і пішли до більшовиків з повин[н]ою. Дуже активна є боївка РО НКГБ Коломия під команду стрибка Мироняка Павла (родом з Дебеславець). Ця група спровокувала багато людей з сіл: Корнич, Тростянка, Пилипи, Грушів, Дебеславці. Спровокованих людей арештовано і багато з них зашантажовані до співпраці з органами НКГБ.

В Коршівськiм р-ні 7.Х. здався помічник станичного "Град", який майже кожної ночі приїздить в села з групою енкаведистів і провокує населення, дуже часто переводить арешти. Надужиття і грабежі поповнює кожної ночі під маскою повстанців і в той спiб хоче скомпромітувати наш рух перед населенням.

27.ХІ.[19]45. в с. Никовата⁴⁰ прибуло 12 стрибків, між ними два більшовики, законспірувались в одній хаті, а стрибки в уніформам УПА (з тризубами на шапках) порозходились по хатах. Два стрибки зайшли до хати Білака Юстима та почали говорити господареві, що вони є стрільці з УПА, відбилися від сотні та почали домагатися в господаря, щоб він дав їсти, або відвів на станицю. Господар повірив, що це дійсно стрільці і повів їх на зв'язок до Столащука Петра (хоч там зв'язку вже не було). Ці нібито стрільці прийшли до хати та почали говорити, щоб Столащук Марія запровадила їх до криївки, бо вони не мають де критися перед більшовиками. Господиня догадалась, що це є стрибки, сказала, що не має криївки і не хотіла з ними говорити та заявила, щоб вони йшли з хати. Під час того надійшла до хати Кіящук Юзефа, вона почала вговорювати, щоб господиня їх десь скри-

---

⁴⁰ Так у тексті. Насправді це прис. с. Яворів Косівського р-ну.

ла, що це чесні люди і через таке, що не хотіли скрити її чоловіка, злапали його більшовики. Провокатори змісця заарештували Кіящук Юзефу, доправили до того місця, де були більшовики і відійшли в напрямі Яворова.

1.XII.[19]45. до с. Черганівка вночі зайшло 18 більшовиків, в тім числі 3 стрибки з Кобак. Вищезгадані зайшли до Никифорачки на присілок Приски і кричали з-під вікна, щоб їх пустила до хати, що вони є свої люди і покликались на псевдо “Коваль” і “Залізняк”. Жінка однаково не хотіла пустити до хати, тоді більшовики виломали двері, ввійшли до хати і запитали наляканої жінки, чи не пізнає “Ковалю”. Жінка відповіла, що не знає жодних “Ковалів”, тоді більшовики сказали їй, щоб вона варила для них їсти, вона відмовилась і сказала, що х[в]ора та лягла до ліжка. Більшовики зайшли до комори, набрали харчів і після цього відійшли.

Стрибки: Цього місяця НКВД при допомозі адміністрації почало доповнювати старі і організувати нові станиці стрибків по селах. До стрибків забирають насильно всіх демобілізованих з ЧА, всіх військово-здібних, які повернули з Німеччини і тих, котрі зголосились. В кожному селі є вже 10-30 стрибків. Вищезгаданих стрибків організують для т.зв. “охорони села”. Всі стрибки будуть охороняти виборчі дільниці, стрибків з НКВД-НКГБ, погранзастави⁴¹ і тих, котрі є на селах, вживають при облавах, арештуваннях і засідках. Між стрибками є багато здеморалізованого елементу, котрий віддано допомагає більшовикам в ліквідації нашого руху.

Облави і арешти: 17.XI.[19]45. з Кут до Білоберезки прибуло 28 більшовиків, в тім числі 15 стрибків і 13 енкаведистів, вони переводили розшуки в присілку Пасічна і перевіряли документи. На другий день ці самі більшовики дальше шукали на цьому присілку, при тім заарештували 4 дівчини і забили одного втікаючого мужчину. Того самого дня перед вечером перейшли в напрям присілка Рабінець, де зловили одного мужчину, якого сильно побили.

20.XI. з Яблонова до Текучі перейшла група більшовиків в числі 30 чоловік. В Текучі заарештували Уторопчука Івана і поранили Повх Василюну. Перед вечером відійшли на Акрешору.

21.XI.[19]45. ці самі більшовики квартирували в Акрешорі, рівно ж ходили по хатах і грабували одяг, харчі і інше. Вечером перейшли в Текучу і заарештували Голдищука Миколу, Романчица Петра, Якудобьяка Петра, Повшенюка Петра, Ковбаснюк Марію, з котрими відійшли до Яблонова.

23.XI.[19]45. около 60 пограничників робили розшуки в с. Рожен Великий.

---

⁴¹ Так у тексті.

24.XI.[19]45. з Кут до Розтік прибуло [РО] НКГБ зі стрибками в числі 22 чоловік. Вони арештували 4 родини підпільників та ограбили господарки. Арештованих відпровадили до Кут 25.XI.[19]45.

Того самого дня в с. Хлібичин арештували сестру районного “Тятиви”, яка була зв’язковою до північного куща, вона всипала все, що знала, наслідком чого були великі арештування дівчат в Хлібичині та в довколишніх селах. Вона сама водила та показувала кого арештувати.

Того самого дня заскочили в Хлібичині кущезового “Кременя”, який як пізніше виявилось, мав тайний зв’язок з провокатором “Градом”, якого інформував про хід праці в ОУН. Заскочення було фіктивне.

25.XI.[19]45. на зв’язку в Раківчику арештовано районну організаційну “Тиху”, wraz із кур’єркою (за кілька днів “Тиху” випустили).

26.XI.[19]45. до Березова Вижнього прибуло 35 більшовиків, вони перевіряли хати і грабували.

Того самого дня група більшовиків з р-ну Кути в с. Рожен Великий робила перешуки по хатах. Ночєю прийшли на присілок Лужки і Середньо-Вижний села Рожен Великий, де робили засідки на стежках. Тої самої ночі зграбували 13 овець, корову і багато хатних речей.

27.XI.[19]45. погранвійська wraz зі стрибками в числі 30 осіб робили розшуки в долішній частині села Черганівка. Вони в кожній хаті робили ревізію, рвали підлоги, розпитували господарів, хто був в них минулої ночі. Не знайшовши нічого тут, вечером пересунулись на присілок Приски с. Черганівка, де пересиділи цілу ніч, а досвіта розійшлись по хатах, де робили розшуки. Перед полуднем відійшли до села Смодна і там заквартирували. Вечером зробили засідку під лісом, на засідці просиділи около 5 годин, пізніше пішли в село, заставили людей, щоб варили для них їжу, а самі робили ревізії по хатах. Під час того забирали що їм подобалось.

28.XI.[19]45. до Космача прийшла мангрупа в числі 200 чоловік. Зловили 5 мужчин, яких по перевірці випустили.

Того самого дня зі сторони Косова до Яворова приїхало автом 37 більшовиків, між ними були енкаведисти, енкагебисти і стрибки: Вепрук Михайло, Чуцак Онуфрій, Томащук Іван, Костриук Петро, Григорчук Андрій, Шкрібляк Федір і Михальчук Іван. Ця група робила облаву на присілку Черлений с. Яворів. Тут не знайшовши нічого, перейшли на присілок Плоский – Яворів. Тут

під час облави теж нікого не зловили, тільки зграбували 2 вівці у Михайлюка Миколи і заарештували Дебринюка Івана с. Юрка – опісля відійшли до Косова.

Того самого дня енкаведисти враз зі стрибками заарештували Мартищука Петра с. Василя зі Снідавки і забрали до Косова.

Того самого дня 13 енкаведистів і 7 стрибків прибули до с. Яворова. В господаря Столащука Федора зробили ревізію, при чім забрали 7 кг вовни, 5 м полотна та багато інших домашніх речей. Згаданого господаря і його жінку арештували, і забрали до сільради. Вечером жінку Столащука випустили сильно побиту, а її мужа забрали до Косова. Закидали співпрацю з повстанцями. Цього дня заарештували ще Столащука Миколу с. Івана і Казієвича Федора с. Філька, рівно ж закидали їм співпрацю з бандерівцями. Після їхнього арешту ограбили їхні господарки. Того дня енкаведисти поранили Лосюка Василя с. Юрка (розривною кулею) в ногу повище коліна. Пораненого сильно били, щоб признався, де є бункри, зв'язки та котрі є курієри. Ранений до нічого не признався і вони його залишили, а самі пішли далі. По дорозі вступили до господаря Поцарука Михайла с. Палія і Якібюк Гафії ж. Федора, обидвох сильно побили. В Якібюк Гафії забрали сподні, шапку, рукавиці, повну валізу полотна, два матраци, 1 килим, 7 хусток, 4 кг білих ниток, 100 кг яблук, 150 кг збіжжя, опісля вибили вікна і відійшли. По дорозі вступили ще до Чинкалюка Дмитра с. Василя в Яворові, його сильно побили так, що зломали руку. Йому закидали, що має зв'язки з бандерівцями. Вечером зі зграбованим майном від'їхали до Косова. Найбільш активними під час цієї акції були стрибки Костриук Михайло і Михальчук – обидва з Яворова.

Того самого дня [енкаведисти] враз зі стрибками в числі 40 чоловік зробили облаву в с. Бабин. Під час облави перевіряли документи і заарештували одного хлопця з Поділля, який переховувався у Стефуранчин Анни зам. в Бабині. Перед вечером відійшли до Косова. Того самого дня з Хімчина на Вербовець переходила мангрупа в числі 120 чоловік, між ними були і стрибки, які провадили їх по терені. У Вербівці робили облаву та шукали по хатах і стайнях, і рвали підлоги. Під час цієї облави пограбували в людей солонину, горілку та хліб.

Того самого дня зі сторони Косова в напрямок Брустур перейшла мангрупа в числі 50 чоловік. На границі Річка-Брустури обскочили хату Білака Івана, в якого відбувалась толока. Всіх учасників толоки перевірили і розігнали додому, а самі заквартирували в цій хаті. На другий день рано перейшли на присілок Кичера с. Річка, а звідтам в сторону Снідавки.

Того самого дня з Соколівки через Річку в напрямі Снідавки перейшла мангрупа в числі 90 чоловік. З Снідавки перейшли на Яворів.

29.XI.[19]45. в с. Вербовець прибуло 50 більшовиків (мангрупа) і натрапили на боївку “Відважного”. Між ними була перестрілка і в міжчасі був забитий повстанець “Орел”, з більшовицької сторони один забитий і один тяжко ранений. Після цього боївка “Відважного” відступила. Більшовики робили облаву в с. Вербовець, Смодна і Черганівка, грабили населення та грозили, що вивезуть всіх на Сибір, якщо будуть співпрацювати з бандерівцями.

Того самого дня в полудне зі сторони Соколівки через Річку перейшла мангрупа в числі 70 чоловік. Між ними був стрибок Копчук Василь з Річки (він їх провадив). Мангрупа перейшла в сторону Брустур.

Того самого дня в полудне через село Город до Яворова переходила мангрупа в числі 80 чоловік. В селі Яворові робили облаву на прис. Черлений та грабували людей. В Терлюжак Василю забрали 2 л горілки, а її сильно побили, в Лосюка Василя забрали 2 кг лою, в Окуневської Ольги забрали корову, 100 кг яблук, 2 обруси і 2 подушки, в Лагодюка Миколи с. Івана забрали 20 кг сушених сливок, в Терлюжак Миколи забрали 1 киптар, вибиваний пас, перемітку, запальничку, овечу шкіру, 1 кг вовни і 50 крб. Вечером від’їхали до Косова.

29.XI.[19]45. прийшли в прис. Лужки і Середньо-Вижний с. Рожен Великий 60 більшовиків з погранзастави. Ніччю робили засідки на стежках і дорогах.

30.XI.[19]45. група більшовиків з Космача переходила на Текучу. По дорозі на прис. Багни зловили Дзвінчука Дмитра, друга група переходила з Космача на Брустури, на полонині Рижі в зимівці заскочили підпільників, з яких 7-ох забили, а решта втекли. Забиті: Кіфяк Лукин – “Дуб”, Сіреджук Юра, Варцабюк Олекса, Довірак Василь, Кошак Марія – “Маркіза”, чотовий – “Тигр”, “Зенко”.

30.XI.[19]45. з Ослав до Лючок прийшла мангрупа в числі 100 чоловік. В Лючках поділились на три групи. Дві групи відійшли на Березів Вижний, а одна перейшла до Березова Середнього. В Березові С[ер.] підійшли під хату Малковича Григора, в якій заскочили чотового “Чер[не]ця” і чот. “Чорного”. Чот. “Чернець” кинув дві гранати і почав стріляти до більшовиків, під час чого забив двох, а одного ранив. Обидвом чотовим вдалось втекти. Більшовики забрали своїх трупів – лейтенанта і сержанта, і відійшли в Березів Вижний.

30.XI.[19]45. через Шешори зі сторони Прокурави переходило 25 більшовиків, які везли зі собою одного більшовика вбитого і одного раненого. Зі собою провадили двох цивільних мужчин.

30.XI.[19]45. з Яворова до Снідавки прибуло 100 більшовиків, а зі сторони Брустур прибуло 70 більшовиків. Зі Снідавки перейшли в напрям Жаб'я.

30.XI.[19]45. з Косова в напрям Брустури-Космач відійшла мангрупа в числі 90 чоловік.

1.XII.[19]45. по полудні зі сторони Снідавки на Яворів перейшла мангрупа в числі 70 чоловік. Переходячи через Яворів, грабували населення і відійшли до Косова.

1.XII.[19]45. зі сторони Пістинь на Шешори перейшло 20 більшовиків, між ними був райінспектор Цепкало, який перевів інспекцію в с. Шешори і відійшов на Прокураву.

3.XII.[19]45. з Кут до Черганівки прибуло около 30 більшовиків, вони ограбили Риптик Петра і Риптик Василину, якої син є в Червоній армії. З ограбленими речами від'їхали до Кут. Згадана Риптик В. пішла до воєнкомату і пожалілась, що її червоноармійці ограбували. Начальник воєнкомату сказав, що то не червоноармійці, а бандерівці ограбили її під маскою червоноармійців.

5.XII.[19]45. до Косова прибуло 300 більшовиків (мангрупа). В Косові поділились на дві частини, одна частина відійшла в напрямі Річки, а друга залишилась в Косові і оперувала біля Косова.

14.XII.[19]45. зі сторони Яворова в Бабин прибуло 500 більшовиків. Між ними був один цивільний, якого не можна було розпізнати. Переходячи через Яворів, повертали по хатах і грабували харчі і одяг. У Вепрука Миколи забрали 100 кг яблук, у Сумарука Лукина забрали 3 хустки, а господарів сильно побили за те, що хтось втікав попри його хату, а він не хотів сказати хто. В Петрійчук Евдокії ж. Федора забрали 50 кг сушених сливок, у Дійчука Івана забрали 30 кг м'яса, 1 пару чобіт, 150 кг яблук і 400 кг бараболі, у Петрійчук Анни вломилися до пивниці і забрали бараболю, м'ясо, масло, сметану і інше. Другого дня рано відійшли до Кут.

14.XII.[19]45. до Печеніжина приїхала спецгрупа в числі 150 людей, яка оперує в Печеніжинському районі. Робить облоги, переводить арештування та грабує мирне населення. В кожному селі оперує біля тижня. До цього часу перейшла села Княждвір, Ключів Великий, Мишин та Вербіж Нижній.

З дня 14 на 15.XII.[19]45. [РО] НКВД з Яблонова забрало з Мишина 10 дітей (хлопців від 10-15 літ), яких пізніше допитували, хто до них вечером заходить, що говорить, де знаходяться бункри, скільки назбирали патронів, гранат та кому віддали.

15.XII.[19]45. в Раківчику [РО] НКВД з Коломиї спеціально приїхавши на вказане місце, заарештували районну УЧХ "Муру".

15.XII.[19]45. до Текучі прийшло около 20 більшовиків. В Текучі заарештували 5 осіб, з якими відійшли до Яблонова.

15.XII.[19]45. в Бані-Березові більшовики заарештували Василовського Михайла за те, що знайшли знімки аматорського гуртка з тризубом.

Вивози: 21.XI.[19]45. [РО] НКГБ при допомі [РО] НКВД та стрибків забрали на пересильний пункт до Коломиї, для вивозу слідуєчі родини: Балагурак Василя с. Івана, Балагурак Марію д. Василя, Балагурак Володимира с. Василя (син цієї сім'ї був в УПА і в м-ці травні впав), Балагурак Василя с. Михайла, Балагурак Марію ж. Василя, Балагурак Данку д. Василя, Фокшей Івана с. Михайла, Фокшей Анну ж. Івана (син був в УПА і зівстав залапаний – сидить в тюрмі), Мартинюк Катерину ж. Івана, Мартинюк Марію д. Катерини, Мартинюк Гафію д. Катерини, Сорохан Катерину ж. Михайла, Сорохан Івана с. Миколи, Сорохан Володимира с. Миколи, Лелет Ярослава с. Василя, Когутяк Марію ж. Ярослава, Когутяк Богдана с. Ярослава, Когутяк Ярославу д. Ярослава.

З с. Слобідка вивезли дві родини, з Хлібичина – дві родини, з Коршева – дві родини, з Кам'янок Великих – три родини, з Кам'янок Малих – дві родини, з Годів – дві родини, з Фатівець – одну родину, з Вербіжа Нижн. – дві родини, з Княждвора – три родини, з Молодятина, Слободи, Рунгур – 7 родин, з Ключева Вел. – одну родину, зі Стопчатова – дві родини, з Іспаса – дві родини, з Корнича – дві родини, з Матіївець – одну родину, з Перерова – одну родину, з Дебеславець – дві родини. Господарки всіх вивезених зліквідовані. Багатьом під час транспорту вдалось втекти.

Постій, 25.XII.[19]45 р.

"152"

*ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 58, арк. 119-125.
Оригінал. Машинопис.*

№ 4
ЗВІТ ЗА ПЕРІОД ВІД 18.12.1945 р. ДО
18.01.1946 р., СКЛАДЕНИЙ АДМІНІСТРАТОРОМ
РЕФЕРЕНТУРИ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
ОКРУЖНОГО ПРОВІДУ ОУН
МИКОЛОЮ ІЛЬНИЦЬКИМ-“КУЗНЕЦЕМ”, “152”

25 січня 1946 р.

P-31.

Коломийщина⁴²

З в і т

за час від 18.XII.[19]45. – 18.I.1946 р.

Адміністрація: В звітньому місяці райвиконкоми продовжували натиск на викінчення контингенту збіжевого, м'яса, молока, сіна та соломи. До цього вживають військових частин, які тепер перебувають в кожному селі. В Коломийському надрайоні квартирує в кожному селі від 15-50 чоловік. Ці військові групи мають за завдання не тільки стягати залеглий контингент, але рівно ж тероризувати населення перед виборами. Є випадки і то досить часті, де за мінімальні недотягнення при здачі контингенту, ліквідують цілі господарки. Така військова група зліквідувала в с. Корнич Коломийського р-ну 4 господарки, між тим 2 господарки інвалідів з ЧА, які не викінчили зернового контингенту в кількості 25 кг, в с. Грушів – 1 господарку, в с. Іспас – 2 господарки, в с. Хлібичин – 3 господарки, в с. Черемхів – 2 господарки, в с. Фатівці – 8 господарок, в с. Чортовець – 5 господарок, в с. Якубівка – 1 господарку, в с. Гарасимів – 5 господарок, в с. Петрів – 2 господарки.

Хто стає в обороні свого господарства, то допускаються сильного побиття, а то й стріляють. В с. Чортовець одна жінка не викінчила контингент на 13 кг зерна, за що зліквідували її господарку. Коли забирали корову, жінка почала не давати, тоді два більшовики сильно її побили і в кінці, коли вона не хотіла пуститись корови, один із них застрілив її, полишаючи четверо дітей сиротами.

В с. Жукотин Коршівського р-ну більшовики зліквідували господарку Човган Параски, чоловік якої згинув в ЧА, а вона лишаючись з двома дітьми, з розпуки поповнила самогубство, кидаючись в керницю.

---

⁴² У верхній частині документа посередині надпис олівцем: 152.

Коли хто доходжував своїх прав в районі, то обіцяли вернути все, щоб тільки згодився на співпрацю з НКВД. Ці випадки практикує Коршівське [РО] НКВД з Правосудовим на чолі. Немає села, де не було б великих надужитків зі сторони більшовиків під формою стягання контингенту. Про такі нетакти військових частин по селах, районні адміністративні апарати надто добре знають та вповні не реагують, бо що більше наказують робити такі справи, щоб приборкати населення. Сільські активи, як голови, так і секретарі сільрад, в цьому випадку безраді, бо не всіли нічого зробити й допомогти, бо більшовики роблять те, що їм подобається. Сільради та їх голови служать тільки як форма і сліпо виконують доручення.

В цьому місяці спеціально більшовицькі пропагандивні апарати звернули особливу увагу на передвиборчу підготовку. В тій цілі щонеділі та в свята майже всі працівники району, виконкому, парткому, [РО] НКВД і НКГБ виїжджають на села, де пропагують про “найдемократичніші вибори в світі” та віддання голосів за блок комуністів та безпартійних. В кожному селі є затверджена виборча комісія, намічений до голосування будинок (в більшості школи, біля яких є військові загоны), назначені куткові, які відповідають за всіх голосуючих своєю головою. Цілий місяць по таких кутках вивчають сталінську конституцію та положення про вибори. Такі сходини відбуваються два рази в тиждень. Викладачами є або вчителі, або хтось з мудріших десятників.

Немає майже одного мітингу, в якому не говорили про бандерівців – доказуючи про їх безвихідність, а заразом стараються доказати поблажливість рад. уряду, який іде на стрічу тим, які приходять з повин[н]ою. Відчитують при цьому звернення та накази Рясного, який заборонює всяку репресію повернувшим із “банд”.

Дня 19.XII.[19]45. в м. Косів в залі кіна вечером о год. 16-ій відбувся мітинг. Присутніх було мало, найбільше було учнів з промислової школи та робітників артілі “Гуцульщина”. Перший говорив політрук Верба, який мав доповідь про Сталіна. Він говорив, що Сталін стратегік великої вітчизняної війни, на якого звернені очі трудящих всього світа, приміром чого є вибори, які відбулися у Франції, Болгарії, Румунії та Мадярщині, де вийшло більше голосів за робітничим класом. Опісля говорив дир. банку Марченко, який закликав всіх голосувати за радянською владою. Він сказав, що оскільки не будуть голосувати за рад. владою, то знова прийдеться їм лазити на колінах, як не перед німецькими, то перед англійськими фашистами.

Дня 21.XII. відбулися збори по всіх установах, присвячені 66-ій річниці народження “батька Сталіна”.

26.XII. в с. Соколівка відбувся мітинг, на якому говорили людям, щоб якнайскорше здали контингент молока, масла, сіна. Рівно ж говорили, щоб голосували за радянською владою, бо як не будуть голосувати, то для них знайдеться місце на Сибірі.

30.XII. в с. Москалівка відбувся мітинг, на якому політрук Верба говорив, щоб всі люди голосували за Рад. Союзом. Він сказав: “Рад. Союз є сильний і з кожним обходиться лагідно, але якщо Англія і Америка нам щось будуть мішати, то ми їх розіб’ємо так, як розбили Німеччину”. Опісля говорив зав. банку Марченко, який сказав: “Ми знаємо і бачимо, що народ нас не хоче, але ми вас визволили і тут мусимо бути”.

2.I.1946 р. в м. Косів в артілі “Гуцульщина” відбувся мітинг в справі висунення кандидатів в депутати до Верховної Ради Союзу. Кандидатів висунено: Гаврищука Григорія с. Василя з Космача і Туряницю Івана с. Івана з Мукачева (Закарпатська Україна).

10.I. відбувся мітинг в Жаб’ю-Льця, яким провадив капітан [з] погранзастави. На мітинг зганяли людей стрибки та військо. Присутніх було около 60 осіб. Капітан ставив питання, чому добровільно не йдуть на мітинг, чи бояться бандерівців, при чому люди піднесли крик, що не можуть опускати своїх хат через те, що стрибки і военні їх грабують. Капітан сказав, що хай люди не слухають “Ваньки” та “Маєра”, які забороняють ходити їм на мітинг, а стрибків нехай проганяють, чим попаде під руки. Люди питали його, що мають робити, як бандерівці забороняють їм йти голосувати – він відповів, що до дня виборів “бандитів” зліквідують.

10.I. в м. Косів в залі кіна відбувся мітинг, на якому були присутні працівники всіх установ. В першу чергу відбувся прийом в партію ВКП(б) завідуючого харчівні Захарука Миколи, родом з с. Річка. Опісля говорив політрук Верба, що після конференції, яка відбулась в Лондоні, фашисти в цілому світі та бандерівці ширять пропаганду, що будьто би Рад. Союз не погодився на точки, предложені Америкою і що союзники хочуть вступити у війну з Рад. Союзом. Опісля говорив голова промкомбінату Білецький, який представив роботу по всіх цехах та пояснив, що причиною недоліків в роботі є мала зарплата, через що робітники не приходять своєчасно до роботи.

Шкільництво: Після двотижневих зимових ферій наука почалася нормально. По школах сильно відчувається брак канц. приборів, а головно підручників, користуються підручниками з 1940 р. Вчительство на 50% зі східних обл. До політики ставляться пасивно, багато шкіл не забезпечено у відповідну кількість опалу і є навіть випадки, де через те перервана наука (Якубівка, Гаврилівка⁴³).

---

⁴³ Так у тексті. Насправді повинно бути с. Гавриляк Обертинського (тепер Тлумацького) р-ну.

По деяких школах є вже зорганізовані піонерські та комсомольські організації (Ценява, П'ядики, Турка, Жаб'є-Слупейка).

Фінвідділи: Сільські фінагенти тепер не стягають жодних податків, а приїздять агенти з району разом з військом та прямо силою стягають. Гроші відразу забирають в район. Виміри податків, а головню "п'ятилітки", є так великі, що не всілі сплатити, що не викінчивши один, назначують другий. За несплату деяких податків трапляються випадки ліквідації господарок, а головню мертвого інвентаря та одягу.

Артілі: В Кутському районі зорганізовано 7 артілів: шевський, кравецький, столярський, кушнірський, кошикарський, боднарський і вишивальний. В кожному артілі працює до 5 робітників з малою кваліфікацією, при чому їхня продукція дуже низька і малоякісна. Винагорода працівників залежить від продукції (80 крб. місячно).

27.І.[19]46. в Коломиї у фабриці Біскупського робітник Панько Іван підпалив одну робітню (слюсарню), за що його арештували і вкоротці мають судити.

НКВД і НКГБ: На протязі звітного місяця НКВД і НКГБ посилює свої акції, як на населення, так і супроти нашого руху. Ціль цих акцій – це стероризувати населення для того, щоб успішно провести вибори. Ці акції мають характер різних арештів, облав та прочисток терену, різних ревізій, нічних засідок та різного рода провокацій. Тому, що в Коломийському надрайоні почавши від 24.ХІІ.[19]45. в кожному селі квартирує військова частина в числі від 15-50 осіб, тому легше їм оперувати. До цього часто долучується обласна мангрупа, яка все оперувала в Коршівським та Печеніжинським районах. Арешти проводять найчастіше через провокації. Арештованих по короткому часі випускають, зобов'язавши їх на співпрацю. Цим хотять вмасовити агентуру та витворити атмосферу недовір'я. Досить часто роблять різні побої людей, палять хати, роблять різні грабунки, а то й насилують жінок. Це все роблять під маскою УПА, чим хотять підірвати моральну стійкість.

Провокації: В Коршівському районі оперує оперативна група на чолі [з] Семьоновим в числі 15 чоловік. Ця група одягнена в однострої УПА з тризубами та добре володіє українською мовою (6 совітів, а решта місцеві). Оперують тільки начею. Часто водять зі собою якогось об'єкта, який годиться на те, щоб повести на знаний зв'язок, криївку, чи до знаних симпатиків-селян. Заходячи до хати, стараються вдавати українських повстанців, нав'язують розмови на політичні теми, нарікають на більшовиків, доказують про скору війну, а тим самим стараються пізнати політичне пере-

конання господаря. Кого вдасться спровокувати, з місця арештують. Таким чином в Коршівському районі арештували дуже багато людей, як наших симпатиків, так і посторонніх. Подібна група оперує в околицях Хлібичина на чолі з “Градом”, який здався в листопаді 1945 р. Ця група щонаочі приїздить з Коломиї.

24.XII.[19]45. о год. 21-ій 4 енкаведисти і 5 стрибків зайшли до господині Сендерської Катерини і під маскою бандерівців просили повечеряти. Згадана дала їм повечеряти, горілки, тютюну і в розмові з ними була антирадянського настрою, за що з місця її арештували і відставили до Кут.

28.XII.[19]45. о год. 22-ій зі сторони Брустур до Снідавки прийшло 10 стрибків та зайшли до госп. Слижука Онуфрія. З ним говорили, що вони відірвались від сотні, воюють за Україну, а ходять голодні як пси, бо станичні та їх співпрацівники забункрувалися. Вони сказали господареві, щоб відпровадив їх до станичного. Господар думаючи, що то наші, відпровадив їх до Шатрука Юрка (зв'язкового). Цей відразу пізнав, що то більшовики та почав говорити, що не знає жодного станичного. Вони почали його бити, а коли побачили, що не признається, заарештували і провадили в сторону Брустур, де квартирували більшовики.

Стрибки: В цьому місяці НКВД активно взялось до організації істребительних станиць по селах Коломийського надрайону. До служби ангажують молодих хлопців (з 1929 р.) та демобілізованих з ЧА, які зачислені до строевих. Зробили такі станиці: в с. Чортовець – 50 чоловік (2 кулемети, 8 ППШ та кріси), в Підвербцях – 25 чоловік (1 кулемет, 2 ППШ, решта кріси), в Хотимирі – 30 чоловік, в Черемхові – 25 чоловік, в Кам'янці Малій – 25 чоловік, в Сопові – 25 чоловік, в Княждворі – 30 чоловік (2.I.[19]46. невідомі люди напали на станицю, при чому забили начальника-москаля, а стрибків розігнали), в Мишині – 25 чоловік та в Ковалівці – 30 чоловік. В Яблонівському районі зорганізували подібні станиці в селах: Люча – 20 чоловік, Березів Нижн. – 15 чоловік, Березів Середній – 20 чоловік та Текуча – 25 чоловік. Завданням цих стрибків є стерегти села перед нападом бандерівців, робити нічні засідки, допомагати органам НКВД чи НКГБ переводити облави та арештування. Рівно ж часто перебираються в однострої УПА та під маскою повстанців ходять селами, щоб спровокувати населення.

19.XII.[19]45. стрибки сіл: Білоберезка, Розтоки, Хороцева і Барвінкова зробили облаву на присілок Пасічне села Білоберезка, де головно шукали за боївкою “Залізняка”. В цій облаві нікого не зловили.

Цього самого дня в с. Розтоки стрибки арештували одного мужчину та одну жінчину. Причина арешту невідома.

20.XII. нічю 12 стрибків обскочили хату Якібчука Михайла с. Івана в с. Шешори, де в першу чергу здемолювали хату, а опісля арештували названого господаря за те, що його два сини втекли з істребительного баталіону.

22.XII.[19]45. стрибки Жаб'євського району перевели арештування в с. Устеріки. Тут арештували багато мужчин і жінок, яких допитували, хто збирає контингент для бандерівців.

27.XII.[19]45. стрибки знова арештували більшу кількість мужчин і жінок з села Устеріки та допитували, хто належить до бандерівської сітки. Старших жінок і мужчин по допиті звільняли, а молодих мужчин силою втягали в стрибки.

Облави і арешти: 18.XII.[19]45. зі сторони Косова до Яворова приїхало 2 авта більшовиків (20 чоловік). В селі переводили ревізії, при чому забирали солонину та деякі речі з одягу.

19.XII.[19]45. з Косова до с. Город прибуло 26 більшовиків. В селі під час перешуку награвували в людей около 400 кг бараболі, 2 барани і з тим вернули понад вечір до Косова.

20.XII.[19]45. зі сторони Косова до с. Брустури приїхало 40 більшовиків, де переводили облаву. Вечером не зловивши нікого, вернули до Косова.

21.XII.[19]45. зі сторони Косова через Соколівку до Яворова приїхало 3 авта більшовиків (50 осіб). В селі переводили облаву, не злапавши нікого, вечером вернули до Косова.

22.XII.[19]45. з Пістиня до Шешор приїхало 28 більшовиків. Через день сиділи в сільраді, а вечером робили засідки коло підозрілих хат. Над ранком без успіху відійшли до Прокурави.

22.XII.[19]45. нічю перейшла група більшовиків (40 осіб) з Ріжна Великого до Білоберезки, де заарештували 5 мужчин, обгравували одного господаря, вирізали штиками багато псів і цього самого вечера відійшли назад до Ріжна Великого.

22.XII.[19]45. з Соколівки до Річки приїхало 2 авта більшовиків (30 чоловік). Між ними був стрибок Абрамович Іван с. Миколи. Вони заквартирували в Хімяк Футини ж. Дмитра. В селі повідомили десятників, щоб заготовили їм харчів та заповіли людей на мітинг на день 23.XII.[19]45. Другого дня ранком 20 більшовиків зі стрибком Абрамовичем вийшли на присілок Брусний, зайшли до господаря Грималюка Василя с. Івана та перевели в нього ревізію. Під час ревізії забрали 1 шкіру з корови, 4 кг солонини і 1 кг масла. При відході повісили пса та пішли в сторону Брустур.

23.XII.[19]45. понад вечір прибуло до Яворова 20 більшовиків та заквартирували в школі. В селі награвували горілки та сильно попилися. Коло 3-ї години ранку стійковий застрілив

одного червоноармійця, який вертав п'яний з села, думаючи, що то бандеровець. Другого дня відійшли до Бабина.

24.XII.[19]45. о год. 8-ій рано зі сторони Яворова до Бабина прибуло 20 більшовиків. Ці більшовики розійшлися по хатах та грабували в людей що попало (солонину, хустки та проче). По полудні відійшли в сторону Малого Ріжна.

25.XII.[19]45. з Ріжна Великого до Білоберезки на прис. Пасічне прибуло ок. 80 більшовиків і тут заквартирували. Вони робили облаву нічею 27.XII. і 28.XII.[19]45. – наслідком їх операцій було багато грабіжей.

25.XII.[19]45. з Кут до Яворова прийшла група більшовиків (40 осіб) та на присілку Максимець і Плоске сильно грабували населення. У господаря Шкрібляка Василя забрали 1 корову і коня, у Текинюка Василя забрали 14 м полотна, у Гондурака Василя забрали 1 хустку, у Рибенчука Дмитра стягнули з ніг постолі і з голови шапку та зі всім награбованим відійшли до Кут.

25.XII.[19]45. в Косові-Монастирське нічею 20 більшовиків зробили засідку на вул. Середній. На засідці сиділи цілу ніч, однак не злапали нікого. Майже щоночі вулицями Косова роблять більшовики засідки.

26.XII.[19]45. зі сторони Ріжна Великого до Яворова на присілок Максимець прибула група більшовиків (40 осіб), які робили на присілку сильну ревізію. Під час ревізії в господаря Шкрібляка Івана с. Юрка забрали кишеньковий годинник, 1 пару постолів, в коморі запалили прядиво, знищили 4 пні пчіл, сильно побили жінку та при відході застрілили пса.

28.XII.[19]45. зі сторони Ріжна Великого до Яворова на присілок Плоске прийшла група більшовиків в числі 30 осіб та злапали Шкрібляка Івана пс. "Дуб" і Текинюка Василя. Арештованих вечером забрали до Кут.

29.XII.[19]45. більшовики (80 чоловік), які квартирували в Білоберезці, арештували Крамар Катерину д. Михайла, яку сильно побили і на місці розстріляли.

29.XII.[19]45. зі сторони Соколівки через с. Город йшло 25 більшовиків, які провадили зі собою 8 арештованих. В Городі відпочивали, де робили хатами ревізії, забирали все з їдженя, горілку, хустки та вечером відійшли до Косова.

29.XII.[19]45. в с. Москалівка вечером зробили більшовики засідку на вул. Тарнавського довжиною 500 м. Не злапавши нікого, вернули в райцентр.

30.XII.[19]45. з с. Річка через Соколівку проходило 20 більшовиків і 8 стрибків. По дорозі стрінули двох хлопців, які йшли з вертепом, більшовики вертеп відібрали і кинули у воду, в одного хлопця забрали мазепинку та пішли дальше.

31.XII.[19]45. в с. Розтоки спецвідділ НКГБ в числі 40 осіб пограбував кілька господарів, знищили церкву та арештували служницю священика.

4.I.[19]46. районна група більшовиків в числі 65 чоловік в Коршівському районі робила перевірку ліса Мар'янки, де наскочили на квартируючих: "Тятиву", "Підкову", "Палія", "Арсена" і "Бистрого", де три перші впали на місці, "Бистрий" тяжко ранений втік, а "Арсен" вийшов в цілості. Слідуючого дня возили трупів селами Раківчик, Хлібичин на пострах населенню.

4.I.[19]46. група Лещова під команду Шугаріна (заступник Лещова) заскочила в хаті "Молотобія", "Петра", "Тигра" і "Вихора", наслідком чого впав "Молотобій", а в перестрілці більшовики мали одного тяжко раненого, який в дорозі до Коломиї помер – Шугарін.

Дії військ: Від 25.XII.[19]45.-17.I.[19]46. в Печеніжинському районі оперувала обласна мангрупа в числі 140 осіб. Всі були убрані в білі кожухи і валянки, а зброя вся автоматична. Вони робили перешуки лісами, облави селами та ночами часті засідки. Дня 2.I.[19]46. ця група заскочила в с. Мишин в одній хаті двох боївкарів "Коса" і "Орла" з боївки "Смілого". Обидва боївкарі зістали забиті.

З населенням поводитись дуже погано, грабували все, що їм попало в руки, били та знущались над жінками.

26.XII.[19]45. перед вечером в с. Рунгури стрінули молоду дівчину Волянську Рожу (з 1929 р.), зграбували в неї 1.500 крб. і в придорожній фосі знасилували.

Почавши з дня 24.XII.[19]45. в Коломийський надрайон приїхали спецвійська, які розїхались селами в числі від 15-50 чоловік. В Косівський надрайон подібні спецвійська прибули 10.I.[19]46., де на кожне село прийшло від 25-100 чоловік. Їх завданням було тероризувати населення перед виборами та паралізувати бандерівський рух. З населенням поводитись погано. При ревізіях грабували господарів, найбільше грабіжей відбувалося начею.

Постій, 25.I.1946 р.

"152"

Примітка: Звіт обіймає тільки Косівський та Коломийський надрайони, з Городенського надрайону звітів не одержано.

*ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 58, арк. 156-160.
Оригінал. Машинопис.*

№ 5
ЗВІТ ЗА ПЕРІОД ВІД 10.07. ДО 10.08.1946 р.,
СКЛАДЕНИЙ АДМІНІСТРАТОРОМ
РЕФЕРЕНТУРИ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
ОКРУЖНОГО ПРОВодУ ОУН
МИКОЛОЮ ІЛЬНИЦЬКИМ-“КУЗНЕЦЕМ”, “152”
15 серпня 1946 р.

P-31.

Коломийщина⁴⁴

Звіт

за час від 10.VII. – 10.VIII.1946 р.

I. Вся увага поліційних чинників большевицької окупаційної влади звернена в звітньому місяці, як взагалі в період большевицької окупації, в напрямку ліквідації українського революційно-визвольного руху. На протязі звітнього часу проведено декілька облав та ряд дрібних акцій, в яких брали участь переважно бійці істребительних баталіонів, війська МВД та війська гарнізонів, які є розміщені по деяких селах округи.

В Косівському надрайоні большевицькі акції спрямовані проти нашого руху, в порівнанні до попереднього місяця, зовсім не зменшилися. Малими групами від 10-20 чоловік ходили большевики тереном, роблячи численні засідки на переходових стежках, дорогах, коло потоків, на полонинах і на таких засідках сиділи по два-три дні, а то й довше. Рівно ж робили перешуки сіл, де майже щодня бувало 5-10 большевиків, які робили труси по хатах, стодолах, стайнях, а також дуже часто переходили кукурудзою і бараболею.

В с. Яворові Косівського району постійно квартирує гарнізон війська в числі 30 чол., який разом з місцевими стрибками робив ніччю численні засідки та облави по довколишних селах.

В с. Космач Яблонівського району постійно квартирує гарнізон війська в числі 42 чоловік.

В Печеніжинському районі є розміщені гарнізони по селах: Мишин – 50 чол., якого завданням є охороняти шахти в Мишині та Ковалівці, Слобода Рунгурська – 2 гарнізони по 30 чоловік. В райцентрі Печеніжин перебуває гарнізон війська в числі 30 чоловік, який є охороною райцентру.

---

⁴⁴ У верхньому лівому куті документу надпис синім чорнилом: Переписано, у верхньому правому олівцем – 152.

В Коломийському районі розміщені гарнізони по селах: Іспас Дол. – 50 чол., Іспас Гор. – 30 чол. За звітний час до цих гарнізонів приїздило два рази підкріплення. Це підкріплення квартирувало в селі 3-6 днів та допомагало робити засідки та облави: Залуче – 20 чоловік, Дебеславці – 20 чол., Пістинь⁴⁵ – 30 чол. Послідніми днями приїхав гарнізон в с. Трач в числі 20 чоловік.

В Коршівському районі гарнізони розміщені по селах: Іванівці⁴⁶ – 30 чол., Товмачик – для охорони залізно-дорожних мостів 30 чоловік, Слобідка Лісна – 20 чоловік, Кам'янка Велика – 30 чол., Добровідка – для охорони залізної дороги 30 чол. і в самому райцентрі 40 чоловік.

В Обертинському районі розміщені гарнізони по селах: Незвиська – 25 чол., Балагурівка – 20 чол., Хотимир – 15 чол. Всі гарнізони беруть активну участь в робленні засідок та допомагають органам МВД переводити облави і арешти.

В Городенському надрайоні в звітньому місяці гарнізонів не було.

10.VII.[19]46 р. о год. 18-ій група ВВ МВД в числі 8 чол. зробила засідку на присілку Ділок с. Ворохта. На засідку надійшло кількох мужчин, які криються на власну руку. Большевики відкрили по них вогонь, однак жертв не було жодних.

10.VII.[19]46 р. большевики разом зі стрибками (кількість невідома) зробили засідку в с. Річка Косівського р-ну, на яку надійшов член слідчого звена СБ Косів д. “Хуртовина” – Чушук Василь с. Івана з Соколівки. У віддалі 20 м завважив большевиків, які відразу почали до нього стріляти. Від перших стрілів зістав він ранений в ногу і руку та ще почав втікати. Коли не міг вже бігти, большевики здоганяючи його, закричали: “Тепер ти вже наш!”. Друг “Хуртовина” голосно відповів: “Ні, я не буду ваш” і в той момент приложив пістоль до голови та застрілився. Большевики стягнули з нього уніформ, забрали пістоль (півпарабель) та підводою завезли в райцентр, де похоронили на жидівському окопську. В три дні родина вбитого викрала його тіло і похоронила в с. Соколівка на цвинтарі.

10.VII.[19]46 р. в сс. Вільхівці, Кунисівці група большевиків в числі 25 чол. провела ґрунтовну облаву. Однак успіху не мала жодного.

10.VII.[19]46 р. біля броду ріки Прут в с. Туловії істребітелі с. Усте зробили засідку. Успіху не мали жодного.

---

⁴⁵ Згідно радянського адміністративно-територіального поділу це село належало до Косівського р-ну, згідно поділу ОУН – до Коломийського р-ну.

⁴⁶ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Ланчинського р-ну.

10.VII.[19]46 р. в с. Драгасимові лейтенант Галінішев арештував секретаря сільради Карп'юка Івана. Його арештував в підозрінні за зв'язки з бандерівцями.

11.VII.[19]46 р. в с. Русові уповноважений [РО] МВД л-т Терещенко, при допомозі спецгрупи, арештував громадян: Дуценка Івана, Лазаренко Параску, Лазаренко Марію, Шпуганик Параску, Проскурняка Юрка, Проскурняка Дмитра, Проскурняк Марту, Проскурняка Миколу, Ахтемійчук Катерину, Ахтемійчука Михайла, Ахтемійчук Параску, Тофан Параску і Козьменко Василя. Причиною арештування було забрання зброї з підсобного господарства ЧА. До 20.VII. всіх випустили.

11.VII.[19]46 р. в с. Вільхівці група большевиків в числі 25 чоловік провела облаву в одній частині села, що лежить недалеко ліса.

11.VII.[19]46 р. в с. Русові на полях і гайку (Русівські хащі) большевики провели більшу облаву, в якій брало участь понад 100 чоловік. Облава була зорганізована в зв'язку з тим, що ніччю з 10 на 11.VII. тут в підсобному господарстві ЧА забрано зброю. Облава не дала їм жодних результатів.

11.VII.[19]46 р. місцеві істребітелі під командуванням емведиста Маслова робили засідку в с. Дубки. Засідка була при стежках, що ведуть в напрям ліса.

12.VII.[19]46 р. гарнізон села Незвиська зробив засідку в с. Воронові, на яку надійшов один повстанець під пс. "Річка". На цій засідці він зістав забитий.

12.VII.[19]46 р. в с. Копачинцях большевики робили засідку коло господарств, що прилягають до ліса.

12.VII.[19]46 р. з'єднані станиці істребітелів Тулови і Усте під командуванням емведиста Рожка робили засідку в лугах над Прутом біля с. Тулови.

12.VII.[19]46 р. в с. Джуркові [РО] МВД арештувало 4 дівчат в зв'язку з підозрінням в співпраці з українськими повстанцями.

13.VII.[19]46 р. в с. Топорівцях ніччю група большевиків в числі 22 чол. провела невеличку облаву. Шукали в більшості на городах. Грунтовні ревізії в часі облави були проведені у гром. Сенюка Івана та Мохорук Марії.

13.VII.[19]46 р. большевики робили засідку в с. Винограді. Засідка була при дорозі, що веде з с. Остапковець до с. Винограда.

13.VII.[19]46 р. істребітелі с. Стечеви при участі зрадників "Явора", "Скали" і "Дуба" зробили засідку в с. Стецівці.

13.VII.[19]46 р. Басалига з місцевими стрибками робив засідку в с. Карлові. Засідка була біля стежки, що веде з Видинова до Карлова.

14.VII.[19]46 р. в с. Драгасимові слідчим [РО] МГБ Філатовим арештовано команданта істребітелів Маценка Федора та трьох істребітелів: Чичула Івана, Королюка Івана та Тимощука Василя. Всі арештовані в зв'язку з тим, що перед кількома днями в цьому селі пропав без вісті уповноважений [РО] МВД л-т Дроздов.

14.VII.[19]46 р. в лісі б. с. Поточиськ група большевиків в числі 18 чоловік під командуванням л-та Дадаєва провели невелику облаву.

14.VII.[19]46 р. до с. Джурова приїхала група ВВ МВД в числі 40 чоловік. Ця група три дні квартирувала в лісі. Днем вони вели розшуки за криївками, а ніччю робили засідки на стежках від села. Група мала зі собою запас харчів, тому протягом трьох днів з ліса не виходила.

15.VII.[19]46 р. в с. Княздвір Горішний Печеніжинського р-ну прибуло 30 большевиків, які провели в селі докладні перешуки. Ця облава та перешуки не дала їм жодного успіху. В цій облаві брав участь чотовий "Кум" зі сотні "Спартана", який весною зголосився до большевиків.

15.VII.[19]46 р. в с. Дубках місцеві істребітелі під командуванням Маслова зробили засідку коло господарства гром. Корчинського Дмитра.

16.VII.[19]46 р. з Яблонова до с. Березова Середнього прийшло 12 большевиків, які ходили хатами, забираючи харчі, одяг, полотно, тощо.

16.VII.[19]46 р. в с. Драгасимові група большевиків з охорони гуральні в с. Княже робила засідку. Засідка була при стежці, що веде з лугів над Рибницею в село. Досвітком вони вернули в Княже.

16.VII.[19]46 р. в с. Драгасимові слідчий [РО] МГБ Філатов арештував гром. Бойчука Василя в зв'язку з тим, що пропавший уповноважений [РО] МВД Дроздов останнього вечора в нього вечеряв.

16.VII.[19]46 р. в с. Белелуї [РО] МВД арештувало Гаврилюка Миколу і Ткачука Миколу за те, що вони були в СС дивізії.

17.VII.[19]46 р. до с. Гончарова приїхало 30 большевиків, які переводили облаву та перешуки.

17.VII.[19]46 р. в с. Топорівцях група большевиків в числі 40 чоловік провела ґрунтовну облаву. Облава тривала цілий день. Облаву організував начальник істребітельних баталіонів ст. л-т Пушкаров.

17.VII.[19]46 р. в лугах над Рибницею біля сс. Залуче Гор., Княже, Драгасимів большевики провели облаву, в часі якої шука-

ли за вбитим уповноваженим [РО] МВД л-том Дроздовим. Облавою кермував слідчий [РО] МГБ ст. л-т Філатов та л-т Галінішев.

17.VII.[19]46 р. в с. Стецівці істребители цього села під командуванням начальника істребительних баталіонів по районі л-та Бишинського зробили засідку.

18.VII.[19]46 р. в с. Драгасимові Філатовим і Галінішевим арештовані гром. Никифорук Іван та Циганюк Володимир. Арештовані в зв'язку з убивством уповноваженого [РО] МВД л-та Дроздова.

18.VII.[19]46 р. большевики провели невеличку облаву в лісі біля с. Копачинець. В часі облави большевики знайшли в лісі трьох сплячих стрільців та їх постріляли. Ті стрільці були з сусіднього Золото-Потіцького р-ну. Вони досвітком цього дня переправилися через Дністер на нашу сторону та лягли в лісі спати, не поставивши стійки.

18.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 30 чоловік під командуванням л-та Болмака і Ісаєнка провела в с. Рожневі Поля невелику облаву. В облаві не знайшли нічого.

18.VII.[19]46 р. в с. Княже охоронні війська гуральні зробили засідку біля двох господарств, що прилягають до лугу.

18.VII.[19]46 р. большевики зробили засідку в с. Винограді. Засідка була край села зі сторони Острівця.

20.VII.[19]46 р. гарнізон, що квартирував в с. Космачі в числі 42 чоловік відійшов до Яблонова, а на його місце прийшов новий гарнізон в числі 20 чоловік. Цей гарнізон оперує найбільше на присілках: Баня і Багна.

20.VII.[19]46 р. о год. 24-ій відділ погранзастави МВД з Жаб'я в числі 90 чол. переходив групами через полонину Кострича. Одна група біля 30 чоловік зробила засідку на головнім плаю Костричі. Біля години 2-ї переходило 6 стрільців з сотні "В" та надійшли на засідку. Большевики хотіли зловити стрільців живими і спочатку до них не стріляли. Коли стрільці почали втікати, большевики відкрили по них вогонь, однак стрільці втекли щасливо, залишаючи одного коня, на якому везли харчі. Друга група большевиків, що сиділа недалеко на засідці, почувши стріли, відкрила вогонь по своїх, при чому забили одного старшину і рядового та кількох ранили. По короткій перестрілці вони порозумілися.

В Яблонівському районі в сс.: Березів Вижний, Баня-Березів⁴⁷ і Лючки стало оперує група большевиків в числі 20 чоловік.

20.VII.[19]46 р. група ВВ МВД, що прибула з Гвіздеччини, зробила облаву на Джурівський ліс. Після облави відділ відійшов

---

⁴⁷ У тексті: Баньки.

в с. Попельники, де ніччю робив засідки та розшуки по деяких господарствах.

21.VII.[19]46 р. в с. Воскресінці о год. 6-ій рано приїхало около 150 большевиків з Коломиї, зробили вулицями застави, а городами, полями та лугами переводили перешуки. Рівночасно були переведені труси по деяких сільсько-господарських забудованнях. В час цієї облави арештовано: Мельника Семена с. Йосифа, Бабушака Михайла с. Григорія, Гуцуляка Михайла с. Михайла, Шепетюка Івана с. Михайла, Шепетюка Петра с. Анни, Левицького Івана с. Дмитра, Романенчук Анну д. Василя, Романенчук Параскевію д. Василя, Карпенюка Миколу с. Петра, Шепетюка Дмитра с. Василя, Білейчука Степана с. Миколи, Білого Івана с. Романа. По двох днях всіх звільнено.

21.VII.[19]46 р. гарнізон с. Мишин арештував Максимюка Миколу і Андрієва Василя. По переслуханні Андрієва Василя звільнено, а Максимюк Микола сидить дальше в тюрмі в Печеніжині.

21.VII.[19]46 р. [РО] МВД арештувало в Печеніжині Крук Марію. По допиті звільнено.

21.VII.[19]46 р. в с. Стопчатові [РО] МВД арештувало Палія Михайла. По кількох днях його звільнили.

21.VII.[19]46 р. до с. Ключева Великого приїхало 17 большевиків з мишинського гарнізону, які провели облаву на присілку Либина, при чому ограбували двох господарів: Тафійчука Івана і Кіселейчука Костя. Від господарів забрали всі вартісніші речі, одержу та дещо з харчів, а господарів сильно побили.

21.VII.[19]46 р. вночі група большевиків в числі 20 чоловік зробили засідку в Березові Середньому на присілку Жолоби.

22.VII.[19]46 р. лейтенант Галінішев арештував в с. Княже Чичул Івана і Радиш Василя.

22.VII.[19]46 р. в с. Карлові кількох місцевих істребітелів на чолі з уповноваженим Басалигою, зробили засідку біля хати істребітеля Стецишина, якого підозрівали, що має зв'язки з бандерівцями.

22.VII.[19]46 р. група большевиків зробила засідку в с. Джуркові зі сторони с. Росохача.

22.VII.[19]46 р. з Косова до с. Города прибула група ВВ МВД в числі 25 осіб і переводила розшуки лісками, шукаючи за повстанцями. Опісля відійшли в напрям с. Бабин.

22.VII.[19]46 р. група большевиків цілий день сиділа на засідці на Ділу, на границі між Березовом Нижнім а Березовом Середнім. Вечером відійшла на Космач.

23.VII.[19]46 р. біля броду над Прутом між селами Видинів і Тулова, місцеві істребітелі під командуванням уповноваженого [РО] МВД Рожка зробили засідку.

23.VII.[19]46 р. лейтенант Дадаєв з групою большевиків зробив засідку в с. Поточиська зі сторони ліса.

23.VII.[19]46 р. група большевиків разом з істребітелями в числі 50 чоловік під командуванням слідчого [РО] МГБ ст. л-та Біловусова та команданта істребітельних баталіонів по районі Пушкарова, провела облаву на полях біля сіл Глушкова, Чернятина та Вербовець. Після облави вернули до с. Чернятина, де заарештували гром. Боднарчука Петра та від'їхали до Городенки.

23.VII.[19]46 р. в Туловій л-т Шептун арештував гром. Григорашук Олену та Порайко Гафію. Їм закидали зв'язки з повстанцями. Після переслухання їх випущено.

24.VII.[19]46 р. група большевиків зробила засідку в с. Джурові зі сторони ліса.

24.VII.[19]46 р. група большевиків разом з істребітелями в числі 15 чол. зробила засідку біля господарства гром. Стецюка Михайла.

24.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 10 осіб під командуванням л-та Галінішева зробила засідку в с. Драгасимові при стежці, що веде з лугу в село.

25.VII.[19]46 р. в с. Матіївцях місцеві стрибки разом з большевиками місцевого гарнізону ограбували госп. Павлюк Олену.

25.VII.[19]46 р. о год. 11-ій група ВВ МВД в числі 20 чоловік під командою ст. л-та Павутова зробила облаву на присілок Чертіж с. Ворохта. В часі облави знайшли зимовий бункер РЕВ СБ та два пості людей, що криються на власну руку. На цих місцях робили засідку через три дні, одначе там не зловили нікого і відійшли в Яремче.

25.VII.[19]46 р. з Кут до с. Бабина через Рожен-Сокільське прийшла група большевиків в числі 10 чоловік, зайшла до господаря Олексюка Михайла та удавали, що вони з сотні "Вихора" і хочуть з кимось пов'язатися. Однак господар не дався спровокувати.

25.VII.[19]46 р. істребітельний баталіон в числі 25 чоловік під командою емведиста Миколенка, оперував на присілку Сокільське в Соколівці, шукаючи за повстанцями. При цьому грабували майже в кожній хаті цивільну одіж, сердаки, кожухи, киптарі, сорочки, кажучи, що це "бандитське". Опісля відійшли до Яворова.

25.VII.[19]46 р. в с. Винограді група большевиків зробила засідку біля господарства гром. Марусика Петра.

25.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 12 чоловік зробила засідку на Слобідським полі коло хати Кифяка Олекси.

25.VII.[19]46 р. [РО] МВД арештувало в с. Драгасимові істребітелів Доник Олексу, Ферлей Мирослава і Чичул Романа.

26.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 10 чоловік в с. Княже зробила засідку від сторони, що прилягає до луку. На засідку попало трьох підпільників, яким вдалось щасливо відступити.

27.VII.[19]46 р. в с. Туловій місцеві істребітелі на чолі з Рожком зробили засідку.

27.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 12 чоловік зробила засідку на Слобідським полі коло хати Кифяка Олекси.

27.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 10 чол. під командуванням л-та Дадаєва в с. Поточиська зробила засідку біля хати свояка підпільника д. "Палія".

27.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 30 чоловік під командуванням л-та Болмака зробила облаву в лугах коло Черемоша біля с. Тучап. В часі облави були заскочені 4 підпільники, яким вдалось щасливо відступити.

27.VII.[19]46 р. около 80 большевиків разом з місцевими істребітелями та районним МВД зробили облаву в Ключеві Великому та в Ключеві Малому. Найбільше переводили перешуки від сторони ліса. Не знайшли нічого.

27.VII.[19]46 р. в с. Хімчині місцевий гарнізон разом з гарнізоном с. Пістинь, робили перешуки в селі, шукаючи за бункрами в сільських забудованнях. Однак ця облава не принесла жодних успіхів.

28.VII.[19]46 р. до с. Ганів ніччю прийшло 80 большевиків, обступили село та робили перешуки по сільсько-господарських будинках та городах. Нічого не знайшовши, перейшли в Грушівський ліс. На другий день перейшли в с. Цуцулин, перевівши тут ґрунтовний перешук. Заночували в с. Корости⁴⁸. Другого дня згадана група переводила докладні облави в лісі в с. Дебеславцях.

28 і 29.VII.[19]46 р. той самий відділ зробив перешук на полях с. Трійці. Після переведених акцій згаданий відділ перейшов [на] Городенщину.

28.VII.[19]46 р. в с. Винограді большевики провели ґрунтовні розшуки за криївками у гром. Семеняка Василя та Луканюка Василя. Під час розшуків у Луканюка Василя знайшли 10 м фабричного полотна, яке забрали.

28.VII.[19]46 р. в с. Драгасимові вечером кілька большевиків з охоронного гарнізона гуральні в с. Княже ограбили громадян: Маценка Онуфрія, Доника Олексу, Левицьку Анну та Чичул Олексу. В гром. Маценка Онуфрія забрали 2 пари взуття, 5 пар білля та 10 кг сала. В гром. Чичул Олекси забрали около 20 кг сала.

---

⁴⁸ У тексті: Коростині.

28.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 8 чоловік на чолі з Філатовим зробила перешук лугів над Рибницею б. с. Залуче Дол.

29.VII.[19]46 р. в с. Белелуя група большевиків під командуванням Терещенка зробила засідку при стежці, що веде з с. Орельця.

29.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 9 чоловік разом з місцевими стрибками під команду л-та Галінішева зробили засідку в с. Карлові при стежці, що веде з Тулови.

29.VII.[19]46 р. група большевиків в числі 30 чол. під командою капітана, переводила докладну перевірку ліса між селами Шешори і Соколівка. Однак не знайшли нікого.

30.VII.[19]46 р. в с. Винограді большевики зробили ґрунтовний перешук у Бойчука Михайла, шукаючи за криївками.

30.VII.[19]46 р. відбулася ґрунтовна облава в Діброві (колонія б. с. Кулачківці), в якій брало участь біля 70 большевиків. Облава була зорганізована в зв'язку з тим, що хтось доніс, що бачив підпільників, які квартирували на полі в цій місцевості.

2.VIII.[19]46 р. група большевиків з гарнізону в Яворові в числі 20 чоловік оперувала на присілку Випчинка. Робили розшуки по хатах та перевіряли документи.

4.VIII.[19]46 р. група большевиків в числі 20 чоловік перейшла з Березова В[ижній] через Сикитуру і Кичеру на Березів Нижній. Цілий день ходили по присілку Облази і Свірська Баня⁴⁹, а вечером відійшли до Яблонова.

В Косівському районі активну діяльність проти нашого руху проявила боївка [РО] МГБ, яка оперувала під команду емебиста Косаткіна в числі 12 чоловік. В сс. Вербовець, Старий Косів та Черганівка стало робили засідки, які не дали їм жодних успіхів. В цьому ж районі оперувала боївка [РО] МВД в числі 12 чоловік під команду емеведиста Профатілова.

В Коломийському районі оперувала боївка [РО] МВД в числі 15 чоловік, в склад якої входить 5 москалів, а решта місцеві стрибки. [О]зброєні в 3 кулемети Дехтярова, 3 СВТ, а решта автомати. Цєю боївкою командує ст. лейтенант Тимофійєв. Згадана боївка оперувала по селах: Іспас, Грушів, Хімчин і Пістинь.

В цьому самому районі оперувала друга боївка [РО] МВД під команду участкового Миронюка Павла, яка числить 10 чоловік, з чого 2 москалі, а решта місцеві довірені стрибки. [О]зброєні в 2 кулемети Дехтярова, 2 СВТ, 2 кріси та автомати. Ця боївка оперувала по селах: Тростянка, Пилипи, Грушів, Кропивищі, Дебеславці та за Прутом в селах: Перерів, Замулинці, Семаківці, Воскресінці та Корнич.

---

⁴⁹ У тексті: Банська ріка.

Третя боївка, яка оперувала в Коломийському р-ні – це боївка [РО] МГБ під командою л-та Даніленка в числі 20 чоловік. В склад цієї боївки входять переважно самі большевики і мала кількість місцевих бувших стрибків. [О]зброєні в два кулемети Дехтярова, 3 десятки, решта автомати.

В Печеніжинському р-ні оперувала боївка [РО] МГБ в числі 10 чоловік, під командою начальника [РО] МГБ ст. л-та Козлова. Боївка [о]зброєна в один кулемет Дехтярова, 4 СВТ, решта автомати. В цій боївці є чотовий “Кум” і кількох стрільців з сотні “Спартана”, які здалися, решта большевики та два стрибки.

В Коршівському р-ні є боївка [РО] МВД, якою командує начальник міліції Правосудов. Ця боївка числить 20 чоловік, з чого 10 большевиків, а решта місцеві стрибки. [О]зброєні в 2 кулемети Дехтярова, 2 СВТ та автомати.

В Обертинському р-ні є боївка [РО] МВД під командуванням начальника [РО] МВД Жданова. Ця боївка числить 15 чоловік, з чого 5 москалів, а решта місцеві стрибки. [О]зброєні в 2 кулемети Дехтярова та автомати.

Крім цих боївок, є також боївка залізничного [ЛО] МГБ, яка оперувала по лінії Коломия-Станиславів, переважно в Коршівському р-ні. Ця боївка числить 20 чоловік, з чого 17 большевиків, а три місцеві, які здалися. Згаданою боївкою командує Петрів Василь с. Йосифа “Град” зі с. Хлібичина, який був в боївці СБ та здався. Найбільш активною боївкою зі згаданих боївок – це боївка під командуванням Миронюка. Сам Миронюк переводить арешти жінок та при допитах майже кожну із них старається знасилувати.

В Чернелицькому р-ні оперує боївка [РО] МВД під командою л-та Дадаєва. Вона оперувала в сс. Поточиська, Семаківці, Михальче і Далешева.

В Городенському р-ні оперують три боївки: перша з них під командуванням капітана Котова, яка оперувала в сс. Городниця, Передіване, Стрільче і Пробабин, друга під командуванням л-та Камлаченка оперувала в сс. Тишківці, Вікно, Олієво-Королівка і Олієво-Корнів, третя під командуванням уповноваженого [РО] МВД л-та Герасіменка, що оперувала в сс. Топорівці, Торговиця, Вербівці і Чернятин. Над цією групою має постійно нагляд начальник істребительних баталіонів по районі л-т Пушкарів.

В Заболотівському р-ні оперують боївки під командуванням оперуповноваженого [РО] МВД ст. л-та Чортова, уповноваженого Несторова в сс. Любківці, Волчківці та Зібранівка і уповноваженого л-та Болмака, що діє в сс. Рудники, Джурів, Попельники, Новоселиця.

В Снятинському р-ні оперують зі своїми боївками начальник ОББ Шептун в сс. Орелець, Тулова, Усте та уповноважений [РО] МВД Галінішев в сс. Карлів, Видинів, Залуче, Княже, Драгасимів. В сс. Красноставці, Підвисока, Задубрівці, Белелуя, Русів оперує зі своєю боївкою уповноважений [РО] МВД л-т Терещенко. В цій боївці часто бере участь начальник істребительних баталіонів по районі Бачинський.

Згадані боївки, крім засідок, що роблять при стежках і дорогах, які ведуть до лісів та сіл, при стежках в селі, біля підозрілих господарств, провокують людей та переводять арешти. Провокації уряджують здебільша під маскою українських повстанців. Одягаються в німецькі та мадярські уніформи, вишивки та мазепинки з тризубами. Намагаються спровокувати населення, замовляючи харчі, проводячи збірки харчових продуктів, одягів, питають зв'язків з місцевими підпільниками, зв'язків до легальних людей, які співпрацюють з підпільниками та підпільників.

13.VII.[19]46 р. боївка [РО] МГБ Косів в числі 12 чоловік під командою л-та Косаткіна робила засідку в с. Старий Косів на городах Царина. На засідці сиділи через цілу добу і без жодних успіхів вернули до Косова.

16.VII.[19]46 р. оперативна боївка в числі 10 чоловік, одітих в різні уніформи та мазепинки, ніччю зайшли в с. Вербівці до гром. Остафійчука Івана. Господаря попросили дати вечеряти. Коли господар відмовився, вони почали лаяти, погрожуючи: “Для большевиків є, а для нас немає, ви хотіли б Самостійної України, але помагати не хочете, наших людей тільки зайди та вистріляй”. Після цього самі забрали 3 боханці хліба та відійшли. Опісля пішли до господаря Середи Олекси. Коли ж цей господар не відчиняв, вони виломили двері, увійшли в хату та провели ревізію. Після цього забрали 5 боханців хліба, 2 кг сала та відійшли в поле.

17.VII.[19]46 р. ця сама боївка заквартирувала на полі в лугах, між сс. Вербівці і Вікно. Вони задержали гром. Остафійчук Параску, яка проходила біля них та випитували, чи знає щось про місцевих підпільників та чи не могла б їх з ними пов'язати. Себе представили за нашу боївку, яка відходить в Гвіздеччину. Опісля наказали цій жінці винести для них обід, але вона не виносила.

Вечером ця боївка зайшла до гром. Григорчука Михайла та намагалася його спровокувати. Господар пізнав, що це большевики. З цією боївкою була колишня курієрка, зрадниця Книгницька Доця – “Оксана” та зрадники Григорчук Микола – “Олеґ” і Москалюк Гриць – “Явір”.

Ця боївка протягом кількох днів квартирувала на цих полях та намагалася спровокувати місцевих селян та підпільників. Цією боївкою командував л-т Герасіменко.

17.VII.[19]46 р. боївка [РО] МГБ в числі 12 чоловік під командою л-та Косаткіна зробила засідку в с. Вербовець – Царина. На засідці сиділи безуспішно 12 годин і вернули назад в Косів.

18.VII.[19]46 р. в с. Чернятин зайшла оперативна боївка в числі 8 чоловік під командуванням л-та Герасіменка. Між ними був зрадник Григорчук Микола – “Олег”. Вечером зайшли до гром. Дмитрук Софії (це та громадянка, що 23.I.[19]46 р. привела зрадника “Кобзаря” з більшовиками в час випадку в с. Чернятин). Вдаючи українських повстанців, вони почали допитувати її, чому вона привела зрадника “Кобзаря” і більшовиків до своєї сестри, де вправ сл.п. д. “Віктор” та грозили їй, що за це буде гостро покарана. Коли громадянка нічого не хотіла з ними говорити, вони сказали, що приведуть “Кобзаря” і тоді покажеться, хто винуватий.

20.VII.[19]46 р. в с. Русів зайшла оперативна боївка в числі 10 чоловік та зайшли до гром. Воловецького Івана (около год. 23-ї). На стукання в вікно громадянин відчинив. Чотирьох увійшло в хату, а кількох лишилося надворі. Ці, що увійшли в хату, були одягнені в німецькі та мадярські уніформи та в мазепинках. Удаючи українських повстанців, вони розпитували, де є його син Іван. Вони говорили, що йдуть квартирувати в поле і хочуть, щоб його син виніс для них обід. При цьому між собою говорили, що надворі з ними є куцевий провідник “Хмара”. Громадянин Воловецький сказав, що син ночує в сусіда та назвав прізвище сусіда і почав одягатися, щоб привести сина. Більшовики пішли самі. За кілька хвилин вони вернули знову до хати, вже з арештованим сином Воловецького.

20.VII.[19]46 р. до с. Чернятина прийшов слідчий [РО] МВД л-т Біловусов з трьома більшовиками, зайшли до гром. Мороза Дмитра і Хоми Петра та розпитували, куди пішли ті бандерівці, що вчора в нього квартирували. Господар не признався, бо подібного щось не було.

22.VII.[19]46 р. вечером до Чернятина прийшла оперативна боївка в числі 8 осіб, зустріли на вулиці гром. Хому Василя, урод. 1928 р., казали йому, що тільки прибули в село і не можуть з ніким пов’язатися та просили його, щоб повів їх до якоїсь хати по-вечеряти. Цей громадянин завів їх до себе додому. Після вечері, дав для двох білля, після чого ці “бандерівці” його арештували.

23.VII.[19]46 р. боївка [РО] МГБ в числі 12 чоловік під командою лейтенанта Косаткіна зробила засідку в с. Черганівка, коло хати Баланюк Анни на присілку Пні⁵⁰ та стежили, чи хтось з повстанців не буде туди заходити.

---

⁵⁰ Так у тексті. Насправді такого присілку у скл. с. Черганівка Косівського р-ну немає.

24.VII.[19]46 р. боївка [РО] МВД в числі 12 чоловік під командою Профатілова перейшла з с. Город через Зілювату в с. Бабин. По дорозі забрали зі собою двох мужчин, щоб перевірити їх в сільраді. Голова сільради на наказ Профатілова, скликав всіх бувших учасників запасної сотні. Профатілов заявив їм, що коли покличе їх до Косова, то щоб всі точно прибули. Після цього відпустив їх додому. Вечером боївка відійшла до с. Соколівки.

25.VII.[19]46 р. боївка [РО] МВД в числі 12 чоловік під командою Профатілова вечером зробила засідку в с. Соколівка на присілку Глигул, де сиділи до 26.VII.[19]46 р. Опісля вернули до Косова.

25.VII.[19]46 р. в с. Глушкові заквартирувала оперативна боївка в числі 15 чоловік. Вона квартирувала тут через два дні. Дниною спали, а ночами ходили босі селом, шукаючи за повстанцями. Вони зайшли ніччю до гром. Бойкового Івана та рекомендує українськими повстанцями, питали зв'язку з місцевими підпільниками.

27.VII.[19]46 р. в с. Пробабин зайшла оперативна боївка в числі 10 чоловік. Всі вони були одягнені в німецькі і інші уніформи та з тризубами на шапках. Вони заквартирували у гром. Качур Орисі. Після цього, удаючи укр. повстанців, квартирували в цьому селі ще три дні.

29.VII.[19]46 р. рано о год. 7-ій до с. Матіївець Коломийського р-ну прийшов Лещов з боївкою Даніленка. Вони робили перешуки хатів та городів. Вечером нічого не знайшовши, відійшли.

30.VII.[19]46 р. боївка Миронюка вечером зайшла до с. Семаковець і до с. Ганева. Ходили хатами та провокували людей, вдаючи укр. повстанців.

30.VII.[19]46 р. боївка [РО] МВД під командуванням Тимофієва зробила засідку в с. Грушеві в трьох місцях.

5.VIII.[19]46 р. боївка [РО] МВД Печеніжинського р-ну провокувала господарів в с. Княздвір Горішний, при чому арештували двох господарів: Бакая Володимира і Круциляка Василя, які далися спровокувати. Боївка під маскою укр. повстанців збирала харчі. Згадані господарі дали по два хліби і товщу.

Щоб використати літний час та посилити протибандерівську акцію в гірському терені, навіть в найбільш недоступних місцях, большевики стягнули більші відділи, мангрупи, які оперували в Жаб'євському і Яремчанському районах. До помочі в акціях мали місцевих стрибків як теренових.

В Обертинщині прикінці місяця оперувала спецгрупа в числі 60 чоловік, яка переводила перешуки по селах Ісаків, Петрів, Жабокруки і Хотимир. Ночею робили численні засідки.

21.VII.[19]46 р. о год. 17-ий до с. Ворохти зі сторони Яремча приїхала мангрупа в числі 100 чоловік. Групою командував ст. лейтенант. Приїхавши до Ворохти, взяли до помочі всіх стрибків та залізнодорожний гарнізон і ночею розійшлися по присілках: Лаби, Ділок, Ріжа, Явір, Поломи, Паленина та вздовж дороги, що провадить з Ворохти до Жаб'я. До 24.VII.[19]46 р. на згаданих місцях робили перешуки хатами, засідки коло стай та коло крайних хат від ліса. 24.VII.[19]46 р. вернули до с. Ворохти, де квартирують до сьогодні.

21.VII.[19]46 р. о год. 20-ий до Жаб'я з напрямку Ворохти прибуло 16 вантажних авт з червонопагонниками в кількості 500 чоловік. Командував ними майор. [О]зброєння: група 50 чоловік мала зі собою 5-6 кулеметів, 15 ППШ, 10 десятизарядок і кріси. Поділившись на групи 30-50 чоловік, розійшлися по терені. Частина з них, около 300 чоловік, відійшли на Білу ріку (підрайон Гринява), а друга частина залишилась в підрайоні Чорної ріки. Перейшли в Криве поле, Буковен, на полонини Костричі, де робили засідки та прочистку лісів.

22.VII.[19]46 р. о год. 16-ий зі сторони Жаб'я мангрупа в числі 370 чоловік перейшла на терен Ясенів та Синиці. Цею групою командував капітан. На присілку Синиці поділилися на чотири групи: перша група пішла в напрям присілка Лисничка, друга група на присілок Млинський, третя на присілок Запогар, четверта в напрям присілка Вівсика.

На присілку Лисничка квартирувала чота УПА під командою чотового "Жайворонка". 23.VII.[19]46 р. о год. 5-ий ненадійно мангрупа надійшла на табор чоти УПА. Помітивши повстанців, відкрили по них вогонь з криком: "Здавайтесь". Чота зірвалась втікати, під час чого смертельно ранений стрілець "Верховинець", легко ранений ройовий "Остап" та два стрільці "Мостовий" і "Доляр". На постою відбігли один кулемет Дехтярова, 4 кріси і одну десятку та всю амуніцію, яка була при чоті.

24.VII.[19]46 р. о год. 4-ий ця сама мангрупа зібралася в с. Ясенові та відійшли в с. Красноїля, де провірювали кожний потічок, плаї і лісок. Тут оперували до 26.VII.[19]46 р. Цього дня о год. 12-ий перейшла мангрупа в числі 100 чоловік в терен Перехрестне. По дорозі перешукували потоками, пляями та лісками.

27.VII.[19]46 р. о год. 3-ий ця сама мангрупа відійшла з Красноїлі і Перехрестного в с. Голови та провірюючи по дорозі терен, перейшли в сторону полонин. В Головах арештували Грека Петра с. Михайла в підозрінні, що має зв'язок з РЕВ СБ. По кількох днях сильно побитого звільнили додому.

Ця мангрупа перейшла на полонини Скупова і Кринту, перевіряючи кожний потік та плайд.

27.VII.[19]46 р. відділ групи в числі 30 чоловік перейшов з підрайону Білої ріки до Жаб'я. В лісі на Підкринті натрапили на боївку РЕВ СБ, яка в той час там квартирувала. Перший запримітив большевиків д. "Браток", стрілив з кріса і ранив ст. лейтенанта. Боївка відстрілюючись, відступила без жодних втрат. По стороні большевиків було 6 ранених. На місці перестрілки большевики зробили ґрунтовний перешук, у висліді чого віднайшли захований РЕВ СБ мадярський кулемет, диски, німецький кріс та криївку, з якої забрали 1.500 крб., 50 шпульок ниток і фотографічні приладдя.

29.VII.[19]46 р. о год. 14-ій мангрупа в числі 200 чоловік вернула з полонин назад в Голови і зійшла в Красноїлю. З Красноїлі перейшла до Ясенова, де конспіративно заквартирувала на присілку Сурдук. Тут сиділи два дні. По двох днях автами від'їхали до Жаб'я.

1.VIII.[19]46 р. частина мангрупи в числі 50 чоловік знайшла в Дземброні криївку, де лежав х[в]орий кущевий бойовик "Скорий", якого забрали живим. Того дня робили ревізію в станично-го "Видри", де забрали багато приватних речей.

2.VIII.[19]46 р. о год. 16-ій мангрупа в числі 170 чоловік під командою капітана, переїхала автами з Жаб'я в с. Криворівню. Звідти перейшли, перевіряючи Бережницю, Криворівню, лівий бік Черемоша, через Суху на Ігрець. Ця перевірка тривала три дні. В лісі знайшли шатро станичного "Наддніпрянца", яке запалили, від чого загорівся ліс і згоріло біля 100 моргів.

5.VIII.[19]46 р. відділ мангрупи, що оперував на терені Жаб'євського району, відійшов в сторону Ворохти.

II. В звітньому місяці не розкрито нових методів роботи МГБ і МВД.

III. Большевицька пропаганда сьогодні в терені ведеться в таких основних напрямках:

а) Щоб скомпромітувати український революційно-визвольний рух в українських масах. На цю тему широко розписуються районні газети, передруковуючи майже в кожному номері відповідні статті з "Прикарпатської правди" і "Радянської України". На цю тему було проведено ряд мітингів по всіх селах терену.

Всюди намагаються московські зайди показати українському населенню, що український революційно-визвольний рух є про-

тинародний, що він не виріс з життєвих потреб української нації, що він не викристалізувався внаслідок довголітнього формування української національно-політичної думки, а є тільки агентурою, яка стоїть на услугах західно-європейських імперіялізмів.

Подають до цього неймовірні факти, перекручуючи історію. Основним засобом, що їх виручає в цьому, є всім добре відома московська брехня.

б) Намагаються доказати необхідність союзу з Росією та в цьому дусі стараються виховати українські народні маси. Перекручуючи історію та при допомозі їхнього основного засобу в пропаганді – брехні, вони намагаються прикрити загарбницькі цілі Росії, доказують про “вищість” російського народу, який на їх думку, покликаний організувати життя східної Європи, що тільки в союзі зі “старшим російським братом” може бути забезпечений дальший розвиток і існування української нації. Цим сподіваються прикрити свою бандитську імперіялістичну практику. Сторінки районних газет зареоїлися статтями в цьому дусі: “Слава великому російському братові, російський народ – видатна нація, з Росією навіки вічні” і інші.

в) Пропаганда в напрямку забезпечення виконання “обов’язкових поставок державі” та виправдання своєї грабіжницької практики.

Звітній місяць пройшов під знаком пропагандивної кампанії в цьому напрямку. В сьогоднішній період грабіжницької хлібозаготівельної кампанії, ворог використовує пропаганду, як один із засобів, що мають забезпечити йому успіх. В своїй пропаганді цього напрямку намагається дібратись до амбіції громадян, клепуччи їм про “п’ятирічний план розбудови господарства СРСР” та про найважливіші обов’язки перед державою. З цією метою проведено в терені кільканадцять десятків мітингів. Мітинги такі проводять постійно по селах уповноважені по заготівлі. Всі передові сторінки районних газет рояться лозунгами: “Хліб державі”, “Здати хліб державі – перша заповідь перед державою”, “Здамо добровільно перший обмолот збіжжя державі”, “Хліб на держзаготпункти” і інші. Такі лозунги розписують по домах, парканах і т.п.

г) Застрашуюча пропаганда, яка має на меті примусити українські маси виконати грабіжницькі поставки та відвернути населення від активної піддержки українського революційно-визвольного руху, а навіть включити в дію проти нього.

Цей напрямок пропаганди широко використаний більшовиками. Ним користуються всі уповноважені по заготівлі, уповно-

важені МВД та інші. На мітингах і в розмовах з населенням, уповноважені по заготівлі грозять вивозом на Сибір, конфіскацією господарств, арештуванням, судом і т.п., за термінове невиконання поставок. Подібні погрози кидають уповноважені МВД за піддержку українського підпілля. З цією метою навіть в районних газетах публікуються присуди за невиконання поставок.

Все вище наведене не дасть повного образу большевицької пропаганди в терені, якщо не додати пропаганди в напрямку колгоспів. В цьому напрямку проводять мітинги, на яких вихваляють практичну витривалість колгоспної системи, цитуючи всюди уривки з лютневої промови Сталіна. В цьому дусі розписуються районні газети. Крім цього, містять вони постійно описи про досягнення колгоспів в терені, які їм насильно вдалося зорганізувати, різні листи колгоспників, які редагуються в большевицьких райкомах партії.

Пропагандивною роботою кермують відділи пропаганди і агітації при райкомах КП(б)У, на чолі яких стоять т.зв. секретарі по пропаганді.

Всі райкоми КП(б)У на спілку з райвиконкомом видають газети. Такі газети виходять на двох невеличких сторінках, знаходяться на надзвичайно низькому рівні. Вони постійно копіюють статті з обласної “Прикарпатської правди” і “Радянської України”, крім цього, містять різні зведення про вже давно скомпромітовані соцзмагання, стахановщину та неймовірні “успіхи колгоспів”.

На услугах пропаганди стоїть також кіно. Кіно є в усіх районних центрах. Крім цього, в літніх місяцях збільшилося висвітлення фільмів по селах. Особливо широкого примінення набрало це в Заболотівському та в Городенському районах. Фільми висвітлювані по селах, спрямовані перш усього в напрямі колгоспної пропаганди. Висвітлювані фільми в більшості з колгоспного життя (“Колгосп – міліардер”, “Багата невеста”).

В цілому терені в звітньому місяці переводили большевики ряд мітингів, присвячуючи їх агітації проти нашого революційно-визвольного руху. На мітингах закидають, що населення є під впливом бандерівців та вірить, що як тільки вибухне війна між англо-американцями і Рад. Союзом, то радянська влада скоро уступить з українських земель. Переконають, щоб люди в це не вірили, бо жодної війни вже не буде, тому, що всі народи прагнуть миру.

10.VII.[19]46 р. в с. Соколівка відбувся мітинг, яким провадив Генсецький з Косова. Наказував, щоб населення здало контингент найдалше до 10.VIII., бо в противному разі, хто не здасть до згаданого речинця, то буде вивезений на Сибір.

12.VII.[19]46 р. в осередку Печеніжинського району відбувся мітинг, яким провадив обласний працівник. Темою мітингу була справа хлібоздачі, при чому звернув увагу на наш рух. Закликав селян, які повинні обов'язково прихильно ставитися до радянського патріотизму, везти поставки без карток до Коломиї та охочо здавати всі наложені контингенти. В кінці накинувся з лайкою на українських повстанців та закликав людей, щоб вже раз допомогли їх знищити, слідили за їх рухом та доносили органам МВД чи станицям істребительних баталіонів, бо якщо люди не допоможуть їх знищити, то опісля за них будуть покутувати. Рівно ж говорив, що може бути третя [світова] війна між Англією та Америкою, яку вони безсумнівно виграють, при чому все населення повинно виконувати без застереження всі зарядження рад. влади.

Цей самий обласний працівник відбув партійну конференцію в районі, на якій, окрім здачі хліба, було порушено ряд інших справ. Один із представників большевицької адміністрації критикував працю органів МВД і МГБ, що вони як слід зі своїх обов'язків не вив'язуються, а особливо в боротьбі з б[андерівцями]. Він давав ряд фактів, а саме: в районі б[андерівці] знищили поліклініку, забравши з неї всі медикаменти та зліквідували двох радянських громадян. Обвинувачений був найбільше начальник [РО] МВД – Ляпін. Ляпіну закидували, що він присвоїв собі багато речей із зліквідованих господарок. Заборонив головам сільрад категорично про це комусь говорити. Той самий доповідач між іншим сказав, що Ляпін провадить комфортне життя та дуже часто заколює безроги, побирає хабарі з млинів та інше, має жінку польського походження та ряд інших фактів. Ляпін перед обласним працівником почав оправдувати свої закиди та заявив, що коли він не вив'язується зі своїх обов'язків та своєю працею не задовільняє радянської влади, просив звільнити його зі своїх обов'язків та заявив, що буде працювати по своєму фаху слюсарем. Обласний працівник конкретного рішення не дав, а сказав, що справу порушить в облкомі партії.

14.VII.[19]46 р. в с. Топорівці відбувся мітинг, яким провадив представник з району Литвиненко. Предметом мітингу була доповідь про український революційно-визвольний рух. Промовець намагався очорнити укр. революційно-визвольний рух. Його доповідь була копією одної зі статей з "Прикарпатської правди". Він звернувся до історії, де вишукував зародків націоналістичного руху та всюди намагався довести, що націоналістично-сепаратистські тенденції на Україні були тільки тенденціями української буржуазії. Він пояснював визвольну боротьбу славного гетьмана

Мазепи, п'ятував українські визвольні змагання 1917-1921 рр. Далі говорив про ОУН та про її провідників. Всюди намагався доказати про буржуазність Проводу ОУН. Про провідника Степана Бандеру він говорив, що це син поміщика, який посідав около 200 га орної землі та 130 га лісу. Доповідач свою доповідь закінчує доказуванням про те, що український революційно-визвольний рух знаходиться в залежності від західного капіталістичного світу, та про вічний союз українського народу з "старшим російським братом". Не забув згадати також про "обов'язкову поставку хліба державі".

Цього самого дня в с. Торговиці вищезгаданий доповідач провів мітинг на цю саму тему.

14.VII.[19]46 р. в с. Сороках провів мітинг секретар райкому КП(б)У Верніченко. Після аналізу міжнародної обстановки (розуміється висвітлював по своєму), доповідач перейшов до п'ятирічного плану відбудови СРСР, а особливо до питань зміцнення обороноздатності країни та закликав населення терміново виконати "обов'язкову поставку хліба державі".

16.VII.[19]46 р. в с. Яворові відбувся мітинг, яким провадив Ясельський з заготконтори з Косова, Півторак (східняк) і Сорохан (уповноважений на с. Яворів). Говорили про укр.-німецьких націоналістів, що їхня ситуація безвихідна, бо вони не дістануть помочі з жодної держави, а самі не вдіють нічого. На мітингу відчитували найважливіші політичні події (примірник "Новое время").

20.VII.[19]46 р. в с. Вербівцях провів мітинг начальник РО МВД капітан Таран. Він говорив про виконання "обов'язкової поставки хліба державі". Відставання в цьому він всюди мотивував впливом "бандерівського руху".

21.VII.[19]46 р. в с. Росохачі проводив мітинг уповноважений по заготівлі по Гвіздецькому районі. Він говорив про негайну здачу "обов'язкової поставки хліба державі". При цьому зазначував, що в разі невиконання уряд буде практикувати строгі потягнення, як суд, конфіскація господарств і т.п.

23.VII.[19]46 р. в м. Кутах відбувся мітинг, на якому виступав Болдаєв з райкому партії. Між іншим він говорив, що по мимо того, що бандерівці так "нахабно борються", то вони ніколи не збудують Самостійну Україну, бо у нас Україна вже давно є, але радянська. Говорив, що в Австрії на мурах бандерівці рисують тризуби, але це все надаремно.

27.VII.[19]46 р. в с. Микитинцях⁵¹ Коломийського р-ну відбувся мітинг, яким провадив політрук Цісовський. На мітингу говорив,

---

⁵¹ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Косівського р-ну.

щоб люди не думали про третю [світову] війну, бо її вправді не буде, а якщо виникла б, то тоді СРСР із неї вийде переможним.

27.VII.[19]46 р. відбувся мітинг в сс. Хімчині⁵², Кривобродах, Воскресінцях, Пилипах та по других селах Коломийського району. Головною темою на мітингах була справа хлібоздачі та заклик до боротьби з українськими повстанцями.

28.VII.[19]46 р. о год. 10-ій відбувся похорон ковпаків, які згинували в боях з німцями під час рейду Ковпака в Карпати. На похороні мав промову один майор, який був учасником у відділі Ковпака. Він говорив, що укр.-німецькі націоналісти помагали німецьким катам вбивати їх партизанів-ковпаків. Дальше сказав, що остало їх ще стільки живими, що пімстять своїх друзів та що ні одна жива бандерівська душа не сміє ходити по їх кров'ю полятій землі.

28.VII.[19]46 р. в с. Винограді відбувся мітинг, який провів суддя райнарсуду. Предметом мітингу було питання “обов'язкової поставки хліба державі”.

Однак, як в широкому масштабі веде большевицький окупант свою пропагандивну роботу, все ж таки в українських масах для нього позитивних наслідків вона не залишає. Українським масам вже добре відома підла грабіжницько-бандитська, імперіалістична практика сталінсько-московської кліки. На деякі успіхи в цьому напрямку ворог може числити тільки за рахунок застрашуючої пропаганди.

IV. Колгоспи, які сьогодні існують в терені округи, були зорганізовані ще в 1945 р. та зимою 1946 р., в період посиленого большевицького натиску. Колгоспи ініціювали різні большевицькі вислужники (голови сільрад, що криються в райцентрах, істребітелі і т.п.). Їхнє членство зростало за рахунок насильно втягнуеного сільського активу, тих громадян, що не зуміли опертися большевицькому натиску, малосвідомих бідняків та деяких “бандерівських родин”. Останнім большевики поставили ультимативно: “В колгосп або на Сибір” і які вибрали це перше.

Вживають всіх заходів, щоб тільки зав'язати колгоспи. Колгоспи в терені існують в таких селах: Серафінці, Ясенів (Городенщина), Підгайчики, Хом'яківка (Гвіздеччина), Хлібичин (Заболотівщина), Стецева, Усте, Микулинці, Княже, Завалля (Снятинщина), в Незвиськах, Обертині (Обертинський р-н), Ковалівка (Печеніжинського р-ну)⁵³, Кути (Кутський р-н) та започатковано в с. Кобаки (Кутського р-ну).

⁵² Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Косівського р-ну.

⁵³ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Яблунівського р-ну.

В звітньому місяці большевики робили намагання організувати нові колгоспи в сс. Чернятин, Глушків, Семаківці, Сороки, Джурів і інших, однак без успіхів.

Слід при цьому зазначити, що колгоспи вдалося большевикам зорганізувати в тих селах, де наш вплив був слабший. Колгоспники користуються спеціально окремими привілеями, де мають першенство та доступ до закупу товарів в кооперативах.

Радгоспи, які є розміщені по терені, займають частину колишніх поміщицьких земель та деякі землі поляків-колоністів, яких ще в 1940 р. переселено на Сибір. В Городенському надрайоні радгоспи розміщені по селах: Михальче, Дубки, Заболоття (колонія б. Чернелиці), Рашків, Гвіздець-Берем'яни, Підгайчики і Вишнівка. Крім цього, є ще в цьому терені підсобні господарства ЧА в сс.: Виноград, Русів, Рудники.

В Коломийському надрайоні радгоспів є кільканадцять. До праці використовують в'язнів та місцеве населення, яких прямо зганяють силою. Загально господарка стоїть на низькому рівні. Управителями радгоспів, крім радгоспу в Гвіздці-Берем'яни, це місцеві громадяни. Зоотехніки та агрономи – всі прибуті зі сходу. Це здебільша українці.

Стан рогатої худоби і коней в радгоспах зріс весною ц.р., за рахунок доставлених з Німеччини і Мадярщини.

Промисловість на терені округи розбудована дуже слабо. Всю промисловість становлять: цукрозавод в Городенці, тютюневий завод в Заболотові, спиртзаводи в Семаківцях, Городенці, Ясенові, Підгайчиках, Джурові, Княжу, Залучу, молочарні, цегольні в Снятині, шахти бурого вугілля в Тростянці, Джурові, Ковалівці, Мишині, тартаки в Залучу, Дятківцях, Шепарівцях, фабрика дахівки в Снятині, бровар в Дятківцях, папірня в Дятківцях, мебельна фабрика, ремонтня машин, цегольня, гарбарня, фабрика свічок, ткацька ("Червона швея"), паровозоремонтний завод в м. Коломії. В Рунгурах і Космачі відремонтовується копальня нафтової ропи.

Фабрики і заводи обслуговуються місцевими робітниками. Заробітна платня незвичайно низька, наприклад, в шахтах місячна зарплата виносить 120-150 крб., около 10 кг муки, 0,25 кг цукру і т.п. Вона не може забезпечити навіть в одному тижні життєвих потреб працюючого. Робітники можуть вдержатися при життю тільки тому, що всі вони рекрутуються з місцевого селянства та мають свої менші чи більші одноосібні господарства. В заводи та шахти попали здебільша тому, щоб броніруватися від ЧА та робіт в інших областях СРСР.

Торгівлю сьогодні можна поділити на:
державно-кооперативну,
приватну,
спекулятивну.

Державно-кооперативна торгівля заключається в райспоживспілках та їм підрядним ССТ (сільське споживче товариство), що існують в кожному селі і МСТ (міське споживче товариство), що існують в районних містечках. Райспоживспілки розподіляють товар по ССТ і МСТ. Із основних товарів, що ними торгують райспоживспілки – це сіль, нафта, сірники, канцприладдя та косметика. В невеликій кількості часто буває і мануфактура, але її розподіляють для інвалідів, службовців та багатодітних матерей.

Керівництво райспоживспілок в руках большевиків, прибулих зі сходу.

Приватних крамниць небагато і вони тільки є в райцентрах. Ці приватні крамниці торгують мішаними товарами. В них на складі завсідги більше товарів і то різnorodніших, як в крамницях райспоживспілки. Ціна товарів в приватних крамницях базаро-спекулянтська.

На перше місце вибивається в сучасну пору спекулянтська торгівля. Спекулятивний ринок багатий різnorodними товарами. Його збагатили большевики, збуваючи цим шляхом речі, нагробовані в Німеччині, Мадярщині, а також в наших теренах. На цьому ринку збувають також селяни свої продукти.

Вся увага большевицької адміністрації в звітньому місяці була звернена на негайне стягання т.зв. “обов’язкової поставки хліба державі”.

У відношенні до хлібопоставки господарства поділено на кілька груп, залежно від кількості землі та для кожної групи вимірено відповідну величину контингенту.

В Городенському надрайоні таких груп є три:

1. Це господарства до двох га землі і здають по 140 кг з кожного га.
2. Це господарства від 2-5 га землі і здають по 200 кг з кожного га.
3. -//- -//- -//- 5 га вгору -//- -//- 300 кг -//-

В Коломийському надрайоні рівно ж існує три групи:

1. Це господарства до двох га землі і здають по 80 кг з кожного га.
2. -//- -//- від 2-5 га -//- -//- 120 кг -//-
3. Це господарства -//- 5 га вгору -//- 150 кг -//-

Однак адміністративні чинники цих норм не придержуються, а дописують майже 50% більше.

20.VII.[19]46 р. в р-ні Печеніжин була нарада партійних, на якій був секретар [обкому] партії Слонь. Нарада була присвя-

чена “обов’язковій поставці хліба державі”. Бідніші села Печеніжинського р-ну, як Марківка, Слобода Рунгурська, Рунгури, Молодятин, Княздвір Горішний та Долішний внесли прохання до міністерства внутрішніх справ о звільнення їх від контингенту. Міністерство звільнило з тим, що контингент, який був наложений на Печеніжинський р-н, мусіли стягнути від куркулів та багатших господарів.

Косівський надрайон звільнений від “хлібопоставки державі”.

Щоб успішніше провести цю грабіжницьку акцію, большевицька адміністрація до кожного села прикріпила свого уповноваженого (участкового). Роль уповноважених виконують не тільки працівники райуповмінзагу, але також працівники всіх урядових та партійних установ (райвиконкому, райкому КП(б) У, [РО] МВД, райвоєнкомату, райкому ЛКСМУ, райфінвідділу, райнарсуду і інших). Такі уповноважені по заготівлі щоденно роз’їзджають по селах, організують виконання “хлібопоставки”, провіряють виконання кожним громадянином зокрема, провадять мітинги та збори селян, на яких обговорюють справи “хлібопоставки”, конфіскують господарства, арештують та побивають селян за невиконання поставки хліба, роблять розшуки за захованим зерном. Для допомоги і охорони таким уповноваженим по хлібозаготівлі виділено по кілька істробітелів та большевиків-червоноармійців. Такі охорони уповноважених складаються від 5-15 чоловік. До хлібозаготівельної акції включено голов сільрад та десятників.

Большевицька влада не узгляднює цьогорічного неврожаю хліба. На просьби, поставлені громадянами уповноваженим і райуповноваженим по заготівлі, щоб знизити поставку в зв’язку з неврожаєм, одержують такі відповіді: “Здавай тогорічне”, “Купи збіжжя, а з державою розсчитайся”, “Ми від врожаю хлібопоставку не беремо, але від гектарів”. Такі відповіді дають райуповмінзаг по Снятинському районі Авдієнко, уповноважені Варивода (на с. Тулову), Маховська (на с. Орелець), Андрусак (на с. Видинів). Відповіді в подібному дусі можна почути по всіх районах терену. Зниження назначеного контингенту можливе тільки тоді, коли той чи інший селянин внесе заяву до колгоспу. В перших днях звітнього місяця всі райвиконкоми видали розпорядження, за яким забороняють селянам-одноосібнякам та колгоспам торгувати збіжжям аж до часу виконання хлібопоставки. В розпорядженні вказується вимірені кари за проступлення цього.

Протягом звітнього місяця стягали також поставку молока, м’яса, сіна, масла та вовни.

В Жаб'євському р-ні в цьому місяці збільшено маслопоставку. В звітньому місяці в Яремчанському р-ні лісопункт zorganizував лісорубку в таких селах: Дора, Яремче, Ямна, Татарів, Ворохта, Вороненка, Яблониця і Поляниці.

В Жаб'євському р-ні лісорубка в цьому місяці припинена з причини браку харчів для робітників.

Поставки хліба, молока, м'яса і т.п. для большевиків проходять все ж таки успішно. Успіх в цьому забезпечують відомі методи їхньої практики – терор, грабіж і інше.

Грабінницькі заготівельні кампанії большевицька окупаційна влада проводить під лозунгами: “Виконання п'ятирічного плану”, “Забезпечити державу хлібом”. Здати хліб державі – це перша заповідь перед державою. Цю девізу кидають селянству.

В першій декаді звітного місяця всі райвиконкоми провели відправи з головами сільрад. Предметом відправ було питання про проведення “хлібозаготівельної кампанії”.

Під кінець звітного місяця в Городенському надрайоні большевицькими адміністративними чинниками видано розпорядження конфіскувати маєтки всіх арештованих, що вже засуджені. Якщо хтось з родини є арештований, то конфіскують його частину. Така конфіскація набрала найбільшого розмаху в Городенському районі.

12.VII.[19]46 р. в с. Джуркові голова сільради разом з істребітелями ходили по багатших господарствах та насильно забирали тогорічне збіжжя. Другого дня ранком zorganizували т.зв. “червону валку” та з прапорами і музикою везли на заготівельний пункт до Гвіздця.

12.VII.[19]46 р. до с. Вербовець прибув уповноважений по заготівлі Кондрат та представник райземвідділу Ковалів. Вони провели відправу з головою с/ради та десятниками. Предметом відправи було питання про негайну здачу хлібопоставки. При чому Ковалів заявив, що коли селяни достроково не здадуть хлібопоставки, то вони самі змолотять та заберуть.

13.VII.[19]46 р. в с. Підвисока большевики, шукаючи захованого збіжжя, знайшли у гром. Гузієк Палагни 7 центнерів захованої пшениці та все забрали.

17.VII.[19]46 р. в с. Поточиська приїхав кінний відділ большевиків в числі около 75 чоловік. Цей відділ протягом цілого дня збирав поставку сіна. Другого дня він переїхав в сс. Михальче і Семаківці.

18.VII.[19]46 р. в с. Вербівцях уповноважені по заготівлі Кондрат і Голошийка ходили з десятниками по селі та примушували громадян везти збіжжя на заготівельний пункт.

19.VII.[19]46 р. в с. Ганківцях оперуповноважений [РО] МВД л-т Чортов скликав заможніших господарів та наказав, щоб до трьох днів здали половину назначеної хлібопоставки, при чому грозив ліквідацією господарств у випадку невиконання.

20.VII.[19]46 р. в с. Волчківцях уповноважений по заготівлі Трусов ходив разом з головою с/ради Стециком та місцевими істребителями по господарствах та примушували готувати збіжжя для хлібопоставки.

21.VII.[19]46 р. в с. Топорівцях представник райвиконкому Литвиненко провів збори з громадянами цього села. Він наказував, щоб селяни здали до кінця цього місяця половину належної хлібопоставки, бо в противному разі большевики заберуть самі, а громадян дадуть під суд.

22.VII.[19]46 р. в с. Рожневі Поля уповноважений по заготівлі Будзик з емведистом Васильовим і 15-ма большевиками ходили по господарствах та перевіряли виконання хлібопоставки. Громадянинові Палійчукові Іванові за термінове невиконання назначили подвійну кількість.

22.VII.[19]46 р. в Заболоттю (колонія Чернелиці) уповноважений по заготівлі Титаренко та голова с/ради Стрілецький ходили по господарствах та примушували готувати збіжжя на поставку. Вони хотіли конфіскувати одно господарство, але в цьому часі їх обидвох вбито.

22 і 23.VII.[19]46 р. в с. Вербівцях уповноважений по заготівлі Кондрат в охороні кількох істребителей, ходив по господарствах та перевіряв виконання хлібопоставки.

24.VII.[19]46 р. в с. Топорівцях уповноважений по заготівлі Ткачук в охороні 5-ох істребителей, ходив по господарствах та перевіряв виконання хлібопоставки.

24.VII.[19]46 р. в с. Торговиця уповноважений по заготівлі, прокурор Саппа та Заяць в охороні 8 істребителей, ходили цілий день та перевіряли виконання хлібопоставки. Громадян, які ще до того часу не здали належної кількості, змісця примушували здавати хлібопоставку. Хто не мав приготованого збіжжя, мусів позичати.

26.VII.[19]46 р. в с. Поточиська уповноважений по заготівлі Голощепа в охороні 6-ох большевиків перевіряв виконання хлібопоставки. В гром. Боднара Василя він сконфіскував 2 цент. пшениці тому, що була захована в стодолі.

28.VII.[19]46 р. в с. Поточиська прибули начальник [РО] МВД кап. Равткін, начальник істреб. бат. по Чернелицькому р-ні Соловянов та уповноважений по заготівлі Голощепа. В охороні їх при-

їхало 12 большевиків. Вони привезли зі собою з МТС молотілку та примушували молотити збіжжя громадян, які ще не здали відповідну кількість хлібопоставки.

30.VII.[19]46 р. в с. Торговиці уповноважений по заготівлі Заяць перевіряв виконання хлібопоставки.

V. 19.VII.[19]46 р. в с. Ключеві Великім РЕВ СБ зліквідувало активного стрибка-комсомольця Губиляк Петра, який був курієром та здався.

22.VII.[19]46 р. в с. Вербіжі Нижнім самооборонний відділ зліквідував сержанта Печеніжинського [РО] МГБ, участкового і одного активного стрибка.

18.VII.[19]46 р. РЕВ СБ зліквідувало в с. Стопчатові активно-го істребітеля Варварекова.

26.VII.[19]46 р. в с. Вербіжі Нижнім під час облоги большевики надійшли на двох повстанців, які відбиваючись, вбили одного большевика і одного істребітеля з Коломиї. Повстанцям вдалось відступити без втрат.

27.VII.[19]46 р. РЕВ СБ зліквідувало в с. Сопові участкового [РО] МВД⁵⁴ м[о]л. л-та Юращенко Ігора.

27.VII.[19]46 р. РЕВ СБ зліквідувало в с. Корничі участкового сержанта та арештувало заступницю голови райвиконкому Кузнєцову Катерину і інспектора району Іванова – партійний, демобілізований з ЧА в ранзі ст. лейтенанта по політчасті.

27.VII.[19]46 р. о год. 17-ій РЕВ СБ Жаб'є в числі 9 осіб, при якій в той час знаходився рай. реф. СБ "Ванька" і надр. реф. СБ "Недобитий" на Підкринті мала коротку перестрілку з групою большевиків (ок. 50 чол.), які переходили з Білої ріки. В часі перестрілки ранено 6-ох большевиків, в тому числі одного ст. лейтенанта. З нашої сторони втрат в людях не було.

27.VII.[19]46 р. бойовики РЕВ СБ Жаб'є "Степ" і "Гордий" виконали атентат на б. бойовика РЕВ СБ Баюрака Михайла пс. "Бляховий".

28.VII.[19]46 р. українські повстанці в Микитинцях в час висвітлювання фільму зліквідували одного оператора та одного большевика.

Цього самого дня українські повстанці зліквідували в Микитинцях голову клубу Левицького Михайла – комсомольця та ранили одного істребітеля Левицького Дмитра.

29.VII.[19]46 р. в с. Кам'янках Великих РЕВ СБ зліквідувало участкового Саботовича.

---

⁵⁴ У тексті: МГБ.

30.VII.[19]46 р. РЕВ СБ зліквідувало в с. Трійці Нагневка Івана – партійного та двох представників з району Дмитрова Івана та Будзика Дмитра.

10.VIII.[19]46 р. в Печеніжині РЕВ СБ зліквідувало активного стрибка Панькова Романа.

VI. В звітньому місяці за протоколами викінчено справи: Півнюк Олекса с. Миколи, урод. 1.3.1920 р. в с. Зелене-Явірник, Гердеджук Василь с. Петра, урод. 7.2.1923 р. в с. Жаб'є-Плай-Підкринта, Гердеджук Параска д. Петра, ур.

11.3.1927 р. в с. Жаб'є-Плай-Підкринта, Палійчук Марія ж. Юри, ур. 23.6.1913 р. в с. Жаб'є-Ільця-Ходак, Шекерик Анна д. Леся, ур. 10.11.1922 р. в с. Жаб'є-Плай-Підкринта і Паньків Роман с. Василя, ур. 1927 р. в с. Печеніжин.

За повідомленнями викінчено справи: Опарик Параска ж. Ілії, ур. 1908 р. в с. Старі Кути, Федюк Михайло с. Бориса, ур. 1911 р. в с. Старі Кути, Грекуляк Марія д. Федора, ур. 1925 р. в с. Старі Кути, Слижук Василь с. Михайла, ур. 1923 р. в с. Розтоки, Склепович Василь с. Івана, ур. 1910 р. в с. Березів Нижн., Сулятицький Григорій с. Петра, ур. 1921 р. в с. Березів Нижн., Шведюк Анна вд. по Дмитрію, ур. 1894 р. в Косові-Монастирське, Шведюк Катерина д. Дмитра, ур. 1926 р. в Косові-Монастирське, Шведюк Марія д. Дмитра, ур. 1920 р. в Косові-Монастирське, Дреслюк Андрій с. Василя, ур. 27.3.1916 р. в с. Жаб'є-Слупейка, Баюрак Михайло с. Михайла, ур. 23.6.1916 р. в Жаб'ю-Ільця-Ропеник, Фірман Михайло, ур. 17.2.1900 р. в с. Гончарів Обертинського р-ну, Губиляк Петро, ур. 1929 р. в с. Ключів Великий Печеніжинського р-ну.

Постій, 15.VIII.1946 р.

“152”

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 58, арк. 230-245.

Оригінал. Машинопис.

II. Інші документи [інформативні записки, висновки, специфікації] (№ 6-14).

№ 6

ПІДПИСКА ЗАКЛАДНИКА ПРО СПІВПРАЦЮ З ОРГАНАМИ НКВС, ЗРОБЛЕНА РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО ПРОВОДУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”, “147”, ЯК ЗРАЗОК ДЛЯ ЕСБІСТСЬКИХ ВИШКОЛІВ

2 липня 1945 р.

P-31.

К о л о м и й щ и н а.

Відпис зобов'язання закладників до співпраці з органами НКВС.

Підписка.

Я що нижче підписаний громадянин села Стецева Снятинського району Станіславської області, Шологон Уляна Петрівна, народжена 1898 р., по соціальному стану кулак, маю своєї власності одна хата, один сарай, одна конюшня, один кінь, одна корова, одне теля і 5 га землі.

Даю цю підписку органам НКВС в зв'язку з тим, що бандити, українсько-німецькі націоналісти (бандерівці і інші), опираючись на куркульство і інші прогітлерівські елементи, і отримуючи від куркулів допомогу продовольством, амуніцією, зброєю і іншим, проводять активну боротьбу проти рад. влади – трудящих: убивають представників влади, радянський актив, мирних і беззахисних громадян – стариків, жінок і дітей, грабують їхнє майно, спалюють і грабують народне добро, школи, читальні і інші громадські будівлі і споруди, тобто поводять себе у відношенні до українського народу так само, як німецько-фашистські окупанти.

Тому я перебираю цілковиту відповідальність за недоторканість і цілість представників комуністичної партії, органів рад. влади, а також громадських працівників і мирних мешканців, що перебувають у мойому селі.

Я перебираю також цілковиту відповідальність за слідуюче державне майно і громадське: заготзерно с/р Стецева, клуб, кооперація, стовпи телефонічні, школа.

З метою запобігання прояв терору і диверсії з боку українсько-німецьких націоналістів на території свого села, я зобов'язуюся в силу відповідальності, про яку нижче зазначено, своєчасно повідомляти органи НКВС або представників цих органів, всіма засобами, які будуть у моєму розпорядженні, а також в любую годину дня і ночі, про всі задуми, наміри і пляни українсько-німецьких націоналістів і їх пособників, як по своєму селу, так і по сусіднім селам.

Я зобов'язуюсь негайно повідомляти органи НКВС всі відомості про місце знаходження і зв'язки бандерівців і їх пособників, про які я буду знати.

В зв'язку з моєю приналежністю до куркулів, які є опорою бандерівського бандитизму, мені оголошено, що за кожний випадок терору або вбивства, а також диверсії, які будуть у моєму селі проявлені бандерівцями, я відповідатиму згідно радянських законів своїм майном, свободою і своїм життям, а також судьбою своєї родини.

В чому розписуюсь

/ – / Шологон Юлія.

2.7.1945 р.

За згідність з оригіналом стверджує "147".

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 49, арк. 261.

Копія. Машинопис.

Подібний текст: The Peter J. Potichnyj Collection on Insurgency and Counter-Insurgency in Ukraine. Robarts Library, University of Toronto.

№ 7
ВИСНОВОК У СПРАВІ АГЕНТА-ВНУТРІШНИКА
МАРІЇ РУДИК-“ЧАЙКИ”, “105”, СКЛАДЕНИЙ
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
ОКРУЖНОГО ПРОВОДУ ОУН
РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”, “147”

25 серпня 1945 р.

Справа: Рудик Марії д. Дмитра
с. Городниця, р-н Городенка,
аг. РО НКГБ–1945–“Чайка”–“105”

В и с н о в о к

Рудик Марія д. Дмитра і Ірини з
Чермаків, ур. в с. Городниця, р-н
Городенка, Стан[іславської] обл.,
дня 1.І.1926 р., українка, гр.-кат., 6 кл.,
вільна, без маєтку, не карана.

Рудик Марія д. Дмитра ще з німецької дійсности працювала в Юнацтві. З хвилиною приходу большевиків 1944 р., в часі організації нової сітки на терені Городенщини, працює на пості районної [жіночої сітки] в Чернелицькім р-ні під псевдом “Загірна”, потім “Ярина”.

26.3.[19]45 р. зістає ніби арештована рай. НКГБ в Городенці, де признається до своєї праці в ОУН, а рівночасно сипле все, що знає. По переслуханню є звільнена і ніби утікає в часі транспорту, з нею утікають ще 2 курієрки з с. Чернятин, які і так мали бути звільнені. По своїм “звільненню” її знову придержують в с. Топорівка, де її по поданні клички, відпускають. 24.4. ц.р. Марія Рудик голоситься до надрайонового СБ, який з причини невироблености і гарних її слів, випускає її знову в тій цілі, щоби при її допомозі “накрити” начальника Городенського [РО] НКГБ Захарова. “Загірна” по випущенню перебувала в Чернятині і знала про квартиру надрайонного теренового провідника, і приводе туди районну боївку НКГБ. На квартирі застали большевики надр. провідника, надр. пропагандиста, надр. жіночої сітки, районну жіночої сітки та ще декілька членів. У наслідку надр. д. “Ратай” і надр. пропагандист “Тарас” пострілялися, надр. “Орися” попала живою з іншими членами і районною, що була важко ранена в обі

ноги. По цьому “Загірна” перебуває цілий час в р-ні на НКГБ. В часі свого побуту на НКГБ пише до нас високопарні листи, обіцяє застрілити провокатора “Орлика”, все це робить в тій цілі, щоби вдертися в наше довір’я і щоби її прийняти знову до праці. З 12 на 13.7.[19]45 р. її нищить наш боївкар-атентатчик, що знайшов при ній ще два листи до нас, які залучую.

Постій, дня 25.8.1945 р.

“147”

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 54, арк. 17.

Оригінал. Машинопис.

№ 8
ІНФОРМАТИВНА ЗАПИСКА, СКЛАДЕНА
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО
ПРОВодУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”,
“Т-48” ДО РЕФЕРЕНТА СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВодУ ОУН
ВАСИЛЯ МЕЛЬНИЧУКА-“ОСТАПА”, “Б-505”

10 червня 1949 р.

СУ.⁵⁵

До “Б-505”.

Нижче подаю Вам свої завваги відносно Ваших звітів.

В обох звітах в першому розділі при подаванні викінчених справ поодиноких об'єктів, бракує короткої характеристики поодиноких справ – діяльності об'єкта в короткому начерку. Маю на увазі компромітуючу діяльність.

Свою оцінку відносно проведених справ дається тільки на протоколи, проведені Вашими підшефними, а ніколи на справи, проведені членами окружного проводу.

Відносно другого розділу звіту за час від 1.7.-30.9.[19]48 р. даю слідуючі завваження:

1. Характеризувати належить докладно натиск на розбудову агентури – рід агентури (а/в, с/о, а/рез.). Кого стараються вербувати – з яких середовищ і в який спосіб.

2. Шантаж – це ширше очеркнення на вербовку. Сьогодні майже вся агентура є вербована на підставі шантажу, однак ця вербовка має різні варіанти і їм належить докладно розробляти кожний зосібна.

3. Про агентуру внутрішню – у звіті Ви тільки згадали так між іншим. На це більшовицькі органи поліції кладуть основну увагу, як на одинокий засіб нашої ліквідації. Цю ділянку у будучому належить основно насвітлювати.

4. Не погоджуюся сьогодні з Вашим висловом “для кращого успіху в своїй роботі оперробітник нав'язує велике число с/о”. Колись так може і було, однак тепер оперативники звертають основну увагу на якісну агентуру і то зі середовищ найбільш незамітних (авторитетних громадян). Коли творять б[а]гато с/о, то радше для закидання нас роботою і введення нас в блуд.

---

⁵⁵ У верхньому лівому куті документу надпис синім чорнилом: 43/49.

5. В звіті Ви висловлюєтесь, що за кожний всип органи МГБ платять по 1.000 крб. З цим я абсолютно не погоджуюся, бо цього в терені немає, якщо платять, то за ліквідацію поодиноких підпільників (Дранчук Марія [з] с. Кропивище). Кожний випадок, який характеризуєте, належить підтверджувати випадками з терену.

6. Безпосередніх контактів оперробітників з агентурою маємо б[а]гато родів і форм, тому треба докладно їх характеризувати.

7. У звіті не можна висловлюватись “завданням с/о”, а с/о одержують такі а такі то завдання.

8. Провокації Федчука Івана с. Якова в арешті треба було подати докладно – форми і зміст, а тільки згадувати побіжно. Про цей метод нам відомо, однак форми його бувають різні, а вони для нас досить важні.

9. Тактику провокативної групи треба було подати обширно і упорядковано. В протоколі вона є зібрана краще. Рівно ж треба було подати, де були такі провокації і з яким успіхом.

10. У розділі “б” є тільки згадка “бувають випадки, що більшовики тероризують населення”, думаю, що заінтересовані люди хочуть знати форми і розміри цього терору. На будуче це питання треба розробляти обширно, воно має для нас велике значення в протибільшовицькій пропаганді.

11. В слідуючому звіті є ряд тих самих недотягнень в ділянці контакту і завдань с/о.

12. Про інвігіляцію священства і учительства треба було дещо більше написати. Нам цікаво знати, кого вербують на таких інвігіляторів – з яких середовищ, інструктаж і метод.

13. При характеристиці треба докладно розробляти підходи оперативника в часі вербовки об’єкта.

14. Думаю, що погодитесь зі мною, що вербовка дітей Чернявським не є прикладом лагідного підходу до об’єкта. Вербовка дітей є практикована органами МГБ і має назву “Детская аген-тура”. Дані про [це] обширно треба збирати, в основному метод вербовки і стимулювання в роботі.

15. Метод пропханя “Смілого” в наші ряди треба було подати обширніше на підставі протоколу. Коротко і ядерно.

16. В звіті не є вповні вис[ві]тлене зізнання Параски Горещької⁵⁶, воно є досить цікаве і повинно було бути начеркнене обширніше. Ваша розповідь на нашій стрічі інакше характеризувала її. Тут нічого не згадано про її конкретні завдання і роботу.

17. Кожна зачіплена квестія у звіті повинна бути коротко і ядерно схарактеризована та підтверджена випадками з терену.

---

⁵⁶ У тексті: Городецької.

Звіти за 1949 р. прошу виготовити за новою формою і в найкоротшому часі передати до мене. Рівно ж належить переслати всі протоколи, які ще до цього часу не вислані.

ГС.

Постій, 10.6.[19]49 р.

“Т-48”

PS. Слідуючим зв'язком прошу подати мені в записці причини випадків, які мали місце в Коломийському р-ні. Також прошу дати свій погляд на них.

*ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8707 (конверт), арк. 5-6.
Оригінал. Машинопис.*

№ 9

**ІНФОРМАТИВНА ЗАПИСКА, СКЛАДЕНА
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО
ПРОВодУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”,
“Т-48” ДО СУБРЕФЕРЕНТА СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВодУ ОУН “Г-808”**

22 червня 1949 р.

С.У.⁵⁷

До “Г-808”.

Нижче подаю Вам завваги до “Чорної листи”:

1. Компрматеріали на зліквідованих об’єктів є невичерпуючі і побудовані хаотично, та б[а]гато речей є зайвих, які треба було викинути. В “Чорній листі” подаємо коротко, але вичерпно компрматеріали і то в такій кількості, яка б давала нам право зліквідувати об’єкта. Матеріали з районів належить і треба відповідно корегувати, а не подавати дослівно, як в протоколах.

2. Матеріали на Кульку Василя с. Григора є неvistарчаючі. Коли він був чотири години на переслухання, то все ж таки можна було досягнути підставові матеріали, які б дали право його зліквідувати. Вірю, що такі матеріали були, однак районний з незнання їх не подав.

3. В матеріалах на Вишиванюк Петра треба було на перше місце поставити основні матеріали, а в дальшому додаткові. Отже, на першому місці колективізація, а потім його утиск населення, як дорожнього майстра. Чому немає поданих фактів цього утиску?

4. В матеріалах на Тчакук Матія бракує даних, хто з його причини мусів вписатися в колгосп.

5. В матеріалах на Трачук Анну, Гаєвий Петро с. Василя, Дутчак Федір, Микитюк Яків і Шурганяк Анна бракує основних матеріалів їх ліквідації. Сам факт добровільного впису в колгосп не дає ще нам права ліквідувати даних людей. Ми ліквідуємо ініціаторів, які брали активну участь в організуванні колгоспів.

6. Матеріали на осіб не вичислених у записці є задовільні, однак треба було їх відповідно упорядкувати.

Тут хочу ще раз пригадати Вам, що на “Чорну листу” ліквідується слідуєчих об’єктів:

---

⁵⁷ У верхньому лівому куті документу надпис синім чорнилом: 57/49.

1. Явних вислужників большевицьких.
2. Розкрити і провірену агентуру, яка в слідчому процесі не дасть нам нових прийомів роботи большевицьких органів поліції.
3. Працівників большевицької адміністрації і партії.

Подані компрматеріали на ліквідованих об'єктів за "Чорною листом" мусять бути вичерпні і провірені. Вислови "зненавиджений", "утискав населення", "вислужник", "сексот" і т.п., без подання підтверджуючих фактів його компрроботи є тільки пустими фразами, які не дають нам морального права ліквідувати поодиноких людей. Зобов'язую вищенаведене довести до відома працівникам СБ і керівникам поодиноких організаційних клітин, включно до району. Рівночасно подаю Вам до відома, що ліквідацію за "Чорною листом" може провести кожний член ОУН по відповідно поданих матеріалах, апробованих надрайонним територіальним і надрайонним референтом СБ. За проведення ліквідації без такої апробати, винні будуть потягнені до судової відповідальності.

Здоровлю щиро.

Г.С.

М.П. 22.6.[19]49 р.

"Т-48"

*ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8707 (конверт), арк. 4-4 зв.
Оригінал. Машинопис.*

№ 10
ІНФОРМАТИВНА ЗАПИСКА, СКЛАДЕНА
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО
ПРОВодУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”,
“Т-48” ДО РЕФЕРЕНТА СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВодУ ОУН ВАСИЛЯ
МЕЛЬНИЧУКА-“ОСТАПА”, “Б-505” ТА
СУБРЕФЕРЕНТА СБ ЦЬОГО ПРОВодУ “Г-808”

Серпень 1949 р.

СУ.

До “Б-505”, “Г-808”.

Згідно з рішенням Проводу, з Вашого терену відходить слідчий д. “Морозенко” на керівника по ділянці Р-31 в надрайон ч. З. У зв’язку з браком у Вас кадрів, поверне д. “Арсен”. Ця людина, на мою думку, є надійна, тільки треба спеціально присвятити йому увагу і по певним теоретичним вишколі за час зими, можна буде його ставити на відповідальну роботу. Тому його зимівлею прошу особисто поцікавитися і дати його коло сильної людини. Цікавить і дивує мене, чому Ви властиво весною негативно характеризували д. “Бистрого”, як есбіста. Раньше я одержував все про нього позитивні характеристики. Що він не ставив роботи – це не його вина, а його зверхників. В “Бистрому”, якого Ви характеризували як нездібного, Ви втратили гарного працівника СБ. Його тепер належить докладно проінструктувати в роботі, бо він буде мусів, крім теренової роботи, ставити і роботу по нашій ділянці. Нового поповнення в кадрах Ви від мене не одержите. Треба на місці зорієнтуватися в місцевих кадрах і намітити кандидатів та їх вишколювати. Про можливості доповнення будемо говорити ще особисто на нашій зустрічі. Люди, про яких Ви мені згадували, з різних причин мусіли відійти до іншої роботи. Всіх людей, якими Ви диспонуєте, належить на зиму розмістити так, щоб взаємно себе підтягали (сильніших коло слабших).

Тепер пекучою справою стає для нас зимівля. Ворог, який почав свої акції супроти нас весною, до сьогодні їх не послабив і є можливості, що посилить їх під час зими в зв’язку з виборами. З огляду на це до зимової підготовки належить ставитись надзвичайно серйозно і приступати змісця. Як при підготовці, так і в часі зимування мусить бути приміненена конспірація вповні. На

це прошу зробити спеціальний натиск, ходить про те, щоб було якнайменше жертв. За час зими всі працівники СБ повинні надбудувати себе в теоретичнім відношенні. Для цього пересилаю Вам програму фахового вишколу кадрів СБ. Програму цю належить перебити для всіх працівників СБ і рівночасно забезпечити всіх на зиму вичисленою літературою. Деякі матеріали Ви одержали від мене в цьому році (які в друкованій формі є призначені виключно для працівників СБ, включно до району). Деякі з назначених матеріалів кульпоровала в цьому році теренова сітка. Виміною поодинокі матеріали:

З розділу А – група I: конспірація підпільника є в терені, прийоми конспірації вкоротці буде вислано, конспірація – повинно бути в терені, як рівно ж санітарні вказівки.

З групи II – матеріали зазначені кулочками я переслав до Вас в цьому році, зафайковані були поширені сіткою.

З групи III – матеріали зазначені кулочками є в матеріалі “До студії в’язня”. Поодинокі вичислені в програмі розділи належить перебити для всіх референтів. При цьому хочу Вам нагадати, що Ви без дозволу перебили цілий матеріал і роздали в терен. Згаданий матеріал належить стягнути з терену і знищити. Оригінальний матеріал можете мати тільки Ви і один у архіві.

З групи IV – матеріали зазначені кулочками були вислані до Вас.

Для інформаторів і бойовиків належить перебити вичислену в програмі для них літературу. В цьому місці ще раз зазначую, що всі працівники СБ повинні бути на зиму забезпечені літературою.

Рівночасно до Вас висилаю вказівки про звітність і додаткові матеріали. Цей матеріал прошу перебити для всіх працівників СБ, які мають до діла зі звітністю, рівно ж для поодиноких теренових, які будуть сповнювати і обов’язки референтів СБ. Розділ про заведення течок подавати тільки для працівників СБ, які будуть мати до діла зі справою. Зі всіма працівниками належить цю вказівку проробити шляхом вишколу, щоб не було жодних неясностей. Зазначую, що архіви в районах повинні бути обмежені до кінцевого мінімуму.

За зимовий час в надрайоні повинні бути упорядковані архіви і заведена картотека на с/о. Вказівки про впорядкування архівів і заведення картотек були раньше передані письмово і усно. Районні зобов’язані в себе запровадити книги компромітуючих матеріалів за поодинокими групами, включаючи групу V.

Ви маєте ще залеглості у звітності, яку треба в найкоротшому часі вирівняти. Звіти належить писати вже за поданою формою. Рівночасно пригадую, що протоколи належить якнайскорі-

ше перебивати і пересилати в такій самій кількості, як дотепер. Поправок і оцінок поодиноких протоколів я до сьогодні до Вас не вислав з огляду на брак часу. По можності перешлю в короткому часі.

До сьогодні я не одержав від Вас матеріалів на осіб, підозрілих в а/в. Цих матеріалів мені є конечно потрібно до заведення картотеки внутрішньої агентури, тому зобов'язую Вас в якнайкоротшому часі зібрати такі матеріали і переслати до мене. В себе ці матеріали залишити в відписі і добре заховайте осібно від решти архіву. Зазначаю, що матеріали ці повинні бути збирані в якнайбільшій конспірації. Сюди втягаємо всіх осіб, які мають: втечі від большевиків, зголосилися і зараз є в нас, арештовані і зараз є в нас, мали дивні пригоди з большевиками одинцем, які перебували довший час одинцем, які мають пригоди з агентурною за-краскою, які мають зв'язки з родиною (жінки, батьки), дівчатами – підозрілих в агентурі. Всі ці матеріали мають початковий характер, а після цього буде наступати їхня розробка за вказівками згори.

Здоровлю щиро.

ГС.

Серпень [19]49 р.

“Т-48”

*ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8707 (конверт), арк. 1-2.
Оригінал. Машинопис.*

№ 11
ІНФОРМАТИВНА ЗАПИСКА, СКЛАДЕНА
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО
ПРОВІДУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”,
“Т-48” ДО РЕФЕРЕНТА СБ КАРПАТСЬКОГО
КРАЙОВОГО ПРОВІДУ ОУН МИКОЛИ
ТВЕРДОХЛІБА-“ГРОМА”, “090”

[Не раніше серпня 1949 р.]

СУ.

До “090”.

До цього часу я фактично, за виїмком деяких матеріалів, не вислав до Вас жодної інформативної записки. Це в основному було зв'язане з Вашим приходом на цей терен. Зараз подам тільки деякі дані, бо майже про все докладно поінформував пр. “737”, який напевно про все Вас повідомить.

Роботу по нашій ділянці зараз приходиться ставити досить важко в зв'язку з браком фахово вишколених кадрів і сильних операцій ворога. Вишколів для кадрів зараз зорганізувати немож і обмежується до коротких відправ.

За час від останньої стрічі з сл.п. [д.] “V-777”, в терені впало 8 людей:

1. Сл.п. д. “Тиміш” – надр. реф. СБ.
2. Сл.п. д. “Думний” – заст. надр. реф. СБ.
3. Сл.п. д. “Потурченко” – заст. надр. реф. СБ.
4. Сл.п. д. “Левко” – рай. реф. СБ.
5. Сл.п. д. “Комар” – рай. реф. СБ.
6. Сл.п. д. “Скала” – рай. ІС.
7. Д. “Веселий” – рай. ІС, залапаний живим.
8. Д. “Підкова” – рай. ІС, залапаний живим.

До теренової сітки передано на вимогу д. “Р-95” слідуючих людей:

1. Д. “Сталевий” – надр. реф. СБ, передано з огляду на непродуктивність.
2. Д. “Кузнець” – окр. адміністратор.
3. Д. “Чорнота” – рай. реф. СБ, переданий з огляду на непродуктивність.
4. Д. “Бистрий” – рай. реф. СБ.

Від теренової сітки я одержав доповнення:

1. Д. “Скоба” – людина надійна.

2. Д. “Кривоніс” – людина надійна (одержав його на місце д. “Чорноти”).

3. Д. “Арсен” – людина надійна.

4. Д. “Підкова” – залапаний живим.

5. Д. “Орлик” – людина досить слабка.

Всі передані люди – це новики в нашій роботі, яким треба присвятити багато часу на теоретичний і практичний вишкіл, що проходить дуже важко з огляду на брак фахово вишколених старих кадрів. В надрайоні ч. I і II майже всі працівники є новиками. Якщо б було можливим, я просив би о поворот д. “Ореста” і д. “Бистрого”, які є зараз необхідними.

Реорганізацію за вказівками минулорічними я перевів, однак слідчих з надрайону мусів залишити по районах, з огляду на брак районних ІС. Це я зробив згідно з дорученням “V-777”.

Зараз провадиться основну роботу по підшкolenні новопри[й]нятих, думаю, що з весною вони будуть могли вже ставити роботу самостійно.

Дотепер є в мене залежності у звітності і протоколах з надрайону ч. II і III. З надрайону ч. II з причини смерті сл.п. д. “Тимоша” і “Думного”, з надрайону ч. III – з огляду на брак кадрів. Мимо всего, роблю старання викінчити всі залежності.

На стрічу до Вас не можу прийти з огляду на стан здоров’я і зимової підготовки, яка з причини сильних операцій ворога, є дуже утруднена. Я особисто сам мушу нею керувати, бо не хочу зимувати так, як [19]47/[19]48. З огляду на це, прошу оправдати мою неявку на стрічу і прислати свого відпоручника, а якщо це неможливо, то призначити стрічу на весну.

В місяці серпні мені остаточно вдалось пов’язатися з д. “Макарем” і передати йому минулорічні інструкції і матеріали, рівно ж я передав йому останні матеріали, які я одержав від Вас через д. “737”.

Зараз в терені ворог переводить сильні і масові облави. В облавах бере участь від 500 до 1.000 чол. Крім цього, посилені акції опербоївок. Майже до кожного району є прикріплено по двох оперативників з області, якими керує полк. Нечаєв. Успіхи мають досить поважні, спеціально весною.

Зараз пересилаю до Вас пошту, специфікацію залучую.

Подаю рівно ж до Вашого відома, що дня 21.VIII.[19]49. я оженився з п. “Надею”. На шлюб я дістав апробату [...]”⁵⁸

*ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8707 (конверт), арк. 37-37 зв.
Оригінал. Машинопис.*

⁵⁸ Документ без закінчення.

№ 12
ІНФОРМАТИВНА ЗАПИСКА, СКЛАДЕНА
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО
ПРОВІДУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”,
“Т-48” ДО СУБРЕФЕРЕНТА СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВІДУ ОУН МИКОЛИ
ДОЛІШНЯКА-“БОЙТУРА”, “Т-63”

18 травня 1950 р.

До “Т-63”.⁵⁹

Користаю з нагоди додаткового зв'язку до Вас, пишу цю записку.

І. В першу чергу даю оцінку переведених, Вами особисто, справ.
А) Справа Бойчук Дмитра – “Дуб”.

1. Чому виконував солідно зарядження, будучи на функції секретаря с/ради. Тут треба було вияснити, чи робив це з ідеї, чи зі страху. Це питання є важне в розробці.

2. Не розроблена вербовка в часі фронту. Ця справа є для нас важною тим, що вона висвітлила б нам прийоми 1944 р.

3. При описі кімнат не вистачає подати: “є двоє дверей”, треба подати їхнє розміщення.

4. Для нас були б цікаві розмови арештованих в камері в загальному і по допитах.

5. Треба було розробити при точці режим в тюрмах, кого власне дають на роботу, а не висловлюватися “декотрих”.

6. В протоколах треба звернути увагу на те, що в першу чергу дістає об'єкт псевдо, а опісля завдання. На будуче цього треба притримуватися.

7. Відносно контакту треба висвітлювати ясно, а саме: де, коли і в якому випадку. В протоколі є зазначено про роди контакту, але немає поданого підвищеного.

8. Об'єкт дістає завдання пов'язувати розмови і зводити їх на “бандитів”, часом нарікати на них⁶⁰, або Рад. Союз. Яка ціль цих розмов і кого маємо розуміти під “на них”.

9. Об'єкт допомагав повстанцям збирати різні речі, висловитися конкретно: що, які речі.

10. Неясна справа з поїздкою до Станіслава 2.11.[19]46 р. Чи часом об'єкт не був в той час на вишколі, бо на подачі звіту не було потрібно аж 4-и тижні.

⁵⁹ У верхньому лівому куті документу надпис синім чорнилом: ч. 7/50.

⁶⁰ Тут і надалі підкреслення автора.

11. До протоколу треба було долучити у відписі список знайдених при ньому.

12. Чому Ви в протоколі уживаєте при будованні речення умовного способу “якщо я прийшов”, “якщо мене привели”. В протоколі треба вживати “коли я прийшов”, “коли мене привели”.

13. Цікаве в протоколі те, що об’єкт докладніше зізнав про стрічі 1945 р., як 1949 р. Це свідчить про те, що слідчому вже забракло терпимости і в кінці він обмежився до зафіксування стріч, а пропустив детальну розробку. Тому раджу Вам озброїтися в терпеливість і довести все за вимогами до кінця.

14. Завдання треба писати з великого абзацу без огляду на те, чи вони довші, чи коротші, бо все ж вони є такі завданнями. На будуче всі завдання писати з великого абзацу.

Б) Справа Ключик Петра – “Гордий”.

1. Чи об’єкт був провірюваний органами СБ, хто давав апробату на при[й]няття в члени ОУН, коли така непевна є минувшина?

2. В протоколі треба висловлюватися конкретно, чим допомагав, бо слово дещо в нас не має значення.

3. Завдання дані капітаном повинні бути впорядковані по поодиноким справам і написане кожне зокрема. В цьому випадку треба було оформити так:

1) Пропхатися в підпілля.

2) Якщо стану станичним, мав давати відомості:

а) інструкції Проводу.

б) - - - - -

3) Якщо буду в іншому терені, то мав подавати слідуючі відомості:

а) Терен праці і характеристика людей.

б) Криївки (в кого, як побудовані і т.п.).

4. В протоколі згадується про те, що об’єкт після бою, з д. “Мишею” пішов в с. Рунгури, нам цікаво знати, де був цей бій, наслідки його. Таких питань пропускати невільно.

5. При дозволі на виконання атентатів об’єкт з оперативником торгується “я дозволяю тобі виконати атентат, а ти нічого не даєш”. Фактично так не було, треба розробляти це докладно і писати так, як було.

6. Не є висвітлена справа контакту. В який спосіб передавав мамі листи і одержував від неї.

7. Брак наглядності в керівництві оперативника об’єктом.

8. Чи об’єкт передав оперативникові якісь організаційні інструкції.

В) До слідуючих двох справ заміток в мене немає, бо справи є проведені добре. В справі Греков Степана бракує керівництва

оперативника об'єктом, а в справі Ясінського Івана виходить, що він радше був с/о [РО] МВД, займався справами, якими цікавиться цей ресорт.

II. В дальшому подаю справи до виконання:

а) Взяти до справи учительку зі Станіславщини, про яку Ви мені говорили, а яка перебуває у Вашому терені.

б) Взяти до справи швагра сл.п. д. "Спартана".

в) Написати окремий протокол самого упадку осередка сл.п. д. "Спартана". В протоколі належить, крім самого перебігу акції, подати причини випадку, а в цьому зазначити про упередження органами СБ про можливості видачі.

г) В справі "Сестрички", про яку Вам говорив д. "Гайворон", непотрібною є інвігіляція, а треба перевірити, чи передавала для д. "Земляка" більшу кількість грошей (5.000 крб.) і звідкіля взяла їх. Ця справа є важна і належить негайно, і повідомити мене.

д) Відносно тих людей, які мали до Вас відійти на доповнення, справа є перерішена. Тому прийміть до відома, що доповнення не одержите. За виїмком того, що Ви вже одержали. Справа малася так, що було питання ще забрати від Вас людей.

Здоровлю щиро.

Слава Україні!

18.5.[19]50 р.

"Т-48"

*ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8707 (конверт), арк. 7-9.
Оригінал. Рукопис.*

№ 13
СПЕЦИФІКАЦІЯ ВИСИЛКИ ПОШТИ, СКЛАДЕНА
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО
ПРОВІДУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”,
“Т-48” ДО РЕФЕРЕНТА СБ КАРПАТСЬКОГО
КРАЙОВОГО ПРОВІДУ ОУН МИКОЛИ
ТВЕРДОХЛІБА-“ГРОМА”, “090”

20 квітня 1950 р.

Специфікація⁶¹
висилки [пошти] 20.IV.1950.

Пакет 1/6:

1) Справа Бойчук Дмитра “Дуб”	ч.78/49
2) -//- Мельничук Ольги “Оксана”	ч.82/49

Пакет 2/6:

3) Справа Мацьоцького Івана “Яр”	ч.79/49
4) -//- Медвійчук Миколи “Дуб”	ч.80/49
5) -//- Тинкалюк Миколи “Липа”	ч.81/49
6) -//- Кушнірчук Евдокії “Дуся”	ч.83/49
7) -//- Романюк Василини “Висока”	ч.84/49

Пакет 3/6:

8) Справа Дуденчук Олекси “Клим”	ч.85/49
9) -//- Шкварак Степана “Какашка”	ч.86/49

Пакет 4/6:

10) Справа Грекул Степана “Лаврієнко”	ч.87/49
11) -//- Кіданецького Петра “Іван”	ч.88/49
12) -//- Ключик Петра “Гордий”	ч.89/49

Пакет 5/6:

13) Справа Миронюк Василя “Сірник”	ч.91/49
14) -//- Мочернюк Степана “Севете”	ч.92/49
15) Інформ. звіт з надрайону I	

Пакет 6/6:

16) Справа Ясінського Івана “Хитрий”	ч.90/49
17) -//- Романюк Волод. “Валірій”	ч.93/49

П. 20.IV.1950 р.

“Т-48”

*ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8707 (конверт), арк. 29.
Оригінал. Рукопис.*

⁶¹ У верхньому лівому куті документу надпис синім чорнилом: ч.3/50.

№ 14
СПЕЦИФІКАЦІЯ ВИСИЛКИ ПОШТИ, СКЛАДЕНА
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО
ПРОВОДУ ОУН РОМАНОМ ТУЧАКОМ-“КІРОВИМ”,
“Т-48” ДО РЕФЕРЕНТА СБ КАРПАТСЬКОГО
КРАЙОВОГО ПРОВОДУ ОУН МИКОЛИ
ТВЕРДОХЛІБА-“ГРОМА”, “090”

11 липня 1950 р.

Специфікація 5/50
висилки пошти до “090”.

1. пакет:

справа ч.95 Шевчук Василь “Старий”
справа ч.97 Фербей Василь “Сумніченко”
Протокол смерті сл.п. “Богуна”
-//- -//- сл.п. “Арсена”

2. пакет:

спр. ч.98 Храптії Василь “Дорожний”
спр. ч.99 Атаманюк Степан “Васіль”
спр. ч.100 Арборак Дмитро “Тарас”

3. пакет:

спр. ч.101 Тодосійчук Іван “Бартків”
спр. ч.102 Сандуляк Петро “Жуков”

Постій 11.7.[19]50 р.

“Т-48”

ГДА СБ України, ф. 65, спр. С-8707 (конверт), арк. 30.
Оригінал. Рукопис.

РОЗДІЛ II.

ЗВІТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ НАДРАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН

№ 15-19
ЗВІТИ НАДРАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ
1 липня 1948 р. – 5 липня 1949 р.

I. Коломийський надрайон (№ 15-19).

№ 15
ЗВІТ ЗА ПЕРІОД ВІД 1.07. ДО 30.09.1948 р.,
СКЛАДЕНИЙ РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВОДУ ОУН
ВАСИЛЕМ МЕЛЬНИЧУКОМ-“ОСТАПОМ”
5 жовтня 1948 р.

P-31.

Коломийщина.

З В І Т
за час від 1.7. до 30.9.1948 р.

I. Викінчені справи.

Протягом звітного часу викінчено 13 справ.

а) За протоколом викінчено 8 справ.

б) За повідомленням викінчено 5 справ.

Ад. а) За протоколом викінчено слідуючі справи:

1. Вербюк Іван с. Дмитра, урод. 1924 р. в с. Стопчатів Яблунівського р-ну і там замешканий, кличка “Коралюк”, с/о РО МГБ від 1944 р. Час [переслухання] від 3-5 липня 1948 р. Справу викінчив районний реф. СБ “Марко”.

2. Ватажко Михайло с. Дмитра, урод. 1918 р. в с. Хімчин Косівського р-ну і там замешканий, кличка “Кипка”, с/о РО МГБ від 1946 р. Час переслухання від 2 липня 1948 р. Справу викінчив районний субреферент СБ “Комар”.

3. Ватажко Михайло с. Дмитра, урод. 1921 р. в с. Княждвір-Баня Печеніжинського р-ну, участковий [РО] МВД від 1944 р. Час переслухання від 7-10 липня 1948 р. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”.

4. Захарук Іван с. Гриця, урод. 13.9.1919 р. в с. Пилипи Коломийського р-ну і там замешканий, кличка “Дуб”, с/о РО МГБ від 1947 р. Час переслухання від 7-8 липня 1948 р. Справу виконав районний реф. СБ “Нечай”.

5. Микитюк Микола с. Василя, урод. 1929 р. в с. Пилипи Коломийського р-ну і там замешканий, кличка “Лис”, а/в РО МГБ від 1947 р. Час переслухання від 6-8 липня 1948 р. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”.

6. Ванджуляк Анна д. Никифора, урод. 12.12.1906 р. в с. Тростянка Коломийського р-ну, останньо замешкана в с. Кропивищі цього ж р-ну, кличка “Саврона”, с/о РО МГБ від 1948 р. Справу викінчив районний субреферент СБ “Комар”. Час переслухання від 25-27 серпня 1948 р.

7. Дранчук Марія д. Ілька, урод. 7.7.1919 р. в с. Кропивищі Коломийського р-ну і там замешкана, кличка “Варка”, “Шпата”, с/о РО МГБ від 1945 р. Час переслухання від 23-27 серпня 1948 р. Справу викінчив районний субреферент СБ “Комар”.

8. Фартачук Іван с. Миколи, урод. 1921 р. в с. Слобода Рунгурська Печеніжинського р-ну і там замешканий, кличка “Комсомолец”, с/о РО МГБ від 1946 р. Час переслухання від 16-19 вересня 1948 р. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”.

Ад. б) За повідомленням викінчено наступні справи:

1. Боєчко Петро с. Василя, урод. 1924 р. в с. Стопчатів Яблунівського р-ну і там замешканий. Дуже активний с/о. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”. Справу викінчено за повідомленням з огляду на сильні операції ворога.

2. Юзак Юра с. Петра, урод. 1916 р. в с. Печеніжин Печеніжинського р-ну і там замешканий. Дуже активний с/о. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”. Справу викінчено за повідомленням тому, що бойовики, конвоюючи арештованого, завважили большевицьку засідку, а арештований почав кричати, його зліквідовано на місці.

3. Атаманюк Петро с. Марії, урод. 1913 р. в с. Стопчатів Яблунівського р-ну і там замешканий. Дуже активний с/о. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”. З огляду на сильні операції зрадника “Олеся” в цьому терені, справу викінчено за повідомленням.

4. Дмитрук Дмитро с. Миколи, урод. 1920 р. в с. Стопчатові Яблунівського р-ну і там замешканий, заводський злодій, останньо діяв в порозумінню з большевиками. Водив большевиків грабувати населення і ночами слідив за нашими рухами. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”.

5. Матійчук Василина д. Гаврила, урод. 1912 р. в с. Хімчин Косівського р-ну і там замешкана, активна с/о і курієрка оперпрацівника Касаткіна від 1946 р., а пізніше оперпрацівника Курціна. Справу викінчив районний субреферент СБ “Комар”.

Справу викінчено за повідомленням з причини ненадійної зустрічі з більшовиками.

II. Методи роботи МВД-МГБ по боротьбі з нашим визвольо-революційним рухом.

В зв'язку з надходячою зимою і підготовкою підпільників до неї, большевицькі органи поліції поставили сильний тиск на вербовку агентури в тих місцях, де на їхню думку повинні базуватися підпільники на зиму. Стара і нова агентура одержали завдання слідити за копанням криївок, заготівлею харчів і кухонного начиння.

Свою роботу большевицькі органи поліції ведуть в основному при помочі шантажної агентури. В районних осередках і містах, крім шантажної агентури, використовують рівно ж агентуру платну і ідейну.

За звітний час большевицькі органи поліції практикували провокативну роботу, до чого уживали зловлених живими підпільників і деяких с/о. Нижче наводжу методи роботи провокативної групи на підставі зізнання Дранчук Марії д. Ілька, яка ходила з провокативною групою Коломийського РО МГБ. Провокативна група складається від 5-12 чоловік. Одягнена в нові червоноармійські і повстанські уніформи. Ціла група озброєна в автоматичну зброю. З району виходить вночі в напрям наміченого села. Переходять тереном в повному поготівлі і боєвим порядком – у віддалі 5-10 м один від другого, в залежності від терену і погоди. Старається до сіл заходити непомітно, не залишаючи за собою жодного сліду – болота обходять, а якщо це неможливо, то переходять на пальцях, щоб не лишити відбитки стіп. Траву і збіжжям ідуть розстрільною. В часі маршу невільно курити і голосно говорити. Коли квартирують в лісі, то на постою невільно ламати гілячок, лягають прямо на палатки, недокурки ховають в кишені і щойно в перемарші їх викидають. Харчі мають звичайно зі собою, а часом приносять спровоковані дядьки, як для повстанців. Такого дядька до табору не допускають, а відбирає харчі стійковий. На квартири-постої ідуть ранком, вперше провірюють терен, потім виставляють стійку на доброму обсерваційному пункті і лягають спати. Підійшовши до наміченого села, разом з вечором заходять до нього і удаючи повстанців, стараються пов'язатись через дядьків з місцевими підпільниками, а коли таких немає, то хотять виловити наших прихильників. Коли почують завзяте гавкання якоїсь собаки, зараз боєвим порядком спішуть на те місце. В поблизу даного будинку розчленовуються, оточують його і по-пластунськи підсуваються якнай-

ближче. Тоді двох або трьох встає і підходить під сам будинок, тоді слухає, чи нема якої розмови. Якщо нічого не чути, перевіряють господарські будинки, до хати не заходять. Ці групи появилися в терені по здачі “Олеся”. В основному вони успіху не мали, мимо того, що в них були залапані “Олесем” підпільники. Були провокативні групи без б. підпільників, які мали деякі успіхи. Для приміру подаю: в с. Іспас Долішний Коломийська провокативна група спровокувала Комашка Василя, який знав про легальний зв’язок в с. Кривоброди. Через те, що впала записка від “Тихого” коло сл.п. д. “Яреми”, до Комашка Василя, він повірив, що це свої і тому всипав цей зв’язок. В с. Молодятин Печеніжинського р-ну большевики арештують Півторак Настю і забирають її до лісу. Тут другі большевики у формі повстанців наскакують на тих, що вели арештовану і її відбивають. Вона не знаючи, що це провокатори, признається до зв’язку з повстанцями і сипле добрих наших людей. Крім цього, зобов’язується видати тих дівчат, які криються. По випущенню, свого зобов’язання не виконує і зістає арештована та засуджена на 10 літ.

III. Бойові акції ОЕВ СБ.

Протягом звітного часу боєвих акцій не проведено.

IV. Наші втрати.

Протягом звітного часу впав д. “Берест” – комендант боївки Печеніжинського р-ну.

Примітка: Звіт виготовлений з двох районів. З Коршівського і Обертинського районів звітів не одержано.

Постій, 5.10.1948 р.

/ – / Остап.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-3.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 16
ЗВІТ ЗА ПЕРІОД ВІД 30.09. ДО 31.12.1948 Р.,
СКЛАДЕНИЙ РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВОДУ ОУН
ВАСИЛЕМ МЕЛЬНИЧУКОМ-“ОСТАПОМ”

4 січня 1949 р.

P-31.

Коломиїщина.

З В І Т

за час від дня 30.9. до 31.12.1948 р.

I. Викінчені справи.

Протягом звітного часу викінчено 13 справ.

а) За протоколом викінчено 10 справ.

б) За повідомленням 3 справи.

Ад. а) За протоколом викінчені такі справи:

1. Миронюк Дмитро с. Миколи, урод. 1927 р. в с. Мишин і там замешканий, Печеніжинського р-ну, кличка “Крук”. Час переслухання від 11-15.10.1948 р. Протокол вичерпаний вповні.

2. Миронюк Петро с. Василя, урод. 1927 р. в с. Мишин і там замешканий, Печеніжинського р-ну, участковий [РО] МВД в с. Мишин від 1945 р., дуже активний, який мав за собою багато чорної роботи визвольно-революційного руху. По виконанню атентату на двох працівників [РО] МВД, був прийнятий в ряди УПА. За дальші його сумніви відносно нашого руху був взятий до справи. Справу викінчив окружний субреферент СБ “Крук”. Час переслухання від 25-30.10.1948 р.

3. Яремчук Петро с. Степана, урод. 1906 р. в с. Молодятин Печеніжинського р-ну, кличка “Калина”, с/о РО МВД від 1946 р. Справу викінчив окружний субреферент СБ “Крук”. Час переслухання від 1-4.11.1948 р. По скінченню протоколу був звільнений для пропаганди, яка дала добре насвітлення відносно СБ. Не було в селі людини, щоб не зацікавилась, як його звільнили.

4. Жупник Микола с. Степана, урод. 1929 р. в с. Молодятин і там замешканий, Печеніжинського р-ну, кличка “ЯЖС 18”, а/р РО МВД від 1946 р. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”. Час переслухання від 1-5.11.1948 р.

5. Розвадовський Іван с. Онуфрія, урод. 1920 р. в с. Хімчин Косівського р-ну і там замешканий, кличка “Мундир”, с/о РО МГБ від 1946 р. Справу викінчив надрайонний слідчий СБ “Морозенко”. Час переслухання від 10-11.11.1948 р.

6. Гриджак Юрко с. Дмитра, урод. 1927 р. в с. Хімчин Косівського р-ну і там замешканий, кличка “Голуб”, с/о РО МГБ від 1945 р. Справу викінчив надрайонний слідчий СБ “Морозенко”. Час переслухання від 12-14.11.1948 р.

7. Дяків Іван с. Дмитра, урод. 1893 р. в с. Кіданчі і там замешканий, Печеніжинського р-ну, кличка “Евген”, с/о РО МГБ від 1948 р. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”. Час переслухання від 19-25.11.1948 р.

8. Горецька Параска д. Юри, урод. 1923 р. в с. Печеніжин, замешкана в с. Ключів Великий Печеніжинського р-ну, [кличка] “Обком”. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”. Час переслухання від 7.12.-18.12.1948 р.

9. Дмитерко Степан с. Антона, урод. 1904 р. в с. Корости і там замешканий, Коломийського р-ну, кличка “Ворон”, с/о РО МВД від 1946 р. Справу викінчив районний референт СБ “Комар”. Час переслухання від 10-11.12.1948 р.

10. Копильців Дмитро с. Івана, урод. в с. Марківка і там замешканий, Печеніжинського р-ну, кличка “Борис”, с/о РО МГБ від 20.12-23.12.1948 р.⁶² Справу викінчив районний референт СБ “Марко”. Час переслухання від 20.12-23.12.1948 р.

Ад. б) За повідомленням викінчені наступні справи:

1. Пляц Роман с. Марії, урод. 1923 р. в с. Печеніжин і там замешканий, Печеніжинського р-ну, голова с/ради, пізніше стає завідувачим націоналізованих будинків, ініціатор колгоспу. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”.

2. Кузик Іван с. Василя, урод. 1888 р. в с. Печеніжин Печеніжинського р-ну, секретар с/ради, дуже активний ініціатор колгоспу. Справу викінчив районний референт СБ “Марко”.

3. Григоришин Микола с. Семена, урод. 1914 р. в с. Микитинці і там замешканий, Косівського р-ну, істребитель, пізніше бандит, арештований і випущений на агента. Зістав зліквідований в часі придержання з огляду на те, що ставив чинний опір.

II. Методи роботи МВД-МГБ по боротьбі з нашим визвольнореволюційним рухом.

За звітний час большевицькі органи поліції поставили сильний натиск на розбудову агентури, як одинокого успішного засобу у боротьбі з нами. Агентуру вербують переважно шантажем, використовуючи до цього компроматеріали не тільки з большевицької дійсності, але також з часів польської і німецької окупа-

---

⁶² Так у тексті.

цій. В основному кладуть тиск на якісну агентуру, а тим самим стараються завербувати найбільш авторитетних людей. Не менш уваги присвячують розбудові внутрішньої агентури. До цього використовують родини підпільників, жінок і наречених. Ідейній агентурі присвячують менше уваги з огляду на те, що вона не має можливості вести свою роботу, бо населення їх вистерігається. Для дезорієнтування і закидання роботою органів СБ, МГБ іде і на кількісну агентуру. В роботі звичайно стимулює агентів платнею за доноси. Контакти оперробітники з агентурою відбувають безпосередньо при допомозі мертвих пунктів і явочних квартир.

При вербовці кожний оперативник має свій питомий підхід. Звичайно стараються до об'єкта підходити лагідно, при чому з'ясовують міжнародне положення в корисному для СССР світлі. Остаточним методом є погрози засуду об'єкта і вивезення його рідні на Сибір. Є випадки в терені нав'язування агентури з малолітніх дітей (Печеніжинський р-н, начальник [РО] МГБ Чернявський).

В часі зимового періоду завданням агентури було слідження за зимовими криївками поодиноких підпільників, а в основному провідних людей. В дальшому агентура мала слідити за зв'язками і за рухами підпільників по селах. Крім цього, поодинокі агенти одержали припоручення слідити поодиноких священиків і учителів.

В останньому часі органи МГБ почали використовувати агентів для провокативної роботи по тюрмах. Такі агенти одержували завдання від слідчих нав'язувати з арештантами розмови на теми – причини їх арештування, при чому старались розвідати, яку вони провадили антирадянську роботу. За успішне виконання своїх завдань одержували грошеві винагороди.

В зв'язку з тим, що органам МГБ не вдається завербувати поодиноких підпільників на внутрішників, вони стараються пропхати в наше середовище своїх людей. Для раніше завербованих осібників створюють такі обставини, щоб вони могли дістатися в підпілля. В деяких місцях мали в цьому успіх у зв'язку з притупленням революційної пильності в поодиноких керівних людей (Печеніжинський р-н, ліквідація "Довбуша" – аг. "Смілий").

Досить часто большевики покориловуються провокативними групами. Дня 1. 10. 1948 р. прибула така група в с. Іспас Горішний в числі 5 чоловік під командою ст. л-та МГБ Тараненка, з групою був кущевий Обертинського р-ну "Верховинець" – раніше залапаний "Олесем". "Верховинець" маючи знакового господаря, родом з с. Іспас, замешканого в с. Джурків, зробив старан-

ня пов'язати провокативну групу зі станичним с. Іспас Горішний. Станичний зразу зорієнтувався, що це може бути провокація і сказав, щоб на стрічу вийшов один стрілець з короткою зброєю. В час стрічі до станичного д. "Вихора" вийшов провокатор "Верховинець", який з віддалі 10 м почав стріляти до станичного з пістоля, станичний відстрілюючись, відступив. Зараз по перших стрілах ціла боївка відчинила вогонь.

Більших операцій в терені большевицькі органи поліції не проводять. В терені діють оперативні боївки від 5-7 чоловік, яких завданням є охороняти оперробітника в часі контакту з агентурою і роблять засідки на всипаних місцях. Звичайно така боївка не засиджується на засідці довго і це дає можливість робити по кілька засідок на ніч у різних частинах села. Більші акції переводять на конкретні всипи спеціально призначені для цього групи червонопагонників. Такі групи стоять у боєвому поготівлі в кожному районі. На більші акції виїздить спеціальна група з м. Коломиї.

За звітний період большевики переводили ряд арештувань в цілі вербовки нової агентури. Тих, які погоджувалися на співпрацю звільняли, а тих, які мимо доказання їм зв'язків з підпіллям, не погоджувались на співпрацю, засуджували від 10-15 літ важких робіт.

В час зими органи МГБ практикували для викриття криївок таких методів: звечора до підозрілого їм господаря заходила група червонопагонників і заквартирувала. Кількох бійців сиділо в хаті, не випускаючи нікого з неї, а решта сиділа по господарських будинках і слухала, чи не чути голосів з криївки. Така група пересиджувала цілу ніч, а ранком проводила ґрунтовний перешук.

III. Бойові акції ОЕВ СБ.

Дня 29.10.1948 р. ночею районний референт СБ "Марко" враз з боївкою зайшов в райцентр Печеніжин, щоб зліквідувати голову колгоспу Свищука Юру та його сина Свищука Василя – ІІ секретаря райкому комсомолу, які ведуть активну роботу супроти нашого руху. Підійшовши під будинок Свищука Юри, а був його син в окремій кімнаті, де на вікнах були віконниці. Крізь віконниці можна було завважити, що хтось ходить і чути було мужиський голос. Вдарено з п'ять автоматів до тої постаті, що ходила. При тому поранено його жінку, що другого дня померла, а він зістав легко ранений. Большевики почувши стріл, почали їх обкружувати і вони мусіли відступити. Акцію відкликати не можна було, бо коло того будинку завважили їх цивільні особи і тим розконспірувалися.

Дня 22.12.1948 р. з ініціативи районного референта СБ “Марка” був виконаний атентат на бухгалтера колгоспу ім. Сталіна в с. Сопів Печеніжинського р-ну, який був партійний та активно організував колгосп. Атентат був зроблений вчасним вечером. Забрано від нього тільки документи, а зброю десь відкинув і тому, що було темно, не знайдено її. Большевики почувши стріл, почали в той напрям бігти, а атентатчик Н. мусів відступити.

IV. Наші втрати.

Протягом звітного часу впав бойовик сл.п. д. “Лоза”, заскочений в хаті на присілку Багна в с. Ключів Великий.

Примітка: Звіт виготовлений лише з двох районів, з Коршівського і Обертинського [районів] матеріалів не одержано.

Постій, 4.1.1949.

/ – / Остап.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-3.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 17
ІНФОРМАТИВНИЙ ЗВІТ ЗА ПЕРІОД
ВІД 1.01. ДО 31.03.1949 Р., СКЛАДЕНИЙ
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВІДУ ОУН
ВАСИЛЕМ МЕЛЬНИЧУКОМ-“ОСТАПОМ”, “126”
7 квітня 1949 р.

P-31.

Коломиїщина.

Інформативний звіт
за час від 1 січня 1949 р. до 31 березня 1949 р.

I. Протягом звітного часу викінчено:

а) За протоколом 5 справ.

б) Чорна листа 5 справ.

Ад. а) За протоколом викінчені наступні справи:

1. Ясінчук Василь с. Миколи, урод. 1928 р. в с. Товмачик (при-сілок Майданик), р-н Коршів і там замешканий, кличка “Білий”, “Дуб”, с/о, а пізніше а/рез. РО МГБ. Час переслухання від 1.1.1949 р. до 5.1.1949 р. Справу викінчив рай. реф. СБ “Бистрий”.

Протокол вповні не вичерпаний, брак розроблення стріч.

Ясінчук В. – це член істребительного батальйону. Протягом своєї служби солідно виконував большевицькі зарядження і був завербований до співпраці з органами МГБ. Оперпрацівник Кокорін дозволив йому [ходити] на грабунки населення з умовою, щоб підібрав собі до цієї роботи товаришів, стрибків. Пізніше дістає завдання від Кокоріна ангажувати до агентурної роботи тих товаришів, які ходили з ним на грабунки. Грабунки ці відбувалися під маркою українських повстанців. Це йому вдається і в цей спосіб зістає агентом-резидентом. Впродовж своєї діяльності поповнює багато грабунків населення і цею здобиччю ділиться з оперпрацівником Кокоріном.

2. Саманів Михайло с. Дмитра, урод. 1919 р. в с. Рунгури, р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Бук”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 3.1.1949 р. до 5.1.1949 р. Справу викінчив рай. реф. СБ “Марко”.

Протокол вповні не вичерпаний тому, що об’єкт при слідстві зробився дурним і не хотів відповідати на запитання, а говорив дурниці.

Характеристики справи не подаю тому, що не одержав протоколу.

3. Маковічук Софія ж. Дмитра, урод. 1898 р. в м. Львів, а останньо замешкана в с. Трійця Заболотівського р-ну, кличка “Журба”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 30.1.1949 р. до 31.1.1949 р. Справу викінчив рай. реф. СБ “Комар”.

Протокол не вичерпаний вповні тому, що в той час оперували большевики і неможливо було даліше вести слідства.

Рівно ж не подаю характеристики тому, що протокол не є вичерпаний навіть за 1946 р.

4. Семчук Андрій с. Василя, урод. 1930 р. в с. Станіславівка (присілок Кернички), р-н Коршів і там замешканий, кличка “Далекий”, с/о РО МГБ. Час переслухання 10 годин. Справу викінчив рай. реф. СБ “Бистрий” дня 23.2.1949 р.

Протокол не вичерпаний вповні тому, що не розроблені стрічі з оперативниками.

В зв’язку з поменшенням років Семчук А. став завербований до співпраці з органами МГБ. Протягом цього часу слідив за повстанцями і населенням, які співпрацюють з нами. Внаслідок його доносів большевики робили облави селом і лісом, а також переводили засідки і перешуки в окремих господарствах. Тому, щоб не виїхати на Донбас, вписується в члени ЛКСМУ. На запитання слідчого, що злого зробили йому українські повстанці, що він погодився на співпрацю, то він відповів: нічого, але працював тому, що большевики змусили мене в зв’язку з поменшенням років, а також заохотили мене ще тим, що не виїхав на Донбас.

5. Варчук Олена д. Івана, урод. 1918 р. в с. Печеніжин, р-н Печеніжин і там замешкана, кличка “Славка”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 26.2.1949 р. до 28.2.1949 р. Справу викінчив рай. реф. СБ “Марко”.

Протокол вичерпаний вповні.

Варчук О. стала завербована до співпраці тому, що не зголосила на МГБ, що в неї квартирували повстанці. По це, що в неї квартирують повстанці, які стали убиті, зголосила її сестра, яка мешкає в райцентрі. Крім того, Варчук О. ходила ночами на толоки і слідила за повстанцями та випитувала про них в населення.

Ад. б) Чорна листа:

1. Григоришин Микола с. Семена, урод. 1914 р. в с. Микитинці, р-н Косів, українець, 4 кл. НШ, рільник, жонатий, військовий ЧА, караний за бійку радянським судом (3 роки).

З приходом большевиків в 1944 р. вступає до істребительного батальйону і бере активну участь проти нашого руху. В істребительному бат. працює до 1946 р. В часі повнення служби поводив себе крайно неможливо. Допускався побоїв, грабував та виганяв селян на виконання державних робіт.

Літом 1946 р. населення завважило його, як він підводив опергрупу до підозрілих господарств на засідки.

На попередження, щоб не співпрацював з більшовиками, не хотів погодитися.

В м. грудні 1946 р. Григоришин зарівав жіночу маму за те, що стала в обороні своєї дочки. В тому часі збіглися люди, де він смертельно зранив Гасюка Василя, Ганцяка Івана с. Михайла і Ганцяк Марію. Другого дня Григоришин сам зголосився до РО МГБ в Косові і без арешту його звільняють.

По зізнанню Григоришина, [РО] МВД забирає тяжко раненого Гасюка В. із шпиталю і засуджує на 7 років тюрми. При суді доказував, що ті, які стали поранені, співпрацювали з повстанцями. За мордерський вчинок Григоришина засуджено на 3 роки примусових робіт в м. Львові.

По 2-ох роках дістає відпустку і в той час станичний села Микитинець “Володимир” дня 9.12.1948 р. пішов його арештувати. При арешті Григоришин намагався злапати за автомат і в тому часі став убитий.

2. Шургалюк Анна д. Василя, урод. 1905 р. в с. Кам’янка Мала, р-н Коломия⁶³, українка, 1 кл. НШ, рільничка.

В м. жовтні 1948 р. добровільно вносить заяву в колгосп і стає організатором. Справу викінчив дня 5.1.1949 р. рай. реф. СБ “Бистрий”.

3. Бортейчук Василь с. Івана, урод. 1925 р. в с. Малий Гвіздець Гвіздецького р-ну, останньо замешканий в с. Годи-Добровідка Коломийського р-ну⁶⁴, українець, закінчена торговельна школа з оцінкою достаточною, комсомолец і член пленуму РК ЛКСМУ⁶⁵ в Коломії.

Після демобілізації з ЧА, працює учителем в НСШ в с. Годи-Добровідка. Викладає німецьку мову і рівночасно є воєнруком та піонервожатим. До своїх завдань ставиться як ідейний комуніст. Дітей старається виховувати в комуністичному дусі. Організує піонери і комсомол при школі. В спілці із секретарем РК ЛКСМУ Ковалевським опрацьовує підлі методи втягання до комсомолу. На учительських відправах і комсомольських зборах критикував учителів взагалі, а директорку школи Шевченко особливо за те, що вони не працювали над собою і не проводили масово-політичної праці серед населення і не виховують в комуністичному дусі школярів. Справу викінчено на Чорну листу в зв’язку з тим,

⁶³ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

⁶⁴ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

⁶⁵ У тексті: ВЛКСМ.

що об'єкт ставив при арешті опір і криком старався заалармувати недалеко квартируючих большевиків. Справу викінчив рай. реф. СБ "Бистрий" дня 17.1.1949 р.

4. Абрамюк Михайло с. Григора, урод. 1914 р. в с. Товмачик, р-н Коршів і там замешканий.

Злодій-рецидивіст, учасник біля 30-ох грабунків. На підставі злочинства в 1947 р. зістав завербований на агентурну роботу. Діяв під псевдом "Довбуш". Справу викінчено на Чорну листу в зв'язку з тим, що об'єкт ставив опір. Справу викінчив дня 19.2.1949 р. рай. реф. СБ "Бистрий".

5. Худяков Федір с. Миколи, урод. 1921 р., руський, 7 кл. НСШ, партійний, працював останньо завідуючим військовим відділом при Коршовецькому р-ні та рівночасно був уповноваженим з району по політичних і сільсько-господарських справах на с. Слобідка Лісна. Завдання виконував солідно, при чому допускався побоїв населення в часі організації колгоспу. Справу викінчено дня 22.2.1949 р.

II. Протягом звітнього часу большевики, щоб успішно поборовати наш рух, застосовують агентуру, вербовану шантажем. Є випадки, що застосовують платну і ідейну агентуру.

Прим[ір]: Варчук Олена стала завербована до співпраці з органами МГБ тому, що не зголосила, що в неї квартирували повстанці. На підставі цього матеріалу начальник [РО] МГБ Чорнявський заарештував її і при слідстві доказав деякі ще справи, які її обтяжували перед рад. владою та заявив, або співпраця з ними, або тюрма. Варчук О. боячися тюрми, погодилася на співпрацю.

Семчук Андрій став завербований до співпраці через те, що применшив собі років. Таких випадків стрічається більше. В часі слідства Семчук А. виказалось, що большевики стараються завербувати агента на підставі компромітуючих матеріалів, а пізніше виховувати їх на ідейних працівників. Так прим[ір]: Семчук будучи вже с/о, вступає конспіративно до комсомолу. Таких агентів не беруть до ФЗН чи Донбасу, а при мобілізації до ФЗН чи Донбасу вимагають від агентів побільшення агентурної пильності, мовлячи: якщо не будеш слідити добре за бандерівцями, то ми тебе заберемо в Донбас і там будеш працювати, якщо тут не хочеш. Отже з того видно, що хто має применшені роки, а не працює на жодній державній роботі і не виїхав в Донбас, то там можна дошукуватися агентури. Цей рід агентури є дуже небезпечний тому, що рекрутується з молодого елементу, який ходить

вечорами вулицями села на різні гутірки чи до дівчат, а має незаперечну легенду.

Ясінчук Василь, як член істребительного батальйону, ходив на грабунки населення, на які дозволив йому оперпрацівник Кокорін. Кокорін старається використати кожний момент, який підходить йому, щоб завербувати об'єкта на агента, а пізніше виховує його на ідейного працівника. Так прим[ір]: підбирає ініціатора для організування групи грабіжників, керування грабіжниками, а опісля завербування до агентурної праці. Ясінчук вписується в члени комсомолу і за дозволом Кокоріна підбирає собі товаришів до грабунків. По якомусь часі розкриває Ясінчук перед товаришами, що про ці грабунки знає Кокорін. Отже, щоб не бути судженому, треба погодитися на співпрацю з органами МГБ. Цей підхід йому вдається і Ясінчук в цей спосіб стає резидентом. При кожній стрічі з Ясінчуком Кокорін перевіряє його за даванням різної роботи і питань. Кокорін користав в тому випадкові подвійно, бо мав агентів і матеріальну користь.

Начальник [РО] МГБ Печеніжинського р-ну Чорнявський завербував до співпраці Саманів Михайла за те, мовлячи: ти обдурив радянську владу. Справа представлялась так: Саманів, коли повернув з ЧА, зголосився охотником вступити до міліції. По лікарському перегляді був прийнятий. Про це довідались повстанці і роз'яснили йому, що він зробив недобре. Тоді Саманів пішов до начальника [РО] МГБ і заявив, що не піде до міліції тому, що бандерівці йому загрозили. Начальник заявив: за обманство радянської влади чекає тебе 10 літ тюрми. Отже, щоб оминати цю кару, можеш погодитися на співпрацю. В цей спосіб Саманів зістав завербований.

Для кращого успіху в своїй роботі, большевицькі органи поліції за всипи платять більшу кількість грошей.

Так прим[ір]: Ясінчук за всип, де впало 4-ох повстанців, одержав 3 тис. крб.

Ідейну агентуру виховують поступово з молодого елемента, який є завербований до агентурної праці. Якщо даний агент добре працює, припоручують йому вписатися в члени комсомолу. Тоді такому агентові дають пістоль на виконання атентату.

Прим[ір]: Ясінчук вже як ідейний агент одержав пістоль на виконання атентату. Його підшефні, які йому доносили, також дістали пістолі на виконання атентату, але з тою умовою, що не мали про це признатися Ясінчукові. В той час Кокорін покликав Ясінчука і дав йому завдання довідатися, чого він покликав його співпрацівників. Тоді, коли Ясінчук довідався від своїх співпраців-

ників, що вони всі одержали пістолі, зголосив Кокорінові. Кокорін на це сказав так: от бачиш, вони тобі більше довіряють, чим мені, бо я їм сказав, щоб вони тобі про це не признались скорше 3-ох тижнів, а ти довідався скоріше. Тепер ти будеш а/рез. і ними маеш керувати.

В Коршовецькому р-ні устійнено 7 пістолів, які дані на виконання атентатів. Такі випадки також висліджено в Коломийському р-ні.

Прим[ір]: Луканюк Василь, який був арештований на підставі зв'язку з повстанцями, дістав пістоль на виконання атентату на д. "Червоного". Тому, що агент стріляв з пістоля в селі, оперпрацівник Касаткін стягнув пістоль від нього.

Большевики також примінують підслухи в підозрілих господарствах. Так прим[ір], в Коршовецькому р-ні в м. березні в господаря, який був підозрілий, що до нього заходять повстанці, заквартирували на стриху в сіні 2-ох большевиків. Господар нічого не знаючи, пішов брати більшу скількість сіна і в сіні знайшов 2-ох большевиків, які мали з собою сухі харчі. Харчів тих могло їм вистачити на од[и]н тиждень.

Контакти з працівниками поліції відбуваються в будинках [РО] МГБ, приватних мешканнях оперпрацівників, мертвих пунктах, в часі облав в мешканнях агента, а також оскільки агент є з большевицького середовища, то може контактуватися через телефон. Прим[ір]: оперпрацівник Кокорін заявив агентові Ясінчукові і Семчукові, що коли розвідає про повстанців, де вони квартирують, то без різниці день чи ніч і година, щоб ішов до РО МГБ і зголошував. На МГБ, щоб заходив конспіративно.

Подаю примір, де контактувалася Маковійчук Софія. Маковійчук С. була ангажована до співпраці і допомагала в домашній роботі дружині працівника Саєнка, який працював в РО МГБ в Заболотові. Тому, що Саєнко загрозив Маковійчук Софії, що звільнить її від роботи, вона, щоб не утратила працю, погодилася на співпрацю з органами МГБ. Спочатку контактувалася вона в приватному помешканні Саєнка, а пізніше у власному помешканні.

Агент, який походив з большевицького адміністративного середовища, мав контактуватися з оперпрацівником через телефон в цей спосіб: коли розвідає, де квартирують повстанці, мав написати записку і зайти до с/ради та через телефон визвати район. Мав говорити так: "Од[и]н осібняк не хоче повнити дижур в с/раді, або член істребительного батальйону не хоче повнити служби". Під час розмови мав заховати записку в умовленому місці біля телефону і по розмові опустити с/раду. Оперативний робітник мав прийти до с/ради, прочитати записку і відійти на акцію.

Начальник [РО] МГБ Чорнявський відбув стрічу з одним агентом в цей спосіб: В с. Ключів Великий покликав 5 мужчин, які попередніше були в істребительному батальйоні і заарештував одну дівчину, яка не мала нічого спільного з нашим рухом. На допиті доказував всім, що мають зв'язок з бандерівцями і при звільненні говорив: "Якщо побачите коли-небудь бандерівців, то повідомляйте сей час до МГБ". Як виказалось, цей арешт і прикликання було лише маскіровкою, бо начальник відбув в той час стрічу з одним агентом, де внаслідок того другого дня зробив ґрунтовний перешук одного присілка, але успіху не добився.

Всі оперативні працівники дуже сильно натискають на свою агентуру, щоб давали матеріали. В зв'язку з тим, що агенти в час зими не могли нічого конкретного довідатися про наш рух, щоб уникнути різних погроз, давали мильні матеріали. Прим[ір]: Луканюк Василь з с. Хімчин подав 20 разів оперпрацівникові Касаткінові мильні інформації, бо в тому місці, де робив Касаткін засідки і перешук частини лісу, не було жодного прояву нашого руху.

С/о від оперативних працівників дістають такі завдання: слідити за бандерівцями, де перебувають, котрими дорогами чи стежками переходять, де мають криївки, в селі чи в лісі, до кого заходять, хто їм допомагає. Прим[ір]: агент Семчук дістав завдання щорана ходити до ліса за дровами і дивитися на стежки, чи немає збитої роси або відбитків взуття на болоті. Оскільки побачить стежку, то за слідом повинен іти недалеко постою, де квартирують повстанці, але непомітно. Оскільки завважать його, то повинен підійти до них і говорити, що прийшов за дровами або шукає грибів. Якщо відійде від них, то має прямо йти в район і зголосити, але йти дуже обережно, щоб ніхто не помітив. Крім того, дістав завдання, вечером ходити попід хати, вказані оперативником і слідити, чи хто не заходить з повстанців. Коло хати має замаскуватися в корчах і добре обсервувати. Якщо зайдуть повстанці і стійка буде стояти з протилежної сторони, то має підійти близько вікна і подивитися, хто прийшов і скільки, та добре слухати, що питають і що відповідає господар. Як вийдуть з хати, слідити далше за ними в селі та уважати добре, куда відійдуть.

Оперативник Мойсеєв не маючи змоги вислідити одного повстанця (псевда не подано з району), припоручив своєму агентові нав'язати симпатію з сестрою повстанця. Дав йому таке завдання: при розмові з нею говорити на різні теми, але все зводити розмову про її брата. В розмові жалувати брата і співчувати йому в тяжкій большевицькій дійсності, але бути дуже обережним, щоб не виказувати завелике співчуття (тому, що агент був з

большевицького середовища). Ця справа протягнулася довгий час і агент оперпрацівникові не дав бажаних успіхів.

Якщо оперпрацівник довідався від іншого агента, що згаданий повстанець є хворий, припоручив агентові довідатися в розмові від його сестри про хворобу, в якому місці лічиться (криївка, ліс чи господар), хто лічить і хто доносить ліки чи харчі. Оскільки про це довідається, то мав дістати від оперпрацівника ліки і дальший інструктаж. Успіху в цьому також не добився.

Большевики, щоб знищити наш рух, діють за всіпами агентурної сітки. Переводять вони засідки, облави і перешуки.

В м. січні 1949 р. за донесенням агентурної сітки в с. Рунгори Печеніжинського р-ну на засідці большевики не здержуючи, відкрили вогонь, внаслідок чого впав заступник станичного "Кавка".

В с. Молодятин д. "Марка" з 3-ма бойовиками бачило кількох людей, другого дня в тому селі на двох присілках большевики зробили ґрунтовний перешук.

Перешуки відбуваються в цей спосіб: копають рови довкруги будинків глибини до 2-ох метрів і перехрестні рови в будинках та шпигають шпагами в спід і боки. В цей спосіб перевіряють глибину до 4-ох метрів. Розбивають також стирти з соломкою чи сіном, лазять в криниці. Оскільки побачать десь маленьку дірку, то кричать: "Смотрі, здесь есть продувка". Такі випадки шукання криївок застосовували в кожному районі.

Крім того, у Вербіжі Нижньому Печеніжинського р-ну до шукання криївок застосовували свердли, якими можуть вертити до бажаної їм глибини. При витягуванні свердла дивляться, чи немає на них між глиною маленьких відламків дерева.

За донесенням агентурної сітки в м. лютому 1949 р. большевики зробили наскок на хату, в якій була криївка станичного і його заступника, в с. Молодятин на присілку Лази. Тому, що повстанці не були в криївці, з заскочення пробивались, при чому д. "Ясень" зістав вбитий, а д. "Явір" врятувався.

В с. Вербіж Вижний Печеніжинського р-ну большевики на донос агентурної сітки, відкрили криївку, в якій впав д. "Олег", а д. "Веселий" ранений попав в руки живим.

В с. Воскресінці Коломийського р-ну на донос агента, большевики обскочили хату, де квартирував кущевий "Стьопа" з одним стрільцем. При перестрілці впав д. "Стьопа", а стрілець врятувався.

В с. Іванівці Ланцинецького р-ну за донесенням агентурної сітки, большевики в числі 16 чоловік обскочили хату, в якій квартирувало 4-ох повстанців. Повстанці вирвались з заскочення і

при відступі стає ранений ст. вістун “Незнаний”, який в безвихідному положенню розірвав себе гранатою, якою поранив також одного большевика.

Якщо большевики не мають точного всипу, а подано їм лише приблизно, що в даному місці знаходиться наш осередок, то беруть на облаву до такої акції більшу кількість війська. Прим[ір]: в с. Уторопи большевики в м. лютому 1949 р. зробили облаву на підлісні два присілки і частину ліса, в якій брало участь около 300 бійців. Успіху не досягнули жодного.

В зв'язку убивства майора Сибірцова з району Косів большевики зробили облаву на частину села Рожнів і Хімчин, в якій брало участь около 300 бійців.

Большевики в терені застосовують також провокації.

В час Різдвяних Свят большевики ходили вечорами попід хати і колядували різні революційні колядки. Провокація їм не вдалася. Такі випадки стрічалися в Коломийському і Коршовецькому р-нах.

В с. Вербіж Нижний большевики, щоб зав'язати колгосп, бралися на таку провокацію. Трьох чи чотирьох большевиків разом із десятником ідуть і списують в господаря всю худобу і інвентар та кажуть на тому списку підписатися. Господар не знаючи про такий підлий спосіб втягування до колгоспу, підписується. Третього дня всі ті, які підписалися, були подані в газеті, що вступили добровільно до колгоспу. Хто на це не погоджувався, то арештували і били так довго, доки не погодився, що вступає до колгоспу. В цей підлий спосіб добилися успіху і зав'язали в тому селі колгосп.

В с. Печеніжин приміювали інший спосіб провокації, щоб зав'язати колгосп. Большевики висилають санітарки по господарствах, які перевіряють порядок. Така санітарка приходить до вказаного її господаря і каже, що у вас немає порядку і штрафує на 100 крб. кари. Випишує штрафну картку і каже підписатися. Тому, що населення було попереджене відносно таких провокацій, нічого не підписувало, а лише висміювало таких санітарок. Ця провокація большевикам не вдалася і колгосп не зав'язали.

Після районних теренових звітів в цілому Коломийському надрайоні було арештовано за співпрацю з ОУН 207 чоловік, з того 60 засуджено, а решта звільнено.

Як вказує статистика, то арештованих було в тому терені найбільше, де з нашої сторони є послаблення конспірації. Це відноситься найголовніше до Коломийського району.

В с. Дебеславці р-н Коломия, дня 7.3.1949 р. група большевиків в числі 7 чоловік заарештувала господарів Шукайлик Мико-

лу і Тієнко Василя. При допиті доказували їм, що від них втікали повстанці, чого взагалі не було. За те їх сильно побито. Того самого дня ця група арештувала 15 чоловік і по допитах звільнила.

В с. Матіївці р-н Коломия, дня 23.3.[19]49 р. оперативна група під командою Березньова о годині 10 вечером, заарештувала Приймачук Ольгу, із зав'язаними очима забрали з собою. Під час допиту били її і питали про брата, який знаходиться в повстанцях. Допитувана не знала, в якому терені знаходиться. Дня 25.3.[19]49 р. з зав'язаними очима попровадили її далі і коли розв'язали, то вона зорієнтувалася, що знаходиться в с. Замулинці. Слідуючого дня повернула додому.

III. Дня 1.1.1949 р. з ініціятиви СБ був виконаний атентат на працівника з фінвідділу, який був попередніше в опербоївці Москальова і тероризував населення.

Прим[ір]: в с. Мишин Печеніжинського р-ну Москальов заарештував 15-літну дівчину, яка крилася від большевиків. Цей терорист в часі арешту знасилував її. Боячися суду, при конвоюванні до району, застрілив її.

Пізніше сам він працював у фінвідділі. В той час, коли приїхав до своєї жінки, яка походила з СУЗ, при зустрічі з ним на головній дорозі атентатчик Н. його застрілив. Не знаючи, що в нього є ще пістоль, забрав лише автомат ППШ. Жінка його витягнула від убитого пістоль і почала стріляти. Тому, що здобутий автомат затявся, атентатчик не міг приступити до неї і був змушений відійти.

Постій, 7.4.1949 р.

“126”.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-6.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 18
ІНФОРМАТИВНИЙ ЗВІТ ЗА ПЕРІОД
ВІД 1.04. ДО 30.06.1949 р., СКЛАДЕНИЙ
РЕФЕРЕНТОМ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО
НАДРАЙОННОГО ПРОВІДУ ОУН
ВАСИЛЕМ МЕЛЬНИЧУКОМ-“ОСТАПОМ”, “126”

5 липня 1949 р.

P-31.

Коломийщина.

Інформативний звіт
за час від 1 квітня до 30 червня 1949 р.

I. Протягом звітнього часу викінчено:

а) За протоколом 20 справ.

б) Чорна листа 4 справи.

Ад. а) За протоколом викінчені слідуєчі справи:

1. Луканюк Петро с. Івана, урод. 12.3.1923 р. в с. Тростянець р-н Заболотів і там замешканий, кличка “Рукоятка”, с/о РО МВД⁶⁶. Час переслухання від 28.4. до 30.4.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Комар”. Протокол вичерпаний вповні.

Луканюк Петро – це член істребительного батальйону і секретар [місц. орг.] ЛКСМУ⁶⁷. Під час своєї служби солідно виконував всі большевицькі зарядження і ходив з большевиками на облави і засідки. Тому, що втік з робочого батальйону, був заангажований до співпраці з органами НКВД⁶⁸. Як секретар комсомолу, втягав насильно других. Крім того, ходив на грабунки населення під формою українських повстанців. За те, що з наказу повстанців виконав атентат на начальника стрибків, большевики дали йому за завдання перейти в нутро ОУН і там виконати атентат на стачного “Байду”.

2. Жупник Параска д. Василя, урод. 15.4.1929 р. в с. Молодятин р-н Печеніжин і там замешкана, кличка “Оксана”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 4.5. до 5.5.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко”. В протоколі немає легенди про звільнення з-під арешту і брак інструктажу.

Жупник Параска стала завербована до співпраці тому, що в 1944 р. була кур’еркою з с. Молодятин до с. Чорний Потік. Але

⁶⁶ У тексті: НКВД.

⁶⁷ У тексті: ВЛКСМ.

⁶⁸ 22.03.1946 р. НКВД було перейменовано на МВД.

тому, що активно не працювала з орг. поліції, стала звільнена органами СБ.

3. Прокопчук Юрко с. Михайла, урод. 1914 р. в с. Товмачик р-н Коршів і там замешканий, кличка “Тодорів”, с/о РО МВД. Час переслухання 14 годин. Справу викінчив дня 5.5.1949 р. рай. тер. пров. “Бистрий”. Протокол не вичерпаний. Бракує розроблення стріч і немає поданої легенди про звільнення.

Прокопчук Юрко – це тип зненавиджений населенням. Повернувши з робіт з Німеччини, був завербований до співпраці з орг. МВД. Протягом півтора року мешкав в райцентрі і нав’язував товариські відносини з оперпрацівниками Кокоріним і Барановим. При слідстві сам заявив, що багато про бандерівців не всипав тому, що мешкав в райцентрі, а населення йому не довіряло.

4. Сметанюк Марія д. Федора, урод. 1925 р. в с. Молодятин р-н Печеніжин і там замешкана, кличка “Сніжинка”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 6.5. до 7.5.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко” і “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Сметанюк М. – це коханка заступника станичного з с. Молодятин “Явора”. Коли “Явір” видав станичного “Ясеня”, вона стала завербована до співпраці з органами МГБ і повнила функцію зв’язкової від “Явора” до начальника [РО] МГБ. Тому, що багато не всипала, стала звільнена органами СБ.

5. Боднарєнко Ілько с. Юрка, урод. 1913 р. в с. Печеніжин р-н Печеніжин, а останньо заступник станичного в с. Молодятин, кличка “Сойка”, а/в РО МГБ. Час переслухання від 7.5. до 12.5.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко” і “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Боднарєнко Ілько в 1944 р. був симпатиком ОУН. В тому ж році вступає в наші ряди до куцевої боївки, пізніше стає до помочі станичному, а в кінці боевиком СБ. В час “рубахи” стає залепаний большевиками. Підводить на постій, де квартирувала сотня “Спартана”. В той час стає завербований до співпраці з органами МГБ. Відпускають його з тим, що далі має вступати в наші ряди і вести розвідочну роботу. Деякий час зриває зв’язки з органами МГБ, а пізніше відновляє їх і видає станичного “Ясеня”. Стає розкритий при веденню справи ч.3.

6. Сметанюк Михайло с. Романа, урод. 1911 р. в с. Печеніжин р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Когут”, а/в РО МГБ. Час переслухання від 12.5. до 15.5.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко” і “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Сметанюк Михайло – це тип з продажного середовища. Щоб не піти до ЧА, погоджується перейти в нутро ОУН і вести розві-

дочну роботу. Перейшовши в нутро ОУН, дав відомості, де квартирує сотня “Спартана”, в яких господарів заготовляють харчі, в кого є наші зв’язки. В той час, як став другий раз конспіративно залапаний більшовиками, то підводив на постій, де квартирувала боївка. Внаслідок його всипу стали убиті звеностаничний “Шумиліс” і станичний “Гарбуз”. Крім того, підвів на колибу, де лежало 10 хворих стрільців з УПА. В тому заскоченню лише одному хворому вдалося втечи. Всі решта стали убиті. Пізніше Сметанюк стає завідуючим шевської артілі і доносить агентурні доноси від агентів, які йому давали до начальника [РО] МГБ. Деякий час зриває зв’язки з органами МГБ і за те знова стає арештований. Тому, що не доносить про наш рух, висилають його в м. Станіслав до тюрми для розробки в’язнів. В тюрмі вдається йому розробити двох священиків і кілька осіб. По виконанню цього завдання стає звільнений і працює як донощик вдома.

7. Кузик Микола с. Василя, урод. 1904 р. в с. Печеніжин р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Граб”, с/о РО МВД. Час переслухання від 16.5. до 17.5.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко” і “Морозенко”. Протокол не вичерпаний вповні. Немає поданих легенд про звільнення з-під арешту і не розроблені стрічі.

Кузик Микола в час німецької окупації був гестапівським донощиком. З приходом більшовиків став завербований до співпраці з органами МВД. В той час, коли його брат (станичний “Град”) став тяжко ранений і забраний живим на МВД, то Кузик випитувався у брата на МВД, де квартирують повстанці, внаслідок чого більшовики обскочили чоту чотового “Шаблі” і там в заскоченні впав чотовий хор. “Шабля” і кулеметчик ст. вістун “Крук”. Крім того, всипав постій, де квартирували повстанці, внаслідок чого впав д. “Добрий”, а д. “Лис” ранений.

8. Явдошняк Василь с. Тимка, урод. 1931 р. в с. Ключів Великий р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Друк”, с/о РО МВД. Час переслухання від 26.5. до 28.5.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко”. Протокол вичерпаний вповні.

Явдошняк Василь був венерично хворий і з своїми товаришами ограбив лікаря під формою укр. повстанців. В той час, як став ранений д. “Марко”, в руки більшовиків попала торба, в якій був списаний протокол цих злодіїв. На підставі цього протоколу, начальник [РО] МВД Бойченко заарештував всіх учасників грабунку. Явдошняк завербував до співпраці, а решту засудив. Явдошняк давав ряд доносів про переходи повстанців і до кого повстанці заходили. Внаслідок його всипу більшовики робили на вказаних місцях засідки.

9. Савчук Микола с. Юрка, урод. 1901 р. в с. Ключів Великий р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Марков”, с/о РО МВД. Час переслухання від 27.5. до 28.5.1949 р. Справу викінчив реф. СБ “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Савчук Микола – це злодій-рецидивіст. Враз з своїми товаришами поповнив 9-ть грабунків під формою укр. повстанців. На підставі грабункових [...] став завербований до співпраці з органами МВД. Як с/о виконував свої обов’язки добре. Населення домагалось, щоб його за це покарати.

10. Стефурак Дмитро с. Василя, урод. 1899 р. в с. Молодятин р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Лев”, с/о [РО] НКВД, а пізніше [РО] МГБ. Час переслухання від 5.6. до 8.6.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко”. Протокол вичерпаний вповні.

Стефурак Дмитро в час першої большевицької окупації був активним комендантом міліції в с. Молодятин. В 1941 р. був завербований до співпраці з органами НКВД. Перед втечею большевиків дістає завдання розробляти цивільне населення і слідити за тими, хто буде активно виступати проти большевиків. В час німецької окупації старався здобути прихильність у членів ОУН і в цей спосіб розвідував про всі справи, які робилися в організації ОУН. З приходом другої большевицької окупації, відновлює свої зв’язки з органами НКВД і сипле всіх учасників, які активно виступали проти Радянського Союзу, а також тих, які прихильно ставилися до німецької окупації. Як с/о робить ряд доносів про наш рух і сипле населення, яке співпрацювало з нами. Всипав криївку, в якій большевики залапали двох запільників, яких засуджено на 10 літ тюрми.

11. Копильців Кость с. Гриця, урод. 1930 р. в с. Марківка р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Голуб”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 6.6. до 7.6.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко”. Протокол вичерпаний вповні.

Копильців Кость ще перед вербовкою сипле 5-ох цивільних хлопців, які мали зброю. Того самого вечора, коли став арештований, замаскований в палатку, водить большевиків до тих, яких всипав. На підставі цього, всіх хлопців арештовано. На МГБ деяким доказував доочно, що мають зброю. На допиті сипле постої, стежки і дороги, якими переходили повстанці і ряд господарів, які співпрацювали з нами. Після цього, замаскований в палатку, водив большевиків по постоях та показав 5-ть стежок, якими часто переходили повстанці. Також водив большевиків до ридни станичного д. “Орла”.

12. Кушнір Василина ж. Михайла, урод. 30.6.1924 р. в с. Молодятин р-н Печеніжин і там замешкана, кличка “Зірка”, с/о РО

МГБ. Час переслухання від 9.6. до 10.6.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко”. Протокол вповні не вичерпаний, бракує інструктажу і легенди про звільнення.

Кушнір Василина була завербована органами МГБ і не виконувала даних її обов’язків. На цій підставі була звільнена органами СБ.

13. Півторак Василь с. Дмитра, урод. 13.1.1898 р. в с. Молодятин р-н Печеніжин і там замешканий, кличка “Гаєвой”, с/о РО НКВД, а пізніше [РО] МГБ. Час переслухання від 9.6. до 12.6.1949 р. Справу викінчив реф. СБ “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Півторак Василь під час польської окупації був гаєвим і в той час слідив, хто з цивільних людей має зброю та зголошував польській поліції. З приходом першої большевицької окупації, вступає до міліції і повнить функцію заступника начальника міліції. В часі повнення служби робить донос на чотирьох господарів, які були гаєвими в час польської окупації, що вони знущалися над населенням. В тому ж часі залапав в Ланцинецькому лісі незнамого [о]зброєного чоловіка і відставив на НКВД, за що одержав 100 крб. За першої большевицької окупації, стає завербований органами НКВД і всипав, хто був в УСС-ах та хто управляв читальнею. Всипав також ряд людей, які виступали проти Радянського Союзу. По втечі большевиків, залишили його для розробки населення, а найголовніше – організації ОУН. Під час німецької окупації був німецьким донощиком. Зголошував, куда переходили партизани з відділу Ковпака, про людей, які роззброювали большевицьких партизан і про тих, які належали до організації ОУН. В тому часі організував бувших комуністів і орієнтував їх на большевиків. З приходом другої большевицької окупації, відновив свої зв’язки з органами поліції та здав звіт зі своєї праці за час німецької окупації. При цьому всипав ряд людей, які явно виступали проти Радянського Союзу. Як с/о, робить ряд доносів про наш рух та сипле населення, яке співпрацювало з нами. З його причини впадо 3-ох повстанців: станичний “Мороз” і 2-ох стрільців з УПА, “Жолудь” і “Хмара”. Крім того слідив, де квартирує сотня “Спартана”, внаслідок чого большевики перевели кілька облав.

14. Николенко Олег с. Михайла, урод. 1925 р. в м. Астрахань обл. Сталінградська, останньо замешканий в с. Хімчин р-н Косів, кличка [...], “Левко”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 18.6. до 22.6.1949 р. Справу викінчив реф. СБ “128” і “126”.

Це тип матеріалістичних поглядів. Крім того, агент ідейного переконання. Щоб не бути судженому, погоджується перейти в

нутро ОУН з завданням отруїти повстанців і вернутися знова до большевиків. Використовував населення, бо брав у нього багато грошей за візити. Через те, став зненавиджений населенням.

15. Бабинюк Михайло с. Андрія, урод. 11.3.1927 р. в с. Слобідка Лісна р-н Коршів. Останньо замешканий в с. Станіславівка того ж р-ну. Стрілець з УПА під пс. “Смілий”, “Матрос”, а/в РО МГБ кличка “Рубан”, “Бабич”. Час переслухання від 18.6. до 22.6.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко”. Протокол не вичерпаний вповні. Немає розробленого інструктажу і немає в протоколі, коли одержав другу кличку “Бабич”.

Бабинюк Михайло як с/о, всипав ряд переходових місць і господарів, [які] нам допомагали. Крім того, подавав псевда повстанців, які заходили в дооколичні села. Пізніше як а/в, всипав досить повстанців та з яких вони околиць. Це подав по псевдах та ім'ю і прізвищу. З його причини впав рай. пров. “Тятива” і “Підкова”. Од[и]н раз большевики зробили наскок на відділ “Спартана”. По двох місяцях побуту у відділі, мав виконати атентат на командира “Спартана” і зголоситися в районі на МГБ. По втечі з відділу, зголосився на МГБ і всипав стан і озброєння сотні, командний склад і подав характеристику цілого відділу. Пізніше як с/о, сипле багато господарів, в яких повстанці найбільше перебувають. З його причини большевики відкрили криївку на присілку Березина, з якої забрали зброю, шинелі. Також доніс про місце квартирування “Чури” і “Граніта”, які були заскочені большевиками.

16. Ославський Юрко с. Івана, урод. 1900 р. в с. Шепарівці р-н Коршів і там замешканий, кличка “Віз”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 20.6. до 21.6.1949 р. Справу викінчив реф. СБ “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Ославський Юрко стає головою с/ради в с. Шепарівці в 1946 р. і виконує солідно всі большевицькі зарядження. В тому ж році стає завербований до співпраці з органами МГБ і в 1947 р. сипле хату, в якій квартирували повстанці. Внаслідок цього всипу впали “Смілий” і “Зорян”, а запільниця Григорчак Славка д. Михайла залапана живою. За цей донос одержав від оперпрацівника 500 крб. В 1948 р. довідується в розмові з Карат[...] Михайлом про квартиру трьох повстанців. Негайно зголошує оперпрацівникові і внаслідок цього всипу впали: рай. пров. “Буря”, орг. [реф.] “Мирон”, [...]хий”. За цей донос одержав 900 крб. В 1949 р. довідується припадково [від] господаря (прізвища не знає, а лише знає, що це музикант) з с. Княже, що недалеко хати цього господаря є криївка повстанців. Большевики на донос заарештували господаря, який привів до криївки. В криївці впав рай. пров. “Ворон”, а куще-

вий “Дон” і станичний “Прут” здалися живими. Крім того, доносив про ряд господарів, які допомагали нашому рухові.

17. Голий Петро с. Василя, урод. 1929 р. в с. Бонарівка Стрижівс[ького] р-ну Краківської області, останньо замешканий в с. Станіславівка р-н Коршів, кличка “Гриць”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 21.6. до [...].1949 р. Справу викінчив реф. СБ “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Голий Петро, приїхавши на українські землі в 1946 р., вступає до істребительного батальйону. Тому, що стрічався з повстанцями, став завербований до співпраці з органами МГБ. Як с/о, всипав ряд стрибків і господарів, які співпрацювали з повстанцями. В м. Станіслав свідчив [дооч]но Стопчаківі Миколі і Голодінському Дмитрові, що співпрацювали з повстанцями. Пізніше одержав пістоль, щоб виконати атентат на “Чуру” і “Граніта”.

18. Рачук Іван с. Павла, урод. 1930 р. в с. Тростянка р-н Коломия і там замешканий, кличка “Конус”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 22.6. до 24.6.1949 р. Справу викінчив [рай.] інфор. СБ “Муха”. Протокол розроблений слабо.

Тому, що Рачук був інформатором станичного “Іжака”, став завербований до співпраці з орг. МГБ. За час своєї роботи видав криївку, в якій було СВТ, 5 книжок, бефонів на 100 крб., 30 примірників літератури, 2-ві палатки, 200 зшитків, 3 пари білизни, 3 халати і 15 знімок. За цей донос одержав 475 крб. Крім того, всипав кілька доріг, якими переходили повстанці.

19. Кулька Михайло с. Івана, урод. 1922 р. в с. Товмачик р-н Коршів і там замешканий, кличка “Клим”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 23.6. до 24.6.1949 р. Справу викінчив реф. СБ “Морозенко”. Протокол вичерпаний вповні.

Кулька Михайло в 1947 р. вступає до істребительного батальйону. В 1948 р. покидає стрибки і працює пастухом в лісхозі. Тому, що від нього повстанці забрали 4 коні, стає завербований до донощицької роботи. Одержав від органів МГБ кріса на виконання атентату на котрого-небудь повстанця. Були випадки, що стріляв, але безуспішно. Крім того, ходив на грабунки населення під формою укр. повстанців.

20. Федасюк Василь с. Івана, урод. 1923 р. в с. Раківчик р-н Коршів і там замешканий, кличка “Дуб”, с/о РО МГБ. Час переслухання від 23.6. до 26.6.1949 р. Справу викінчив [рай.] реф. СБ “Марко”. Протокол вичерпаний вповні.

Федасюк Василь за те, що брав участь в ліквідації 4-ох большевицьких партизанів, став засуджений і висланий на каторжні роботи. Щоб не сидіти там 15 літ, погоджується співпрацюва-

ти з начальством цього лагери. Робить ряд доносів на ті особи, які підривають роботу і не виконують наложених їм норм. Також розробляв хворих в шпиталі. Відпущений додому, голоситься на МГБ і працює як с/о. В 1948 р. робить донос на МГБ, внаслідок чого впали: “Чорнобривий”, “Юрчик” і “Богун”. За цей донос одержав 1 л горілки.

II. Большевицькі органи поліції, як виказалось, вербують агентуру з проступного середовища на підставі компромітуючих матеріалів. Всі переведені справи за звітний час доказують правдивість повищого. Так пр[имі]ром, Луканюк Петро став завербований до співпраці через те, що втік з робочого батальйону. Жупник Параска – тому, що була кур’еркою в організації ОУН. Сметанюк Марія через те, що в неї була криївка станичного “Ясеня”. Савчук Микола – через грабунки населення. Голий Петро – тому, що стрічався з повстанцями. Рачук Іван – був інформатором станичного. Кузик Микола⁶⁹ через те, що в нього повстанці забрали 4-ри коні, а також він ходив на грабунки населення, на які дозволив сам оперпрацівник Кокорін.

З продажного середовища стали завербовані: Сметанюк Михайло і Ославський Юрко. Сметанюк Михайло, щоб не піти до ЧА, погоджується на співпрацю з органами МГБ. Ославський Юрко погоджується на співпрацю лише тому, що став головою с/ради.

Большевицькі органи поліції також використовують агентуру, вербовану ще в 1940-[19]41 рр. Приміром: Півторак Василь був завербований в 1940 р. В час німецької окупації був донощиком гестапо, а з приходом другої большевицької окупації знова відновлює зв’язки і працює з органами МГБ. Стефурак Дмитро також був завербований в 1941 р., а з приходом другої большевицької окупації відновлює свої зв’язки.

В часі переведення справ виказалось, що большевики вживають агентів до розробки в’язнів в тюрмах і концентраційних таборах. Приміром: Сметанюк Михайло розробив двох священиків і кілька осіб, які сиділи в тюрмі і на допиті до своєї вини не хотіли признатися. Розробляти в’язнів мав в цей спосіб: представитися в’язнем, що був попередньо в партизанських відділах і хворого большевики залапали живим. Говорити, що знає про бункер зі зброєю і про багато цивільних людей, які співпрацюють з повстанцями, але на допиті до цього не хоче признатися. В цей спосіб мав викликати до себе довір’я і в’язні мали розповісти йому всі свої

---

⁶⁹ У тексті: Михайло.

таємниці. Мав він також удавати, що спить і в той час підслуховувати всі розмови, які ведуться в камері. Внаслідок такої поведінки розробив Додюк Михайла з с. Зелене Жаб'ївського р-ну, який висловився, що був в сотні "Спартана" при жандармерії, учаснував в боях і вбив большевицького політрука. Про священника з Надвірнянщини сказав (прізвища не подано), що бандерівці мали в нього магазин з харчевими продуктами, а також передав багато церковних грошей, 3-ри штуки худоби і 10 м⁷⁰ збіжжя для них. Про Кіцак Дмитра з Войнилівщини сказав, що він збирав для бандерівців харчеві продукти і в його хаті бандерівці убили большевицького старшину. Про священника з Городенщини (прізвища не подано) сказав, що він говорив в'язням, щоб на допиті до нічого не признавалися, бо оскільки не признаються, то немає підстави судити. Про Ферка Василя з Перегінського р-ну сказав, що він був в загоні "Різуна" і знає в Чорному лісі магазин зі зброєю, але до цього на допиті не хоче признатися. За свою підлу працю Сметанюк одержав 3.000 карбованців.

В концентраційному таборі Федасюк Василь мав розробляти в'язнів в цей спосіб: слідити за всіма тими, які підривають роботу і не виконують наложених норм і обов'язків, хто змовляється утікати з роботи, хто говорить проти начальства і Радянського Союзу, котрі мають між собою організацію. Розвідати про неї точно, що це за організація, для чого вона створена і хто її очолює, а також слідити за всіма проявами антирадянськими. В цей спосіб доніс, що три молдовани не хотіли працювати, а ходили між робітниками і намовляли до страйку, мовлячи: краще вмерти голодовою смертю, ніж від тяжкої роботи. Про Іванишин Михайла і Хрінник Степана з с. Кам'янка Велика р-н Коломия⁷¹, доніс, що вони належали до організації ОУН. Про Макарчук Дмитра з с. Кам'янка Велика р-н Коломия, доніс, що він намовляв робітників, щоб не виконували норм. Про Рожевського Олексу і Сандуляк Івана (місцевости немає поданої) доніс, що вони збирали товаришів до втечі.

Федасюк також в час своєї хвороби розробляв хворих в шпиталі. Розробляти мав в цей спосіб: слідити за всіма особами, які приїждять з фронту ранені і контужені. Ходити між ними і слухати, що говорять проти Радянського Союзу, як воювали на фронті, в який спосіб були ранені, де ранені і від чого ранені. Входити в розмови з "западниками" та від них розвідувати, хто і де був в час німецької окупації, чи не має кого з родини в бандерівцях,

---

⁷⁰ Так у тексті.

⁷¹ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

хто належав до ОУН або з їх родини, хто приходить легко ранений з фронту і в шпиталі відновлює рану, щоб не гоїлася.

Внаслідок такого слідження, доніс, що Задереновський Василь с. Івана ранений в руку, вночі виставляв її розбандажовану на мороз. Микола Федорович (прізвища не подано) ранений в живіт, роздрапував рану, а Хабарук Василь с. Дмитра з с. Товстер-н Товсте, лежав нібито хворий, а при мірянні гарячки підставляв термометр з підвищеною температурою.

Як виказалось, большевицькі органи поліції, не маючи змоги знищити наш рух, стараються всіма силами пропхати своїх агентів в наше нутро. За звітний час переведено кілька справ такого характеру. Приміром:

1. Луканюк Петро за те, що з ініціативи повстанців виконав атентат на начальника стрибків, дістає завдання від большевиків, нібито критися від ЧА і в цей спосіб перейти в підпілля та виконати атентат на станичного "Байду" і вертатися до них.

2. Боднаренко Ілько – "Явір" в часі "рубихи" був залапаний живим в руки большевиків. Побоявшись, щоб не бути засудженому, погодився на співпрацю з органами МГБ і повернувся в наші ряди як а/в. Майже протягом двох літ не давав жодної роботи, але коли большевики почали репресувати його родину, він знова відновлює зв'язки і передає матеріали через свою наречену. Зимую 1949 р. видає криївку станичного "Ясеня", в якій з ним зимував. Большевики роблять наскок і вбивають станичного "Ясеня", а йому нібито вдається втечи.

Большевики також не жаліють своїх людей для того, щоб пропхати їх в наші ряди, так прим[іром], Николенко Олег за те, що втік з місця праці, став завербований до агентурної праці. Якщо така втеча повторилася, то органи МГБ дали йому за завдання перейти в наше нутро і там зробити диверсійну роботу і втікати. Диверсія мала проявитися в тому, що мав отруїти кількох повстанців. До цього большевики створювали спеціальні обставини, які нібито доказували, що вони шукають за Николенком.

Большевики діють виключно за донесенням агентурної сітки. Як виказалось, всі жертви, які ми мали в час зими, це була робота агентів. Крім того, большевики переводять часом більші облави, а переважно тоді, коли СБ переводить арештування їх агентів. Так прим[ір]: в Коршівському районі большевики перевели кілька більших облав на ліси і села в той час, коли нами були арештовані їхні агенти.

За донесенням агентурної сітки, дня 17.5.1949 р. відбулася облава на ліс Гряда, в якій впали жертвою дд. "Комар", "Скала",

“Цікавий” і “Степан”. Також є випадки, що большевики стараються переслідувати церкву. Так прим[ір]: участковий міліції Футуйма Дмитро з району Коршів виповівся в п'яному стані, що одержав припоручення від нач. РО МВД Токарова, напитися горілки і будьто п'яний, зайти біля церкви в с. Слобідка Лісна між населення і почати суперечку, а в кінці бійку. В цей спосіб мав розігнати нарід від церкви, говорячи: “Покиньте вже раз цю кузню”. Футуйма це зробив, але бажаної цілі не осягнув, бо коли розпочав бійку, то місцеві хлопці його вибили і вигнали.

III. Дня 9 червня 1949 р. виконано атентат з ініціативи СБ на активного стрибка, ст. лейт. Філіпа Василя. Зброю не забрано тому, що він був тяжко поранений і відбивався, а недалеко квартируючий гарнізон почав бігти на поміч. Атентат виконав атентатчик Н.

Дня 26.6.1949 р. двох бойовиків “Когут” і “Байда” роззброїли міліціонера Васишишин Миколу с. Олекси, а його відпустили. Забрано від нього пістоль Токарова і кріс. Внаслідок того, його заарештували і по короткому часі звільнили, а крім того, звільнили від служби міліціонерів Стефака Дмитра і Настюка.

Постій, дня 5.7.1949 р.

“126”

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-7.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 19
ЧОРНА ЛИСТА, СКЛАДЕНА СУБРЕФЕРЕНТОМ СБ
КОЛОМИЙСЬКОГО НАДРАЙОННОГО ПРОВОДУ
ОУН "127"

12 червня 1949 р.

P-31.

ЧОРНА ЛИСТА.

1. Дячук Параска д. Юри, ур. 1927 р. в с. Химчин Косівського р-ну Станіславської обл. і там останньо замешкана, українка, 2 кл. ПШ, рільничка, незамужна.

В 1945 р. була заангажована кап. Пятуховим на співпрацю з органами МГБ. За завдання мала видати криївку, де перебував сл.п. д. "Сокіл" і д. "Червоний". Працювала під псевдом "Галя". В 1946 р. Пятухов передає її л-ту Касаткінові. Цей за її доносом, з групою війська в числі 50-ть чоловік обскакує хату, де була криївка. В криївці не застають нікого, господаря арештують і засуджують на 7-м літ тюрми. Дячук дістає за цей донос 2.500 крб. Після цього ст. л-т Куріцин, який став на місце Касаткіна, обіцює її за видачу д. "Червоного" 1.000 крб. Матеріали мала доносити через Томчук Марію.

Дячук Параску зліквідовано за повідомленням з огляду на те, що в часі її принагідного залапання, перебувала за селом, не було на місці референта СБ, а держати її було небезпечно.

2. Дмитрук Дмитро с. Миколи, ур. 1922 р. в с. Стопчатів Яблунівського р-ну, українець, 3 кл. ПШ, жонатий, робітник.

Під час польської окупації тому, що є бідний, працює по людях. За першої большевицької і німецької окупацій працює на шахті в с. Ковалівка. З приходом большевиків 1944 р. іде в армію, де перебуває до 1946 р. Вернувши з армії, працює даліше на шахті, а ніччю, в порозумінні з большевиками, ходив грабувати. Мав зв'язки з космацькими злодіями, яким передавав крадені речі. Крім цього, співпрацював з большевицькими органами поліції. Ходячи ночами, він мав можливість стрічатися з повстанцями. Зараз на тих місцях большевики робили засідку. Весною 1947 р. побачив на присілку Лази в с. Мишин станичного д. "Довбуша", де зараз після цього була облава і д. "Довбуш" мусів днем відступати. Після цього доносить, що на присілку Березник в с. Стопчатів перебуває п. "Ксеня", большевики обскакують хату і арештують господаря. Часто ходив з групою на засідку. Зліквідований зістав в липні 1948 р.

3. Юзюк Юра с. Петра, ур. 1916 р. в с. Печеніжин Печеніжинського р-ну, українець, 3 кл. ПШ, жонатий, рільник.

В 1940 р. зістає арештований і засуджений на один рік тюрми за хуліганство. За німецької окупації працює на залізній дорозі. З приходом большевиків в 1944 р., стає бронерований і до ЧА не йде. З хвилиною організації відділів УПА, він вступає до боївки, з якої за короткий час дезертирує і криється на власну руку. По якомусь часі добирає до себе ще кількох хлопців і починає грабувати населення. Боївка його арештує, однак йому вдається вирватись, при чому зістає поранений в ногу. Після цього він голоситься з повин[н]ою до большевиків. В п'яному стані виговорився, що він зістав завербований і якщо видасть д. "Града", то начальник обіцяє йому повернути родину з Сибіру. В листопаді 1946 р. він доніс большевикам, що до його сестри мають прийти повстанці, у висліді чого згинули дд. "Веселий" і "Куна". В короткому часі після цього його родина повернула з Сибіру, а всі речі прийшли по[ш]тою. Зістав зліквідований в місяці липні 1948 р.

4. Кушмелюк Михайло, ур. 1914 р. в с. Ключів Великий Печеніжинського р-ну, українець, жонатий, ткач.

В 1945 р., вернувши з Німеччини, вступає в істребительний баталіон в с. Ключів Великий. По звільненню зі стрибків перебуває в м. Коломиї, а потім переноситься до с. Іспас Долішний, де живе зі своєю дружиною – учителька зі східних областей, Йолтухівською Надею Степанівною. В цьому році від Організації він одержує наказ опустити село і перейти мешкати в своє родинне село або в район. Цього наказу він не виконує. В селі поводить себе аморально. Мешканці цього села часто його зустрічали, перед вечером, в студентському парку з большевиками. В 1947 р. большевики назначують його сотником. 21.12.[19]47 р. большевики висувають його на голову с/ради в селі, коли управа с/ради запротестувала, його затверджують замісником. В часі свого урядування він постарався, що з села засудили двох господарів: Сорич Миколу на 7-м літ і Тимофій Федора на 6-ть літ примусової праці, за неявку на лісову роботу. Одного разу в шухляди поодиноких працівників с/ради підкинув повстанські листівки. Листівки завважено і спалено вчасно, бо зараз Турянський, представник з району, провіряв всі шухляди. Справу викінчив станичний "Дубок" 10.8.[19]48 р.

5. Остафійчук Василь с. Остафія, ур. в с. Матіївцях Коломийського р-ну, українець, жонатий.

Під час польської окупації був солтисом-хрунем. Ставив сильні перешкоди в культурно-освітній праці. За большевиків спочатку крився, а в 1940 р. вписався в колгосп і був огородником. За німецької окупації був солтисом. З приходом большевиків в 1944 р.

стає головою с/ради. В 1946 р. веде сильну агітацію між населенням, щоб писалося в колгосп. На наші попередження відповідав, що він мусить так робити. В 1948 р. зірвав на 23 травня наші лютючки і прапор. В цьому році насильно втягав селян в колгосп. В селі поводив себе аморально. Від нас скривався і ночував в с/раді або на станиці стрибків. Справу викінчив “Ярема” 25.10.1948 р.

6. Кулька Василь с. Григора, ур. 1921 р. в с. Товмачик Коршівського р-ну, українець.

Агент [РО] МВД від жовтня 1948 р. Справу викінчив районний тереновий “Буря”. Час переслухання 4-ри години, протокол не розроблений.

7. Вишиванюк Петро с. Миколи, ур. 1880 р. в с. Кам’янка Мала Коломийського р-ну⁷² і там замешканий, дорожний майстер.

В місяці жовтні 1948 р. добровільно вносить заяву в колгосп. В районі критикує адміністрацію за пасивне ставлення до своїх обов’язків – внесення заяв до колгоспу. В серпні між населенням проводить сильну агітацію за вступ в колгосп. На праці при дорозі поводився з населенням брутально, а навіть допускався побиттів. Справу викінчив рай. реф. СБ “Бистрий” 25.10.[19]48 р.

8. Трачук Матій с. Миколи, ур. 1902 р. в с. Кам’янка Мала Коломийського р-ну і там замешканий, українець.

В місяці листопаді 1948 р. вносить добровільно заяву в колгосп, а потім, разом з большевиками, утискає населення, щоб писалося до колгоспу. Справу викінчив рай. реф. СБ “Бистрий”.

9. Матійчук Василина д. Гаврила, ур. 1912 р. в с. Химчин Косівського р-ну і там замешкана, українка, неграмотна, незамужна, біднячка.

Кур’єрка оперробітника Касаткіна з 1946 р., опісля Карагалова, а останньо Куріцина. Зв’язувала між своїм братом, а вище згаданими оперробітниками.

В 1947 р. цивільний хлопчина завважив в неї два ріжки від ППШ і про це зголосив д. “Відважному”. “Відважний” післав по ті ріжки двох стрільців, Матійчук сказала, що немає дома і щоб вони прийшли за три дні. На означений час стрільці не пішли, а післали цивільного, в хаті була засідка і большевики цього хлопчину задержали до рана. Справу викінчив д. “153-КЛ”. Справу викінчено за повідомленням з огляду на большевицькі операції.

10. Трачук Анна д. Олекси, ур. 1901 р. в с. Кам’янка Мала Коломийського р-ну і там замешкана.

В місяці листопаді добровільно вносить заяву в колгосп і разом з большевиками натискає своїх сусі[ді]в, щоб вносили зая-

---

⁷² Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

ви, мовляв, вони мають великі харчеві запаси і їм добре живеться. Справу викінчив 25.11.[19]48 р. рай. реф. СБ “Бистрий”.

11. Микитюк Яків с. Федора, ур. 1882 р. в с. Раківчик Коршівського р-ну, замешканий в с. Кам’янка Мала Коломийського р-ну.

В місяці листопаді 1948 р. вносить добровільно заяву в колгосп і активно допомагає більшовикам організувати його. Сам був намічений головою цього колгоспу. Справу викінчив 25.11. рай. реф. СБ “Бистрий”.

12. Гаєвий Петро с. Василя, ур. 1894 р. в с. Слобідка Лісна Коршівського р-ну і там замешканий.

Голова с/ради, активно виконував більшовицькі зарядження і допускався до побіїв населення. Дня 2.12.[19]48 р. вносить добровільно заяву в колгосп і примушує населення вписуватись до колгоспу. Подає більшовикам ряд компроматів на поодиноких громадян, що стає причиною вступу цих громадян у колгосп. Справу викінчив 6.12.[19]48 р. рай. реф. СБ “Бистрий”.

13. Дутчак Федір с. Василя, ур. 1881 р. в с. Слобідка Лісна Коршівського р-ну і там замешканий, українець.

Дня 2.12.[19]48 р. добровільно вносить заяву до колгоспу і по цім стає активним організатором колгоспу. Справу викінчив 6.12.[19]48 р. рай. реф. СБ “Бистрий”.

14. Федасюк Михайло, ур. 1921 р. в с. Раківчик Коршівського р-ну, останньо замешканий в с. Слобідці Лісній того ж р-ну.

5.12.[19]48 р. добровільно вносить заяву до колгоспу і стає активним організатором його. Сповнюючи функції крамара, поводить з людьми неможливо. Справу викінчив 6.12.[19]48 р. рай. реф. СБ “Бистрий”.

15. Бортейчук Василь с. Івана, ур. 1925 р. в с. Малий Гвіздець Гвіздецького р-ну, останньо замешканий в с. Годи-Добровідка Коломийського р-ну⁷³, українець, закінчена торговельна школа з оцінкою достаточною, комсомолец і член пленуму РК ЛКСМУ⁷⁴ в Коломії.

Після демобілізації з ЧА, одержує працю учителя в НСШ в с. Годи-Добровідка. Викладає німецьку мову і рівночасно є воєнруком і піонервожатим. До своїх завдань ставиться, як ідейний комуніст. Дітей старається виховувати в комуністичному дусі. Організує піонери і комсомол при школі. В спілці із секретарем РК ЛКСМУ Ковалевським опрацьовують підлі методи втягання до комсомолу. На учительських відправах, комсомольських зборах критикував учителів взагалі, а директорку Шевченко особливо, за те, що вони не працювали над собою і не проводили масово-

⁷³ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

⁷⁴ У тексті: ВЛКСМ.

політичної праці серед населення і не виховують в комуністично-му дусі школярів. Справу викінчено на “Чорну листу” в зв’язку з тим, що об’єкт ставив при арешті опір і криком старався заалармувати недалеко квартируючих большевиків. Справу викінчив рай. реф. СБ “Бистрий” 17.1.[19]49 р.

16. Шургалюк Анна д. Василя, ур. 1905 р. в Кам’янка Мала Коломийського р-ну, українка, 1 кл. ПШ, рільничка.

В місяці жовтні 1948 р. добровільно вносить заяву в колгосп і стає організатором. Справу викінчив дня 5.1.[19]49 р. рай. реф. СБ “Бистрий”.

17. Абрамюк Михайло с. Григора, ур. 1914 р. в с. Товмачик Коршівського р-ну і там замешканий.

Злодій-рецидивіст. Учасник біля 30-ох грабунків. На підставі злочинства, в 1947 р. зістав завербований на агентурну роботу. Діяв під пс. “Довбуш”. Справу викінчено на “Чорну листу” в зв’язку з тим, що об’єкт ставив опір. Справу викінчено 19.2.[19]49 р. рай. реф. СБ “Бистрим”.

18. Худяков Федір с. Миколи, ур. 1921 р., руський, 7 кл. НСШ, партійний. Працював останньо зав. військ. відділом при Коршівському райкомі [КП(б)У] та рівночасно був уповноважений з району по політичних і сільгосп. справах на с. Слобідка Лісна. Завдання виконував солідно, при чому допускався побоїв населення в часі організації колгоспів. Справу викінчено 22.2.[19]49 р.

19. Ковалишин Михайло с. Василя, ур. 10.10.1891 р. в с. Стопчатів Яблунівського р-ну, українець, 5 кл. НСШ, секретар с/ради від 15.1.[19]45 р., жонатий, караний польським військовим судом.

Під час німецької окупації знався з капітаном Зондердінсту і водив його на грабунки населення, за що дістав попередження від Проводу ОУН. За другої большевицької окупації стає секретарем с/ради. В часі повнення своєї служби підписує акт на вивіз таких осіб: Дмитрук Степан с. Миколи, Ткачук Василь с. Юри, Атаманюк Василь с. Матія, Захарук Петро с. Захарія, Гальчук Марія д. Миколи, Дмитрук Юра с. Дмитра і Вовкунець Степан с. Якова, яких вивезено в місяці березні 1945 р. В березні 1946 р. був арештований м[о]л. л-т. Закіром і завербований на с/о. В часі повнення своєї функції секретаря с/ради брав від людей хабарі, хто не давав, був ним переслідуваний. Справу викінчив “126”.

Постій, 12.6.1949 р.

“127”.

*Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів), ф. 9, арк. 1-4.
Оригінал. Машинопис.*

РОЗДІЛ ІІІ.

СЛІДЧІ МАТЕРІАЛИ НАДРАЙОННИХ ТА РАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН

і ось розглядати
а/ агентура зовнішня
б/ агентура внутрішня
в/ інші справи
карано каров смерті
завербовано до роботи

активна робота
агентури
преншик, а/жери - агент-журналист
розказано в таких середовищах:
а група комп'ютерних матеріалів
а група паролівних покувань

додати список:
нащо не використати агентури, де звичайно на мене
а група комп'ютерних матеріалів
а група паролівних покувань

проводити інформаційні заходи, як: автобіо-
графію кандидата до вербовки, або вступити на роботу
а група комп'ютерних матеріалів
а група паролівних покувань

а група комп'ютерних матеріалів
а група паролівних покувань
а група комп'ютерних матеріалів
а група паролівних покувань

які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону

які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону

які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону

які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону

які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону

які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону
які погрози в нашу сторону

№ 20
I. СЛІДЧІ МАТЕРІАЛИ НАДРАЙОННИХ
РЕФЕРЕНТУР СБ
21 квітня 1948 р.

Коломийський надрайон (I) (№ 20).

№ 20
ЗІЗНАННЯ РЕФЕРЕНТА ПРОПАГАНДИ
КОЛОМИЙСЬКОГО НАДРАЙОННОГО ПРОВІДУ
ОУН ПЕТРА ТИМОСИШИНА-“ЮРКА” В СПРАВІ
МИКОЛИ СОКОЛОВСЬКОГО (БОДНАРА)-“БІДИ”
21 квітня 1948 р.

Коломиїщина

Зізнання др. Юрка
в справі Біди.

З початком місяця жовтня 1947 р. – відбувалося весілля у Маковійчук Матея, зам. в Вербіжі Вижнім. Вечером на згадане весілля зайшло трьох повстанців, цебто – Полтавець, Веселий і Явір. Рівно ж на цьому весіллі був Боднар (Біда), він був запрошений господарем, в якого відбувалося весілля. Коли згаданий Боднар побачив повстанців, сильно заінтересувався ними і почав на різні теми говорити, але що в хаті було б[а]гато людей, він вийшов надвір і тут почав говорити: “Я є східняк, працюю зараз в Коломиї, від [19]42 р. по [19]44-й був священиком, рівно ж в той час я належав до Організації – був по стороні Мельника, віддавна вже хочу нав’язати зв’язок з повстанцями та ніяк не можу, я б[а]гато дечим допоміг би, тому прошу мене конечно вислухати і встановити зі мною контакт, не знаю, чи то можливо, але оскільки можливо, то я дуже просив би”. Вище згадані повстанці відповіли йому на те, що вони самі не можуть рішити цієї справи, але мусять про це повідомити свого зверхника, а він дасть відповідне рішення, про це ми Вас повідомимо через цього чоловіка, в якого відбувається весілля. Б. сказав: “Прошу про мене не забути, а будете бачити, що не пожалієте за цим”. На те повстанці запитали, чи можна в нього дістати зброї та набоїв. Б. відповів: “Я можу дістати і буду старатися, щоби дістати для вас все”.

Я (Юрко) довідавшись про згаданого Б. від Полтавця і Веселого, та рішив з ним сконтактуватися, з цією справою удався до Бабійчука М. з Вербіжа Вижнього, який працює в тій самій установі, що і Б., і запитав згаданого, чи він може передати записку до Б. – коли цей погодився, я передав записку такого змісту: “Довідаюся, що Ви хочете нав’язатися з українськими повстанцями, я цією справою зацікавився, тому прошу прийти до цього чоловіка, якому передаю до Вас записку і тут поговоримо про все особисто, та встановимо контакт на будуче”.

Як зізнає чоловік, який доручив записку, що Б. сильно втішився і був задоволений запискою, та нетерпеливо ждав дня стрічі.

Около 16.11.[19]47 р. вечером я стрінувся з Б. у хаті Бабійчука М. Коли я прийшов до хати, то там уже був Б., побачивши мене на дверях, встав і привітався “Слава Україні”, після чого ми познайомилися. Б. даліше говорив: “Я чув про Вас від цього господаря (де була стріча), що Ви б[а]гато терпіли, віддавна працюєте в Організації, тому я радий, що можу з Вами говорити, тим більше, що я також належав колись до СУМ-у, за німців до ОУН (при цьому розказав коротко свою автобіографію, яку в залученню пересилається), тепер прибувши в Коломию, я маю охоту даліше пов’язатися і працювати в користь ОУН”.

Я поставив слідуєче питання: “Чим Ви хочете допомогти нам, чи хочете іти в підпілля, чи в інший спосіб”. Б. відповів: “Я вважаю працювати і допомагати з легального сектора, це пок[и] буде можливо, а якщо опісля не буде можливості – цебто буду загрожений зі сторони большевиків, то прошу прийняти в підпілля і забезпечити матеріально мою жінку. Зараз з легальщини можу добувати зброю і передавати для вас, рівно ж можу передавати інформації, які будуть вам потрібні. Найкраще було б, щоб ви мені дали 2-3 боєвики, які будуть під моєю опікою в Коломиї, і можуть при моїй допомозі, виконувати атентати та інші наскоки в центрі”.

Я йому на те сказав, що пок[и] що людей висилати в центр не можемо і [дав] йому слідуєчі доручення: 1. Писати інформативний звіт з м. Коломиї, 2. Закуповувати папір і інші канцелярські приладдя, зброю, набої і ін.

На вище згаданій стрічі були зі мною слідуєчі повстанці: Полтавець, Веселий, Дорошенко і Олег.

В часі, коли ми розходились з Бідою, то наступної стрічі не умовляли.

Через тиждень часу після вище згаданої стрічі, Б. почав переказувати, що мусить конечно стрінутися зі мною, бо має важні справи до полагодження. Під кінець місяця листопада [19]47 р.

вечером я знова стрінувся в тій самій хаті, що і попередньо з Б., який приніс дві гранати і 70 штук набоїв до автомата, на запит звідки він дістав гранати і набої, сказав, що дістав від одного лейт. ЧА, який є аполітичний і за горілку або гроші можна в нього дістати все, далі Б. сказав: “Я власне тому хотів з Вами стрінутися, бо я [їду] в Полтавщину і хочу взяти звідси літератури і летючок ОУН (що одержав)”. Рівночасно запитав: “Чи є різниця у вас внутрі між бандерівцями, мельниківцями, гетьманцями і іншими політичними угрупованнями”. Після моєї відповіді про те, що зараз всі політичні угруповання з’єднані в одне ціле, чим керує УГВР, був дуже задоволений і знова при цьому наполягав, щоби зорганізувати боївку в Коломиї, бо мовляв, виконання атентатів на большевицьких чиновників роблять велике піднесення населення на душі. Рівно ж запитав мене, чи він може писати вірші та давати до нас, я відповів йому, що можна. Після цього ми розійшлися.

В половині грудня [19]47 р. знова переказав до мене Б., що конечно хоче стрінутися зі мною, бо має важні справи до полагодження. Я знова прибув з другом Полтавцем і Веселим до тої самої хати, що і попередньо, де стрінувся з Б. Він розказував мені, що літературу роздав людям, чим народ сильно цікавився і розхапував літературу. Летючки розліплював і розкидав по поїздах, станціях, містах і базарах, почавши від Збруча аж до Полтави, після чого поліційні органи сильно почали переслідувати людей. Говорив, що там народ сильно цікавиться западом, розпитують, чи є партизани, кого вони б’ють, чи то правда, що вбивають невинних людей, чи є сильний рух, чи в горах є б[а]гато партизанів, в загальному про повстанців дуже добре висловлюються. Далі сказав, що наладнав зв’язок зі сходу, цебто, що люди звідтам будуть приїжджати до Коломиї і будуть від нього забирати нашу літературу та везти на схід. Рівно ж сказав, що привіз зі собою хлопця з Полтавщини, урод. 1927 р., який там був zagrożений від большевиків і тут можна його дати до відділу УПА, або дати до нього одного чи двох повстанців, і вони можуть оперувати в Коломиї. Я на те йому сказав, що про це ще подумаємо. Після цього ми розійшлися.

В половині січня 1948 р. я стрінувся знова з вище згаданим Б., який запитав мене, чи можна виконати атентат на директора педшколи Рязанова, при цьому схарактеризував згаданого, що він є шкідник українського народу. Я на те йому відповів, що оскільки він є така людина, то можна, але є ще і більші шкідники, на яких треба виконати атентат, як прим[ір] нач. [ГО] МГБ Захаров і ін. На те Б. мені сказав, що він Захарова не знає.

В місяці лютому 1948 р. повідомив запискою мене Б., що він конечно хоче зі мною стрінутися і що він прийде на стрічу зі своїм братом – капітаном, який є замісником нач. штабу дивізії ЧА з осідком в Шепетівці, а зараз приїхав до нього в гостину і він (Б.) хоче, щоби згаданого брата познайомити з нашим рухом і включити в боротьбу, рівно ж вимагав, щоби був конечно хтось з вищого проводу, для того, щоби вмів добре говорити з братом, бо він має вищу освіту і скінчену військову академію, тому Б. хоче, щоби на нього зробили добре враження, бо якщо прийде лише Веселий чи Дорошенко, то вони не зуміють з ним говорити і я (Ю.) наберуся сорому. Я на те йому відповів, що може виходити на стрічу враз із братом.

В місяці березні [19]48 р. я стрінувся в тій самій хаті, що і попередньо з Б. і його братом-капітаном (запити і відповіді капітана пересилається окремо). [С]початку згаданий капітан старався говорити мало, я (Юрко) проводив розмову пропагандивного характеру з постанови III-го Надз. Збору ОУН, Декларації і т.ін. Після відповідей, які заподається окремо, Б. запропонував мені, щоби брата більше не нудити, але прийняти його горілкою і це знова на нього справить гарне враження, на його пропозицію це зроблено. При цьому повстанці, які були зі мною, заспівали кілька гарних революційних пісень, що дуже подобалося капітанові. При прийняттю капітан заявив, що він може пересилати вишкільні матеріали для УПА, звітність з ЧА, різного рода мапи та зброю. На це я відповів, що будемо дуже йому вдячні і хай пересилає все через свого брата Б. Рівночасно Б. і капітан заявили, що в разі би їм загрожувало зі сторони большевиків, то конечно їх прийняти в підпілля. При відході капітан заявив, щоби не боятися, він допоможе зі всім, що буде тільки в його силі, набрали оба літератури та летючок і відійшли.

Від того часу я з Б. ще не стрічався, помимо цього, що він цілий час пише листи (які пересилаю) і хоче конечно стрінутися. На деякі листи я йому відписав, рівно ж переслав гроші і горілку для закупівлі зброї. До цього часу я від Б. одержав: 6 пістолів, 1 автомат ППШ, 2 цівки до ППШ, 12 гранат, 500 шт. набоїв до автомата, 300 шт. набоїв до нагана і 24 ракети. Дальше Б. до мене пише, щоби я пересилав до нього гроші, а він буде пересилати зброю.

Постій, 21.4.[19]48 р.

“154”

*Приватний архів Зіновія Бойчука, ф. 3, арк. 1-2.
Оригінал. Машинопис.*

№ 21-45
ІІ. СЛІДЧІ СПРАВИ, ПОВІДОМЛЕННЯ,
ПРОТОКОЛИ РАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ
10 листопада 1945 р. – 5 грудня 1949 р.

Коломийський район (ч. 1) (№ 21-24).

№ 21
ПОВІДОМЛЕННЯ ВІДНОСНО СЛІДЧОЇ СПРАВИ СБ
НА ВАСИЛЯ ГРАБА З С. КОРНИЧ

10 листопада 1945 р.

Р-31.

Коломийщина.
Листопад 1945 р.

Повідомлення

Граб Василь с. Миколи і Марії з Жупанських, урод. в с. Королівка р-н Коломия, 22.V.1889 р., українець, гр.-кат., 6 кл. нар. школи, рільник, жонатий, військовий, останньо замешканий в с. Корнич р-н Коломия.

За часів Української Народної Республіки 1918 р. служив в УГА.

За Польщі, першої більшовицької, а потім німецької окупації, працював дома на господарстві, політично заангажований не був.

Дня 25.V.1945 р. був вибраний головою земельної комісії в селі Корнич.

Придержаний нами на підставі здобутих документів від оперативного працівника РО НКВД Коломия. Між здобутими документами знайдено його заявку про співпрацю з органами НКВД.

Постій, 10.XI.1945 р.

“153”

ГДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 51, арк. 259.
Оригінал. Машинопис.

№ 22
СЛІДЧА СПРАВА СБ НА МАРІЮ ДРАНЧУК З
С. КРОПИВИЩЕ

25 серпня 1948 р.

P-31.

Коломийщина.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Дранчук Марія д. Ілька, урод. 7.7.1930 р. в с. Кропивищі Коломийського р-ну Станіславської області, українка, греко-кат., освіта 2 кл. нар. школи, рільничка, біднячка, не карана, не замужна, до жодних партій, ані організацій не належала.

В м. лютім 1948 р. ходила на провокацію в с. Пилипи до Янищенко Параски і говорила, що її кличуть повстанці.

До неї часто заходить оперпрацівник Тимофіїв.

Ходила по добрих господарях і збирала харчі нібито повстанцям, а носила большевикам.

Постій, дня 23.8.1948 р.

“153-КЛ”

P-31.

Коломийщина.
Серпень 1948 р.

Справа:

Дранчук Марія д. Ілька з

с. Кропивищ р-ну Коломийського

аг. РО МГБ з 1945 р. “Варка”, “Шпата”.

ПРОТОКОЛ.

Марія Дранчук д. Ілька, ур. 7 липня 1930 р. в с. Кропивищі Коломийського р-ну Станіславської обл., українка, греко-кат., 2 кл. нар. школи, рільничка, біднячка, не карана, до жодних партій, ані організацій не належала.

В 1937 р. я почала ходити до школи в с. Пилипи, ходила до 1940 р. та закінчила 2 кл. народної школи. Після закінчення школи, я працювала при батькові в господарстві (батько був господарем). В квітні 1945 р., ідучи дорогою, я зустріла 13-ть больше-

виків-червонопагонників, які мене арештували. Мене забрали до с/ради в с. Кропивищі. Тут я застала ще арештованих людей, яких не знала. Разом нас було 6-ть осіб. Перед вечером ми поїхали із с. Кропивищ машиною в с. Іспас. В с. Іспас машина зупинилася перед ніким незамешканим будинком, де нас запровадили і замкнули. В мешканню було двоє вікон, забитих дошками, а надворі ходив стійковий. В 10-тій годині вечера мене і ще одну дівчину, Анну Кубієвич (Юрченко) з с. Пилип, забрав один большевик. Ми перейшли дорогу та повернули на друге подвір'я, де я побачила одного большевика з крісом. Коли ми зайшли у сіни, то цей большевик, який йшов за нами, сказав мені зайти до мешкання, а Анні сказав залишитись в сінях. Опис кімнати: 2 вікна, 1 стіл, 2 крісла, 1-на канапа. Коли я зайшла, на канапі сидів ст. лейт. Кириченко. Той, що мене провадив мав рангу капітана (назвиська його не знаю). Мені сказали сідати на канапу. Вище-згаданих двох старшин щось говорили потихо між собою, а потім ст. лейт. сів коло мене, а капітан коло стола і почали розпитувати, звідки я, чи маю родичі, брати, сестри та скільки у нас поля. По якомусь часі моєї розмови з ними, капітан почав писати мої анкетні і біографічні дані. Коли все списав, почали мене питати, що я знаю про "бандитів" та подав назвиська цивільних людей, яких я не знала.

– Про "бандитів" я нічого не знаю, бо нікуди не ходжу, а тих людей таки не знаю, де вони мешкають та чи взагалі такі люди є. Тоді капітан запитав мене: "Де мій брат? В банді, правда?"

– Брат мій був на учоті в с. Замулинці, потім був дома, після прийшла картка, щоб він їхав до війська, не пригадую котрого дня, брат зібрався, і разом з іншими, відійшов. Коли вони йшли, в с. Пилипи на толоці, на них напали партизани, почали стріляти і мого брата вбили.

"Хто видів, що твій брат на толоці зістав убитий? – Ми виділи та й інші люди виділи і ми його поховали". "Брат є у банді, і ми його завтра злапаємо, а за те, що ти нас обдурюєш, ми тебе вивеземо на Сибір".

– Напевно не приведете, бо він убитий. "Скажи нам, де ти працюєш? Ти також належиш до банди". – Я працюю коло господарки і до жодної банди не належу. "Ми знаємо, що ти носила харчі, штафети та переводила сотні".

– Я не носила штафети, ані харчі, це може хто інший робив, а не я. "Хто інший скажи, як не скажеш, то будемо бити". – Я не знаю хто. Тоді ст. лейт. вдарив мене кілька разів буком та сказав, що як не скажу, то мене вивезе на Сибір, не пустить мене додо-

му, а як скажу, то пустить мене додому, що я буду жити коло своїх родичів у своєму селі, що я молода і шкода мене вивозити на Сибір. Тоді мені доказали, що брат є в сотні в горах і що я ходила до нього, та як усе розкажу, то мене пустять додому. Я бачила, що вони про мене все знають і розказала про себе, що ходила збирати харчі для партизанів, ходила до брата в гори в с. Річка. Брат там лежав хворий і я там носила їсти, носила штафети на зв'язок, зв'язок був в господаря Захарук Гриця с. Пилипа, що Анна Захарук працює станичною. Коли я вже все про себе розказала, тоді капітан запитав мене, що я знаю про Анну Кубієвич (Юрченко). Я сказала, що вона також збирала харчі для партизанів, носила штафети, переводила партизанів, носила їсти до ліса. Більше нічого я не сказала. Допит тривав около 1-ої години. Коли все списали, випровадили мене до сіней, а Анну, що була в сінях, забрали зі собою надвір. Я залишилася з одним большевиком, що стояв у сінях на стійці, десть протягом півгодини часу. Тих самих двох старшин з Анною зайшли до тої самої кімнати, де я була на допитах. За той час, що Анна була на допитах, я говорила зі стійковим, що стояв біля дверей. Цей стійковий мене жалував, що я така молода та мене вже арештували, говорив мені, щоб я записалась до комсомолу і мене випустять, тоді мені буде добре жити. Убрав мене в свою шинелю, що скинув з себе, щоб я зігрілась, і в тім часі я мала з ним близькі зносини.

Десть около години часу вийшов до сіней капітан і запитав мене, чи я докажу Анні доочно те, що я на ню говорила. Я зразу відмовилась тому, що вона розкаже людям і я боюся. Тоді капітан впевнив мене, що вона нічого не розкаже тому, що ми її вивеземо на Сибір. Я погодилася. Тоді капітан ввів мене до мешкання, де була Анна і я їй те все розказала до очей. Після капітан сказав мені знова вийти до сіней. По одній годині часу випровадили Анну до сіней, а мене знова закликали. Тут мені запропонували записатися до комсомолу. Я обіцяла, що запишуся. Вони говорили, що їх в кожному селі б[а]гато, а “бандитів” мало, що ми їх скоро розіб'ємо. Ми не таких розбили, як вони, ми розбили Німеччину, що була така сильна, Японію. Ми сильні і нічого не боїмося, наша держава б[а]гата і хто з нами буде працювати, тому буде добре жити, буде мати те, що схоче. Держава буде допомагати, тільки треба нам допомагати, щоб вибити “бандитів” і хто з нами буде чесно працювати, буде жити. Тут мені запропонували співпрацю. Я сказала, що я молода, я не хочу з ними працювати і я боюся, бо мене можуть вбити. Тоді вони мені говорили, що так зроблять, що про те ніхто не буде знати і ще б[а]гато

мене переконували, але я не хотіла погодитися. Тоді капітан сказав мені, що як я не хочу погодитися на співпрацю, то вони мене не пускають додому, а другого дня ідуть по мою родину і вивезуть мене разом з родиною на Сибір, а там я згину з голоду. Треба працювати, а за те ми тобі будемо давати гроші. Говорили, що я дівчина і мені треба убиратися, що з ними мені буде добре. Я погодилася з тим, щоб ніхто не довідався, бо мене уб'ють. Капітан сказав, щоб я не боялась, якщо б "бандити" довідались, мене заберуть до Коломиї і я буду ходити до школи або щось інше робити, працювати десь в столовій, в уряді, де схочу. І тому, щоб рятуватись перед вивозом на Сибір, я погодилася на співпрацю. Ще трохи говорили зі мною, пізніше подали мені папір, щоб я написала свою автобіографію, а потім капітан продиктував мені заву про співпрацю, що я її написала та підписала.

Другого дня капітан сказав, що мене випустять додому з тим, щоб я слідила, де квартирують "бандити", куда ходять, до кого заходять, хто їм дає їсти, хто носить до ліса їсти, хто дає розвідку, де є зв'язок. Можна питати других, тільки обережно, щоб ніхто нічого не запримітив, бо як хто запримітить, то зголосять "бандитам", а вони можуть прийти і забрати тебе – тільки коли б забрали, щоб я до нічого не призналась і вони пустять, а якщо признаюся, то мене уб'ють. Кириченко сказав, що як я буду добре працювати, якщо зголошу, де є бандити, а вони когось уб'ють або зловлять, то дадуть мені 1.000 крб. Коли я би щось побачила, то треба зголосити в с. Іспас, а якщо в с. Іспас їх вже не буде, то щоб я пішла до Коломиї на МГБ та сказала, щоб мене запровадили до ст. лейт. Кириченка і йому розказати, а якби його не було, то сказати кому іншому на МГБ. Коли вже все було обговорено, то дали мені псевдо "Варка" і ще раз повторили, що якщо я не буду працювати, то вивезуть разом з родиною на Сибір. Потім капітан сказав, що як будуть мене питати, за що мене арештували, щоб сказати, що за брата та що я сказала, що брат був убитий в с. Пилипи, що бачили люди, а що большевики не мали точних доказів про мого брата і мене пустили. Я була трохи бита, але все одно до нічого не призналася.

Контактуватись з большевиками я мала в себе вдома, коли будуть переходити тереном і зайдуть до мене, а якби я бачила десь партизанів, то мала йти до Коломиї на МГБ і зголосити. Коли все було зроблено, сказали мені йти додому, але, що то була ніч, я додому не пішла, бо боялась, то вони знова мене запровадили до тої хати, де перший раз мене замкнули, там я була до другого дня і коли всіх людей переслухали, то нас пустили до-

дому, а Анни Кубієвич (Юрченко), що я на неї свідчила, більше я не бачила. Пізніше я чула, що її забрали до Коломиї, засудили на 15 років і вивезли на Сибір.

Коли я прийшла додому, я нікуди не ходила. За тиждень часу прийшов до мене той капітан, що протоколував мене в с. Іспас ще з 6-ма червонопагонниками і мене арештували. Вийшовши надвір, я побачила двох дівчат, що були арештовані, Калиняк Катерина та Микитюк Ольга з с. Пилипи. Нас забрали до с/ради в с. Пилипи. По дорозі цілий час капітан питав мене, що я знаю про вищезгаданих дівчат. Я сказала, що Микитюк Ольга ходила до ліса, де квартирували партизани, збирала харчі по селі, якісь пакунки посидала в гори для партизанів та збирала збіжжя по селі (вона вивезена на Сибір, скільки дістала, не знаю). Також тоді я сказала, що те саме робила Одокія Бежук з с. Кропивищі, яка була арештована, а потім випущена (зараз працює в Коломиї). І так нім ми зайшли до с/ради, то я йому розказала все так, що в с/раді брав мене на допит тільки для форми, щоб ніхто нічого не підозрівав. Допит тривав годину, після я була звільнена додому. Ідучи додому, я роздумувала, як справитись з роботою, завданняю мені органами МГБ. Відтоді я почала ходити до ліса, подивитись, чи не квартирують партизани, але їх не зустрічала. Після двох тижнів знова прийшло до мене 7-м большевиків і зробили у мене ревізію, але нічого не знайшли. Питали, чи у нас квартирують “бандити” та чи переходять цим тереном. Я сказала, що і у нас ніхто не квартирував, і я нікого не бачила. Большевики дальше відійшли шукати хатами, я потім довідалась, що то був опер. працівник кап. Лещов.

Тиждень після того начею до нас прийшло 5-ох повстанців. Ми дали їм їсти і вони відійшли, а другого вечора знова прийшли на вечерю. Під час вечері я довідалась від одного, де вони квартирують і він сказав, щоб я другого дня винесла їм їсти до ліса. Другого дня, десь коло 10-ї год. ранку, я винесла в наперед умовлене місце обід і тут побачила, де квартирують. Там було зроблено дві колибі з гілля, де спали партизани. Вони мене питали, чи є совіти в селі. Я сказала, що немає. До них я приходила протягом 5-ть днів та приносила їм їсти, воду та розвідку, а часом вони приходили до нас увечір. Шостого дня моя сестра понесла снідання на постій, я була вдома і в той час я стрінулась з Марією Петрук, що йшла з с. Пилипи. Я почала з нею говорити, розпитувала що нового в селі і чи є совіти. Вона сказала, що бачила совітів – ходять по хатах, але вона їх не знає. Ще трохи ми говорили і розійшлися. По хвилині вернула з ліса моя сест-

ра Анна⁷⁵. Я запитала її, чи є ще партизани, вона сказала, що є. Тоді я закликала її надвір і почала з нею говорити про те, щоб вона пішла в село і сказала більшовикам, щоб прийшли до нас, бо дуже важлива справа. Зразу сестра не хотіла йти, питала, на що мені совітів, але коли я розказала їй, що мені совіти обіцяли 1.000 крб., коли я підведу їх до місця, де квартирують партизани, вона погодилася піти з тим, що як я одержу гроші від більшовиків, то дам їй 500 крб., бо вона хоче купити собі хустку. Я їй обіцяла дати і вона зараз пішла закликати більшовиків, а я пішла до ліса за начинням з цілею побачити, що вони роблять. Коли я прийшла на постій, партизани сиділи і щось говорили, запитали мене, чи є більшовики в селі. Я сказала, що нема, забрала начиння і пішла додому. Вернувшись додому, сестри ще не було з села. Через півгодини прийшла сестра, розказала, що бачилася з більшовиками і вони казали їй йти наперед, а вони придуть пізніше. Через годину прийшло 7-ох більшовиків з псом, це було погран. військо. З ними був капітан, який запитав, котрій дочці на ім'я Марія. Мама вказала на мене. Тоді капітан вигнав усіх з хати і почав мене питати, що нового. Я все розказала про тих партизанів, що їм носила їсти, де квартирують, скільки їх є. Тоді капітан сказав, щоб я взувалась, вдягнули мене в військову блюзу, я закрутилась в чорну хустку, в якій я ніколи не ходила, тому, щоб мене ніхто не пізнав. Коли я була вбрана, більшовики взяли мене всередину і ми пішли в ліс. Лісом я йшла наперед і підвела більшовиків так близько, що чути було, як партизани говорили і сміялися. Коли вже було чути розмову, капітан наказав 4-ом більшовикам підсунуватись до постою близько і старатись взяти живими, а якщо будуть втікати, то бити. Розділившись на дві групи, ми з двох сторін почали підсунуватись до постою і підсунулись на віддаль 10-ть кроків. Тоді партизани почули нас і почали втікати, а більшовики почали стріляти і кричати: "Здайсь, не втікай" та бігти за втікаючими. Я бігла разом з більшовиками і бачила, як один з партизанів підняв догори руки. Зараз до нього підбігло 2-ох більшовиків, роззброїли його і сказали, щоб він біг разом з ними. Я пробігла з одним більшовиком около 300 м і побачила убитого партизана. Ми коло нього зупинились, більшовик перевірів, чи він дійсно вбитий, і ми дальше почали бігти, а потім швидко йти. Стріли було чути мало, а по короткому часі зовсім не було. Нараз ми побачили совітів, що щось оглядали, коли підійшли ближче, я побачила знова вбитого партизана. Ми

---

⁷⁵ У тексті: Марія.

тут чекали на решту большевиків, які побігли за втікаючими партизанами. Коли вже всі зійшлися, то розказували, що бігли около 2-ох км, двох “бандитів” втікло, з них один був ранений мабуть у руку, бо була кров на корчах. Я потім довідалась, що був ранений у руку станичний “Максим” з с. Пилипи.

Коли привели того партизана, що здався, обернули його лицем догори і сказали сідати. Я стояла йому за плечима між большевиками і слухала, що він оповідав. Він працював під псевдом “Граб”. Сам був з с. Корнич, назвисько його Юрійчук Василь. Він мав автомат ППШ, два кружки, пістоль, 3 гранати, годинник, торбу. У торбі була література, записки, 2 книжки, 3 журнали, совіти говорили, що то бандерівська газета, мав б[а]гато знімок, між якими я пізнала Анну Калиняк з с. Пилипи, що була разом фотографована з Юрійчуком Василем. Одягнений був в уніформ з малярського сукна і чоботи. Коли Юрійчук Василь розказав про себе, то совіти підвели його коло того партизана, що лежав недалеко вбитий, щоб він сказав, хто то є. “Граб” підійшовши до вбитого, сказав, що то є “Ясень”, назвисько його Бажанський Петро з с. Залуча. Біля вбитого була десятка СВТ, пістоль, 2 гранати, набійниці з набоями, торба, 4 книжки, одна із книжок – “Кобзар”, зшитки списані, годинник і знімки. Одягнений був в німецький уніформ і чоботи. Коли совіти розпитали про цього вищезгаданого вбитого, тоді підійшли ближче бувшого постю, де лежав другий убитий повстанець. Підійшовши до нього, запитали хто це. “Граб” сказав, що то вбитий “Клим”, ім’я його Михайло (назвиська не знаю) з с. Семаківці. Біля вбитого було МП, пістоль, 3 гранати, торба. В торбі було 4 ріжки до МП, 3 книжки, література та якісь записки. Одягнений був в уніформ з малярського сукна і чоботи. На постю був залишений коц і 2 палатки.

По скінченню акції, капітан закликав мене набік і дав мені 1.000 крб., сказав, що пізніше ще дасть, що я можу йти додому, тільки щоб я вдома нічого не говорила, бо як довідаються “бандити”, то мене вб’ють. Я пішла додому, а большевики залишилися в лісі. Коли я прийшла додому, то дала своїй сестрі Анні Дранчук 500 крб. Вона за ті гроші купила собі хустку. Большевики взяли фіру з с. Пилипів і побитих повстанців і того живого забрали до Коломиї (“Граб” зістав засуджений і вивезений на Сибір).

Відтоді, як я підвела большевиків на повстанців, протягом двох тижнів до нас не приходили ані большевики, ані повстанці. Четвертого тижня, то вже було перед жнивими, до нас зайшло 3-ох людей, що крилися від большевиків. Ці люди були з нашого села Пилипів: Михайло Бірчак, Іван Дідик та “Тарас” (назвиська

його не знаю). Вони нас не боялись і часом заходили до хати. При тім я довідалась, де вони квартирують, виносила їм їсти та розвідку в ліс недалеко моєї хати, що називається Корлівщина. Після кількох днів я довідалася, що в с. Пилипи є большевики. Я зібралась і пішла в село. По дорозі стрінула 2-ох большевиків, що стояли недалеко кооперативи. Вони запитали мене, куди я йду, я сказала, що до кооперативи. Вони почали зі мною говорити і я при тому запитала їх, де є їх старшина, що я хочу щось йому сказати. Тоді один із них пішов і закликав ст. лейт. Бугайова, і ми пішли в с/раду. Тут я його запитала, де є ті большевики, що були тому місяць назад. Бугайов сказав, що тих нема, а ми такі самі, як ті, що були. Тоді я сказала, що знаю, де квартирують три партизани. Бугайов добре мене розпитав і сказав, щоб я йшла наперед і зачекала на умовленому місці в лісі. Я відійшла, зайшла до кооперативи, взяла дві коробки сірників і пішла на умовлене місце. Через годину прийшов Бугайов з 5-ма воєнними і я їх попровадила на те місце, де квартирували партизани. Коли ми підійшли вже так близько, що чули, як вони між собою говорили, тоді Бугайов післав трьох большевиків в іншу сторону, щоб їх оточити і наказав потихо підсуватися під постій, старатися лапати живих, а коли будуть втікати – то бити. Я також пішла з ними. Коли партизани були оточені, большевики крикнули: “Бандити, руки вверх!” Я побачила, як “Тарас” відразу підніс руки догори, а інших двох почало утікати. Втім довкола посипались стріли, а большевики почали бігти і зловили Михайла Бірчака та Івана Дідика. Вони зброя коло себе не мали, Бугайов поскладав їх в одну сторону лицем, а я стояла з двома большевиками ззаду за плечима і бачила, як їх большевики били прикладами. Потім Бугайов сказав мені, щоб я йшла додому, я пішла, а тих вищезгаданих людей забрав до тюрми в Коломиї. Ці люди сиділи около п’ять тижнів і всіх 3-ох випустили додому. Після того я ходила кілька разів до ліса за дровами і грибами, щоб стрінути когось з партизанів і повідомити большевиків, також старалася довідатись від людей, однак нічого не довідалась.

Одного вечора прийшло до нас 2-ох повстанців, що хотіли їсти і коли вечеряли, то сказали, що йдуть на Іспас. В три дні прийшов до мене опер. працівник ст. лейт. Бугайов ще з двома воєнними. Воєнні залишилися надворі, а він зайшов до хати, вигнав всіх з хати і дав мені 1.000 крб. за те, що я підвела, де квартирували вищезгадані 3-ох людей. При тім сказав, щоб я добре працювала, то ще дасть мені гроші, сказав, що він знає, що я добра дівчина, що разом з ним працюю та сказав моє псевдо

“Варка”. Також сказав, щоб я нікому не доносила, тільки йому, він буде переходити тереном і буде зі мною стрічатися. Під час нашої розмови я йому зголосила про те, що тому три дні у мене було два повстанці, приходили на вечерю і пішли в с. Іспас, я була кілька разів в лісі, але нічого не бачила. Бугайов сказав, що якби я бачила, де квартирують “бандити”, а його не було, то щоби я прийшла на МГБ в Коломию і зголосила. Я сказала, що добре і на цьому ми розійшлися. Цю тисячу карбованців я дала татові, щоб заплатив податок. Тато, Дранчук Ілько, питав мене, звідки я маю гроші, я спочатку не хотіла сказати, а потім сказала, що мені дав Бугайов за те, що я видала тих трьох людей, що крилися від большевиків, при цьому тато мені нічого не сказав.

Через 3 дні часу опер. працівник Бугайов з 6-ма воєнними робив перешук хатами і зайшов до мене, де також зробив перешук. При тім говорив зі мною, питав, що я довідалась за той час. Я сказала, що ходила до ліса кілька разів, але ніде нікого не стрічала, якби я бачила, то я дала б знати. Тоді Бугайов сказав, щоб я довідалась, хто з ним мав бій, як він брав бараболю в господаря Андрія Калиняка в с. Пилипи, де було вбитих двох стрибків. Я сказала, що довідаюсь і скажу. На цьому ми розійшлися.

Потім я була три рази в лісі, шукала, чи нема де партизанів, але не бачила нікого. Одного дня я стрінулась з Марією Петрук з с. Пилипи і почала з нею говорити та під час розмови я довідалась від неї, що Бугайов мав бій з партизанами і там був станичний “Максим” з с. Пилипів. Четвертий раз прийшов до мене Бугайов за тиждень, було їх 7-ох, які робили перешук хатами для замаскування мого контакту з ними. Я говорила з ним в сінях і він питав, що я довідалась. Я сказала, що говорила з вищезгаданою господинею і вона мені говорила, що тоді, коли був бій, то з партизанами був станичний “Максим” з с. Пилипи, та що ходила три рази в ліс, але нічого не бачила. Тоді Бугайов почав мені говорити, що я добра дівчина, що він мене добре знає, але треба, щоби мій брат зголосився в Коломиї на МГБ, а він так зробить, що йому нічого не буде. Може піти в стрибки і разом зі мною працювати. Я йому сказала, що як стрінусь з братом, то буду йому говорити. Бугайов ще сказав, щоб слухати, де вечером гавкають собаки і другого дня довідатись, чи немає “бандитів”. Ходити в село і слідити, куди переходять партизани, а якщо б побачила, то слідити, куди вони зайдуть, питати хлопців, котрі до мене заходять, може вони стрічаються. Також сказав піти до ліса Грабовець, може вони там є. Я сказала, що буду ходити та шукати, тоді Бугайов дав мені 800 крб. і відійшов.

В три дні після того я пішла до ліса Грабовець по гриби, але там нікого не бачила. Більше туди я не ходила, бо то було далеко. Частіше ходила у ближчий ліс. Одного вечора я почула, що гавкали собаки. На другий день я пішла до того господаря, щоб узнати, чи нема партизанів. Я питала його, чи хто не їде на ярмарок до Коломиї і під час розмови старалась розвідати про партизанів, але нічого не довідалась. Одного разу я понесла своєму братові Дранчукови Михайлові їсти. Він крився від большевиків тому, що служив в сотні під псевдом "Тріска". Разом з ним крився ще Захарук Гриць псевдо "Явір" з с. Пилипи. Тоді я йому радила, щоб він здався, казала, що Бугайов так зробить, що йому нічого не буде, але брат мене не хотів послухати і накричав на мене. Відтоді я більш ніколи йому не згадувала про те, щоб він здався.

Після трьох тижнів Бугайов прийшов до мене з 7 воєнними п'ятий раз і запитав мене, що я довідалась. Я йому відповіла, що по завданому завданню я старалась довідатись, але нічого не довідалась. Також сказала, що була з братом і говорила йому, щоб він здався, однак він на те не погодився. Тоді Бугайов запитав мене, де він перебуває і хто з ним ще криється. Я сказала, що з ним криється Захарук Гриць під псевдом "Явір" із с. Пилипи. Бугайов сказав, щоб я їх підвела на те місце з тим, що він його не вб'є, а злапає живим. Коли я їх підвела недалеко того місця, де крився мій брат, большевики окружили вказане мною місце, перевірили, але брата там вже не було. Бугайов сказав, щоб я більше братові не споминала про те, щоб він здався, а точно узнала місце його перебування і тоді йому зголосила. При цьому Бугайов сказав мені, щоб я добре слідила за партизанами по вищевказаними вказівками. На цьому ми розійшлися.

Повернувшись додому, я нічого не згадувала про те, що я підводила большевиків, щоб зловити брата. Після кількох днів я пішла до лісу і побачила в корчах залишене сіно. Я почала шукати корчами, думаючи, що партизани перенеслися на друге місце, але нікого не знайшла. Четвертого дня я взяла кошик і пішла за грибами. В лісі я пішла знова на те місце, де було сіно, але там нікого не застала і пішла далше корчами. В другому місці я знова побачила між корчами сіно, але там також нікого не було. Відтоді я почала частіше ходити до ліса, щоб стрінити партизанів, але нікого не стрічала.

Шостий раз Бугайов зайшов до мене і з ним 7-ох воєнних, які робили перешук хатами та при цьому я відбула стрічу і зголосила про те, що бачила у двох місцях залишене сіно в корчах, яке свідчить про квартирування там партизанів. Бугайов питав мене, де

перебуває брат та чи приходить додому. Я сказала, що від останньої нашої стрічі був два рази. Я питала брата, де він перебуває, він сказав, що всюди потрохи, а точного місця перебування не вказав. Тоді Бугайов сказав мені, що чув в районі, що якщо брат не зголоситься, ми будемо вивезені на Сибір. Він сказав, що як брат прийде додому, то потрібно підслідити місце його перебування і донести йому. На цьому ми розійшлися.

Після тижня додому прийшов брат разом з Захаруком Грицем. В розмові з Захаруком я довідалася, що вони мають бункер, в якому перебувають, також він вказав мені місце. Після їх відходу я слідила в котру сторону вони підуть. Другого дня я пішла в той ліс і відшукала те місце. Про це ніхто не знав. Через півтора тижня прийшов до нас Бугайов з групою 8 чоловік і сказав, що він має наказ нас вивезти на Сибір, а господарство зліквідувати за те, що брат в банді. При тому Бугайов заявив, що коли він зголоситься, йому нічого не буде. В розмові з ним батьки казали, що про сина нічого не знають. Тоді Бугайов дав наказ, щоб виводити худобу з стайні. Я тоді відкликала Бугайова і сказала, що знаю, де перебуває брат і я його поведу. Також я сказала йому, що брат має бункер, в якому перебуває їх двох. Бугайов наказав своїй групі не забирати нічого, а мені збиратися. Коли я була зібрана, тоді Бугайов залишив 3-ох воєнних коло хати, а сам з 5-ма іншими пішов зі мною до лісу. Я привела його коло бункра, большевики окружили те місце і мені сказали отворити бункер. Я бункер отворила і Бугайов скричав вилазити, бо оскільки не вилізуть, буде кидати гранати. Зразу ніхто не відзивався, большевики почали стріляти і Бугайов знова сказав вилазити. В тім хтось з бункра відізався, що вилазимо і вийшли два вищезгадані. Тоді большевики пов'язали їм руки, а мені Бугайов сказав лізти до бункра і видати зброю. Я полізла і подала два автомати ППШ, два пістолі та дві гранати і сказала, що більше немає вже нічого. Після мене поліз ще один большевик перевірити і викинув ще дві палатки і накриття, опісля почали валити бункер. Заваливши бункер, всі разом пішли до нас. Тоді Бугайов забрав залишених большевиків і пішли до Коломиї.

Мій брат Дранчук Михайло і Захарук Гриць зістали засуджені на 20 р. та вивезені на Сибір. Останньо ми довідались, що брат не живе (прим[ітка] слідчого). За тиждень прийшов до нас Бугайов з групою 8 чол. і дав мені 1.000 крб., при тім Бугайов питав мене, що я ще довідалася. Я сказала, що нічого. Тоді він обіцяв мені дати ще гроші, якщо я ще щось довідаюся, та щоб я добре працювала, та зголошувала йому про все, що буду бачити чи

чути. Я заявила, що все розкажу, про що довідаюся. На цьому ми розійшлися.

Протягом тижня я була три рази в лісі. Третього разу я зайшла в корчі Ільницького Івана з с. Пилипи і почула якийсь стукіт. Я тоді легко підійшла і побачила, що Ільницький копає бункер (він скривався від большевиків, псевдо “Цяпка”). В кілька днів пізніше я довідалась, що в с. Пилипи є Бугайов з групою. Тоді я пішла в село, щоб стрінутись з ним. По дорозі я стрінула його з групою 6 чоловік і розказала йому про те, що я бачила, як Ільницький Іван у своїх корчах копав бункер. Тоді Бугайов сказав мені, щоб я вертала скоро, щоб не викликати підозріння і прийти на умовлене місце, в одному потоці під корчами. Я так і зробила. Коли прийшли большевики, я повела їх на те місце. Підійшовши до бункра, большевики оточили його, але Ільницького в ньому тоді не було. Тоді Бугайов дав мені за завдання довідатися, де перебуває Ільницький, а якщо він знайде до бункра, то донести йому. На цьому ми розійшлися. Большевики залишилися в лісі.

На протязі тижня я була чотири рази на тому місці перевірити, чи нема Ільницького в бункрі, але більше я його не бачила. Пізніше я довідалась від людей, що Бугайов Ільницького зловив і він сидів в тюрмі в Коломиї, а пізніше зівстав випущений. Після того Бугайов приходив до мене три рази, але я нічого не зголошувала, бо нічого не знала. Зимою 1946 р. йдучи до церкви ще з однією дівчиною, в с. Матіївці через Матіївські лази біля однієї хати я побачила двох людей, які побачивши нас, зникли. Я зразу догадалась, що там є бункер, але про це нікому не казала. На другий день я пішла в с. Пилипи і стрінула там Бугайова з групою 7-ох большевиків. Я йому розказала про все, що я бачила. Тоді Бугайов сказав, щоб я його підвела на те місце. Я так і зробила. Большевиків я підвела і вказала місце, а сама вернулася додому. Бугайов зробив ревізію і знайшов бункер, в якому було 2-ох партизанів. Опісля я довідалась від людей, що там був Левицький Василь з с. Пилипи, псевдо його “Максим”, якого зловили живим і засудили на 20 р. тюрми та вивезли на Сибір, а на другого говорили “Буковинець” (назвиська його не знаю) був убитий в бункрі. Люди говорили, що він себе сам убив. Про зброю, яку вони мали зі собою, я не знаю.

За півтора тижня прийшов до мене Бугайов з 5-ма воєнними, в розмові розпитував мене, що я довідалась і дав мені 1.300 крб. та сказав, щоб я добре працювала, тільки обережно, щоб себе не розконспірувати. На цьому ми розійшлися. Потім Бугайов був в мене ще кілька разів, але я нічого не зголошувала.

ла. Одного разу прийшов до нас Бугайов з 5-ма воєнними, в нас тоді була горілка, я почастиувала большевиків і вони в мене забавлялися. Відтоді Бугайов більше не приходив. По якомусь часі я довідалась від людей, що Бугайова вбили партизани. Мені було дуже жаль за ним тому, що я з ним кохалась і він мені обіцяв дати ще грошей, якщо я буду працювати. Відтоді я нічого не зголошувала большевикам.

З початком марта 1948 р. одного дня в моєї сусіди Скальчук Олени з с. Пилипи заквартирувало двох хлопців, що крилися від большевиків, Микитюк Микола та його брат Микитюк Володимир з с. Пилипи. Тої самої ночі я також ночувала у вищезгаданій господині. Коли я йшла додому, хлопці попросили мене, щоб я їм зготувала снідання. Я прийшла додому, розказала мамі і віднесла їм снідання. Того самого дня, десь коло полудня, надійшли большевики, мама сказала мені, а післала сестру Анну, щоб повідомила хлопців. Коли хлопці почали втікати, большевики почали бігти і стріляти за ними, але нікого не вбили, ані зловили. Потім большевики вернулись, зайшли до Скальчук Олени і почали допитувати, хто в неї був, при тому її били, але вона до нічого не призналась. Також набили тут мою сестру за те, що вона дала знати, що йдуть большевики. Йдучи від тої господині, повернули до нас і набили маму Тетяну і батька Ілька Дранчук та відійшли. За два тижні прийшов до нас Микитюк Володимир та питав, чи нема совітів. Я сказала, що не знаю, при тому сказала, що через нього були биті мої родичі і на тому ми розійшлися. При кінці марта знова прийшов до мене Микитюк Володимир і питав мене, чи не було в мене куцевого “Чорноти” та станичного “Грізного”. Я сказала, що ні. Тоді запитав мене, чи я не маю зброї. Я сказала, що маю, пішла до ліса і принесла руського кріса та дала йому. Цього кріса я знайшла в лісі і переховувала його. Тоді Володимир запитав, чи я не маю пістоля або гранат. Я сказала, що більше нічого не маю і він відійшов. Володимир приходив до мене ще три рази і питався, чи приходять повстанці, що він хоче з ними пов’язатися. Я сказала, що до мене ніхто не приходить. Пізніше я довідалась, що опер. працівник Тимофієв протягом місяця марта робив три рази засідку біля моєї хати. В першій половині квітня прийшов до нас Тимофієв і запитав мами, котрій дочці на ім’я Марія. Мама показала на мене. Тоді Тимофієв запитав мене, чи сюди переходять “бандити”, він казав, що недавно від Скальчук Олени втікало двох “бандитів”, ще хвилину він говорив і відійшов. Через три дні прийшов знова з 6-ма воєнними, почав говорити, а потім вигнав всіх з хати і залишилось тільки нас двоє.

Тимофієв говорив зі мною про те, чи сюди переходять “бандити”, також сказав, що знає про те, що я працювала з Бугайовим і треба, щоб я з ним працювала, а він за те буде мені платити. Я на те погодилась, тоді Тимофієв дав мені завдання, щоб я слідила, куди переходять “бандити”, до кого заходять, з ким контактуються, хто носить їсти та розвідку. Тоді Тимофієв списав мої анкетні та автобіографічні дані, написав заяву про співпрацю, яку я підписала і сказав, що я буду працювати під псевдом “Шпата”. Контакт між нами відбувався під час переходу опер. працівника тереном, а якщо я буду бачити квартируючих партизанів, то треба зголосити в Коломиї на МГБ, при цьому перестерігав мене, щоб виконувати працю конспіративно, але чесно. На це я відповіла, що я вже працювала і ніхто мене не підслідив. Тимофієв сказав, що якщо я буду добре працювати, то мені буде добре жити і на цьому ми розійшлися.

24.4.[19]48 р. Тимофієв переходив днем зі своєю групою в числі 7 чол. Перевіряючи хати, зайшов до мене і також перевірів. Опісля вигнав всіх з хати та розпитував мене, що я довідалась. Я сказала, що ходила два рази в ліс за дровами, при тому ходила корчами, шукала партизанів, але нікого не стрічала. Тимофієв подав мені ще деякі вказівки: щоб наслуховувати ввечері, де гавкають собаки, а потім старатись взнати, чого гавкали. Коли я підозріваю котрись хату, де б могли заходити партизани, то постаратись йти подвір'ям або дорогою, щоб можна бачити через вікно, чи немає кого, при тому можна стрінати їх по дорозі або на стежці, і коли стріну, то слідити, куди зайдуть. Коли я погодилася, він відійшов.

До дня 26.4.[19]48р. я нікуди не ходила, тільки щовечора виходила послухати, чи не гавкають де собаки. 26.4. прийшов до мене Микитюк Володимир, подав мені штафету, яку написав до мене “Чорнота”. В записці були списані люди, до котрих я маю зайти та зібрати харчі та що вони мають дати. Ці харчі я мала винести на означене Микитюком місце до ліса. 29.4.[19]48 р. від цих людей я мала дістати 2 кг сала, 35 шт. яєць та дві літри горілки. До господарів цих я ходила, але майже нічого не дістала.

Дня 29.4.[19]48 р. десь коло 10 год. дня, я злагодила трохи своїх харчів і віднесла до ліса на умовлене місце. Коли я прийшла, то побачила Володимира і ще 6-ох воєнних. Володимир взяв від мене харчі, а один із воєнних запитав мене, чи нема в селі совітів, інший питав, що нового, як живеться. Я відповіла, що добре. Тоді вони почали їсти, я стояла на боці і чула, як вони між собою говорили добре по-українськи. Між ними я пізнала одного

большевика, який ходив з групою Тимофієва. Коли я відходила додому, вони мені подякували, а Володимир підійшов за мною. Тоді я його запитала, що це за військо, він сказав, що не буду знати, бо це чужі. Тоді запитала його, де ті люди, про яких він мені говорив, а саме: “Чорнота”, “Грізний” і “Іжак”. Він відповів мені, що вони в другому місці. Також запитав мене, до кого я заходила за харчами і що хто дав. Я йому розказала і ми розійшлися. За вищеподаними вказівками, одержаними від Тимофієва, я слідила за партизанами. 12.5.⁷⁶ прийшов до мене Тимофієв і запитав, що нового. Я сказала, що нічого, тільки 29.4. носила їсти до ліса, де було 6-ть партизанів і між ними був Микитюк Володимир. Тоді Тимофієв запитав мене, звідки я брала харчі. Я розказала все, як було і на цьому ми розійшлися. Тоді Тимофієв сказав, щоб я другого дня, це є 13.5.[19]48 р. в неділю, пішла в с. Пилипи і стрінулася з Янишенко Параскою та Микитюк Петром з с. Пилипи і сказала їм, щоб вони по полудні прийшли до ліса на стрічу коло Кречка Івана, що на них буде чекати “Чорнота”, “Грізний”, “Воробець” та “Грабок”. Я так і зробила. Зразу Микитюк Петро сказав, що нікого не знає і нікуди не піде, але коли я сказала, що то ті, що були заскочені большевиками в с. Кропивищі і ти разом втік. Тоді Микитюк сказав, що піде. Коли мені запевнили обоє, що підуть, тоді я пішла додому. На місці стрічі не було повстанців, а був Тимофієв з групою, він чекав до вечора і ніхто не приходив. Після того Тимофієв прийшов до мене і сварився, що я вищезгаданим особам не говорила і тому вони не прийшли.

До 20.5. Тимофієв був у мене ще три рази, але я нічого не сказала, бо нічого не довідалася. Третього разу він прийшов з 8-ма воєнними десь коло 8-ої год. вечора і сказали мені збиратися. Коли я була зібрана, накрили мене палаткою і забрали до Коломиї на МГБ та зайшли на другий поверх. По якомусь часі, дали мені зелену спідницю, кітель, пас з п'ятираменною звізду, портопе, револьвер⁷⁷ “Наган”, два ладунки набоїв, гранату, пілотку з звізду та чоботи (з тим, що чоботи я мала свої, а ті, які мені дали, я не взувала). Я зібралась і чекала в одній кімнаті. Разом зі мною був Тимофієв і Березньов, вони говорили мені, щоб я познайомилася з повстанцями “Чорнотою”, “Грізним”, “Воробцем” та “Сірком”, запрошувала їх до себе в гості, приймала, добре до них відносилася, на їх бажання нічого не відмовляла. Оскільки вони будуть приходити, то я мала дістати дві літри горілки від

---

⁷⁶ У тексті: 12.4.

⁷⁷ У тексті: пістоль.

Тимофієва і давати їм пити, при тім задержувати їх якнайдовше, а ми зробимо засідку і полапаємо їх живими. Я сказала, що протягом якогось часу може це зробити.

Около 2-гої год. ночі я перейшла до другої кімнати, де застала 6-ох воєнних, які мали зі собою кулемет (Дехтярова), дві десятки СВТ, чотири автомати ППШ, один ППС. Група складалася з 8-ох мужчин, а я дев'ята. В групі був один капітан (назвиська не знаю), ст. лейт. Тимофієв, опер. працівник ст. лейт. Березньов. Між ними був ще один старшина, якому вони всі зголошувались (ступеня військового не знаю), та п'ять вояків. Одягнені були в нові уніформи, дехто в медалях, пагонах, тризубах та зірках. По дорозі зі мною говорив Березньов. Він говорив, що коли ми прийдемо до села, то щоб я говорила людям, що ми мали бій з большевиками коло с. Стопчатів і нас большевики там розбили, ми відірвалися від своїх та не можемо пов'язатися, що нам треба відпитати зв'язок або станицю і зв'язками долучити до своєї частини. Також сказати, що ми знаходимося тепер в такому терені, що нас люди не знають і нам дуже важко впадає справа з прохарчуванням, розвідкою і тому ми можемо стрінутись з большевиками і понести втрату.

Перший раз ми зайшли в с. Вербіж і по дорозі повернули до одного господаря. Надворі оставили двох воєнних, а інші зайшли до хати і говорили, що мали бій коло Стопчатова, нас большевики розбили і ми шукаємо зв'язку. Якщо би ви знали про зв'язок або станицю, то запровадьте нас. Господар казав, що не знає жодних зв'язків, ні станиць. Ми ще деякий час переконували господаря і я сказала, що ви скорше повели б большевиків на місце, де квартирують партизани, тому, що ми за вас боремося, щоб вам було добре жити, а ви нам не хочете допомогти. Коли ми побачили, що нічого не довідаємося, тоді почали говорити, щоби нам винесли їсти. Господиня відмовилася та почала казати, чого ми її вчепилися, тоді ми відійшли. По дорозі ми зайшли до другої хати, прийшовши сказали Слава Ісусу Христу, привиталися з усіма і капітан сказав до господині: "Вуйно, поведіть нас на зв'язок". Господиня сказала, що про ніякі зв'язки не знає. Тут ми вживали тих самих методів, що в попередній хаті і коли побачили, що не вдасться, просили, щоб вона винесла їсти, щоб було на цілий день. Зразу господиня відмовилася, а потім погодилася. Коли вже домовилися про харчі, тоді Березньов вказав місце і кличку. Кличка: господиня повинна три рази пугукнути, а у відповідь два рази. На цьому ми відійшли. Заквартирували на ланах в якихось корчах. Поставили одного стійкового з кулеметом, а інші постелили па-

латки і полягали спати. Десь около 9-ої год. стійковий умовленим знаком пов'язався з господинею, забрав від неї харчі і сказав прийти по полудні забрати горшки. Тоді підніс стійковий харчі на постій і під час снідання капітан запитав, як ця господиня несла так б[а]гато, стійковий сказав, що вона запросила собі другу до помочі. Березньов сказав, що добре бандерам дають їсти і почали сміятися, якщо б ця господиня знала, яких вона бандерів годує, то напевно не дала б їсти. По полудні господиня надійшла за горшками, стійковий подав і вона відійшла.

Коли провокативна група приходять на постій, ставлять одного стійкового, завданням якого є дивитися, чи не будуть де переходити “бандити” в уніформі або по-цивільному. На постій не заносять сіна, ані соломи, а стелять палатки. Невільно ламати жодних галузок. Коли курять папіроси, то недопалки ховають в кишені, також спалені сірники забираються зі собою. Невільно голосно говорити, або виходити на місця, де міг би хтось побачити. На постій нікого не допускається, найдалше – до стійкового. По полудні чистять зброю, уніформи, миються. При відході постій маскирується.

Під час нічної операції провокативна група в селі звечора, поки ще не сплять, ходить до хат і всякими підходами старається спровокувати людей [...], а ми відірвались від своїх і вже два тижні ходимо і шукаємо зв'язку і нема добрих людей, щоби нас справили на зв'язок або станицю. Також говорила про наші втрати, що ми доберемо собі хлопців з сіл, що ми не дивимося на втрати, а дальше боремося з большевиками, щоб їх вигнати і збудувати Українську Державу, щоб нам краще жилося, а ви не хочете направити нас на зв'язок. Ви скорше повели б большевиків. Я казала: “Боже, Боже, які то наші люди, ти за них борися, мучся, а вони не хочять допомогти, ані дати їсти. Совітам носять, а нас одна господиня до другої відправляє та все каже, що не знає, а хто буде знати, як не ви, ви тут живете і знаєте напевно”. Одна господиня сказала, що не має що дати їсти, тоді я сказала, як ви не маєте тепер що дати їсти, та це не весна і звернулася до капітана і сказала: “Друже командир, вона каже, що не має, що дати їсти”. Тоді капітан сказав: “Вуйно, винесіть нам їсти, що маєте. Ви знаєте, що бандерівці не вибирають, що дасте, то будуть їсти”. Господиня погодилася на те, що винесе.

Коли в селі вже сплять і ми до нікого не заходимо, йдемо переважно краєм села стрілецьким рядом дуже потихо. На мокрих і порошних місцях стараємося обійти, а коли не можна, то стараємося обійти на шпіцах чобіт. Через трави йдемо роз-

сипною з тим, що ноги підноситься досить високо і згори кладеться на траву тому, щоб не робити стежок і не зганяти росу. Курити або говорити взагалі невільно, порозуміваються легким шепотом. Ціла ніч переходить на перевірки бункрів, як стайні, шопи, обороги. Хати не провіряють, тільки легко підходиться під вікно і двері та кілька хвилин слухають. По перевірці відходять до слідуемого господарства. Одної ночі десь около 1-ої год. на віддалі півкілометра зачали гавкати собаки, тоді всі взяли зброю і почали бігти в той напрям. Я також витягнула пістоль з кабора, взяла в руку, а гранату в другу руку і бігла разом з ними. На віддалі 100 м ми розбіглись вправо і вліво, щоб окружити те місце. Тихо підходили до будинку і на знак старшини ми всі залягли та на животах підсувались під будинки. Коли підсунулись під будинки, тоді встало трьох воєнних і обережно підійшли під будинки та докладно провірили. По провірці ми всі встаємо, підходимо під будинки, а трьох іде будити господаря. Господар встає, світить світло і ми заходимо до хати. До хати заходить три старшини і я. Моїм завданням було перевірити мешкання. При перевірці я всюди дивилася, як шафа, скриня, бочки та інші місця. Також провіряю тих людей, що сплять. Розкриваю, питаю, що то за люди. Ті місця після мене вже ніхто не провіряв. Під час розмови з господарем ми йому говорили, що ми сиділи на засідці, чекали на большевиків і бачили, як вони зайшли на ваше подвір'я. Коли господар говорив, що він нічого не знає, то ми питали, чого гавкали собаки, тут вони мусіли бути. По скінченню перевірки ми швидко перевіряєм слідуемое господарство, різниця в тому, що до хати не заходимо. На такій роботі проходить нам ціла ніч. Часом перед днем зайдемо до одної або двох хат і коли починає світати, ми з села виходимо і йдемо провіряти корчі. Корчі провіряємо, доки не зробиться день. Коли вважаємо, що можуть нас побачити люди, заходимо на постій і квартируємо. Цілий час провокаційну роботу в терені проводили таким способом.

В с. Вербіж ми були 5-ть ночей і цілий час ходили на провокацію до 27-ох господарів, але нікого не спровокували, бо люди під час розмови висловлювались неприхильно до повстанців. П'ятої ночі десь около другої години ми пішли в с. Мишин. В цьому селі ми провокували людей чотири ночі. Другої ночі ми зайшли до одної хати, де мешкала вдова з дітьми і під час розмови з нею, нам вдалось її спровокувати. Вона сказала, що нас відпровадить до одної дівчини, яка знає зв'язок. Ми з нею домовились і вона нас відпровадила до тієї дівчини, котра мала завести нас на зв'язок. Ми з подвір'я цю жінку завернули додому, а самі зайшли

до хати. Там ми довго були, але нічого нам не вдалось довідатися. Вона все говорила, що не знає і ми дальше відійшли в село. Другої ночі майже цілу ніч ми бігали туди, де гавкають собаки і підходили та перевіряли як вищеописані місця, але нічого не знайшли. Коли замовляли харчі, то говорили тим людям, щоб нам дали розвідку, чи нема в селі совітів. Розвідку ми казали діставати від голови с/ради. За той час в с. Мишині ми були в 18-ох господарів на провокації. Четвертої ночі ми забрали ту господиню і дівчину, яка мала нам дати зв'язок, до Коломиї і замкнули до тюрми. Того дня, коли ми прийшли до Коломиї, деь коло полудня, дали мені другий уніформ, такий самий тому, що той був висмарований, дали пагони ст. лейт., я зібралася і пішла з воєнними в місто, а потім в кіно. З кіна вернулись та лягли спати і в третій годині ночі та сама група вийшла з Коломиї. Ми зайшли в с. Воскресінці, тут були дві доби в 9-ох господарів на провокації. Спровокувати не вдалось нікого. Звідтам ми перейшли ночею в с. Королівка, де також були дві доби. Були на провокації в сімох господарів, але нікого не спровокували. Третьої ночі, деь коло другої години, ми почули, що гавкають собаки. Бігли ми може з півкілометра, підсувалися, перевіряли господарства в той спосіб, як вищеподано, але нічого не було. Тої самої ночі досвіта ми перейшли в с. Корнич. Тут протягом трьох діб були в 16-ох господарів на провокації. Вживали тих самих підходів, що в інших селах, але спровокувати нам нікого не вдалось. Тоді ми відійшли до Коломиї. Тут я була дві доби, ходила з воєнними до кіна, в столовку і ходила по місті. На третій день я переодягнулася в своє вбрання, яке стояло на МГБ, Тимофіїв дав мені 2.000 крб. і я пішла додому. Коли я прийшла додому, мама питала, де я була. Я все розказала. Вдома я була 5-ть день. 5-го дня по полудні я знова пішла до Коломиї на МГБ. Коли я прийшла, мені дали уніформ і зброю і другої ночі та сама група в числі 9-ть осіб пішла в село Перерів. В цьому селі ми були чотири дні, в тім часі ми були в 25-ть господарствах на провокації, але нікого не спровокували. Четвертої ночі, деь коло 2-ої години по півночі, ми були на луках край села і почули, що хтось до нас зближається. Ми всі залягли. Я витягнула пістоль з кабора та гранату і коли передні крикнули: "Стій, хто йде!", то ті, які йшли, почали втікати, а ми почали стріляти. Я вибила з пістоля всі набої, заладувала другі і почала бігти разом з совітами за втікаючими, але вони повтікали. Тоді ми перейшли в с. Матіївці, там були три дні в 17-ох господарів, але нікого не спровокували. Звідтам пішли в с. Залуче. Там були два дні, ходили до 9-ох хат, також нікого не спровокували. Звідтам

пішли до Коломиї на МГБ. В Коломиї була я два дні, Тимофієв дав мені 500 крб. і я пішла додому. Потім приходив ще Тимофієв, але мама мене не пустила, сказала, що я хвора. Коли я мала йти на провокацію, Тимофієв дав мені масти, якою я закрасила собі волосся, щоб мене не пізнали.

На допиті Дранчук Марія сказала, що якби бачила схованого повстанця, то казала б йому, щоб вилазив, а якби бачила втікаючого повстанця, то стріляла б до нього. Коли я її запитав, що було б, якби тебе в бою вбили, то за що ти гинула б. Вона відповіла, що за ніщо інше, тільки за Сталіна. При переслуханні Дранчук Марії я запитав, чи вона на нас підвела совітів, коли б бачила, що ми десь квартируємо. Вона сказала, що так, бо нас особисто не знає.

Постій, дня 25.8.1948 р.

“153-КЛ”

Примітка: На підставі вищенаведеного протоколу Дранчук Марію віддано до розпорядження РЕВ СБ, дня 25.8.1948 р.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-13.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 23
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ІВАНА РАЧУКА З
С. ТРОСТЯНКА

24 червня 1949 р.

P-31.

Справа ч. 13/23
Рачук Іван
с/о РО МГБ кл. "Конус".

Почато: 22.6.1949 р.
Закінчено: 24.6.1949 р.

ПРОТОКОЛ

РАЧУК Іван с. Павла, нар. 1930 р.
в с. Тростянка Коломийського р-ну,
Станіславської обл., українець, 5 кл.
нар. школи, вільний, кушнір.

Я народився 1930 р. в с. Тростянка Коломийського р-ну, Станіславської області. По укінченню 7 літ я почав ходити до школи в родинному селі, де закінчив 5 клас. По укінченню школи я працював при родичах на господарці. В 1943 р. я пішов учитися на кушніра до Мельничук Йосифа в с. Тростянка. По двох роках науки в кушніра, я завів вдома свій власний кушнірський верстат. В 1947 р. я пов'язався із станичним "Іжаком", який назначив мене своїм інформатором. В 1948 р. "Іжак" зірвав зі мною контакт, з якої причини, я не знаю.

З початком травня 1948 р. в село прийшов оперпрацівник Тимофієв з групою. Воєнних залишив в с/радї, а самий прийшов до мене і викликав мене на пасовисько. Там ми посідали над ровом і Тимофієв почав мене розпитувати, як я називаюся, як мені живеться, де мій батько та чи я ще не женюся. При цїм дав мені закурити. Ми поговорили якийсь час і він відійшов від мене.

18 листопада 1948 р. вечером я був у свого сусїда, до якого після мене прийшло в хату 5 воєнних. Вони в хатї вибили мене і забрали зі собою та запровадили до господаря Іванищук Дмитра. По дорозї доказували менї, що я розліплював листївки. Запровадивши мене до згаданого господаря, сказали менї стеречи їх підводу і коня, щоб хто не вкрав, а самї пішли в село. За якийсь час вернувся од[и]н воєнний і забрав мене зі собою та запровадив до господаря Калиняк Василя. Тут я просидїв около 10 хвилин, цей воєнний, який привїв мене, сказав, щоб я відійшов до того господаря, де був та щоб дальше стерїг підводу і коня. Вернувши до господаря Іванищук Дмитра, ляг спати, а рано відійшов додому.

Дня 15.12.[19]48 р. до мене додому прийшов д[е]журний та сказав, щоб я зайшов до господаря Микитюк Остафія. Коли я прийшов до цього господаря, то застав в нього оперпрацівника Тимофієва і 6 воєнних. Коли я отворив двері, то побачив в кімнаті цивільного чоловіка, який стояв між большевиками. (Опис цивільного чоловіка: високий, бльондин, обличчя овальне, одягнений в кожушок). В той час Тимофієв крикнув на мене, не туди і взяв мене до другої хати почерез сіни. В кімнаті сказав мені сісти і почав мене розпитувати, як називаюся, по-батькові, коли уроджений, як мені живеться та чи не був в Донбасі. Я на все йому відповів та при тім сказав, що живеться трохи зле. Тимофієв дальше питав мене, як і за що мене арештували у Бірчак Василя. Я відповів йому, що рівно ж з вечером я зайшов до Бірчак Василя, а пізніше прийшло 5-ох воєнних і заарештували мене та побили, при тім говорили мені, що я розкидував листівки. На це Тимофієв сказав, що він так зробить, що тих, які мене арештували і побили, засудять. Потім почав мене питати, коли я стрічався з "бандитами", чи я знаю, де вони квартирують, хто їм допомагає та де їхні бункри. Я на те відповів йому, що я нікого не бачив і нічого не знаю. Тимофієв сказав мені іти додому, а коли буде потрібно, то він мене покличе на МГБ до Коломиї. На цьому ми розійшлися. По якомусь часі я дістав повідомлення, щоб 23.1.[19]49 р. я зголосився на МВД в Коломиї [до кімнати] під ч. 5. Прийшовши на МВД, я застав там 5-ох людей з мого села, які були також покликані на МВД, в якій справі, я не знаю. Це: Бірчак Марія, Чужак Гриць, Чужак Анна, Скальчук Параска і Бірчак Василь.

Опис кімнати ч. 5: 3x4 м, висока 4 м, долівка цементова, 2-є дверей, одні з коридора, другі до іншої кімнати, 1-но велике заграшоване вікно і 2 лавки.

В цій кімнаті я просидів від 8-ої год. ранку до 5-ої вечора. Тут ніхто нічого мене не питав, тільки прийшов Тимофієв і сказав мені, що зараз Тараненко візьме на переслухання. Сказавши це, вийшов. Я ждав до 5-ої год. вечора і мене ніхто не покликав. В 5-ій год. я пішов додому.

Дня 17.2.1949 р. я зістав арештований опергрупою Андрушенка в числі 5 осіб. Озброєні: ручний кулемет, 3-ри автомати і 1-н кріс. Під час арештування я був у сусіди Рибак Марії. Андрушенко ідучи з Коломиї, повернув до цієї господині і сказав мені, щоб я його завів в с. Пилипи. Я зібрався, вийшов на дорогу, де стояла фіра, тоді Андрушенко сказав мені сідати на фіру і ми поїхали в с. Пилипи. Доїхавши до господаря Микитюк Остафія, Андрушенко сказав стати і запровадив мене до хати цього господаря. В хаті я застав двох воєнних, яким Андрушенко сказав ви-

йти, а сам заслони́в вікно і сказав мені сі́дати на крісло. Тут почав мене питати, як моє ім'я, назвисько, по-батькові, рік народження, місцевість, освіта, фах. Те все, що я йому оповідав, він собі записував. Потім спитав мене, відколи я маю зв'язок з "бандою". Я відповів йому, що я не маю жодного зв'язку з "бандою". Андрушенко повторяв те саме кілька разів, що я маю зв'язок з "бандою".

Але я до цього не хотів признатися. Тоді Андрушенко почав мене бити кулаками в шию та по лиці і даліше допитував, відколи я маю зв'язок з "бандитами", де я стрічався зі станичним "Іжаком", коли розліплював листівки. Я до цього даліше не хотів признатися. Андрушенко тоді знова почав бити палицею по плечах. На це надійшов Тимофієв, привитався з Андрушенком, а на мене почав сильно кричати та називати мене бандитом, доказуючи мені про те, що я дістав від "Іжака" годинник в дарунку та що розліплював листівки, вивішував прапори та що дістав інструкції від станичного "Іжака", як писати звіти і я ті звіти носив "Іжакови" до бункра. Я даліше до нічого не хотів признатися. Тоді Тимофієв почав на мене ще дужче кричати, називати бандитом та намахнувся мене вдарити. При цім сказав, що я знаю кожну "бандитську" дірку і якщо я не розкажу про це, то мене засудять на 25 літ тюрми. Я до нічого не признавався. Після цього Тимофієв сказав до Андрушенка, що відходить і викликав його до сіней та щось з ним говорив. По якомусь часі Андрушенко вернувся до хати і даліше почав мені доказувати те саме, що Тимофієв. Я взагалі до нічого не признавався йому, за що Андрушенко почав мене бити кулаками в шию, по обличчю і по плечах. Потім почав переконувати мене, що коли я признаюся, мені нічого не станеться і буду жити вдома, а якщо не признаюся, то мене засудять на 25 літ тюрми і я там зогнию, а родину мою вивезуть на Сибір. Опісля сказав мені, що йде спати, а за годину я маю його збудити. Коло мене залишив стійкового та наказав йому, щоб мене поставив на струнко і не дозволив мені ані спати, ані рухатися, а також, щоб самий не заснув, бо як арештований втече, то його розстріляє.

Коли пройшло 2 години часу, стійковий збудив Андрушенка, який сказав стійковому закликати всіх воєнних до хати. Стійковий закликав воєнних в хату, вони всі вдягнулися в білі халати, а також Андрушенко дав мені білий халат, щоб я убрався. При цім сказав мені, що я піду з ними до Коломиї. Як ми вийшли з хати, Андрушенко сказав до мене, коли я буду втікати, то застрілить як пса. Ми пішли в напрям с. Пилипи та зайшли до господаря Француз Василя. Андрушенко розбудив його і мене запровадив в хату, мені сказав лягати на лавицю, а господареві вийти до другої кімнати, рівно ж воєнним сказав також вийти. Тоді Андрушенко засло-

нив вікно, сам сів коло стола, а мені сказав стати, руки тримати попри себе і не рухатися. Потім сказав мені, щоб я признався до того, що дістав від “Іжака” годинник і чоботи. Я до цього не признавався. Він допитував мене до 7-ої год. рано, однак я йому нічого не зізнав. Потім ляг спати, а коло мене залишив стійкового, який сказав мені стати серед хати та обернутися спиною до вікна. Я так простояв цілий день до 4-ої години. В 4-ій годині Андрушенко встав та даліше почав мене питати, хто дав мені годинник, хто припоручував вшати прапори, розліплювати листівки, хто дав мені інструкції, як писати звіти і куда я носив звіти станичному. Я до нічого не признавався. Тоді Андрушенко почав мене сильно бити та грозити тюрмою і я був змушений до всего признатися. Коли я йому все розповів, він мені сказав, що я за те суджений не буду і родина буде спокійно жити вдома, але я мушу погодитися на співпрацю з органами МГБ. При цім почав мені з’ясовувати, що Рад. Союз сильний, покінчив з Німеччиною і Японією, а осталося тільки покінчити з “бандою”, яка перешкоджає нам вести працю та культурно розвиватися населенню. Коли ми знищимо “бандитів”, тоді нам краще буде жити. Якщо ти погодишся на співпрацю з орг. МГБ і будеш слідити за “бандитами”, тоді ми їх скорше знищимо, а ти оправдаєш себе перед рад. владою за свої проступки. За добру роботу одержиш багато грошей, а я від себе дам тобі чоботи, штани, блюзу, як презент. Ти будеш мати можливість поступити на яку схочеш роботу, або вчитися. Дальше сказав він, що тим, які нам допомагають, рад. влада винагородить їх грішми і родина їх буде забезпечена на ціле життя. При цім Андрушенко почав мене уговорювати, щоб я погодився на співпрацю. Я якийсь час вагався, чи погодитися чи ні, а він тоді почав мене лякати тюрмою і за-сланням, і я був змушений погодитися на співпрацю. Тоді Андрушенко сказав, що про мою співпрацю з орг. МГБ ніхто не буде знати і я не смію про те нікому признатися, навіть братови рідному, а коли б я кому-небудь признався, то він сам мене розстріляє. Після цього прочитав протокол мого зізнання та сказав мені на те все підписатися. Коли я підписав заяву про співпрацю, Андрушенко сказав мені, що я повинен виконувати свій обов’язок чесно, совісно і точно, а в разі невиконання своїх обов’язків, то буду суджений після рад. законів. Я запевнив його, що буду все виконувати як слід. Опісля дав мені псевдо “Конус”, а контакт з ним сказав, що встановить тоді, коли слідуєчий раз прийде в село і зайде до мене додому. Потім сказав мені, коли я верну додому, то не смію нікому признатися, що тут було. “Бандити” можуть тобі грозити смертю, то всеодно ти не смієш їм признатися про співпрацю, бо коли признаєшся, то вони тебе уб’ють, а якщо вони тебе не уб’ють, то я сам тебе розстріляю. Опісля дав мені слідуєчі завдання:

1. Розвідати, де “бандити” зимують та в кого мають бункри.

2. До кого заходять, хто їм допомагає харчами, хто пере білля. Бо там, де перуть білля, може бути бункер.

Допит тривав одну добу. Вечером Андрушенко відпустив мене додому. При відході подав мені руку та побажав успіхів у моїй роботі. Вдома я робив заходи, щоб дечого розвідати і на першій стрічі з Андрушенком зголосити.

Дня 23.2.[19]49 р. Андрушенко з групою в числі 4 чол. переходячи коло моєї хати, вступив до мене нібито напитися води. Воєнних залишив на подвір'ю, а сам увійшов в хату. Я в той час був самий вдома. Він подав мені записку та сказав, що там є написано, де й коли вийти на стрічу. На стрічі поговоримо дещо більше, а тепер я відходжу через те, щоб не було підозріння, чому я довго затримався в хаті. По відході Андрушенка я прочитав записку, в якій було написано, щоб я цього вечора в сьомій годині вийшов на стрічу до Андрушенка коло хати Гураль Анни. Я ще за дня пішов до господаря Мельничук Йосифа, а як почало смеркатися, я від нього пішов на означене місце стрічі, де я чекав до 9-ої години. Андрушенко не приходив на стрічу і я пішов додому.

Дня 3.3.1949 р. вечером прийшов до мене Андрушенко, чому я не приходив на стрічу 23.2.[19]49 р., яку він мені призначив. Я сказав йому, що на стрічу я ходив і чекав до 9-ої години, там нікого не було і я пішов додому. Андрушенко сказав, правда я запізнився на стрічу і при цім почав мене питати, що я розвідав за цей час. Я відповів йому, що не розвідав нічого, а на дальше буду старатися щось розвідати. На цій стрічі Андрушенко дав мені слідуєчі завдання:

1. Розвідати, де “бандити” часто квартирують і в кого мають бункра.

2. Котрі люди їм допомагають харчами.

3. Що говорять хлопці між собою та чому не хочуть іти в Донбас.

4. Добре приглядатися і слухати, що хто робить, куди ходить та що говорить.

Я дав йому слово, що буду старатися дещо розвідати. Він назначив мертвий пункт коло школи під зломаним хрестом, через який ми мали пов'язуватися записками. Я про все розвідане мав написати і записку покласти під хрест, а коли б там була яка записка від нього, я мав забрати і по прочитанню знищити. Після цього Андрушенко від мене відійшов.

Я дальше старався розвідати про повстанців та мені не вдалося. Між хлопцями я розвідав, що вони не хочуть іти в Донбас через те, бо там тяжка робота і немає що їсти та в короткому часі буде війна, то краще залишитися вдома. Те все я написав в

записці, яку положив на умовленому місці під хрестом, де була зроблена ямка і заложене бляшане пуделко, а зверху накривалося каменем. Записку я положив 8.3.1949 р.

Дня 18.3.[19]49 р. Андрушенко з трьома воєнними переходив почерез пасовисько коло моєї хати, побачивши мене, закликав до себе та сказав. Треба частіше відвідувати умовлене місце та краще ставити роботу. Не говорячи більше нічого, відійшов від мене.

Дня 28.3.[19]49 р. я положив записку на умовлене місце, в якій було написано, що коло могили в с. Тростянка переходили 2-ва "бандити" і що до Бірчак Софії дуже часто заходять "бандити".

Дня 4.4.[19]49 р. я [...] зістав залапаний большевиками, які ловили хлопців в Донбас. Вони запровадили нас до госп. Бірчак Василя та залишили одного стійкового, а самі пішли в село. Я тут посидів около години і надумався втікати. Роздягнувся до сорочки та попросився в стійкового, щоб мене випустив надвір. Сійковий на це мені дозволив. Коли я вийшов надвір, побачив, що стійковий за мною не виходить, я втік.

Дня 31.3.[19]49 р. около 1-ої год. в полудне до мене додому прийшов Андрушенко. Я в той час був на подвір'ю. Він привитався зі мною і ми сіли коло плота на лавку. Тоді він почав мені говорити, що я за цілий час нічого не розвідав та немає з мене жодної користі. Для того, щоб я себе оправдав, мушу вислідити, в кого "бандити" мають бункер. Якщо висліджу, в кого є бункер, то окрім того, що я себе оправдаю, він дасть мені ще 600 крб. Я дав йому слово, що бункер віднайду, бо я вже трохи орієнтуюся, в кого може бути бункер. Андрушенко тоді спитав мене, в кого може бути бункер і по чім я орієнтуюся. Я на те йому відповів, що бункер буде напевно в Гураль Анни, а орієнтуюся по тім, що вона колись справляля вечерниці, а тепер їх не справляє і не хоче, щоби хтось до неї заходив. В неї раз назавши фіртка від города замкнена, одного разу я був в неї коло хати і хотів вийти фірткою на город, то її дівчина мене туди не пустила, а сказала, щоб я йшов на пасовисько. Одного разу я переходив стежною коло її хати, це було вечером і бачив у неї в хаті 3-ох "бандитів", які умивалися. Андрушенко це все вислухав і дав мені слідуюче завдання:

Обов'язково вислідити цю криївку, на котрому місці і чи там сидять "бандити".

Опісля сказав мені, щоб я вдома не ночував, а в Олексюк Марії і коли я буду йому потрібний, то він там віднайде. Олексюк Марії я мав говорити, що криюся тому, щоб мене не взяли в Донбас. Після цього Андрушенко від мене відійшов.

По цій стрічі з Андрушенком я почав добре слідити за криївкою. Кілька разів ходив під хату Гураль Анни, щоб уточни-

ти, чи дійсно є у неї криївка і чи хтось там сидить. Прийшовши 12.4.[19]49 р. вдень до Гураль Анни на подвір'я, завважив, що під стайнею є якась чорна пляма і камінь над нею легко стояв. Запримітивши це, я хотів відійти, а господиня здержала мене та просила, щоб я зайшов в хату. Я в хату не заходив, а відійшов додому. Вечером я пішов ночувати до Олексюк Марії, де застав трьох цивільних хлопців, які також прийшли там ночувати через те, що скривалися від Донбасу. Це були: Бірчак Василь, Старчук Михайло і мій брат Рачук Василь. Десь около 8-ої години вечора надійшов Андрушенко з групою в числі 8 чоловік і нас чотирьох забрав з собою до господині Бірчак Параски. Там сказав нам стати під стіною і по одному кликав у хату на переслухання. Першого покликав мого брата Василя та по 5-ох годинах звільнив, потім закликав Бірчак Василя, якого затримав около 10 хвилин і відпустив додому. Опісля покликав мене і коли я ввійшов в хату, він відразу запитав мене, як провів розвідку. Я сказав, що добре і я є точно орієнтований, що в Гураль Анни є бункер. Тоді Андрушенко запитав, на котрому місці і як я його запримітив. Я оповів йому, що сьогодні був на подвір'ю в Гураль Анни і запримітив під стайнею коло стіни дірку, на якій камінь легко стоїть, потім я орієнтуюсь, що на тім місці є бункер, а та дірка, то напевно вентилятор. Андрушенко це все вислухав і сказав мені, щоб я відходив додому. Я вернувся назад до тієї господині, звідки мене взяли і там переспав до рана. Ранком 13.4.[19]49 р. большевики зробили наскок на хату Гураль Анни. Андрушенко зайшовши до неї до хати, оглянув її зсередини, потім вийшов надвір, обійшов довкола хату, вдарив кілька разів по землі залізним дручком та сказав, що тут гудить земля, напевно є бункер. Потім пішов під стайню, оглянув підмурок, вийняв з нього камінь, під яким був вентилятор. Тоді сказав до господині, щоб отворила вхід. Вона відкрила вхід, але там не було нікого. Большевики звідтам забрали десятизарядку, 5 книжок, бейфонів на 100 крб., 30 примірників літератури, 2-ві палатки, 200 шт. зшитків, 15 знімков, 3 пари білля і 3-ри халати.

Заввага: Гураль Анну засуджено на 25 років тюрми, а господарство її зліквідували.

Дня 23.4.[19]49 р. прийшов до мене додому Андрушенко, викликав мене поза хату і дав мені 475 крб. за те, що вислідив криївку. При цім сказав, що на другий раз дасть більше грошей, бо тепер не має. На цій стрічі він дав мені слідуюче завдання:

Розвідати, де криється Гураль Анна⁷⁸, в якій знайшли бункер і хто перетримує її корову.

Після цього Андрушенко відійшов.

---

⁷⁸ У тексті: Ольга.

Дня 3.5.[19]49 р. я залишив записку на умовленому місці, в якій було написано, що корова Гураль Анни знаходиться в с. Пилипи, але назвиська цього господаря я не знаю.

Дня 16.5.[19]49 р. я залишив записку на умовленому місці, в якій було написано, що я бачив, як переходило 4-ох “бандитів” з с. Тростянка почерез Селище і пішли в напрям с. Пилипи. Що в Бірчак Софії квартирували “бандити” і правдоподібно в неї є бункер під стодолюю. Внаслідок мого доносу Андрушенко зробив перешук у господарстві згаданої господині, але не знайшов нічого.

Дня 28.5.[19]49 р. я залишив записку на умовленому місці, в якій було написано, що я бачив, як дорогою коло моєї хати переходило 2-ох “бандитів”. Рівно ж “бандити” часто переходять дорогою попід Лазі. Після мого доносу Андрушенко на тих місцях робив засідки.

Дня 5.6.[19]49 р. я залишив записку на умовленому місці, в якій було написано, що я довідався від свого брата, що через пасовисько переходили 3-ри “бандити”, які стрінулися з цивільними хлопцями коло могили. Вони відкликали набік Гураль Михайла та щось з ним говорили. А я самий бачив, як переходили 3-ри “бандити” з напрямом Лазів в с. Тростянка.

Дня 16.6.[19]49 р. я залишив записку на умовленому місці, в якій було написано. Я довідався від Бірчак Василя, що 13.6.[19]49 р. переходили 3-ри “бандити” стежкою коло школи. А 12.6.[19]49 р. я сам бачив 3-ох “бандитів”, які йшли з Лазів в с. Тростянка. Та що “бандити” найбільше квартирують в Мішівках на середньому горбі.

Дальше працювати мені приходилося тяжко, бо мене населення підозрювало в агентурній роботі.

Допитував: “Муха”.

Зізнав: “Конус”.

Заввага: Протокол вповні не вичерпаний, слабо розвинена вербовка і інструктаж.

“127”.

Протокол перебито у 9 примірниках.
1 примірник в архів.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-6.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 24
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ГРИГОРІЯ ГРИГОРЧУКА З
С. ДЯТКІВЦІ

7 липня 1949 р.

P-31.

Справа ч. 16/26
Григорчук Гриць
с/о гор. МВД
кличка "Затвор".

Почато: 6.7.1949 р.
Закінчено: 7.7.1949 р.

ПРОТОКОЛ

ГРИГОРЧУК Гриць с. Петра,
урод. 1931 р. в с. Дятківці
Коломийського р-ну, українець,
освіта 5 кл. нар. школи, вільний,
нач. істребительного батальйону
с. Дятківці.

Я уродився в с. Дятківці 1931 р. і виховувався коло своїх батьків. По укінченню 7 літ я почав ходити до школи в своєму селі.

В час польської окупації я не укінчив 2 кляси. З приходом большевиків в 1939 р. я школу залишив тому, що мої батьки були бідні і не мали змоги посилати мене далше до школи.

З приходом німецької окупації в 1941 р. я знова почав ходити до школи і вписався до третьої кляси в Коломиї. До третьої кляси вписався тому, що перед тим підготовлявся самий. За німецької окупації я покінчив 5-ту клясу і більше не ходив, а допомагав вдома мамі в роботі.

В м. квітні 1944 р. в мойому селі був застій фронту і я з ріднею був евакований в запілля большевицьке, в с. Волчківці Заболотівського р-ну. Там перебував 4-ри місяці і в м. серпні повернув додому та працював коло господарки.

Дня 25.3.1946 р. я вступив до роботи в с. Дятківці до фабрики паперу. В тій фабриці я вчився на механіка коло складування машин. Коло тої роботи працював я до м. жовтня 1948 р.

Протягом 1948 р. до моєї сестри ходив участковий з міліції, який був призначений на село Дятківці і я з ним дуже часто стрічався. Він мене підмовив, щоб я вступив до стрибків. Я мав до цього охоту і вступив.

Дня 20.10.1948 р. я вписався добровільно до стрибків і там мені дали зброю та змісця назначили начальником стрибків. В тому часі було вже зорганізовано 25 стрибків, а саме: Григорчук Григорій с. Петра – начальник стрибків, Довганюк Микола – заступник нач. стрибків, Харабарук Славко с. Федора, Довганюк Петро с. Дмитра, Островський Петро, Вінтоняк Микола, Харабарук Ілько, Григорчук Дмитро, Онофрійчук Дмитро, Слободян Михайло, Вінтоняк Василь с. Петра, Капуляк Федір, Григорчук Михайло, Зорінчук Володимир, Зорінчук Петро с. Миколи, Рогович Мирон с. Дмитра, Капуляк Василь с. Миколи, Прокіпчук Славко, Довганюк Іван с. Івана, Кутурлаш Петро, Вінтоняк Дмитро, Харабарук Федір, Козак Петро, Долько Роман, Онишко Зенон.

Нашим завданням було охороняти село від крадіжки, слідити, чи не приходять в село “бандити”, а коли приходять, то вбивати їх, ходити ночами на засідки, брати участь в організації колгоспу.

За цілий час я з своїми стрибками не робив жодних засідок, бо стрибки не хотіли мене слухати тому, що боялися проявляти свою активність.

Дня 13.1.[19]49 р. я із своїми стрибками в Харабарук Славка напилися горілки і там посварився з ними тому, що не хотіли виконувати моїх заряджень і при тому я вдарив крісом до землі та зломив приклад. Мене мої стрибки добре набили та нагнали додому. Я йдучи дорогою додому по дорозі падав і забив цівку глиною. Мені прийшло на думку вистрілити собі. Я вистрілюючи, розірвало мені цівку. Другого дня відніс я кріса на станицю стрибків і там стрінувся з участковим Козаруком, який списав на мене акт. Крім того, написав рапорт до начальника [РО] МВД Політицького. Я перебував дальше в стрибках і ніхто нічого мені не казав.

Дня 25.2.[19]49 р. участковий Козарук та лейт. з [РО] МВД, якого мені прізвище невідоме, прийшли в село та забрали від усіх стрибків зброю, а також і мого поломаного кріса.

Дня 13.3.[19]49 р. мене повідомлено, щоб я явився на МВД до Коломиї.

Дня 14.3.[19]49 р. я явився в МВД до Коломиї і мене запровадили до кабінету Політицького. В кабінеті застав я Політицького, який сказав мені сідати коло стола напроти нього.

Опис кабінету: 4х3 м, 7 лавок розміру півтора метра, 1 стіл, 3-ри крісла, піч, 2-оє дверей, 1 вікно звернене на північ, на стінах портрети.

Опис нач. [РО] МВД кап. Політицького: вік около 30 літ, ріст низький, фігура груба з великим животом, плечі широкі рівні, волос чорний, зачіска догори, чоло високе рівне, очі сиві, ніс малий

рівний, рот широкий, уста великі виступаючі, зуби великі густі, на верхній щоці з лівого боку од[и]н золотий зуб, борода широка з ямкою, шия коротка груба, говорить чисто по-руськи.

Політицький сказав подати свої анкетні дані і спитав, що коло мене нового. Я подав йому анкетні дані і сказав, що немає нічого нового, а працюю далі у фабриці паперу. Тоді він спитав мене, чи не приходять “бандити” в с. Дятківці і не заходять до господарів. Я відповів, що про “бандитів” не знаю тепер нічого. Політицький спитав мене. То ви Григорчук були начальником істребительного батальйону. Я відповів, що так. На запитання, чому я проводив між стрибками саботаж і хуліганів, я відповів, що це є неправдою. Тоді він сказав, як ви не саботували, та ж ви зі своїми стрибками не зробили жодної роботи, ви лише ходили з хати до хати та пили горілку і при тому билися із стрибками, де навіть знищили свою гвинтівку. Я сказав, що із стрибками зайшов до Харабарука Славка, який дав нам горілки, де ми напилися до безтями і при тому стрибки довели мене до того, що я посварився з ними тому, що не хотіли іти зі мною на засідку. Політицький викричався на мене брудними словами і спитав, чому я поломив кріса. Я сказав все по правді, як воно було. При цім мені сказав, ти маєш зв’язок із “бандитами”. Я від цього категорично відмовлявся і говорив, що “бандити” мені не довіряли тому, що в 1948 р. прийшли до мене “бандити” і я їх не хотів впустити до хати, а стріляв через вікно до них. “Бандити” в той час стріляли до мене до хати. Політицький підчеркнув мені, що коли б я не мав зв’язку з ними, то вони вже давно б мене повісили. Я далі відказувався, що з “бандитами” не маю нічого. Пізніше Політицький говорив, чому я далі проводив хуліганство. Я сказав, що мені давали горілки і тому не пам’ятав. Отже ж за те, що ти поламав кріса, я тебе посаджу на 5 літ тюрми. Я настрашився, бо бачив, що він говорив серйозно. При цім мені сказав, що ви молоді і я вам дам таку працю, щоби ви свою кару виправдали вмісті, отож треба погодитися на співпрацю з орг. МВД. Я сказав, що погоджуюся на співпрацю та буду виконувати всі обов’язки, які мені доручите. Начальник сказав написати мені заяву про співпрацю, але тому, що я не вмію добре писати, він написав самий, а дав мені лише підписати. По прочитанню заяви дав кличку “Затвор”. Моїм завданням було:

1. До 20-ть день убити одного “бандита”. Отже ж тепер “бандити” ходять по одному, або по два чоловіка. Я даю кріса, з якого ви можете вбити. Коли вони підходять до вас, тоді робіть крик, а вон[...] і через вікно вбивайте. Якщо буде їх більше, то решта

буде втікати. Якщо б не приходили до вас, то нічю слідить на таких місцях, де можуть вони переходити. Якщо побачите, то одного вбивайте і втікайте. В тому часі, коли будемо чути ваші стріли, то наші війська туди прийдуть та цим замаскуємо, що ви убили.

2. В селі довідуйтеся від людей, чи не приходять “бандити”, де квартирують, до яких людей заходять, хто з ОУН має зв’язок та хто допомагає. Про це повідомляйте мене.

3. Коли ви будете мати зброю і коли лейтенант Васильов буде у вашому селі, то ви будете водити його на засідки.

4. Ви робите у фабриці паперу, там слідьте за робітниками, що говорять і чи не забирають папір для “бандитів”. Слідити, хто з робітниками переговорює та котрі між собою дуже добре живуть. Одним словом слідьте за всіма проявами руху, які можуть бути проти радянської влади.

Зв’язки мали відбуватися два рази в тиждень, в понеділок і п’ятницю, на МВД в Коломиї о годині 24-ій. Крім того, стрічі на умовлених місцях в Дятківцях коло бровара, фабрики паперу, де приходив сам начальник по-цивільному, або з групою бійців. Також сказав мені, що можу передавати відомості через участкового Козарука.

Дня 9.4.1949 р. я довідався від робітника Зорінчука Михайла, що у нього були “бандити”. Я про це повідомив Політицького, який сказав мені, що другого вечора буде в Дятківцях група Васильова та я їх маю відвести на те місце, де були “бандити” на засідку.

Дня 10.4.[19]49 р. вечером Васильов із групою большевиків в числі 12 чоловік стрінувся зі мною коло тартаку в Дятківцях. Я пішов з ним на те місце, де він розложив засідку. Засідка була розложена понад Млинівкою у віддалі боєць від бійця 10 метрів, а самий Васильов сидів зі мною. Ми пересиділи від вчасного вечора до 4-ої години рано, але безуспішно. Я пішов додому, а Васильов відійшов з групою до Коломиї.

Опис лейт. Васильова: вік около 28 літ, ріст високий, тонкий, плечі вузькі рівні, волосся темно-русяве, зачіска догори, чоло рівне низьке, очі сиві, ніс довгий тонкий з горбиком, рот вузький, уста великі виступаючі, зуби малі густі, борода широка довга, догори піднята, шия тонка довга з виступаючим яблечком, ноги криві. Говорить чисто по-руськи.

Внаслідок мого донесення, Васильов з групою і я разом з ними робив три рази на тому місці засідку, але безуспішно.

Дня 24.4.[19]49 р. я довідався від Онофрійчука, який мешкає біля бровара, що до нього приходили “бандити”, які забрали хліб

і сало. Про це я зголосив Політицькому, який вислав Васильова до мене, щоб я водив його на засідку. Там сиділи ми на засідці протягом одного тижня, але було безуспішно.

Дня 8.5.[19]49 р. я довідався від Куцуляка Івана, що він стрічався із “бандитами” в лузі коло фабрики паперу. Я про це зголосив Політицькому, який також вислав Васильова, щоб я з ним робив засідку на цьому місці. Ми робили три ночі засідку, але безуспішно.

Дня 26.5.[19]49 р. працюючи у фабриці я підслухав, що Федасюк Петро і Бернящук Степан змовлялися в машину, яка виробляє папір, вкинути залізну штабу, щоб цим її знищити. Про це повідомив я Політицького, який прийшов до мене вдень на умовлене місце в с. Дятківці коло бровара.

Внаслідок мого донесення большевики згаданих арештували і вкоротці звільнили.

Дня 9.6.[19]49 р. дівчата, які працювали зі мною на фабриці, а саме Рублевська Броня і Григорчук Катерина вкинули до млина, який перемелює папір камінь, внаслідок чого поломився зовсім млинок. Про це зголосив Політицькому на стрічі в Коломиї коло ратуша.

Дня 28.6.[19]49 р. я довідався від Фенюк Параски, яка мешкає в Дятківцях коло тартаку, що у неї було 2-ох “бандитів”. Про це зголосив я Політицькому, який другого дня вислав до мене Васильова з групою, якого вів я на засідку на те місце, де були “бандити”. Там просидів протягом 5-ть днів і двох вечорів ходив два рази.

Дня 1.7.[19]49 р. я довідався від Харабарук Марії, що нічною приходили до неї “бандити”, але вона не хотіла впустити їх до хати. Про це я зголосив Політицькому в його кабінеті. Другого дня Васильов прийшов до мене і сказав, щоби я провадив його на засідку. Успіхів не було жодних.

Допитував: “130”.

Зізнав: “Затвор”.

Протокол перебито у 9 примірниках.

1 примірник в архів.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-3.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

Печеніжинський район (ч. 2) (№ 25-32).

№ 25 ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ПАРАСКИ ГОРЕЦЬКОЇ З С. ПЕЧЕНІЖИН

13 грудня 1948 р.

P-31.

Справа:
Горецька Параска д. Юри
с/о РО МГБ
кличка "Обком".

Почато: 7.12.1948 р.
Закінчено: 13.12.1948 р.

ПРОТОКОЛ

ГОРЕЦЬКА Параска д. Юри,
урод. 1923 р. в с. Печеніжин
Печеніжинського р-ну, українка,
освіта: 1 кл. нар. школи і вечірні
курси, заміжна, рільничка.

По укінченню 7-м літ я почала ходити до школи. Укінчивши одну клясу, я більше до школи не ходила тому, що мої батьки були бідні і посилали мене пасти вівці. До 17-ть літ я пасла вівці та допомагала родичам коло господарки. В тому часі я запізналася з Лещуком Юрою, який до мене ходив та думав зі мною женитися. Я від нього мала дитину. Тому, що в той час вибухнула польсько-німецька війна, нашу територію зайняли большевики. З приходом большевиків, мій наречений втікає до Німеччини, а я дальше залишилася вдома коло своїх родичів. Я дуже бідувала через малу дитину і пішла до жидівської школи за уборщицю і там працювала цілий час за першої большевицької окупації аж до приходу німців.

З приходом німців я дальше пішла працювати уборщицею до тої самої школи, в якій працювала попередньо, але що там вже ходили тільки селянські діти.

В м. травні 1942 р. нічею, до мене додому прийшло 2-ох німців і забрали мене до Німеччини. З дому запровадили мене на українську поліцію, де я просиділа од[и]н день. Коли протягом того часу німці налапали около 20 осіб, нас відставлено на ста[н]цію, позамикано до вагонів і ми від'їхали до Коломиї

до Арбайтсамту. Там просиділа я од[и]н день і другого дня около 170 осіб відправлено нас до Станиславова. Приїхавши до Станислава, нас запровадили до лягера, в якому в той час знаходилося 900 осіб. В тому лягері я перебула два тижні і по двох тижнях нас транспортом відправлено до Львова. У Львові знова дали нас до лягеру і там брали до комісії. Хто був здібний до роботи, того давали до куп і знова завертали до лягеру. По двох тижнях нас заладували до транспорту і ми від'їхали до Німеччини. За 7-м день доїхали до Кракова.

Приїхавши до Кракова, цілий транспорт розділювали на групи по 25 осіб. Там німці забирали собі хто кого сподобав. Мене забрала німка і я з нею заїхала до міста Ріжніц⁷⁹. Німкеня мене змісця перебрала у свій одяг та приділила до доення коров і роботи на полі. Тут я працювала до капітуляції Німеччини. Тому, що в тому місці велися ще бої, все населення, яке там мешкало, большевики забирали до Польщі до підсобного хазяйства. В м. Брецлаві я запізналася з ст. лейт. Кодонцовим Василем, який знаходився на пересильному пункті, де мене було залишено як дольмичерку. При цім я була коханкою згаданого [ст.] лейтенанта, який сказав мені вписатися до комсомолу.

Дня 2.5.[19]45 р. я вступила в комсомол та дальше волочилася із згаданим [ст.] лейтенантом. Там я перебула 7 місяців і згаданому [ст.] лейт. прийшов наказ з цього місця від'їздити. Він нічого мені не сказав, а ночею забрав мої чемодани, в яких знаходилися всі мої речі і від мене втік. Тут мене вже не було потрібно як дольмичерки і я не мала з чого жити та була змушена їхати додому. Виїхавши з Брецлава, приїхала до Перемишля і ще не було можливости їхати поїздом тому, що в той час переселявали українців з Польщі. Посторонніх людей в той час до поїзду не приймали. Я була змушена перейти кілька станцій за Перемишлем і там змішалася між переселенців та в той спосіб приїхала до Коломиї.

Дня 15.9.[19]45 р. я прийшла додому і в три дні зголосилася на міліцію до начальника Соловйова.

Опис кабінету нач. Соловйова: заходиться з півночі коридором в другі двері направо. В [з]алі була шафа, яка стояла між вікнами, двоє вікон звернені на полудне, чотири крісла, од[и]н стіл, коло якого сидів мол. лейт. Соловйов.

Опис мол. лейт. Соловйова: вік около 28 літ, ріст низький, фігура груба, плечі рівні, волос рудий, зачіска догори, очі сиві, ніс довгий орлиний, уста великі виступаючі, зуби великі густі

---

⁷⁹ Міста з такою назвою не виявлено.

і зпереду у верхній щоці не було одного зуба, а з лівої сторони од[и]н срібний зуб, борода піднята догори, шия коротка груба. На обличчю з правої сторони має шрам від поранення, ноги криві до середини. Говорить по-руськи.

Начальник сказав мені сідати і питав мене, що мені потрібно. Я сказала, що приїхала з Німеччини, але документів не маю, бо по дорозі в мене закрали чемодани із речами, а між ними були мої документи. Начальник не хотів мені це повірити і сказав, що я була в лісі і це надоїло мені, і тепер прийшла його обманювати. Начальник змісця запровадив мене до кабінету слідчого [РО] МВД Жукова.

Опис кабінету: 3х3 м, одна шафа, одна лавка, двоє крісел, одно вікно звернене на схід, на середині [з]алі стіл, коло якого сидів ст. лейт. Жуков.

Опис ст. лейт. Жукова: вік около 30 літ, ріст низький, фігура худа, плечі похилені допереду, волос русявий, зачіска набік, очі чорні, ніс малий широкий, верхня губа виступаюча, зуби малі рідкі і на верхній щоці напереді має три срібні зуби, борода звичайна з ямкою, на носі з лівого боку має бородавку, шия довга тонка. Говорить по-руськи.

Слідчий сказав мені сідати і почав питатися, чого я прийшла. Я сказала, що прийшла зголоситися на міліцію. Він мене запитав, де я була. Я відповіла, що в Німеччині на роботі, а коли руські зайняли ту територію, де я була, то приїхала додому. Сказав подати мені документи. Я відповіла, що мої документи в дорозі разом з моїми речами пропали. Питав мене, коли я виїхала до Німеччини і чому виїхала. Я розказала, що мене взяли силою. В кінці слідчий сказав, що це неправда, що я була в “банді”. Я покликала на свідків, які знали, що мене силою забрали до Німеччини і що дійсно тепер повернулася. Покликали свідків і мій протокол змісця був спростований. Я сказала також слідчому, що вертаючи з Німеччини, у Брецлаві на пересильному пункті працювала дольмичеркою і там запізналася з [ст.] лейтенантом Кодонцовим, який там працював. Він вписав мене до комсомолу. Коли відходив з того місця праці, забрав мої два чемодани і з ними мої документи. Слідчий дуже з цього дивувався і сказав зголоситися в Печеніжині в комсомол та пропонував мені стати в районі на по[ш]ті телефоністкою. Я не хотіла дати згоди тому, що недавно приїхала з Німеччини і хотіла відпочити. На тому ми скінчили і слідчий сказав, щоб за кілька день зголоситися по паспорт. Я відійшла додому і сказала мамі, що мені пропонували ставати в районі до праці. Я рішилася кілька день відпочити і вступити до праці.

Дня 30.9.[19]45 р. я зайшла на МВД, вибрала паспорт і вернула додому. По короткому часі мене покликали в район до фінвідділу і дали двіста карбованців помочи. При тому інспектор фінвідділу Годованець сказав, щоб я ставала уборщицею. Я на це погодилася, але за кілька день. Дня 22.10.1945 р. я вступила в райфінвідділ до роботи. Я зголосилася до Каратник Івана, який тоді працював І-им секретарем райком комсомолу, що я була вже вписана в комсомол, як вертала з Німеччини, але що в тому часі закрали мені мої речі, між якими були документи і комсомольський білет. Тепер я осталася без білета. Каратник сказав, що білет дістану другий. Я розказала причину мого вступу в комсомол, так як розповідала слідчому.

Дня 5.12.[19]45 р. бухгалтерка з ошадкаси Шура покликала мене до себе та сказала піти і повідомити всіх комсомольців на зібрання. Дала мені список осіб, яких мала повідомити: Бакай Василь – інструктор райком комсомолу, Свищук Василь – завідуючий, Іваніцький – працює в райсоцбезі, Козлов Володя – директор заводу, Семенюк Доця – працює телефоністкою, Чупрей Параска – працює уборщицею на воєнкоматі, Юрецька Марія – працює бухгалтером в райсоцбезі. Повідомивши згаданих осіб, вернула я до згаданої бухгалтерки і вона спитала мене, чи я всіх повідомила. Сказала мені зробити порядок на [з]алі, розставити крісла і нікуди не відходити. За короткий час всі згадані зішлись на збори і Рудакова Шура відкрила збори та дала слово завідуючому райком комсомолу Свищукови, який виступив і сказав, що сьогодні стверджуємо Горецьку Пашу в комсомол і вияснив, чому затверджуємо. Сказав Козлови Володі виписати голосуючі картки і роздали між членів, і перевели тайне голосування. Коли всі проголосували, Рудакова сказала всім встати і тоді заявила, що сьогодні ми ствердили нового члена комсомольської організації Горецьку Пашу. На тому збори закрилися і залишилися Юрецька Марія і я. Рудакова сказала мені написати свою автобіографію і мала видруковану заяву, на якій сказала підписатися. Я написала свою автобіографію та підписала заяву і проінструктувала мене, як має працювати комсомолец. На тому було закінчено і я відійшла до своєї праці.

Дня 19.12.[19]45 р. мене викликав до райком комсомолу завідуючий Свищук і інструктор Бакай, які мені сказали, що я вступила в комсомол і тепер зобов'язана працювати чесно і совісно Радянському Союзові. Інструктор сказав мені, що у нас сьогодні ведеться боротьба з “бандитами”, які вбивають наших кращих людей і тому ми всі комсомольці мусимо допомагати, щоб як-

найскорше знищити “банду”. Вияснив мені, як допомагати, що треба за ними слідити, де вони знаходяться, куда ходять, до кого заходять. Отже ж ви можете добре слідити тому, що не загрожені перед ними і маєте змогу ходити до своєї мами, яка мешкає в “бандерівській” хаті, при тому він мені говорив і вияснював більше, але не пригадую. Коли я дала згоду, що буду слідити, тоді завідуючий сказав написати заяву, де змістя було продиктовано, як писати.

Форма заяви: Горецька Параска д. Юри, урод. 1923 р. в с. Печеніжин, подаю заяву до завідуючого райком комсомолу Свищука в тому, що добровільно буду працювати з органами МГБ та вірно служити партії Леніна і Сталіна. Вдолині я підписалася своїм ім'ям і прізвищем. При тому завідуючий комсомолом Свищук сказав мені, що мене закличуть на МГБ і там дістану вказівки, в який спосіб маю працювати.

Дня 10.1.1946 р. мене повідомлено, щоб я зайшла на МГБ, до кабінету начальника Козлова. Прийшовши до кабінету, застала начальника і ще двох большевиків, а саме лейт. з [РО] МГБ Юрка та участкового на село Молодятин Володю, які вкоротці відійшли.

Опис кабінету: розмір 4х4 м, 2-ві шафи, 7-м крісел, 2-ва столи, 2-оє вікон із ґратами, піч і на стінах портрети.

Опис начальника [РО] МГБ Козлова: вік около 40 літ, ріст середній, фігура груба, волос чорний, зачіска догори, очі чорні, ніс малий широкий, уста малі, зуби малі густі, борода звичайна з ямкою, шия коротка груба, і на правій руці має витушвану даму. Говорить по-руськи і при розмові плює.

Начальник сказав мені сідати і спитав, що нового і як живеться. Я відповіла, що нічого, а живеться добре. Питав мене рівно ж, де я була за німецької окупації і чи мене забрали силою до Німеччини. Я сказала, що в 1942 р. була вдома і в м. червні забрали мене силою до Німеччини. Працювала я в м. Ріжніц у господаря. Робила коло поля і худоби. В Німеччині німці надуживали наших людей. Начальник сказав так: “Слухай Горецька, ти будеш з нами працювати”. Я сказала, що буду робити все і не боюся того, щоб мене “бандити” знищили. Начальник сказав, будеш слідити в цей спосіб: куда переходять “бандити”, звідкіля приходять, до кого заходять. Пізнавати маєш їх по уніформі, говоренню, або може бути випадок, що пізнаєш особисто. Оскільки розвідаєш, що в когось були, то треба знати скільки їх було, в який час, що хотіли, що взяли, як до них ставився господар (зле чи добре), як ставилися вони до господаря, що говорили і куда відійшли. В с. Пече-

ніжин мала я слідити за Шовковим [Миколою] “Тур”, Кузик Іваном “Град”, Боднареном Василем “Шабля”, Боднареном Дмитром “Упертий”, Стефуна [Володимиром] “Опир”. При цім сказав, коли є сумерк, то добре дивитися по дорогах: Марківській, Рунгурській та Малоключівській, яка йде через окописько.

Зв'язок назначив безпосередньо до нач. [РО] МГБ, до його кабінету, або його заступника Миколи. За добру працю буду одержувати 350 крб. і цей самий харчевий приділ, що воєнні.

Дня 16.1.1946 р. ночею, я побачила 8 повстанців, які переходили з напрямку Грабини і пішли в напрям Ключів Малий. Про це я тої самої ночі зголосила начальникові [РО] МГБ і внаслідок того за півгодини виїхала машина большевиків до с. Ключів Малий.

Я мешкала в будинку Боднарєнка Миколи тому, що моя хата в часі фронту згоріла і я разом з мамою мешкала в цього господаря, який мав у повстанцях двох синів. Вони часом приходили додому.

Дня 30.1.[19]46 р. я побачила коло своєї хати 11 повстанців, які відковували щось в кузні. Між ними я пізнала Боднарєнка Дмитра “Упертий”. Другого дня я зголосила начальникові, де внаслідок цього донесення большевики робили ночами на цьому присілку перешуки.

Дня 11.2.[19]46 р. вечером, вертаючи додому від Гуцуляк Василя, який мешкає на присілку Вершик, я стрінула 6-ох повстанців, які переходили дорогу і пішли в напрям Марківки. Другого дня рано я зголосила начальникові, який записав це все до книги і на тому сказав мені підписатися. Книга виглядала довжини 50 ст.⁸⁰, ширини 20 ст., grubість 7 ст.

Опис замісника начальника [РО] МГБ Миколи: вік около 32, ріст середній, фігура груба, волос русявий, зачіска догори, очі сиві, ніс малий, уста широкі товсті, спідня губа відвисаюча, зуби великі густі, на верхній щоці напереді має 4 золоті зуби, борода звичайна з ямкою, шия коротка груба, а на шиї з лівої сторони має шрам, а на правій руці не має найменшого пальця. Говорить мішаною українсько-руською мовою.

Дня 5.3.[19]46 р. вечером о годині 21-ій, я вертала від брата з присілка Замок, стрінула 7-ох повстанців, які до мене почали говорити по-руськи. Говорили мені, щоб я не ходила ночами. Я завважила у одного обернену шапку і на ній був тризуб. Я зорієнтувалася, що це бандерівці. Другого дня ідучи до начальника [РО] МГБ, по дорозі стрінулася із Свищуком – зав. райком

---

⁸⁰ Так у тексті.

комсомолу, який мене спитав, куда я йду. Я сказала, що до начальника [РО] МГБ. Він сказав мені, тепер не йти, бо якраз привезли двох убитих “бандитів” і гонять населення дивитися. При цьому може тебе хтось підозріти, що ти заходиш до [РО] МГБ. В той час на МГБ я не пішла, а щойно пізніше. Коли зайшла і зголовила начальникові про “бандитів”, він сказав мені, чому так пізно, я сказала, що не було як зайти тому, що в той час зганяли населення оглядати побитих “бандитів” і я боялася, щоб не розконспірувалася. Начальник подумав хвилину і сказав, що мені краще буде заходити в райкомсомол і передавати матеріали Свищуківі. Я на те погодилася. Начальник сказав писати всі донесення на папері і підписуватися “Обком” та передавати Свищуківі.

Дня 17.3.[19]46 р. вертаючи вечером від Сметанюк Михайла, на вулиці Рунгурській здержав мене од[и]н [о]зброєний мужчина, який мені незнаний і спитав мене, звідки йду і чи не бачила на дорозі війська. Я відповіла, що не бачила. Мужчина цей пішов у напрям ринку. Другого дня я написала донесення і передала Свищуківі.

Дня 23.3.[19]46 р. я пішла до маминого брата, щоб для мами привіз дров. Вертаючи від вуйка, на присілку Заплеша коло господаря Ростишиного Леся стрінуло мене 6-ох повстанців, які зайшли до нього. Я написала донесення та дала Свищуківі.

Дня 15.4.[19]46 р. я довідалася від своєї тети, якої син прийшов з армії, що перед тим одну ніч до них прийшло трьох “бандитів” і забрали військовий уніформ і розпитували, де він служив, як йому поводилося і т.д. При тому остерігали його, щоб він про це нікому не говорив. Другого дня я написала донесення і дала Свищуківі.

Дня 26.4.[19]46 р. до фінвідділу приїхав ревізор з області. Інспектор Бойчук Василь післав мене в село за горілкою. Я ходила за горілкою до господаря Зивульського Івана і вертаючи від нього, стрінула 5 повстанців, які питали мене, як називаюся, де працюю. Коли я сказала, то попередили мене, щоб про це нікому не говорила. Другого дня написала донесення і дала Свищуківі.

Дня 29.4.[19]46 р. вечером я зайшла до господаря Якубенка купувати молоко, там стрінулася з трьома “бандитами”, які вечеряли. Заки я увійшла до хати, то господар забрав повстанців до другої кімнати. Я купила молоко і другого дня написала донесення і дала Свищуківі. Внаслідок мого донесення большевики зробили перешук на цьому присілку.

Дня 20.6.[19]46 р. вертаючи із Коломиї, на присілку Пасовисько через дорогу переходило 4-ох військових людей. В райо-

ні я стрінулася із Свищуком і йому про це розказала. Зараз в той напрям пішло військо з гарнізону.

Дня 30.7.[19]46 р. вечером вислав мене прокурор до Мацька Михайла, щоб він зайшов до нього. В той час, як я говорила з господарем, вбіг малий хлопець і сказав мамі, що із соснини пішли партизани. Мама почала кричати на хлопця, щоби нічого не говорив. Я повернула до району і зголосила Свищукові.

Дня 10.9.[19]46 р. я пішла в с. Княждвір Дол. до господаря Луцівого Степана за сливками. Від господаря я довідалася, що до них заходять партизани. Коли повернула до району, донесла Свищукові.

Дня 23.9.[19]46 р. вечером там, де я мешкала, зайшов Боднаренко Дмитро і з ним ще трьох повстанців. Він набрав із саду овочів і сказав, щоб моя мама стерегла сад вдень, щоб діти не нищили. Рано я про це зголосила Свищукові.

Дня 1.10.[19]46 р. подзвонив ІІ-ий секретар [РК] партії Фурлят, щоб я негайно явилася в райком партії. Я за півгодини зайшла туди і секретар сказав мені приготувитися на другий день, бо маю від'їздити в область, але чого, то не сказав. Видав мені командіровку і грошей на дорогу.

Опис ІІ-го секретаря [РК] партії: літ около 30, ріст середній, фігура груба, волос чорний кучерявий, очі чорні, ніс малий широкий, уста малі, зуби малі густі, на нижній щоці з правої сторони має срібний зуб, борода мала, шия коротка груба і на лівій руці має витушовані нумера. Говорить українською мовою.

Другого дня о годині 10-ій, я прийшла в райком партії, де на мене вже чекав Ремізов – інструктор райком партії. Ми сіли на машину і від'їхали до Коломиї на станцію. Звідтам поїздом виїхали до Станислава і мусіли чекати до рана. Ремізов сказав мені, що він йде спати до готелю, а мені сказав, чи я хочу йти спати, чи до міста. Я відповіла, що йду до міста і на 9-ту годину вернуся. Тому, що я спізнилася, Ремізов вже йшов навпроти мене і ми стрінулися коло костела. Звідтам пішли до будинку обком партії. Ремізов почав з д[е]журки дзвонити нагору, де через одну годину ніхто не відзивався, по годині дали нам білети і почали йти нагору. Точно нас перевірили на кожному поверсі. На четвертому поверсі запровадили нас до [з]алі. Увійшовши на [з]алю, я застала 4 жінчини, які мені не були знані, це були з районів: Яблунівського, Коломийського, Коршівського і Гвіздецького.

Опис [з]алі: 10х10 м, 6 столів, 15 крісел, 4 шафи, 4 вікна (але в яку сторону були звернені, то я не орієнтувалася), вішак на убрання, одна піч і на стінах різні портрети і троє дверей. Уві-

йшовши на [з]алю разом із Ремізовим, якийсь большевик щось з ним поговорив, який сказав мені сідати і зачекати. За кілька хвилин Ремізов відійшов, а большевик сказав написати мені автобіографію і заявку, яку він сам мені продиктував.

Форма заявки: Горецька Параска д. Юри, урод. 1923 р. в с. Печеніжин Печеніжинського району. Подаю заяву до I-го секретаря обком партії. На долині сказав підписатися по ім'ю і прізвищу, але на що ця заява, то не хотів сказати. По укінченню писання заяви та автобіографії, сказав мені вийти на коридор, а сам відніс це до другої канцелярії. За кілька хвилин покликав мене до другої канцелярії ч. 12 військовий мужчина у ранзі капітана.

Опис канцелярії: 4х3 м, 1 стіл, 1 шафа, 2 крісла, 1 двері, а на стіні портрет Сталіна.

Опис капітана: літ около 30, ріст високий, волос білий, очі сиві, ніс широкий, уста малі, зуби густі малі, борода широка з ямкою, шия коротка груба, не має правої руки і лівої ноги, ходить на протезі.

Він сказав мені сідати проти нього на крісло, витягнув мою автобіографію і почав точно проаналізувати від молодих літ аж дотепер. Найбільше цікавив його мій виїзд до Німеччини, як я виїхала, добровільно чи мусово, хто забирав, де й на якій поліції була, як повернула додому, коли вступила в районі до праці і з якої причини. По закінченню допиту, сказав мені вийти на коридор і покликав інших, які були разом зі мною. На коридорі я стрінулася з большевиком, який в 1940 р. був головою району. Він мене пізнав і запитав, що я тут роблю. Я сказала, що мене покликали, але чого, то не знаю. Цей большевик сказав мені, що це мабуть підготовка до голосування. Розпитував мене, як мені жилося в час німецької окупації. За хвилину надійшов Ремізов і спитав мене, чи я скінчила. Я сказала, що скінчила. Він зайшов до канцелярії, до якої ми перший раз зайшли, підписав наші командіровки. Звідтам вийшов і сказав, що відходимо на станцію. Сіли ми на поїзд і від'їхали до Коломиї. В Коломиї Ремізов залишився, а я сіла на машину і приїхала в район. Прийшовши до району, зайшла я до III-го секретаря райком партії Шумидуба і віддала йому командіровку. Секретар спитав мене, як мені їхалося і чи сказали мені там, чого кликали. Я сказала, що нічого не сказали, а маю довідатися в районі. Отже ж заявив мені, що я буду належати до районної комісії, яка буде під час виборів контролювати виборчі дільниці. За кілька днів поїдете в горсовет і там довідаєтеся про це більше. На цьому ми закінчили і я відійшла до фінвідділу.

Дня 8.10.[19]46 р. вечером я зайшла до Костів Василя, до своєї товаришки і обі на подвір'ю говорили. В тому часі побачили

чотирьох воєнних, які надійшли ззаду хати. Товаришка моя сказала мені, щоб ми йшли до хати, бо це напевно бандерівці. Ми зайшли до хати, а воєнні перейшли і я повернулася додому. Рано про це зголосила Свищукові.

Дня 15.10.[19]46 р. до фінвідділу подзвонив ІІ-ий секретар [РК] партії Фурлят, щоб я ставилася до нього. Коли я прийшла, то сказав мені, що сьогодні від'їдете до горсовета на засідання. Я зібралася і разом з Лісовицькою від'їхала до Коломиї. В горсоветі секретарка сказала нам сідати. Там були ще з інших районів. За кілька хвилин прийшов голова окружної комісії і відкрив засідання. Поучував нас, як підготувати дільниці до виборів, щоб все було в порядку. Сказав нам, хто належить до комісії, а хто до виборів, отже ж з кожного району є по дві або по три особи, які повинні розділити між собою села і себе відповідно підготувати, щоб було червоне полотно, урна і що потрібно. Це все робити в порозумінню з головами с/рад. При цім сказав, щоб якнайкраще віддати голоси за кращих синів Леніна і Сталіна. На цьому засідання скінчилося. Звідтам забрано нас на обід до столовки, а по обіді роз'їхалися по районах.

Приїхавши до району, ми з Лісовицькою розділили район на двоє. Я взяла такі села: Печеніжин, Молодятин, Чорний Потік, Слобода Рунгурська, Рунгури, Марківка, Ключів Малий, Ключів Великий. Всі решта села, які належали до Печеніжинського р-ну, взяла Лісовицька.

Від 25.10.[19]46 р. я пішла селами повідомляти головів с/рад про те, що мають підготувати до голосування і до 2.11.[19]46 р. в моїх селах всі голови с/рад були повідомлені, що треба до голосування.

Дня 20.11.[19]46 р. мене повідомив телефонічно І-ий секретар [РК] партії Шкавро, що сьогодні будемо від'їздити до Коломиї в горсовет. Я зібралася і прийшла до райком партії. Зараз зібралися три секретарі, голова району, Лісовицька і я, посідали на фіри і від'їхали до Коломиї. В Коломиї зайшли до горсовета і там було вже багато людей з різних районів, які чекали, бо мав приїхати Галицький і Слонь.

За одну годину з ста[н]ції подзвонили, щоб дати машину, яка вже чекала наготові коло горсовету. Машина від'їхала і за кілька хвилин приїхав Слонь і Галицький. Коли увійшли на [з]алю Слонь і Галицький, всі встали і його поздоровили. Де з ким привіталися, подали їм крісла і посідали.

Опис Галицького: літ около 40, ріст середній, грубий, волос чорний, зачіска догори, очі чорні, ніс довгий тонкий, уста широ-

кі виступаючі, зуби малі густі, борода середня, шия груба, плечі широкі.

Опис убрання: зелений кангаровий кітель, на грудях два ряди медалів, золоті пагони, на пагонах по одній великій зірці, штани зелені комсоставські, чоботи низькі, шапка військова, але яка точно, не можу сказати, на руках мав рукавиці, також був загорнений в шинелі комсоставській.

Опис Слоня: вік около 30, високий, грубий, волос русявий, зачіска на праву сторону, очі сиві, ніс короткий широкий, уста великі виступаючі, на верхній щоці має всі срібні зуби, а на нижній з правої сторони два золоті, борода на кінці тонка, шия груба, за правим вухом має бородавку, на правій руці носить перстень, мабуть з монограмом. По кількох хвиликах встав Слонь і відкрив збори та дав слово Галицькому. Галицький встав і сказав, що йде тепер підготовка до виборів, тому, щоби голосування добре відбулося, районні центри повинні добре налагодити комунікації по селах. Відповідно агітувати населення, щоби йшло голосувати за кращих синів партії Леніна і Сталіна. При цьому сказав, що він самий є кандидатом, за якого повинні голосувати та щоби запізнати вас, хто я такий, то для того розкажу свою автобіографію. Розказував, що він син бідняка. По укінченню двох років, йому мати померла і він був при батькові, далше ходив до школи, але не укінчив, бо не було можливости. Мусів іти працювати ковалем до часу революції. В революцію вступив в ряди ЧА і боровся проти білих банд та служив чесно партії Леніна-Сталіна аж дотепер. При тому сказав, що охороняти виборчі дільниці, вийшло на село військо. На цьому закінчив. Після цього виступив Слонь і в своїй промові поучував, як переводити вибори, як остерігати окремі дільниці перед "бандитами", остерігати, щоби населення не кидало в урни бандерівські бюлетені. Він говорив більше, але я не можу собі точно пригадати. Коли Слонь закінчив, всі встали і обіцяли проголосувати за кращого сина партії. Я також виступала з промовою такого змісту. Я обіцяю чесно і солідно вести агітацію серед населення, щоби ішли голосувати за кращого сина партії, який боровся проти фашистських загарбників і бореться далше, котрі хотіли заграбити нашу рідну землю. Гітлерівські собаки нас ганяли голих і голодних до Німеччини. Смерть фашистам. Слава нашій Червоній Армії. Слава Ленінові і Сталінові. Хай живе Молотов, Хрущов, Ворошилов. По цьому видали нам документи, на яких підписався голова окружної комісії, секретарі та Галицький. Після цього Слонь устав і закрив збори. Галицький і Слонь зібралися, сіли на машину і поїхали на торговицю в Ко-

ломиї. Всіли до літака і від'їхали. Ми всі пішли до столової, з'їли обід, який вже був приготований і роз'їхалися до районів. Після цього я ходила щотижня од[и]н раз до Коломиї на окружні збори, де нас вчили, як відноситися до людей, виучувати конституцію та як захищатися під час виборів.

Дня 6.1.1947 р. до мене прийшов "Упертий" з двома стрільцями, які були мені неznані та почали кричати, що про мене пишуть в газеті та що на мене мають голосувати. Я оправдувалася, що мене тільки обрали до окружної комісії і на мене не будуть голосувати. При цім мені грозили, що повісять. Я другого дня про це зголосила Свищуківі, де внаслідок того большевики зробили велику облаву.

Дня 25.1.[19]47 р. я здала звіт в Коломиї голові окружної комісії, що підготовка до голосування вже проведена.

Дня 9.2.[19]47 р. мало відбутися голосування. Я вчасним ранком мала виїхати з району по селах і сконтролювати, як іде голосування. В першу чергу я поїхала до Рунгур і Марківки, звідтам до Ключева Малого, а з Малого до Великого і там була до кінця голосування. Якщо голосування в Ключеві Великому було закінчене, я з директором школи Коссаром перечеислила голоси, де він написав акт і я разом з большевиками поїхала до району. Якщо уже з усіх сіл були голоси в районі, я, Лісовицька, голова району Кагалов, секретар району Бразич та 8 воєнних забрали голоси на машину та відвезли до Коломиї до окружної комісії, де мав бути Галицький, якому ми мали вручити бюлетені. Але тому, що надворі була погана погода, Галицький не приїхав і ми це все залишили в окружній комісії і повернулися до району. Після цього нас повідомляли три рази із горсовета, що має бути Галицький, щоб приїхати і вручити бюлетені. Ми приїхали, але він не приїздив, але з якої причини, то мені невідомо.

Дня 25.2.[19]47 р. нас повідомили з горсовета, що має приїхати Галицький. Ми зрана не спішилися, бо думали, що й цей раз не буде, але як приїхали, то вже було запізно. Голова окружної комісії кричав на нас, що через нас мусить задержувати інші райони. В горсоветі застали Галицького, який сидів коло стола, а в [з]алі грала військова оркестра. Ми прийшли перед Галицького та передали йому голоси і картку, на якій було написано: "Доручаємо голоси нашому кандидатові Галицькому". На цім кожний зокрема підписався. Він забрав від нас і склав у течку. Ще короткий час грала оркестра, а Галицький перепросив всіх, подякував за труд і від'їхав. Нас забрали до столової на обід і звідтам ми роз'їхалися.

Після голосування, я працювала даліше у фінвідділі, але тому, що в Печеніжині не могла досягнути жодної розвідки про “бандерів”, я ходила в інші села, як Марківка і Молодятин, бо там мала свою фамілію і в цей спосіб хотіла дещо розвідати.

Дня 15.3.[19]47 р. мене на зборах вибрали завідуючою столової і тої самої днини передали мені магазин і всі речі, які належали до столової. Від цього часу я працювала завідуючою столової.

Дня 25.5.[19]47 р. я довідалася від інспектора фінвідділу, який був родом із Чорного Потока, що він ночував в Молодятині на присілку Кирмен і там був з “бандерами”. Вони йому нічого не сказали. Про це я зголосила Свищуківі. За час мого перебування в районі, я ходила на комсомольські зібрання, які відбувалися майже щомісяця.

Члени комсомольської організації, це ті, які я перед тим вичислила.

Дня 25.7.[19]47 р. мене повідомили, щоб я явилася в райком партії. Прийшовши там до I-го секретаря Шкавра, застала я ще Фурлята, Шумидуба, нач. [РО] МГБ Козлова, нач. [РО] МВД Бойченка, голову району Кагалова. I-ий секретар сказав мені сідати, а сам встав і сказав, що сьогодні обираємо нового кандидата партії Горецьку. Спитав мене, чи я з цим погоджуюся. Я сказала, що так. Тоді сказав, щоб Горецьку обрати в кандидати партії. Всі встали і підняли руки, а задержався тільки голова району Кагалов. Тоді другий секретар [РК] партії встав і сказав, щоби роздати голосуючі картки і перевести тайне голосування. За хвилину було роздано і проголосовано. В кінці I-ий секр. [РК] партії сказав, що Горецька обрана в кандидати партії. На тому збори закінчилися. Всі розійшлися, тільки залишився голова району.

Дня 20.8.[19]47 р. мене повідомлено ставитися в райком партії. Я прийшла і застала I-го секретаря, який сказав мені негайно зібратися, бо від'їжджаю до області на партійні збори. Я скоро збралася і на мене вже чекали I-ий, II-ий, III-ий секретарі та голова району. Ми від'їхали машиною до Коломиї, а звідтам поїздом до Станіслава. Приїхавши в Станіслав, зайшли до будинку, де міститься обком, на другий поверх і там застали II-го секр. обком партії, якого ім'я і прізвище мені невідоме. Там перевіряли нас так, як було попередньо сказано. Коли вже всі зійшлися, згаданий встав і заявив, що збори відкриваються. Говорив, що Радянський Союз знищений гітлерівськими собаками. Знищили нам багато міст і сіл, які ми тепер мусимо відбудувати. Ми партійні маємо завзято допомагати, щоб п'ятирічку виконати за 4-ри роки. Змагайте, щоб 1948 рік був завершальним по ко-

лективізації, та щоб були знищені “бандити”. Підчеркнув, що війна може вибухнути кожночасно, що Америка Радянський Союз обкидає різними наклепами перед цілим світом та приготує на нас і інші держави війну. Ми повинні боротися завзято за колективізацію. Ми мусимо виконати п’ятирічку за чотири роки. Більше не пригадую, що говорив. На цьому закінчив і дав слово першому секр. райком партії Шкаврови.

Тут виступали всі присутні по черзі. З такими самими промовами, що в 1948 р. всі одноосібні господарства перевести в колективні та щоб скінчити з “бандитами” і виконати п’ятирічку за чотири роки.

Коли всі переговори, збори були закриті та роз’їхалися по районах.

Часто приходив до мене Свищук та говорив, чому я не розвідаю про “бандитів”, я йому відповіла, що за той час не могла нічого розвідати.

Дня 28.8.[19]47 р. я пішла в с. Марківку заготовляти сушених овочів для столової. Зайшла я до свого фаміліянта Андрусак Йосафата, щоби він мені продав овочів, він сказав, що не має, бо забрали горішні. Я вернулася в район і про це зголовила Свищуківі.

Дня 5.9.[19]47 р. я пішла заготовляти яєць до столової на присілок [...] ⁸¹.

По більшій частині розвідку доносять ті, які возять молоко або самі молочарі.

В м. червні мене повідомив Свищук, що я поїду в обком до Слоня. Дня 15.6.[19]48 р. я виїхала до Станіслава, де по дорозі стрінулася із Сметанюк Доцею та від неї довідалася, що вона також їде до Слоня. Другого дня ми зайшли до будинку, де поміщувався обком та зайшли на другий поверх. Туди ми заходили так, як вже згадано попередньо. Прийшовши нагору, нас покликав Слонь кожну особисто. Я зайшла до тієї самої кімнати, в якій була в 1946 р. Слонь сказав мені сідати та сказав мені, як я називаюся, від коли я маю зв’язок з орг. МГБ та що я зробила. Я відповіла, що називаюся Горецька Параска д. Юри. Зв’язок з орг. МГБ маю від 1946 р. та розповіла йому про свою роботу. Дальше він спитав мене, як довго я давала матеріали до начальника [РО] МГБ, як він ці матеріали приймав, як начальник учив слідити за “бандитами”, де й за ким, як проводив акції на ці донесення. Я про все йому розказала, що знала. Дальше він спитав мене, що

---

⁸¹ Відсутній один аркуш документу.

я можу сказати про начальника [РО] МГБ Козлова. Я добре не розуміла, чому він мене це питає, але відповіла, що добрий чоловік. Потім спитав мене, чи начальник [РО] МГБ не може мати зв'язку з "бандитами". Я відповіла, що про це нічого не знаю. Рівно ж те саме питав мене про нач. [РО] МВД Бойченка. Після цього почав говорити, що за "бандитами" треба ходити і слідити та обов'язково треба їх знищити. Бо коли ми їх не знищимо, то вони будуть убивати наших людей і не допускати мирне населення до колгоспу. Тут сказав мені, що ви відтепер повинні слідити за "бандитами" точно, солідно і совісно. Про все розвідане зголошувати в район до свого зверхника, якому я до цього часу доносила і кожне донесення писати та робити відпис з нього або писати через кальку і залишати в себе. За цілий місяць з тих відписів витягати всі донесення і писати на од[и]н папір та відсилати до мене на адресу Станіслав до І-го секретаря обкому Слоня.

Коли ви зробили донесення до свого зверхника та число в цім т.зв. звіті, тоді робите донос до обкому, чи на це донесення район робив акції, чи ні. Якщо робив, то треба написати, як робив, чи дійсно робив, чи лише робив про форму. Точно все розвідувати і писати, як переводили засідки чи перешук, хто керував і які висліди.

Коли внаслідок донесення убили якогось "бандита" або більше, треба подати: кілька убили, по можливості ім'я і назвисько, псевдо, кого вбили, командира чи провідника, яка функція, його діяльність і де останньо перебував, якою роботою кермував, де зістав убитий, що від нього забрано, які документи та різні списки, яку зброю від нього забрано, в яким убранню був зібраний, як зістав убитий, чи від воєнних, чи самий дострілювався. Якщо був ранений, то що говорив і як бійці до нього ставилися. Коли це буде в бункрі, то треба написати, у якого господаря був бункер, чи на полі, чи в лісі, кого убито, кілька, чи убили бійці, чи самі пострілялися, що забрано, машини, літературу, кілька та якої, які харчі мали і кількість тих харчів та скільки від них забрано, та про все, що може там знаходитися. Тут іде мова не лише про ті наслідки, які могли статися за моїм донесенням, але загально про всі випадки, які стануться на моєму відтинку. До цього я мала дістати людей, які мені будуть помагати розвідувати. По цім спитав мене, як Свищук робить роботу та про інших міліціонерів. Я сказала, що добре.

Скінчивши це все, тоді мене учив, як я маю провадити розвідку. Казав за всяку ціну не сидіти в районі, а піти на село і там виробляти собі довір'я у людей. При тім буде можна краще роз-

відувати. Допомогати тим родинам, які мають когось у бандерівцях, переховувати їх, при цім буде можна добре осягати розвідку. Ніколи не треба якоюсь справою дуже цікавитися, бо це буде підозріло. Коли б мене арештували “бандити”, не треба до нічого признаватися, хоча б пекли залізом, бо хто їм признається, того вони убивають. Коли до нічого не признаєшся, то можуть випустити. Якщо арештують, не треба страхатися, а бути все врівноваженому, навіть і тоді, коли б прийшлося умерти. Не треба жалувати за життям і тим зраджувати партію Леніна-Сталіна. Коли “бандити” когось арештують і зав’язують очі та якщо людина до нічого не признається, то можна сподіватися, що випустять. Якщо ведуть з розв’язаними очима, то треба старатися, щоб утечи, бо всеодно уб’ють. Як мають когось вішати, то не кажуть дати шнур, але говорять про таку річ, як книжка, бандаж, зшиток і т.п., щоб людина, яка має бути повішена, не орієнтувалася, що з нею зроблять. Дальше говорив, що тверда людина сталінського гарту ніколи нічого не боїться і нічого для неї не страшне. Роботу казав вести дуже обережно, нікому про це не смію говорити, навіть своїй найвірнішій подрузі, бо коли він про це довідається, то змісця заарештує. Я обіцяла йому, що буду чесно і солідно виконувати всі наложені обов’язки, хоча б прийшлося і загинути.

Зі Станіслава я повернула в район та ще деякий час працювала завідуючою столової. По короткому часі я з роботи звільнилася. В тому часі я запізналася із Мякушак Микитою, який був листоношом і вкортці вийшла за нього заміж. В місяці липні я вже перейшла мешкати в с. Ключів Великий.

В тому місяці я довідалася від господині, ім’я і назвисько мені невідоме, що на присілку Багна ходять “бандити”. Про це я зголосила Свищуківі. Внаслідок мого донесення група Кардельова зробила там засідку, на яку вийшли повстанці, де були ранені і погубили деякі речі.

Коли я вийшла заміж, то не мала можливости ходити і розвідувати про “бандитів”. За цей час я старалася здобути собі прихильність в людей, від яких я могла одержувати розвідку, та однак успіху не мала.

В м. вересні мене повідомили, що я маю їхати в Станіслав. Я зібралася і в районі дістала командіровку та від’їхала в Станіслав. Приїхавши до Станіслава, зайшла до обкому, там де попередньо, де зараз мене покликав Слонь, до тої самої кімнати, де я була попередньо. Слонь спитав, як у нас в районі іде праця та чому так мало роботи зроблено. Я відповіла, що якийсь час працювала в районі, а тепер вийшла заміж і перейшла мешкати в с. Ключів Ве-

ликий. Чоловік про це нічого не знає, а на селі треба підробляти людей, щоб можна вести роботу. Слонь тоді сказав, що треба старатися всіма силами, щоб знищити бандерівців, бо перед нами стоїть тепер велике завдання, кожночасно може бути війна. Англія і Америка думає іти війною на Рад. Союз і до цього підмовляє інші західні держави. Тому ми мусимо відповідно підготовити на західних землях відділи партизанів, які мають залишитися в тилу ворога та нищити всіх, які будуть виступати проти Рад. Союзу. Ці партизанські відділи будуть складатися із самих кращих людей, які вступили в партію та людей місцевих, які будуть мати змогу провадити розвідку. Всі жінки будуть заангажовані до розвідувальної роботи. При цім сказав, що американські самолёти вже налітали на нашу територію та скидали бомби. При відступі Червоної Армії із заходу на схід, будуть нищити всі родини і господарства теперішніх бандерівців. В цьому повинні взяти участь всі партійні, які є із західних земель України. По тім сказав, що на слідуючий раз, коли він мене повідомить, я дістану зброю, яку буду передержувати до того часу, коли буде потрібно. Вишкіл має відбуватися по районах для тих людей, які не мають можливості бути відсутніми від своїх хат на довший час.

Тут поучував мене, як вести розвідку про “бандитів”, як писати донесення про все та сказав, що на другий раз дістану партійну книжку і мене вже приділить до групи, яка має залишитися в запіллю ворога і вести боротьбу. Про це мені говорив тому, що на випадок відступу Червоної Армії, всі комсомольці і партійні західних областей мають залишитися в запіллю ворога та з’єднатися в партизанські загони і воювати проти фашистів. При цім обіцяв мені, що вкоротці дістану добру плату, а в районі мають щось таке дістати, якого ще не було. Тут ще наказував мені, щоб я про це нікому не говорила. На цім сказав мені, що розмова наша кінчиться, бо немає часу, через те, що сьогодні має багато телефонічних розмов. Цей раз я була в області лише сама з Печеніжинського району.

Коли я повернула додому, мій чоловік почав зі мною сваритися, що я їздила з іншими гуляти та він вже довідався, що я комсомолка і мене научить як ходити. Я настрашилася, що він буде говорити поміж люди про те, що я комсомолка і “бандити” прийдуть і мене вб’ють. Я про те зголосила на МГБ та сказала, що він забирає гроші із пошти та деяку кількість краде. Міліція зробила перевірку та заарештували чоловіка і засудили на 1 рік тюрми. Я залишилася сама на господарці і продовжувала далше свою роботу.

За цілий час, від коли я мала зв'язок до Слоня, я зробила 4 донесення, себто звіти. На 28.12.1948 р. я мала знову їхати до Станіслава до Слоня.

Заввага: Тип балакучий і брехливий. В той час, як проваджено її до криївки з зав'язаними очима, то вона була тим вдоволеною. На домагання, щоб все говорила по-правді, бо тільки правда може її виправдати, вона старалася все говорити, але однак тому, що це людина з малою освітою, не могла як слід всего розказати.

Умирала так, як наказав Слонь. Знаючи, що буде вмирати, не здригнулася, не плакала, ані не просила помилування.

Допитував: "130".

Зізнала: "Обком".

Протокол перебито у 9 примірниках.

1 примірник в архів.

8 -//- вислано на адресу "Р-95"⁸².

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-11.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

---

⁸² Дописано ручно.

№ 26
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ПАРАСКИ ЖУПНИК З
С. МОЛОДЯТИН

5 травня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 10/20-49⁸³
Жупник Параска
с/о РО МГБ
кл. "Оксана"

Почато: 4.5.1949 р.
Постій: 5.5.1949 р.

ПРОТОКОЛ

ЖУПНИК Параска д. Василя,
нар. 15.4.1929 р. в с. Молодятин
Печеніжинського р-ну, Станіслав-
ської обл., українка, 2 кл. НШ,
вільна, рільничка.

Я народилася в с. Молодятин Печеніжинського р-ну, Станіславської обл., дня 15.4.1929 р. По укінченню 7 літ я почала ходити до школи, в родинному селі, де укінчила 2 кл. З тієї причини, що мої родичі були бідні, мене дальше до школи не пустили. Я працювала біля батьків на господарстві.

Під час першої большевицької і німецької окупацій я працювала при родичах на господарстві. В суспільному житті не брала жодної участі.

В м. квітні 1944 р. в мойому селі був застій фронту і мене разом з родичами німці евакували в с. Красна Ланчинського р-ну і там перебула через три місяці. Коли фронт посунувся на захід, я з родичами повернула в своє село, де вже були большевики. Повернувшись додому, наша господарка за час фронту була вся знищена. Я була змушена варити сіль і возити на Поділля та міняти на хліб.

Осіною 1944 р., коли був поширений підпільний рух, з мойого села пішло декілька хлопців до УПА, про яких я знала. Після того до нас заходили повстанці і деколи квартирували. В м. грудні [19]44 р. до мене прийшла Приймак Анна "Скала" та сказала мені, що я буду зв'язковою з с. Молодятин в с. Чорний Потік. Маю носити штафети, які мені буде доручено. Через цілу зиму я носила за-

---

⁸³ Дописано ручно.

писки на означене місце, які мені доручували. При кінці м. березня 1945 р. лінія зв'язкова вже не існувала і я більше нічого не робила.

В м. червні 1945 р. до мене додому прийшли большевики і кількох стрибків, які привели одного стрільця з УПА, який був у сотні "Спартана" та приносив до мене від "Спартана" штафети, які я носила в с. Чорний Потік.

Заввага: Цей стрілець був арештований большевиками та зізнав їм про тих дівчат, які брали участь в організаційній роботі.

Прийшовши до мене до хати, стрибок Василіук Василь сказав мені, що "бандерівко", ти була "Спартановою" кур'єркою. Підеш з нами. Я запитала, якою кур'єркою, я нічого не знаю. Василіук сказав, ти не знаєш, як ти носила штафети в с. Чорний Потік. Я відповіла, що навіть не знаю, де Чорний Потік. Він мене ударив по обличчю та сказав, я тобі докажу, що ти знаєш. Тоді він покликав знадвору стрільця, який мені сказав. Ти Параско кажеш, що ти не носила штафети, а знаєш, як я тобі приносив від "Спартана" штафети, які ти носила в с. Чорний Потік. Я дальше до цього не признавалася, а вдавала, що цього стрільця не знаю та наплювала йому в лице. При цім він почав мені точно доказувати, як та коли це відбувалося. Я дальше до цього не признавалася та кричала на нього, що я тебе не знаю, ти мені нічого не давав. Після цього мене арештують та забирають зі собою. Ідучи в р-н Печеніжин, по дорозі я стрінула іншу групу большевиків, які вели ще двох дівчат, а саме: Кушнірчук Марію д. Миколи і Дем'янюк Марію д. Василя. Коло с/ради в с. Молодятин зійшлися обі групи большевиків, забрали із села 3 фіри, розмістили по одній дівчині на фіру і разом від'їхали в р-н Печеніжин. Приїхавши до району, нас запровадили на МГБ та замкнули до стайні, в якій стояло вапно. По півгодини часу взяли Кушнірчук Марію на допит та через півгодини завернули її назад. Опісля взяли на допит мене. Мене запровадили до кабінету нач. [РО] МГБ Мозолевського, який сидів на кріслі коло стола. (Опис кабінету нач. Мозолевського. Ідучи коридором з полудня на північ, по правій стороні я зайшла в треті двері до кабінету. Розмір 3x4 м, 1 стіл, 2-оє крісел, 1-но вікно зі сходу, стіни не білені, а вибиті газетами, 1-но ліжко. Така обстановка була з тієї причини, що приміщення [РО] МГБ щойно відбудовували).

Опис нач. Мозолевського: в ранзі капітана, вік около 25 літ, високий, плечі рівні, волосся русяве, зачіска догори, чоло низьке виступаюче, очі сиві, ніс прямий довгий, уста малі, зуби дрібні густі, борода мала, шия коротка груба. Говорить по-руськи.

Та сказав мені сідати коло стола на крісло просто нього. При цім спитав мене, як я називаюся. Я відповіла, що Жупник Парас-

ка д. Василя. Тоді начальник з усмішкою спитав мене: “Яка ваша посада”. Я відповіла, що не знаю, що таке посада. Тоді він спитав, ким працювала у “бандитів” – кур’єркою чи станичною. Я відповіла, що не знаю, що це таке, а працюю вдома, бо батько пішов до армії, а мама мусить заробляти на хліб, щоби прохарчувати трое дітей. Тоді він мені сказав: “Брось, ти мені городиш ерунду, ти признайся, яке твоє псевдо та скільки разів ходила на “сходку”. Я відповіла, що псевда не мала і не маю, на сходку не ходила і не ходжу. Тоді він мене спитав, чи в мене квартирували “бандити”, я відповіла, що квартирували. Він спитав, скільки разів, по кілько чоловік, у кого, яке мали [о]зброєння, які уніформи, звідки брали харчі, хто приносив харчі та хто прав білля. Я на те відповіла, що в мене квартирували три рази по 18 чоловік, квартирували на цілому присілку, де я мешкаю, на зброї я нічого не розумію, уніформи мали такі, як ваші солдати, харчі мали зі собою хліб і м’ясо, варили собі самі і білля мали зі собою. Він питав мене далі, по кілько днів квартирували, кілько разів я носила штафети від “Спартана” в с. Чорний Потік. Я відповідала, що квартирували по два і по три дні, я про жодні штафети нічого не знаю і не знаю, де Чорний Потік. Він говорив мені, щоби я призналася, бо він мені докаже до очей і засудить на 15 літ тюрми. Я далі до цього не хотіла признатися. Тоді Мозолевський вийшов з кабінету, а на його місце прийшов стрибок Василюк, який почав мене допитувати, скільки разів ходила з штафетами в с. Чорний Потік. Я відповіла, що ані разу. Тоді увійшов згаданий стрілець і почав мені знова доказувати, як і коли він мені давав від “Спартана” штафети, які я носила у Чорний Потік. Я почала заперечувати йому, що це неправда. Тоді стрибок Василюк мене кинув із крісла на землю та почав бити палицею. Я зі страху і болю призналася, що носила. Коли я сказала, що носила штафети, зараз увійшов нач. Мозолевський та почав кричати на Василюка, за що він мене б’є. Василюк і стрілець вийшли з кімнати, а начальник далі почав мене питати, чи я носила штафети. Я відповіла, що носила два рази, які приносив цей “бандит”, який тут є у вас та змушував мене і грозив, що коли не віднесу, то мене повісять. Начальник спитав, чому я до цього не хотіла признатися. Я відповіла, що боялася, щоб мене за це не розстріляли. При цім він мене питав далі, хто ще зі мною носив штафети, куда ми носили, у кого є зв’язкова хата та котрі дівчата зв’язковими. Я відповіла, штафети зі мною носила Воронович Параска, ми носили в с. Чорний Потік. Зв’язкова хата у Тимінської Анни та рівно ж вона сама зв’язкова і Тимінська Василина. Вони зв’язкові до с. Молодятин. Далі він спитав, кілько разів приходили до мене Тимінська Анна і Васили-

на, чи я збирала хліб для “бандитів”, хто ще збирав хліб з дівчат в с. Молодятин. Я відповіла, що Тимінські до мене не приходили, а я ходила до них два рази і залишала штафети. Жодного хліба я для “бандитів” не збирала. Я не знаю, хто збирав для “бандитів” хліб, бо я бідна і до мене ніхто не приходив за хлібом. Начальник спитав мене, чи я знаю Сметанюка Миколу “Крука” та Приймак Анну “Скалу”, Шкварчук Марію “Лелію”, Городенку Настю “Зірку”. Я відповіла, що “Крук” і “Скала” приходили до мене тоді, як квартирували “бандити”, вони приносили хліб і молоко. Про других двох я не знаю нічого, бо вдійсності таки нічого не знала. Начальник спитав мене, чия то була сотня тоді, як у мене квартирували. Я сказала, що не знаю чия була сотня, бо вони мені про це не говорили. Тоді він до мене почав усміхатися та сказав, ти не знаєш “Спартана”? Я відповіла, що не знаю жодного “Спартана”. Він знова почав усміхатися до мене та говорив. Ти не знаєш “Спартана”, та він з вами всіма кохається та він спав у тебе в хаті, він сліпий на одно око. Я відповіла, що може й спав, та я його не знаю. Після цього почав мене сильно дотискати, щоб я сказала, яке моє псевдо. Я про псевдо сказала, що не маю, бо вдійсності його не мала. Після цього начальник списав протокол і сказав мені підписатися на нім. По цім розпитував мене, як називається батько, мати, як застарі, скільки мають дітей та хто між ними найстарший, та які багаті. Я відповіла, що точно не знаю, які родичі застарі. Батько служить в армії, а мати вдома та троє дітей молодших від мене. Ми бідняки, маєм од[и]н морг поля та козу. В тім часі запитав, де працював мій батько, заки пішов в армію, я відповіла, що в лісі робітником. При тім мені сказав за те, що я була “бандерівською” кур’єркою та в моїй хаті сиділи “бандити”, а я про те не повідомляла органи МГБ, буду суджена на 10 літ тюрми, а родину мою вивезуть на Сибір. Але що я молода та він мене жалує, та що мій злочин не дуже великий проти Рад. Союзу, та він мені може дати можливість себе оправдати, лише мушу погодитися на співпрацю з орг. МГБ. Я сказала, що не розумію, що то є співпраця з органами МГБ. Він мені пояснив: “Ти дотепер була “бандерівською” кур’єркою, а тепер будеш слідити за “бандитами” та робити те, що я тобі скажу”. Я сказала, що погоджуюся, та де буду бачити “бандитів”, буду доказувати все вам. Після цього начальник мені сказав написати заяву про співпрацю. Я відповіла, що не вмію добре писати. Він витяг зшиток, написав заяву та прочитав мені і сказав вдоліні підписатися по ім’ю і прізвищу. При тім дав мені кличку “Оксана”, якою сказав підписатися на відворотній стороні заяви. Опісля сказав, що він мене з тюрми звільнить, але мушу шукати за “бандитами” і де їх побачу чи почую про них, маю повідомляти органи МГБ.

Дав мені слідуючі завдання:

1. Довідуватися, де “бандити” будуть квартирувати, в хаті, лісі, де будуть переходити, звідки, куда, яка кількість та яке озброєння.

2. Розвідувати звідки беруть харчі, хто допомагає харчами, хто з ними стрічається та до кого найбільше заходять.

3. Хто в селі є станичним, хто його кур'єрами, котрі дівчата перуть білля та симпатизують з “бандитами”, де “бандити” мають магазини із збіжжям та амуніцією.

Зв'язки безпосередньо до нач. [РО] МГБ. Заходити нічю чи днем, тільки так, щоби ніхто не бачив з цивільного населення. Тут начальник [РО] МГБ говорив мені, що я не смію про співпрацю нікому признатися, бо коли б довідалися про це “бандити”, то мене уб'ють або повісять. На цім допит закінчено і мене відпровадили до стайні, де я була перед допитом. Допит тривав около три години. Після мене взяли на допит Дем'янюк Марію, яку тримали дві години на допиті. По двох годинах часу, як вернула Дем'янюк Марія з допиту, нас трьох забрали на коридор, де вийшов сам нач. [РО] МГБ та сказав, я вас звільняю додому, але не смійте говорити, що ви тут бачили. Ми три повернули назад додому. Вдома я нікому не говорила, що погодилася на співпрацю з органами МГБ.

Третього дня закликав мене замісник станичного с. Молодятин та підрайонний “Сич”. Вони сказали, щоб я їм розповіла, про що мене питали на МГБ. Я сказала, що мене питали, чи я була кур'єркою та котрі ще дівчата зі мною працювали. Я до нічого не призналася і тому мене звільнили. Вище згадані заборонили мені ходити в район та стрічатися з большевиками, бо за це мене покарають. Я вернувши додому, не думала й так нічого доносити, бо знала, що за те повстанці можуть покарати, а тим більше, як мене попередили, то я взагалі боялася навіть стрічатися з большевиками. Так через цілий місяць я нічого не доносила про повстанців на МГБ.

Дня 12.7.1945 р. до мене додому знова прийшло 4-ох большевиків, які мене заарештували. По дорозі до с/ради мене питали, де мешкає Дем'янюк Микола та сказали повести до нього. Привівши большевиків до згаданого господаря, який в той час був вдома, большевики відразу накинулися на нього, де його сини. Господар сказав, що сини пішли в армію. Большевики домагалися, щоб господар дав від них з армії листи, які має. Господар дав від одного сина листа, а за другого посмертну картку. Большевики прочитавши, оставили господаря в спокою. Мені сказали, щоб я провадила їх до с/ради. Як ми прийшли до школи в с. Молодятин, застали там більшу групу большевиків, а з ними трьох арештова-

них дівчат. Це: Кушнірчук Марію д. Миколи, Дем'янюк Марію д. Василя і Чемерис Марію д. Михайла. З с. Молодятин нас попровадили на піхоту в р-н Печеніжин і там замкнули до пивниці.

Обстановка в пивниці: в пивниці я застала 4 жінки, яких ім'я та прізвища не були мені відомі. Вони вже сиділи 1-н тиждень. 3-ри жінки були з с. Печеніжин, а одна з с. Кіданча.

Того самого дня о 2-ій годині по полудні мене взяли на допит. Допит тривав около одної години. Допитував нач. [РО] МГБ Мозолевський в тому самому кабінеті, що перший раз, де я була завербована до співпраці. В кабінеті не було жодних змін. Прийшовши до кабінету, нач. [РО] МГБ сказав мені сідати на крісло коло стола та дивитися просто на нього. Потім спитав мене, чому я не приходила тоді, як мала приходити. Я відповіла, що тому я не приходила, бо нічого не розвідала від того часу, коли він мене відпустив додому. Він сказав на те, що я все брешу, він все про мене знає, щоб я говорила все по-правді, бо досить, що я йому попередньо брехала, коли йому тепер що-небудь забрешу, то буде за те бити. Тоді почав мене допитувати те саме, що на попереднім допиті, коли була арештована перший раз. При цім мені сказав, що я знаю, де бункри з амуніцією та збіжжям, і що дальше маю зв'язки з "бандою" та нічого не повідомляю. Я сказала, що про жодні бункри я нічого не знаю та цілий час сиділа вдома коло малих дітей, бо мама мусить заробляти, щоби нас прохарчувати. Про "бандитів" тепер тяжко довідатися, бо навіть не приходять до села, хіба ночами. Я ночами нігде не ходжу і нічого не знаю. Про те, що я була з повстанцями, нічого йому не говорила, бо знала, що він про те не знає. Коли він побачив, що я до нічого не признаюся, залишив мене в кабінеті, а сам десь вийшов. За кілька хвилин повернувся та почав мені дальше говорити, що я йому все брешу, а він приведе зараз Кушнірчук Марію, яка про все призналася і вона мені докаже все до очей. На цім допит був закінчений. Начальник сказав д[е]журному, щоб мене запровадив назад до пивниці.

За час мого допиту в пивниці не зайшло жодних змін.

Дня 14.7.[19]45 р. в 7-ій год. рано мене забрали на другий допит. Допитував слідчий [РО] МГБ, ім'я і назвисько його мені невідомо. Допит тривав одну годину.

Опис слідчого: в ранзі ст. лейт., вік около 20 літ, низький, тонкий, плечі прості, волосся русяве, зачіска догори, чоло низьке рівне, очі сиві, ніс малий, уста малі, зуби густі малі, говорить по-руськи.

Допит відбувався в тому самому кабінеті, де допитував нач. [РО] МГБ. Коли я ввійшла до кабінету, слідчий сказав мені сідати

коло стола на крісло та дивитися йому в очі. Збоку сидів начальник [РО] МГБ Мозолевський і цілий час прислуховувався. Другий допит переводився по тих самих точках, що перший. При допиті слідчий зі мною поводився гарно, не бив, не кричав, а старався мене обдурити підсміхаючися та обіцяючи, що коли я все признаюся, мені нічого за те не скажуть і не будуть судити. Про себе я нічого не зізнала, бо нігде не працювала і з підпільним рухом не була вже пов'язана. Про інших дівчат нічого не казала, бо знала, що коли мене звільнять із тюрми і верну додому, то вдома можуть судити ще гірше. На цій допит був закінчений і слідчий сказав д[е]журному, щоб мене запровадив до пивниці.

Вернувши з допиту, в пивниці не було жодних змін.

Дня 15.7.[19]45 р. рано в 7-ій год. мене забрали на третій допит до того самого кабінету, що попередньо. Допитував замісник нач. [РО] МГБ Микола. Допит тривав около півгодини.

Опис зам. нач. [РО] МГБ Миколи: в ранзі ст. лейт., вік около 30 літ, високий, тонкий, плечі широкі підняті догори, волосся чорне, зачіска догори, чоло низьке, очі чорні, ніс довгий тонкий, нагнений вдолину, уста великі, спідня губа виступає, зуби середні густі, борода тонка довга, шия довга груба з виступаючим яблучком, говорить через зуби по-руськи.

В кабінеті сидів зам. нач. [РО] МГБ Микола коло стола, який відразу на мене строго подивився та сказав, сідай "бандеровка". Коли я сіла на крісло коло стола, він сказав, що признаєшся про зв'яз з "бандою", а то скажу, щоб на паль посадили та 10 днів будеш стоять. Я сказала, що не знаю до чого признаватися. Він сказав, ти не знаєш до чого, та ти співпрацювала з "бандитами" і при цій мені вичислив ті всі факти, які мені доказували на попереднім допиті. Я відповіла, що це на мене хтось наговорив неправду і я про це нічого не знаю. А коли це хтось наговорив на мене, то нехай докаже мені до очей. Він сказав: "Брось Параска, ми тобі до очей не будемо доказувати, ти нам сама розкажеш". На кінці я йому сказала, що я вам більше нічого не скажу, бо нічого не знаю, а коли хочете судити, а маєте за що, то судіть, я є у вас. Він мені на те сказав, нічого Параска, ми тебе судити не хочемо. Помимо того, що ти не хочеш признатися, я тебе звільняю додому, але пам'ятай, що за тобою є багато проступків і ти мусиш дальше працювати з орг. МГБ так, як ти договорилася попередньо. Коли побачиш "бандитів", мусиш повідомити в [РО] МГБ. Я сказала, що я це знаю і коли побачу, то зголошу. Він ще попереджував мене, що коли ми довідаємося, що ти стрічаєшся з "бандитами" або маєш з ними зв'язок, то засудимо на десять

літ тюрми. При кінці заступник нач. сказав мені, можеш відходити додому, а якщо розвідаєш, то приходи на МГБ і зголосиш нач. Мозолевському або мені. На цім допит був закінчений і я відійшла додому.

Прийшовши додому, я дальше не думала нічого робити і від того часу я почала скриватися від большевиків, щоби з ними не стрічатися.

Дня 20.12.1945 р. большевики в с. Молодятин начею зробили облаву та заарештували 14-ть дівчат, в тім числі і мене, та того самого дня рано забрали нас в р-н Печеніжин на МГБ і замкнули в старій понищеній хаті. Дівчата, які зістали арештовані: Кушнірчук Марія д. Миколи, Дем'янюк Марія д. Василя, Кваснюк Марія д. Івана, Деблюк Марія д. Василя, Кушнір Василина д. Василя, Горецька Параска д. Василя, Горецька Гафія д. Стефана, Пнівчук Олена, Городенко Настя д. Юри, Сметанюк Олена д. Миколи, Гриньків Марія д. Миколи, Горецька Олена д. Миколи, Копильців Олена д. Йосифа.

Того самого дня о год. 11-ій перед полуднем мене взяли на допит до того самого кабінету, в якому я була попередньо. В кабінеті сидів нач. [РО] МГБ Козлов.

Опис нач. [РО] МГБ Козлова: в ранзі ст. лейт., вік около 35 літ, низький, грубий, плечі широкі похилі, волосся чорне та стрижене на щітку, чоло низьке, очі чорні, ніс малий грубий, зуби малі густі, уста малі, борода широка посередині з ямкою, шия коротка груба, говорить по-руськи.

В кабінеті заіснували такі зміни: стіни чисто вибілені та прикрашені килимами, а на килимах портрети Сталіна, Леніна і інші, коло стола 3-оє крісел. Більше не було жодних змін.

Коли я ввійшла до кабінету, Козлов сказав мені сідати на крісло біля стола та спитав, чи я не змерзла. Я відповіла, що змерзла, бо нас замкнули до непаленої хати, а я з дому взята легко зібрана. Тоді він мені на те сказав, треба все говорити по-правді і мене скоро відпустить додому. При цім запитав мене, як називаюся, ім'я та по-батькові, коли і де народжена. Я йому на те все відповіла так, як було. Після цього він почав мені говорити, ти вже була арештована за співпрацю з "бандою" та зобов'язалася, що більше з "бандою" не будеш мати нічого спільного, рівночасно ти погодилася на співпрацю з орг. МГБ. І від того часу ти ще нічого не донесла про "бандитів". Я йому відповіла на те, що я з "бандою" не мала нічого спільного і не маю. А про те, що я маю доносити про "бандитів", мені відомо. Але я з ними нігде не стрічаюся і не можу довідатися про них, до мене вони не приходять, тому не маю

про що вам доносити. На те він мені сказав, як ти про “бандитів” будеш доносити, коли я маю факт, що ти є заступницею станичної та до тебе приходять часто “бандити” і ти збираєш для них харчеві продукти. По його словах я зорієнтувалася, що він про мене нічого не знає, а говорить це тому, бо може вдасться йому натрапити на якийсь факт, до якого я признаюся. Я сказала йому, те все, що він говорить, то є неправда. Я про ніщо не знаю, це все хтось на мене наговорив. Я бідна і осталася без батька, мушу заробляти з мамою, щоб прохарчувати себе і троє дітей, мені не в голові якась станична чи збірка харчів. Дальше начальник сказав, чому ти все таїш, про тебе Кушнірчук Марія все зізнала, що ти навіть маєш хлопця “бандита”. Я сказала йому, що це неправда, нехай Кушнірчук докаже мені це до очей. Він сказав, що доочне зведення не буде робити, бо вірить в те, що йому добрі люди говорять. А за те, що ти не хочеш признатися за співпрацю з “бандою”, я тебе посаджу на 10 літ тюрми. Я відповіла йому, що коли мені докаже хтось до очей, що я співпрацювала з “бандою”, може судити і на 20 літ. Дальше начальник сказав до мене, бачиш Паша, Кушнірчук Марія про тебе все розказала, а коли ти твердиш, що це неправда, то розкажи тепер все по-правді про ню. Ти напевно знаєш, що вона співпрацює з “бандою”. Я сказала, що про Кушнірчук Марію нічого не скажу, бо нічого не знаю. Начальник сказав мені, що ти добре знаєш, але не хочеш признатися та нічого, я маю час з тобою возитися, у мойому помешканню є досить тепло, а тебе буду тримати в тому знищеному будинку на холоді доти, доки не признаєшся. При цім говорив мені, чому ти довший час не приходила на МГБ і нічого не розвідала про “бандитів”. Ти підписалася, що будеш співпрацювати з органами МГБ, а роботи не даєш. За зірвання співпраці будемо тебе судити. Я сказала йому, що я біднячка, мушу ходити на заробітки і через те не можу нічого розвідати. Тоді начальник сказав мені, якщо будеш добре працювати для нас, то одержиш скільки грошей, що будеш мати на одержання цілої родини. Ну Паша, ти мені не хочеш признатися про співпрацю з “бандою”. Я відповіла, що про “банду” нічого не знаю. Він покликав д[е]журного, який мене відпровадив до того будинку, звідки взяв на допит. Допит тривав около 2-ві години. У будинку не було жодних змін. Після мене брали ще інших дівчат на допит. Я там просиділа 5-ть днів і була ще два рази на допиті. Допитував сам нач. [РО] МГБ Козлов про те все, що на першій допиті. На допиті уживав різних методів, бив лінійкою по руках, клав пальці між двері, коли я кричала, сварив на мене і казав, щоб я була тихо, бо розстріляє.

Дня 25.12.1945 р. мене та ще 8 дівчат забрано з поваленого будинку на МВД та замкнено до пивниці. Зі мною були дівчата: Кушнірчук Марія д. Миколи, Дем'янюк Марія д. Василя, Копильців Олена д. Йосифа, Деблюк Марія д. Василя, Кваснюк Марія д. Івана, Сметанюк Олена д. Миколи і Городенко Настя д. Юри.

З МВД брали нас на допит на МГБ. Я була ще 4-ри рази на допиті в тому самому кабінеті, що попередньо. Допитував нач. [РО] МГБ Козлов. На допиті питав те все, що на першій допиті. На третьому допиті натискав сильно на те, чому я не хочу признатися, що я заступниця станичної. Я відповіла, не признаюся тому, бо це неправда. Тоді він на мене розлютився та сказав стати лицем до стіни і питав, признаєшся, бо як ні, то розстріляю і не будеш бачити білого світа. Я почала плакати та сказала, що я нічого не знаю і може стріляти. Потім сказав мені підняти руки догори та буду тримати так довго, доки не признаюся. Я держала руки догори около години, при чім зімліла і впала. Начальник виляв на мене води та сказав д[е]журному, щоб забрав мене до пивниці. В пивниці не було жодних змін. Через цілий час ночою ми сиділи в пивниці, а на день брали нас до роботи носити воду і оббирати картоплю.

Дня 2.1.1946 р. мене взяли на 4-ий допит. Допитував нач. [РО] МГБ Козлов. На допиті казав те, що на попередніх допитах. Я рівно ж зізнавала те все, що попередньо. На цьому допиті начальник сказав, що мене звільняє додому з тим, що я погодилася попередньо на співпрацю з органами МГБ і мушу дальше робити роботу. Бо якщо не буду робити жодної роботи, то мене засудять на 10 літ тюрми. Я сказала, коли що розвідаю, то зголошу. На цьому допит закінчено, який тривав около 2-ві год. Начальник покликав д[е]журного і він мене запровадив дальше до пивниці. Цього самого дня о 2-ій год. по полудні прийшов до пивниці д[е]журний і звільнив мене додому та ще слідуєчих дівчат: Кушнірчук Марію д. Миколи, Дем'янюк Марію д. Василя, Деблюк Марію д. Василя, Кваснюк Марію д. Івана, Кушнір Василю. Д[е]журний сказав нам забрати свої речі та забрав нас на коридор до начальника [РО] МГБ, який нам сказав, що відпускає нас додому, але коли довідається про нас, що ми дальше будемо мати зв'язок з "бандою", то змісця засудить на 15 літ тюрми. При цім сказав, можете відходити додому та не смієте говорити нікому, що ви тут бачили та як з вами тут поводитися. Прийшовши додому, я дальше нічого не робила. По короткому часі мене визивали до с/ради в с. Молодятин, де я не ходила ані одного разу.

Дня 12.4.1949 р. до мене додому прийшла група большевиків в числі 16 чоловік, між якими був лейт. з [РО] МГБ Лофінов. Він сам мені представився.

Опис лейт. Лофінова: вік около 28 літ, високий, грубий, плечі широкі рівні, шия коротка груба, волосся ясно-русяве, чоло низьке, брови прямі, очі сиві, ніс короткий грубий, піднятий догори, уста великі, зуби великі густі, у верхній щоці з лівого боку має золотий зуб, борода округла з ямкою, обличчя округле.

Він спитав мене, чи я називаюся Жупник Параска д. Василя. Я відповіла, що так. Він сказав вийти з ним надвір і там почав говорити, ти була арештована органами МГБ та погодилася на співпрацю і нічого не робиш. Я сказала йому, тому нічого не роблю, бо мало коли буваю вдома і нічого не знаю, а по-друге, що до нас ніхто не приходить. Тоді він спитав, як до вас ніхто не приходить? Та ж ми кілька днів тому залапали “бандерівця” коло вас у сусідстві. Я сказала йому, що він ходив днем на цьому присілку і то без зброї, то що то за “бандера”. Тоді Лофінов мене спитав, чи я не знаю, хто вбив дівчину з сусідньої хати. Я відповіла, що дівчину вбила смерека в лісі. Вона ходила там по дрова. При цім він сказав мені, що може мене арештувати, але не хоче тому, бо вважає, що я дальше буду працювати. Коли не буду нічого робити, то він мене засудить, а мою рідню забере на Сибір.

Дав мені слідуюче завдання:

Вислідити, в кого має криївку “Левко” на присілку Забаня. Це я обов’язково мушу вислідити.

Коли висліджу криївку, то дістану від нього за це досить грошей. Рівно ж сказав мені не ходити на МГБ, а він сам буде приходити ночею на цей присілок і тоді зайде до мене, а я йому все розкажу. При кінці ще раз пригрозив мені, якщо я йому нічого не висліджу, то він мене заарештує, а родину забере на Сибір. На цім ми розійшлися. Від того часу я більше ніде з большевиками не стрічалася аж до часу мого арешту українськими повстанцями.

Допитував: “130”.

Зізнала: “Оксана”.

Заввага: Бракує інструктажу відносно виконання завдань.
“127”.

Протокол перебито у 9 примірниках.
1 примірник в архів.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-7.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 27
СЛІДЧА СПРАВА СБ НА ІЛЬКА БОДНАРЕНКА З
С. ПЕЧЕНІЖИН

12 травня 1949 р.

P-31.

Печеніжинщина.
Травень, 1949 р.

П о в і д о м л е н н я .

Боднаренко Ілько с. Юрка, урод. 1913 р. в с. Печеніжин Печеніжинського р-ну, українець, 3 кл. НШ, не військовий, від 1944 р. в підпіллю, останньо заступник станичного.

Шляхом переведення справи в травні 1949 р. Сметанюк М. викрито, що Боднаренко І. в м. березні 1949 р. передавав почерез вище згадану дві записки до начальника [РО] МГБ. Рівночасно від начальника одержав також 2 записки.

Постій, 7.5.1949 р.

“130”.

P-31.

Справа: ч. 3 а.
Боднаренко Ілько с. Юрка
бувший симпатик ОУН,
пс. “Явір”,
а/в РО МГБ “Сойка”.

Почато: 7.5.1949 р.
Закінчено: 12.5.1949 р.

П Р О Т О К О Л

Боднаренко Ілько с. Юрка, урод.
19.2.1913 р. в с. Печеніжин
Печеніжинського р-ну Станіслав-
ської обл., українець, греко-кат.,
освіта: 3 кл. НШ, не жонатий, не
військовий, рільник, останньо
заступник станичного.

По укінченню 7 літ, я почав ходити до школи у своєму селі Печеніжині. Покінчивши 3 кл., мене родичі до школи більш не пускали тому, що не мали звідки мене [у]тримувати і потребували вдома робітника. Залишивши школу, я працював з родичами

коло господарки. Коли був більший, батько купив мені коня, де я цілий час за польської окупації був фірманом, обробляв свою роботу коло господарки, а коли не мав роботи вдома, то їздив на заробітки, де тільки можна було заробити. Так я працював цілий час за польської окупації аж до приходу большевиків в 1939 р.

З приходом большевиків я далі працював коло родичів та рівночасно їздив на заробітки. Так працював я до приходу німців в 1941 р.

З приходом німців я працював далі коло господарки і в той час був я охоплений Організацією ОУН, яку очолював Степан Бандера. Тоді я був симпатиком, до втечі большевиків.

В 1944 р. весною, в моєму селі був застій фронту, і я був евакуований большевиками поза фронтову полосу до села Воскресінці Коломийського р-ну. В час застою фронту, большевики почали брати до армії. Я почав критися і по короткому часі вступив до праці на залізну дорогу. Тому, що я там працював, мене бронірували.

Від м. серпня до м. вересня 1944 р. я працював на залізній дорозі. При кінці цього місяця большевики почали також брати робітників до армії по мимо того, що мали броніровки. Я довідався, що в горах організуються відділи УПА і я залишив роботу та почав критися від большевиків, щоб не піти до армії.

В м. жовтні 1944 р. в моєму терені почала організуватись куцева боївка, яку очолював в той час "Чорнота". Я вступив до боївки і перебув од[и]н місяць, і пізніше дали мене за помічника станичному "Крикові" в с. Печеніжин. Помічником станичного я був до м. грудня 1944 р., а пізніше мене дали до СКВ, яким командував "Левко". Вище згадана боївка оперувала по таких селах: Княждвір, Кіданч, Шепарівці, Сопів, Печеніжин, Молодятин, Марківка. В тій боївці був я до квітня 1945 р., це значить до того часу, коли в підгірські села заїхала "рубаха".

Під час "рубахи" я з двома стрільцями був відпущений до криївки і я відійшов до свого села. Там відлучився від них і пішов самий до своєї родини. Мої товариші "Ясень" і "Кармелюк" пішли в іншу сторону.

Перебувши два дні, большевики робили селами великі перешуки.

Дня 13.4.1945 р. група большевиків в числі 9 чоловік обскочила хату мого брата Боднарєнка Миколи, в якій я був в той час скритий на стриху в соломі. Большевики робили сильний перешук і мене знайшли на стриху. Скричали "Бандито вихади", я зіліз зі стриху на подвір'я, де большевики змісця почали допи-

тувати мене, де моя зброя. Я сказав, що зброї не маю. Большевики зробили перешук в соломі та знайшли ППШ і гранату. Цею групою командував ст. лейт., який змісця накрив мене палаткою і забрав до району Печеніжина на МГБ. Там слідчий мене взяв на допит.

Опис слідчого: національність руський, ст. лейтенант, вік около 35 літ, ріст середній, тонкий, плечі вузькі рівні, шия коротка груба, волосся русяве, зачіска догори, чоло високе, брови прямі, очі сиві, ніс малий, основа носа піднесена, уста тонкі, зуби малі густі рівні, підбородок прямий, вуха середні прямокутні.

Опис кабінету, у яким мене допитувано: ч. 2, одно вікно, 1 столик, 3-ри крісла, п'єц білений при тій стіні, що двері, одна лавка довжини 1,5 м, на стіні коло вікна портрет Сталіна.

Прийшовши до кабінету, слідчий мені сказав сідати на крісло коло стола просто нього та спитав мое ім'я і прізвище. Я відповів, що пишусь Боднаренко Ілько. Пізніше сказав мені розповідати свою автобіографію від мойого вродження аж до того часу, коли я став залапаний большевиками. Я розказав автобіографію та при тому деякі місця не висвітлював. Тоді згаданий слідчий мені почав ставити питання, від коли я вступив у "банду", та чому і з яких причин. Я сказав, що в м. жовтні 1944 р. ночею, прийшли "бандити" та забрали мене силою в "банду". Він спитав мене, хто забрав. Я сказав, що Яворський Дмитро "Чорнота", Якубенко Юрко "Чорний", Мотрук Микола "Ляндвірт" та два, які мені були незнані. Тоді слідчий мене спитав, де я перебував від того часу дотепер, та в кілько днів дістав зброю. Я сказав, що був у боївці, а зброю дістав у 5 днів. Дальше питав мене, щоб я сказав, який стан боївки, озброєння, хто комендант і з якої місцевости стрільці. Я сказав, що стан боївки 8 чоловік, а командир 9-ий. Озброєння: 1 кулемет, 3 автомати, 1 СВТ і решта кріси. Комендантом боївки є Яворський Дмитро "Чорнота", родом з с. Печеніжин. Бойовики були: Якубенко Юра "Чорний" з Печеніжина, Мотрук Микола "Ляндвірт" з Печеніжина, Самокишин Дмитро "Крик" з Печеніжина, Кіданецький Гнат "Недобитий" з Печеніжина, "Вихор", "Левко" та "Свист" мені незнані. Не знаю, як називаються та з котрої місцевости. Дальше почав мене питати, де боївка в той час перебувала та де прохарчовувалася. Я сказав, що в той час квартирувала в Молодятині на присілку Царина, а прохарчовувалась в слідуючих господарів: Андрусак Анни, Лазарук Параски, Андрусак Миколи, Городенко Юрка, Горецького Миколи, Жупника Петра, Жупника Ілька, Жупника Василя. В с. Печеніжин прохарчовувались: Самокишин Василя, Самокишин Дмитра,

Явдошняк Олекси, Сметанюка Івана, Сметанюка Миколи, Демидюка Петра, Краснюка Івана, Юзюка Юри, Юзюк Параски, Мацька Михайла, Варчук Михайла, Кузик Миколи, Івона Леся, Ристининога, Яворського Василя. На запитання слідчого, яке завдання мала в той час боївка і що вона виконувала. Я сказав, що завданням її було на фронтових полосах збирати амуніцію та всі військові речі. Пізніше слідчий питає, як довго я був у тій боївці. Я сказав, що 1 місяць. Після одного місяця я був приділений за помічника станичному “Крикові”. Крім того, сказав я йому, що ще був з нами “Чорний”. Ми всі три збирали по селі військові речі для відділів УПА, які в той час організувалися в горах. Тоді питає мене, в кого ми квартирували та хто нас прохарчовував. Я сказав, що квартирували в с. Печеніжині в Демидюка Петра, Юзюка Юри, Якубенка Юрка і Мацька Михайла. На запитання, де ми мали зв’язки, я відповів, що про зв’язки не знаю, але знаю, котрі дівчата були кур’єрками. Отже з села Печеніжина кур’єркою була Яворська Маланка “Тиса”. Тоді він спитав, де ця дівчина мешкає. Я сказав, що в Печеніжині на присілку Діброва. На запитання слідчого, чи я був до кінця коло станичного, я сказав, що коло станичного був до місяця грудня 1944 року, а опісля перейшов до боївки “Левка”, в якій був до м. квітня 1945 р. Тоді слідчий сказав подати мені стан боївки та озброєння. Я сказав, що стан боївки 11 чоловік. Озброєння: 2 кулемети, 5 автоматів, 4 кріси. Склад боївки складається: з командира, яким є “Левко”, але ім’я і прізвище мені невідоме. Бойовиками є: “Мороз”, “Крига”, “Рак”, “Калина”, “Веселий”, “Файний”, “Рибак”. Про них я не знаю, з якої місцевості і як пишуться. “Град” Кузик Іван, “Залізник” Сметанюк Михайло, вони з с. Печеніжин. На запитання, де боївка “Левка” квартирує, я сказав, що найбільше в с. Молодятині в господарів: Костенюк Андрія, Костенюк Михайла і Стефурак Дмитра. Боївка займалась стяганням різних військових речей для відділів УПА. Тут я також сказав, що довго хворів на тиф і не брав довший час участі в цій боївці. Тоді слідчий запитав мене, які я ще знаю особи, що є в “банді”. Я відповів: Самокишин Дмитро с. Івана “Крик”, Юзюк Юрко “Воробець”, Гомонюк Іван “Сорокати”, Додінчук Ілько “Свист”, Кіданецький Василь “Чорний”, Козьменко Микола, Майданчук Михайло “Крига”, Варчук Михайло, Чупрей Василь, Горюк Юрко, Стефурак Микола, Повх Василь і Сметанюк Михайло. Всі вище згадані з с. Печеніжина. Крім того, сказав я, що знаю лісові пості, які знаходяться в Княздвірському лісі. Там перебуває сотня “Спартана”. На тому допит закінчився. Допит тривав 4 години. По допиті мене відправлено до іншої кімнати.

Опис кімнати: 3x3 м, 2 вікна, 1 стіл, 1 ліжко. В тій кімнаті мене слідчий замкнув і сказав, щоб я ішов спати.

Другого дня рано це 13.4.1945 р., прийшов до мене цей самий слідчий, який допитував, накрив мене палаткою, вивів на дорогу, де чекала легка машина і він разом зі мною поїхав за місто до одного відділу “рубахи”. Там мене передали одному старшині, який командував цим відділом. Дали мені їсти і по сніданню сказали мені, щоб я провадив їх на “бандерівський” постій, про який зізнав на допиті.

Я замаскований в палатку разом з групою 50 чоловік, пішов в ліс Княздвірський, де попередньо квартирували повстанці. На цьому місці не було нікого. Цього самого дня ми вечером вернули до Печеніжина, а двох воєнних запровадили мене на МГБ та залишили на д[е]журці. На д[е]журці мене стрінув начальник [РО] МГБ Мозолевський, який спитав, чи в тому лісі, де ми ходили стрічали “бандитів”. Я відповів, що ні.

Опис начальника [РО] МГБ Мозолевського: літ около 35, ріст середній, плечі широкі рівні, шия груба коротка, волосся ясно-чорне, чоло низьке, очі сиві, ніс малий простий, рот малий, зуби малі густі, з правої сторони у верхній щоці має 2 золоті зуби, з лівої сторони у нижній щоці має 1 золотий зуб, на обличчю має перець, під час говорення підсміхається.

В той час, коли я говорив з начальник[ом] [РО] МГБ, надійшов слідчий, який мене допитував і забрав мене до тої самої кімнати, що я перебував попередньої ночі. По короткому часі принесли мені вечерю, по вечері цей самий слідчий почав мені говорити, чи я є свідомий того, що я ізменник родни. За те чекає мене від 10 до 15 літ тюрми. Але я маю од[и]н вихід, тоді, коли погоджусь на співпрацю з органами МГБ. Я відповів, що погоджуюсь. Пізніше підписав я про[то]кол мойого зізнання та заяву про співпрацю з органами МГБ. По підписанню дав мені псевдо “Сойка”. При цім пояснював мені, яке я буду мати завдання.

1. Першим моїм завданням було повернути до повстанців та вислідити, де перебуває “Град”, “Крик”, “Чорний” та “Недобитий”. Про цих людей я мав вислідити, де вони мають криївки. Розвідавши про все точно, мав зголосити на стрічі згаданому слідчому.

2. Другим моїм завданням було вислідити, де повстанці беруть харчі, де мають зв’язки, куда проходять.

3. Третім моїм завданням було добре ставитись до повстанців, щоб цим виробити собі в них довір’я. При тому про все точно слідити, приглядатись, коли приходять провідники і скоро зголошувати в [РО] МГБ.

При тому сказав мені, що на другий день мене дасть на фабрику до роботи і я маю випросити у стрибка, щоб він мене відпустив до сусідньої хати по молоко. Тоді я мав втечи. Коли б стрибок не відпустив тебе, то я мав іти сам. По моїй втечі того самого дня, маю вечером прийти коло касарнів на зарінок і там дістану свій автомат. Я мав говорити “бандитам”, що мене за-лапали без зброї. Тоді визначив мені стрічу на день 19.4.1945 р. коло кооперативи в с. Печеніжин від години 10 до 11-ої вечером.

Дня 14.4.1945 р. мене дали до роботи на фабрику. О 11-ій годині перед полуднем я просив стрибка, який робив служ-бу коло нас, щоб мене відпустив до сусідньої хати, в якій мешкає моя сестра. Я хочу від неї дістати молока і також принесу для вас. Стрибок відпустив мене. Я відійшов з фабрики і більш не вертався, а відразу пішов в ліс і там пересидів до вечора. Вече-ром пішов я на стрічу і там дістав я знова своє ППШ. Завданням моїм було якнайскоріше пов’язатися з “бандитами”. Зазначив мені, що в разі зірвання б з нами зв’язок, то щоб я подав йому таку людину, яка б могла від мене приносити деякі відомости. Цєю людиною мав бути мій брат Боднарченко Василь. В записках я мав писати в цей спосіб: Дня такого, а такого я вийду на стрічу на те саме місце, де стрічався попередньо. “Сойка”.

При тому сказав мені, що оскільки неможливо мені вийти на стрічу з яких-небудь причин, то можна послуговуватись цим самим зв’язком почерез третю особу, про яку ми домовилися. Писання листів чи вихід на стрічу добре конспірувати перед “бандитами” або цивільними особами. Зв’язкового, який буде від мене до [РО] МГБ, треба поучити, в який спосіб має заходити на МГБ та сказати йому, що не сміє про це нікому говорити, бо коли він розшифрує цю справу, то родина його буде вивезена на Сибір. Підчеркнув мені, що за зірвання роботи, або невиконання його наказів, мою рідню забере на Сибір, або знищить, а мене, коли злапають, то розстріляють на місці. На тому ми скінчили і я пішов в с. Печеніжин на присілок Заплеша.

Дня 19.4.1945 р. вечером я пішов на означену стрічу. Під-ходячи до цього місця у віддалі 20 м мене здержано та спитали “хто йдет”. Я сказав, що “Сойка”. На запитання, що я розвідав, я відповів, що нічого, бо ваші війська сильно оперують і я не міг з “бандитами” пов’язатися. Тоді він спитав, що люди говорять про мою втечу з роботи. Я сказав, що люди мені дійсно вірять, що я втік, але не знаю, що будуть говорити бандерівці. Завданням моїм було якнайскоріше пов’язатися з бандерівцями. Кличку на слідує стрічу назначив таку: коли я буду підходити до нього і

мене стримають, я мав відповісти, що іде “Вітер”, а коли я буду скорше на стрічі, а він надійде пізніше, то я мав його затримати, а він мав мені відповісти, що “Дош”.

Дня 25.4.1945 р. вечером я пішов на стрічу, яка відбулась о годині 22-ій на присілку Міста коло лісничівки. На місці стрічі я не застав нікого. За кілька хвилин надійшов згаданий старшина і ми пов’язались в цей спосіб, в який домовились. Там зголосив я йому, що вже пов’язався з “бандою”, а саме з “Ляндвіртом” та “Чорним”. Стрчався я з ними на присілку Піддїброва. Про місце квартирування я їх не питався тому, щоб не викликати на себе підозріння. Я “Ляндвіртові” і “Чорному” розповів про свою втечу з фабрики і вони мені вповні повірили.

Завдання на цій стрічі я дістав таке: Пов’язатися із “Градом”, “Ляндвіртом”, “Криком”, “Воробцем”, “Недобитим” і “Сорокати́м”. Якщо пов’яжуся з ними, маю довідатися про місця постою, або про криївку. Оскільки про це довідаюся, маю написати листа і передати через зв’язкового та рівночасно назначити стрічу. На тому ми закінчили.

По стрічі я пов’язався з повстанцями, а саме: “Левком”, “Морозом”, “Кригою” та “Калиною”, від котрих я не міг відійти. Від цього часу я рішився зірвати зв’язки з органами МГБ, бо бачив, що з цього може вийти зле.

Літом в м. червні я був відсепарований від роботи і крився на власну руку до осені 1948 року. В той час, коли я скривався на власну руку, зі зброєю не ходив, а ходив по-цивільному. Зброю мав заховану. В той час я запізнався з дівчиною Сметанюк М. з с. Молодятин і в неї я зробив криївку. В тій криївці я сидів тоді, коли в селі були большевики, а якщо не було, то працював в її родичів коло господарки. За цілий час, що скривався на власну руку, стрчався з повстанцями, а саме: “Ясенем”, “Лисом” і “Добрим”, які перебували в с. Молодятині і їм часами в дечому допомагав.

Вліті 1948 р. тому, що помічник станичного “Ясеня” став ранений, “Ясень” взяв мене до помочі і я був коло нього од[и]н місяць.

В м. жовтні 1948 р. за наказом районного теренового провідника, я став до помочі станичному “Ясеневі”. Тому, що це було перед зимою, ми в першу чергу були змушені зробити криївку. Протягом 2-ох тижнів ми її робили і за той час не були всилі її викінчити. Тому, що передбачали скору зиму, ми її не докінчували, а пішли заготовляти харчі. В той час упав сніг і ми були змушені квартирувати на гура. Перебувши кілька день в селі, ми одного дня заквартирували в господаря Сметанюка Федора с. Миколи, в якого я мав криївку тоді, коли крився на власну руку. Я з ним по-

чав домоворюватись, щоб ми зробили у нього на цю зиму криївку. Господар спочатку не хотів погодитися, але в кінці ми погодилися і другого дня почали робити. За два дні ми зробили криївку в стайні між двома стінами, де ми мали сидіти лише в той час, коли є большевики. Коли не було загрожено, ми сиділи в хаті. В того господаря ми пересиділи від місяця листопада 1948 р. до м. лютого 1949 р. Дня 25.12.1948 р. до цього господаря, в якого я перебував, прийшла моя мама і дала мені лист від начальника [РО] МГБ, в якому писало, що я погодився на співпрацю з органами МГБ і по короткому часі зірвав, а тепер дальше ходжу із “бандою”. Там писав він ось такими словами: “Повідомляю вас, щоб ви прийшли і зголосилися з повинною, а якщо ні, то на день 6.2.1949 р. прийти до нас на стрічу в с. Печеніжин коло господаря Кузик Миколи назад його хати у верби. Стріча від години 6 до 10 вечером. За кличкою “Сойка”. Мама говорила мені, що большевики за нею шукають і коли стрінулися зі мною, то грозили їй, що заберуть на Сибір. Я з мамою розійшовся та подумав піти до большевиків на стрічу.

Дня 6.2.1949 р. я з “Ясенем” домоворився, що йду до своєї мами і маю полагодити деякі справи. “Ясень” на це погодився і пішов також полагодити свої справи. Я звідтам пішов просто на означене місце стрічі. Там мене стримали 2-ох большевиків і коли я сказав, що “Сойка”, вони сказали підходити. Підійшовши до большевиків, зробили коло мене обшук та почали розпитувати, де я був до цих пор та чому не приходив скорше. Я сказав, що попередніше був тяжко хворий і не міг приходити, а тепер перебуваю в с. Молодятин на присілку Лази в господаря Сметанюк Федора із станичним “Ясенем”. Тоді большевик спитав мене, чи цей “бандит”, який сидить зі мною, здасться. Я відповів, що ні. Тоді почав мене питати, в який спосіб убити “Ясеня”, щоб при тому не розшифрувати мене. Я йому сказав, в цей спосіб: Прийти днем, обскочити хату, а ми будемо квартирувати в хаті. Я піддам думку втікати і відстрілюватися. Якщо будемо втікати, то я вибіжу наперед і буду стріляти з кріса догори. Коли “Ясень” вибіжить надвір, я вернусь знова до хати і в цей час уб’єте “Ясеня”. Пізніше питав мене, про кого я ще знаю з “бандитів”. Я сказав, що не знаю про нікого тому, що я до осені 1948 р. скривався сам тому, що мені не довіряли. Тут ми домоворилися точно, коли і котрого дня большевики мають зробити наскок. Я поінформував точно, з якої сторони підійти під хату, та котрі двері і вікна обложити, щоби “Ясень” не втік. На цьому було закінчено і начальник [РО] МГБ заявив мені, що коли я його обдурю, то він мою рідню

до двох тижнів забере на Сибір. Я дав слово, що “Ясень” завдяки мені буде в їх руках. На тому ми закінчили і я відійшов в с. Молодятин до того господаря, де ми мали криївку.

Дня 10.2.1949 р. о годині 14-ій, група большевиків в числі 6 чоловік підійшла з напрямку Звинячів потоком і підійшли так до хати, що ніхто не бачив. Коли ми почули, що загавкала собака, дівчина вибігла надвір і повідомила, що большевики. Я скричав до “Ясеня”, що большевики і потрібно ховатися. Ми скочили до криївки. Я сказав, тому ховатися до криївки, бо в хаті був господар і щоб не викликати підозріння. Дівчина, з якою я кохався, не знаючи нічого про мій план, перестрашилася тому, що криївка була не закрита і за це може бути біда. Вона почала від хати втікати. Большевики побачивши, що дівчина втікає, почали стріляти та гнатися за нею. Чотирьох пігналося, а двох лишилося коло хати. Большевики побачили, що це жінщина, то двох погналося дальше, а два знова повернули. Тут я мав нагоду піддати “Ясеневи” думку, щоб тікав, бо коли були стріли, то напевно втікала котрась із дівчат і як вони залапають, то скаже про нас. “Ясень” рішився втікати. Я виліз перший із криївки, а “Ясень” за мною і скочили до стайні. “Ясень” вискочив через вікно надвір і почав стріляти з ППШ. В тому підбіг кілька кроків і став убитий. Я почав із хати стріляти догори. Большевики почали бігти до хати і я вийшов до сіней та в сінях з ними стрінувся. Там кинули на мене шинелю і забрали в потік у корчі. Решта людям не дозволили виходити із хати. Коло хати роблять стріл, убивають пса і забирають цивільні речі. Ті, які зі мною сиділи в корчах, розпитували скільки я сидів із “Ясенем” і чи все сиділи в одній хаті. По годині часу приїхало 2 машини большевиків з району Печеніжина на поміч. Вони прийшли вже по всьому. “Ясеня” тіло забрали на фіру та повезли до с/ради і також забрали мене. Прийшовши до с/ради, большевики трупа забрали на машину і дівчину, яка в той час втікала від хати та стала ранена. Мене забрали завитого в палатку на другу машину і від’їхали в район. З машини мене завели до начальника [РО] МГБ, який сидів в своєму кабінеті.

Опис кабінету начальника [РО] МГБ: входитьсья з полудня на північ коридором в треті двері направо, розмір 3х3 м, в середині є стіл, 3-ри крісла, 1 шафа, 1 вікно звернене на захід. На стіні коло вікна портрет Сталіна.

Опис начальника [РО] МГБ кап. Чернявського: національність руський, ріст високий, фігура товста, плечі широкі рівні, шия коротка, волосся чорняве, чоло високе пряме, очі бурі, ніс грубий, основа носа піднята, зуби малі, уста малі, підбородок прямий.

Начальник [РО] МГБ сказав мені сідати на крісло та почав розпитувати, від якого часу я з “Ясенем”. Я сказав, що від осені 1948 р. Він мене тут точніше розпитував, чому я пірвав зв’язки в 1945 р. Я відповів, що пірвав тому, що захворів на тиф і не мав змоги піти. Коли видужав, мене від організаційної роботи відсепарували і я не мав змоги діставати жодної розвідки. Я також боявся, коли прийду, то ви мене можете засудити і також загрозили мені бандерівці, що коли я здамся, або буду робити на большевицьку руку, то знищать мене і мою родину. Тому власне я скривався на власну руку. В 1948 р. на наказ районного провідника “Ворона”, я був приділений до станичного “Ясеня” в с. Молодятин, як помічник. Дальше мене спитав, чи не знаю про криївку “Левка”, або де він перебуває. Я сказав, що про “Левка” не знаю і тільки од[и]н раз з ним стрічався восени у господаря Федюка Дмитра на присілку Погарі. Тут мені начальник [РО] МГБ сказав розказати про всіх людей, до яких заходив “Ясень” та які йому допомагали. Я розказав про слідуєчі особи: Федюк Дмитро, Федюк Василь, Деблюк Василь, Півторак Василь, Жупник Ілько, Костинюк Михайло, Семенишин Дмитро, Лазарук Михайло, Андріішин Анна, Сметанюк Михайло, Ткачук Микола, Андрусак Микола, Горецький Микола, Кваснюк Роман. У всіх цих ми брали контингент збіжжя, масло, сало і мід та збірку грошей на убрання. Також сказав, що голова с/ради та секретар рівночасно при збірці державного контингенту, стягнули 4 м⁸⁴ збіжжя для нас, яке ми забрали для себе. Тоді спитав мене, хто є зв’язковим у “Ясеня”, я сказав, що зв’язковим є Сметанюк Федір с. Михайла до с. Марківки. Також питав мене, чи я знаю що про інші села. Я відповів, що ні. Тоді начальник сказав мені, що в 1945 р. я був відпущений на роботу і нічого не зробив аж тепер, але цього замало. Тому мушу йти дальше до бандерівців, з ними нав’язатися та працювати дальше і провадити розвідку та про все інформувати його. Я сказав, що піду і нав’яжуся з бандерівцями, і напевно вони мене тепер назначуть станичним в с. Молодятині. При цьому мені начальник [РО] МГБ сказав, що він мене ще раз відсилає до бандерівців, але коли б я ще раз зірвав зв’язки з органами МГБ, то змісця заарештує мою рідню, а як мене злапає, то на місці розстріляє. В кінці дав мені завдання:

1. Вернути в село та вичути, що говорять люди про мою втечу та рівночасно говорити широко, як я втік і при тому прислухуватись, що на це говорять.

---

⁸⁴ Так у тексті.

Стрічу назначив мені на 16.2.1949 р. вечером від години 8 до 9 в с. Печеніжині там, де спалені будинки. Кличка була така: Я мав нести на плечах кріса і йти дорогою. При тому зазначив мені, що можна приходити на стрічу з крісом, але щоб не був набитий, бо коли провірить, що є набитий, то змісця мене розстріляє. На кінці сказав мені легенду, яку я мав говорити повстанцям.

Заввага: Легенда буде подана на кінці протоколу.

Коли було все закінчено, я з начальником попрощався та сказав, що на будуче буду добре робити роботу. Начальник [РО] МГБ покликав двох старшин, які випровадили мене на зарінок поза центр району, звідки я пішов самий в с. Печеніжин до свого брата.

Дня 16.2.1949 р. я пішов на стрічу в означене місце і там застав начальника [РО] МГБ з одним большевиком. На стрічі питав мене, що говорять люди про мою втечу, з якої я вирвався під час бою. Я сказав, що населення вповні про це вірить і говорить, що я щасливий. Тут мене спитав, що я за цей раз розвідав про бандерівців. Я сказав, що нічого, бо це зимова пора і ніхто не ходить та тому неможливо в цей час нав'язатися. При тому нач. [РО] МГБ дав мені завдання та визначив слідууючу стрічу на день 23.2.1949 р. в с. Печеніжин, 250 м від спаленої церкви.

1. Моїм завданням було за всяку ціну пов'язатися з бандерівцями та вичути, що говорять про упадок "Ясеня" і чи не будуть підозрівати мене, що це з моєї причини.

Дня 23.2.1949 р. вечером, я пішов на означене місце стрічі, де був вже начальник [РО] МГБ з одним большевиком. На стрічі я сказав, що пов'язатися з "бандитами" неможливо тому, що це зимова пора. Тепер начальник дав мені слідууючі завдання:

1. За всяку ціну пов'язатися з "бандитами".

2. Довідатися, до котрих хат приходять "бандити".

Ці завдання я мав виконати в цей спосіб:

1. Вечером ходити поміж населення і говорити, що мене большевики вигнали з криївки і тепер не маю з ким зимувати. При цьому довідуватись від населення, чи до них не приходять повстанці. Оскільки приходять, то просити, щоб мене пов'язали з ними.

Слідууючу стрічу призначив мені на 2.3.1949 р. о годині 19-й в с. Печеніжин, 100 м від костела на полудневий схід за тором колійовим.

Дня 2.3.1949 р. я прийшов на означене місце стрічі, де був вже нач. [РО] МГБ з одним большевиком. На запитання начальника [РО] МГБ, чи я пов'язався з "бандитами" і чи довідався,

до котрих хат вони заходять, я відповів, що з “бандитами” не пов’язався і не довідався, до котрих хат заходять, бо в зимовий період “бандити” сидять в криївках. Начальник [РО] МГБ спитав мене, чи я довіряю своїй дівчині з с. Молодятина Сметанюк Марії, яка зараз знаходиться в шпиталі. Я відповів, що довіряю вповні. Рівно ж я сказав, що вона є від мене в поважному стані. Тоді начальник спитав, чи я годжуся на те, щоб вона була моєю кур’еркою до нього. Я відповів, що згідний. Дальше начальник [РО] МГБ запевнив, що вона буде в скорому часі вилічена та відпущена додому. Також сказав, що він її проінструктує, як має виконувати дану роботу. Тепер на стрічу не буду я виходити, але коли пов’яжуся з “бандитами”, то повідомлю його запискою.

Дня 16.3.1949 р. вечером я стрінувся з Сметанюк М. на присілку Лази, недалеко її хати. На цій стрічі вона доручила мені записку від начальника [РО] МГБ. Я розпитував її, що з нею говорили большевики та чи вона знає, що я був в руках большевиків. Вона відповіла, що про все знає. При тому я попереджував її, щоб вона нікому не говорила, що я був залапаний і те, що тепер я маю з большевиками зв’язок. Потім я з нею розійшовся та пішов квартирувати в ліс.

На другий день я прочитав записку, в якій начальник [РО] МГБ запитував мене, чи я пов’язався з “бандитами”. Цього самого дня я відписав до начальника [РО] МГБ, що не пов’язався і записку вручив Сметанюк М.

Дня 1.4.1949 р. я стрінув на присілку Лази Сметанюк М., яка пасла вівці. Вона дала мені записку від начальника [РО] МГБ, яку я вмісті прочитав. В записці начальник [РО] МГБ писав, щоб на 8.4.1949 р. вечером я прийшов до нього на стрічу. Стрічу призначив на тому місці, де відбулась останньо. Я відписав до начальника, що на стрічу вийду і записку передав Сметанюк М.

Дня 8.4.1949 р. вечером я прибув на означене місце. Там чекав вже начальник [РО] МГБ з одним большевиком. Спитав мене, чи я пов’язався з повстанцями та чи знаю про їхні місця перебування. Я відповів, що не пов’язався, але дістав записку від станичного “Орла” з с. Марківка, в якій наказував мені виготовити звіти за зимовий період. Записку я одержав почерез Сметанюк Федора, який був зв’язковим до “Ясеня”.

Начальник [РО] МГБ дав мені слідуючі завдання:

1. Коли пов’яжуся з “бандитами”, старатися, щоб мене назвали станичним с. Молодятина.

2. Все те, що будуть мене інструктувати, списати і переслати до нього.

3. Повідомити, коли приходять до розпродування бефони.
4. Розвідувати, де знаходяться осередки проводу та пропаганди.
5. Повідомляти про “мертві” зв’язкові пункти та переходові місця.

Начальник [РО] МГБ стрічу не призначував, а сказав, що даліше будемо контактуватися через Сметанюк М. По стрічі я відійшов в с. Молодятин та старався пов’язатись зі станичним “Орлом”.

Від цього часу до мого арешту укр. повстанцями, я більше з большевиками не стрічався.

ЛЕГЕНДИ: Протягом моєї діяльності я мав дві легенди:

Перша в 1945 р. була така: В той час, коли я був залапаний большевиками, мав говорити українським повстанцям так. Я був залапаний в свого брата не зі зброєю, а без зброї і в цивільному одязі. Коли привели мене на МГБ, про це не мав я говорити, а мав говорити, що мене без допиту віддано на МВД до роботи. Звідтам моя втеча мала виглядати ось так: Я випросився у старшого над робітниками до одної хати по молоко і звідтам втіаю.

Друга легенда в 1949 р. була така: Тоді, коли большевики наскочили на хату, в якій була криївка, д. “Ясеня” большевики убивають, а я втіаю. Втеча моя представлялась ось так. Я побачивши большевиків, втіаю з д. “Ясенем” до криївки. В криївці чув я, як большевики говорили між собою, що тут є “люди і нада разбирать стенку”. В той час хатна дівчина починає втіати, 4-ох большевиків за нею женуться, де при тому її ранять в обличчя і ногу. Я почувши стріли, виходжу з криївки і йду питатись до хати, що сталось. Довідаюсь, що 4-ох большевиків погналось за дівчиною, а лише двох лишилось коло хати. Тоді я вернувся і сказав д. “Ясеневі”, що коло хати є лише 2-ох большевиків – тікаймо! Д. “Ясень” виходить з криївки і оба разом скачемо до стайні, яка була разом з хатнім будинком і через діру я вилажу перший, а він другий. Надворі д. “Ясень”, стріляючи на всі сторони, питається в мене, що робити. Я йому відповідаю, не стріляй, бо шкода набоїв. Я подивився за угол хати і там завважив большевика. Большевик стояв за черешнею. Я з кріса стрілив до нього, але набій не спалив. Большевик завважив мене, стрілив до мене. Я заряджаю кріса і стріляю ще раз до того самого большевика. Тоді, на другому углі, стріляю до другого большевика. З браку набоїв я вертаюсь через ту саму діру до стайні, злажу до криївки, забираю набої і з хати через вікно стріляю до большевика, який стояв за черешнею. Большевик той по мому вистрілі помахав

головою і почав втікати. Я перебігаю через сіни до другої кімнати і стріляю до большевика, який сидів за купою гички. Стріляв я 2 рази, а большевик кинув під вікно гранату, я через сіни втікаю до стайні і через діру вилажу надвір. Там роззуваюсь з чобіт і втікаю до ліса, де набігаю на тих большевиків, що гнались за дівчиною. Большевики відкривають по мені вогонь і я стаю дуже легко ранений і втікаю. Опісля дівчина винесла мені мої чоботи.

Допитував: "130" і "130 а".

Зізнав: "Сойка".

Протокол виготовлено в 9 примірниках.

1 примірник архів.

8 примірників вислано на адресу "Т-48".

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-9.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 28
СЛІДЧА СПРАВА СБ НА МИКОЛУ КУЗИКА З
С. ПЕЧЕНІЖИН

17 травня 1949 р.

P-31.

Печеніжинщина.
Травень 1949 р.

П о в і д о м л е н н я .

Кузик Микола с. Василя, урод. 1904 р. в с. Печеніжин Печеніжинського р-ну, українець, греко-кат., 4 кл. НШ, жонатий, рільник.

Населення Печеніжина інформувало повстанців, що до Кузик М. счаста заходять большевицькі старшини з [РО] МВД.

В часі, коли большевики злапали його разом з сестрою при варенні горілки, то сестра стала засуджена на 6 літ тюрми, а його випущено.

Населення рівно ж говорило, що він підвів [большевиків] на постій, де квартирували повстанці і там впав д. "Добрий".

Постій, 16.5.1949 р.

"130".

P-31.

Справа: ч. 5.
Кузик Микола с. Василя
с/о РО МВД "Граб".

Почато: 16.5.1949 р.
Закінчено: 17.5.1949 р.

П Р О Т О К О Л

КУЗИК Микола с. Василя,
урод. 6.1.1904 р. в с. Печеніжин
Печеніжинського р-ну, українець,
греко-кат., 4 кл. НШ, жонатий,
рільник.

По укінченню 7 літ я почав ходити до школи в с. Печеніжин і укінчив 4 кл. По закінченню школи я працював при родичах коло домашньої господарки.

В 1926 р. я оженився і цього самого року пішов до війська. При війську я служив в Познані. По вислуженню, я працював при власній господарці, а також доривочно робив кравецьку роботу.

За першої большевицької окупації в м. жовтні 1940 р. я був свідком для Віщук Миколи з с. Печеніжин і свідчив в нарсуді в Коломиї, що він називав за Польщі членів з “Каменярівської організації” комуністами. Членами цієї організації були: Самокишин Іван, Трохимюк Микола і Сметанюк Іван.

За німецької окупації в м. жовтні 1942 р. я був за свідка Віщук Іванові, де свідчив на Гестапі, що Самокишин Іван, Трохимюк Микола і Сметанюк Іван – це активні комуністи. Я говорив, що вони за час большевицької окупації в 1939-[19]41 рр. були урядниками, виступали на мітингах з комуністичними промовами і видавали на Сибір людей. Німці вище згаданих всіх трьох розстріляли.

З приходом другої большевицької окупації в червні 1944 р. прийшов до мене Самокишин Дмитро с. Івана і лейт. з [РО] МВД Алексєєв. Самокишин Дмитро в присутності цього лейтенанта сказав, що я свідчив німцям на його батька, що батько за першої большевицької окупації був активним комуністом і німці за це батька розстріляли.

Алексєєв хотів змісця мене арештувати, але я почав випрошуватися, приготував для них гарний обід та почастував горілкою. Під час цього прийняття, Алексєєв сказав мені, що коли я погоджуся на співпрацю з органами МВД, то він мене залишить вдома. Я зразу погодився. Алексєєв дав мені підписати заяву про співпрацю з органами МВД і дав кличку “Граб”. Коли я підписав заяву, то Алексєєв сказав, що співпрацю з органами МВД треба тримати в строгій таємниці, бо як про це довідаються “бандити”, то можуть тебе знищити.

Завданням моїм було слідити, де квартирують “бандити”, де мають свої магазини зі зброєю або із збіжжям, та хто з цивільного населення допомагає “банді”.

Контакт призначив в мене вдома. Він казав, що про все розвідане, я буду інформувати його, або Самокишин Дмитра в себе вдома.

По цьому я дав їм ще горілки і вони в п'яному стані ві[ді]йшли від мене.

Дня 1 липня 1944 р. прийшов до мене Самокишин і лейт. Алексєєв та розпитували, що я розвідав. Я сказав, що на присілку Кашиця часто “бандити” заходять до Самокишин Дмитра с. Василя. Алексєєв сказав мені, щоб дати горілки і приготувати для них обід. Я приготував обід і дав досить горілки, так, що вони в дуже п'яному стані відійшли від мене.

Дня 8.7.1944 р. прийшов до мене Алексєєв та Самокишин і випитували, що я розвідав, я сказав, що не розвідав нічого, бо в

селі “бандитів” не було. Алексєєв спитав, чи є в мене горілка. Я сказав, що є і прийняв їх так, як попереднього разу.

Дня 14.7.[19]44 р. прийшов до мене Алексєєв і Самокишин та спитали, чи я розвідав дещо про “бандитів”. Я сказав, що в селі незнані мені “бандити” організують і забирають у “банду” молодих хлопців. Алексєєв і Самокишин сказали дати мені горілки і їсти. Я приготував для них обід і горілку.

Дня 21.7.[19]44 р. я зголосив в себе вдома Самокишиному Дмитрові, що Дмитерко Василь с. Івана збирає для “бандитів” амуніцію і гранати.

Дня 9.8.[19]44 р. прийшов до мене додому Алексєєв з 4-ма бійцями. Він викликав мене до сіней і питав, що я розвідав. Я сказав, що “бандити” дуже часто заходять до Пнівчук Анни. Потім він спитав, чи є в мене горілка, я скоро приготував для них обід і дав досить горілки.

Дня 17.8.[19]44 р. я зголосив в себе вдома Самокишиному Дмитрові, що Самокишин Василь с. Миколи дав для “бандитів” два кріси.

Прикінці серпня 1944 р. прийшли до мене повстанці і загрозили мені, що коли я дальше буду мати зв'язки з большевиками і приймати їх горілкою, то буду знищений враз з родиною. Від цього часу, коли приходили в село большевики, то я втікав від хати.

В м. жовтні 1944 р. лейт. Алексєєв і Самокишин Дмитро зістали убиті укр. повстанцями і до мене більш не приходили. Від цього часу, аж до листопада 1946 р., я жив посторонньо від большевиків і від повстанців.

Дня 14.11.1946 р. в с. Печеніжин на присілку Піддїброва група большевиків в числі 12 чоловік заскочили в хаті Дзюбака, мого брата Кузик Івана “Град”, станичний с. Печеніжин, який в заскоченню став тяжко ранений і забраний большевиками на МВД в район Печеніжин.

Цього самого дня о годині 22-ій прийшли до мене 4 большевики і забрали мене в район на МВД. В [РО] МВД на д[е]журці я побачив на долівці тяжко раненого свого брата. Начальник [РО] МВД Бойченко взяв мене до другої кімнати і наказав, щоб я випитувався в брата, де знаходяться повстанці. Я зразу відмовлявся, що не буду цього робити, а коли начальник [РО] МВД Бойченко загрозив мені Сибіром, то я пішов і питав у брата, де знаходяться повстанці. Коли я говорив з братом, то начальник [РО] МВД стояв позаді мене і все записував. Брат в розмові сказав мені, що в Сопівськїм лісі тепер квартирують з сотні хлопці і сказав на котрому місці. Я допитував брата про інших повстан-

ців, але він побачив коло мене начальника [РО] МВД Бойченка і не хотів нічого говорити. Брат через пару годин помер.

Заввага: Коли большевики забрали тяжко раненого станичного “Града”, то він не хотів з ними нічого говорити. Як побачив свого брата, то сказав йому, що хлопці з сотні квартирують в Сопівському лісі. Большевики довідавшись про це, тої самої ночі окружили ліс і надранком напали на постій. В час наскоку впав чотовий хор. “Шабля” і ст. вістун “Крук”. Причиною упадку вище згаданих був Кузик М.

Дня 10.6.[19]48 р. большевики заарештували мою сестру Головатюк Евдокію за те, що вона варила горілку. На допиті сестра зізнала, що варила горілку в спілці зі мною. Внаслідок цього, того самого дня большевики заарештували і мене. Запровадили мене на МВД і там ув’язнили до пивниці. В’язнів в пивниці не було, була лише моя сестра.

На другий день рано, то є 11.6.[19]48 р., мене запровадив д[е]журний до кабінету, в якому сидів за столом нач. [РО] МВД Бойченко.

Опис кабінету: вхід з півночі на полудне коридором в перші двері направо, розмір 3х3 м, в кабінеті знаходиться: стіл, шафа, 2 крісел, кухня, 3 лавки коло стін, на стіні од[и]н портрет Сталіна.

Опис ст. лейтенанта МВД Бойченка: національність українець, літ около 40, ріст високий, грубий, плечі широкі рівні, шия довга, волосся ясно-чорне із сивиною, зачіска набік, ніс малий простий, губи великі, спідня відвисає, рот широкий, зуби малі густі, борода широка з ямкою.

Бойченко сказав мені сідати на крісло коло стола і допитував, чи я варив в спілці з сестрою горілку. Я признався зразу, що варив. Тоді він сказав, що [за] варення горілки чекає мене 10 літ тюрми. Я почав просити Бойченка, щоб подарував мені цю кару, а я вже більше не буду варити горілки. Бойченко сказав, що може кару подарувати тоді, коли я підпишуся, що в протязі одного місяця видам одного “бандита”. Я погодився на це і підписав заяву, в якій було написано слідує: “Я Кузик Микола зобов’язуюся до місяця часу видати одного “бандеру”.

По цім Бойченко звільнив мене додому, а сестру засудив на 6 літ примусової праці в Сибірі.

В другій половині м. червня 1948 р. я зголосив начальникові [РО] МВД Бойченкові в його урядовій канцелярії, що в с. Печеніжин на присілку Лисаня, в корчах квартирують “бандити”. Большевики другого дня зробили на тому присілку облаву і внаслідок цього став вбитий стрілець “Добрий” і ранений “Лис”.

Я від цього часу з більшовиками не співпрацював, бо був застерезений повстанцями, а рівно ж населення говорило, що я підвів більшовиків на повстанців.

Допитували: “130 а” і “130”.

Зізнав: “Граб”.

Заввага: В протоколі немає легенди про звільнення з-під арешту в той час, коли був покликаний на МВД в листопаді 1946 р. в справі свого брата. Немає рівно ж легенди про звільнення з-під арешту, коли був арештований за горілку. Стрічі як слід не розроблені.

“126”.

Протокол виготовлено в 9 примірниках.

1 примірник – архів.

8 примірників вислано на адресу “Т-48”.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-4.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 29
СЛІДЧА СПРАВА СБ НА МИХАЙЛА СМЕТАНЮКА З
С. ПЕЧЕНІЖИН

15 травня 1949 р.

P-31.

Печеніжинщина.

Травень 1949 р.

Повідомлення.

Сметанюк Михайло с. Романа, урод. 1911 р. в с. Печеніжин Печеніжинського р-ну, українець, греко-кат., 4 кл. НШ, військовий, жонатий, швець, останньо замешканий в с. Печеніжин.

В м. січні 1945 р. куцевий бойовик Сметанюк М. "Залізник" був придержаний більшовиками в с. Печеніжин, де мав при собі пістоль і дві гранати. Протягом 2-ох годин був звільнений.

Шляхом переведення справи ч. 3 а. осягнено матеріали, що Сметанюк М. в квітні 1945 р. замаскований в палатку, їхав разом з ним машиною з [РО] МГБ на гарнізон і звідам провадив більшовиків, але куда, то невідомо.

В квітні 1949 р. до згаданого приходили повстанці в справі направи взуття та домовилися, коли мають прийти забрати. Прийшовши по взуття, коло Сметанюк М. була засідка.

Постій, 12.5.1949 р.

"130".

P-31.

Справа: ч. 4.

Сметанюк Михайло с. Романа
бувший симпатик ОУН, "Залізник",
а/в РО МГБ "Когут".

Почато: 12.5.1949 р.

Закінчено: 15.5.1949 р.

ПРОТОКОЛ

СМЕТАНЮК Михайло с. Романа,
урод. 31.12.1911 р. в с. Печеніжин
Печеніжинського р-ну, Станіславської
обл., українець, греко-кат., 4 кл. НШ,
військовий, жонатий, швець, останньо
замешканий в с. Печеніжин.

У 7-м літ я почав ходити до школи в с. Печеніжин. Покінчивши 4 кл. НШ, працював до 14-ть літ при родичах. Від 14 до 17 літ вчився в шевському верстаті. Від 17 до 21 літ працював челядником у свого майстра. У 22-ва роки мого життя я пішов до польського війська і служив в 5 полку уланів в Познані. По вислуженню військової служби, я повернувся додому і заложив свій власний шевський верстат, в якому працював до приходу большевиків в 1939 р.

З приходом большевиків я ще од[и]н рік працював у власному верстаті, а опісля вступив до артілю, де працював до приходу німців.

За час німецької окупації від 1941 до 1944 р. я дальше працював у своєму власному верстаті.

З приходом другої большевицької окупації весною 1944 р., я був евакований большевиками з фронтової полоси до Коломиї. В Коломиї я мешкав у свого швагра на вулиці Українська ч. 99. Тут робив я шевську роботу від м. травня до м. жовтня 1944 р.

В м. жовтні 1944 р. я вийшов до міста і мене большевики за-лапали, бо переводили облаву на людей молодого віку, до армії. Мене віддали на военкомат Печеніжинського р-ну, який в той час містився в Коломиї на вул. Стрілецькій.

На военкоматі мені дали повістку відійти в армію. По 3-ох днях я зголосився на военкомат, щоби відходити в армію. На коридорі я стрінувся з капітаном военкомату і завважив, що у нього були подерті чоботи. Я звернувся до нього і запитав, чому ви маєте такі подерті сапоги? Він мені відповів, що нема сапожників і нема кому направити. Я в той час сказав, що я сапожник і можу йому дуже скоро направити сапоги. Згаданий капітан сказав, щоби я йому добре направив сапоги, а він за те відстрочить на кілька днів мій від'їзд в армію. Я забрав від нього чоботи та пішов направляти. Направивши чоботи, я того самого дня вечером, заніс до нього на военкомат. Капітан дав мені за це на три дні відстрочення.

Після трьох днів я почав робити заходи, щоби взагалі не піти в армію. В тій цілі я взяв на горілку ст. лейтенанта Аворова, який був начальником военкомату. При горілці я попросив його, щоби зробив мені відстрочення в армію. Він сказав мені, що зробить. Другого дня я приніс до нього 10 л горілки, а він мені видав броніровку до неозначеного часу. Бронірований до копальні вугілля, як старший буровщик, але я до копальні не пішов, а робив вдома шевську роботу.

По короткому часі я знова одержав повістку відходити в армію. Вертаючи з военкомату, я стрінув начальника МГБ⁸⁵ Печені-

---

⁸⁵ Так у тексті. Повинно бути: НКГБ.

жинського району Мозолецького, який мене знав ще з попереднього часу, бо я робив для нього взуття. Він спитав мене, чи я маю час, щоб зроби[ти] для нього одну пару чобіт. Я сказав, що не маю, бо відходжу в армію. Мозолецький сказав, щоб я зайшов з ним до його кабінету, бо він має зі мною дещо поговорити. Я зайшов з Мозолецьким до його кабінету.

Опис начальника [РО] МГБ кап. Мозолецького: літ около 35, ріст середній, плечі широкі рівні, шия коротка груба, волос ясно-чорний, чоло низьке, очі сиві, ніс малий прямий, рот малий, зуби малі густі, з правої сторони в верхній щоці має 2 золоті зуби, з лівої сторони в нижній щоці має 1 золотий зуб. На обличчю має перець. Під час розмови підсміхається.

Мозолецький сказав, щоб я сідав біля стола на крісло і почав зі мною говорити, чи я маю охоту йти в армію і чи не краще було б, щоб я пішов у “банду” і там провадив для нього розвідку. За це буде він мені давати гроші на [у]тримання моєї жінки і дітей, а опісля я дістану велику нагороду. Я по короткому надуманні погодився. Тоді Мозолецький дав мені підписати заяву про співпрацю з органами МГБ і дав кличку “Когут”, на що я підписався.

Мозолецький сказав, щоб я пішов в с. Печеніжин і там ніби скривався від ЧА, а “бандити” довідаються і мене заберуть в “банду”.

Дальше сказав, що коли я дістануся в “банду”, то маю передавати до нього записки, в яких буду інформувати його, де квартирують “бандити”, хто їм заготовляє харчі, котрі є по селах станичними, де знаходяться станиці, описувати “бандитські” сотні, яка кількість і яка зброя, а також подавати командний склад.

Зв'язок призначив мені через другу особу, якою мала бути моя жінка та Сметанюк Іван з с. Печеніжина. Він казав, щоб я передавав запечатані записки до своєї жінки, жінка має передавати до Сметанюк Івана, а Сметанюк Іван буде приносити до нього.

Мозолецький казав, що коли я прийду додому, то маю добре поінформувати свою жінку в цій справі, а також сказати, що вона буде одержувати за це гроші.

За зраду співпраці з органами МГБ, він сказав, що знищить мою родину, а опісля зловить і мене та знищить.

Опісля Мозолецький відпустив мене додому і наказав формально скриватися від большевиків, а при цьому постаратися негайно вступити в “банду”. При кінці жовтня 1944 р. мені вдалося вступити до кущевої боївки, якою командував “Левко”. В тій боївці я працював шевцем, а час-до-часу ходив в терен.

Дня 25.11.[19]44 р. я передав записку до начальника [РО] МГБ Мозолецького, через умовлений зв'язок, в якій інформу-

вав його, що в с. Печеніжин на присілку Заплеша квартирує сотня “Спартана”.

Дня 13.12.1944 р. я передав записку умовленим зв'язком до Мозолевського, в якій інформував його, що сотня “Спартана” квартирує в лісі Стайки в німецьких фронтових бункрах, а кущева боївка, в якій я знаходжуся, квартирує в с. Молодятин на присілку Дем'янівка, в господаря Костинюк Андрія.

Дня 2.1.1945 р. командант боївки “Левко” вислав мене з с. Марківки до с. Печеніжина зібрати для сотні “Спартана” 8 метрів полотна і кілька кілограмів товщу. Того ж самого дня мене на дорозі в с. Печеніжин залапали переходячі большевики, між якими був і начальник [РО] МГБ Мозолевський. В час залапання я був зібраний по-цивільному і мав коло себе пістоль та дві гранати. Мозолевський зразу пізнав мене і сказав до інших большевиків, щоб не трогали мене, бо я стрибок із сусіднього села. Мозолевський сказав, щоб військо маршерувало дальше в напрям центра с. Печеніжин, а самий ішов позаду і говорив зі мною.

По дорозі Мозолевський питав, чому я до нього за такий довгий час написав лише 2 записки. Я сказав, що від цього часу буду писати більше, але нехай він дасть для моєї жінки трохи грошей. Дальше питав мене, хто є командантом в тій боївці, що я знаходжуся, скільки є людей і яка зброя. Я сказав, що командантом боївки є “Левко”, стан боївки 30 чоловік, а зброя: 4 кулемети, решта автомати і кріси. На запитання Мозолевського, по котрих селах боївка оперує, я відповів, що в сс. Марківка, Молодятин, Рунгури, Печеніжин і Княждвір.

Я переходив з Мозолевським около 2 км. В цім переході наказував мені, щоб в першій записці я поінформував його, в котрих господарів квартирує боївка “Левка”, хто є станичними по тих селах, що оперує боївка, в котрих господарів знаходяться станиці, де є магазини, де зв'язки та хто носить штафети. Коли ми розходилися, то Мозолевський сказав, щоб я говорив “бандитам” і цивільним людям, що мене зловили совіти на дорозі, але не перевіряли і через те, що падав сильний сніг з вітром, вони підпровадили мене трохи дорогою і відпустили.

Дня 14.1.1945 р. я передав записку умовленим зв'язком, в якій інформував Мозолевського, що боївка “Левка” квартирує в с. Молодятин на присілку Бунькова гора, в господаря Гополтатюк Марії. Станичною с. Молодятин є Приймак Анна по пс. “Скала”. Кур'єркою в с. Молодятині є Городенко Настя (тоді подав її псевдо, а тепер не пригадую).

Дня 20.1.1945 р. я передав записку умовленим зв'язком до Мозолевського, в якій інформував його, що в с. Печеніжин на присілку Вершик квартирує сотня “Спартана”.

Дня 4.2.1945 р. я передав записку до Мозолевського, в якій інформував його, що боївка “Левка” квартирує в с. Марківка, в господаря Копильців Миколи. Станичним с. Марківка є Поп'юк Василь⁸⁶ по псевді “Гарбуз”, а станиця знаходиться в його хаті. Кур'еркою в с. Марківка є Вінтоняк Настя пс. “Дзвінка”.

Дня 25.2.[19]45 р. я передав записку умовленим зв'язком, що боївка “Левка” квартирує в с. Молодятин на присілку Дем'янівка, в госп. Костинюк Андрія. Кур'еркою на цьому присілку є Іванюк Параска пс. “Арелія”. Харчі для боївки заготовляє Горецька Настя.

Дня 12.3.[19]45 р. я передав записку умовленим зв'язком, в якій інформував, що в с. Марківка на присілку Пончева квартирує сотня “Спартана” та на тому самому присілку в господаря Копильців Миколи квартирує боївка “Левка”. Там організується сотня новобранців, яку очолює сотенний “Юрко”.

Дня 24.3.[19]45 р. я передав записку до Мозолевського, в якій інформував його, що боївка “Левка” квартирує в с. Марківка на присілку Підваратики, в господаря Копильців Василя. Сотня “Спартана” квартирує в с. Молодятин на присілку Забаня. В с. Печеніжин станичною є Сметанюк Марія д. Василя пс. “Орися”. Кур'ерками в с. Печеніжині є: Кузенко Гафія д. Степана пс. “Вишня”, Горюк Нуся д. Василя пс. “Черемха” і Павлюк Олена пс. “Грушка”.

Заввага: Всі вище згадані жили легально і по всипі стали арештовані та засуджені на 10 літ каторжних робіт.

Дня 13.4.1945 р. під час “рубахи” я був ще з двома підпільниками (Стефурак Іван с. Дмитра і Кузик Іван с. Василя) в криївці в господаря Кузик Василя с. Андрія. Того ж самого дня група большевиків в числі 10 чоловік залапали Кузик Юрка с. Василя, який знав про криївку, де ми перебували. Залапаний підпровадив большевиків до нашої криївки. Большевики обскочили хату та почали переводити сильний перешук, де внаслідок цього відшукали вхід до криївки та почали кричати, щоб ми виходили, а якщо ні, то закидають гранатами. Я довго не думав і почав перший виходити, а за мною Кузик і Стефурак. Мене і згаданих большевики випровадили на головну дорогу, а звідтам забрали на машину і завезли в РО МГБ до Печеніжина. Згаданих, яких залапали

---

⁸⁶ У тексті: Іван.

разом зі мною, віддали на МВД, а мене слідчий з [РО] МГБ мол. лейт. Почков взяв змістя на допит.

Опис кабінету, в яким мене допитувано: входить з полудня на північ коридором в треті двері направо. Розмір кабінету 3х3 м, в середині знаходиться стіл, 3 крісла, шафа, 1-но вікно звернене на захід, на стіні портрет Сталіна.

Опис мол. лейтенанта Почкова: національність руський, літ около 24, ріст середній, шия коротка груба, плечі широкі рівні, волосся ясно-чорне, зачіска догори, чоло низьке, очі сиві, ніс плоский малий, уста малі тонкі, зуби малі густі, з правої сторони у верхній щоці має 1 золотий зуб, підбородок малий піднятий, вуха малі, при говоренні зчаста голосно сміється.

Почков запровадив мене до свого кабінету, сказав сіда-ти на крісло коло стола та подати свої анкетні дані. Коли я подав анкетні дані, тоді спитав мене, де я був в “банді” чи боївці. Я сказав, що був в боївці “Левка”, тоді я мав подати стан боївки, озброєння, всіх бойовиків по ім’ю та прізвищу, з якої місцевості і по псевдах. Я сказав, що стан боївки 30 чоловік, зброя 2 кулемети, решта автомати і кріси, по ім’ю і прізвищу я не сказав, бо вдійсности не знав, а по псевдах сказав про слідуєчих: командант “Левко”. Стрільці: “Мороз”, “Калина”, “Рак”, “Файний”, “Чемний”, “Рибак”, “Явір”, “Град”, “Крига”, “Нечай”, “Гамалія”, “Крук”, “Шумиліс”, “Гарбуз”, “Воробець”, “Чорний”, “Хмара”, “Бистрий”, “Голуб”, “Білий”, “Довбуш”, “Шугай”, “Прут”, “Чорнота”, “Точний”, “Червоний”, “Лисок”, “Хміль” і моє псевдо “Залізник”. Далше спитав мене Почков, що боївка робила та в кого квартирували. Я сказав, що на операції з боївкою не ходив, бо цілий час займався шевською роботою і про її роботу не знаю. Боївка квартирувала в с. Молодятин в Костинюк Андрія, Гополтатюк Марії і Приймак Василя. В с. Марківка: Копильців Миколи і Копильців Василя.

На запитання Почкова, де знаходяться “бандитські” станиці, хто є станичними і кур’ерами у знаних мені селах, я сказав, що в с. Печеніжин “бандитська” станиця знаходиться в Сметанюк Марії д. Василя, а станичним є Самокишин Дмитро с. Василя пс. “Крик”. “Бандитські” кур’ери в с. Печеніжин є Кузенко Гафія д. Степана пс. “Вишня”, Горюк Марія д. Василя пс. “Черемха” і Павлюк Олена пс. “Грушка”.

В с. Молодятин “бандитська” станиця знаходиться в Приймак Анни пс. “Скала”, а станичним є “Крук”. Кур’ерками є Іванюк Параска пс. “Арелія” і Городенко Настя (тоді подав псевдо, тепер не пригадую).

В с. Марківка “бандитська” станиця знаходиться на присілку Підчимшори в крайній хаті під лісом. Псевдо того господаря “Бородатий”, а станичним є Поп’юк Василь пс. “Гарбуз”. Кур’єрками є: Копильців Марія і Вінтоняк Настя пс. “Дзвінка”.

Пізніше спитав мене Почков, де квартирувала сотня “Спартана”. Я сказав, що господарів тих не знаю, але знаю в котрих селах і на котрих присілках. Я подав, що в с. Молодятин квартирувала на присілках: Забаня, Бунькова гора і Кирин. В с. Марківка на присілку Пончева і в крайних хатах від с. Рунгури. На тому допит закінчився. Тривав він около 2 години.

По допиті Почков запровадив мене до пивниці, яка знаходилася під цим кабінетом, де він мене допитував.

Опис пивниці: розмір 3х3 м, 1-но мале загразоване вікно, спрямоване на схід, долівка бетонова. В’язнів в пивниці було 3: дві дівчини і од[и]н мужчина. Всі мені незнані.

За цілий час моєї роботи в підпіллю, моя жінка одержала від органів МГБ 3.000 крб.

Дня 14.4.[19]45 р. рано впровадив мене д[е]журний до тої кімнати, де проводив зі мною допит Почков. В тій кімнаті я стрінувся з начальником [РО] МГБ Мозолевським. Він спитав мене, чи я знаю, де тепер може знаходитися боївка “Левка” або інші “бандити”. Я відповів, що напевно в с. Марківка. Начальник [РО] МГБ сказав, щоб я попровадив воєнних до тих хат, де попередньо квартирувала боївка “Левка”, але підводити так, щоб не було помітно, це значить з ліса. Цього самого дня я повів групу большевиків в числі 20 чоловік до тих хат, де квартирувала боївка “Левка” в с. Марківка. Я замаскований в палатку вів большевиків ярами і корчами так, щоб не запримітило населення. Коли большевики обскочили хату Копильців Василя, а опісля зайшли до хати, то там знайшли двох тяжко хворих повстанців, звенистаничного “Шумиліса” і станичного “Гарбуза”.

Большевики старалися забрати повстанців живими в район, але що вони були дуже хворі, то “Гарбуза” витягнули з хати і нижче в потоці застрілили, а “Шумиліса” зав’язали дротом попід руки і напів мертвого стягнули в центр села, а звідам завезли фірою в район.

В районі начальник [РО] МГБ Мозолевський спитав, чи я не знаю лісових постів боївки “Левка”. Я сказав, що знаю в лісі колиби, в яких квартирувала попередньо боївка “Левка” і сотня “Спартана”. Начальник сказав, щоб наступного дня я повів в ліс їхнє військо. По цім мене замкнули до тої пивниці, де я сидів попередньо. В пивниці змін не було.

Дня 15.4.[19]45 р. рано я повів групу большевиків з району Печеніжин в числі 30 чоловік до ліса Чимшори в с. Марківка, в якому були партизанські колиби.

Большевики обскочили одну колибу і там знайшли 10 стрільців з УПА, які були хворі на тиф та почали закидувати гранатами. Хворі стрільці не могли відбиватися і лише одному вдалося втечи, а 9-ть згинуло на місці. Між убитими повстанцями я пізнав трьох із сотні “Спартана”, а саме: Вінтоняк Василь с. Олексис пс. “Грім”, Козьменко Іван с. Юрка пс. “Леопард” і Павлюк Василь пс. “Співак”. Всі три вище згадані з с. Печеніжин. Решта стрільців не міг пізнати, бо їхнє тіло було розірване гранатами.

Большевики побитих повстанців залишили на місці і звітдам пішли до с. Чорний Потік, де вже чекала на них машина. Я з большевиками заїхав в район.

В районі начальник [РО] МГБ Мозолевський покликав мене до свого кабінету і дав мені 2.500 крб. та сказав, що ці гроші дає мені за мою добру роботу. Дальше Мозолевський сказав, що від цього часу я буду працювати легально. Він доручив мені піти на працю до шевської артілі в с. Печеніжин, як робітник, а в короткому часі він зробить так, що стану завідуючим.

Коли я буду працювати завідуючим шевської артілі, то населення буде приносити до направи взуття, а при цьому будуть залишати для нього записки. Мозолевський сказав, що до мене будуть приносити записки слідуєчі особи: з с. Печеніжин Самокишин Онофрій і Микитин Дмитро, з с. Марківки Копильців Василь, з с. Молодятин Романюк Іван і с. Рунгури Стефак Дмитро. Записки одержані від вище згаданих людей, я маю негайно відносити до нього. Також доручив мені розвідувати, де перебувають “бандити”, хто їм допомагає, та котрими дорогами переходять. По цім звільнив мене додому.

Вдома я перебував кілька днів і опісля записався до шевського артілю, де працював робітником, а по короткому часі став завідуючим.

В першій половині червня 1945 р. начальник [РО] МГБ Мозолевський виїхав з Печеніжинського району, а на його місце приїхав ст. лейтенант Козлов.

Козлов у два дні по своїм приїзді приніс до мене направляти чоботи і для своєї жінки мешти. Він сказав, що коли я направлю чоботи і мешти, щоб сам приніс до нього. Коли я приніс направлені чоботи і мешти, то він сказав: “Товариш Сметанюк, ви попередньо працювали з начальником [РО] МГБ Мозолевським, а тепер будете зі мною, бо я приїхав на його місце”. Я сказав, що

буду співпрацювати, але мені дуже тяжко довідатися щось про “бандитські” рухи, бо я тепер живу в районі.

Козлов сказав, щоб я принагідно довідувався від населення, які будуть приносити взуття до направи, про “бандитські” рухи. Про все розвідане, казав інформувати усно на МГБ. Для замаскування, як буду заходити на МГБ, казав брати з собою чоботи.

При кінці червня 1945 р. прийшла до мене жінка начальника [РО] МГБ Козлова і сказала, щоб я зайшов до начальника. Того ж самого дня я зайшов до начальника, а він спитав, чому я до цього часу не приносив жодних відомостей про “бандитів”. Я відповів, мешкаю в райцентрі і не маю можливості про ніщо довідатися. На це надійшла його жінка і попросила, щоб він відпустив мене з нею, бо вона має до мене якусь справу. Коли я зайшов з нею до осібної кімнати, то вона спитала, чи я можу зробити для неї мешти. Я сказав, що зроблю і то без плати, але нехай вона попросить начальника, щоб звільнив мене від розвідочної роботи, бо я мешкаю в районі і не можу нічого розвідати. Вона сказала, що все буде впорядку, лише, щоб були гарні мешти. Коли я зробив мешти для жінки начальника [РО] МГБ, то він не вимагав від мене довший час роботи.

В м. жовтні 1945 р. покликав мене начальник [РО] МГБ і сказав: “Слухай Сметанюк, ти мусиш давати мені інформації про “бандитські” рухи, бо в противному разі будеш суджений”. Я виправдовувався перед начальником тим, що живу в районі і не можу нічого розвідати.

Дня 22.4.1947 р. вечером мене вдома заарештував лейтенант з [РО] МГБ Городніков, з яким було 8 большевиків з гарнізону і запровадив на МГБ в район Печеніжин, де змісця ув’язнили.

Опис пивниці: розмір 3х3 м, 1 мале загратоване вікно, спрямоване на схід. Був 1 в’язень, але мені незнаний.

Тут просидів я одну ніч. На другий день рано мене покликав нач. [РО] МГБ Козлов і сказав, що за зле ставлення роботи мене арештовано та за кару я маю бути 6 місяців розвідчиком в тюрмі. Я почав його просити, щоб мене звільнив. Обіцяв своїм коштом зробити йому чоботи, але він на це не погодився і сказав, що через кілька днів я поїду до Станіслава, а там мене проінструктують, що я маю робити. По цім відпровадив мене д[е]журний до тої самої пивниці. В пивниці змін не було жодних.

Дня 4.5.1947 р. рано, забрали мене на машину і повезли до Станіслава, в Станіславі машина заїхала на подвір’я і звідтам запровадили мене до тюрми і замкнули в камері ч. 17 т.зв. “Кантантін”.

Опис камери: 8х6 м, 6 вікон заграбованих і знадвору забиті дошками, одна пріча вздовж цілої камери, підлога паркетова, в'язнів в камері було 46. В тій камері я просидів до 25.5.[19]47 р.

Дня 25.5.[19]47 р. мене запровадив д[е]журний до кабінету, де за столом сидів кап. з МГБ.

Опис кабінету: кабінет знаходиться на другому поверсі тюремного дому, ч. кабінету 62, розмір 2,5х3,5 м, одно вікно на захід, стіл напроти дверей, коло стола 2 крісла, на стіні коло вікна портрет Леніна і Сталіна.

Опис капітана з МГБ: літ около 40, ріст високий, тонкий, плечі вузькі спущені, шия довга з виступаючим яблужком, волосся блонд, зачіска догори, чоло високе пряме, очі сині, ніс довгий тонкий з горбиком, основа носа опущена, вуха великі відвисають допереду, рот малий, губи тонкі, зуби малі густі рівні, підбородок прямий з ямкою.

Згаданий капітан сказав мені сідати і питав, чи я знаю, по якій роботі приїхав сюди. Я сказав, що знаю, тоді він сказав, що моїм завданням є представитися в'язням, що я був попередньо в партизанах і мене хворого большевики залапали, але я їм не хочу видати цивільних людей, які співпрацювали з партизанами. Далше маю говорити, що знаю про партизанські зв'язки, а навіть знаю про од[и]н бункер зі зброєю, але большевикам до цього не хочу признатися. Такими словами я маю викликати у в'язнів довір'я до себе і вони будуть розповідати мені свої тайни. Також казав мені вдавати, що я сплю і в той час підслуховувати, що в'язні говорять між собою. По цім вивів мене на коридор і сказав д[е]журному, щоб запровадив мене до камери ч. 35.

Опис камери: 8х6 м, 8 вікон заграбованих і забиті дошками, 2 прічи вздовж камери, долівка паркетова, в'язнів в камері 36, всі політичні.

В камері я робив старання в розмовах розвідати щось про в'язнів. З камери большевики брали по 3 до 4 в'язні щовечора на допит. З допиту деякі в'язні приходили сильно побиті.

Дня 14.6.1947 р. мене припровадив д[е]журний в цю саму кімнату і до того капітана з МГБ, де я був попередньо. Капітан спитав мене, що я розвідав. Я сказав, що в розмові з Додюк Миколою, родом з с. Зелене Жаб'євського району, довідався, що він був в сотні "Спартана" при жандармерії, участував в боях і дуже багато вбив большевиків. Крім того, говорив він мені також, що одного разу зловив в с. Березові большевицького політрука і сильно його тортурував. Капітан спитав, чи я ще щось розвідав. Я відповів, що більше нічого, тоді він на мене накривав і сказав,

щоб на другий раз я розвідав більше. Покликав д[е]журного і сказав, щоб запровадив мене до тої самої кімнати.

Дня 7.7.[19]47 р. мене припровадив д[е]журний до того самого капітана і до тої самої кімнати, де я був попередньо. Капітан випитував мене, що я розвідав, я сказав, що підслухав, як священик з Надвірнянського району говорив до інших священиків, що в нього бандерівці мали свій магазин з харчевими продуктами. Також говорив, що він передав для бандерівців багато церковних грошей та від себе дав 3 штуки худоби і около 10 м⁸⁷ збіжжя. На запитання, чи я щось ще розвідав, я сказав, що більш нічого, бо в'язні мене підозрівають, тому, що мене не покликають на допит. Капітан сказав, що тепер дає мене до іншої камери і там не буде підозріння на мене. Він покликав д[е]журного і сказав, щоб мене запровадив до камери ч. 13.

Опис камери: розмір камери 8х6 м, вікон 8, всі заграбовані і забиті дошками, 2 прічи вздовж камери, долівка паркетова, в'язнів було 17 чоловік – всі політичні.

В цій камері я також в підлий спосіб підступав до в'язнів, щоб дещо від них розвідати.

Дня 1.8.1947 р. мене припровадив д[е]журний до того самого капітана. Там сказав я йому, що в розмові з Кріцак Дмитром з Войнилівщини, що в його домі бандерівці вбили большевицького старшину, але про це ніхто не знає. Також він говорив, що збирав для УПА харчеві продукти. Дальше сказав, що підслухав, як священик з Городенківського р-ну говорив в'язням, щоб до нічого не признавалися, бо як не признається, то нема права судити. Капітан сказав, щоб я багато розвідував, то скоро відпустить мене додому. Опісля покликав д[е]журного і сказав, щоб мене запровадив до камери ч. 37.

Опис камери: камера така сама, як під ч. 13. В'язнів було 22 – всі політичні.

В цій камері я старався різними способами дещо розвідати про в'язнів.

Дня 27.8.[19]47 р. мене припровадив д[е]журний до капітана і я розповів йому, що в розмові з Ферко Василем з району Перегінсько, я довідався, що він був в бандерівцях в загоні "Різуна" і знає в Чорному лісі, де знаходяться магазини зі зброєю, але на допитах не хоче признатися, хотя його сильно б'ють. По цім я попросив капітана, щоб дав мене до шпиталю, бо я чуюся дуже хворий і вдійсности я був такий хворий, що ледве зайшов з ка-

---

⁸⁷ Так у тексті.

мери до капітана. Капітан мене не віддав до шпиталю, але звільнив додому. При звільненню загрозив мені карою смерти, якщо я буду комусь говорити, що в тюрмі я працював розвідником. Також сказав, що коли я прийду додому, то негайно треба зголоситися на МГБ.

Коли я приїхав додому, то ще около 2 місяці хворів, а опісля зголосився на МГБ. Начальник [РО] МГБ Козлов спитався мене, як мені поводилося в Станіславській тюрмі та чому я скоріше не зголосився до нього. Я сказав, що в тюрмі поводилося мені добре, а не прийшов до нього скоріше тому, що був хворий. Рівно ж сказав я йому, що й тепер чуюся хворий. Начальник Козлов дав мені 3.000 крб. і сказав, що коли я дещо довідаюся про “бандитів”, то треба інформувати його. Він сказав, що ці гроші дав мені за мою роботу в тюрмі і за те, щоб я тримав в строгій таємниці мою співпрацю з органами МГБ від початку аж по сьогоднішній час, а головню мою роботу з орг. МГБ під час сидження в тюрмі. По цім я відійшов додому.

Від осені 1947 р. я вже не мав умовлених стріч з начальником [РО] МГБ Козловим, але коли бачив повстанців, то інформував його устно в його приватнім помешканні. За те приймав мене горілкою або давав папіроси.

Дня 21.1.1948 р. я зголосив нач. [РО] МГБ Козлову, що попереднього дня вечером, було в мене 3-ох “бандитів” і хотіли, щоб я зробив для них чоботи. Між ними був станичний с. Марківка “Орел”.

Дня 25.1.[19]48 р. я зголосив Козлову, що довідався від Рошчинського Михайла про “бандитів”, які переходили на присілку Верх в с. Печеніжин і переходили з напрямку с. Княздвір в напрям с. Молодятин.

Дня 15.2.[19]48 р. я зголосив, що до мене приходив сотенний “Спартан” із 4-ма стрільцями та хотів, щоб я для нього зробив чоботи. Козлов випитував мене, як був зібраний і озброєний “Спартан” та його стрільці. Коли я розповів, то він сказав, щоб я чоботи робив для нього, але протягом довшого часу, так, щоб він приходив скілька разів.

Заввага: Большевики робили в Сметанюк М. коло хати засідки на “Спартана” протягом одного місяця.

Дня 20.4.[19]48 р. я зголосив, що попереднього дня вечером, був в мене “Спартан” з 3-ма стрільцями та подав, як були зібрані і яку мали зброю.

Дня 4.5.[19]48 р. я зголосив, що до мене приходило 3-ох “бандитів”, щоби я їм робив чоботи. Я погодився, що зроблю і вони через два тижні прийдуть по чоботи.

Дня 10.5.[19]48 р. я зголосив, що попереднього дня вечером, в мене було 4-ох “бандитів”.

Дня 26.6.[19]48 р. я зголосив, що цього самого дня ранком, приходила до мене Микитюк Параска з с. Печеніжин по чоботи, які я робив для “бандита” “Звіробоя”.

Дня 20.8.[19]48 р. я зголосив Козлову, що попереднього дня вечером, до мене приходила Микитюк Параска і сказала, щоб я пішов на присілок Окопище в с. Печеніжин, бо там чекає на мене “Тур” (Шовковий Микола) і “Вірний” (Повх Федір). Я того вечора разом з нею ходив до “бандитів” на присілок Окопище.

Дня 20.1.1949 р. я зголосив начальникові [РО] МГБ, що в мене було 3-ох “бандитів” і відійшли в напрям Мартини⁸⁸.

Дня 3.4.[19]49 р. я зголосив начальникові [РО] МГБ, що приходив до мене, добре мені знаний, Копильців Василь з с. Марківка і сказав, щоб я пішов разом з ним до нього додому, бо там чекає на мене станичний с. Марківка “Орел” і має щось зі мною говорити. Я пішов із згаданим господарем і там стрінувся з “Орлом”. “Орел” говорив зі мною, щоб я зробив для нього чоботи і передати до Копильців Василя.

Дня 22.4.[19]49 р. я зголосив начальникові [РО] МГБ, що попереднього дня вечером, приходило до мене 3-ох повстанців.

ЛЕГЕНДИ: Протягом моєї діяльності я мав три легенди.

Перша: В м. жовтні 1944 р., коли начальник [РО] МГБ Мозолевський вислав мене в підпілля, то казав, щоб я говорив повстанцям, що в підпілля іду тому, що не хочу йти до Червоної Армії.

Друга: Дня 2.1.1945 р., коли я був припадково залапаний на дорозі більшовиками, між якими був начальник [РО] МГБ Мозолевський, то він говорив мені, що коли я прийду до боївки, то маю говорити в цей спосіб: “Переходячі більшовики мене задержали на дорозі і хотіли перевіряти документи, але я скоро сказав, що у мене документи є. Тоді вони сказали, що “не нада” і післали мене до начальника групи. Коли я прийшов до начальника, а він спитав, чи перевіряли солдати документи, я відповів, що перевіряли. Тоді він сказав “Іді на чорта” і я пішов”.

Трета: В той час, коли був в тюрмі і провокував в’язнів, мав говорити цивільним людям і повстанцям, що сидів за те, що був 8 місяців в повстанцях.

Допитував: “130 а” і “130”.

Зізнав: “Когут”.

---

⁸⁸ Присілка з такою назвою не виявлено.

Завваги: Ці люди, яких всипав Сметанюк М., були майже всі арештовані. З них 8 засуджені до 10 літ примусових робіт. Ці місця, про які всипав Сметанюк М., большевики робили впродовж довшого часу засідки.

“130 а”.

Протокол виготовлено в 9 примірниках.

1 примірник – архів.

8 примірників вислано на адресу “Т-48”.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-10.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 30
СЛІДЧА СПРАВА СБ НА ВАСИЛЯ ЯВДОШНЯКА З
С. КЛЮЧІВ ВЕЛИКИЙ

28 травня 1949 р.

Р-31.

Печеніжинщина.
Травень 1949 р.

Повідомлення.

Явдошняк Василь с. Тимка, урод. 1931 р. в с. Ключів Великий Печеніжинського р-ну, українець, греко-кат., 4 кл. НШ, не військовий, рільник, жонатий, останньо замешканий в с. Ключів Великий.

В 1948 р. був арештований більшовиками за грабункові справи. Коли його провадили з с. Ключева Великого до району, з дороги втікає і починає критися. Ходить ночами і можна його стріннути на кожному присілку.

Були випадки, де він стрічався з повстанцями і на тих місцях зараз були засідки і перешуки.

В м. березні 1949 р. завважено його, що вчасним вечером закрадався в с. Ключеві Великому на гарнізон.

В м. травні 1949 р. жениться і до нього на весілля прийшли більшовики, де закликали його до осібної кімнати та з ним говорили.

Постій, 26.5.1949 р.

“130”.

Р-31.

Справа: ч. 6.
Явдошняк Василь с. Тимка
с/о РО МВД “Друк”.

Почато: 26.5.1949 р.
Закінчено: 28.5.1949 р.

ПРОТОКОЛ

ЯВДОШНЯК Василь с. Тимка,
урод. 1.1.1931 р. в с. Ключів Великий
Печеніжинського району, українець,
греко-кат., 4 кл. НШ, не військовий,
жонатий.

По укінченню 7 літ, я почав ходити до школи в своєму селі Ключів Великий.

В час польської окупації я укінчив 1 клясу і почав ходити до 2-ої.

В 1939 р. я ходив до 2-ої кл., але тому, що Польща скапітулювала і прийшли большевики, школа була зреформована і знова був завернений до 2-ої кл.

За час большевицької окупації я скінчив 3-ту кл. і в 1941 р., коли прийшли німці, мене знова завернули до 3-ої кл.

За час німецької окупації від 1941 р. до 1943 р. я скінчив 4-ту кл. і більш до школи не ходив тому, що батьки потребували помочі в господарстві.

По втечі німців я цілий час до 1948 р. помагав в домашній господарці і пас вівці.

В м. лютому 1948 р. я набрався від Мацалик Параски венеричної хвороби і був змушений лічитися так, щоб про це не довідалися родичі, бо були б мене прогнали від хати. Я був змушений лічитися скрито і потребував грошей. Я лікувався у власному селі, у лікаря Шреберта, який мене спочатку лікував без грошей, а коли будувилічений, маю за все платити.

Під час мого лічення, я довідався від лікаря, що на таку саму хворобу хворіє Савчук Василь с. Степана. В розмові із ним, він признався мені, що також хворіє і лічиться у того самого лікаря, який від нього хоче досить поважну кількість грошей. Про його хворобу родичі рівно ж не знали і тому, що ми не мали грошей, були змушені про це родичам признатися. Лікар заявив нам, що коли ми не заплатимо за ліки, то він дасть справу до суду.

Савчук сказав мені, що ми мусимо зробити так, щоб лікареві не сплатити гроші і щоб він справи не віддавав до суду. Ми переберемося у форму укр. повстанців і підемо забрати від нього всі лікарські інструменти і медикаменти проти венеричної хвороби. Крім того, заберемо цивільні речі, щоб було за що лічитися, а лікаря виженемо в район. При тому Савчук сказав мені, що він має ще таких товаришів, які йому в цьому допоможуть, а саме: Кушляк Василь, Явдошняк Василь с. Миколи, Мякушак Василь. В разі мене підозрівали б, або арештували б, не смію до нічого признатися і про нікого, щоб навіть били, або судили.

Дня 25.5.1948 р. я вдень стрінувся із Савчуком В., який сказав мені, що цього вечора підемо до лікаря Шреберта і я на це погодився. Я вчасним вечером маю прийти до нього додому о годині 9-10. Вечером прийшов я і стрінув Мякушака та Кушляка. Ми вийшли в сад, де були приготовані кріси та військові шинелі. Ми почали перебиратися і при тому надійшов Явдошняк. Він також перебрався та пішли всі разом до лікаря Шреберта.

Прийшовши до лікаря, Кушляк і Мякушак пішли до хати, які сказали лікареві та його жінці лягати на ліжко і накрити голови периною, а нас трьох залишилося на стійці. Лікар почав проситися, але вони били його прикладами.

Ці, які були в хаті, забрали всі цивільні речі, які були, лікарські інструменти, медикаменти і дві штабки золота та золотий перстень. При тому лікареві заявили, щоби до двох днів виїхав до району, бо якщо ще од[и]н раз прийдуть, а він не вибереться, то його повісять.

Заввага: Це все було зроблено під формою укр. повстанців.

Звідтам ми пішли до учителя Чорниша Івана, який в той час учителював в с. Ключів Великий та під маскою укр. повстанців вибили в хаті вікна і зайшли до хати і забрали цивільні речі. Заказали його, щоб нікому не говорив і ми відійшли.

Мої товариші забрали всі речі, які звідтам забрали, а мені дали тільки те, що було потрібне до лічення. По короткому часі большевики про це довідалися і я став арештований.

Дня 28.6.1948 р. о годині 8-й рано мене заарештували. Арештував лейт. Сумольов з стрибками: Свищуком Василем, Грицаком і Шорпом. Вони мене запровадили в с. Ключів В. до гарнізону. Вийшовши на поверх, я застав начальника [РО] МВД Бойченка в ранзі майора та жінку-лікаря, яка стояла коло стола. Коли я увійшов на [з]алю, вона подивилась на мене та щось сказала начальникові [РО] МВД і відійшла. Начальник [РО] МВД сказав мені сідати на крісло коло стола, напроти нього і почав мене питати, як називаюся та в котрому році уроджений. Якщо я йому на це відповів, то він спитав мене, за що я арештований. Я сказав, що мені невідомо. Він заявив мені, що мушу говорити все по правді, бо він і так про все знає. Спитав мене, де моя гвінтовка та з ким я ішов грабувати до лікаря Шреберта. Я відповів, що гвінтовки не маю та нічого не знаю про грабунок. Він на мене почав кричати і сказав, що про все знає і зараз може доказати доочно. Я дальше не признавався і коли витягнув зшиток, і про все точно мені розказував, хто був, і що забрали, я побачив, що він про все знає. Я почав розказувати так, як було. Мене підмовив до цього Савчук Василь та Мякушак Василь, які забрали всі крадені речі, а мені тільки дали медикаменти до лічення проти венеричної хвороби, які я заховав коло своєї хати в гною. При цім розказав, як це відбувалося та що мої товариші звідтам забрали. Начальник [РО] МВД почав мене питати, яку мали зброю і звідки, та де моя зброя. Я сказав, що ті, які ішли зі мною грабувати, забрали кріси зі школи, а Мякушак мав рушницю. Всі були перебрані у військовий уніформ та замасковані.

Розказавши про все, начальник [РО] МВД почав на мене кричати, що я бандит і грабую мирне населення, і за те він мене посадить на 10 літ до тюрми. Тут мені сказав, що за грабування мирного населення і за нарушення державного порядку (за те,

що я виганяв лікаря із села до району) чекає 10 літ тюрми. Але тому, що в тому випадку був я найменш винуватий, то свій злочин можу оправдати тим, що погоджуся на співпрацю з органами МВД. При цьому мене почав питати, чи я знаю про таких, як: “Голуб”, “Байда” та “Хвильовий”. Я сказав, що “Голуба” і “Байду” знаю, а “Хвильового” не знаю хто це такий є. Він мені пояснив, що “Хвильовий” – це Карпенюк Федір, який мешкав на Готарі. Я тоді сказав, що знаю. На запитання, звідки я їх знаю, я сказав, що вони дуже часто ходять на присілку Готар, бо не раз з ними стрічався вечером. Стрічався я з ними коло господаря Ковбаснюка Федора та Полюка Леся. Начальник [РО] МВД сказав мені, чи я годжуся на те, щоб мене не судили на 10 літ тюрми і чи підпишу заяву на співпрацю з орг. МВД. Я сказав, що заяву підпишу. Тоді начальник [РО] МВД написав заяву, але якого змісту, то не пригадую. Я підписався і одержав кличку “Друк”. В кінці начальника сказав мені, що звідси не може мене відпустити, бо це буде підозріння, а коли мене враз з товаришами будуть брати із Ключева Великого до району, то я в часі переїзду маю втечи. До втечі мені казав підмовляти своїх товаришів, які будуть зі мною, бо тим краще замаскую свою втечу.

Дальше сказав мені, що про це не смію нікому говорити, що я погодився на співпрацю, бо коли довідаються про це бандерівці, то знищать тебе і твою родину. Якщо ти вийдеш на волю і нічого не будеш робити, то я заберу твою рідню і засуджу на 15 літ тюрми.

Стрічу з ним маю відбутися в районі Печеніжин на фабриці, од[и]н тиждень пізніше по моїй втечі. Там дасть мені вказівки, відносно моєї роботи. Тут довше з тобою не можу говорити, бо це викличе підозріння. На цьому було закінчено і начальник [РО] МВД сказав до стрибка Грицака, щоб мене забрати і запровадити до пивниці. В пивниці я стрінув Савчука Василя, Кушляка Василя і Явдошняка Василя.

Опис начальника [РО] МВД Бойченка: літ около 50, високий, грубий, плечі широкі рівні, волосся чорне із сивиною, зачіска догори, чоло рівне низьке, очі сиві, ніс рівний, уста середні, зуби малі густі, борода широка з ямкою, шкіра на лиці поморщена, коли говорить, довго розводить слова, говорить часто по-руськи.

Опис пивниці: входить із півночі на полудне коридором. Входить до одної камери, яка є розміром 3х3 м, з одним заґратованим вікном. З першої кімнати ідеться до другої, яка є 4х4 м, з одним заґратованим вікном. В пивниці ми сиділи тільки вдень, а на ніч забирали нас на поверх. На день знова завертали до пивниці. Там пересидів я від 28.6. до 30.6.[19]48 р.

Дня 30.6.[19]48 р. о 13-й годині по полудні нас 5-ох арештованих, а саме: Кушляк Василь, Савчук В., Явдошняк В., Мякушак В. і мене забрали до району. Конвоювали: начальник [РО] МВД Бойченко, участковий Горішенко, стрибки: Грицак, Тафіїв Олекса та Каратник. При відході нас не в'язали, а зложили у двійки і сказали тримати руки на заді. Начальник заявив, що коли хтось відважиться втікати, то застрілить на місці. З того місця перейшли ми на дорогу, яка веде з Коломиї до Косова і там здержали машину, на яку посідали. Ми доїхали до Вербіжа Нижного коло моста і там висіли та чекали на другу машину, яка буде їхати з Коломиї до Печеніжина. Ми посідали на цеглу, яка була коло розваленого будинку. Я на цеглі почав підмовляти своїх товаришів, щоб втікали. Товариші мої не хотіли, а казали, щоб я втікав перший. З місця, де ми сиділи, втікати не було добре, бо коли хто рушився, то стрибки кричали. Я робив в цей спосіб за вказівками начальника і сказав стрибкові, що я потребую відійти полагодити свої справи. Стрибок Тафіїв Олекса дозволився у начальника [РО] МВД, чи можна відвести мене. Начальник дозволив і стрибок відпровадив мене поза мур, де я з місця почав втікати. Стрибок почав за мною гнатися та стріляти з пістоля, але я втікав через дорогу с. Вербіж Нижний, де зараз почав ще од[и]н бігти стрибок і стріляти з ППШ, але вогонь не разив мене. Два стрибки за мною гналися около 2 км. Але мені вдалося втечи до Ключева Великого, де пізніше говорив я людям, що втік від большевиків і тепер мушу критися.

Дня 6.7.[19]48 р. я вечером пішов на МВД та зайшов до канцелярії нач. Бойченка, який сказав мені сідати на крісло коло стола. Я сів коло стола і він почав мене випитувати, що коло мене нового і що говорить населення про мою втечу. Я сказав, що населення вдійсності вірить, що я втік. На запитання, що я розвідав про бандерівців, то я сказав, що нічого, тому, що мусів добре критися, щоб мене не підозрівали.

На цій стрічі він мені дав завдання, в який спосіб маю слідити за бандерівцями:

1. Моїм завданням, я мав вислідити, де перебуває "Голуб", "Байда" та "Хвильовий" і про це мав зголосити начальникові [РО] МВД.

2. Ходити лісом, дивитися за стежками, де ніхто не ходить з цивільних людей, слідити за відбитками обцасів та рівно ж слідити за стежками, які зроблені травою.

3. Ходити лісом та шукати постоїв, де можуть квартирувати бандерівці, або де є старі постої.

4. Ходити лісом і потоками та дивитися, чи роблять бандерівці бункри, та дивитися за свіжою глиною в лісі чи на полі.

5. Ходити вечорами та дивитися, куди переходять та до котрих хат заходять бандерівці, де начею скриплять двері, де гавкають собаки, там іти і дивитися, хто там ходить.

6. Зимом, ранками ходити та дивитися за свіжими слідами, та слідити, звідки вийшли і куди пішли. Ходити також до ліса, коли впаде перший сніг.

7. Ходити поміж населення та слухати, що говорять про “бандитів”, або хто говорить про[ти] радянської влади. В такому товаристві говорити проти Радянського Союзу та добре слухати, що хто говорить.

8. Поміж населенням довідуватися, де “бандити” ходять, на якому присілку і до яких дівчат заходять.

Зв’язки мої були безпосередньо до начальника МВД в районі Печеніжин.

По двох донесеннях, які я доніс до начальника [РО] МВД, то начальник сказав мені, що про все розвідане буду доносити на гарнізон в с. Ключів Великий, бо там майже стало буде лейт. Сумольов. Вкрайності, коли не буде нікого, а донос якийсь важний, то приходити до району.

За добру роботу, коли видам одного повстанця, то дістану тисячу карбованців, за двох 4.000 крб., за 3-ох 9.000 крб. і т.д. При тому сказав робити добре роботу і дістану документи, так, що ніхто не буде мене чіпляти.

Маскувати мене перед населенням мали в цей спосіб, що приходили додому, а я мав втікати і вони мали арештувати мого батька, брата і сестру та звільнювати додому, тому, щоби ішли мене припровадити із “банди”. При цім вдома будуть робити сильні труси та сусідніми хатами. На цьому було закінчено і начальник відпустив мене додому.

Дня 20.6.[19]48 р. я побачив 5-ох повстанців на присілку Готар, які переходили з Марковів в напрям Ключева Малого коло госп. Полюк Леся. Внаслідок мого донесення большевики робили засідки. Цей донос я дав начальникові [РО] МВД в Печеніжині.

Дня 30.7.[19]48 р. я на стрічі з нач. [РО] МВД сказав, що бачив 8-ох повстанців, які переходили з напрямку Готара на Багну. В переході я не пізнав нікого. На цій стрічі нач. [РО] МВД сказав, що тепер свої доноси буду давати в с. Ключів Великий до лейт. Сумольова.

Дня 10.9.[19]48 р. я побачив 3-ох повстанців, які були в господині Горецької Катерини, яка давала їм їсти. Це були: “Голуб”, “Байда” та “Градок”. Тої самої ночі я зголосив лейт. Сумольові.

Опис лейт. Сумольова: вік около 35, високий, плечі широкі рівні, волосся чорне, зачіска догори, чоло високе рівне, очі чор-

ні, ніс тонкий довгий, рот широкий, уста тонкі, зуби великі рідкі, з лівого боку на нижній щоці 2 золоті зуби, борода тонка довга, обличчя рябе.

Дня 15.11.1948 р. я побачив 4-ох повстанців, які були на присілку Готар в господаря Ткачук Івана, якого викликали на подвір'я та довгий час говорили. Між ними я пізнав "Голуба", "Байду", "Левка" і одного, який мені був незнаний. На цій стрічі мені згаданий лейт. сказав, щоб я слідив за Ковцуняк Марією, до якої має приходити "Голуб".

Дня 20.11.[19]48 р. я бачив "Голуба", "Байду" і "Градка" у Мякушак Івана, що згаданий господар давав їм їсти. Того самого вечора я зголосив лейтенантові. Внаслідок моїх донесень большевики робили на присілку Готар засідки та перешуки.

Дня 5.12.[19]48 р. я побачив 3-ох повстанців на присілку Готар в господаря Василюшин Катерини, які приходили в справі харчів, забрали [...]сали та відійшли в напрям Багни. Того вечора я повідомив лейт. Сумольова.

Дня 10.1.1949 р. я довідався, що в Ковцуняк Проця перебуває "Хвильового" мама. Того самого дня я сказав лейт. Сумольові, який вислав большевиків, де в того господаря зробили ґрунтовний перешук, але успіхів не мали.

За час мого зв'язку з згаданим лейтенантом, він на мене натискав, щоб я вислідив, чи до Ковцуняк Марії ходить "Голуб".

Дня 5.3.1949 р. я довідався від Кабалюк Параски, що до Ковцуняк Марії ходить "Голуб". Того самого дня я зголосив лейтенантові. Внаслідок мого донесення, большевики робили засідки та днем в сусідних хатах перешуки.

Дня 8.4.[19]49 р. згаданий лейт. з групою большевиків робив перешук на присілку, на якому я мешкаю та рівночасно в мого батька, та сказав батькові, щоб я зголосився до нього, бо він мене й так злапає і відійшов. Коли я довідався, що був в мене лейтенант, то я знав, що треба прийти до нього. Вечером того самого дня я пішов до лейтенанта і він почав мені казати, що "бандити" ходять, а я нічого не роблю. Загрозив мені, що оскільки не буду давати роботи, то мене заарештує і посадить до тюрми. Я сказав, що я буду робити, але що була зима і "бандити" не ходили, а тепер буде краща можливість дещо розвідати.

Він сказав мені, що йти та робити роботу. На цій стрічі я сказав лейтенантові, що буду женитися і тоді люди будуть краще мені довіряти, і в цей спосіб буде краще мені розвідувати. На це нічого він мені не казав, а сказав, що женитися можна.

Дня 15.5.[19]49 р. я довідався від свого брата, що на присілку Готар до Головацької Параски приходять повстанці. Того

самого дня я сказав згаданому лейтенантові, де внаслідок донесення большевики робили засідки.

Більше донесень до цього часу не було.

ЛЕГЕНДА:

В час допиту начальник [РО] МВД Бойченко дав мені таку легенду: Коли я разом зі своїми товаришами буду конвойований до району, то по дорозі у вигідний мені час я мав втікати. Втеча моя представлялась ось так: Доїхавши машиною до моста в с. Вербіж Нижній, з машини ми позлізали і осталися чекати на другу машину, яка має їхати з Коломиї до Печеніжина. Ми чекали в розваленому будинку лише з стрибками, а двоє большевиків відійшло. Коло нас поставили кулемет Дехтярова і сказано з місця не рухатися. Але тому, що я мав дівчину, з якою мав женитися, мені було жаль іти до тюрми і я рішився втікати. До втечі підмовляв своїх товаришів, але вони не хотіли. Я випросився у стрибка Тафієвого, що хочу іти полагодити свої справи. Стрибок залишив кулемета і сам з пістолем вивів мене поза мур. Коли полагоджував свої справи, стрибок почав робити папіроса. Припалював він сірником, але тому, що був вітер, то мусів обернутися в противну сторону. Я користаючи з моменту, почав втікати. Коли він обернувся, то мені за цей час вдалося відбігти кілька кроків. Він за мною почав кричати, щоб я не втівав. В кінці 2 рази вистрілив з пістоля і я з страху впав. Пізніше зірвався я і почав втікати дальше. Він підбіг кільканадцять кроків і вернувся, і в цей спосіб я втік до Вербіжа Нижнього, а відтак в Ключів Великий.

Допитував: "130".

Зізнав: "Друк".

Заввага: В той час, коли попав на засідку д. "130" і став тяжко ранений, в той час попала торба з протоколом тих, які ограбили лікаря Шреберта. На підставі цього протоколу нач. [РО] МВД Бойченко провів арешт і в цей спосіб доказував арештованим про їх злочин.

"126".

Прот[окол] вигот[овлено] в 9 примірниках.

1 прим[ірник] архів.

8 прим[ірників] вислано на адресу "Т-48".

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-6.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 31
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ДМИТРА СТЕФУРАКА З
С. МОЛОДЯТИН

8 червня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 11/21-49⁸⁹
Стефурак Дмитро
с/о РО НКВД-МГБ
кл. "Лев".

Почато: 5.6.1949 р.
Закінчено: 8.6.1949 р.

ПРОТОКОЛ

СТЕФУРАК Дмитро с. Василя,
нар. 13.7.1899 р. в с. Молодятин
Печеніжинського р-ну, Станіславської
обл., українець, освіта 4 кл. нар.
школи, жонатий, робітник.

Я народився дня 13.7.1899 р. в с. Молодятин Печеніжинського р-ну, Станіславської обл. По укінченню 7-м літ почав ходити до школи в родинному селі. По закінченню школи я працював коло родичів на господарстві.

В 1917 р. забрано мене до австрійського війська і приділено до піхоти. З м. Коломия перевезено нас около тисячу чоловік до м. Люблин, де я перейшов тритижневий вишкіл. Після цього вишколу я пішов до школи горністів. По двомісячному вишколі я залишився в школі учити інших, де я перебув від 1917 до 1920 р. По укінченню війни я вернув додому в м. жовтні 1920 р. Повернувши додому, ще од[и]н рік був фірманом коло своїх батьків.

В 1921 р. осінню я оженився і через цілий рік працював спільно з родичами, а опісля перейшов на власну господарку.

Під час польської окупації я був робітником (фірманом) і не брав жодної участі в суспільному житті.

З приходом большевиків в 1939 р. в м. вересні я вступив до міліції, яка була зорганізована в с. Молодятин, де я почав брати активну участь. Я сам був командантом міліції і мав до розпорядимости 9-ть міліціонерів, а саме: Півторак Василь – мій заступник, Сидорук Іван с. Остафія, Горецький Петро с. Андрія, Шуфригант Василь с. Дмитра, Сметанюк Микола с. Андрія, Сметанюк

---

⁸⁹ Дописано ручно.

Василь с. Романа, Козьмин Роман с. Остафія, Луцюк Василь с. Данила і Жупник Володимир с. Олекси.

Тодішнім нашим завданням було додержувати порядок в селі, арештувати тих людей, яких нам наказувало НКВД і допроваджувати до району, брати участь в маніфестаціях та мітингах. Через два і пів місяця повнили службу всі 10 чоловік, пізніше 8 звільнили, а я і мій замісник осталися даліше. Нас двох повнило службу ще через два місяці, а пізніше звільнили. Я вступив до праці в р-н Печеніжин на по[ш]ту, де працював замісником книговода. На по[ш]ті я працював до червня 1940 р. В м. червні я звільнився з цієї роботи та перейшов на працю до обласного мішаного торгу лісорубки, до контори за магазинера, де працював до червня 1941 р.

В м. березні 1941 р. мені директор Рябов сказав збиратися і брати зі собою гроші, бо поїду в м. Станіслав по товари до контори. Я зібрався та разом з дир. Рябовим і дир. райсоюзу Цодиковим сіли на підводу та від'їхали до Печеніжина. На місті в Печеніжині дир. райсоюзу Цодиков відійшов, а я з Рябовим зайшов до столовки на обід. В цей час Рябов був в дуже доброму настрою і сказав дати для нього і для мене обід та по три [с]клянки пива. По обіді Рябов сказав мені, що підемо до райсоюзу, бо звідтам буде їхати машина в м. Станіслав і я поїду разом. Дійшовши до маслосоюзу⁹⁰, Рябов сказав мені зачекати на хіднику, а сам зайшов до маслосоюзу. Я всеціло був приготований до від'їзду та чекав на хіднику, щоби прийшов директор Рябов. З хідника я завважив, що Рябов стояв в маслосоюзі в коридорі та говорив [з] цивільним мужчиною, який не був мені знаний. Рябов з ним щось поговорив та залишився всередині, а цей мужчина вийшов на хідник і підійшов до мене та спитав мене, як я називаюся. Я відповів, що Стефурак Дмитро. Він знова спитав мене, чи я їду від Рябова до Станіслава. Я відповів, що так. Він сказав мені, що в тій справі говорив з Рябовим, бо він також їде з райсоюзу в м. Станіслав по своїх справах та будемо їхати в одній машині в товаристві. Та змісця цей мужчина сказав мені, щоб ми йшли, бо спізнимо машину, яка вже мала від'їздити. Я сказав, що хочу бути з дир. Рябовим, мужчина відповів на те, що Рябов лишився ще полагоджувати якісь справи, а він уже про мене з ним договорився, що можу від'їздити. Я пішов за згаданим мужчиною дорогою в напрям Коломиї та в переході я завважив, що він мав під цивільним плащем військовий мундир. По дорозі цей мужчина

---

⁹⁰ Так у тексті.

почав говорити зі мною на різні теми, що біда, гонять в гори людей ліс рубати і возити, народ бідний не має звідки жити, а уряд на те не зважає, що люди голі та голодні робити не можуть. От яке життя в Радянському Союзі. Я цілий час йому на це нічого не відповідав, а йшов збоку нього та прислуховувався, як він щиро висловлювався проти Рад. Союзу. Дійшовши з ним в Печеніжині просто міліції, де рівно ж в той час приміщувалося НКВД, він сказав мені заходити з ним до середини. Я зайшов з ним до кімнати, в якій він розгорнувся з цивільного плаща, сів коло стола на крісло та сказав сідати мені. Я відразу зорієнтувався, що це працівник з [РО] НКВД в ранзі лейтенанта.

Опис згаданого лейтенанта: вік около 30 літ, середнього росту, плечі широкі підняті догори, волосся русяво-темне, зачіска догори, чоло низьке рівне, очі сиві, ніс середній тонкий, уста малі, зуби малі густі, борода заострена, шия коротка груба, обличчя біле, вуха середні присталі до голови, говорить по-руськи.

Тут він мені сказав те, що ми дотепер говорили, то була цілком приватна розмова. Тепер будем говорити про що інше. При тім витягнув якусь книжку, в якій щось прочитав та спитав мене, хто такий Жупник Іван. Я відповів, що це звичайний господар. Він спитав мене, коли я останній раз був у нього і чого я до нього ходив. Я відповів, що останній раз був у нього тому два тижні. Ходив до нього тому, що його жінка моя фамілія і вони робили забаву та запросили мене. Він спитав мене, хто був учасником тієї забави. Я вчислив йому слідуєчих осіб: Андрусак Михайло, Петрук Дмитро з жінкою, Гриджук Михайло, Лазарук Федір, Жупник Іван с. Йосифа та інженер від будови веж (тригонометричні пункти), який в той час мешкав в згаданого господаря. Дальше він спитав мене, чому ми там сходимося, що говорили під час забави. Я відповів, що ми зійшлися тому, бо були запрошені, а говорили звичайно як на забаві, співали, жартували. Він дальше питав мене, що говорив Андрусак Михайло, як пив горілку коло стола. Я відповів, що нічого, співав. Тоді він почав на мене кричати, чому я брешу. Я сказав, що нічого я не брешу і більше нічого не знаю. Він почав мене питати, чи я чув, як Андрусак Михайло, коли пив горілку сказав, дай Боже здоров'я за нашу Україну. Я відповів, що я цього не чув. Він мені сказав, як не чув, коли був там присутний, а я не був і знаю все, як було вдійсности. Дальше говорив мені, що я їх чоловік, являюсь працівником Рад. Союзу, мені гарно живеться і тому мушу говорити все по-правді. При цім спитав мене, хто був головою читальні, секретарем, господарем і касієром. Я відповів: головою читальні був Андрусак Михайло,

секретарем Кушнір Василь, касієром Петрук Дмитро, а господарем Пнівчук Дмитро. Дальше він спитав мене, хто такий Жупник Володимир та Деблюк Микола, я сказав, що Жупник – це багач, який нічого не робить, лише займається політикою, Деблюк – це робітник, який за польської окупації брав участь в читальні. Ще спитав мене, в кого є синьо-жовтий прапор, хто є головою організації ОУН. Я сказав, що не знаю, в кого є прапори. Рівно ж не знаю, що означає ОУН. Він мені пояснив, що це Організація Українських Націоналістів. Я сказав йому на те, що такої організації у нас мабуть немає. Після цього він вийшов з кімнати, а на його місце прийшов другий енкаведист в ранзі капітана. Згаданий лейтенант, який мене допитував, називався Куніца.

Опис капітана, якого ім'я і прізвище мені невідоме: вік около 35, високий, тонкий, плечі широкі рівні, волосся русяве, зачіска на правий бік, чоло високе рівне, ніс тонкий довгий, уста середні, зуби середні густі, борода подовгувата, шия тонка довга, обличчя біле худе, говорить по-руськи.

Капітан сівши на крісло, сказав мені дивитися просто на нього, а сам довший час дивився мені в очі. По якомусь часі сказав, що треба говорити все по-правді, бо він про мене все знає. Я сказав, що знаю, то буду говорити. Він сказав мені розповісти свою автобіографію. Коли я розповів автобіографію, тоді він мені почав ставити ті самі питання, що лейтенант Куніца. Я відповідав те саме, що лейт. Куніці. Потім давав ще більше питань, яких я зараз не можу пригадати. Капітан допитував мене около 2 години, опісля покликав лейт. Куніцу, а сам відійшов. Куніца сів коло стола та почав зі мною дуже лагідно говорити. Казав, що я їх чоловік, Рад. Союз дав мені життя і мені добре живеться та буде мені ще краще жити, коли я буду співпрацювати з органами НКВД та буду робити роботу, яку він мені доручить. Я сказав, що годжуся на те і буду виконувати всі його доручення. Тоді сказав мені написати заяву про співпрацю з органами НКВД, яку самий продиктував. Заява була такого змісту: Короткі анкетні дані. Я громадянин Стефурак Дмитро погоджуюся добровільно на співпрацю з органами НКВД, про що не смію нікому говорити. Вдолині з правої сторони я підписався своїм ім'ям та прізвищем, а з лівої сторони кличкою "Лев".

Дав мені слідуючі завдання:

1. Розвідати між учасниками тієї групи людей, які сходяться в Жупника Івана с. Дмитра, хто з них належить до організації ОУН. Чи мають які сходини та що обговорюють.

2. Слідити за такими особами: Жупник Іваном с. Дмитра, Андрусак Михайлом, Стефурак Михайлом с. Івана, Лазарук Фе-

дором с. Олени, Жупник Іваном с. Йосифа, Петрук Дмитром, Жупник Володимиром та всіма іншими, які можуть виступати проти Рад. Союзу.

Ці завдання я мав виконати в той спосіб:

Ходити поміж різних людей, де сходяться які-небудь гуртки та прислуховуватися, що вони там говорять, чи не говорять проти Рад. Союзу. Заходити там, де п'ють горілку, роблять забави, брати участь в забавах, слухати, що хто говорить, бо при горілці найскорше людина щиро себе розкриває. Заходити між таких людей, які говорять на політичні теми та рівночасно самому порушувати такі гутірки. При цім добре слухати, що хто говорить. Ночами ходити попід хати підозрілих людей та слухати, що в хаті говорять і хто там сходиться.

Зв'язок назначив мені в своєму помешканню, де я мав з ним безпосередньо контактуватися. При[йти] до нього мав лише тоді, коли буду мати якісь матеріали. Вербовка тривала около дві години. При кінці Куніца сказав, що я мушу це задержати в строгій таємниці. А коли буду добре слідити, то за те одержу добрі гроші. По укінченню допиту сказав мені, що я можу відходити до контори, а директорові Рябову говорити, що до Станіслава я не поїхав тому, бо в райсоюзі зіпсувалася машина і неможливо скоро її направити.

По трьох тижнях часу я доніс лейт. Куніці, що був на забаві в Жупник Івана с. Дмитра, де були присутні: Андрусак Михайло, Гриньків Петро, Греблюк Іван та Жупник Іван с. Йосифа. Вони співали націоналістичні пісні, а Андрусак Михайло і Гриньків Петро говорили, що Рад. Союз – це держава жебраків, брехунів, що в ній свідомі люди сидять по тюрмах і інше, про що я зараз не пригадую собі. На цій стрічі Куніца дав мені 250 крб. на те, щоб мав за що купити горілки і інше, коли зайду в якесь товариство, де можна щось розвідати.

На цій стрічі дав мені слідуюче завдання:

Слідити, хто належить до організації ОУН.

Від цього часу я не міг нічого розвідати, бо люди вже мене вистерігалися.

Дня 25.6.1941 р. лейт. Куніца телефонічно визвав мене до [РО] НКВД та сказав, що ми звідси від'їздимо на 5 днів. А коли б ми за 5 днів не вернули, то вернемо за місяць, рік, два роки, а то й за 10 років, а вернути вернем. Ви залишаєтеся тут на місці і вашим завданням є:

1. Слідити за всіма рухами, які будуть проявлятися по відступі Червоної армії на схід.

2. Дивитися, хто буде перший виступати проти Рад. Союзу по відступі ЧА та хто перший візьме зброю до рук.

3. Хто буде виступати проти Рад. Союзу на різних зборах та що буде говорити. Слухати, що люди будуть говорити проти Рад. Союзу на різних забавах і при горілці.

4. Слідити за особами, які візьмуть перші зброю в руки, бо ці люди належать до організації ОУН. За їх рухами слідити через цілий час.

5. Слідити за зв'язками організації, які можуть бути зв'язані з іншими селами та глядіти за всіма націоналістичними проявами, які будуть проявлятися на даному терені.

По одержанні цих завдань ми розійшлися і я пішов додому.

Після втечі большевиків я залишився в с. Молодятин та через те, що люди нищили всіх большевицьких вислужників, я був змушений критися аж до устанавлення німецького уряду. Опісля я вже не крився, а працював коло своєї господарки. Та старався здобути довір'я в населення. В короткому часі я здобув довір'я в Жупник Івана, який за німецької окупації був солтисом. Тому, що я йому за большевицької окупації поміг в деяких справах, він тепер жив зі мною добре і через те я мав змогу слідити за рухами в селі.

В 1943 р. я пов'язався з своїм фаміліянтном, який належав до організації ОУН Приймак Михайлом "Буря". Він мені гарантував, що зі сторони організації мені нічого не буде. Від нього я довідався про ряд людей, які належали до організації ОУН, продавав мені бефони і брав від мене хліб. В тому часі до мене приходив Півторак Василь та говорив мені, що ми колись були тими, які могли видати ряд людей в НКВД, а ми цього не робили. Сьогодні ті люди вбивають таких як ми та говорять, за те, що були комуністами. При цім сказав, що прийде ще час і ми їм відплатимось. По короткому часі знова прийшов до мене Півторак та сказав, що треба дальше працювати по стороні большевиків, бо є вигляд, що вони повернуть до нас. Тут мені пояснював, які зміни заіснували на фронті, що під Сталінградом німці заломилися і може бути така можливість, німці програють війну, а большевики повернуться назад.

В м. серпні 1943 р. Півторак Василь мав нагоду стрічатися в лісі із Ковпаком, який йому дав деякі вказівки, що робити, як повинні себе вести ті люди, які є комуністичних поглядів. Півторак приходив до мене та казав, що треба проводити саботажні акції проти німців. Від цього часу ми почали притягати до себе тих людей, які були невдоволені німцями та орієнтувалися на большевиків. Цих людей ми скликали на зібрання ночами, де Півторак

говорив, як вести проти німців роботу. До нашої групи належали такі люди: Півторак Василь, Сидорук Іван, Кушнірчук Микола, Чемерис Василь та Стефурак Дмитро. За короткий час проведено кілька вечірних зібрань, на яких найбільше виступав Півторак.

По короткому часі я довідався від Приймак Михайла “Бурі”, що в с. Молодятині комуністи даліше активізуються і на присілку Забаня відбуваються їхні зібрання. Та що в короткому часі орг. ОУН їх всіх буде ліквідувати. Я вговорював його, що це неправда, що кожний переконався, що такий Рад. Союз. При цім хотів довідатися, кого можуть ліквідувати. В цій розмові я довідався, що згаданий говорить якраз про цю групу, яка була зв’язана зі мною. Боячися в першу чергу за своє життя, я за всяку ціну старався переконати Приймак Михайла, що те все є неправдою, що люди мають між собою особисті порахунки та вговорюють одні на других. Приймак сказав мені, уважай, щоб ти не мав нічого спільного з цими людьми, бо то буде недобре для тебе. Я сказав йому на те, що з тими людьми не маю нічого спільного та заявив, що маю охоту працювати в орг. ОУН. При першій зустрічі з Півторак Василем повідомив його про те, що про наші сходини знають вже люди з організації ОУН, які мають на меті нас ліквідувати. Від того часу люди, які належали до комуністичної організації, почали критися. Я старався всіма силами здобути собі довір’я в Приймак Михайла. Під час рейду Ковпака в Карпатах, я старався виминати стрічі з ковпаківцями, щоби не стягнути на себе підозріння. А навіть брав участь з Ковцуняк Дмитром “Кум” і Гриджук Василем у роззброєнню 3-ох бійців з відділу Ковпака. Зброю ми віддали на Українську Поліцію. Цим я здобув довір’я в людей, які працювали в орг. ОУН. В той час я довідався від Приймак Михайла про всіх людей, які належали до організації ОУН. Рівно ж я був учасником ліквідації двох большевицьких парашутистів. Це було в березні 1944 р. В цій ліквідації брав участь “Підгірський”, “Буря” і “Левко”, де нас бачили ряд цивільних людей.

В м. квітні 1944 р. в моєму селі був застій фронту і мене німці евакували в с. Красна Ланчинського р-ну, де я перебув три місяці. Повернувши додому, я старався з большевиками не стрічатися та вистерігався їх, бо боявся, щоб мене не засудили за те, що я був учасником при роззброєнню трьох партизанів і ліквідації двох парашутистів.

Дня 10.6.[19]45 р. я дістав повідомлення з [РО] МГБ через с/раду, щоб негайно явитися на МГБ. Другого дня я зголосився на МГБ в р-н Печеніжин. Прийшовши на МГБ, в кабінеті начальника я застав мол. лейт. Володю, який сказав мені сідати та спитав, як моя фамілія.

Опис кабінету: вхід коридором з полудня на північ в другі двері наліво, розмір 3x4 м, з лівої сторони кабінету стоїть стіл та одно ліжко, при вході коло дверей лавка, з одного боку стола стоїть лавка, з другого крісло.

Опис мол. лейт. Володі: вік около 28 літ, ріст середній, плечі вуз[ькі] спущені, шия коротка груба, бльондин, зачіска догори, чоло ви[со]ке подане дозаду, очі сиві, ніс малий грубий піднятий догори, рот великий, зуби великі густі, вуха великі прямокутні, обличчя прямокутне, борода піднята допереду з ямкою.

Я відповів, що називаюся Стефурак Дмитро с. Василя. Він спитав ме[не], чи я працював в 1940 і [19]41 рр. у Рябова магазинером, чи я знаю лейтенанта Куніцу, який тоді працював на НКВД. Я відповів, що працював у Рябова та був знакомий з лейт. Куніцою. Володя дальше спитав мене, чи я знаю, яку я роботу робив для Куніци, та яку він мені роботу доручив в той час, коли відступала Червона армія. Я відповів, що знаю. На те Володя сказав, якщо знаєш, то будеш мені розповідати про цілий час німецької окупації. Він взяв до рук зшиток і запитав мене, хто перший після відступу ЧА взяв до рук зброю та виступав на різних зборах. Я сказав, що зброю взяли слідуочі люди: Сметанюк Василь с. Івана, Гр[иньків] Іван с. Михайла, Гриньків Микола, Гриньків Петро, Жупник Микола с. Д[мит]ра, Бандурак Микола, Сметанюк Василь с. Михайла, Андрусак Михайло с. [Ми]коли, Чемерис Іван с. Василя і Гриджук Михайло с. Івана. Дальше він спитав мене, хто виступав публічно з бесідами. Я відповів, що Жупник Володимир с. Олени. Він знова спитав, хто був за німецької окупації сільським урядником, хто керував читальнею, хто пішов до СС-Дивізії, хто за німецької окупації належав до організації ОУН та хто з них був активний і хто зараз знаходиться в "банді". Я сказав, що сільськими урядниками були слідуочі люди: Жупник Іван с. Дмитра – солтис, Андрусак Михайло с. Миколи – заступник, Деблюк Микола с. Михайла – секретар.

Головою читальні був Жупник Володимир с. Олени, а заступником Вінтоняк Іван.

В СС-Дивізію пішли слідуочі люди: Федюк Василь с. Федора, Воронович Степан с. Прокопа, Дем'янюк Микола с. Миколи.

До організації ОУН належали: Жупник Іван с. Дмитра, Андрусак Михайло с. Миколи, Гриджук Михайло с. Івана, Лазарук Федір с. Олени, Петрук Дмитро с. Павла, Приймак Михайло с. Василя, Приймак Йосиф с. Василя, Приймак Кость с. Івана, Козьмин Степан с. Дмитра, Гополтатюк Василь с. Федора, Козьмин Іван с. Дмитра, Гополтатюк Іван с. Федора, Жупник Василь с. Павла.

З них найактивніші зараз знаходяться в “банді”: Приймак Кость с. Івана “Підгірський”, Приймак Михайло с. Василя “Буря”, Приймак Йосиф с. Василя “Нечай”, Козьмин Степан с. Дмитра “Левко”. Вони убивали тих, які були в якому-небудь уряді в 1940-[19]41 рр. Всі інші зараз живуть вдома, окрім тих, які вже не живуть. Володя сказав мені вичислити тих, які вже не живуть. Хто в селі сипав могилу. Хто виїхав добровільно до Німеччини. Хто видавав людей до Німеччини.

Я вичислив тих людей, які не живуть: Козьмин Іван с. Дмитра убитий більшовиками, Гриджук Михайло с. Івана повісили німці, Лазарук Федір с. Олени помер, Гополтатюк Василь с. Федора убитий більшовиками, Жупник Іван с. Дмитра помер, а Петрук Дмитро с. Павла в той час був арештований більшовиками.

Могилу в селі сипали всі люди, а ініціатором був Сметанюк Гриць с. Гриця та місцевий священик.

До Німеччини добровільно ніхто не виїхав, а всіх видали: солтис, секретар та Гриньків Петро.

Дальше він спитав мене, що я маю за собою за час німецької окупації, я відповів, що нічого. Він на те сказав мені, що я брешу та щоб я говорив все по-правді та навів мені той випадок, який стався в 1943 р. з більшовицькими партизанами коло моєї хати. Я побачивши, що він знає про те, почав все говорити, що надійшло трьох цивільних людей зі зброєю, які грабували населення. Я, Ковцуняк Дмитро, Гриджук Василь змовилися їх роззброїти. Та коли вони підійшли до моєї хати, ми наскочили на них і відібрали зброю, а вони втекли в ліс. Володя спитав мене, кому віддали зброю. Я сказав, що в той час наробилося крику, на це над'їхали німці і забрали від нас зброю. На це він сказав мені, що я зробив злочин проти “родини”, за що мене чекає 25 літ тюрми, але що я був їхнім старим працівником, то він дасть можливість себе оправдати, але мушу погодитися на співпрацю з орг. МГБ. Треба слідити за “бандою” і тим можу себе оправдати перед рад. владою.

Дав мені слідуючі завдання:

1. До кого “бандити” приходять, хто допомагає їм, якими дорогами та стежками ходять, яка кількість.

2. Хто в селі станичним і кур'єрами.

3. Слідити в лісі за постоями, де мають криївки.

4. Слідити за всіма проявами організації.

Завдання я мав виконувати в той спосіб:

Слідити за постоями, ходити до ліса по гриби, за дровами, пасти худобу і збирати суниці.

Зв'язок назначив мені безпосередньо приходити на МГБ і передавати всі відомості йому. Приходити тільки тоді, коли щось розвідаю. Я ще просив його, щоб він не арештовував тих людей, про яких я йому розповів, бо викличе підозріння на мене. Бандерівці будуть мене вистерігатися і мені тяжко буде вести розвідку, а навіть можуть мене знищити. Тут я йому розказав ще про тих людей, які допомагали бандерівцям харчами і були їх кур'єрками. Це: Кушнірчук Марія д. Миколи, Дем'янюк Марія д. Василя, Жупник Параска д. Василя, Півторак Настя д. Семена, Деблюк Марія д. Василя, Яремчук Марія д. Василя, Копильців Олена д. Йосифа, Гриньків Марія д. Миколи. Рівно ж сказав про тих господарів, в яких квартирували "бандити" за час 1944 р. Це: Косюк Федір с. Андрія, Дем'янюк Василь, Жупник Василь с. Семена, Воронович Василь, Воронович Іван, Климюк Олекса, Трутяк Федір, Кушнірчук Микола, Ванц Микола, Костенюк Михайло, Костенюк Андрій, Іванюк Семен. На цім допит був закінчений.

Дня 1.11.1945 р. я доніс, що на присілку Забаня у Сметанюк Василя скриваються 2-ва "бандити": Марко Микола "Дуденко" та Косюк Іван. Внаслідок мого донесення большевики в згаданого господаря зробили перешук та не знайшли нічого.

Дня 5.2.1946 р. я доніс, що на присілку Забаня ходять "Левко", "Морозенко", "Крига" і "Мороз". Вони заготовляють харчі в господарів Дем'янюк Василя, Воронович Василя, Трутяк Федора.

Дня 18.2.[19]46 р. я доніс, що до мене приходили за харчами "Левко" і "Калина", рівно ж вони ходять по цілому присілку Забаня.

Дня 12.3.[19]46 р. я доніс, що на присілку Забаня до господаря Климюк Олекси приходив "Левко", "Калина" і трьох інших, які мені не були знані.

Дня 20.3.[19]46 р. я доніс, що коло господаря Трутяк Федора я бачив "Мороза" та ще чотирьох, які мені не були знані.

Дня 6.4.[19]46 р. я доніс про Чемерис Марію, яка скривалася перед большевиками в господаря Гополтатюк Івана. Внаслідок мого донесення згадану дівчину большевики арештували.

Дня 17.5.[19]46 р. я доніс про Чемерис Настю, що вона носила для "бандитів" до ліса харчі. Внаслідок донесення згадану дівчину арештували.

Дня 9.6.[19]46 р. я доніс, що довідався від своєї сестри, в якій був "Буря", "Хміль" та ще двох, які їй не були знані.

Дня 14.6.[19]46 р. я доніс, що на присілку Бунькова гора був "Левко" і ще чотирьох, які мені не були знані. Вони збирали харчі.

Дня 28.6.[19]46 р. я доніс, що на присілку Кирмен до своєї мами приходять "Буря" і "Хміль".

Дня 25.7.[19]46 р. я доніс, що на присілку Забаня у Трутяк Анни був “Хміль” та відійшов до ліса.

Дня 15.8.[19]46 р. я доніс, що в господаря Воронович Василя квартирували “Буря”, “Хміль” і ще трьох, які мені не були знані. А Деблюк Марія приносила їм їсти.

Дня 6.9.[19]46 р. я доніс, що на присілку Царина “Буря” з трьома мені незнаними приходив до своєї сестри.

Дня 7.11.[19]46 р. я доніс, що на присілку Забаня переходив “Левко” та ще 5, які мені не були знані. Вони переходили в напрям с. Марківка.

Дня 15.11.[19]46 р. я доніс, що на присілку Забаня переходив “Буря” з чотою, з напрямку с. Марківка в напрям присілка Дем’янівка.

Дня 20.11.[19]46 р. я доніс, що на присілку Забаня у Трутяк Анни був “Хміль” та ще трьох, які мені не були знані.

Дня 15.12.[19]46 р. я довідався від своєї сестри, що до неї приходять “Буря” і “Хміль”, про що доніс лейт. Володі.

В час зимової пори я не міг нічого довідатися, бо ніхто селом не ходив. В 1947 р. був голод і я був змушений піти на Поділля заробляти на хліб. З дому я відійшов в квітні [19]47 р. та перебував на Поділлі до серпня 1947 р., де будував у господарів хати. Вернувши додому, я дальше не працював коло господарки, а став на працю в ліскомбінат начальником. Зі своєї господарки я перейшов мешкати до Сметанюк Параски д. Миколи, в якій була моя канцелярія. При кінці місяця серпня мене викликав до с/ради ст. лейт. Мамушов, який спитав мене, чому я не роблю жодної роботи. Я відповів йому, що довший час не був вдома, а ходив на заробітки і не мав змоги нічого довідатися. Він сказав мені, що я мушу дальше працювати з ним, так, як попередньо. Тут я договорився з Мамушовим, що більше на МГБ ходити не буду. Я тепер мешкаю недалеко школи в с. Молодятин, у Сметанюк Параски д. Миколи, до якої кожночасно буде вигідно йому зайти під хату та викликати мене надвір. Тоді я йому все розкажу, що розвідав. На цій стрічі я зголосив Мамушови, що на присілку Забаня у госп. Косюк Федора є криївка, в якій криються Марко Микола “Дуденко” та Косюк Іван, яких можна половити живими. Цьої самої ночі Мамушов із групою большевиків в числі 12 чол. обскочили хату даного господаря та відкрили криївку, в якій були згадані повстанці. Їх забрали живими. “Дуденко” другої днини з с/ради втік від большевиків, а Косюк Івана засудили на 10 літ тюрми. Від цього часу я мав зв’язок із ст. лейт. Мамушовим та передавав матеріали, коли стрічався з ним в селі або в себе на квартирі.

Дня 15.7.1947 р. я довідався від Воронович Івана, що в лісі Гузова переходила група “бандитів” в числі 25 чоловік. Про це я зголосив Мамушови.

Дня 30.10.[19]47 р. я стрінувся з групою “бандитів” в числі 15 чол. в лісі Вакулець, які ішли з напрямку Варатик на Печеніжин. Між ними я пізнав “Орла”. Про це зголосив Мамушови.

Дня 12.11.[19]47 р. я бачив трьох “бандитів” коло господаря Стефурак Петра, між ними пізнав “Ясеня”. Про це зголосив Мамушови.

Дня 25.11.[19]47 р. я бачив, як переходило 5 “бандитів”, які переходили з с. Марківка в с. Молодятин. На присілку Дем’янівка брали харчі та відійшли до ліса. Про це повідомив Мамушова.

Дня 5.3.[19]48 р. я довідався від Трутяк Анни, що в неї було 3-ох “бандитів”, між якими був “Ясень”. Про це повідомив Мамушова.

Дня 15.3.[19]48 р. я довідався від Жупник Василя, що в нього були “бандити”, між якими був “Ясень”. Про це повідомив Мамушова.

Дня 20.4.[19]48 р. я бачив коло госп. Воронович Івана 3-ох “бандитів”, між якими був “Ясень”. Про це повідомив Мамушова.

Дня 10.5.[19]48 р. я довідався від Дем’янюк Панька, що в нього були “бандити” і продавали бефони, між ними був “Ясень”. Про це повідомив Мамушова.

Дня 25.5.[19]48 р. я довідався від госп. Яніського Миколи, що в Сметанюк Василя квартирувала група “бандитів” в числі 9 чоловік. Між ними був “Левко” і “Буря”. Про це повідомив Мамушова.

Дня 30.5.[19]48 р. до мене до хати прийшов “Буря”, який прийшов із ліса та відійшов в напрям присілка Дем’янівка. Про це повідомив Мамушова.

Дня 5.6.[19]48 р. я довідався від Дем’янюк Миколи, що в нього були “бандити” та забрали чоботи. Про це зголосив Мамушови.

Дня 11.7.[19]48 р. я довідався від Вінтоняк Федора, що в нього було 5 “бандитів”, між якими був “Левко”. Вони забрали в нього чоботи. Я зголосив Мамушови.

Дня 15.9.[19]48 р. я довідався від Погаринського Василя, що до нього приходив “Ясень” та “Лис” та переказували, щоби я дав для них із контори цукру та мануфактури. Я про це повідомив Мамушова.

Дня 20.9.[19]48 р. я довідався від Косяк Максима, що до нього та Благої Олени приходило 6 “бандитів”, між якими був “Левко”. Вони хотіли забрати теля. Я про це повідомив Мамушова.

Дня 29.9.[19]48 р. я стрінувся з групою “бандитів” в лісі Дронянка в числі 10 чол., які переходили з напрямку с. Марківка на с. Саджавку. Про це повідомив Мамушова.

Дня 6.10.[19]48 р. до Сметанюк Параски, в якій я мешкав, прийшло 7 “бандитів”, між якими був “Левко” та “Орел”. Вони відійшли в напрям с. Марківка. Про це я повідомив Мамушова.

Дня 10.11.[19]48 р. я довідався від Воронович Івана, що в нього ночею було трьох “бандитів”, між якими був “Левко”. Про це я повідомив Мамушова.

Дня 18.11.[19]48 р. до мене прийшло трьох “бандитів” та сказали, щоб я дав для них 20 л нафти. Між ними був “Ясень”. Про це я повідомив Мамушова.

Дня 25.11.[19]48 р. мене викликав до Федюк Василя “Орел”, з яким ще було 3-ох мені незнаних, та сказав, щоб я дав для нього 30 л нафти. Про це я зголосив Мамушови.

Дня 5.12.[19]48 р. я довідався від Гополтатюк Івана, що в нього було трьох “бандитів”, які взяли одну пару білля та казали, щоб він дав для них м’яса. Про це я повідомив Мамушова.

Дня 13.12.[19]48 р. я довідався від Дем’янюк Миколи, що в нього було трьох “бандитів”, які хотіли в нього визичити плит до патефона, між ними був “Левко”. Про це я повідомив Мамушова.

Дня 15.12.[19]48 р. я довідався від Ванц Миколи, що в нього було трьох “бандитів”, між якими був “Левко”. Про це я повідомив Мамушова.

Дня 28.12.[19]48 р. я довідався від Федюк Олекси, що до Городенко Федора часто приходять “бандити”. Я про це повідомив Мамушова.

Дня 5.1.1949 р. я довідався від Дем’янюк Миколи, що в нього було трьох “бандитів”, між якими був “Левко”. Я про це повідомив Мамушова.

При кінці м. січня 1949 р. мене викликав до с/ради ст. лейт. Мамушов та передав мене ст. лейт. Лофінови.

Опис [ст.] лейт. Лофінова: вік около 30 літ, високий, грубий, бльондин, плечі широкі, трохи горбаті, шия довга груба, чоло високе, очі сиві, ніс грубий прямий, уста широкі, зуби великі густі, у верхній щоці з правого боку має од[и]н золотий зуб, вуха великі прямокутні, борода округла. Говорить по-руськи.

Про зв’язок з Лофіновим я домоворився, що буде на тому самому місці, де був з Мамушовим.

Дня 10.4.[19]49 р. я довідався від Яремчук Петра, що в нього було 6 “бандитів”, які не були знані. Про це зголосив Лофінови.

Дня 15.5.[19]49 р. я довідався від Жупник Василя, що в нього було 5 “бандитів”, між якими був “Левко”. Про це зголосив Лофінови.

Дня 20.5.[19]49 р. я довідався від Деблюк Василя, що ночою на присілку Дем’янівка було 9 “бандитів”, між якими був “Левко”. Про це я повідомив Лофінова.

Дня 27.5.[19]49 р. я бачив, як переходило 5 “бандитів” з с. Марківка в с. Молодятин, між ними я пізнав “Орла”. Про це повідомив Лофінова.

Дня 10.3.[19]49 р. я довідався від Дем’янюк Параски, що в неї є криївка, в якій криється Марко Микола “Дуденко”. Я про це повідомив Лофінова. Внаслідок мого донесення другого дня большевики обскочили згаданій господині хату та відкрили криївку, з якої забрали живого “Дуденка”, а господиню заарештували і засудили на 10 літ тюрми.

Внаслідок моїх донесень большевики переводили облави і засідки. Рівно ж заарештували ряд людей та деяких з-між них засудили по 10 літ тюрми.

Допитував: “130”.

Зізнав: “Лев”.

Протокол перебито у 9 примірниках.

1 примірник в архів.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-9.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 32
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ МИХАЙЛА САМАНІВА З
С. РУНГУРИ

5 грудня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 17/27
Саманів Михайло с. Дмитра
с/о РО МВД "Бук".

Почато: 3.12.1949 р.
Закінчено: 5.12.1949 р.

ПРОТОКОЛ

САМАНІВ Михайло с. Дмитра,
урод. 1919 р. в с. Рунгори
Печеніжинського р-ну, українець,
освіта 7 кл. нар. школи,
жонатий, рільник.

По укінченню 7 літ я почав ходити до школи. Укінчивши 7 клас я залишився вдома та працював разом з родичами коло господарки до приходу большевиків в 1939 р.

В 1940 р. став я забраний до війська. Я зголосився в Печеніжині на воєнкомат і перебувши два дні, нас забрано всіх з Печеніжинського р-ну та відтранспортовано до Коломиї. Там долучили ще з інших районів і транспортом від'їхали до міста Тули в Московській області. Зі ста[н]ції в Тулі нас запроваджено до військових казармів і другого дня умундировано нас і приділено до груп. Мене приділено до 77-го полку протилетунської артилерії. Там нас вишколювано як звичайне військо до вибуху німецько-большевицької війни.

З вибухом війни нас як "западників", почали переслідувати, а навіть деяких арештували. В 1941 р. всіх із западної вибрали, роззброїли та заслали в Сибір до роботи. Для страху деяких "западників" навіть розстрілювали. Там працювали ми коло вирубки ліса, а пізніше коло залізничної дороги. В тому місці працював я одну зиму. З нами ніхто не числився, не давали їсти, ані одягу і ми ходили напівнагі.

З початком 1943 р. я робив на залізній дорозі і тому, що була сильна зима, я обморозив ноги і мене відіслано до шпиталю, в якому перебув до весни 1944 р. Ноги мені скоро не гоїлися, а до обмороження я причинився сам тому, що не хотів іти на каторжну роботу.

В часі мого перебування в шпиталі, я добре розпізнався з начальником шпиталю і він мене за те, що я помагав дещо в роботі медсестрам, залишив як робітника. В шпиталі завданням моїм було д[е]журити начею, допомагати медсестрам в деякій роботі, носити воду, рубати дрова і інше. Там я перебув від початку 1944 р. до 1947 р. Тому, що мій річник вже був демобілізований, я старався звільнитися з цієї роботи та поїхати додому.

В м. березні 1947 р. я дістав від свого начальника розчот і поїхав додому. Вдома не застав я свого батька, тільки маму і замужну сестру.

Тому, що вдома було все знищене фронтом, а я хотів кавалерувати, знайшов собі дівчину і по якомусь часі рішився на женячку.

З початком 1948 р. я оженився і не мав своєї власної хати, то мусів сидіти із своєю мамою. Але тому, що моя жінка не вподобалася мамі, мама все зі мною і з нею сварилася, і відправляла мене з хати. Я на те не погоджувався, а мама пішла до [голови] с/ради і разом з ним дали мені моє поле, щоб тільки я відходив. Коли я перед головою с/ради почав жалітися, що недавно прийшов з армії, оженився і не маю нічого, то куда тепер мені діватися. Голова сказав мені, ти маєш освіту, прийдеш до мене за кілька днів, а я тебе направлю до роботи. Сказав мені, що відішле мене на сільсько-господарський курс.

По одному тижневі я зайшов до голови с/ради, де він мені сказав: "Ти підеш в район до III-го секретаря райкомпартії Шумидуба, а він тебе направить до Косова на сільсько-господарський курс". Видав мені справку і сказав, що про те говорив з головою району.

Дня 22.5.[19]48 р. я пішов в район та зайшов до канцелярії III-го секретаря [РК] партії, який сказав мені сідати та запитав, що мені потрібно. Я йому подав справку, а він мене запитався, чому я хочу їхати на курс. Я йому розповідав, що був в армії від 1940 р., зістав здемобілізований, оженився і з ріднею не жию в згоді. Не маю де приміститися і тому хочу вступити до якої-небудь роботи. Секретар сказав мені, що на сільсько-господарський курс вже не приймають, бо це вже запізно. Оскільки не маєте роботи, то я вас направлю до начальника [РО] МВД Бойченка, а він вам дасть роботу, а саме, прийме до міліції. Я зайшов до начальника [РО] МВД і там застав його з одним большевиком. Бойченко сказав мені зачекати на коридорі і вкоротці мене покличе. За кілька хвилин покликав мене до канцелярії, подав крісло та сказав сідати коло стола проти нього. Я сів і начальник запитав мене, як я називаюся і з котрого села. Я подав

своє прізвище і сказав, що з с. Рунгори. Почав мене питати, що мені потрібно і з якої причини хочу вступати до міліції. Я розповідав, що був в армії від 1940 р. до 1947 р. і став здемобілізований, а прийшовши додому, оженився і з ріднею не живу в згоді. Не маю своєї хати і тому хочу вступити до міліції. Питав мене, чому з ріднею не живу в згоді. Я відповів, що коли оженився і немаючи хати, мусів сидіти разом з мамою. Тому, що мама не вподобала собі мою жінку і почала зі мною сваритися, а також із моєю жінкою, я рішився піти на сільсько-господарський курс. III-й секретар [РК] партії сказав, що на курс тепер не приймають, а направив мене до вас. Начальник почав питати, з якої фамілії моя жінка, чи має рідню, чи має братів. Я відповів, що маю сестру, а жінка має тільки сестри. Начальник подумавши, сказав написати автобіографію і заяву. Коли була написана автобіографія і заява, спитав мене, на якому присілку мешкаю. Я сказав, що під лісом на присілку Пискавець. Він почав мене питати, чи до мене не приходять “бандити”. Я сказав, що від коли прийшов з армії, бачив тільки два рази. Од[и]н раз тоді, коли приходили по уніформ, це був “Камінь”, “Лютий” і “Підкова”, а другий раз, коли женився, були в мене на весіллю. Тоді було їх більше, але всі незнані, крім “Береста”. Начальник почав питати мене, що вони хотіли, як прийшли на весілля. Я сказав, що хотіли їсти, а коли наїлися, пішли там, де грала музика і танцювали. Тоді питав мене, як довго “бандити” були на весіллю, чи мали стійку і що говорили. Я сказав, що на весіллю довго не були, тримали дві стійки з кулеметом, нічого не говорили, а при відході сказали, щоб ніхто не важився говорити, що бачили їх на весіллю. На запитання, куда відійшли, то я сказав, що коли відходили, то сказали всім зайти до хати і не виходити надвір. Куда відійшли мені невідомо. По цьому начальник сказав мені, щоби я відходив додому і на 25.5.[19]48 р. прийшов до нього і поїду в Станіслав до комісії. За цей час старатися слідити за “бандитами”, а оскільки вам удасться вислідити, то приходіть до мене. Про те, що ви вписалися до міліції, не говоріть нікому, а говоріть, що маєте йти на сільсько-господарський курс. На тому ми скінчили і я відійшов додому.

Дня 25.5.[19]48 р. я прийшов до начальника [РО] МВД, який спитав мене, що нового і чи розвідав дещо про “бандитів”. Я сказав, що нічого не розвідав. Він сказав мені сідати на коридорі та почекати, а зараз буде їхати машина до Коломиї і поїду на станцію і ще сьогодні поїдемо до Станіслава до комісії, яка буде завтра відбуватися. По півгодині часу прийшов до нач. [РО] МВД Петя, який був в 1945 р. в гарнізоні в с. Слобода Рунгурська і

оженився з одною дівчиною з того села та замешкав в згаданому селі. За кілька хвилин над'їхала машина і надійшов до начальника міліціонер Каратник, а начальник передав йому якісь папери. Вийшовши з канцелярії, міліціонер сказав мені сідати на машину, ми посідали на машину і поїхали до Коломиї. На станції почекали трохи й коли над'їхав поїзд, ми сіли і поїхали до Станиславова. Рано забрав нас міліціонер і запровадив до будинку, в якому мала відбуватися комісія. Комісія почала відбуватися о годині 10-ій. Було там більше людей, але мені були незнані. З Печенжинського р-ну було нас тільки двох. Комісія відбувалася в той спосіб. Зміряли висоту, об'єм грудей, вагу тіла і лікар точно бачив, чи немає якої хвороби. При комісії був військовий мужчина в ранзі капітана, цивільний лікар і жінчина-секретарка, яка все записувала. В комісії мене узнали здібним і дали мені картку, з якою я мав зголоситися до начальника [рай.] міліції Соловйова. При комісії я довідався, що Петя вступає до міліції. З Каратником ми всіли до поїзду і з Станиславова приїхали до Коломиї. На ринку всіли до машини та приїхали в Печенжин. Міліціонер цей запровадив нас до начальника міліції Соловйова. Зайшовши до начальника, начальник сказав нам прийти на 5.6.1948 р. і тоді дістанемо зброю і уніформи та станемо до роботи.

Прийшовши додому, вдома почали зі мною сваритися, що через мене "бандити" спалять хату або всіх виженуть в район. Вся фамілія моя почала сваритися зі мною, а жінка також не погоджувалася.

Дня 3.6.[19]48 р. до мене зайшов "Лютий" і почав кричати, що я вписався до міліції і що хочу йти в район до праці. Я відговорювався, що не до міліції, а на сільсько-господарський курс. "Лютий" зазначив мені, що коли піду в район до праці, то хіба раз на все, а рідню також вижене в район. Мене як злапають, то розстріляють або повісять. При тому вияснив мені, що таке міліція і чим вона займається. Я рішився до міліції не йти тому, що треба було брати жінку, яку я не всіли вдержувати в районі, але тому, що я вже був в комісії, я мусів явитися на цей день у начальника, який мав визначений.

Дня 5.6.[19]48 р. я пішов в район до начальника і заявив йому, що до міліції не піду, тому, що бандерівці мені заявили, що знищать всю мою рідню та жінку. Начальник почав на мене кричати, що посадить до тюрми за те, що я маю зв'язок із "бандитами" та обманюю Радянський Союз. Я однак викручувався, щоб не йти до міліції. Начальник спитав мене, коли були "бандити" і хто був. Я розказав, що 3.6.[19]48 р. до мене зайшов "Лютий" і

загрозив мені, що коли піду до міліції, то знищить всю мою господарку і вижене рідню в район. Начальник подумавши сказав, оскільки не хочеш працювати явно зі зброєю, а за те, що ти самий зголосився, то мусиш працювати таємно. Я на це радо погоджувався, бо бачив, що за такий мій вчинок можуть мене засудити. Коли я дав згоду, начальник почав мені говорити, що в Рунгурах є кілька “бандитів”, які загрожують мирному населенню. Треба за ними слідити, щоб їх вибити, а тоді буде спокій. При цьому вчив мене, як я маю слідити. Дивитися, звідки приходять, до кого заходять, хто допомагає, ходити в ліс і дивитися за постоями, де мають криївки, а оскільки побачиш, дивитися яка зброя, як зібрані, або пізнавати особисто. Зв’язок дав безпосередній до нього, коли буде справа алярмова, а оскільки ні, то писати на адресу начальника міліції і кидати в по[ш]тову скриньку, а на донесенню підписуватися “Бук”. Також якщо б не було нікого в с/раді, то я міг порозуміватися телефонічно. Ще раз підтвердив, щоб я добре слідив, а за вислідження дістану гроші. Коли він довідається, що я маю зв’язок з “бандитами”, то посадить мене на 10 літ тюрми.

Внаслідок мого донесення, що в мене були бандерівці, большевики робили на цьому присілку перешуки і засідки. Я прийшовши додому, почав слідити, щоб не піти до тюрми.

Допитував: “130”.

Зізнав: “Бук”.

Заввага: Протокол не вичерпаний тому, що арештований зробився дурним і не відповідав на запитання.

“130”.

Протокол перебито у 9 примірниках.

1 примірник в архів.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-3.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

Коршівський район (ч. 3) (№ 33-37).

**№ 33
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ВАСИЛЯ ЯСІНЧУКА З
С. ТОВМАЧИК**

5 січня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 1.
Ясінчук Василь с. Миколи
резидент РО МГБ “Білий”,
“Дуб”.

Почато: 1.1.1949 р.
Закінчено: 5.1.1949 р.

ПРОТОКОЛ

Ясінчук Василь с. Миколи і Марії з родини Юстинів, урод. 1928 р. в с. Товмачику (присілок Майданик), район Коршів, обл. Станіславська і там замешканий, українець, греко-кат., освіта 4 кл. НШ, рільник, середняк, вільний, не військовий, судово не караний, член ВЛКСМ, а пізніше кандидат партії.

В 1936 р. я почав ходити до школи. В школі вчився погано, бо до однієї класи ходив по два роки. В 1942 р. покінчив 4-ту класу й працював коло своїх родичів.

В 1944 р. в час фронтової полоси, нас вивакували в с. Майдан р-н Ланчин. Коли фронтова полоса посунулася вперед, я враз з родичами повернув додому та почав направляти господарство, яке було знищене фронтом.

В грудні 1945 р. (точної дати не пригадую) з району Коршева прибула група большевиків і заарештувала з нашого присілка Майданика 3-ох мужчин, в тому числі й мого батька. Другого дня я поніс батькові передачу. Коли я передав харчі, то мене МВД-ист покликав до іншої кімнати. Опис цієї кімнати: одно вікно, одна шафа, стіл, два крісла, на стінах портрети Леніна і Сталіна. Пізніше я довідався, що був це слідчий [РО] МВД мол. лейт. Кокорін. Опис Кокоріна: низький, сухорлявий, фігура похила, обличчя овальне бліде, ніс округлий, уста тонкі, волос бльондин, очі сиві, зачіска набік.

В кімнаті Кокорін почав: сідай, закурий, а покуримо, будемо даліше говорити. Як ми покурили, Кокорін спитав, з котрого ви року? Я відповів, з 1930 р. Ні, ви не уроджені в 1930 р., а тільки обманюєте радянську владу і мене. Скажіть, з котрого ви року точно. Я відповів, з 1928 р. А чому ви записані з 1930 р.? Я не записував, а записував батько і не знаю, чому так записав, може й сам добре не запам'ятав. Батько знав добре і запам'ятав, але ви оба обманюєте радянську владу. Що вам за обманство належить? Точно не знаю, чи 10 чи 20 літ в'язниці. Отож зараз тебе разом з батьком посаджу, але якщо ти хочеш, щоб ми тебе і батька звільнили ще сьогодні, то це може бути тільки тоді, коли ти погодишся виконувати всі мої доручення, які я тобі оприділю. Я відповів, що погоджуюся. Отож слухай Ясінчук, сьогоднішнім обов'язком кожного селянина, а передовсім твоїм, висліджувати бандерівців. От бачиш від сьогодні, що тільки побачиш чи вчуєш про них, або навіть про селян, які з ними співпрацюють, то ти повинен донести мені. Від сьогодні ти є моїм донощиком. Тепер напиши свою автобіографію і підпиши, та підпиши заяву про співпрацю з органами МВД. Коли я попідписував, дав мені псевдо "Білий". Я сказав, що це таке. На те він мені відповів, що це є інше ім'я. Завданням моїм було вечором підійти в ліс, замаскуватись в корчах біля стежки чи дороги та слідити, звідки надійдуть бандерівці, скільки їх, як переходять – яка віддаль. Якщо вже вони перейдуть, то підходити за ними та слідити, де перший раз зайдуть і куда звідтам підуть, що в селі будуть робити й розвідати точно, хто їм подає розвідку, хто має зв'язок, хто збирає харчі та куда звідтам відійдуть.

Кокорін подав мені три способи контакту: перший, це моя квартира, яку я зараз тобі покажу. Отже, коли будуть в селі бандерівці і розвідаєш головно, куда відійдуть, то в той час вночі прийди до мене, але так, щоб тебе ніхто не бачив і зголови мені. Другий, це в с/радї села Товмачик. Третий, в присілку Майданик під час облав, в твоїм власнім помешканню. Але уважай, коли прийдеш додому, про це, що ми обидва говорили і що ти погодився на співпрацю з органами МВД і про своє псевдо нікому не смієш признатися, ані батькові, матері, сестрам і іншим добрим [людям], бо як признаєшся, а про це довідаються бандерівці, що ти з нами співпрацюєш, то тебе застрілять. Якщо прийдеш додому й побачиш бандерівців, то що маєш зробити? Я відповів, про все точно розвідати, прибути до вас і все розповісти. На те він мені сказав: "Так, так, про все маєш розповісти – звідки прибули, в кого були і куда відійшли. Рівночасно старайся довідатись, які

їхні псевда та з котрих вони сіл”. На цьому ми закінчили і я відійшов додому.

Слідуючого дня повернув мій батько, а вечером в присілок Майданик прибули бандерівці і були в нас дома. Я підглянув куди відійшли, а сам в той час пішов в район на квартиру Кокоріна та зголосив. Сказав, що було їх около 10. Звідки прийшли не знаю. Були в Ясінчук Насті, а куди відійшли, то не знаю. На те Кокорін мені відповів: “На слідуючий раз старайся розвідати, звідки надійдуть, до кого зайдуть, скільки їх, які їхні псевда і з котрих вони сіл”. Внаслідок мого донесення Кокорін з групою перевів в Товмачькому лісі облаву й засідки в присілку Майданик.

За два тижні я побачив бандерівців і пішов в район та зголосив Кокорінові. Доніс я, що бандерівці прибули з ліса. Було їх 50. Зайшли перший раз до Манжак Евдокії. Між бандерівцями були: “Спартан”, “Вітер”, “Співак” і інші, про яких я точно не знаю, а про ці псевда сказала мені моя мати, що вони є з с. Івановець. Ну добре, але тобі треба краще висліджувати. Я відповів, в який спосіб. Так слухай, “Білий”. Коли ти виследиш звідки прибули, сліди до кого зайдуть, що будуть говорити, хто з населення буде їм щось давати, а коли зайдуть до помешкання, то вислідь, де стоїть стійка, стань проти вікна, щоб все ти бачив і чув, а вони тебе ні. За ними зайдеш в ліс, побачиш, де заквартирують, де поставлять стійки, точно запам’ятаєш цей пункт і прийдеш до мене та все розкажеш. Ми збиремо військо та полапаємо, або постріляємо їх, а ти за це одержиш гроші від 5 до 10 тисяч карбованців, а то й більше, а за гроші купиш собі, що схочеш. Кокорін сказав: “Ну добре, вислідив і доніс мені, а що ти дальше повинен зробити?” Я повинен взяти папашку і шинелю, поїхати разом з вами, показати точно, де бандерівці квартирують, щоб вам вдалося всіх половити чи постріляти. Так, так, а я тобі скажу, коли ти маєш прийти по гроші. Ну все в порядку, але уважай, коли будеш вертати додому, а буде робитись день, то старайся обійти лісом від с. Кубаївка р-н Ланчин, так, щоб ніхто не міг догадатись, що ти йдеш з району. Внаслідок мого донесення Кокорін переведив засідки.

За три дні я стрінувся з Кокоріном в с/радї села Товмачик. Там ми нічого не говорили.

За тиждень до села прибули бандерівці. Я пішов в район і зголосив Кокорінові: “Бандерівці надійшли з ліса, зайшли до Манжак Евдокії, а опісля пішли до Мочернюк Евдокії. В неї щось поговорили і пішли в село. В селі були: в Ясінчук Насті, Федорака Василя, Кульки Михайла, Кульки Дмитра, Федорака Миколи, Міннялюка

Михайла, Беркищука Михайла, Кульки Федора, Тодора Гаврила і інших. В цих господарів збирали харчі та одяг”. Кокорін запитав мене, чи ти розвідав, хто подає бандерівцям розвідку і хто держить з ними зв’язок. Я відповів, що розвідав: розвідку подає Манжак Евдокія, а зв’язок держить Мочернюк Евдокія і Мочернюк Параска. Дві останні минулого тижня збирали для бандерівців хліб, товщі і інше. В нас були також і мати моя дала хліб. Добре, коли до вас заходять бандерівці чи хтось зі села приходить по харчі, то нехай мати дає, а ти з бандерівцями жий дуже добре і в цей спосіб старайся все розвідати. А чи згадані збирають для бандерівців одяг і взуття? Ні, тільки харчі, а одяг і взуття бандерівці самі стягають. А в який спосіб вони стягають одяг і взуття, силою чи добровільно дають селяни? Різно, деякі дають добровільно, а в деяких забирають силою. Харчі селяни дають добровільно. В той час було в селі около 100 бандерівців. Внаслідок мого донесення Манжак Евдокія, Мочернюк Евдокія і Мочернюк Параска стали заарештовані та протягом тижня звільнені.

Заввага: Манжак Евдокія, Мочернюк Евдокія і Мочернюк Параска через компромітуючі матеріали стали завербовані до агентурної праці.

Про всі стрічі, які я відбув з Кокоріном до березня 1946 р., до часу, коли став членом винищувального батальйону, про кожну зосібна я не всіли розповісти. Стріч відбув около 18. З того около 8 в районі – квартири Кокоріна. На кожну стрічу до Кокоріна я йшов тоді, коли розвідав про бандерівців чи селян, які помагають чим-небудь, розповідав все детально, але Кокорін все питав, чому я не підйду за бандерівцями вслід аж на постій. Я відійсности ходив, але бандерівці йшли далеко, а мене обнімав страх і я вертався. Кокорін інструтував мене, в який спосіб виконувати завдання та говорив про конспірацію і на політичні теми. Говорив, що Радянський Союз сильний, розгромив гітлерівську Німеччину, а бандерівці – це агенти Гітлера і інших, але в короткому час⁹¹ ми їх зліквідуємо, лише треба добре висліджувати.

На стрічах в с/раді с. Товмачик і під час облав чи засідок в присілку Майданик, там нічого я йому не доніс.

В березні 1946 р. покликали мене до с/ради с. Товмачик враз з Федораком Миколою, Кулькою Михайлом, Міняйлюком Михайлом і Міняйлюком Іваном. В с/раді був голова і секретар та Кокорін. Кокорін випросив голову і секретаря та почав нам говорити, що ми сьогодні маємо взяти кріси і нашим обов’язком є охороняти село перед бандерівцями. Проінструтував нас,

---

⁹¹ Дописано ручно.

як обходитися з крісами і ми підписали документи, що забрали кріси. Кокорін продовжував: от ви одержали кріси, тепер охороняйте село добре, переводіть засідки від ліса біля стежок і доріг, опісля переходіть вулицями та уважайте, хто переходить і скільки. Якщо багато, не стріляйте, а лише уважайте, звідки надійшли і куда підуть. А якщо буде їх мало, то стріляйте. Робіть так, щоб вже раз покінчити з тими “бандами”, тоді будемо мати спокій, ви і ми. На тому закінчив, всі вийшли, а мені Кокорін сказав за три дні прийти до нього.

Коли я прийшов, то Кокорін спитав, що нового. Я відповів, що в селі були бандерівці і ходили цілою вулицею. Були: в Соловчук Евдокії, Кульки Дмитра, Белдик Олекси, Назарука Степана, Кундуса Адама, Рєви Насті, Міняйлюка Василя і Сенюк Марії. Ходили вони за харчами. Найчастіше заходять до Сенюк Марії. Надійшли з ліса і відійшли в ліс на Товмачик. Було їх около 50. Кокорін сказав мені, чому ми не зробили на них засідку. Я відповів, що було їх багато. На слідуєчий раз, коли побачиш бандерівців, а будеш разом з членами винищувального батальйону, то відійди від них і сам сліди за бандерівцями в цей спосіб, в який я тобі говорив. Крім того, маєш викривати селян, які співпрацюють з бандерівцями. Ну добре, ти є разом з членами винищувального батальйону і побачив бандерівців, що маєш зробити? Як мало, то маємо постріляти, а як багато, то маю сам вислідити, в кого були, куда відійдуть і дослідити аж на постій, і про все зголосити вам та разом з вами покінчити вже раз з бандерівцями. Так, так, покінчити вже раз. Також прислухайся, що говорять інші члени винищувального батальйону, чи будуть стріляти по бандерівцях, чи ні. Уважай добре, хто що говорить про бандерівців і про Радянський Союз. З населенням заходіть в розмову на різні теми, а зводіть її на те, що вчора були бандерівці, може хтось висловитись, що в нього також були. Чи зрозуміло тобі все? Зрозуміло все і так буду робити. Добре, от бачу ти гарний хлопець, але тобі треба більше вчитися, щоб тобі краще жити та щоб ти мав можливість вчити інших жити по-новому. Тому тобі необхідно вступити в члени ВЛКСМ. Це є організація молоді, яка вчить жити по-новому. Я на це погодився. Кокорін написав заяву і я підписав. За 30 хвилин Кокорін вернув і приніс мені комсомольський білет. Сказав мені, що цей білет невільно нікому показувати і говорити про нього, бо як бандерівці довідаються, то заберуть його, а тебе застрілять. Взагалі про це, що маєш зі мною зв'язок, невільно нікому нічого говорити.

А як ти прийдеш в район до мене і вертаєш рано, а батько тебе питає, де ти був, що ти відповідаєш? Я говорю, що ми ве-

чером ходили по селі, а опісля зайшли до котрого-небудь з членів винищувального батальйону й там сидимо, а після полягаємо спати, а коли встану, тоді прийду додому. Добре, добре, так все говори батькам, щоб не знали, куда ти ходиш. Дальше старайся розвідувати про бандерівців, звідки приходять, в кого були, які їхні псевда, з котрих вони сіл, яка зброя і стан її – нова, стара, чиста чи заіржавлена. Про все розвідуй точно, але конспіративно.

Про всі стрічі, які я відбув з оперативником Кокоріном в часі від березня 1946 р. до березня 1947 р. в подробицях про кожну стрічу зосібна я не всилі розповісти, бо відбув около 50 стріч. Стрічі відбував в районі, квартира Кокоріна, около 20. Кожний раз доносив про бандерівців і селян, до котрих заходять вони. Около 20 стріч відбув я в присілку Майданик. На тих стрічах розказував я про стежки та дороги, куда переходять бандерівці і сидів з большевиками на засідках. Около 10 стріч відбув я в селі Товмачик. На тих стрічах я мало говорив з Кокоріном тому, щоб не падало на мене з боку селян підозріння.

В березні 1947 р. до присілка Майданик зайшли бандерівці. Я слідив за ними, в кого були і коли відходили. Ішов за ними вслід аж в ліс на постій, під село Іванівці р-н Ланчин. Пооглядав добре, в якому місці вони квартирували і пішов зголосити Кокорінови. Зголосив я, що знаю, де квартирує 10 бандерівців. Кокорін дав мені папашку і шинелю та разом з 20-ма большевиками сіли на машину і поїхали в село Іванівці. В селі стрінулись ми з большевиками в числі 30-ть чоловік з району Ланчин. Я підвів їх і большевики окружили постій та почалась перестрілка. По перестрілці Кокорін сказав мені, що вбили двох бандерівців і щоб я за два дні прийшов по гроші. Сказав мені здати папашку і шинелю, і щоб я йшов додому, але так, щоб ніхто не запримітив. Переходячи, на тому постю, де квартирували повстанці, побачив картоплю і сиру капусту. До тіла побитих мене не пустили. За два дні я зайшов до Кокоріна і Кокорін дав мені 3.000 крб. При тому сказав мені, якщо б ти сам застрілив одного бандерівця, то я б тобі дав 10 тис. крб. Але нічого, за другий подібний донос, одержиш більше грошей. Так, а тепер кому маєш сказати про це, що я тобі дав гроші і за що? Я відповів, нікому, навіть родичам ні. Так, так, нікому, бо як довідаються бандерівці, вони тебе знищать. За три дні я враз з Міняйлюком Іваном поїхав на постій, забрав картоплю і зварив горілку.

Заввага: На постю впав жертвою д. “Павук”, а д. “Воробець” тяжко поранений залапаний живим, д. “Кухар” ранений в ногу врятувався, але третього дня впав в с. Кубаївка р-н Ланчин. Згадані стрільці були з сотні ком. “Спартана”.

3-го червня 1946 р. в присілку Майданик були бандерівці. Я вислідив, де вони заквартирували і зголосив Кокорінові. Мені дали папашку і шинелю, і ми поїхали в Товмацький ліс. В лісі стрінулись ми з большевиками з р-ну Коломиї і Ланчина, де було нас около 150 чоловік. Там робили облаву, де мали 3-ри або 4-ри перестрілки з бандерівцями. З бандерівців ніхто не впав. По скінченні облави я пішов додому, а большевики від'їхали.

Заввага: В тому лісі квартирувала сотня ком. "Спартана". Вдійсности була чотири рази перестрілка, але вдалося відступити без втрат.

Я з групою Кокоріна в числі 5-ть чоловік був около 25 разів на засідці. 6-ть вечорів підряд. Другий раз 7-м разів підряд. Третій раз 5-ть разів підряд. 8-м разів був по одному вечерові. Коли Кокорін має зі мною стрічу і розпитає мене, коли і в кого були бандерівці та куда відійшли, а я про все розповім, то тоді каже він мені, що підемо на засідку. Я веду на то місце, куда повинні йти бандерівці. На засідці пересиджуємо цілу ніч, а над ранком Кокорін говорить: "Їх вже не буде, а ти слідуєчий раз прийди до мене на стрічу (і озвучить місце стрічі) та знова підемо на засідку. Тепер іди додому, а ми йдемо в своє". Кокорін звичайно йшов квартирувати конспіративно в ліс, або в село Товмачик. Другого вечора знова переводив засідки. Коли на засідку вийшов цивільний чоловік, то місце засідки змінював. Якщо чув, де гавкають собаки, то змісця ішов перевіряти. На засідці інформував нас, що якщо буде йти більша кількість бандерівців, то не стріляти, бо їм і так нічого не зробимо. Внаслідок наших засідок ми не добились жодного успіху.

На стрічі в районі на квартирі Кокоріна (дату стрічі не подано з району) я зголосив, що в селі були бандерівці в Манжак Евдокії та Мочернюк Евдокії і інших. Відійшли вони на Іванівці. Розвідав я про такі псевда: "Спартан", "Вітер", "Булка", "Чабан", "Возний", "Іскра", "Шум", "Незнаний", "Вихор". Всі вони зі села Івановець р-н Ланчин. Про них я довідався від своїх родичів. "Чура" і "Граніт" зі села Слобідки Лісної р-н Коршів. "Зенко" і "Соловій" не знаю з котрих сіл. На це Кокорін сказав мені, що добре, але старайся розвідати дальше. А як ти живеш з членами винищувального батальйону? З Міняйлюком Іваном, Міняйлюком Михайлом і Кулькою Михайлом живу добре. А що згадані говорять, якщо б стрінули бандерівців, будуть стріляти чи ні? Говорять, що будуть. А чи підслідять і донесуть? Говорять, що донесуть. От бачиш, зі членами винищувального батальйону тобі треба жити дуже а дуже добре, так, щоби вони тобі вірили, а тоді ти будеш мати

можливість про все від них довідуватися та виховувати їх так, щоб вони також висліджували та ліквідували бандерівців.

В березні 1947 р. (об'єкт точної дати не пригадує) прибув я на квартиру Кокоріна і зголосив, що в селі були бандерівці, заходили до всіх господарів та збирали харчеві продукти. Я підслідив, що відійшли в село Товмачик. На те Кокорін мені відповів, чому я не йшов далше за ними, бо може бути таке, що вони заквартирують в селі і ти міг тоді донести, де вони квартирують і ми могли б їх знищити, а за те ти одержав би багато грошей. А так що. Я відповів, що мені здається, що вони пішли поза Прут. Ну добре, а як там у вас тепер вдома? Маєте що їсти чи ні? Я відповів, що ні. А в який спосіб ви прохарчовуєтесь? А так, родичі продають частину одягу та взуття і за те купують харчеві продукти. А чи у вас в селі вже всі живуть на купованих продуктах, чи є ще такі господарі, що мають свої харчі? Я відповів, що є. А як мається справа з харчами біля інших членів винищувального батальйону, от н[а]пр[иклад], як Міняйлюк Іван і Міняйлюк Михайло, чи мають що їсти? Ні. От бачиш, вашим обов'язком обороняти село перед бандерівцями. Якщо б ви до цього часу вислідили чи зліквідували якого бандерівця, то держава була б вам виплатила суму грошей і тоді було б за що купити харчевих продуктів. А так що. Але це можна наладнати в інший спосіб. Слухай і уважай добре. З ким ти живеш в дуже а дуже сприятливих відносинах та кому все віриш. От н[а]пр[иклад], можеш з ним говорити про все та не боїшся, щоб він тебе зрадив, тобто про все розповів бандерівцям. Дуже близько я живу та все довіряю всім членам винищувального батальйону, а 100% вірю Міняйлюкові⁹² Іванові. От бачиш, ви не маєте що їсти, за харчеві продукти ваші батьки продають все, а як скінчиться, то що тоді будуть робити. Отже, є господарі, в [яких] є харчеві продукти, а вони у ваших батьків забирають все, хотять наживитися працею бідняків. Ви маєте зброю, чи не краще вечером переодягнутися – нахарактеризуватися, зайти до куркуля і забрати всі харчеві продукти та одяг. Це й так куркуль забрав від бідняків за харчі. Ну як думаєш, краще чи ні. Я відповів, що краще. А чому ти до цього часу це не робив? Бо боявся, що коли б ви про це довідалися, що ми ходимо грабити, можете нас посудити. Ні, на це я вам дозволю і не буду за це судити, але ви обов'язані придержуватися моїх вказівок та про все мені звітувати і доносити. Я сказав, що погоджуюся, і все буду робити так, як ви мені скажете. От слухай та добре уважай. Ти сам не можеш іти грабити куркулів. Тому тобі потрібно підібрати

---

⁹² У тексті: Михайлюкові.

ще когось з членів винищувального батальйону, чи кого іншого, лише ходять про те, щоб люди були певні й вірні тобі, щоб тебе не видали, щобто не сказали бандерівцям чи кому іншому. Але про це, що я тобі дозволяю іти грабити, спочатку не признавайся нікому з своїх співпрацівників, аж пізніше. Признаєшся тоді, як будеш мати за собою 2-3 грабунки. Оскільки б вони боялися, то ти з ними говори так, як я з тобою і говори, що ти за це відповідаєш. Про це, що я тобі дозволяю грабити не сміє ніхто знати, навіть з моїх начальників чи інших працівників [РО] МВД чи МГБ. Рівно ж не сміють знати поліційні органи з іншого району, бо коли довідаються про вас, то можуть вас засудити. Коли будете арештовані в районі Коршів, то я зможу вас вибрати з тюрми, але якщо з іншого району, то я нічого не поможу. Коли про це довідаються бандерівці, то все пропало і вони вас постріляють. Тому власне таємниця, таємниця і ще раз таємниця.

Грабити можна йти в різні села й райони, лише уважайте, щоб не підходити близько інших районів, бо тоді підійде група бійців і вас постріляють. Вам під час грабежі невільно здатися нікому. Пам'ятай, що грабіж має принести дві користі. Перше: ви повинні грабити у формі укр. повстанців, щоби цим шляхом скомпромітувати бандерівців в очах мас і витворити фермент ненависти селян до бандерівців, щоб населення їх не піддержувало, а видавало, і щоб скоріше покінчити. Цим самим шляхом провокувати населення та довідуватись про бандерівців і селян, котрі допомагають розвідкою, харчами, є кур'єрами і передержують їх. Друге: це матеріальна користь, це значить, що ви забираєте різні речі і ділитесь між собою.

Вам треба постарати тризуби та вдягати різний одяг, але старатися про військовий, брати зі собою кріси, щоб всі були озброєні. Говорити виключно по-українськи, так, щоб селяни вірили беззастережно, що це бандерівці.

Коли йдете грабити, то нахарактеризуйтеся, зробіть собі вуса, штучні бороди і інше, щоб вас ніхто не пізнав. Ну добре, ви вже зібралися іти грабити, а по дорозі стрінули бандерівців. Що ви дальше маєте зробити, втікати чи що? Ні, ми повинні залячи і постріляти бандерівців. От, от, постріляти. Ну добре, а коли ви прийдете під помешкання і в який спосіб маєте бу[ди]ти господаря, як господар буде питати, хто є? А ви облава, чи воєнні? Ні, ми повинні відповісти, що ми свої, лісові, українські повстанці. Так добре, слухай дальше, під хатою ви повинні говорити до господаря так, щоби господар впустив вас добровільно, а коли не впустить, можна зломити двері, увійти до кімнати, вибити господаря та при бійці зазначувати, що так карає ОУН і УПА. А коли

господар впустить добровільно, то бити не можна. Коли господар до хати не впустить і ви двері не всили скоро розломити, а господар враз із родиною піднімає крик, тоді відступіться, бо можуть бути близько воєнні, на крик прибудуть і може між вами зчинитись зайва перестрілка. Під час грабунків, біля помешкань невільно стріляти з причин деконспіративних. В кімнаті невільно світити, або заслонювати вікна натемно. Невільно себе кликати по власних іменах чи прізвищах, а підбирати щовечора інші.

Провокація має виглядати ось так: ти перший входиш до кімнати і говориш: “Слава Україні”, або також “Добрий вечір” (прислухатись, що господарі відповідають). Пізніше питаєш, як живе, що в селі нового, коли й чого були большевики, який маєте завеликий контингент і інше. Дальше говориш, що добре б було жити, якщо б не радянська власть, а то все забирають, а ти жий та пий воду. Відтак питаєш: “Коли у вас були наші хлопці (українські повстанці), нам потрібно з ними пов’язатися, бо ми мали бій, відбилися і тепер самі блукаємо. Чи ви не пов’язали б нас з хлопцями, а як ні, то може знаєте, в кого є зв’язок, а вони нас пов’яжуть”. При цьому добре прислуховуватися, що відповідає господар, бо може вдійсности знає про бандерівців або зв’язок. Коли господар нічого не відповідає, тоді ти заявляєш: “Нам потрібно одягу, взуття та харчевих продуктів. Ви сидите вдома та з большевиками напиваетесь і годуєте їх, а нам нічого не даєте”. Тут добре уважати, чи господар не скаже, що дає бандерівцям. Коли господар погодиться дати лише частину, вимагайте все, а коли не погодиться, то зложіть всіх долів, поставте стійку, а самі переведіть сильний перешук і заберіть все з харчів, одягу та взуття. Можна брати: збіжжя, муку, сало, масло, сир, мід, горілку і тютюн, з одягу і взяття все. Також можна брати машини від шиття, машинки від голення і стриження, бритви, нитки, ножички і мило. Не можна брати корови, коні, сільсько-господарське знаряддя і кухонне знаряддя. Тому, що можете скоро розконспіруватися, бо господар пізнає корову чи коня і вже знає, хто це брав. Бандерівці таких речей не беруть, а селяни скоро піchnуть говорити, що це грабують таки місцеві, або большевики, а не бандерівці. При грабежі говоріть господарям, що всі ці речі ідуть на ціль ОУН чи УПА, при відході зазначіть, щоб господарі нікому нічого не говорили. Всі речі занесіть в одне місце і поділіться по рівній частині. Діли ти сам, дай кожному рівну частину, а собі остав меншу тому, щоби вони тобі вірили і любили тебе.

Харчеві продукти брати додому та враз з родиною споживати, але родина не сміє знати, хто ще з вами йде грабити і про те,

що я вам дозволив на грабунки. Харчі споживати так, щоб ніхто з сусідів не запримітив, бо вони можуть здогадуватись, чого вам добре живеться. Все робити конспіративно, а родичі нехай говорять, що далі нема що їсти. Одяг і взуття продавати, а за гроші можна купити собі новий. Вбиратися не дуже то добре, щоб для населення не було підозрілим, бо тоді будуть вам говорити, що добре живеться. Коли ви чи з ваших друзів хтось вдягнув зграбований одяг, а власник пізнав, тоді обов'язково змінити одяг і добре заховати та всіма можливостями відтягатися, що я не свідомий про жодний одяг. Коли власник пізнає одяг і зголосить в органи поліції з іншого району, тоді поліція вас заарештує і можуть засудити. Перепродувати речі можете в або ваші родичі, але також уважати, щоб хтось не пізнав. Такі речі найкраще перепродувати в дальших містах, як Станіслав, Чернівці і ін. Награбовані речі ви мусите поробити добрі сховки, щоб було де поховати. Чи тобі все ясно й зрозуміло? Так, мені ясно і зрозуміло, і буду робити так, як ви кажете. Кого думаєш підібрати та з ким іти грабити? Думаю підібрати Міняйлюка Івана, Міняйлюка Михайла і Кульку Михайла, вони з присілку Майданика. Добре, перший раз підбери та оформи згаданих, а опісля підбереш більше і найголовніше з інших сіл Товмачик, Сідлиська, Станіславівка, Слобідка Лісна, Раківчик і Шепарівці. Ці села належать до району Коршева. До товаришів своїх підходи так, як я з тобою. Спочатку не признайся, що я дозволив тобі на грабунки, а пізніше признаєшся. Отож слухай, всестороння конспірація осіб та награбованих речей. Виховуй та поведися з ними в дуже а дуже сприятливих відносинах. Кого думаєш іти грабити перший раз? Я відповів, Константинця (переселенець). Коли прибудеш до мене? У п'ятницю. Ну добре, ви будете грабити і будете мати, а мені що з того. А ви що хочете? Хочу також частину харчевих продуктів. Добре, а яких ви хочете? От слухай, мені все приноси з кожного грабунку: муки, товщу, меду, горілки і тютюну та іншого щось доброго, але спочатку бери так, щоби інші твої співпрацівники не знали, що то для мене. Роби так як знаєш. Чи все запам'ятав, що я з тобою говорив? Запам'ятав. Отже роби так, щоб було добре для тебе, для мене і для нас всіх. Не забувай, що це має бути роблене під маскою бандерівців і вашим обов'язком рівночасно висліджувати та ліквідувати їх.

Коли ви йдете грабити і стрінете бандерівців, і їх постріляєте, то тіло замаскуйте, а тоді прийди до мене і зголоси, ми поїдемо в село, наробимо стрілів і це буде виглядати, що це ми зробили, а не ви. Якщо населення побачить трупа скорше, то тоді розшифрується ціла справа і може бути гірше. На цьому ми закінчили.

В четвер поговорив я з Мінняйлюком Іваном, Мінняйлюком Михайлом і Кулькою Михайлом з кожним зосібна і говорив з ними так, як наказав мені Кокорін. Спочатку вони не хотіли погодитись, але я їх переконав, що ніхто не буде знати. Того самого вечора ми зійшлися в Мінняйлюка Івана, нахарактеризувалися і пішли у формі бандерівців до Константинця в с. Товмачик, присілок Йосифівка. До кімнати пустили нас добровільно тому, що ми говорили, що ми є укр. повстанці. Господарів положили долів і забрали 7 м⁹³ збіжжя, 50 кг муки, 5 кг сала, 8 л горілки, з одягу: я пару білизни і хустку, Мінняйлюк Іван пару білизни і хустку, Мінняйлюк Михайло юпку і хустку, Кулька Михайло юпку і сорочку. Кокорінови я взяв 1 кг сала, 1 л горілки, 6 кг муки білої і з тим пішов до району. Прийшов я до нього о год. 2-ій вночі та про все йому розповів, кого підібрав і в який спосіб підступав, і кого ограбив.

В понеділок ми пішли до Кундусі Адама в с. Товмачик, присілок Йосифівка і його ограбили, забрали: 1 м збіжжя, 35 кг муки, з одягу: я юпку, Мінняйлюк Іван юпку, Мінняйлюк Михайло штани (райтки), Кулька Михайло пару білизни і хустку. Всіма награбованими речами поділились по-рівному. Для Кокоріна я взяв 7 кг муки і вечером зайшов до нього. Тоді розповів йому, в який спосіб підступав і що забрав. Кокорін сказав мені, що тепер можу підібрати собі більше співпрацівників з членів винищувального батальйону, а навіть можуть бути й інші, але ходити про те, щоб всі були озброєні, а найголовніше з інших сіл. Я відповів йому, що підберу таких людей.

В середу я пішов до члена винищувального батальйону Абрамюка Михайла і Табачишиного зі села Товмачик, а опісля до гром. М'язги Степана з с. Товмачик, присілок Йосифівка. До кожного я підходив в цей спосіб, як мене поучував Кокорін. Мені вдалось їх втягти до тої роботи.

В четвер ми зійшлися в Мінняйлюка Івана на присілку Майда-ник, нахарактеризувались і пішли в с. Товмачик, присілок Йосифівка, до господарів: Соловчук Насті і Назарук Степана. В них забрали: 150 кг збіжжя, 50 кг муки, 1 кг масла, з одягу: я взяв пару білизни, Мінняйлюк Іван хустку, М'язга Степан юпку, Мінняйлюк Мих. юпку, Абрамюк Михайло пару білизни, Табачишин сорочку, Кулька Михайло пару білизни. При поділі харчевих продуктів я сказав, що мені потрібно ще одну частину для Кокоріна. Всі здивувались, що Кокорін на це дозволив. За те ми маємо грабити під маскою укр. повстанців і дуже конспіративно, щоб про це ніхто не довідався зі селян, бо донесуть бандерівцям і вони нас постріляють, або навіть

---

⁹³ Так у тексті.

можуть постріляти воєнні з іншого району. Тому ми маємо харчеві продукти споживати так, щоб ніхто не запримітив, а одяг продавати і купити інший. Рівночасно треба зробити нам добрі сховки, щоби змісця все поховати. Постарайте тризуби. Кокорінови я взяв 7 кг муки, 1 кг масла і відніс йому в район та розповів, кого ще підібрав і що їм говорив. Кокорін сказав мені, тепер можеш ще підібрати співпрацівників. Коли я повернув, то сказав М'язгі Степанови, що нам потрібно підібрати ще хлопців. Отже ж, я знаю таких хлопців, що могли б погодитися на цю роботу зі села Станіславівки і Слобідки Лісної. Я враз з М'язгою зайшов до Гончара Івана і Бабинюка Михайла в с. Станіславівка, і до Блищука Василя та Іванищука Івана в селі Слобідка Лісна. Я поговорив з кожним зосібна і вони погодилися їти грабити під услів'ям, що ніхто не буде знати. В тому я їх запевнив. Зв'язок мав держати М'язга Степан. Всіх нас було вже 11.

В неділю ми зійшлися в М'язги Степана, нахарактеризувалися, дехто мав вже тризуб і пішли до Мочернюк Михайла і Касінець Ірини (переселенка) в с. Станіславівка. Ми забрали: 4 м збіжжя, 1 м муки, 2 кг масла, 3,5 л горілки, 1,5 кг тютюну, з одягу: 40 м полотна (селянського), я штани, Кулька Михайло штани (райтки), Міняйлюк Михайло маринарку (мужеську). Харчевими продуктами і полотном ми поділилися по рівній частині. Всі нагробовані речі везли на фірі М'язги Степана і це все до нього завезли. Кокорінови взяв я 5 кг муки, 1 кг масла, 1 л горілки, 1,5 кг тютюну і про все йому розповів, і як підступав. Кокорін спитав мене, чи згадані не боялися, що за грабіж можна сидіти в тюрмі. Я відповів, що боялися, але всю вину перебирав на себе. А звідки ти знаєш, що я вас не посаджу? Бо ви мене самі до цього намовили. Так намовив і не посаджу, але якщо будеш придержуватися моїх вказівок і будеш доносити про бандерівців. А чи я не доношу, тільки про що узнаю. Так, так, маєш, роби й даліше. До кого думаєш піти грабити? До Слобідки Лісної, а до кого, то не знаю.

В середу ми пішли до Костюк Марії в с. Слобідка Лісна, забрали: 150 кг збіжжя, з одягу: я взяв юпку, Гончар Іван светер, Блищук Василь хустку.

В суботу ми ограбили 2-ох господарів в с. Сідлиськах, але прізвищ не знаю. Забрали: 8 м збіжжя, 50 кг муки, 1 кг масла, 2 л горілки, з одягу я взяв хустку, Міняйлюк Михайло штани, Іванищук Іван штани, Міняйлюк Іван маринарку, Абрамюк чоботи, Табачишин светер, Блищук пару білизни, Бабинюк Михайло хустку.

У вівторок пішов я до Кокоріна, взяв 5 кг муки, 1 кг масла, 1 л горілки та про все йому розповів. В кого й як ви ділитися нагробованими речами? Ділимось в М'язги Степана. Збіжжя і муку

міримо ведром, а одяг різно. А в кого ви сходитися, як ідете грабити? Сходимось в Міняйлюка Івана або в М'язги Степана. Добре, і надалі сходіться і діліться в М'язги Степана. В тебе нехай не сходяться, бо це може бути підозріння. Так, ви ходите і грабуєте, але чому ви до цього часу нікого не застрілили з бандерівців? Отже ж вам потрібно вислідити і самим постріляти, або підійти за ними вслід аж на постій і тоді зголосити мені, а ми їх постріляємо. За це ви одержите гроші. Ти в більшості ходи сам та висліджуй бандерівців, але тобі повинні помагати твої співпрацівники. Так добре, але чи маєш ти таких хлопців, які б тобі помогли висліджувати та ліквідувати бандерівців, я відповів, що переважно всі. Ні, ти мене не зрозумів, я знаю, що принагідно всі будуть стріляти та принагідно ти все від них довідаєшся, але нам ходить зорганізувати таких, які б працювали щиро й вміло. Так н[а]пр[иклад]: з Майданику тобі не потрібно всіх організувати, бо присілок малий і ти все знаєш, а тобі треба узнавати з інших сіл, як Товмачик, Сідлиська, Станіславівка і інших. Твоїм обов'язком їх оформити як донощиків та мусиш їх про все проінструктувати, як і що вони обов'язані робити так, як я тебе. І вони про все замічене мають тобі доносити, а ти мені. Тобі більше як 5 чи 6 таких не потрібно. Ходить, щоби було мало, але добрі. Чи зрозуміло все тобі? Зрозуміло, а чи маєш людей і погоджуєшся зорганізувати агентурну сітку? Маю і погоджуюся. Так, все в порядку, як бачу ти гарний хлопець і від сьогодні ти будеш резидентом та будеш виконувати ще більші і важніші завдання, чим я, бо ти молодий, мешкаєш на селі, можеш бути в кожному селі та про все довідуватися і доносити мені. А що це є резидент? Резидент – це людина, яка організує і керує агентурною сіткою. Чи погоджуєшся? Погоджуюся. Сьогодні я тобі зміню твоє псевдо, отже псевдом твоїм є “Дуб”.

Отже слухай добре, тобі треба приступити до вербовки агентурної сітки. Якщо тобі все зрозуміло, то кого ти думаєш завербувати з Майданику? Міняйлюка Михайла і Міняйлюка Івана, більш мені не потрібно, бо це присілок малий. Зі села Товмачика думаю завербувати Абрамюка Михайла, зі села Станіславівки Гончара Івана, зі Слобідки Лісної не конечно мені. Ну добре, зі згаданих сіл ти вже все знаєш, але тобі ще треба знати з с. Сідлиськ. Кого ти там знаєш? Я знаю Петрового з 1928 р., мешкає в клубі і більше нічого про нього не знаю. Отже я піду до нього і візьму його вперше грабити, а опісля завербую його до агентурної праці. Так, старайся в короткому часі з Петровим пов'язатись. Отже, як будеш вербувати всіх тих, що думаєш втягнути до агентурної роботи, то говори їм так: “Ми ходимо грабити селян під маскою українських

повстанців, але цього замало. За те, що нам дозволили грабити та щоби вкрайности нас не посудили, нашим обов'язком [є] брати активну участь у вислідженні та ліквідації бандерівців". Так н[а]пр[иклад]: ти бачиш звідки, до кого й кудя відійшли бандерівці, хто з ними держить зв'язок і про це все зголоси мені, а я зголосую дальше. А зрештою, як хочеш, так до них підходи. Пам'ятай, що від уміння керування працею залежить успіх. Виучуй своїх співпрацівників конспірації, от про це, що вони будуть тобі доносити, не сміють знатися внутрі, це значить, н[а]пр[иклад], що Міняйлюк Іван не сміє знати, що Абрамюк Михайло є також доносчиком. Про них знаєш лише ти. Також не сміють знати про агентурну працю інші члени, які ходять з вами грабувати, бо від уміння конспірації залежить довготягність праці. Коли про вас довідаються бандерівці, то постріляють.

Якщо завербуєш до агентурної праці Міняйлюка Івана, Абрамюка Михайла, Міняйлюка Михайла і Гончара Івана, то можеш дати їм псевда, але про псевда ніхто з них од[и]н про одного не сміють знати. Про всі псевда знаєш ти і я. А про твое ніхто, тільки я. Якщо хтось не схоче погодитися на співпрацю, то зголоси мені. Тепер тобі потрібно більше конспіруватися, щоб тебе ніхто не підозрівав, бо коли до тебе будуть сходитися іти грабити, чи Абрамюк Михайло узнає про бандерівців і прийде до тебе додому, а хтось підгляне і донесе бандерівцям, і що тоді буде. Тому вам необхідно підібрати іншу хату для збірки тоді, коли йдете грабити, а іншу для того, коли хто узнає про бандерівців. Це помешкання для збірки іти грабити, може бути дальше десь у полі, але мешкання зв'язкове мусить бути в певного і вірного твого співпрацівника по агентурній праці, і рівночасно він буде твоїм зв'язковим. В кого думаєш назначити згадані помешкання? Для збірки іти грабити, це буде хата М'язги Степана, а зв'язкове помешкання і моїм зв'язковим буде Міняйлюк Іван тому, що він є найвірніший і найсильніший. То ж слухай, завдання зв'язкового Міняйлюка Івана, це приймати всі доноси і доносити до тебе, а частинно від тебе, виключно письмові, може доносити до мене. Але буде краще, якщо ти будеш до мене приходити сам. Так н[а]пр[иклад], Абрамюк чи Гончар узнає, в кого є бандерівці, іде до Міняйлюка Івана і нічого з Міняйлюком не говорить про бандерівців, а скоро хоче бути з тобою. Тоді Міняйлюк Іван оставляє Абрамюка в місці, а сам іде й шукає тебе (Міняйлюк Іван повинен все знати, де ти знаходишся). Коли знайде тебе і ти враз з ним приходиш, тоді Абрамюк чи Гончар звітує про все, що узнав, а ти рішаєш, чи Абрамюк вертає додому, чи чекає на тебе в місці. Ти зрештою будеш бачити, яка справа. Оскільки зголошує, що бан-

дерівці квартирують, а ти того пункту точно не знаєш, тоді оставляеш його в місці чи назначуєш стрічу, а сам ідеш до мене. Якщо ця справа не важна, можеш відпустити Абрамюка додому, а сам написати записку до мене і післати Мінняйлюком Іваном. Але ще раз зазначую, старайся приходити сам. Як бачу твоїм найближчим і найвірнішим співпрацівником є зв'язковий Мінняйлюк Іван, тому старайся його виховувати та упливати на нього всесторонньо. Чи все зрозуміло? Зрозуміло. Отож повертай додому і берись до праці.

В середу я зайшов до Мінняйлюка Івана і Мінняйлюка Михайла та зосібна їм говорити, що ми ходимо грабити під маскою укр. повстанців, але цього замало. Про грабіж знає Кокорін. Щоб нас не посудив, нам треба висліджувати бандерівців. Якщо вечером треба піти засісти біля стежки чи дороги і підглянути, звідки надійдуть і скільки їх, до кого зайдуть і куда відійдуть, та підійти за ними вслід аж на постій і зголосити мені, то не треба бути лінивому. Якщо ми йдемо грабити селян, а нас стрінули бандерівці, нашим обов'язком їх постріляти, а я зголошу в район і бійці заберуть трупів, а ми одержимо від 5 до 20 тисяч крб. От бачите, такі наші завдання. Але я сам їх не всилі виконувати і думаю, що ти мені допоможеш. Ну як, погоджуєшся висліджувати та ліквідувати бандерівців і селян, які з ними співпрацюють? Погоджуюся. Але уважай, щоб про це ніхто не знав.

В четвер зайшов я до Абрамюка Михайла та почав в кімнаті на господарські теми, а коли вийшов на подвір'я, посідали біля помешкання і в цей сам спосіб підходив до него, як до Мінняйлюка. Він на це погодився.

В п'ятницю я зайшов до М'язги Ст. і застав Гончара Івана з с. Станіславівка. З Гончаром вийшов до другої кімнати і почав в цей сам спосіб підходити, як до вище згаданих. Він також погодився на співпрацю.

В неділю ми зійшлися в М'язги Ст. і пішли в с. Товмачик до Нестора Івана і його ограбили. Забрали: 4 м збіжжя, 1 кг масла, 2 л горілки, з одягу 8 м полотна селянського, я светер, Абрамюк юпку, Мінняйлюк Михайло хустку, Мінняйлюк Іван штани, Кулька Михайло пару білизни, Табачишин, Гончар, Іванищук і Бабинюк розділилися полотном.

В п'ятницю я взяв для Кокоріна 1 кг масла, 1 л горілки. Кокорінови про все розповів, головно, кого підібрав до агентурної праці і як підступав. Кокорін спитав, ну як всі погодилися? Погодилися. Чи ти вже поназначував для них псевда. Ще ні. Тепер твоїм обов'язком назначити їм псевда і оформити Мінняйлюка Івана як зв'язкового. Всі донощики мають доносити до нього, а

він всі відомості від них до тебе. Піди в с. Сідлиська та договори-ся з Петровим, щоб пішов з вами грабити, а пізніше, оформиш його також як донощика.

В суботу зайшов я до Петров[ого]. До нього підступав я в такий сам спосіб, як до інших. Він на грабіж погодився. Вертаючи від нього, вступив я до М'язги Степана та стрінувся там з Гончарем. Від нього довідався я, що були в селі бандерівці, які надійшли з ліса Маріянка та вступали до Кобилянського М. і Бабинюка І. Від них пішли в с. Слобідка Лісна. Рівно ж я йому сказав, що він зле слідив за бандерівцями тому, що не підслідив точно, куда вони пішли. На слідуєчий раз, як розвідаєш точно, підеш і зголо-сиш Міняйлюкові Іванові, але пам'ятай, що це має бути без різниці чи день, чи ніч. Міняйлюкові скажи, що ти потребуєш зі мною бути. Він піде і закличе мене, і тоді справу полагодим. Сьогодні я тобі даю псевдо "Бук". Але пам'ятай, що про нього тобі невільно нікому сказати.

В неділю зайшов я до Міняйлюка Івана та заявив йому, що він буде моїм найближчим співпрацівником, тобто моїм зв'язківцем. Міняйлюк Іван на це погодився. Завдання зв'язкового я йому добре розповів. Псевдо йому дав "Грубий". Зазначив йому та-кож, що про це псевдо не сміє ніхто знати.

Того самого дня зайшов я до Міняйлюка Михайла і також йому назначив псевдо "Чорнявий". Сказав йому, що всі доноси його повинен доносити до Міняйлюка Івана.

Слідуєчого дня зайшов я до Абрамюка Михайла і від нього довідався, що в селі були бандерівці. Надійшли вони з Товмацького ліса і повертали до Миколи, Дмитра і Василя (прізвище їхне не пригадую), перейшли через село та відійшли за ріку Прут, або в село Іванівці. Я йому сказав, щоб добре він розвідував, але повинен був зголосити мені. Отже ж на другий раз, якщо побачите бандерівців, то висліджуйте точно та повідомляйте мене через мойого зв'язкового Міняйлюка Івана. Рівночасно я йому назначив псевдо "Довбуш". Йому також заявив, що про псевдо ніхто не сміє знати. Рівночасно договоривсь я там, що завтра, цебто в понеділок, підемо грабити.

В понеділок нас 12 зійшлися до М'язги Ст. і від нього пішли в с. Боднарівка та ограбили одного господаря (прізвища не знаю, а ім'я його Гриць). Забрали від нього: 4 м збіжжя, 4 кг сала, 2 кг мас-ла, 2 л меду, 2 л горілки, з одягу я взяв: шалик і пару білизни, М'язга юпку і сорочку, Гончар штани і светер, Міняйлюк Михайло сорочку і хустку, Кулька і Міняйлюк хустки, Абрамюк сорочку, Таба-чишин хустку, Петрів штани. З тими речами заїхали ми до М'язги Степана. Там я поінформував всіх, що все награбоване добре за-

ховали, тому, щоби в разі перешуку не знайшли щось награбованого, бо за це чекає нас в'язниця. Я наказав Міняйлюкові Іванові, Міняйлюкові Михайлові, Кульці Мих. і Гончареві викопати сховок в М'язги Степана. М'язга на це погодився. Слідуючого дня сховок був зроблений і нас 6-ох складали там речі. Кокорінови я взяв 4 кг муки, 1 л меду, 1 кг сала, 0,5 кг масла і про все йому розповів. Сказав, що оформив зв'язкового і повідомив всіх, щоб доносили до нього. Рівночасно завербував до грабунків Петрового і слідуючий раз думаю оформити його як донощика. Кокорінови також розповів про доноси "Довбуша" і "Бука".

У вівторок ми ограбили в селі Іванівцях 2-ох господарів (прізвища не знаю). Забрали ми: 4 м збіжжя, з одягу 12 м полотна (селянського), я пару білизни і светер, Табачишин штани, Абрамюк мешти, Міняйлюк Михайло штани, Міняйлюк Іван сорочку і штани, М'язга хустку, Петрів пару білизни. По поділі я пішов до Кокоріна і взяв: 9 кг муки, 1 кг масла, 1л горілки та про все йому точно розповів. Кокорін почав мені говорити на політичні теми. Казав, що Радянський Союз сильний і має велику та непереможну Червону Армію, яка розгромила фашистську Німеччину. Переконавав мене, що бандерівці – це зрадники та вороги українського народу, бо вони були агенти німців, а тепер агенти англо-американців і інших. Але нічого, їхня організація невелика, то в короткому часі стане знищена. Тому закликаємо вас, молодих людей, жити по-новому та брати активну участь у вислідженню та ліквідації агентів-зрадників-бандерівців. Наказав мені також якнайскоріше оформити Петрового на донощика.

В четвер зайшов я до Петрового і довідався від нього, що в село заходять бандерівці, але зрідка, бо в селі квартирує війсьсько, яке рубає дерево та косить сіно. До тих хат, до яких заходять бандерівці, він показав мені їх та сказав прізвища, це були: Кривда і Заяць. Сказав мені також, що бандерівці приходять з прис. Майданика, а відходять до села Хлібичин. Я йому розказав, яке наше завдання та рівночасно сказав, що про наші грабунки знає Кокорін. Але щоб ми не були суджені, ми мусимо розвідувати про бандерівців. Коли вислідиш бандерівців, то маеш донести до Міняйлюка Івана. Якщо прийдеш до нього, то повинен ти сказати йому, що хочеш бути зі мною, а він знає, де я перебуваю і мене покличе. Петрів на це погодився. Дав я йому псевдо "Тополя" та зазначив, що про нього ніхто не сміє знати.

В понеділок ми пішли в с. Іванівці та ограбили двох господарів (прізвища не знаю). Забрали: 3 м збіжжя, 4 кг сала, 10 кг масла, 4 л горілки, з одягу: Петрів взяв штани, Абрамюк сорочку, Мі-

няйлюк Іван маринарку, Табачишин светер, Кулька хустку, М'язга пару білизни. Під час грабежі ми нарobili великого галасу і завважили, що недалеко нас хтось є, я наказав, що якщо будуть іти бандерівці, то стріляти до них цілно, а якщо це будуть военні, то стріляти догори і відступати, бо іншого виходу нам немає. Як запали б нас военні, то чекає в'язниця.

В п'ятницю я пішов до Кокоріна, взяв 7 кг муки, 4 кг сала, 1,5 л горілки та про все розповів йому і сказав, що оформив Петрового та дав йому псевдо "Тополя". Кокорін сказав мені, що я заскоро розповів все Петровому і питав мене, в який спосіб ми підходили до господарів, яких грабили. Я йому сказав, що підходимо звичайно під вікно, говоримо, що ми є укр. повстанці, нехай впускає до хати, а коли не хоче впустити, то кажемо, що ломимо двері. Господар тоді відчиняє. Протягом цілого часу лише од[и]н господар в с. Сідлиських не хотів нас впустити, де ми розломили двері, я вдарив господаря два рази по обличчі. Кокорін сказав мені звернути особливу увагу на цього господаря, бо він може мати тісний зв'язок з бандерівцями. Питав мене також, як ми провокуємо людей. Я сказав, що в кожній хаті говорю по українськи, нарікаю на Радянський Союз, але зі мною ніхто не хоче на ці теми говорити.

У вівторок ограбили ми двох господарів в с. Саджавка. Забрали: 5 м збіжжя, 50 кг муки, 10 кг масла, 2 кг сала, 3,5 л горілки, з одягу: я взяв кожушок, Абрамюк байбарак, Міняйлюк Ів. маринарку, Кулька, М'язга і Міняйлюк Мих. хустки, Табачишин штани, Гончар светер, а Блищук куфайку.

В суботу я зайшов до Кокоріна, взяв 2 кг сала, 1 кг масла, 1 л горілки і про все йому розповів.

В суботу вечером ми ограбили Вовчука в с. Кубаївка. Забрали: 4 м збіжжя, 25 кг муки, 4 кг сала, 2 кг масла, 4 л горілки, з одягу: я взяв черевики і светер, Кулька штани, Міняйлюк Ів. і Міняйлюк Мих. по одній парі білизни, Абрамюк сорочку, Табачишин маринарку, Гончар і Блищук по хустці.

У вівторок я пішов до Кокоріна і взяв 8 кг муки, 3 кг сала, 1 кг масла і про все розказав. Кокорін запитав мене, чи ми беремо в господарів силою чи договорюємось. Я сказав, що силою, на те Кокорін мені відповів, що так недобре. Треба договоритись з господарями і цілий час говорити, що це іде на ціль ОУН чи УПА.

В суботу ми хотіли ограбити Смержанюка Павла в с. Станіславівка, але він виліз на стрих та почав кричати. Двері вломити ми не могли, я вистрілив чотири рази і ми відійшли. Звідам пішли ми прямо в с. Молодилів р-н Отинія та ограбили господаря.

Забрали: 3,5 м збіжжя, 50 кг муки, 6 кг сала, 1 кг масла, 2 кг сира, 5 л горілки, з одягу: я взяв светер і пару білизни, Мінняйлюк Іван жакет, Мінняйлюк Михайло маринарку, Абрамюк черевики, Табачишин маринарку, Блищук юпку, Петрів чоботи, М'язга, Гончар і Бабинюк хустки.

У вівторок ограбили ми господаря в с. Боднарівка р-н Ланчин, забрали: 2,5 м збіжжя, 4 кг сира, 1 кг тютюну, з одягу: я взяв шалик і светер, М'язга жакет, Мінняйлюк Іван пару білизни, Мінняйлюк Мих. пару білизни, Кулька сорочку, Табачишин хустку, Петрів рубашку.

В п'ятницю я пішов до Кокоріна, взяв: 3 кг сала, 2 кг сира, 1,5 л горілки та про все розповів. За це, що стріляв біля хати Смержанюка Павла на мене Кокорін кричав та попереджував, щоб я цього більше не робив. Сказав мені, що ми ходимо і грабимо, а чому до цього часу нічого не розвідали про бандерівців. Та ти маєш стільки співпрацівників і до цього часу нічого не знаєш? Я відповів, що якщо б були бандерівці, то я б сказав, але їх немає. Кокорін розпитав мене, що говорить населення відносно тих грабунків. Я сказав, що говорить різно. Одні кажуть, що це большевики, другі, що це такі місцеві, а дуже мала частина говорить, що це бандерівці. Якщо б хтось вас підозривав, що це ви грабуєте, або якщо б питалися бандерівці дещо про вас, так сей час зголосить мені, а я скажу, що дальше робити.

В неділю ми ограбили двох господарів в с. Хлібичин. Забрали: 3,5 м збіжжя, 30 кг муки, 7 кг сала, 10 кг масла, 3 кг сира, 3 л горілки, з одягу: я взяв маринарку, Мінняйлюк Михайло штани, Мінняйлюк Іван рубашку, Абрамюк підштанці і хустку, Табачишин пару білизни, М'язга черевики, Кулька підштанці і светер, Блищук ровер, Іванищук штани, Гончар маринарку, Бабинюк куртку. В середу я пішов до Кокоріна, взяв 5 кг сала, 3 л горілки і про все розповів. Розповів йому, що в М'язги маємо викопаний бункер і деякі речі попродали, а деякі ще стоять.

У вівторок ми ограбили господаря з с. Боднарівка р-н Ланчин. Забрали: 2 м збіжжя, 4 кг сала, 2 л горілки, з одягу: я взяв светер, Петрів штани, Абрамюк підштанці і хустку, Табачишин пару білизни, М'язга сорочку, Іванищук чоботи, Блищук маринарку, Кулька штани, Іванищук⁹⁴ хустку і светер, Мінняйлюк Іван пару білизни.

В суботу ми ограбили господаря в с. Сідлиська. Забрали: 150 кг муки, 36 кг сала, 4 кг сира, 5 л горілки, з одягу: я взяв пару білизни, Петрів черевики, Блищук светер і хустку, М'язга штани,

---

⁹⁴ Так у тексті.

Бабинюк чоботи, Міняйлюк Іван светер, Іванищук маринарку, Кулька сорочку. По поділі я Кокорінови взяв 6 кг муки, 4 кг сала, 1,5 л горілки і про все розповів. Тоді Кокорін сказав, щоби дати йому частину речей, які стоять в бункрі. Я на це погодився. В четвер Кокорін приїхав машиною wraz з 6-ма бійцями та покликав мене, Міняйлюка Івана, Міняйлюка Михайла і Кульку. Я показав, де є бункер з нагробованими речами. Тоді Кокорін взяв на машину 10 м збіжжя (різного), 2 м муки білої, 10 кг сала, 4 кг масла, 5 кг сира, 8 л горілки, з одягу: 5 штанів, 4 маринарки, 1 рубашку, 4 светри, 5 хусток, 8 пар білизни, 1 чоботи і 1 черевики. Кокорін змісця переодягнувся в білизну, маринарку і штани, чоботи, свій старий і подертий одяг скинув і забрав зі собою. Нам в бункрі осталося: 1 м збіжжя, 50 кг муки, 2 кг сала, а з одягу 1 штани і черевики.

В п'ятницю ми ограбили господаря в с. Боднарівка р-н Ланчин. Забрали: 3 м збіжжя, 40 кг муки, 4 кг сала, 4 кг масла, 2 кг сира, з одягу: я взяв светер, М'язга штани, Міняйлюк Іван і Міняйлюк Мих. по парі білизни, Табачишин, Кулька і Петрів хустки, Блищук штани, Гончар черевики, Бабинюк чоботи.

В середу ми ограбили господаря в с. Боднарівка р-н Ланчин. Забрали: 2 м збіжжя, 30 кг муки, 4 кг сала, 5 кг сира, 3 л горілки, з одягу: Блищук взяв чоботи, Петрів штани, Іванищук маринарку, Гончар хустку.

В суботу ми ограбили [господаря] в с. Молодилів р-н Отинія. Забрали: 2 м збіжжя, 50 кг муки, 6 кг сала, 1 кг масла, 3 кг сира, 2,5 л горілки, з одягу: я взяв жакет, Блищук юпку і хустку, Бабинюк штани і рубашку, Іванищук штани, Гончар светер і хустку, Міняйлюк Мих. юпку, Міняйлюк Іван пару білизни, Кулька светер, М'язга пару білизни, Абрамюк юпку, Табачишин юпку і хустку, Петрів черевики.

В суботу я пішов до Кокоріна і взяв 4 кг сала, 1 кг масла, 2 кг сира, 1 л горілки та про все розповів.

В суботу ми ограбили господаря в с. Іванівці р-н Ланчин. Забрали: 3 м збіжжя, 5 л меду, 5 кг сира, 2 кг тютюну, з одягу: я взяв пару білизни, Табачишин штани, Петрів кожушок, Міняйлюк Іван коц, Міняйлюк Мих. сорочку, Кулька юпку, Абрамюк хустку.

В четвер ми ограбили господаря в с. Саджавка р-н Ланчин. Забрали: 2 м збіжжя, 30 кг муки, 10 кг м'яса, 2 кг масла, з одягу: я взяв пару білизни і светер, Абрамюк хустку, Табачишин штани, Блищук черевики, Бабинюк маринарку, Іванищук хустку, Гончар сорочку, Міняйлюк Іван і Кулька светер, Міняйлюк Мих. юпку, М'язга хустку і сорочку.

В понеділок я пішов до Кокоріна, взяв 3 кг сала, 1 кг масла, 2 л горілки і про все йому розповів.

В четвер ми ограбили господаря в с. Товмачик. Забрали: 3 м збіжжя, 40 кг муки, 6 кг сала, 2 л горілки, з одягу: я взяв хустку, Абрамюк матерію на штани, Табачишин светер, Міняйлук Іван сорочку, Міняйлук Мих. штани, Кулька підштанці, Блищук черевики, Бабинюк юпку, Іванищук хустку, М'язга сорочку, Гончар жакет, Петрів штани.

В четвер я пішов до Кокоріна і взяв для нього 8 кг муки, 3 кг сала, 1 кг масла і 1 л горілки. Я йому розповів, коли і в кого були та що забрали. Я сказав йому, що населення говорить, що це грабують місцеві. На це він мені відповів, що населення вже зорієнтоване хто це грабує і тепер можуть вас підслідити. Тому від сьогодні вам треба припинити грабіж і я вам забороняю грабити аж до відкликання. Тепер вашим обов'язком приділити більшу увагу по вислідженні бандерівців. Висліджуйте, що говорить населення про бандерівців, а найголовніше, чи населення не підозріває кого з вас, що ви ходили грабити, бо тоді треба вам сильно критися перед бандерівцями, а опісля змінити місце життя, тобто поступити на працю в район та щоб не бути вдома і щоб за всяку ціну не попасти живим в руки бандерівців. Бо коли б попав і признався про грабунки, бандерівці вас сильно тероризували б, а опісля постріляли вас і ваші родини, бо як знаєте, в них в'язниці немає, а взяли на телефон і по всему. Вам потрібно тримати себе на осторозі, взагалі не стрічатися з бандерівцями, а тільки висліджувати зовнішнім наглядом. Про заборону грабежі, вислідження бандерівців та самозбереження, поговори зі всіма тими, котрі ходили з тобою грабити, а передовсім з тими, які обов'язані тобі доносити. Тепер підемо до канцелярії [РО] МГБ. В канцелярії я застав ще 3-ох воєнних, як опісля довідався один – це був лейт. Мойсєєв, а двох не знаю і до сьогодні. Сьогоднішнім днем я став познакомлений та рівночасно по діловій лінії став підпорядкований командантові опергрупи Мойсєєви. Цей оперативник оперував в сс. Станіславівка і Сідлиська та заходив часом в наш присілок Майданик. Кокорін в присутности згаданих 3-ох сказав, що сьогодні дає нам пістоль для власної охорони та ліквідації бандерівців. Тепер з крісом будете менш ходити, а з пістолею і то головно вечером. Коли побачите в селі бандерівців, ви повинні скритися так, щоб бандерівці перейшли і вас не побачили. Вашим обов'язком бачити скільки їх. Якщо мало, два або три, то стріляти, а якщо більше, то не стріляти, а вислідити до кого повернуть, по що і підійти за ними аж на пос-

тій. Якщо бандерівці вас запримітять, то стріляти без різниці, чи їх буде багато, чи мало. За пістоль відповідаєте ви і ваші батьки. От н[а]пр[иклад], ви пістоль зле заховали і у вас вкрали, або взяли бандерівці, а ви прийшли до нас і говорите, що пістоль пропав, ми вам не повіримо, а в той час замикаємо до тюрми і опісля засудимо на 20 чи 25 літ в'язниці, а в батьків зліквідуємо все майно та вивеземо на Сибір. Тому власне про пістоль невільно нікому признатися та добре зберігати. Проінструктував мене, як розбирати пістоль. Вдень пістоль маю переховувати на боці від себе, але добре. Вечером брати пістоль, перечистити, легко насмарувати, зарядити (при зарядженні уважати, щоб не вистрілити) та положити до кишені. Уважати, щоби кишеня була чиста, бо внаслідок смарування і занечищення, пістоль може затятися. Коли рано ви прийшли додому, то заховайте його на подвір'ю, але добре приглядайтесь, чи ніхто не бачить. Може бути так, що ви положили пістоль, а хтось завважив, зайде і забере, а ви все одно за пістоль відповідаєте. Опісля я підписав документ на пістоль і одержав пістоль Токарова та 18 штук набоїв. Спитав мене, чи мені все зрозуміло. Я відповів, що так і тоді переповів йому все, як маю робити. Якщо прийдете додому, то звертайте увагу всім на конспірацію. Зайдіть до Абрамюка Михайла, щоб прибув до мене у вівторок, а Міняйлук Іван у четвер, а Міняйлук Михайло у п'ятницю. В суботу нехай прийде Петрів. Я спитав, чого ви їх кличете, може б я сам з ними полагодив. На те Кокорін сказав, що має з ними справу. Зазначив мені, щоб вони ішли до нього поодиноч і дуже конспіративно. Коли я всіх повідомив, кожний з цікавістю питав, чого їх кличуть. Я відповів, що не знаю. В четвер Міняйлук Іван повідомив мене, щоб я на слідуючу середу прибув до Кокоріна.

В середу я прибув, а Кокорін почав мене питати, хто мені сказав, що я тебе визиваю. Спитав мене, чого я згаданих прикликав. Я відповів, що не знаю. Тоді він почав мені говорити, чому я не зацікавився цією справою і що моїм обов'язком є це знати. Отож слухай: твоїми співпрацівниками до вислідження і ліквідації бандерівців є Міняйлук Іван, Міняйлук Михайло і Абрамюк Михайло. З Гончарем Іваном я сам буду контактуватися. Що вони узнають, то про все будуть повідомляти тебе. А я бачу, що того у вас немає. Твоїм обов'язком є все довідуватись від них, чого я нераз їх покликаю, бо може бути так, що я розпитуюсь про тебе, а ти про це нічого не знаєш. Отож слухай, ти сьогодні відійдеш додому і зайти до кожного зосібна та розпитай, чого я їх покликав, що розпитував і інше, бо я тобі не скажу, а твоїм обов'язком знати. Якщо від них довідаєшся, прийди до мене.

В п'ятницю зайшов я до Мінняйлюка Івана і почав з ним говорити на різні теми. Пізніше почав його питати, чого кликав його Кокорін. Він спочатку не хотів признатися, але опісля признався. Говорив, щоб я тобі зголошував про бандерівців та щоб беріг себе та конспірувався. Зазначував, що невільно йти грабити, чому невільно. Дав для нашої охорони пістоль Токарова і 18 штук набоїв та проінструкував мене, як обходитися з нею, на що я підписав документ.

В цей сам спосіб я розпитав Мінняйлюка Михайла, Абрамюка Михайла і Петрового, чого їх покликав Кокорін. Всі три спочатку признатися не хотіли, але опісля призналися. Всі дістали пістолі. Мінняйлюк Михайло одержав наган, а Абрамюк Токаров. Петрів показав пістоль наган⁹⁵ аж за три тижні. З того я бачив, що Кокорін заказав всіх згаданих, щоб вони мені про пістолі не призналися.

В середу я зайшов до Кокоріна і розказав йому, що я довідався, чого він їх покликав. Розповів йому так, як вони мені розповідали і сказав про те, що вони одержали пістолі. Кокорін сказав мені, що він їм дозволив признатись про пістолі аж за три тижні, а як бачу вони вірні тобі і признались протягом одного тижня. Тепер бачу ти маєш з ким працювати. Ходить тільки про те, щоб ти їх добре вчив конспіруватись і в який спосіб мають висліджувати бандерівців та доносити тобі. Найважливіше, щоб вони ставились до праці активно. Якщо вернеш додому, то приступайте до праці, щоб вже раз покінчити з бандерівцями, які вбивають мирних селян та воїнів Червоної Армії, бо вони (бандерівці) здержують культурно-освітній розвиток та матеріальний добробут людства. На політичні теми говорив мені, що англо-американський блок очолюють буржуї, капіталісти, вони поневолюють політично й культурно та експлуатують робітництво і селянство. Тому власне робітництво і селянство прагне об'єднатись з соціалістичною країною, якою керує Радянський Союз. В ньому керують робітники і селяни, а не буржуї. І тому власне англо-американські буржуї недобрі на Радянський Союз та провадять різні наклепи і прямують до третьої світової війни. Тепер спитав мене, що я читаю. Я відповів, що нічого такого. Це недобре, вам треба читати книжки, газети, щоб бути зорієнтованим в міжнародному положенню, та рівночасно збагачувати свій інтелектуально-політичний рівень. На цьому ми закінчили і я відійшов додому.

За тиждень я поїхав разом з батьком в Лази с. Товмачик по сіно. Коли я їхав через Лази, то побачив, що в куцах рухають-

---

⁹⁵ Так у тексті.

ся військові люди і в той час подумав собі, що це бандерівці. Не хотів я на них так приглядатись, тому, щоб не викликати на себе підозріння. Я поїхав далше. Я набрав сіна, виліз на віз, тому, щоб добре було мені бачити, чи це дійсно бандерівці. Я переконався, що це бандерівці. Але тому, що було вже по полудні, я не мав часу піти в район до Кокоріна. Вечером, повечеряв та пішов в район і про запримічене зголосив Кокорінови. Мене задержали до рана, а рано дали мені папашку і шинелю та разом з начальником ББ Барановим, Кокоріном і Мойсеєвим враз 25-ма бійцями посідали на машину та приїхали в с. Товмачик. З машини у віддалі 700 м від постою повставали, розложились в розстрільну і я показав точний пункт. Большевики з району Коломиї зробили заставу на південь від постою у віддалі 1-го км, а большевики з р-ну Ланчин зробили заставу у віддалі 700 м. Ми наступали з північного заходу, вневдовзі розпочалась перестрілка, в якій впало 4-ох повстанців. По перестрілці група большевиків і Кокорін подались в напрям ліса, а я пішов також з ними. В лісі Кокорін сказав мені здати папашку і шинелю, і щоб я йшов додому, але так, щоб мене ніхто не бачив. Третього дня я мав прийти по гроші.

Заввага: внаслідок цього всипу впали повстанці з відділу ком. "Спартана". Впали дд. "Яр", "Вихор", "Прут", "Чорний" та став ранений д. "Шум", якому вдалось втечи.

В четвер я зайшов до Кокоріна, де Кокорін виплатив мені 4.000 крб. При тому сказав мені, що за такий донос належить-ся більше грошей, але тому, що ти є наш чоловік (член ВЛКСМ) і тому, що я дозволив тобі грабити, твоїм обов'язком є і без грошей висліджувати. Але на слідуючий раз за подібний донос одержиш від 10 до 20 тисяч крб. За ті гроші можеш лише признатися своїм співпрацівникам, бо ти цим шляхом вплинеш на згаданих і вони в короткому часі також постараються зробити такий донос, щоб одержати гроші. Я признався про згаданий донос і нагороду Міняйлюкові Іванові, Абрамюкови і Петровому. Міняйлюк і Петрів нічого такого не відповіли, Абрамюк промовив: "Гарні гроші, постараюсь і я підслідити".

Слідуючі мої доноси та відбуті стрічі з Кокоріном до березня 1948 р.

1. Я побачив в прис. Майданику в Ясінчук Насті і Мочернюк Евдокії бандерівців. В той час пішов до Кокоріна і все розповів. Я за бандерівцями підходив в ліс, але вони пішли в сторону села Івановець і я вернувся без нічого.

2. Коли були бандерівці в Кульки Федора і Тодора Гаврила та відійшли в сторону Станіславівка, я пішов і зголосив.

3. Міняйлюк Мих. доніс мені, що бандерівці були в Соловчук Евдокії, Кульки Дмитра і Белдик Олекси. Відійшли в село Сідлиська. Про це зголосив Кокорінови.

4. Міняйлюк Іван доніс мені, що були бандерівці в Беркищука Миколи і Голембин Дмитра. Відійшли вони в ліс Маріянка. Про це доніс Кокорінови.

5. Абрамюк Михайло доніс мені, що в с.Товмачик над річкою Товмач, в куцах квартирують повстанці. Тому, що був вже вечір, я Абрамюка оставив в Міняйлюка Івана, а сам пішов до Кокоріна та все розповів. Рано одержав папашку і шинелю та разом з 20-ма большевиками посідали на машину і приїхали в прис. Майданик. Там стрінулись з Абрамюком і разом з ним пішли на постій, де квартирували бандерівці. На постою бандерівців не було.

6. Міняйлюк Іван доніс мені, що були бандерівці в Сенюк Марії, Федорака Миколи і Федорака Василя. Відійшли вони в ліс на Товмачик. Про це зголосив Кокорінови.

7. Міняйлюк Михайло доніс мені, що є бандерівці в Назарука Степана і Кундусі Адама. Я Міняйлюкові припоручив підслідити за бандерівцями, а сам пішов і зголосив Кокорінови. Кокорін взяв зі собою 15 бійців і ми разом прибули в прис. Майданик. Коли стрінулись з Міняйлюком, він сказав, що бандерівці відійшли в с. Станіславівка. Я оставився вдома, а Кокорін з групою відійшов в с. Станіславівку та перевів облаву.

8. Я побачив бандерівців в Федорака Миколи і Міняйлюка Михайла. Бандерівці відійшли в ліс, а я пішов в район і зголосив Кокорінови.

9. Петрів доніс мені, що в селі були бандерівці і відійшли в с. Хлібичин.

10. Я побачив бандерівців в Манжак Евдокії і Федорака Миколи. Бандерівці відійшли в ліс Маріянку, а я пішов і зголосив Кокорінови. Рано Кокорін з групою в числі 25 чоловік перевів облаву в Маріянці.

11. Міняйлюк Михайло доніс мені, що були бандерівці в Тодора Степана і відійшли в с. Сідлиська.

12. Міняйлюк Мих. доніс мені, що бандерівці були в Кульки Дмитра і Белдик Олекси.

13. Петрів доніс мені, що були бандерівці в с. і відійшли в сторону с. Кубаївки.

14. Міняйлюк Мих. доніс мені, що були бандерівці в селі і відійшли в с. Станіславівку.

15. Абрамюк доніс мені, що були бандерівці в селі і відійшли в с. Іванівці.

16. Я побачив бандерівців у Федорак Ю., Манжак Е., які відійшли на Товмачик.

17. Міняйлук Мих. доніс мені, що були бандерівці в селі і відійшли в сторону с. Станіславівка.

18. Міняйлук Іван доніс мені, що є бандерівці в Федорака М., Щупака і Тодора. Я припоручив Міняйлюкови вислідити, куда відійдуть, а сам пішов до Кокоріна. Кокорін в той час зібрав групу в числі 20 чоловік і машиною ми прибули до Міняйлюка Івана. Міняйлук Іван сказав, що бандерівці відійшли в сторону с. Івановець. Кокорін все одно пішов в ліс на облаву.

19. Я побачив бандерівців в Мочернюк Евдокії і Ясінчук Насті. Від них відійшли в с. Станіславівку.

20. Абрамюк доніс мені, що в с. Товмачику були бандерівці і відійшли в Товмацький ліс.

21. Міняйлук доніс мені, що є бандерівці в Тодора Г. і Федорака М. Ми разом підслідили, як бандерівці відійшли в ліс Маріянку. Внаслідок цього Кокорін перевів облаву в Маріянку.

Про всі доноси я доносив Кокорінови. Кокорін з своєю групою протягом цього часу перевів около 15 облав в присілку Майданик, чотири облави в с. Товмачик, около 6-ть облав в с. Станіславівка, 4-ри облави в с. Сідлиськах. Крім того, перевів около 40 засідок в Майданику. З того я був около 30 разів разом з ним на засідці. Коли я давав доноси, то на од[и]н донос Кокорін робив на тому місці від 2 до 5 засідок підряд, але конспіративно. Однак успіху не мав.

Після того Кокорін знова дозволив мені на грабунок. Я зібрав своїх співпрацівників і третього березня 1948 р. ми ограбили Дутчак Михайла в с. Слобідка Лісна та Семенюк Софію в с. Раківчик. Там забрали ми: 5 м збіжжя, 12 кг сала, 6 л горілки, 3 кг сиру. Цього самого вечора Кокорін мав з нами умовлену стрічу коло Семенюк Софії. З одягу забрали ми: 10 м полотна (селянського), Кокорін забрав чоботи, штани і маринарку, я штани, Табачишин маринарку, Міняйлук Мих. пару білизни, Міняйлук Іван юпку, Блищук черевики, Іванищук юпку, Бабинюк жакет, Кулька і Петрів по парі білизни і хустці. По поділі Кокорін сказав, щоб я прийшов в район 8 березня 1948 р.

Кокорін із своєю групою брав участь в тому грабунку⁹⁶.

Того дня я прибув до Кокоріна і він спитав, чи я знаю, чого він мене покликав. Я відповів, що ні. Тоді він мені сказав: "Ти ще в 1946 р. вписався в члени ВЛКСМ, з тою ціллю, щоб більш вчитись і виховувати, але як видно, з того ти не досягнув бажаної

---

⁹⁶ Дописано ручно.

цілі. От бачиш, мені жалко тебе, бо бачу, що ти маєш можливість рости, тобто більше вчитись та виховуватися і бути великим радянським чоловіком. Пізніше можеш виховувати селян і жити по-новому, соціалістичному. Чи маєш бажання в члени кандидата партії КП(б)У?” Я відповів, що маю. Так добре. Тепер підемо до I-го секретаря райкома Богданова Сидора Юхимовича. Богданов почав мене питати про моє прізвище, з котрого року, з котрого села, кого маю вдома з родичів, скільки батьки мають поля і чи маю бажання вступити в члени кандидата партії. Я про все розповів йому точно. Коли я розповів, тоді сказав написати свою автобіографію. По написанні автобіографії я підписав заяву та білет. Тоді здав комсомольський білет, а одержав партійний. На те сказав мені, що моїм обов'язком є добре вчитися, бо як він довідується, то я гарно ставлюсь до радянської влади і беру активну участь у вислідженні бандерівців. Підчеркнув мені, що практична праця без теоретичної нічого не варта. Другим з черги моїм завданням є конспірація, бо як і самі знаєте, ви ще живете на селі, а там ходять бандерівці, які стріляють невинних людей, а передовсім тих, які виховують себе в комуністичному дусі і мають бажання жити по-новому, соціалістичному. Тому про [те], що ви вступили в члени кандидата партії і про партійний білет не вільно нікому признатися. Невільно також признатися іншим працівникам з району, ані батькам. Партійний білет показуєте тільки тому, хто вам дає, цебто мені. Білет берете тоді, коли йдете до мене і то треба нести його не між документами, але в іншій цілком кишені. Можуть бути такі случаї, що ви йдете до району і вас на дорозі стрічає облава чи воєнні, а вам цього білета не вільно показати. Тому власне він повинен бути захований добре. Сьогодні даю вам статут члена кандидата партії. Вашим обов'язком цей статут вивчити напам'ять. Крім того, одержав я конституцію УССР.

Я був около 15 разів на партійних зборах, де Богданов переробляв з нами статут, другий секретар партії Терлецький Василь Петрович переробляв історію партії, а секретар по кадрах – конституцію.

Від Кокоріна я дістав завдання змінити свій метод праці. Я мав себе більш замаскувати перед населенням і бандерівцями, і тому я здав кріса, а ходив тільки з пістолем. Це, що я лише сам мав здати кріса було б підозрілим, тому Кокорін забрав всі кріси від членів винищувального батальйону з мого присілка. Сказав начальникові винищувального батальйону Березовському і решта членам, що від нас забирає кріси тому, що ми не охороняємо село перед бандерівцями, а ходимо разом з ними по селі.

В березні 1948 р. стали арештовані мої співпрацівники, з якими я ходив грабити селян, а саме: М'язга Степан с. Товмачик, присілок Йосифівка, Гончар Іван с. Станіславівка, Іванищук Іван і Блищук Василь с. Слобідка Лісна. Я пішов до Кокоріна та питаю, чого їх арештовано. Кокорін відповів мені, що я винен тому, що не вчив їх конспірації. От бачиш, Іванищук Іван вдягнув маринарку і штани, а Блищук Василь взяв ровер і пішли в с. Молодилів р-н Отинія, на храм, і господарі їх пізнали. Зголосили в органи поліції, а міліція їх арештувала. Тоді стали арештовані: Гончар Іван, М'язга Степан, М'язга Марія (матір Степана). Тоді я спитав, чи їх випустять, а якщо ні, то чи не можна їх вибрати з тюрми. На це Кокорін мені відповів, що ні. Тоді я поспитав, чи нас також заарештують. Кокорін сказав, оскільки вони вас не всиплять, то не заарештують, а як всиплять, то буде гірша справа, але я постараюсь вас вибрати. Але уважайте, щоб не стрінув і вас подібний випадок.

Заввага: Щоб замаскувати перед населенням хто грабує, то большевики заарештували дані особи, щоб не було підозріння на решту бандитів, а рівночасно, що вони ведуть агентурну роботу.

У вересні 1948 р. Кокорін дозволив нам знова на грабунок. Ми ограбили Романюк Михайла з с. Кам'янка Мала р-н Коломия⁹⁷ і Козловську Параску з с. Слобідка Лісна р-н Коршів. В них забрали: 5 м збіжжя, 70 кг муки, 7 кг сала, 3 л горілки, з одягу: я взяв машину від шиття, Абрамюк штани, Табачишин штани, Бабинюк маринарку, Міняйлюк Іван жакет, Кулька Михайло хустку, Міняйлюк Мих. юпку і хустку, Петрів черевики. З цього я Кокорінови дав: 10 кг муки, 5 кг сала і 3 л горілки.

Про всі стрічі, які я відбув з Кокоріним і Мойсеевим в протязі від березня 1948 р. до грудня цього ж року про кожну зосібна я не всіли розповісти, але відбув около 30 стріч. 12 стріч відбув я в районі на квартирі Кокоріна, на яких кожний раз доносив про бандерівців і селян, які помагають їм. 11 стріч відбув я в присілку Майданик, на яких уточнював переходові пункти бандерівців. 7 стріч відбув я в с/радї в с. Товмачик, на яких я нічого такого не обговорював з причин деконспіративних. Внаслідок моїх донесень Кокорін і Мойсеев переводили засідки і облави.

В протязі цього часу ми ограбили 34 господарів. Награбили около 76,5 м збіжжя (різного), 8,2 м муки, 73 кг сала, 25 кг масла, 37 кг сира, 7 л меду, 63,5 л горілки, 4,5 кг тютюну. З одягу ми забрали: 32 пари білизни, 16 сорочок, 34 штанів, 16 маринарок, 41 хусток, 15 юпок, 6 жакетів, 15 светрів, 2 шалики, 1 байбарак,

---

⁹⁷ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

2 козушки, 3 рубашки, 1 коць, 1 куртка, 1 куфайка, 11 пар черевик, 1 пара мештїв, 5 пар чобїт, 1 ровер, 1 машина вїд шиття.

Кокорїн взяв: 8 пар бїлизни, 6 сподень, 5 маринарок, 2-є чобїт, однї черевики, 4 светри, 5 хусток. З харчїв взяв: 10 м збїжжя, 2,8 м муки, 47 кг сала, 14 кг масла, 9 кг сира, 27,5 л горїлки, 3 л меду, 2,5 кг тютюну. Крім того, забирав деякі речї, які йому подобались.

Я взяв: 10 пар бїлизни, 2 юпки, 2 хустки, 6 светрїв, 2 жакети, 1 козушок, 1 черевика, 1 чоботи, 1 маринарку, 1 шалик, 2 штанїв і машину вїд шиття.

Мїняйлук Іван взяв: 5 пар бїлизни, 2 юпки, 2 хустки, 4 штанїв, 3 маринарки, 5 сорочок, 2 жакети, рубашку, светер і коць.

Мїняйлук Михайло взяв: 4 пари бїлизни, 2 сорочки, 4 хустки, 2 маринарки, 3 юпки, 5 штанїв.

Кулька Михайло взяв: 4 пари бїлизни, 3 сорочки, 5 хусток, 4 штанїв, 2 юпки і 2 светри.

Абрамюк взяв: 2 пари бїлизни, 2 юпки, 2 штанїв, 4 хустки, 1 байбарак, 1 черевика і 1-нї мешти.

Табачишин взяв: 2 пари бїлизни, 2 сорочки, 2 светри, 5 хусток, 5 штанїв, 3 маринарки і юпку.

М'язга Степан взяв: 2 пари бїлизни, 3 сорочки, 2 юпки, 4 хустки, 1 жакет, 1 штани, 1 маринарку і 1 черевика.

Петрїв взяв: 2 пари бїлизни, 5 штанїв, 2 хустки, 1 рубашку, 1 козушок, 3 пари черевик і 1 чоботи.

Гончар взяв: 3 светри, 4 хустки, 1 штани, 1 маринарку, 2 черевик, 1 сорочку і 1 жакет.

Іванищук взяв: 3 штанїв, 1 маринарку, 1 чоботи, 2 хустки і 1 юпку.

Блищук взяв: 1 пару бїлизни, 4 хустки, 1 куфайку, 2 маринарки, 1 штани, 1 светер, 1 чоботи, 3 пари черевик і ровер.

Бабинюк взяв: куртку, 1 чоботи, 2 маринарки, 1 штани, 3 хустки, 1 рубашку, 1 юпку і 1 жакет.

Всїма харчами дїлились ми по-рївному.

Допитував: "128".

Зїзнав: "Дуб".

Протокол виготовлено в 9 примїрниках.

1 архїв.

8 вислано на адресу "Т-48".

Архїв музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франкївськ), ф. ВБ, арк. 1-19.

Оригїнал. Машинопис.

Тотожний текст: Архїв Центру дослїджень визвольного руху (Львїв).

№ 34
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ АНДРІЯ СЕМЧУКА З
С. СТАНІСЛАВІВКА

23 лютого 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 2.
Семчук Андрій с. Василя
с/о РО МВД "Далекий".

Почато: 22.2.1949 р.
Закінчено: 23.2.1949 р.

ПРОТОКОЛ

Семчук Андрій с. Василя з родини
Мартинюків, урод. 1930 р. в с.
Станіславівка (присілок Кирнички)
р-н Коршів, українець, греко-кат.,
освіта 6 кл. НСШ, не військовий,
судово не караний, член ВЛКСМ.

В 1937 р. я почав ходити до школи в с. Слобідка Лісна. В школі вчився добре. В 1943 р. я вступив до другої гімназійної [кляси] в Коломиї. За два місяці я тяжко захворів і тому опустив школу в Коломиї, а записався до 6-ої кляси в с. Хлібичин Лісний цього ж р-ну.

В 1944 р. до нашого села прийшли большевики і нас вивакували до с. Королівка р-н Коломия. З цього села мій батько став забраний до ЧА, а я остався з матір'ю. Коли фронтова лінія посунулася вперед, я з мамою повернув в с. Слобідку Лісну і замешкали в господині Костюк Марії тому, що наша господарка була цілковито знищена. В тому селі ми працювали коло власного поля і ходили заробляти поміж інші господарі.

В роках 1945-[19]46 ми побудували своє власне помешкання. Мама не пускала більш мене до школи тому, що батько пішов в армію, а не було кому працювати.

В час реєстрації мене мама записала, що я уроджений в 1931 р. Так пройшло аж до 1947 р.

В м. серпні 1947 р. (точної дати не пригадую) пішов я косити до господаря Данищука Степана. Там також в нього косив Зварич Василь. Косили ми в куцах. Перед обідом, Данищук зламав косу і післав Зварича по другу, а ми зробили собі обідову перерву. В цьому ж часі прибув до нас гаєвий Рогович Петро с. Дмитра і по-

чав з нами говорити на різні теми. Говорив також, що йому крадуть сіно, але не знає точно хто, а сподівається, що це Блищук Василь і Блищук Володимир. Висловлювався про них так, що якби їх по-лапав, то посадив би їх так, що вони більше не вийшли б до нікого і ніколи красти. Тоді я промовив, що би ви їм зробили, як я ще в 1946 р. косив і бачив, як Блищуки ходили куцями та вистрілювали і то здається з скоростріла. Такі як Блищуки, цілком певно можуть чоловіка застрілити і все. Рогович Петро на це нічого не відповідав, а ще поговорив з нами і відійшов. По якомусь часі повернув Зварич, ми пообідали і пішли даліше косити.

Слідуючого дня я пішов знова косити в куці, але для себе. В 11-ій годині наша наймичка приносить мені картку і каже, що це приніс якийсь мужчина зі Слобідки Лісної. Я переріхав цю картку і побачив, що мене на 13-ту годину ще сьогодні взиває хтось з [РО] МДБ, але хто, я не знав тому, що не міг прочитати підпису. Я оставив косити і пішов в район Коршів. До району я ішов сам і недалеко будинку [РО] МДБ я побачив Вишиванюка Михайла і Дубинського Юрка з с. Слобідка Лісна. Я спитав їх, чого вони тут чекають. Вони відповіли, що нас покликають. Я разом з ними зачекав і через кільканадцять хвилин д[е]журний покликав Вишиванюка М. За 45 хвилин повернув він і покликали Дубинського. За такий сам протяг часу звільнили Дубинського та д[е]журний покликав мене. Я зайшов до кімнати, в якій було: 6 крісел, 1 стіл і портрети. Цей мужчина, який був в кімнаті, це був лейтенант Мойсеєв.

Мойсеєв почав: сідай проти мене і дивися мені прямо в очі. Я так і зробив. Тоді почав він мене питати мою автобіографію. Як я сказав, що я з 1931 р., тоді він мені відповів, що брешу, бо я є уроджений 1930 року. Я підтвердив це, але все одно виправдувався тим, що в той час, як була реєстрація, мама сказала, що я маю 13 літ, а той записав мене з 1931 р. Від того часу я все говорив, що я роджений в тому році. Пізніше питав мене про маму, про батька, де я йому все точно розповів. На запитання, скільки маємо поля, я відповів, що не цілий од[и]н гектар. Сусідів наших я вичислив таких: Титик Михайло, Зварич Михайло, Брик Іван, Соловяк Тетяна, Кобельська Параска і інші. Зі Слобідки Лісної я сказав, що знаю дуже багато. А чи ти знаєш Блищука Василя і Блищука Володимира? Я відповів, що знаю. Бачив їх в 1946 р. як косив сіно в куцах під лісом у Соловяк Тетяни і бачив, як вони переходили та стріляли з якоїсь зброї, правдоподібно, це був кулемет. Вистрілили вони около 7 разів. Тоді Мойсеєв почав питати мене, коли я стрічався з бандерівцями. Я відповів, що нікого не знаю з них і ніхто до нас

не приходять. На те почав на мене кричати і сказав мені, що Григорчук Марко, Кобилянський Дмитро і Дутчак Василь ходять ще з бандерівцями. От бачиш, твій батько і інші чоловіки пішли в Червону Армію обороняти з честю батьківщину, а згадані не пішли в армію, а пішли до ліса і говорять, що вони боряться за український народ, а вони вдійсности шкодять українському народові. Вбивають селян і бійців Червоної Армії, ограблюють селян, забирають харчі, одяг, взуття і інше. Вони не мають жодного проводу, а тільки малими групами діють на шкоду українському народу і урядови та на користь англо-американським капіталістам і місцевим куркулям. Найважлише, не дають людям свідомішим, котрі хочуть вчитися, не допускають до розвитку радянську освіту і культуру, одним словом не допускають селян до матеріального добробуту та культурно-освітнього розвитку.

Тепер я змушений тебе віддати в суд за те, що ти затаїв собі роки і обманюєш радянську владу, а за те тебе засудять на 10 чи 15 літ в'язниці, або каторжної праці. Тобі замість вчитися, бути великим радянським чоловіком, як бачу в тебе здібності є, а ти підеш у в'язницю. Це зрештою не є ніц такого страшного, а цю справу можемо полагодити тоді, коли ти погодишся на співпрацю. Я відповів, що погоджуюсь. Він продовжував далі. Від сьогодні ти є моїм донощиком і твоїм обов'язком слідити за бандерівцями: де перебувають, котрими дорогами і стежками переходять, до кого заходять, ходити кущами, які є біля вашого присілка, це (Швабське і Хаскілеве), слідити за селянами, а головно, Титиком Михайлом, Зваричем Михайлом, Кобилянським Василем, Гаєвим Олексою і іншими. Кожного ранку маєш піти до ліса за грибами або дровами, і приглядатися, чи нема стежки в глибину ліса, збитої роси, відбиття підощв на болоті і інше. Піти за слідом аж недалеко постою, але підходити обережно і незаметно. Коли б тебе побачили бандерівці, підходи до них і говори, що ходиш за грибами. Оскільки вони тебе не побачать, а ти знаєш їх постій, то сей час приходи до мене і зголови. Вечером підходи до кого-небудь зі згаданих господарів, замаскуйся та уважай, може до кого зайдуть бандерівці. Якщо бандерівці зайдуть до хати, а буде стояти стійка, то старайся так стати проти вікон, щоб ти міг приглянутись, скільки буде бандерівців і хто. Май на увазі, що на ваш присілок заходять дуже часто бандерівці, найбільше заходять: Григорчук Марко і Кобилянський Дмитро, їхні псевда "Чура" і "Граніт". Ти з ними будеш мати найбільше до діла. Отже твоїм обов'язком їх вислідити. За ними сліди в цей спосіб, коли ти їх запримітиш, іди цілий час вслід за

ними та уважай, до котрих господарів будуть заходити і що говорити, та за ними іди вслід аж до ліса. Бо може, тобі вдатись вислідити їх криївку чи постій. Тоді ти прийдеш до мене, посідаємо на машину, тебе переодягнемо і поїдеш з нами та покажеш це місце. Ми окружимо їх, полапаємо живими, або постріляємо, і ти за те одержиш від 5 до 10 тисяч карбованців. Тоді ти будеш мати можливість піти до школи і вчитися, а мама буде мати за що жити враз з тобою і то без тяжкої праці. З молодіжжю заходи також в розмови і оповідай їм, що в тебе вечером були повстанці. Може з них хтось виповістся, що у них також були. Пам'ятай, що в такій праці мусиш бути дуже обережний, щоб про тебе не довідалися бандерівці, бо сам знаєш, що за це вони можуть знищити тебе і твою родину. На те я відповів, що мені все зрозуміло.

Тепер подав мені три способи контакту. Перший спосіб, це ця сама кімната і моє особисте помешкання, яке я зараз тобі покажу. Другий спосіб, це в присілку Кирничках під час облав і засідок. Третій спосіб буде в с/раді с. Станіславівка.

Зв'язок між нами буде виглядати ось так: коли підслідиш бандерівців і узнаєш точно їх постій, то прибудь до мене без різниці чи вдень, чи вночі, але йди так, щоб тебе ніхто не бачив. Якщо я буду робити у вашому селі засідки, а ти будеш знати, де й коли, то тоді прийдеш до мене, але як будеш підходити, то маєш гумкотіти чи співати, і коли тебе здержиться, то маєш сказати своє псевдо. Отже псевдо твоє це є "Далекий". Коли я буду в с. Станіславівка, а ти будеш мати якийсь донос, то приходи до с/ради.

Заввага: Легенда про звільнення буде подана на кінці протоколу.

Про цю справу нікому невільно говорити, а тепер тобі потрібно справити дату уродження. Ми оба пішли до паспортного стола і там мені справили дату уродження. Вертаючи, Мойсеєв показав мені свою квартиру, на яку я був зобов'язаний йому доносити.

Про всі стрічі, які я відбудув з Мойсеєвим від серпня 1947 року до березня 1948 р., про кожну зосібна я не всилі розповісти, але відбудув около 18 стріч. Чотири стрічі відбудув я в районі, квартира Мойсеєва, на яких зголошував про бандерівців. Внаслідок цих донесень Мойсеєв переводив засідки і я показував точні пункти переходів. Також він переводив облави в лісі Березина. Дев'ять стріч відбудув я в нашому присілку під час засідок і облав, де також показував переходи та помешкання господарів, біля котрих я бачив, що заходили бандерівці. Дві стрічі відбудув в с/раді с. Ста-

ніславівка, на котрих я також зголошував про бандерівців і селян, до котрих заходили бандерівці.

В березні 1948 року мене покликали в Донбас. Того самого вечора я взяв це повідомлення і відійшов до Мойсеєва, де я сказав йому, що одержав покликання в Донбас. Мойсеєв запевнив мене, що я в Донбас не відйду, але щоб краще висліджував бандерівців. Оскільки нічого не вислідиш, то я не буду мати можливості тебе обороняти. Сказав мені, щоб я прийшов до нього за чотири дні і він мені скаже, яка є справа з Донбасом.

За чотири дні я прибув до Мойсеєва і довідався, що в Донбас не поїду. Тут мені Мойсеєв багато говорив про колективні господарства і про одноосібні господарства, наказав мені добре вчитись і чи я б не вступив в комсомол. Тут пояснив мені, що це за організація. Я на це погодився. Тоді він взяв мене зі собою, написав мені заяву про вступ до комсомолу, яку я підписав і запровадив мене до начальника ББ Баранова. Мойсеєв кудась відійшов. Протягом цього часу Баранов випитувався мене, що є нового в моєму селі. Випитував про бандерівців та казав, що я зле висліджую. Наказував мене, щоб я добре за ними слідив і рівночасно слідив за населенням, котрі допомагають бандерівцям, тримають з ними зв'язок і інше. В цьому часі прийшов Мойсеєв і приніс мені комсомольський білет. Говорив мені, що про цей білет невільно нікому говорити, щоб не знали бандерівці. На тому ми закінчили.

Від березня 1948 р. до лютого 1949 р. я з Мойсеєвим і Барановим відбув около 30 стріч. Сім стріч відбув я в районі, квартира Мойсеєва, на якій я зголошував про бандерівців, що тільки розвідав. Решта стріч відбував з Мойсеєвим і Барановим в присілку Кирничках під час облав і засідок. На тих стрічах я показував точні пункти, якими переходять бандерівці та помешкання господарів, до котрих заходять. Внаслідок моїх донесень Мойсеєв і Баранов переводили засідки по вказаних мною пунктах.

Слідчий: Скажіть Семчук, що вам злого зробили українські повстанці і чому ви за ними слідили? Мені укр. повстанці нічого злого не зробили, а слідив я тому, що мене змусили в зв'язку з тим, що я затаїв собі роки, а заохотили ще тим, що я не поїхав в Донбас. Скажіть Семчук, хто з вашого присілка є ще донощиком і хто ще є комсомольцем? Я особисто про нікого не знаю.

Легенди: Коли випускали мене з допиту, то Мойсеєв сказав, оскільки буде хтось питатись, чого тебе покликали в район, то ти маєш говорити, що покликали тебе в зв'язку з неправильною

датою уродження. Скажеш, що троха кричали на мене, справили документ і відпустили додому.

Допитував: "128".

Зізнав: "Далекий".

Заввага: В протоколі не розроблені стрічі. Брак інструктажу, які подавані в час стріч.

"126".

Протокол виготовлено в 9 примірниках.

1 примірник – архів.

8 примірників вислано на адресу "Т-48".

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-4.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 35
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ЮРКА ПРОКОПЧУКА З
С. ТОВМАЧИК

5 травня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 7/18-49⁹⁸
Прокопчук Юрко с. Михайла
с/о РО МГБ “Тодорів”.

Почато: 5.5.1949 р.
Закінчено: 5.5.1949 р.

ПРОТОКОЛ

ПРОКОПЧУК Юрко с. Михайла і
Анни з родини Федораків, урод.
1914 р. в с. Товмачик р-н Коршів і
там замешканий, українець, 6 кл.
НСШ, рільник (столяр), жонатий, не
військовий, судово не караний.

З малих літ жив я коло батьків. По укінченню 4-ох років мойого життя я остався без матері. Пізніше батько оженився вдруге. Додому прийшла друга мама, яка мною не опікувалася. По укінченню 6 літ я вступив до школи, де покінчив 6 клас. В школі зі всіх предметів вчився на посередньо, а з ручних робіт на відмінно. По укінченню школи вчився я коло свого батька столярства. Тому, що моя друга мама все лаяла, я залишив батька та найнявся на службу в Тодорового Івана в нашому селі.

По трьох роках служби я оженився та перейшов працювати на власну господарку. Працював я так до 1941 р.

В 1941 р. у нас був голод і я пішов за хлібом. Мене німці заляпали і забрали до Німеччини, до Вестфалю. Там працював я од[и]н рік в копальні вугілля, а пізніше працював столярем не під землею, а в бараках.

В травні 1945 р. нас окупували американці і ми перебули без жодної роботи до вересня 1945 р.

Пізніше всіх українців зібрали осібно і заявили, що хто має бажання, то може залишитися в американській зоні окупації, а хто не хоче, то той може вертати в большевицьку зону окупації. Між нами було багато мужчин, які думали остатися під американцями, але були також і руські, які ширили пропаганду, що між

---

⁹⁸ Дописано ручно.

США і СРСР є зав'язаний союз і хто залишиться, то пізніше американці видадуть його більшовикам. Більшовики всіх тих вивезуть прямо на Сибір. Ті, які запишуться, що вертаються добровільно до Радянського Союзу, то будуть відпущені додому.

Внаслідок тих брехливих підшептів, ми всі рішилися вернутися у більшовицьку зону окупації. До границі американці довели нас поїздом, а на більшовицькій стороні нас відправлено поїздом до Франкфурта.

У Франкфурті ми перейшли особовий отдел, на якому допитували, хто з якої причини виїхав до Німеччини. Я зізнав, що став залапаний німцями і під терором вивезений до Німеччини на роботу. Після того нас направили кожного у свою область і в цей спосіб я прибув додому.

Другого дня про своє прибуття зголосив я голові с/ради Белдикові. Того самого дня в господаря Тодорового Івана с. Нестора мене стрінули два озброєні мужчини і у військовому уніформі, як опісля я довідався, це був начальник [рай.] міліції мол. лейтенант Правосудов і начальник ББ лейт. Баранов. Правосудов почав питати господаря, хто я такий. Господар відповів, що я є місцевий, який щойно тільки повернувся з Німеччини.

Правосудов сказав мені показати документи і по прочитанню заявив мені, щоб я завтра ставився в органи міліції Коршовецького р-ну, бо там потрібно мені зареєструватися. Запитав мене, чи все мені ясно і зрозуміло. Я відповів, що так.

Слідуючого дня зайшов я до канцелярії Правосудова, в якій був Правосудов і Баранов. На запитання Правосудова, що скажеш? Я відповів, що прийшов зареєструватися, бо приїхав з Німеччини. Правосудов забрав від мене мій документ і спитав, що думаю даліше робити. Я відповів, що думаю стати до праці в Коломиї, або деінде, бо моє помешкання згоріло під час фронту і нічого не осталося з харчевих продуктів. Тоді Правосудов сказав, що мені потрібно стати на працю в нас і для нас працювати. При тому висловився поганими словами і сказав, що я "делав п'ять год пулі на нас з німцями" і тепер ти повинен себе оправдати перед радянською владою, а якщо не погодишся, то ми тобі не видамо документи. Ти ж знаєш, скільки у нас за цей час витворилося "бандитів", тих, які не хотіли піти в Червону Армію та повинуватися радянській власті, а пішли в ліс і тепер ходять та грабують, і вбивають цивільне населення і бійців Червоної Армії. Тому їх потрібно якнайскорше зліквідувати, бо вони не дають жити і розвиватися мирному народові взагалі. От бачиш, ти також виробляв німцям набої, щоб стріляли бійців Червоної Армії, а

тепер коли хочеш себе виправдати і щоб тобі подарувала і далі довіряла радянська власть потрібно тобі погодитися з нами на співпрацю, тобто про все в селі довідуватися і що узнаєш, то про все маєш розказати нам. Оскільки не хочеш оправдати свою вину, то ми тебе за те, що виробляв німцям набої засудимо і вивеземо на каторжну працю.

Ну як, надумався? Погоджуєшся з нами співпрацювати? Я відповів, що погоджуюся. Тоді Правосудов написав заяву про співпрацю, видав мені документ, а заяву передав Баранови, бо сам відійшов, але куда, то не знаю.

Баранов взяв заяву і сказав мені підписатися. По підписанню прочитав мені заяву і сказав. Вашим обов'язком є довідуватися в селі про бандерівців: коли приходять до села, до кого заходять, хто подає їм розвідку, збирає для них харчі, хто дає їм їсти, куда відходять і чи десь в селі не криються. Отже вам потрібно вечером піти в село і добре все проглядати, і людей розпитувати про бандерівців, і що селяни говорять про радянську владу. Це все маєш доносити нам. Чи тобі все ясно і зрозуміло. Я відповів, що так.

Все впорядку, отож слухай далі, коли повернешся у село і про те, яке я тобі сказав довідаєшся, то все те потрібно тобі написати на куснику паперу, але пиши так, щоб ніхто не бачив, а коли все спишеш, тоді підпишешся "Тодорів". Це власне буде твоїм псевдом. Але про це, що ти погодився на співпрацю і що ти дістав інше ім'я не вільно нікому признатися, навіть і жінці, бо вона може коли-небудь з тобою посваритися і розкаже про це сусідам, а сусіди бандерівцям і тоді бандерівці тебе знищать. Коли вже розвідаєш і будеш мати списано на папері, в той час прийдеш до нас в район до цієї канцелярії, а тут буду я або Правосудов і тоді нам передаш ту записку, і про все поговорим. Якщо нас не буде, то скажеш, що тобі потрібно нас, а тоді нас покличуть. Ще раз запитав мене, чи мені ясно, я відповів, що ясно і як тільки розвідаю, то про все вам скажу. На цьому ми закінчили і я відійшов додому.

В районі Коршів інженером будівництва працював Прокопчук (мій первий брат) і я попросив його, щоб він знайшов для мене працю в районі, бо вдома немає коло чого працювати. Брат вислав мене до Станіслава на курс будівництва, але курсу не було і я повернувся. Тоді пішов на працю в райспоживспілку Коршівського р-ну і став завідуючим столовки. На цій функції працював я до грудня 1946 р. Довше я не працював тому, що в м. листопаді 1946 р. наглою смертю померла моя жінка. По якомусь часі я оженився вдруге та почав будувати помешкання.

Через цілий час мого перебування в районі я дуже часто стрічався з Барановим і познайомився із слідчим [РО] МВД Кокоріном, але на тему агентурної праці нічого не говорив, бо жив я постійно в райцентрі і до села не ходив та про повстанців не міг я нічого зголосити.

В м. листопаді 1947 р. зайшов до мене Кокорін і спитав мене, коли і в кого бачив я бандерівців, і напевно вони в тебе були також, але ти нам нічого не говориш. От бачиш, ти через цілий час нічого не бачив і нічого не розвідав. Я відповів, що не розвідав тому, бо селяни зі мною про ніщо не хочуть говорити. Отже слухай, ти тепер живеш вдома і маєш можливість розвідувати про бандерівців, а я час-до-часу буду приходити до тебе і ти про все мені розкажеш. Якщо ти довідаєшся, що бандерівці квартирують у селі, а мене не буде, то в той час прийди до мене в район. Все роби дуже обережно, щоб тебе ніхто не підозрівав. На цьому ми закінчили.

Після цього я з Кокоріном стрічався кілька разів вночі в моєму власному помешканні. Питав він мене про бандерівців, але я нічого не сказав, бо нічого не знав.

В одній із стріч Кокорін запитав мене, що я чув про свого сусіду Кульку Василя с. Григора. Я сказав, що нічого. Тоді він мені сказав, що Кулька є в бандерівцях і його псевдо “Довбуш”, отже постарайся розвідати, чи він заходить до свого батька, або до кого-небудь в селі. На слідуючій стрічі Кокорін сказав мені, щоб я зайшов до Кульки Григора і розвідав, чи його син приходиться коли додому, бо я мав би бажання з ним стрінутися і дещо поговорити. Я зайшов до Кульки Григора і почав з ним говорити на різні теми, лаяти на большевиків, а ти роби й роби та ходи голодний, а в кінці запитав, де його син Василь. Кулька Григор відповів мені, що син пропав безвісти під час фронтової лінії, мабуть застрілили мадяри. Про все це я розповів Кокорінові, але від себе додав, що це є неправдою, бо Кулька Василь є в бандерівцях, про що я довідався від своєї жінки. Внаслідок того Кокорін довгий час переводив засідки біля помешкання Кульки Григора, чекаючи на його сина. Також Кокорін випитував мене про Прокопчука Василя. Я також сказав, що він також пішов у бандерівці, але точніше нічого не знаю.

Про всі стрічі, які я відбув з Кокоріном не всілі розповісти, але нічого такого не сказав, бо вдійності сам не знав.

Заввага: Згаданий тип нестійкого характеру, крайно скомпромітований в очах мас і до большевицьких заряджень ставився активно. Він не мав можливості нічого конкретного довідатися про повстанців, бо повстанці до нього не заходили, а

населення з ним нічого не говорило. Він міг подати характеристику мас, що під час слідства не розроблено.

Допитував: "Бистрий".

Зізнав: "Тодорів".

Протокол виготовлено в 9 примірниках.

1 примірник – архів.

8 примірників вислано на адресу "Т-48".

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-3.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 36
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ВАСИЛЯ ФЕДАСЮКА З
С. РАКІВЧИК

26 червня 1949 р.

P-31.

Справа ч. 12/22-49
Федасюк Василь
[с/о РО] МГБ кл. "Дуб".

Почато: 23.6.1949 р.
Закінчено: 26.6.1949 р.

ПРОТОКОЛ

ФЕДАСЮК Василь с. Івана, нар.
1923 р. в с. Раківчик Коршовецького
р-ну, Станіславської обл., українець,
2 кл. нар. школи, вільний, рільник.

Я народився 1923 р. в с. Раківчик Коршовецького р-ну, Станіславської області. По укінченню 7 літ, я почав ходити до школи в родинному селі. Закінчивши 2 класи, батько мене більше до школи не посилав, бо казав, що треба помагати йому робити на господарці. При батьках я працював до 1943 р. В 1943 р. мене залапали німці та за кару, через те, що я не пішов до Бавдінсту, мене дали між полонених червоноармійців, де я мусів разом з ними працювати. Я перебув разом з ними від м. червня до м. серпня 1943 р. За старанням мого вуйка, який був фольксдойчером, мене німці звільнили з лагера полонених. Я перейшов працювати до свого вуйка, де перебув аж до втечі німців.

Під час німецької окупації я був симпатиком організації ОУН. Ходив кілька разів на сходи та виконував завдання, які мені доручував станичний мого села. Дня 27 квітня 1944 р. в могому селі заквартирували большевицькі партизани та грабили сильно людей. Я, Бабійчук Павло, Семенюк Василь, Семенюк Павло, Федасюк Микола змовилися, що коли партизани прийдуть грабити, зробити на них наскок та знищити. Цього самого дня в 12-ій годині 4-ох партизанів зайшло на присілок Чертаж⁹⁹, до господаря Паладнюк Івана та почали його грабити. Нас група 6 чоловік, яких я вичислив, озброєні в 1 кулемет, 2 автомати МП та три кріси, наскочили на партизанів та трьох убили на місці, а од[и]н ранений втік, як ми потім довідалися, до Коломиї. Тру-

⁹⁹ Присілка з такою назвою не виявлено.

пів ми зараз таки закопали і добре замаскували. Через те, що раненому вдалося втечи до Коломиї, цього самого вечора до села приїхала більша кількість большевицького війська. Окружили довкола село, а решта почали шукати селом за трупами. Не знайшовши трупів, рано від'їхали до Коломиї. Ми на той час втекли до ліса, а рано повернули до села.

Дня 28.4.[19]44 р. в полудне приїхало до села около 300 большевицьких партизан та почали шукати за нами. В лісі залапали Бабійчук Павла¹⁰⁰, прив'язали його коневі до хвоста і так приволікли в село до штабу. В штабі на допиті він признався до ліквідації згаданих партизан та рівно ж всипав всіх учасників. Цього самого дня большевики зависили Бабійчук Павла серед села. Після цього почали дальше шукати за решту учасниками і за жінкою Бабійчук Павла. Жінка Бабійчук Павла, щоб пімстити смерть свого чоловіка, взяла дві гранати та вийшла на дорогу, якою їхала легка машина з большевиками. Зірвала гранату та кинула під машину. Граната ушкодила машину та поранила шофера. В той час од[и]н большевик пустив чергу з автомата і убив згадану жінку. Я втік в с. Шепарівці і там крився. Большевики по чотирьох днях з села від'їхали до Коломиї, а я повернувся додому.

Дня 7.5.1944 р. перед вечером заїхали в село большевики, обложили довкола село та почали ловити людей до армії. Між ними залапали й мене. Всіх нас було залапаних 120 чоловік. Постригли та відправили в с. Кам'янка Велика. Тут зібрали около 1.500 чоловік, позабирали від нас документи та на піхоту відправили в м. Заліщики. Із Заліщик ми від'їхали потягом до м. Волчки Великі¹⁰¹. Там нас переодягнуто у військовий уніформ та розділено по ротах. Мене приділили до 7-ої роти 95 полку піхоти, який очолював майор Хлібніков. Після одного місяця вишколу мене арештували органи МГБ¹⁰² та запровадили до намету, в якому містилося МГБ, у віддалі одного кілометра від того місця, де я вишколювався. У наметі я застав підполковника, майора і ст. лейтенанта.

Опис підполковника: вік около 50 літ, високий, грубий, плечі широкі, волосся біле стрижене, голова з лисиною, чоло широке виступає допереду, губи товсті виступаючі, зуби середні густі, у верхній щоці з правого боку немає двох зубів, а на нижній одного, борода широка з ямкою і підбородком. Говорить ломаною українською мовою.

---

¹⁰⁰ У тексті: Михайла.

¹⁰¹ Міста з такою назвою не виявлено.

¹⁰² Так у тексті. Повинно бути: НКВД.

Опис майора: вік около 45 літ, високий, середньо-грубий, плечі широкі підняті догори, волосся чорне з сивиною, зачіска догори, чоло широке низьке, очі чорні, обличчя товсте біле, ніс грубий малий, уста середні, спідня губа відвисає, зуби великі густі, борода широка з ямкою, шия коротка груба, з правої сторони чола має близну, з правої сторони лица має перець, на правій руці має печатку. Говорить грубим голосом по-руськи.

Опис ст. лейтенанта: вік около 35 літ, високий, тонкий, плечі вузькі рівні, волосся русяве, зачіска на лівий бік, чоло низьке вузьке, очі чорні, ніс довгий, нагнений в долину, обличчя смагляве худе, рот широкий, губи середні, зуби малі густі, на верхній щоці з правого боку має два срібні зуби, борода тонка довга, піднята догори, шия довга тонка, при говоренню часто уживає руської лайки. Говорить по-руськи.

Коли я ввійшов до намету, сказали мені сідати на крісло коло стола, подали папіроси та сказали, що можу закурити. При цім ст. лейтенант запитав мене, чи мені сподобалося в армії. Я відповів, що сподобалося. Дальше він спитав мене, при чім я служу, як називаюся та щоб я розказав свою автобіографію, відколи за-тямив. Я відповів йому, що служу в 7-ій піхотній роті. Називаюся Федасюк Василь. Та розказав йому свою автобіографію до того часу, коли мене забрали в армію. Тоді він сказав до мене: “Брось солдат, ти нам вреш, ти розкажи нам про Христові свята, як святкував та що в твоєму селі під час свят відбулося”. Я сказав, що святкував добре, а в селі під час свят нічого не було. Він тоді вдарив мене пістолем по голові та сказав, а хто убив трьох солдатів. Я відповів йому на те, що в селі не було жодних солдатів і я про ніщо не знаю. Він витягнув з полевой сумки список та почав мені читати точно все так, як було під час Великодних свят. Коли я почув, що про мене все знають, я сказав, що були убиті і я був учасником, але мене до цього притягнув Бабійчук Павло, який мені сказав, що це бандити, які грабують людей. Якщо я признався до цієї роботи, тоді він мене спитав: відколи я належав до організації ОУН. Хто мене втягнув до організації, кого я знаю, що належить до організації ОУН. Я відповів, до організації належав від м. грудня 1942 р. А втягнув мене до організації Бабійчук Павло. До організації ОУН належали слідуєчі особи: Семенюк Василь с. Олекси, Семенюк Микола с. Михайла, Федасюк Василь с. Дмитра, Данищук Дмитро с. Миколи, Данищук Петро с. Івана, Данищук Микола с. Дмитра, Семенюк Василь с. Михайла. Дальше він спитав мене, хто був за німців при Укр. Поліції, хто був при інших поліціях. Хто пішов до СС-Дивізії, скільки я ще убив партизанів, які були в німецькім за-піллю, окрім тих трьох. Я відповів, що при Укр. Поліції були слі-

дуючі особи: Березовський Микола с. Василя, Вишиванюк Василь с. Миколи, Григорців Василь с. Олекси. При інших поліціях та до СС-Дивізії з с. Раківчик ніхто не пішов. Партизанів більше я не убивав, окрім тих трьох. Дальше він спитав мене, чому я був в німецькій лагері і що робив між руськими полоненими. Я відповів, мене німці віддали до лагеру за те, що я не пішов до Бавдінсту. Він на те сказав мені: "Ти вреш, тебе німці вислали на те, щоб ти слухав, що говорять руські полонені". Я оправдувався перед ним, що німці дали мене до лагеру за кару. На цім допит був закінчений, який тривав около 2-ві години. Ст. лейтенант списав з мене протокол, на яким сказав мені підписатися. На протоколі я підписався 2 рази. Після допиту мене відправлено до моєї роти. Третього дня мене забрали на те саме місце, де допитували. За те, що я належав до організації ОУН та зробив злочин проти Рад. Союзу, мене засудив воєнний трибунал на 15 літ тяжких робіт. Після засуду того самого дня мене відвезли машиною на ста[н]цію, а звітдам потягом виїхав 180 км за Ленінград. Мене там запровадили до ліса, де було вже около 1.900 людей, які були засуджені на тяжкі роботи.

По двох тижнях моєї роботи в лісі, де я копав торф і канали, мене покликали до штабу. Коли я прийшов до штабу, мене покликав майор до осібної кімнати та сказав сідати.

Опис майора: вік около 38 літ, низький, грубий, плечі широкі, підняті догори, волосся ясно-русяве, зачіска догори, чоло низьке широкое, очі сиві, обличчя веснянковате, ніс короткий грубий, рот малий, губи товсті, верхня виступає, зуби малі рідкі, борода широка, піднята догори, шия коротка груба, з виступаючим яблчком. Якщо з ким розмовляє, то бавиться пістолем, говорить по-руськи.

Коли я сів, майор почав мені говорити, товариш Федасюк, ви є засуджені на 15 літ тяжких робіт. Я можу вашу працю вам улегшити тоді, коли ви погодитися робити ту роботу, яку я вам скажу. Якщо добре вив'яжетеся в тій роботі, то тим самим оправдаєте свій злочин, що ви зробили проти Рад. Союзу та будете відпущені додому. Я на це дуже радо погодився та сказав, що буду виконувати всі наложені ним обов'язки. Він тоді мені сказав написати заяву про співпрацю, але що я не вмів писати, він написав її самий. Якого змісту була заява точно не пригадую. На заяві сказав мені підписатися, на якій я зробив три хрестики. По підписанню заяви він дав мені слідуючі завдання:

1. Слідити за всіма тими, які підривають роботу та не виконують наложених норм та обов'язків.

2. Котрі змовляються втікати з роботи.

3. Котрі говорять проти начальства та Рад. Союзу.

4. Котрі мають між собою організацію. Старатися розвідати про неї точно, що це за організація та для чого вона створена і хто її очолює.

5. Слідити за всіма проявами, які є антирадянські.

Про все замічене мною я мав повідомляти в штаб секретареві майора. По цім я відійшов дальше до своєї роботи. Другого дня мене призначили до легшої роботи складати торф. По короткому часі мене від роботи звільнено і призначено наставником над робітниками. При цій роботі я був від м. червня до кінця м. жовтня.

В м. серпні 1944 р. я доніс, що трьох молдаванів не хотять робити, а ходять поміж робітників та підмовляють, щоби страйкували та нічого не їли, бо краще вмерти голодовою смертю, як від тяжкої роботи. Цих молдаванів забрано і що з ними сталося мені невідомо. Цього самого місяця я довідався від Іванишин Михайла та Хріник Стефана, що вони за німців належали до організації ОУН та на МГБ до цього не призналися. Вони обидва були з с. Кам'янка Велика Коломийського р-ну¹⁰³. Про це я згосив майорові. Після мого доносу їх арештовано та по одному тижневі їх знова завернули до роботи. Я ще доніс майорові, що 5 молдаванів змовлялися втікати додому. Їх арештовано і що з ними сталося мені невідомо.

В м. вересні я доніс, що Макарчук Дмитро і ще од[и]н чоловік, якого ім'я і прізвище мені невідоме, з Кам'янка Велика Коломийського р-ну, намовляли робітників, щоби не виконували норми. Їх арештовано. Доніс про Рожевського Олексу, який виговорився, що був при німецькій поліції та змовлявся з Сандуляк Іваном та ще двома, яких ім'я та прізвища не пригадую, втікати додому. В половині м. жовтня я захворів на запалення легенів і до роботи вже не ходив. По двох днях мене взяли до шпиталю в м. Калінін. В шпиталю я перебув до м. березня 1945 р. При кінці 4-го місяця мого побуту в шпиталі, прийшла санітарка та забрала мене до канцелярії. В канцелярії я застав мужчину, який був загорнений в білий плащ, він сказав мені сідати, та спитав, як моє здоров'я. Я на те відповів, що трохи краще. Тоді він сказав мені, слухайте Федасюк, чи ви знаєте, хто я такий і чому сюди прийшов. Я відповів, що не знаю. Він зняв білий плащ і я побачив на ньому жовті пагони з синьою обвідкою. На пагонах було по чотири зірочки. При цім сказав мені, що він є капітан з МГБ та хоче зі мною поговорити в тій самій справі, про яку говорив мені майор, як я був ще на роботі. Він спитав мене, чи я пригадую про що я говорив з майором. Я сказав,

---

¹⁰³ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

що пригадую. Коли так, каже він, то будеш працювати зі мною. При цім дав мені слідуочі завдання:

1. Слідити за всіма людьми, які приїзять із фронту ранені і контужені. Ходити поміж них та слухати, що вони говорять проти Рад. Союзу, як хто ранений, як воював на фронті, де ранений та від чого ранений.

2. Розговорюватися із западниками та від них довідуватися, де хто був під час німецької окупації, чи хто не має зі своєї родини когось в “бандерах”, хто з них належав до організації ОУН або з їх родини.

3. Дивитися хто приходить з фронту легко ранений і в шпиталі відновлює собі рану, щоб не піти на фронт. Та слідити за всіма проявами антидержавної діяльності.

Я доніс капітанові, що Заденировський Василь Іванович прийшов з фронту ранений в руку та через цілий час на ніч руку розбандажовував і виставляв через вікно на мороз. Що Микола Федорович був ранений у живіт та через цілий час роздряпував рану. Що Хабарук Василь с. Дмитра із с. Товсте того ж р-ну, лежав нібито хворий на гарячку, а вдійсності був здоровий. Санітарів обманював тим, що під час міряння гарячки підмінював термометр, який мав запасний з підвищеною температурою. Після мойого доносу вище згаданих почали переслідувати.

При кінці м. березня я вже чувся здоровий. В той час прийшов до шпиталю капітан, з яким я контактувався та покликав мене до канцелярії. Сказав мені, коли я буду цілком здоровий, то він мене направить до коменданта города, а цей останній направить мене на пересильний пункт. Третього дня мені видали документи і рівно ж того самого дня прийшов капітан та забрав мене зі шпиталю та передав комендантові города, який був в ранзі майора.

Опис згаданого капітана: вік около 30 літ, високий, тонкий, плечі середні рівні, чоло високе, очі чорні, волосся чорне стрижене на щітку, обличчя чорне, ніс довгий тонкий, на кінці загострений і піднятий догори, рот широкий, верхня губа товста і виступаюча, зуби густі і дрібні, у верхній щоці спереду 2 великі зуби, шия тонка довга, за лівим вухом має близну. На правій руці не має четвертого пальця. Говорить по-руськи.

Від коменданта города я одержав розписку, з якою я мав від'їхати на пересильний пункт. Приїхавши на пересильний пункт, я того дня зголосився, де мені сказали зачекати в бараку, а коли їм буде мене потрібно, то повідомлять. Третього дня повідомили нас 22-ох чоловік, щоби ми зібралися і нас забрав мужчина в цивільному одязі та запровадив на ста[н]цію. Там ми сіли до потягу і від'їхали, куди нам про це не було відомо. По дорозі

ми питали згаданого мужчини, який був цілий час з нами, куда ми їдемо. Він відповів, що до підсобного господарства доїти корови. По чотирьох днях ми доїхали до Москви на ста[н]цію, там ми пересіли до трамваю і заїхали до міста Пушкіна. Там нас запроваджено до якоїсь школи та сказали відпочивати. Там ми відпочивали 10 днів і до роботи нас ніхто не заставляв. Нам давали стахановські талони і ми ходили до столової на прохарчування. Через цілий час нам все говорили, що ми відїдемо до підсобного господарства доїти корови.

Дня 15.5.1945 р. нас усіх зареєстрували та сказали, що ми будемо ходити до школи. Школа поміщувалася таки в цьому будинку, де ми перебували. Всіх учасників було около 120 чоловік. З них я знав слідуєчих: Дячук Василь з с. Кам'янка Велика Коломийського р-ну, Чоланюк Василь з с. Кам'янка Вел. Кол. р-ну, Лучка Василь з с. Трійця Заболотівського р-ну. Решта учасників були мені невідомі, хто вони і з яких місцевостей.

Прийшовши до цієї школи, першого дня нам директор заявив, що ми всі повинні вписатися в комсомол, окрім тих, які є вже вписані. Хто не впишеться до комсомолу, того відставлять назад там, де він був. А ті, що впишуться, будуть звільнені додому. На це ніхто не протестував, а всі як од[и]н вписалися в комсомол. Коли вже всі вписалися, тоді директор сказав нам, що ми перейдемо 10-денний курс та будуть нас вчити, як боротися з ворогами Рад. Союзу. Заняття відбувалося від год. 8 до 10 рано і від 7 до 10 вечером. Викладали слідуєчі матеріали: історію СССР, історію ВКП(б), життєпис Леніна-Сталіна та їх участь в революції в 1917-[19]18 рр. Висвітлювали героїзм Червоної Армії та поодиноких людей під час Вітчизняної війни. По укінченню 10-денного курсу, нам видано комсомольські білети і направили нас до воєнкомату, де нам видано воєнні білети з червоним пасом почерез картку. Це означало, що хто такий білет має, той є бронерований від військової служби – нездібний повнити службу. З воєнкомату мене направили на МГБ до начальника, який мені видав документ від себе до начальника МГБ Коршовецького р-ну, в якого я мав зголоситися. Що в тім документі було написано, я не знаю, бо я неграмотний. При видачі документів, начальник МГБ сказав мені, що вас направляється у ваш район і вашим обов'язком зголоситися до нач. [РО] МГБ з цим посвідченням, який вам дасть роботу. При видачі комсомольського білета дали мені 300 крб. на дорогу. Коли я дістав документи, від'їхав додому.

Опис нач. МГБ з Москви: в ранзі майора, вік около 45 літ, високий, грубий, плечі широкі рівні, волосся русяве, зачіска догори, чоло високе, очі чорні, обличчя смагляве, ніс короткий гру-

бий, рот широкий, губи товсті, зуби на спідній щоці малі густі, з лівої сторони од[и]н золотий зуб, на верхній щоці більші густі, шия коротка груба, борода широка з ямкою, на лиці з правої сторони має перець. Говорить тонким голосом по-руськи.

Заввага: Об'єкт зізнає добровільно, але що слабо розвинений, то багато позабував і не може всего зараз пригадати.

З Москви до Коломиї я їхав 21 день тому, що не було доброго получения. Дня 21.6.[19]45 р. я приїхав додому та по двох тижнях зголосився на МГБ в р-н Коршів. Зголосившись на МГБ дня 5.7.[19]45 р. в нач. Клименка, я передав йому всі документи, які одержав в Москві.

Опис нач. [ПО] МГБ Клименка: в ранзі капітана, вік около 35 літ, високий, тонкий, плечі вузькі рівні, волосся чорне, зачіска догори, чоло високе, очі чорні, обличчя чорне, ніс тонкий довгий, нагнений удолину, рот великий, губи великі виступаючі, зуби малі густі, на верхній щоці з правого боку має два золоті зуби, на нижній од[и]н, шия тонка довга, борода тонка довга. На грудях має виколено щось у формі меча. Говорить по-руськи.

Прочитавши документи, які я йому дав, сказав: “Ну Федасюк ви знаєте, чому ви сюда направлені”. Я сказав, дещо знаю, а дальше ви мені скажете. Тоді він мені сказав, добре Федасюк, ти будеш тепер з нами працювати та допомагати нищити бандерівців. При цім дав мені слідуєчі завдання:

1. Слухати, що говорять люди проти Рад. Союзу, хто і з ким.
2. До кого приходять бандерівці, звідки, якими дорогами ходять, яке озброєння та яка кількість.
3. Хто варить їсти, пере білля, дає хліб та допомагає грішми.
4. Слідити за постоями в лісі, за бункрами, в яких хатах перебувають, до котрих дівчат ходять.
5. Агітувати людей, щоби писалися до колгоспу та слухати, хто виступає проти колгоспу.
6. Відремонтувати в своєму селі клуб, заохочувати молодь, щоб писалася до комсомолу, організувати аматорський гурток, давати вистави.
7. Організувати в своєму селі істребительний батальйон.

Зв'язок назначив мені в своїй канцелярії. Я мав приходити щодругий день в понеділок, середу і суботу. Людям я мав говорити, що мене відпустили додому через те, що я хворий, мушу ходити в район до лікаря лікуватися. Ще я мав з ним стрічатися в селі під час облав та різних перевірок. При кінці сказав він мені, ти знаєш свій злочин, та коли будеш добре працювати, то вповні оправдаєш себе перед Рад. Союзом та ще одержиш 5.000 крб., коли донесеш про бандерівців, а ми їх зліквідуємо. По цім я ви-

йшов з МГБ та вступив на военкомат, де обміняв воєнний білет і звіттам відійшов додому. Вдома я почав слідити за “бандитами” та слухати поміж люди, хто що говорить проти Рад. Союзу, але мені не вдалося нічого вислідити. В тому часі я признався батькові, як мене звільнили з тюрми та яке одержав завдання. Батько сказав мені на те, що коли я буду робити якусь роботу, то він сам мені відрубає сокирою голову, або віджене від хати. Я подумав, що це вдійсності робота недобра, бо ціла родина стає загрожена зі сторони бандерівців. В м. липні 1945 р. Червона Армія пересувалася зі заходу на схід і військо постійно було в мойому селі, через то бандерівці в село мало заходили і я не міг нічого розвідати.

Дня 7.8.[19]45 р. я зголосив нач. [РО] МГБ Клименкові в с/раді, що “бандити” часто переходять через присілок Долішне в напрям с. Слобідка Лісна.

Дня 14.8.[19]45 р. я зголосив Клименкові в с/раді, що “бандити” заходять до слідуєчих господарів: Іванищук Онофрія і Василя сс. Івана, Федасюк Михайла с. Івана, Вишиванюк Василя с. Дмитра, Кобилянського Василя с. Дмитра, Кобилянського Юрка с. Миколи, Загриновської Катерини ж. Миколи, Загриновського Івана с. Миколи, Попадюк Василя с. Михайла, Загриновського Осипа с. Якова, Вишиванюк Олекси. Рівно ж сказав, що бачив около 20 “бандитів” коло церкви, які відпочивали.

Дня 7.9.[19]45 р. я зголосив Клименкові на МГБ в Коршеві, що в с. Раківчик збирають для “бандитів” харчеві продукти слідуєчі дівчата: Кобилянська Олена д. Миколи, Попадюк Марія д. Івана, Гальчук Катерина д. Олекси, Захарук Одарка д. Федора, Іванищук Юстина д. Онофрія, Федасюк Леся д. Михайла, Федасюк Марія д. Дмитра, Гальчук Параска д. Івана, Березовська Марія д. Миколи і Жолобчук Анна д. Михайла.

Дня 17.9.[19]45 р. я зголосив Клименкові в с/раді, що 6 “бандитів” приходили до мене по військове убрання. Ці самі “бандити” заходили по убрання до Швалюк Василя с. Дмитра, Федасюк Михайла с. Івана, Попадюк Михайла с. Івана, Федасюк Дмитра с. Петра, Попадюк Івана с. Гриця. Я сказав, що “бандити” у вище згаданих забрали черевики, штани, рубашки і плащі.

Дня 1.10.[19]45 р. я стрінувся з Клименком на дорозі недалеко своєї хати та зголосив, що “бандити” забрали у Березовського Василя дворічну ялівку.

Дня 8.10.[19]45 р. я зголосив Клименкові на МГБ в Коршеві, що 10 “бандитів” були в господаря Федасюк Михайла с. Івана та забрали безрогу ваги около 1 м.¹⁰⁴

---

¹⁰⁴ Так у тексті.

Дня 23.10.[19]45 р. я зголосив Клименкові в с/раді, що “бандити” мають зв’язок в Доцук Івана с. Василя, Кобилянського Івана с. Стефана, Кобилянського Миколи с. Олекси, Жолобчук Михайла с. Василя, Тарпелюк Федора с. Василя. При цім сказав, що “бандитськими” кур’ерами є слідуючі: Данищук Дмитро с. Миколи, Кобилянський Микола с. Олекси, Семенюк Василь с. Олекси.

Дня 14.11.[19]45 р. я зголосив Клименкові на МГБ в Коршеві, що в лісі Грабина біля с. Товмачик квартирує сотня “Спартана”.

Дня 7.12.[19]45 р. я зголосив Клименкові в с/раді, що в госп. Березовського Миколи с. Стефана було 8 “бандитів” та забрали корову, рівно ж у Кобилянського Василя с. Катерини забрали около 60 кг муки. На цій стрічі Клименко сказав мені, щоб я про все розвідане зголошував Терещук Василеві с. Федора, родом з с. Раківчик, мешкає в центрі села коло школи, який працює фін-агентом по таких селах: Раківчик, Шепарівці, Слобідка Лісна. Вище згаданий народ. 1910 р., освіта 7 кл. нар. школи.

Дня 21.12.[19]45 р. я зголосив Терещук Василеві, що на присілку Долішний Кут у госп. Кобилянського Юрка с. Миколи квартирує 6 “бандитів”.

Дня 5.1.[19]46 р. я зголосив Терещук Василеві, що на присілку Долішний Кут було 12 “бандитів”, які заготовляли на свята харчі. Вони заходили до слідуючих господарів: Іванищук Василя с. Івана, Вишиванюк Миколи с. Сидора, Попович Івана с. Данила, Березовського Антонія с. Михайла, Федасюк Дмитра с. Петра, Декан Петра с. Михайла, Теліщук Евдокії д. Василя, Попович Марії ж. Василя, Рубінської Катерини ж. Василя. Те все, що я розповів, Терещук записав собі.

Дня 19.1.[19]46 р. я зголосив Терещук Василеві, що на присілку Горішний Кут заквартирувало около 30 “бандитів” у слідуючих господарів: Попадюк Миколи с. Семена, Семенюк Василя с. Стефана, Семенюк Петра с. Стефана і Бабійчук Стефана. Вони вечером відійшли. Внаслідок мого донесення другого дня рано около 50 большевиків обскочили ці хати, де квартирували повстанці, виарештували господарів та забрали в район Коршів. Другого дня їх звільнено.

Дня 27.1.[19]46 р. я зголосив Терещук Вас., що Данищук Дмитро с. Миколи збирає для “бандитів” гроші.

При кінці м. січня 1946 р. в мойому селі почали організувати істр. батальйон, до якого втягнули мене. Організатор істрєбительного батальйону був майор з МВД Скоробогач та лейт. Колендра та рівно ж допомагав ще місцевий гарнізон. До 1 лютого 1946 р. було зорганізовано 28 стрибків, яким в с/раді видано

зброю. До істребительного батальйону належали слідуєчі особи: Данищук Дмитро с. Миколи – нач. стрибків, Федасюк Василь с. Стефана – заст. нач. стрибків, Федасюк Іван с. Семена, Федасюк Іван с. Стефана, Федасюк Микола с. Дмитра, Федасюк Микола с. Василя, Федасюк Василь с. Івана, Козловський Михайло с. Василя, Козловський Володимир с. Василя, Козловський Володимир с. Михайла, Козловський Микола с. Петра, Жабчук Петро с. Василя, Теліщук Михайло с. Михайла, Вишиванюк Михайло с. Павла, Стефанюк Петро с. Михайла, Григорчук Василь с. Петра, Жолобчук Василь с. Михайла, Попадюк Василь с. Михайла, Декан Іван с. Павла, Бабій Іван, Семенюк Роман с. Олекси, Микитюк Василь с. Петра, Микитюк Василь с. Дмитра, Микитюк Іван с. Миколи, Мазурчук Микола, Григорців Микола с. Стефана, Ключевський Микола с. Евдокії, Іванищук Василь с. Івана і Семенюк Микола с. Стефана. Нашим завданням було в першу чергу провадити боротьбу з українськими повстанцями, слідити хто з населення допомагає їм. Рівночасно мали слідити за злочинами, бути большевикам за теренових під час облав та засідок. Я перебуваючи в стрибках, дальше працював з орг. МГБ та ходив з большевиками на облави та засідки.

Дня 25.2.[19]46 р. я зголосив Терещук Вас., що на присілку Горішний Кут для “бандитів” робили збірку хліба слідуєчі господарі: Семенюк Іван с. Миколи, Микитюк Стефан с. Василя, Микитюк Василь с. Івана.

Дня 18.3.[19]46 р. я зголосив Терещук Василеві, що Боднарчук Дмитро і Попадюк Іван печуть для “бандитів” хліб. А Лабурак Віра і Семенюк Марія д. Олекси шують для них білля. Заяць Марія ж. Миколи та Загриновська Олена ж. Василя перуть для “бандитів” білля.

Дня 9.4.[19]46 р. я зголосив Терещук, що Доцюк Василь дав для “бандитів” одну вівцю. В м. квітні [19]46 р. я ходив з большевиками 2 рази на облаву в ліс Грабину. Облава була безуспішна.

Дня 12.5.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що Вишиванюк Василь с. Дмитра дав для “бандитів” 15 кг муки.

Дня 25.5.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що Загриновська Катерина ж. Миколи пекла для “бандитів” хліб.

Дня 10.6.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що Загриновський Микола с. Олекси возив до млина для “бандитів” збіжжя. В м. червні [19]46 р. я ходив з большевиками 2 рази на засідку на присілок Долішний Кут коло залізної дороги.

Дня 26.6.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що в госп. Григорців Миколи було трьох “бандитів”, які забрали штани і чоботи.

Дня 17.7.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що в лісі Сіденка квартирували “бандити”, а Попович Марія ж. Василя носила для них хліб. Внаслідок мого доносу другого дня рано большевики в числі 50 чол. зробили облаву на той ліс, успіхів не мали жодних.

Дня 31.7.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що Данищук Дмитро с. Миколи продає “бандитам” бефони.

Дня 10.8.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що “бандити” часто заходять до Лабурак Віри ж. Василя та Бабійчук Марії ж. Михайла і Микитюк Марії ж. Івана.

Дня 25.8.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що на присілку Гор. Кут часто “бандити” переходять стежкою попри госп. Григорців Миколи. Внаслідок мого донесення большевики на тому місці робили засідки.

Дня 15.9.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що бачив 4-ох “бандитів” в господаря Слободян Олекси, між якими був мені знаний “Ромко”.

Дня 28.9.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що з с. Шепарівці “бандити” часто приходять в с. Раківчик на присілок Долішний Кут та заходять до господаря Загриновського Івана с. Миколи.

Дня 17.10.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що [у] Вишиванюк Р. с. Олекси було 6-ох “бандитів”, для яких він дав військову блюзу та куфайку.

Дня 27.10.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що до Попадюк Михайла “бандити” часто приходять на вечерю.

Дня 11.11.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що Вишиванюк Анна д. Миколи пере білля для “бандитів”.

Дня 28.11.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що до Загриновської Марії д. Івана ходить “бандит” із с. Шепарівці під кл. “Славко”.

Від м. червня до м. грудня 1946 р. я водив большевиків около 20 разів на засідки. Засідки ми робили попід ліс Мочар та біля тих господарів, про яких я зголосив Терещукові. Засідки були без успіху.

Дня 10.12.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що я бачив в госп. Іванищук Василя трьох “бандитів”, які приходили за харчами.

Дня 22.12.[19]46 р. я зголосив Терещук В., що бачив у госп. Федасюк Дмитра с. Петра 6 “бандитів”, які перебиралися в нове білля.

Дня 11.1.1947 р. я зголосив Терещук В., що Кобилянський Микола с. Олекси збирав харчі для “бандитів”.

Дня 25.1.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що до Вишиванюк Василя с. Дмитра приходило трьох “бандитів” по гроші і за медом.

Дня 16.4.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що в Лопушак Василя с. Олекси “бандити” забрали безрогу.

Дня 28.6.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що Березовська Марія д. Петра шиє для “бандитів” білля.

Дня 22.8.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що для “бандитів” переводять збірку хліба слідуючі господарі: Кобилянський Микола с. Олекси, Жолобчук Василь с. Михайла, Декан Іван с. Павла возив для “бандитів” молоти збіжжя.

Дня 8.9.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що на присілку Горішний Кут в госп. Угорчук Миколи с. Івана квартирує 7 “бандитів”. Внаслідок мого донесення того дня большевики в числі 8 чол. обскочили хату, де квартирували повстанці. Під час цього заскочення повстанці не мали жодних втрат, а большевики втрапили двох бійців.

Дня 8.10.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що трьох “бандитів” забрали у госп. Боднарук Дмитра одну пару чобіт і безрогу.

Дня 7.11.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що в Федасюк Василя с. Петра було 2-ох “бандитів”, які забрали штани і чоботи.

Дня 20.12.[19]47 р. я зголосив Терещук В., що в госп. Семенюк Миколи с. Василя я бачив трьох “бандитів”.

Дня 15.1.1948 р. я зголосив Терещук В., що минулого вечора у Федасюк Лесі д. Михайла я бачив 4-ох “бандитів”, які пили горілку.

Дня 28.3.[19]48 р. я зголосив Терещук В., що на присілку Долішний Кут було 2-ох “бандитів”, які заготовили півметр збіжжя у господарів: Іванищук Онофрія с. Івана та Федасюк Михайла с. Остафія. Це збіжжя дали Вишиванюк Василеві, щоби завіз до млина.

Дня 29.4.[19]48 р. я зголосив Терещук В., що Заяць Марія ж. Миколи прала для “бандитів” білля.

Дня 15.6.[19]48 р. я зголосив Терещук В., що Гальчук Катерина д. Михайла заготовляла для “бандитів” масло та яйця.

Дня 12.7.[19]48 р. я зголосив Терещук В., що до Рубінської Евдокії д. Василя часто заходять “бандити”.

Дня 28.7.[19]48 р. я зголосив Терещук В., що 8 “бандитів” переходили коло школи в напрям с. Слобідка Лісна.

Дня 27.8.[19]48 р. я зголосив Терещук В., що в Лопушак Івана с. Василя було 2-ох “бандитів”, які взяли 30 кг муки.

Дня 1.11.[19]48 р. я зголосив Терещук В., що в Іванищук Параски квартирувало трьох “бандитів”. Внаслідок мого донесення згадану господиню большевики арештували.

Дня 18.11.[19]48 р. я довідався від Данищук Дмитра, що в Макарчук Олени квартирує трьох “бандитів”, про що негайно зголосив Терещукові. Внаслідок мого донесення цього самого дня група большевиків в числі 15 чол. обскочили хату згада-

ної господині та відкрили кулеметний вогонь по хаті. Повстанці в безвихідному положенню пострілялися.

Заввага: в цьому заскоченні упав куц. “Чорнобривий”, стр. “Юрчик” і “Богун”.

Я на другий день за цей донос одержав 1 л горілки.

Дня 9.1.1949 р. я зголосив Терещук В., що минулого вечора бачив трьох “бандитів” у госп. Іванищук Василя с. Івана.

Дня 3.4.1949 р. Клименко та участковий Дячук Василь приїхали в село та стягнули зброю від стрибків. 24-ох стрибків роззброїли, в тому числі і мене, а чотирьох осталося ще при зброї.

Дня 11.5.[19]49 р. прийшов до мене Доцюк Іван с. Василя, який є секретарем комсомолу та почав говорити, що дістав від “Морозенка” та “Осипа” розпродати бефони на суму 1.500 крб. До помочі мені доручили взяти ще Данищук Дмитра с. Миколи і я передав йому бефонів на суму 300 крб. Решту бефонів ми розпродували разом. На другий день я про це зголосив Терещук Василеві і він мені на це дозволив та сказав, що треба повідомити про всіх осіб, які будуть купувати бефони.

Дня 20.6.[19]49 р. я зголосив Терещук В., що бефони купували слідувачі особи: Федасюк Василь с. Петра купив за 50 крб., Кобилянський Василь с. Катерини купив за 50 крб., Кобилянський Микола с. Василя купив за 100 крб., Микитюк Михайло с. Юрка купив за 60 крб., Вишиванюк Василь с. Дмитра купив за 20 крб., Микитюк Михайло с. Василя купив за 20 крб. Про решту бефонів я сказав, що ще не розпродані. На цій стрічі Терещук сказав мені, щоби я за всяку ціну довідався від “бандитів”, коли мають прийти по гроші та повідомити його. Якщо “бандити” прийдуть, то говорити їм, що большевики в село дуже мало заходять і намовляти їх, щоб квартирували в селі, лише треба знати де. Тоді повідомити мене. При цім сказав мені, що треба якнайскорше покінчити з “бандитами”.

Допитував: “130”.

Зізнав: “Дуб”.

Протокол перебито у 9 примірниках.

1 примірник в архів.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-9.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 37
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ВАСИЛЯ ТУРЯНСЬКОГО З
С. ШЕПАРІВЦІ

5 липня 1949 р.

P-31.

Справа ч. 15/25
Турянський Василь
с/о гор. МГБ
кл. "Ігор", "Ворон".

Почато: 1.7.1949 р.
Закінчено: 5.7.1949 р.

ПРОТОКОЛ

ТУРЯНСЬКИЙ Василь с. Юрка,
нар. 8.4.1929 р. в с. Шепарівці
Коломийського р-ну¹⁰⁵,
Станіславської обл., українець,
освіта середня, вільний.

Я народився 8.4.1929 р. в с. Шепарівці Коломийського р-ну, Станіславської області. По укінченню 7-м літ я почав ходити до школи в родинному селі. За польської окупації я укінчив 3-ту клясу. За першої большевицької окупації укінчив 4-ту клясу. За німецької окупації почав ходити до 7-ої кляси. В м. травні 1944 р. в мойому селі був застій фронту і мене разом з ріднею евакуювали в с. Зібранівка Заболотівського р-ну, де я перебув до м. липня, а після того повернув додому. Я вдома перебув ще од[и]н місяць, а пізніше поїхав на Буковину до своєї сестри в Кіцмань того ж району Чернівецької області, яка була там замужна і обоє з чоловіком учителювали. За старанням мого швагра і сестри, мене прийняли там до школи, де я почав ходити до 8-ої кляси. Перебуваючи на Буковині, я там укінчив 8 і 9 клясу. По укінченню 9-ої кляси я повернув додому та пішов до школи в м. Коломию до 10 кляси. В той час до мене додому часто заходили повстанці "Ромко" і "Крук", з якими я добре познакомився. Вони час від часу доручували мені розліплювати листівки. В м. грудні 1946 р. я стрінувся із "Бистрим" і "Ромком", які питали мене, чи в Коломиї не можна дістати машину до писання. Я сказав їм на те, що у школі, до якої я ходжу, в канцелярії є машина, яку можна забрати. Тоді "Бистрий" доручив мені, оскільки буде можливо, забрати

¹⁰⁵ Так у тексті. Насправді це село тоді належало до Коршівського р-ну.

машину. В школі я розказав про одержане завдання своїм двом товаришам, Магас із с. Королівка Коломийського р-ну і Андрушко Володимирові з с. Саджавка Ланчинського р-ну, з якими я часто переговорював про організаційні справи. Вони сказали, що в цій справі мені допоможуть. Я домовився з ними, що на 10.12. ми повинні забрати машину. Плян наш був такий: вечером ми мали піти до школи. Магас і Андрушко залишуться на дверях і будуть пильнувати, щоб не надійшов сторож, я мав зайти до канцелярії, забрати машину і передати Андрушкові, який відійде з машиною на свою квартиру. Плян наш не був здійснений через те, що коридором цілий час ходив сторож і неможливо було нам зайти до канцелярії. Дня 9.1.[19]48 р. в с. Королівка заарештували мого товариша Магаса, який на МГБ до всього признався. 13.1.[19]48 р. вечером під час заняття в школі, до кімнати увійшла директорка школи Дранчук, яка покликала мене до канцелярії. Прийшовши до канцелярії, я відчинив двері та став коло дверей, бо в канцелярії не було світла. Тоді мене спитав якийсь мужчина: “То ви Турянський?” Я відповів: “Так”. При цім він сказав мені підняти руки вверх та вдарив мене пістолем у груди. Я підняв руки догори, він мене обшукав та сказав: “Тов. Турянський, ви є арештовані і підете зі мною. Коли в переході будете втікати, то змісця застрілю”. По цім випровадив мене в коридор, на який з іншої кімнати вийшов другий мужчина і ми разом вийшли на дорогу. На дорозі сказали мені іти поруч з ними. Тоді я зо[рієн]тувався, що це працівники [ГО] МГБ, перебрані поцивільному.

Працівники [ГО] МГБ були одягнені: од[и]н мав на голові цивільний кашкет, одягнений в цивільний сивий плащ, чоботи і штани-райтки. Другий мав на голові сивий капелюх з чорною обвідкою, одягнений в чорний плащ, чоботи і штани-райтки.

Прийшовши на МГБ в Коломиї, мене запровадили до кабінету ч.25. В кабінеті сказали мені сідати на крісло коло дверей, а самі роздягнулися і тоді я побачив, що це були: підполк. Захаров і ст. лейт. Тараненко. Захаров поговорив щось з Тараненком і відійшов.

Опис кабінету ч.25: 5x5 м, на середині кабінету стіл, коло стола троє крісел, під стіною від заходу велика шафа, коло дверей одно крісло, од[и]н вішак, кафлевий п'єц, на столі стояла скринька і чорнильниця, 2-є вікон звернені до полудня, одні подвійні двері, на стінах портрети Леніна, Сталіна.

Опис підполк. Захарова: вік около 45 літ, середнього росту, середньо грубий, плечі широкі рівні, шия коротка з виступаючим

яблучком, волосся ясно-русяве, зачіска на правий бік, чоло середнє, ніс малий, рівний, борода широка, легко піднята догори з ямкою та підбородком, обличчя товсте рябе, говорить різко по-руськи, при говоренні бавиться олівцем.

Опис ст. лейтенанта Тараненка: вік около 35 літ, вище середнього росту, тонкий, плечі широкі рівні, шия довга тонка з виступаючим яблучком, волосся чорне, зачіска догори, чоло високе рівне, брови чорні рівні, очі чорні, обличчя довгообразе смагляве, ніс тонкий довгий, рот широкий, губи товсті, зуби великі рідкі, борода вузька з ямкою. До арештованого спочатку гарно говорить, сміється, а потім несподівано накидається на нього з криком і бійкою. При говоренні часто затирає руки. Говорить по-руськи.

Коли Захаров відійшов, Тараненко сказав тоді мені, щоб я подав свої короткі автобіографічні дані. Коли я подав йому автобіографічні дані, він дальше спитав мене, чи з моєї родини є хтось за кордоном або арештований, чи вивезений на Сибір. Коли я останній раз стрічався з "Ромком" і "Шрамом". Я відповів йому, що з моєї родини немає нікого за кордоном, ні в арешті, ані на Сибірі. А про "Ромка" і "Шрама" я не знаю, хто це такий є. Тоді він спитав мене, чи я знаю Козуб'як Адама та Григорчук Михайла. Я відповів, що знаю. Дальше він запитав мене, коли я з ними останній раз був. Я сказав, що я з ними близько не був знаний, але бачив, як Козуб'як Адам відходив в армію, а Григорчук був головою с/ради в с. Шепарівці. Тараненко спитав мене, чи я не знаю, де вони тепер знаходяться, я сказав: "Я знаю, що Козуб'як Адам пішов в армію, а про Григорчук Михайла я чув, що знищили "бандити". Він сказав, що це неправда, вони є в "банді" і ти з ними маєш зв'язок. Я до цього не признавався, тоді він почав на мене кричати та сказав, що про тебе зізнали такі люди і ми від них все знаєм: Григорців Богдан с. Дмитра, Григорчук Зенон с. Михайла, Баб'юк Петро с. Василя і Стефанюк Василь с. Олекси. По вчисленню цих людей сказав говорити все по-правді, бо він про мене все знає. Я відповів, що нічого не буду говорити, бо нічого не знаю. Він тоді сказав, коли ти не знаєш, то підеш до пивниці і там надумаєшся. Допит тривав около півтора години, потім Тараненко запровадив мене на д[е]журку, а д[е]журний відпровадив до пивниці.

Опис пивниці: 5x3 м, висока 2 1/2 м, долівка цементова, 1 кібе[...]

Просидівши в пивниці около години часу, мене знова забрав д[е]журний на коридор, звідки Тараненко мене запровадив до того самого кабінету, де я був попередньо. Прийшовши

до кабінету, Тараненко сказав сідати на те саме крісло, що сидів попередньо. Тут спитав мене, ну що, ти вже надумався? Я сказав, не маю про що надумуватися, бо з “бандитами” не маю нічого спільного. Він мені сказав, ти зараз будеш говорити і при цьому почав мене бити тростиною палицею по ногах. Я спитав його, чому наді мною знущаетеся, я ж з “бандитами” не мав нічого спільного, бо ходжу до школи і зайнятий наукою. Він тоді сказав, я все про тебе знаю, бо мені розповіли згадані люди, які були нами арештовані. Тобі “Ромко” і “Шрам” давали листівки, а ти розкидав їх в Коломиї вулицями і в школі. Я відповів, що це неправда і я про ніщо не знаю, а хто це на мене наговорив, то нехай мені докаже доочно. Він на те сказав мені, коли буде потрібно, то я доведу тобі до очей. Коли чесні хлопці призналися про себе і про тебе, то ти будеш наскільки чесний, що про себе сам зізнаєш. Я дальше до нічого не признавався. Тоді Тараненко прискочив до мене, зляпав за волосся та почав бити моєю головою до стіни та говорити: “Ти не знаєш того, що “Шрам” районий провідник і він давав тобі листівки, щоб ти їх розкидав”. Я дальше говорив, що нічого не робив і нічого не знаю. Тараненко тоді знова почав, ти не знаєш, хто ходить попереду “бандитів” на те, щоби ми їх не спіймали. За які книжки ти проміняв автомата. Я сказав йому, що я з “бандою” не ходжу, бо маю досить науки, а автомата я не мав і нічого не міняв, я мав кулемета, як ще був у стрибках. Тараненко на те сказав, мені про це відомо і я тебе за нього не потягаю до відповідальности. За нього відповідає Прокопчук Богдан з с. Дятківці. Тут я задумався троха, бо я вдійности проміняв старого автомата за книжки, та мене непокоїло звідки він це знає. На це надійшов підполк. Захаров та спитав Тараненка, як я називаюся. Тараненко відповів, що Турянський, тоді Захаров сказав мені, слухайте Турянський, ви признайтеся все чесно, а про це окрім нас трьох, не буде знати і нічого вам за те не станеться. При цьому почав мене питати, коли я стрічався з “бандитами”, кілька разів та на яких місцях. Я відповів йому, що про “бандитів” не знаю і ніде з ними не стрічався, бо вони сидять в лісі та вбивають невинних людей. Захаров сказав мені, якщо ви не хочете признатися, то будете сидіти в тюрмі і по цьому відійшов. Тараненко дальше спитав мене, що я мав з Магасом. Я відповів, що з Магасом нічого не мав. На те Тараненко сказав: “Ти зараз не хочеш признатися, але якщо посидиш тут довше, то до всего признаєшся”. По цьому запровадив мене на д[е]журку, а д[е]журний знова до пивниці. Допит тривав около півтора години. По годині часу д[е]журний випровадив мене на коридор, звідки Тара-

ненко забрав до того самого кабінету, що попередньо. Зайшовши до кабінету, Тараненко сказав мені сідати на те саме крісло, що я сидів. Дальше сказав, слухай Турянський, ти говориш, що нічого не мав з Магасом. Я відповів, нічого, це ученик, який ходить зі мною до школи. А він спитав, хто брав машину зі школи. Я відповів, що про машину нічого не знаю. Тоді Тараненко вийшов і по короткому часі впровадив до кабінету Магаса, якому сказав сідати на крісло та дивитися просто на мене і говорити про машину, а мені сказав мовчати. По цім Магас почав говорити, а сюда з охоти не прийшов, мене б'ють і я мушу говорити, а брехати не можу. Ти мені казав, щоб я разом з тобою брав машину із шкільної канцелярії, а я не хотів брати, бо боявся. Я в цей час опинився в скрутному положенню і не мав що говорити, а Тараненко почав мене бити палицею по голові і обличчю та при цім говорив: "Я казав, що докажу тобі до очей, а ти хотів мені брехати. Скажи, хто дав тобі завдання, щоб ти забрав машину – напевне "Шрам". Я сказав, що мені ніхто не припоручував брати машину, я тільки його провокував, бо коли я був в стрибках, то начальник [РО] МГБ Почерняєв нам кожному казав, що треба од[и]н другого провокувати, щоб узнати, хто що думає. Коли на чім-небудь така провокація удасться, то треба зголошувати в органи МГБ. Я також думав провокувати Магаса, а коли б він забрав машину, я мав зголосити на МГБ. Тараненко тоді сказав, ти ще дальше хоч[еш] мені брехати і почав сильно бити палицею куди попало. Я побачив, що мені брехня не вдається і був змушений до всего признатися. Тут розказав Тараненкові, що почерез "Ромка" я запізнався з "Бистрим", який в Коршовецькім районі є провідником. Він припоручив мені забрати зі школи машину. Тараненко дальше мене питав, що ще "Бистрий" доручував мені робити, я відповів, що розкидати листівки. Тараненко спитав: "Кілько разів я розкидав листівки, де розкидав і хто ще зі мною розкидав. До яких господарів заходить "Бистрий". Коли я останній раз стрічався з "Ромком" і "Шрамом", чому я ходив до "Ромка" і до "Шрама" в с. Раківчик. До кого найбільше заходять "бандити". Хто з с. Шепарівці допомагає "бандитам". Хто належав до організації ОУН, або робив за вказівками "бандитів" із твоїх товаришів, які ходять до школи. Чи я не знаю, де має бункер "Бистрий", "Ромко" і "Шрам", звідки я мав автомата та кому я його проміняв".

На ці питання я відповів: "Летючки розкидав я три рази, в с. Шепарівцях, в с. Дятківцях дорогою та в Коломиї в школі. Зі мною розкидали летючки слідуочі хлопці: Стефанюк Василь

с. Олекси, Григорців Богдан с. Дмитра і Баб'юк Петро с. Василя. Д. "Бистрий" заходить до: Турянського Юрка с. Олекси, Григорців Дмитра, Баб'юка Петра с. Василя, Павлюка Івана с. Івана, Стефанюка Петра с. Михайла, Грицьків Михайла с. Петра. Зі "Шрамом" і "Ромком" стрічався в себе вдома і в с. Раківчик в Загриновської Катерини. Ходив до них тому, що носив до них кітель. Крім того, заходять вони до Заяць Дмитра с. Онофрія, Ославський Петра с. Івана, Галій Михайла с. Прокопа, Стефанюк Петра с. Івана, Ославський Дмитра, Ославський Василя, Терпелюк Василя с. Василя і Заяць Івана с. Івана. За вказівками "бандитів" працюють слідуєчі мої товариші: Григорців Богдан с. Дмитра, Гузей Микола с. Івана, Баб'юк Петро с. Василя, Мартинюк Роман с. Миколи і Стефанюк Василь с. Олекси. Про бункер "Бистрого" нічого не знаю тому, що вони приходили до мене ночею і ночею відходили. Автомат дістав я від "Ромка" на перетримання, а пізніше тому, що йому не був потрібний, дав мені на власність. Цей автомат я проміняв за книжки в Прокопчук Богдана".

Третий допит тривав дві години. В пивниці я сидів около півтора години і пізніше знова мене взято на допит. Допит проходив в такий сам спосіб, як попередній.

Прийшовши до кабінету, до того самого, що перед тим, Тараненко сказав мені сідати і промовив: "Бачиш, який ти молодий та який дурак, і ти до нічого не хотів признатися. Ми про все це знали і тому ти не мав куда крутити". Я сказав, що я провинився, за те, що відразу не признався, що мав зв'язок з "бандитами", і як хочете, то відтепер буду вам вірно працювати і про все, що тільки завважу, вам донесу, а зрештою пізнаєте мене по моїх ділах. Мій протокол по викінченню я підписав. Тараненко заявив, що сьогодні не буде зі мною докінчувати тому, що не має часу і мене відпустив додому, щоб ніхто не зорієнтувався, що я був арештований. Назначив мені дату 15.1.[19]48 р. о годині 21-ій, щоб я прийшов до нього в [ГО] МГБ. Отже, коли б я втік або не прийшов до нього на означений день, то вивезе мою рідню, а мене залапає. Про це не смів я нікому говорити, бо в такий спосіб могли б довідатися "бандити" і мене знищити, і не вдасться нам план, який я маю виконати. На те я сказав, що про це ніхто не буде знати, а коли повернуся додому, то все те, що ви мені припоручите, все виконаю. Тут ще раз я йому підтвердив, що пізнає мене по ділах. На цьому було закінчено. Тараненко сказав мені відходити додому, тому, що робиться днина та щоб мене ніхто не завважив. Я дав слово Тараненкові, що все задержу в строгій таємниці і прибуду в означений час до нього.

Дня 15.1.1948 р. в означений час прийшов я до Тараненка. Тараненко дуже втішився, що я прийшов і запитався, чи я не боявся. Я відповів, чого боятися. Запитав мене, чи про це, що я був арештований, хто знає. Я відповів, що ніхто не знає, навіть і рідня. Тараненко тим був задоволений. Витягнув мій протокол та сказав, що ще не докінчені деякі справи. Прочитав мені протокол і заявив, що за те чекає мене 20 літ, але тому, що не хоче мене такого молодого всадити до тюрми і мене жалує, то я повинен виконати таку роботу, якою можу оправдатися перед радянською владою. Це оправдання буде погодитися на співпрацю з органами МГБ. Я сказав, [що] на те вповні погоджуюся і припоручені завдання буду старатися виконувати совісно. Написав він заяву про співпрацю, прочитав мені та дав, щоби я підписав. По підписанню заяви дав мені кличку "Ігор".

Завданням моїм було:

1. Підходити до "бандитів" в різний спосіб, щоб тільки в них здобути якнайбільше довір'я та довідуватися від них про всі справи, які є можливі, де вони знаходяться, які одержують завдання.

2. Довідуватися, що між собою говорять, в яких селах перебувають, де мають криївки, слідити обережно куди і якими стежками ходять, до яких господарів заходять та місця їх постоїв, в хаті чи в лісі.

3. Слідити, чи не приходять хтось із місцевими партизанами, цебто чужі партизани. Довідуватися, що це за одні, звідки вони прийшли та куди відходять. Повідомляти, коли і на котрий день припоручують розліплювати листівки та вішати прапори.

4. За всяку ціну довідатися про місце перебування "Ромка", "Шрама" та "Бистрого", щоб якнайскорше їх зліквідувати і тоді будеш вповні оправданий перед рад. владою.

5. Слідити між цивільним населенням за організацією ОУН, хто до неї належить та хто висловлюється проти Радянського Союзу. Хто говорить проти колгоспів, хто криється від Донбасу і армії.

Більше завдань мені не дано. Зв'язок назначено мені од[и]н раз в тиждень щосуботи о годині 21-ій на МГБ. Всі доноси мав я писати в листі тоді, коли не пішов би я на стрічу. Адрес мав бути до [ГО] МГБ і лист підписаний кличкою "Ігор". В разі було б щось негайного, то повідомляти сей час в [ГО] МГБ, але йти так, щоб ніхто не завважив. При відході сказав мені, щоб я до бандерівців підступав лагідно, щоб вони нічого не орієнтувалися. Про цікавіші справи не допитуватися у них, а лише слухати. В кінці ще раз зазначив мені, що мушу поводитися дуже обережно і тоді буде

все в порядку. Я відійшов від Тараненка і нікому про це не говорив, а старався виконувати свої завдання.

Дня 22.1.1948 р. прийшов я до кабінету Тараненка на МГБ та доніс, що “Смілий” і “Ромко” зчаста приходять до Григорців Богдана, Стефанюк Петра та Заяць Дмитра. Тараненко визначив мені слідууючу стрічу на день 6.2.[19]48 р. о годині 21-й в с. Шепарівці коло могили.

На стрічі дня 6.2.[19]48 р., яка відбулася на означеному місці, я доніс, що в Ославського Петра стрінувся я з двома мені незнаними “бандитами”. Тоді він мене спитав, чи я стрічався з “Ромком”, я відповів, що ні. Тараненко сказав мені, що тепер дає друге завдання, а саме: за всяку ціну нав’язатися із “Шрамом” та “Ромком” і розказати їм, що ви були арештовані органами МГБ за те, що мали в спілці з Магасом забрати із шкільної канцелярії машину. На допиті ви до цього призналися і на тій підставі заангажували вас до донощицької роботи і одержали кличку “Ігор”. Завдання дали видати “Ромка” та “Шрама”, але ви не хочете цього зробити і краще вам зійти в підпілля. При цім заявити їм, що коли не візьмуть вас в підпілля, то ви само собою мусите повідомляти большевиків про повстанців. Оскільки нічого я не буду доносити, то вас будуть арештувати та засудять на 15 літ тюрми. Цивільним людям мав я говорити, що загрожений я і що большевики хочять мене арештувати, бо всипали мене слідууючі люди: Григорців Богдан с. Дмитра, Мартинюк Роман с. Миколи, Баб’юк Петро с. Василя і Стефанюк Василь с. Олекси. Я за кілька днів зроблю для тебе загрозливі обставини, щоб населення вдійсности в це повірило. Приїду в село машиною до с/ради та покличу вашого батька, якого в присутності людей буду питати про вас. Коли батько буде говорити, що ви в школі, то я буду кричати, що ви пішли в “банду” так, щоб люди чули, що вдійсности МГБ за вами шукає і таким чином вам вдасться увійти в підпілля. Тараненко дав мені од[и]н місяць часу і за той час мав я пов’язатися з “Ромком”, і в той спосіб перейти в підпілля. Мав я вичути, що на це скаже “Ромко” і чи можуть мене прийняти. Слідууючу стрічу назначив мені на день 1.3.1948 р. в с. Шепарівці коло лісництва в смерічках.

Дня 1.3.[19]48 р. я прийшов на означене місце і там стрінувся з Тараненком. Тараненко запитав мене: “Ну як, Турянський, нав’язався із “бандитами?” Я відповів, що ні, але довідався від Павлюк Івана, що “Ромко” переказав через нього, щоб я прийшов на стрічу до “Ромка” в с. Раківчик до Загриновської Катерини. Він сказав мені, щоб я ішов на стрічу, але щоб не виговорився

перед ними, або не застрашився, бо можуть тебе підозрівати. На цій стрічі зазначив мені, щоб я добре скривався від бійців, щоб не було випадку, що я з ними стрінувся, бо може пошкодити цілому планові. При цім заявив мені, що в с. Шепарівці оперує оперпрацівник Кокорін, який про це буде знати, що я скриваюся та не буде переводити жодних трусів. В кінці визначив мені стрічу на день 10.4.1948 р. в с. Дятківці у вулиці коло моста, де мешкають Мотруки о годині 20-ій вечером.

Дня 29.3.[19]48 р. мене повідомив Павлюк Іван, що йде на стрічу до "Ромка" і я пішов разом з ним до с. Раківчик, і того самого дня вечером я стрінувся в Загриновської Катерини із повстанцями: "Ромком", "Морозенком", "Грозою" та ще одним, який не був мені знаний, а якого я уважав за "Спартана", але коли витався зі мною, то представився, що хор. "Буря". Я думав даліше, що "Спартан", але перед мною маскується. Я відкликав "Ромка" набік та почав розказувати свою легенду, яку мені дав Тараненко. "Ромко" покликав "Бурю", який цілий час прислуховувався до цього оповідання. Я сказав "Ромкові", щоб дав мені якусь пораду, бо я погодився на співпрацю з большевиками, але нічого не роблю, а скриваюся від них. Вони вже два рази за мною приїздили та хотіли арештувати. "Ромко" і "Буря" сказали, що нічого мені не можуть порадиити хіба те, щоб я сходив в підпілля. Я сказав добре, але щоб якнайскорше, бо большевики за мною почали сильно шукати, а я сам не маю де дітисся. Сказали мені іти додому, а 20 квітня щоб прийти до них на стрічу на те саме місце.

Дня 10.4.[19]48 р. я пішов на стрічу до Тараненка. Тараненко спитав мене, чи був я з "бандитами". Я сказав, що був в с. Раківчик в Загриновської Катерини із "Ромком", "Морозенком", "Грозою" і ще одним незнаним, який мені представився, що хор. "Буря". Я розповів їм свою легенду і вони мені вповні повірили та сказали, щоб вступав в підпілля і визначили мені день, коли маю з ними стрінутися. Тоді Тараненко сказав: "Я тобі тепер дам вказівки, що будеш робити коло "бандитів" і в який спосіб маєш коло них поводитися".

Завданням моїм було:

1. Виконувати всі доручення і в цей спосіб виробити собі довір'я у своїх зверхників.

2. Розвідувати, хто знаходиться із провідного активу на тому терені, в якому я буду знаходитися, їхній пост, псевда, а по можності навіть з яких вони околиць, їхню прибічну охорону, де мають криївки (в селі чи в лісі і в яких господарів), в кого мають зв'язки, хто із цивільних людей є зв'язковими, повідомляти про мертві

зв'язкові пункти, переходові стежки в селі і в лісі, хто належить з легальних людей до ОУН, з ким мають контакт із інтелігенції (учителі, священники та особи, які працюють при уряді). Розвідати про осередки пропаганди, де вони знаходяться та яким інвентарем диспонують, де знаходяться осередки проводу ОУН, з ким контактують з районних установ нашої адміністрації. Довідуватися, чи не мають радіонадавчих апаратів, а якщо є, то де знаходяться, чи спускають англо-американці своїх десантів і чи вони співпрацюють з "бандитами", якщо спускають, то повідомляти, в яких місцях та які мають сигнали. Де мають стрічі і чи користуються на пунктах стрічі стрілами і в який спосіб. Чи дістають "бандити" від англо-американців зброю, амуніцію, вибухові матеріали та уніформи, чи не підробляють в організації грошей. Розвідувати, чи часом не мають з військовими частинами зв'язку і чи не дістають від них зброю. Чи дістають "бандити" закордонну пресу, як зчаста мають з закордоном зв'язок та в який спосіб, літаками чи переходять, чи мають сталий зв'язок з закордону з українськими націоналістами, які перебувають в західній зоні Німеччини. Повідомляти про військову дисципліну в ОУН, про моральний стан, як відбуваються вишколи, як часто і про найновіші інструкції.

3. Коли буду знаходитися у вищій проводі, то старатися під час переходу вбивати провідників та рівночасно тих, які будуть з ними присутні. Про це повідомляти негайно в район на МГБ або в найближчий гарнізон. Коли тут не буде нічого підозрілого, то вертатися до "бандитів" знова та говорити, що вийшовши на засідку, згадані впали, а мені вдалося втечи. Коли б я вийшов на засідку, то стріляти по три набой догори і в цей спосіб дати до орієнтації, що я знаходжуся в бою.

4. Коли я буду знаходитися в криївці, в якій будуть зі мною інші люди, про це повідомляти в [ГО] МГБ, котрого дня можуть прийти і цю криївку відкрити. Я на той час мав забрати від зброї якісь частини, а від гранат викрутити запальники. В цей спосіб большевики мали забрати "бандитів" живими.

5. Коли б мені не вдалося під час перебування сконтактуватися з органами МГБ через переслідування, або через сильну дисципліну, то протягом 6 місяців мав перебувати з ними і тоді вбити найвизначнішого провідника, забрати його торбу і втечи до них. На тому мої завдання були закінчені.

Тараненко сказав мені, де і через яких людей ми можемо контактуватися. Дав мені чотири способи зв'язків: через третю особу, по[ш]товий зв'язок, мертві зв'язки, про які ми домовилися, та особисті стрічі, коли буде можливо. Третьою особою

мали бути слідуєчі люди: Турянська Марія ж. Юри – моя мама, яка х[в]ора на ноги і зчаста ходить до лікаря, з якою говорив сам Тараненко, Станниченко, яка мешкає в Коломиї на вулиці Карпатській і вона мала бути моєю дівчиною і могла кожночасно приходити до мене, Козарук Василь з ст. Годи-Турка, Тремтячий Тарас з с. Княждвір присілок Баня.

По[ш]товий зв'язок мав відбуватися так. Листи адресувати: Органи державної безпеки в Коломиї, товаришу Тараненку.

Мертві зв'язки я мав умовлені в таких місцях: в с.Товмачик під колійовим мостом я мав залишати записки. В с. Княждвір Долішний на присілку Вигода¹⁰⁶ мав залишати в дуплавій липі в пуделку від сірників. В с. Раківчик під залізним мостом коло Данищук Галини. Більше зв'язків мені не давав, а сказав, що коли дістануся до “бандитів”, то тоді для мене визначить більше і то там, де мені буде потрібно. На призначені місця я ішов із Тараненком. Цілий час дорогою говорив мені про завдання та як маю виконувати роботу. Коли все було закінчене із зв'язками і завданням, то сказав, щоб я уважав, коли піду в підпілля, бо там будуть органи СБ тебе провіряти і щоб ти уважно говорив, бо коли довідаються про те, яке ти маєш завдання, то тебе знищать і твою рідню. На тому було закінчено, тому, що робився день.

Дня 20.4.[19]48 р. я зібрався відходити до УПА та прийшов на означене місце, де мені сказано. На умовленому місці я стрінувся із “Ромком”, який сказав мені, що до УПА покищо мене не приймає, але пізніше, аж по виконанню атентату.

Дня 25.4.[19]48 р. я пішов до Коломиї на МГБ і зголосив Тараненкові, що був в с. Раківчик в Загриновської Катерини і мене в підпілля не прийняли. Приймуть хіба пізніше, але мушу виконати атентат. Тараненко сказав мені, щоб я дальше робив старання пройти до організації, а атентат можеш виконати з рядових на кого тобі буде вигідно та рівночасно з міліцією. Коли би казали убити когось з начальства, тоді мусиш зголосити про це мені, тоді я тобі дам можливість, що ти вповні зреалізуєш своє завдання та нас не буде дорого коштувати. При цім мені сказав, що він мені визначить, кого можна убити. В кінці сказав, що передає мене ст. лейт. Кокорінові, який до вас зайде та ви з ним будете мати зв'язок. На цім наша розмова була закінчена, бо Тараненко кудись спішився. Стрічу з Кокоріном назначив мені на день 1.5.1948 р. в с. Шепарівці під лісом коло рогатки о годині 22-ій. Коли надійду, то мав сказати три рази “ворон кра”.

---

¹⁰⁶ Присілка з такою назвою не виявлено.

На стрічі дня 1.5.[19]48 р. на означеному місці я Кокоріна не застав. За півгодини надійшов Кокорін та спитав, хто такий. Я відповів, що “ворон кра”. Тоді він підійшов до мене та сказав: “То ви Турянський?” Я відповів, що так. Запитав мене, як моя справа. Я відповів, що не хочуть прийняти в “банду”. Кокорін сказав робити даліше старання, щоб піти в “банду”, але розвідувати про “бандитів” та його повідомляти. Коли не підеш до УПА, то будеш робити роботу для мене за першими вказівками. При цім сказав мені, що будемо робити ще раз спроби репресувати вашу рідню та сильно шукати за вами і тоді ви робіть заходи, щоб стрінутися з “бандитами” та їм про це говорити, може це нам удасться, що ви пропхаєтеся в нутро організації.

Опис ст. лейт. Кокоріна: літ 28, національність жид, ріст середній, фігура тонка, плечі вузькі рівні, шия тонка довга, волосся темно-русьве, зачіска догори, чоло високе, очі темно-сиві, ніс малий, тонкий, прямий, рот малий, уста тонкі малі, зуби малі, густі, рівні, вуха великі прямокутні, звисаючі допереду, борода проста, пряма, довга, обличчя біле, подовгасте.

Кокорін визначив мені стрічу дня 20.5.[19]48 р. в Коломиї на МГБ в кабінеті Тараненка о годині 21-ій.

Дня 20.5.[19]48 р. я пішов до Коломиї на МГБ до кабінету Тараненка. Тараненко спитав мене, як стоїть моя справа. Я відповів, що справа стоїть зле, бо “бандити” не хочуть прийняти в підпілля. Тоді він спитав, що я за цей час розвідав. Я сказав, що нічого, бо вони мене чогось вистерігаються. На це до кабінету зайшов Захаров. Я почав просити Захарова та Тараненка, щоб мене відпустили на 2 місяці до моєї сестри, яка учителює на Буковині в с. Мамаївці Кіцманського р-ну. Я сказав, що хочу підготувитися в сестри для здавання іспиту першого курсу лісотехнікуму. При цім заявив, що й там буду робити роботу. Захаров мені на це дозволив з тим, що за цей час маю довідуватися, хто з учасників того курсу належить або симпатизує з ОУН. Рівно ж сказав, що коли буду мешкати в сестри, то буде нагода розвідувати і про учителів. Про розвідане, коли поверну від сестри, маю поінформувати його. Отже, коли я добре вив’яжуся з розвідочної роботи на Буковині, буду від нього нагороджений грішми. На тому в Коломиї було закінчено і я вернув додому та дня 22.5.[19]48 р. поїхав до сестри.

Приїхавши до сестри, я розказав, що був арештований і большевики почали мене сильно переслідувати так, що не маю можливости вдома перебувати. Півтора місяця я підготовлявся до іспиту. Протягом двох тижнів здавав іспит та через руську мову мене спалено. За той час на Буковині я розвідав, що до ОУН належало 4-ох учнів: Товстюк Корній, Соколотюк Евген с. Васи-

ля, Клипочин Ігор, Жанківський Гнат. Вище згадані виговорилися мені, що стрічалися з українськими повстанцями, дістають від них літературу, а також доручають їм розкидувати листівки.

Дня 28.7.[19]48 р. я повернувся від сестри додому.

Дня 17.8.[19]48 р.¹⁰⁷ я пішов до Коломиї на МГБ та зголосився до Захарова кабінету. В кабінеті я застав Захарова і Тараненка. Вони спитали, як мені жилося на Буковині та що я розвідав. Я відповів, що прожилось дуже погано, бо не здав іспиту, а розвідав про ті особи, які подано вище. Про учителів не розвідав нічого тому, що більшість наддніпрянців. Захаров все вище згадане списав та доручив мені даліше робити старання, щоб пропхатися в нутро ОУН. Тоді він мені сказав, що під час мого перебування на Буковині, вони зробили сприятливі умовини для того, щоб краще вдалося пропхати в ОУН.

Ми в цій справі арештували твою маму та допитувалися в с/радї за тобою. Цим ми дали доказ населенню, що ти вдійсно ти скриваєшся від нас. Даліше Захаров сказав: “Ми тебе відпускаємо на два місяці додому. Вдома ти маєш формально перед нами скриватися та робити старання, щоб пройти в нутро ОУН. При цьому розвідувати про всі “бандитські” рухи, а коли б тобі даліше не вдалося пропхатися до них, то дня 3.10.[19]48 р. до тебе ноною зайде Кокорін, з яким ти будеш мати даліше контакт”. На тому Захаров сказав мені відходити додому.

Дня 3.10.[19]48 р. о годині 23-ій до мене додому зайшов Кокорін та викликав на подвір'я і почав розпитувати, чи я стрічався з “бандитами”, і чому мене не приймають в підпілля, та що я про них розвідав. Я сказав, що стрічався з “бандитами” “Морозенком” і “Незнаним” в с. Раківчик на присілку Долішний Кут, у господині Загриновської Катерини. Говорив я їм, щоб поговорили з “Бистрим”, що за мною шукають большевики і щоб мене прийняли в підпілля. Вони мені сказали, що тепер в підпілля нікого не приймають. Розвідав я про “бандитів” слідує: “Бандити” зчаста приходять в с. Раківчик до Загриновської Катерини та Данищук Галини. В с. Товмачик до Лесюк Марії, Кваснюк Юрка, Тодорчук Дмитра, Одосія Стефана, Тодорів Івана, Федоришин Ганусі, Пасорчак Марії, Вишиванюк Івана. В с. Шепарівці до Ославського Дмитра, Ославського Миколи, Стефанюк Петра, Павлюк Івана с. Івана, Мотринюк Ярослава с. Петра. В с. Дятківці до Левицької Марії, Курдиб'юк Петра, Прокопчук Богдана, Коструб'як Филипа, Григорчук Наталки, Баб'юк Дмитра”. Про тих господарів я сказав, що в них часто перебувають “бандити” і дістають харче-

---

¹⁰⁷ У тексті: 17.7.[19]48 р.

ві продукти. На цій стрічі Кокорін доручив мені написати листа до “Спартана” такого змісту: “Шановному панові сотникові “Спартанові”. Шановний пане сотнику “Спартане”, мені обов’язково треба з вами бути, бо є в мене до вас велика потреба. Ви знаєте пане сотнику, що за мною тепер слідять большевики і мій річник тепер відходить до армії. Я вдаюся до вас про пораду, що мені даліше робити. На цьому кінчу писати і з пошаною до вас Турянський”. Слідуючу стрічу мені визначив на день 14.10.1948 р. в с. Шепарівці коло млина о год. 23-ій. По цім Кокорін відійшов. Я робив старання, щоб передати до “Спартана” листа. Лист цей передав через Данищук Галину, яка від мене забрала та опісля, коли до неї звернувся, чи вона передала його, то мені відповіла, що лист мій був в хаті і в часі перешуку большевиків була змушена спалити.

Дня 14.10.[19]48 р. я прийшов на означене місце стрічі і Кокоріна не застав. По годині часу прийшов Кокорін з чотирма вояками та покликав мене набік і почав розпитувати. Питав, чи я передав листа до “Спартана” і що розвідав про “банду”. Я сказав, що листа передав через Данищук Галину, але не знаю, чи вона йому доручить. Про “бандитів” сказав, що довідався від своєї сестри, яка мешкає в с. Товмачик на присілку Луг, зчаста приходять “бандити”. На цій стрічі Кокорін доручив мені йти в с. Товмачик та ховатися у своєї сестри і в цей спосіб розвідувати, до яких господарів заходять “бандити”. Слідуючу стрічу визначив мені на день 14.11.1948 р. в с.Товмачик біля колійового моста.

Дня 14.11.[19]48 р. я вечером пішов на означене місце стрічі і там стрінувся з Кокоріном. Я з ним поздоровився і він мене спитав, що нового, як живеться мені та що розвідав. Я сказав, що в с. Товмачик “бандити” заходять до слідуючих господарів: Лисанюк Марії ж. Миколи, Кваснюк Петра, Тодорчук Дмитра, Тодорів Івана, Федоришин Ганусі, Писарчин Катерини, Кучарової Катерини, Вишиванюк Івана. Кокорін на це сказав мені, аби не лише подавати, що до них заходять, але чому вони заходять. Отже ж, я мав заходити до їх хат, а якщо є там особи молодшого віку, то мав нав’язувати з ними товариство і при тому про все довідуватися. Визначив мені слідуючу стрічу на день 8.12.[19]48 р. в с. Шепарівці коло хати господаря Галійчук Михайла о годині 20-ій.

Дня 8.12.[19]48 р. я пішов на означене місце стрічі і там стрінувся з Кокоріном. Кокорін спитав мене, що нового. Я відповів, що про ті особи, які я подав попередньо, вдійности мають зв’язок із “бандитами”. В Лисанюк Марії ж. Миколи я стрічався із “Іскрою”, крім того, точно мають зв’язок Лисанюк Параска

д. Марії, Тодорів Катерина і Кваснюк Марія. Крім того, ці особи висловлюються проти Радянського Союзу. Кокорін від мене вимагав більше довідуватися і все точніше, щоб все було зроблено стопроцентово. Слідуючу стрічу назначив мені на день 25.1.1949 р. в с. Товмачик на присілку Луг, в господаря Тодорів Якова до години 21-ої.

Дня 25.1.[19]49 р. пішов я на означене місце і чекав около години. Кокорін прийшов на стрічу і спитав, що я розвідав. Я сказав, що на присілку Луг в господаря Тодорів Івана була закінчена коляда і там зібралася вся молодь і забавлялася. Вечером прийшов "Іскра" і в хаті з ніким не говорив, лише випитував мене, як мені живеться в с. Товмачик і чи тут за мною шукають большевики. Крім того, я сказав, що дня 20.1.[19]49 р. коло хати господаря Одосія Петра стрічався з "Бистрим", "Незнаним", "Морозенком", які зі мною нічого не говорили. Коло хати Тодорів Якова стрічався я із "Спартаном" та "Гуцулом", де "Спартан" мене розпитував, як і з яких причин я ховаюся, та чому став zagrożений, та яка моя освіта. В кінці сказав мені, щоб я добре скривався, бо вневдовзі буде війна і большевики пропадуть. Я домагався в нього, щоб мене взяли в підпілля, а "Спартан" на те відповів мені, що тепер в підпілля не приймають нікого, бо зимова пора, а весною будуть бачити. Відійшовши від "Спартана", ішов я коло хати Лисанюк Марії і побачив через заслонене вікно, що в хаті були три військові мужчини, які вечеряли. Того самого вечора у Федоришин Ганусі і Параски відбувалася проба, де прийшло двох "бандитів" "Іскра" і "Гуцул". Слідуючу стрічу назначив мені дня 15.2.1949 р. о годині 21-ій в с. Шепарівці коло с/ради.

Дня 15.2.[19]49 р. я пішов на означене місце стрічі і там стрінувся з Кокоріном. На цій стрічі нічого я не доніс тому, що це була зимова пора. Слідуючу стрічу Кокорін визначив мені на день 20.3.[19]49 р. в с. Шепарівці о год. 21-ій коло с/ради.

Дня 20.3.[19]49 р. я пішов на означене місце стрічі і там стрінувся з Кокоріном. Я зголосив, що дня 1.3.[19]49 р. в с. Товмачик на присілку Луг в господаря Тодорів Дмитра стрічався з "Іскрою", який питав мене, що нового в с. Шепарівці, які большевицькі операції. Я сказав, що операцій немає жодних. При цім, щоб не викликало на мене жодного підозріння, що я зайшов до господаря без потреби, я сказав "Іскрі", що мені треба "Бистрого" і думав, що тут можна стрінутися з "Бистрим". Кокорін сказав мені, щоб я більше слідив, бо згадані "бандити" в с. Товмачик мають свої криївки. Слідуючу стрічу мені визначив на день 25.4.[19]49 р. о 21-ій годині на зарінку в с. Шепарівці.

Дня 25.4.[19]49 р. я стрінувся на означеному місці з Кокоріном. Я доніс йому, що в с. Товмачик на присілку Луг в господаря Динона було 2-ох “бандитів”, які вертаючи від нього, стрічали цивільних хлопців та забирали електричні лампочки. Слідуючу стрічу назначив мені на день 5.5.[19]49 р. о годині 21-ій в с. Шепарівці коло цвинтара.

Дня 5.5.[19]49 р. я стрінувся на означеному місці з Кокоріном і доніс, що довідався від Чивача Івана, що в нього було 2-ох “бандитів”, які його покарали, але за що, то мені невідомо. Крім того, “бандити” найчастіше ходять на присілку Луг. Слідуючу стрічу назначив мені на день 29.5.1949 р. в мене вдома.

Дня 29.5.[19]49 р. до мене додому прийшов Кокорін та питав, що я протягом цього часу розвідав. Я сказав, що не розвідав нічого, бо не був в с. Товмачик, а в Шепарівцях не мав нагоди про щось довідатися. На цій стрічі Кокорін не визначив мені дати стрічі, але сказав, що я буду йому доносити тоді, коли з ним стрінуся.

За цілий час від початку мого ангажування до арешту українськими повстанцями, я одержав від органів МГБ 2.000 крб. За всіма моїми донесеннями большевики переводили облоги, засідки і репресували господарів, яких я всипав.

ЛЕГЕНДА: Щоб я пройшов в нутро ОУН, Тараненко сказав мені розказати повстанцям про арешт, за що мене арештовано і що на допиті я до нічого не признався, але тому, що доказували мені до очей, я мусів признатися і на цій підставі заангажували мене до співпраці і дали кличку “Ігор”. Все те мав я розказати “бандитам” і заявити їм, що донощиком не буду, а хочу піти в підпілля. За те, що я зірвав зв’язки з органами МГБ, вони мали шукати за мною та репресувати мою рідню.

Допитував: “130”.

Зізнав: “Ігор”, “Ворон”.

Заввага: В протоколі немає поданого, коли об’єкт одержав кличку “Ворон”.

“126”.

Протокол перебито у 9 примірниках.

1 примірник в архів.

8 -//- вислано на адресу “Р-95”¹⁰⁸.

Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів), ф. 9, арк. 1-10.

Копія. Машинопис.

---

¹⁰⁸ Дописано ручно.

Жаб'євський район (ч. 7) (№ 38-41).

**№ 38
ПРОТОКОЛ САБОТАЖНОЇ АКЦІЇ ЗВЕНА ЕВ СБ
ЖАБ'ЄВСЬКОГО Р-НУ**

25 вересня 1948 р.

Р-31.

Косівщина
Вересень 1948 р.

Протокол
саботажної акції звена ЕВ СБ Жаб'євського р-ну.

Дня 19-го 9.1948 р. о год. 20-ій звено ЕВ СБ при співучасті працівників теренової сітки під командою д. "Заведії" і д. "Беркута", зробили наскок на гражданстрой в РО Жаб'є. Забрано: 10 фуфайок, 10 хусток, дві пари черевик, 20 кл. мила, 10 сподень, 12 м матерії і 15 пильників.

Постій, дня 25.9.1948 р.

"165 Ж".

*Приватний архів упорядника Дмитра Проданика, ф. 1, арк. 11.
Оригінал. Машинопис.*

№ 39
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ДМИТРА СЕНЮКА З
С. ДЗЕМБРОНЯ

7 червня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 15.-16.[19]49 р.
Сенюк Дмитро
Стрілець запас. сот. пс. "Чорний",
с/о РО МГБ кл. "Потічок".

Почато: 3.6.1949 р.
Закінчено: 7.6.1949 р.

ПРОТОКОЛ

Сенюк Дмитро с. Юрка, нар. 15.11.1912 р.
в с. Дземброня Жаб'євського району,
Станіславської обл., тут замешканий,
українець, гр.-кат., неграмотний,
жонатий, одна дитина, робітник,
невійськовий, судово караний (за бійку
3 м. тюрми під час польської окупації).

Від сімох літ життя я пішов служити по господарях в с. Дземброня. По десятиох роках життя, я повернув додому тому, що батько помер, а я мусів допомагати мамі на господарстві. Тому, що ми були бідні, я ходив до багатших господарів на заробітки та заробляв на прожиток мамі і собі.

В 1938 р. я оженився, потім пішов пасти вівці на полонини, чим займався дотепер.

Під час першої большевицької окупації і під час німецької, я займався дальше випасом худоби на полонинах.

В 1943 р. я був організований до запасної сотні Іваном Чорнишем "Срібний", моє псевдо було "Чорний". Ми ходили часто на військові вправи начею. Вишколював нас зам. сот. "Черемош".

В 1944 р. мене забрали до сотні "Трембіта" на перегляд та що я був хворий і невійськовий, до того я не дуже мав охоту йти до сотні, мене звільнили і я дальше пішов пасти вівці.

З приходом большевиків я вступив до кущевої боівки під ком. "Перекотиполе" та після трьох тижнів я захворів на горячку і мене звільнили додому, де я ховався від побору в Ча.

Дня 29.4.1945 р. зголосився в РО МВД Жаб'є, де допитував мене л-т Чоботарський, як я називаюся, коли і де народився,

кілько був в “банді”, котрій і де? Я відповідав: сказав, як я називаюся, коли народився і де мешкаю. Чи був в організації, до цього не признався.

Потім л-т Чоботарський виписав мені справку і я пішов далше пасти вівці [на] полонини.

Одного разу прийшов на полонину ст. л-т погран[військ] Колачов та питав мене про торбу Палійчука Василя (Цюпкового), який казав мені цю торбу віднести за кордон (через Чорногору) та я не відніс, а ст. л-т Колачов це знайшов у мене і заарештував, тримаючи цілий день, після пустив.

1949 р. я пішов до лісової роботи в Явірник. При кінці лютого я їхав з господарем Зеленчук Василем до роботи через с. Зелене. По дорозі мене задержав л-т Ткачов і запровадив до кімнати, в якій не було нікого. Л-т Ткачов допитував: “Як я називаюся, чи бідний, чи б[а]гатий, чим займаюся, чи не видів “банди” на полонині, в кого з полонин брала “банда” контингент, хто говорить в колибі проти СССР або на селі хто підпомагає “банду”.

Я відповів: сказав, як називаюся, бідняк, зимою роблю в лісі, а літом пасу вівці на полонині та на запит сказав на котрих. Раз видів сімох “бандитів”, що йшли потоком вдолину та стріляли з Дехтяра, пішли в напрям с. Дземброня, в кого “банда” брала контингент з полонини я не видів, бо я в стаї не сиджу, а пасу вівці, та сказав, що раз бачив на потоці Дземброня, коло гати, що йшов один у військовому мундирі і зайшов [у] ліс Дроздука. Янушевський Василь читав газету і казав, що війна неминуча і переможцем буде Америка. На селі проти СССР говорять Сліпенчук Іван і Потек Михайло. Раз я завважив, що Юра Стефюк (Попадюків) правдоподібно носив щось “банді” на верх Кошарище. Про більше не знаю нічого.

Після того л-т Ткачов запитав, чи я буду йому працювати, на що я сказав, що буду, він тоді сказав: “Ну хорошо, будеш працювати”. Потім вийняв з кишені великий нотос і почав писати мою автобіографію і списав, після дав мені підписати, а коли я сказав, що я неграмотний, сказав зробити три хрестики, що я і зробив. Потім написав заяву про співпрацю, сказав, що я мушу мати псевдо, щоби не обманула “банда” та сказав, що лише можу говорити з тим, хто скаже мені моє псевдо “Потічок”. Потім сказав зробити хрестики на заяві, що я і зробив.

Потім дав мені такі завдання:

1. Слідити за завід. полонини, в якого я буду літувати, що дав “банді”, скільки і куди це “банда” відсилає.

2. Доносити, хто і що говорить проти СССР.

3. Слідити, чи “банда” не має де літнього постою, з котрого боку надходять, куди відходять та котрі “бандити”. Коли завважу, то маю донести, котрим плаєм переходять, або витесати так як чуркало і положити на плай кінцем в ту сторону, куди пішли.

Ці завдання я мав виконувати в слідуючий спосіб:

Що завважу, то мав сказати своїй жінці, яка живе на селі, а ця лейтенанту Ткачови, коли цей прийде до мене додому.

По цьому лейтенант Ткачов запитав, чи я вірю жінці, на що я сказав, що вірю. Тоді він сказав, що може до мене переслати через жінку картку, коли буде треба, а я що буде нового, то до него, та строго наказував за псевдо, щоб я нікому не виговорився.

На слідуючій стрічі, яка відбулася в с. Бистрець, де Ткачов питає, чи я не видів “банди”. Я сказав, що я “банди” не видів, тільки чув, що говорили Сліпенчук Іван і Потек Михайло, що буде війна і що тут прийдуть американці. Потім запитав, коли я йду в полонини і наказував добре слідити за “бандою”.

З а в в а г и:

Протокол не викінчено з тої причини: станичний с. Дземброня “Дунай” із своїм стрільцем “Козачком”, які перебували на постою в лісі, де відбувалося слідство. Вище згадані пішли в терен по своїх справах. На краю лісу були заскочені більшовиками, де станичний “Дунай” зістав забитий, а “Козачок” втік. Надбігаючи до табору, “Козачок” завважив бойовика, який в той час повнив службу стійкового та махнув рукою. Цей надбїг до табору та заалярмував, що стрілець “Козачок” біжить та дає якісь знаки руками. З огляду на те, щоб об’єкт не попав живим в руки ворога, його зліквідовано, заки виявилася справа алярму, вчиненого “Козачком”.

Переслухав: “135”.

Зізнав: “Потічок”.

Протокол переписано в 10-х примірниках.

1 примірник в архів.

1 примірник вислано на адресу “Р-20”.

1 примірник в архів¹⁰⁹.

1 примірник вислано на адресу “Р-95”.

*Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів), ф. 9, арк. 1-3.
Копія. Машинопис.*

---

¹⁰⁹ Так у тексті.

№ 40
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ІВАНА БОЙЧУКА

18 червня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 17.-18.1949 р.
Бойчук Іван
Десятник ОУН 1944 р.
Псевдо “Прут”
с/о РО МГБ кл. “Роговий”.

Почато – 17.6.1949 р.
Закінчено – 18.6.1949 р.

ПРОТОКОЛ

Бойчук Іван с. Ілака, нар. 1.7.1906 р.
в с. [...] Жаб'євського р-ну, Станіславської
[обл.], українець, гр.-кат., 2 кл. нар. школи,
[...], одна дитина, невійськовий, судом [не
караний].

Я народився [...] р-н Жаб'є, Станіславської обл. В час першої [...] молодий і жив при родичах. В час польської [окупації я ход]ив до школи в с. Голови, де закінчив 2 класи. [...] я даліше жив при родичах та допомагав в господарці. В [...] [я ожени]вся та перенісся на життя в с. Шикмани.

За першої більшовицької окупації 1939-[19]40 рр., я працював [на] лісорубці, а літом 1940 р. став десятником на прис. Стовпні.

За час німецької окупації працював даліше десятником та обробляв свою господарку.

В 1944 р. мене організовано до ОУН на десятника, псевдо “Прут”. Я виконував обов'язки, які припоручали мені, а саме: збирав харчі та відсилав для УПА.

В м. липні 1945 р. я зголосився до більшовиків. Під час зголошування на НКВД, мене допитував один енкаведист, якого прізвища не знаю. Він питав мене, як я називаюся, де я працював в час партизанського руху. Я сказав своє прізвище, а за участь в партизанському русі я не признався. Говорив: я каліка і дуже хворий, то мене не втягали ні до чого. Зараз по цьому став звільнений додому. В протязі одного тижня став десятником до с/ради та виконував обов'язки голови. При цьому працював у Бутині. В м. липні 1947 р. комендант СБ “Заведія” переходив з групою стрільців через прис. Стовпні. Зайшов до моєї хати

вдень і забрав барана на прохарчування, і дав квіт, що це забрали війська погранчасті¹¹⁰ з с. Ворохта. Я цей квіт подав Іванійчукови Дмитрови, нач. істребительного баталіону в с. Шикмани. Я розповів йому про те, як то проходило військо, кілько було, як я зорієнтувався, що то не були большевики, а “банда”. В дальшому я працював в лісовій роботі та повнив службу десятника. Літом 1948 р. переходила група повстанців через прис. Стовпні вдень, стрічаючись з цивільним населенням, говорили по-руски. Я довідався про це, доніс Іванійчукови Дмитрови (нач. істреб. баталіону). Я Іванійчука повідомив про все мені підозріле тому, що ми добре жили між собою від давна. В м. серпні 1948 р. в с. Шикманах відбулися збори, які переводив опер. працівник л-т Кривоніс, збори були запроваджені з десятниками на тему державного пляну. По короткім обговоренню про державний плян, л-т Кривоніс сказав всім мужчинам (десятникам) залишитися. По короткому часі л-т Кривоніс брав по одному до кімнати в с/раді та переслухував. Мене покликав через д[е]журного, а коли до кімнати зайшов л-т Кривоніс, то почав мене випитувати: хто має зв’язок з “бандою”, хто збирає харчі для “банди” та хто з мого села у “банді”. Я відповів: у нас “банди” зараз немає, тому нема для кого збирати харчі, у “банді” з мого присілка був Іванійчук Дмитро с. Івана, “Скло”, а більше від нас не було. Після цього л-т Кривоніс записав мою автобіографію та протокол зізнання, що казав мені підписати. При цьому почав мені говорити: ти радянський чоловік повинен допомагати органам радянської влади в розслідуванню та унічотжувати “бандитський” рух. На ці слова л-та я сказав, добре я буду доносити вам, що завважу, хоч я і дотепер доносив Іванійчукови, нач. істреб. баталіону, про все, що знав. Л-т Кривоніс зараз виписав заяву на співпрацю з органами МГБ, прочитав мені і сказав мені підписати, що я і зробив, при чому дістав кличку “Роговий”.

На стрічі, яка відбулася в кімнаті с/ради с. Шикмани, дав мені слідуючі завдання, які я мав виконати в протязі часу, а саме:

1. Хто говорить з населення проти радянської влади.
2. Чи появляється “банда”.
3. До кого заходить “банда”.
4. Хто збирає харчі для “банди”.
5. Слідити за бункрами, де буде “банда” робити.
6. Де тепер перебуває “Скло”, чи в “банді”, чи [криється] на власну руку.

---

¹¹⁰ Так у тексті.

Ці завдання, що розвідаю, маю донести до с/ради с. Шикмани, або с/ради с. Гринява, під час операції по терені л-т Кривоніс покликає мене до себе і при цьому я все маю розповісти.

Опис л-та Кривоноса: ріст високий, фігура тонка, плечі опущені, вузькі, шия довга з виступаючим яблечком, волос світло-русий, обличчя прямокутне, чоло високе, пряме, брови дугovidні, ніс малий, тонкий, рот малий, губи тонкі, вуха великі, зуби дрібні.

На слідоуючу стрічу, яка відбулася у вересні 1948 р., закликав мене л-т Кривоніс д[е]журним с/ради в с. Гринява. Тут розпитував мене, що я розвідав про “банду” або цивільних осіб. Я сказав, що зараз роблю у Бутині і не розвідав нічого. За це на мене л-т Кривоніс сильно кричав, кажучи, ти як робиш між робітниками, то міг б[а]гато чути і розвідати.

При цьому припоручив мені розвідати про “Скла”. Порадив мені розвідати в той спосіб: хто обробляє в “Скла” господарку, той напевно буде знати про нього, де він, бо цей мусить приходити до нього.

Після цієї розмови звільнив мене додому.

На слідоуючій стрічі, яка відбулася в РО МГБ, в канцелярії л-та Кривоноса, я дістав повідомлення через с/раду с. Шикмани. Коли я прийшов і зголосився в канцелярії Кривоноса, тут застав його самого, він почав мене розпитувати, як мені живеться та що я приніс нового. Я сказав, роблю далше в Бутині і нічого нового не приніс. У Іванійчука Дмитра на господарці не робить ніхто і я рівно ж нічого не розвідав. Л-т Кривоніс взлостився сильно і заявив мені: “За таку роботу в Радянському Союзі получиш 15 годів”. На цю розмову увійшов якийсь большевик, якого прізвище мені невідомо, цей слухаючи нашу розмову сказав: “Він тому нічого не роботає, боїться “банди”, що його уб’є, а у нас знає, що його засудимо і розчисляє на життя”. Л-т Кривоніс сильно злий вигнав мене надвір погуляти. По двох годинах покликав мене до другої канцелярії капітан Глушков.

Опис канцелярії л-та Кривоноса: 5x4 м, два вікна, одні двері, посередині стіл, навколо табуретки, стіна білена.

Опис канцелярії капітана Глушкова: 5x5 м, два вікна, одні двері, біля [...] груба, посередині стіл та кругом табуретки.

Коли я ввійшов до канцелярії Глушкова, сказав мені сідати та почав розпитувати мою автобіографію, чи я був у “банді”, що робив в 1944 р., як було б[а]гато “банди”. Я оповів автобіографію, у “банді” не був, бо я х[в]орію від давна на шию і на руку. В “банді” не був, а працював у них десятником та тримав стійку на верхах. Кап. Глушков запитав, хто давав харчі для “банди” і які? Я сказав: “Харчі я сам не збирав, а повідомляв господарів, які самі носили

на станцію, яка знаходилася у Тимофійчука Андрія”. Даліше кап. Глушков запитав: “Хто даліше дає “банді” харчі?” Я відповів: “У нас зараз “банди” не видно і ніхто жодних харчів не дає”. На мої відповіді кап. Глушков сильно позлостився, загрожував мені тюрмою, а врешті вигнав надвір і сказав чекати аж покличе л-т Кривоніс. По двох годинах покликав мене вдруге л-т Кривоніс та заявив мені: “Чи ти будеш працювати надальше, чи будеш брехати, як дотепер”. Зараз написав малий протокол, де написав, що я супротивлюся рад. владі, не почуваю себе до обов’язку і взагалі не хочу співпрацювати з органами МГБ та сказав мені підписати. Роззлощений л-т Кривоніс по цьому сказав мені відходити додому і на слідуєчий раз прийти з матеріалами.

На слідуєчий стрічі, яка відбулася весною 1949 р. в РО МГБ, в канцелярії л-та Кривоніса, я знова прийшов без матеріалів і оправдував перед л-том Кривонісом, що я працював цілу зиму в Бутині, “банди” не видно було, а цивільне населення або робітники між собою не говорять ні про “банду”, ні про Р[адянський] Союз.

По цих зізнаннях л-т Кривоніс з такою неприємною усмішкою [сказав]: “Я виджу, що ти за один, ти тримаєш зв’язок з “бандою”, а мене обманюєш, я з тобою покінчу сирі по-большевицьки, щоб ти знав, яке значення має МГБ”, при цьому вдарив мене 3 рази кулаками по голові і сказав відходити додому.

ЛЕГЕНДА: Коли б мене питало населення, по що я ходив до с/ради, до МГБ-іста Кривоніса, або у випадку хто з “банди”, то казати, що питав мене про податки, поставки, як виконує населення, ніколи про вербовку.

Допитував: “135”.

Зізнав: “Роговий”.

Протокол перебито у 10-х примірниках.

1 примірник в архів.

1 примірник вислано на адресу “Р-20”.

1 примірник в архів.¹¹¹

1 примірник вислано на адресу “Р-95”.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-3.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

---

¹¹¹ Так у тексті.

№ 41
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ІВАНА ПІГУЛЯКА З
С. КРИВОПІЛЛЯ

27 червня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 18.-19.[19]49 р.
Пігуляк Іван
с/о РО МГБ “Дзвін”, “Топор”.

Почато: 25.6.1949 р.
Закінчено: 27.6.1949 р.

ПРОТОКОЛ.

Пігуляк Іван с. Михайла, урод. 1928 р.
в с. Кривополе Жаб'євського р-ну,
Станіславської обл., українець, гр.-кат.,
робітник, самоук, невійськовий,
вільний, судом не караний.

За час польської окупації до 7 літ і від 7 літ життя був при родичах. Від 11 літ пас людську худобу в полонині, а зимою був вдома. Коли підріс, то робив зі своїм батьком в лісових роботах. Родина в нас була велика, а землі мало і я мусів йти по роботах, щоб убраться і заробити на прожиток.

За першої большевицької окупації я жив при родичах і помагав мамі в господарстві, а старші брати і сестри робили по роботах. Перед німецько-большевицькою війною забрали двох моїх братів большевики за політичні підозріння, яких перед відступом замордували. Коли братів заарештували, я з родичами втік в ліс і крилися аж до приходу мадярських військ.

Під час німецької окупації, як повернули родичі на господарку, я був дальше при родичах, помагав в господарці, а літом йшов у полонину пасти худобу.

В час нашого повстанчого руху в 1944 р. участі не брав, бо був молодий, а друге, що я каліка на одне око, то мене не втягли ні до чого.

За час другої большевицької окупації, в час фронту, я жив легально, крився тоді, коли почув, що большевики забирають до ЧА. Від 1945 р. не крився взагалі – живу легально. В 1946 р. при кінці квітня прийшла група большевиків три чол. до мене до хати, заарештували мене (перед вечером), не в'язали, лише сказали йти з ними. Мене припровадили до госп. Грицюк Анни, запрова-

дили до хати, де я застав арештованих 10 осіб, знані мені були всі. Це були: Ілюк Іван, Додюк Василь, Дутчак Юра, Антимійчук Іван, Антимійчук Юра, Ба[...]стюк Юра, Білатчук Дмитро, Сорохманюк Явдоха, Дутчак Дмитро, Дутчак Іван. Всі особи з Кривополе, з присілків: Буковен, Діл, Середній Грунь.

Тут я переспав одну ніч з всіма згаданими і другий день рано нас забрали на погранзаставу Жаб'є. Проводили нас вдень піхотою, дуже б[а]гато війська, не били. По дорозі забрали ще одного господаря – це Ілюк Миколу. Припровадивши в РО Жаб'є на погранзаставу, мене запровадили до камери з всіма згаданими. Опис камери: 5 на 5, 2 м висока, бетонова, одні двері дерев'яні, ковані бляхою, замикалися знадвору залізною шиною з колодкою, двоє вікон, одно в задній стіні, 1 на 1 м, з ґратами, забите дошками, лише маленький прозір угорі, друге в дверях 10 на 10 см, в котре часто заглядав пост[овий]. В камері була маленька кухня, яка не ogrівала, знаходилася в кутку, коло передньої стіни, як входилося знадвору по правій руці. Тут я сидів 3 доби, після взяв мене на допит капітан, якого прізвища не знаю.

Опис капітана: ріст – високий, фігура – товста, плечі – широкі, підняті, шия – коротка, волос – рудий, обличчя – округле, веснянковате, брови – широкі, прямі, ніс – малий, пирхатий, рот – більший, губи – товсті, підбородок – прямий, виступаючий, вуха – малі, зуби – великі, рідкі, широкі, у горішній щоці з правого боку один срібний. Під час допиту дуже спокійний.

Мене впровадив один воєнний з камери до канцелярії, в якій я застав вище згаданого капітана самого. Цей сказав мені сідати на крісло коло стола, коло якого сидів і він. В канцелярії був стіл, на якому писав капітан і збоку була невелика шафка, кута бляхою, коло бічної стіни стояла лавка. Кімната: 5 на 4,5 м, висока 2 м, двоє вікон у задній стіні, велике 1 на 1,25 м, одні двері поєдинкові, а як входити знадвору, то по правій руці в куті грубка до ogrівання. Тут кап. почав зі мною розмову, запитав моє прізвище, а даліше питав: “Звідки ближче до того місця, де “бандити” рвали під машиною міни, чи з Діла, чи з Буковени, хто підірвав машину, чи я видів “банду”, де мій брат Василь”. Я сказав своє прізвище, до місця, де били “бандити” машину, одинаково, як з Діла, так Буковени, хто підірвав міною машину я не знаю, не видів нікого, за брата Василя сказав, що пішов в Прокураву до брата і по дорозі пропав, де то я не знаю, напевно десь “банда” забрала і знищила.

На це кап. сказав: “Підіть і виберіть посвідку в голови с/ради і нехай вам підпише десятник і кілька свідків, що брата нема і ми

вам не будем нічого казати, або попровадьте нас на гріб свого брата”. Я сказав, що звідки я можу знати про гріб, як “банда” вбитого брата забила десь в потоки, або сам не знаю де. Допит тривав около одної години. По допиті відпроваджено мене до попередньої камери, де були всі вище згадувані арештовані. По короткому часі покликали мене мити підлогу. Та лише я почав мити, як прийшов капітан, в якого я був на допиті, подав всі мої речі і сказав відходити додому. (прим[ітка] слідчого: всі особи були арештовані внаслідок збиття машини у Ворохтянському лісі повстанцями 1946 р.).

В м. липні 1947 р. я їхав фірою з млина, що ходив молоти збіжжа на муку для полонини і вертаючи додому в с. Кривополе, стрінув по дорозі оперпрацівника [РО] МГБ ст. л-та Наумова, який йшов з Ворохти з стрибками та з своєю жінкою. Стрінувши мене, запитав моє прізвище, я сказав, тоді він сказав мені зачекати. Зараз над'їхала група стрибків, в котрій був стрибок Сорук. Ст. л-т Наумов запитав у Сорук, чи то цей, Сорук сказав так цей. Тоді ст. л-т сказав мені злазити з фіри і сідати разом з стрибками, а з моєю фірою їхала дальше дівчина, яка їхала разом зі мною. Припровадивши мене в РО Жаб'є, запровадили на МГБ до одної кімнати, де по короткому часі увійшов один воєнний, забрав від мене всі речі, як: ніжик, пас, гроші, годинник і запровадив мене до камери, де застав я більше арештованих звиш 10 осіб, але мені всі незнані. Опис камери: 4,5 на 2 м, цементована, висока 1,8 м, стеля півкругла, тут була пріча до задної стіни, на якій тісно містилося 6 осіб, одно вікно в передній стіні, в котре видно на входову браму на МВД, вікно величини 50 на 30 см з ґратами. До першого допиту я тут сидів 3 дні. З цих три дні їсти не давали, лише їв те, що діставав від других, а третього дня принесли з дому передачу, яку я дістав, з чого бракувало, закрали стрибки: сир, масло, вурду, а мені передали дуже мало, за ці 3 дні не били. На оправку брали два рази на день вечером і рано, а в камері була банка з двома вухами, яка стояла в кутику коло дверей. Третього дня стриб. Сорук взяв мене з камери та запровадив до канцелярії, де сидів за столом ст. л-т Наумов. Цей сказав мені сідати на крісло коло стола напроти нього, а коли я сів, запитав, чи будеш говорити по правді. Я сказав так, що знаю, буду говорити. Тоді Наумов сказав мені розібратися догола, лише бути в споднях. Коли я розібрався, зложив все в кутик, сів на крісло коло стола, тоді ст. л-т Наумов почав питати:

Кого знакового я маю у Ворохті, яка тут фамілія у мене, коли ходив у Воорохту, пощо з ким стрічався у Ворохті, що говорив,

кому я ходив у млин молоти збіжжа, хто підриває міни під машинами у Ворохтянських лісах, хто відбирає муку у фір, коли везуть з Ворохти до Жаб'я, хто відбирав коні на Завоєлах в 1947 р. (бо в цей раз, коли забирали коні, я був там і бачив), питав мене про брата Василя, який був у відділі УПА під пс. "Скорий", за Коробчука Івана, Гуйманюка Івана, чи я знав їх, де вони зараз перебувають, куди ходять, хто приходить з "банди" на полонини.

Я відповідав: знайомих у Ворохті маю б[а]гато: Капштан Микола, Гаврилюк Семен, Гаврилюк Федор, Проданюк Василь, Мочернюк Яків, Стефак Олекса – це мій вуйко, Стефак Дмитро, Вердюк Дмитро, Слитчук Федор, Дедерчук Микола. Фамілія мені: Капштан Микола, Вердюк Дмитро – це первий брат, і всі інші згадані – це фамілія мені, лише далека. У Ворохту ходив дуже б[а]гато, кілька разів не пам'ятаю, ходив по хліб до фамілії та вуйка Гаврилюка по м[е]д. За німців ходив до заряду лісництва, бо робив у роботі Ворохтянського лісництва і ходив по гроші, та рівно ж перебував у вуйка чи первих братів. Кілько прийшов до них, то питали, чи здорова родина, а більше про ніщо, збіжжа ходив молоти на полонину для обслуги і при цьому закинув мені Наумов: "Ти "банді" ходив молоти, а не на полонину". Я сказав ні, можна перевірити, я з "бандою" не виджуся, про жодні міни не знаю, бо в полонині нікого не видів і не знаю, хто нападає на машини і рве міни, так само про муку, яку відбирають з фір я не знаю, бо нікого не бачу. За коні, які відібрали на Завоєлах с. Ворохти я не знаю і не видів, бо я під'їхав кавалек під Завоєли, зліз з воза та пішов на полонину, а що було далі не знаю. За брата Василя і других не знаю нічого, бо нігде не виджу, до хати не приходить і я з ним нігде не стрічаюся. Гуйманюка Івана та Коробчука Івана з малих хлопців знав, а де зараз перебувають, то не знаю. Чи на полонину приходить "банда" не знаю, бо я коло стаї не сиджу, а ходжу з ярками, хіба ватаг знає, бо той сидить у стаї.

Допит тривав звиш дві години. Під час допиту бив мене залізною шиною по плечах та за всі відповіді казав ти брешеш. Під час допиту стрибок Сорук сидів коло ст. л-та Наумова цілий час. По допиті мене відставлено до попередньої камери, зміни з арештованими не було. До другого допиту я сидів одну добу. Другий день рано взяли мене на допит до попередньої канцелярії, де почав зі мною допит ст. л-т Наумов, питав ті самі питання і відповіді, що й на першій допиті. При допиті знова бив, вдарив по лиці так, що я впав на підлогу, тоді копав ногами попід ребра, другий допит тривав около півтора години і не було нікого присутнього. По допиті відпроваджено мене назад до попередньої

камери. Повернувши до камери, по короткому часі взяли мене полоти буряки до Наумова, де я полов до вечера. Третього дня взяли знова на допит. Ст. л-т Наумов запитав мене: “Будеш говорити по правді?” Я сказав, що знаю, то буду говорити по правді. Потім запитав: “Ти кажеш, що на стаї ніхто не приходить з “банди” і брат додому не приходить”. Я сказав, що не знаю, не видів нікого. В дальшому третій допит такий, як попередній. На цьому допиті не бив. (Їсти давали лише то, що з дому приносили). Третій допит тривав звиш півтора години. По третьому допиті до камери не заганяли, пустили надвір, де я сидів до передвечера, а перед вечером подали всі мої речі і пустили додому.

(Прим[ітка] слід.: ст. л-т Наумов вбитий повстанцями літом 1948 р.).

Опис канцелярії, де переслухував ст. л-т Наумов: 4 на 4 м, висока 2 м, одно вікно 90 на 90 см, одні двері подвійні, в середині грубка до ogrівання з цегли, стіл, перед вікна шафа в куті коло задньої стіни, як уходити знадвору, то по лівій руці, а в другому куті груба, чотири крісла, на бічній стіні два великі портрети Леніна та Сталіна.

Зимом 1947 р. в прис. Буковен стрічався один раз з ст. л-том Наумовим у хаті селянки Сорохманюк Явдохи. Тут запитав мене, чого я прийшов, я сказав пиляти дрова, тоді сказав бійцям мене обшукати, котрі зараз зробили обшук коло мене, але нічого не знайшли, тоді приступив до мене сам Наумов рукою у мою кишеню у сподні і витягнув гранату, яку мав у своїй руці та сказав, як ви шукали, що я знайшов гранату та з цього всі сміялися, бо граната була його, більше мене не питав нічого і нічого не казав, від цього часу я не стрічався з ніким аж до весни 1948 р.

В м. березні 1948 р. ночею прийшов до хати Сорохманюк Явдохи нач. РО МГБ май. Сідой, де запитав мене документи, а коли я подав документ моєї сестри і домашня господиня, то май. Сідой заховав документи до кишені, а нам сказав за кілька днів прийти на МГБ в Жаб’є. Коли я і моя сестра прийшли на означений час по документи, то май. Сідой казав приходити що 10 день і зголошуватися на МГБ р-н Жаб’є, не питав нічого, видав паспорт і звільнив разом з сестрою.

На приказ май. Сідого я в 10 днів зголосився на МГБ Жаб’є. Тут взяв мене май. Сідой до канцелярії та питав за брата Василя, чи цей приходить додому, чи даємо їсти. Я сказав, що ніхто до нас не приходить та не приходить брат і нікому не даємо їсти. За це мене май. Сідой дуже сварив і називав бандюгою та казав, що брешу. Більше не питав нічого та написав карточку, в котрі дні я маю до нього приходити та звільнив додому.

Після цього я стрічався з май. Сідим, коли дістав зазив ставитися до комісії на военкомат. Тут треба було паспорту і я пішов до Сідого по паспорт. Коли я пішов до май. Сідого і заявив, що мені потрібний паспорт до военкомату, Сідой паспорт не дав, але забрав групу людей на машину і разом з військом повезли нас в с. Бистрець розбирати сплави, які були задержані повстанцями. Приїхавши в с. Бистрець, май. Сідой сказав дати зазив на военкомат, коли я дав зазив, цей взяв його, не сказавши ні слова, від'їхав з військом в Жаб'є, а ми лишилися розбирати сплави і по короткому часі розійшлися додому. Відтоді я більше не був з май. Сідим, ані з іншими оперпрацівниками [РО] МГБ.

ДРУГЕ ЗІЗНАННЯ: /.../

В м. липні 1946 р. я їхав фірою з млина, віз муку на полонину. По дорозі в с. Кривополе стрінув мене ст. л-т Наумов, який їхав з Ворохти з групою стрибків і з своєю жінкою. Затримав мене і запитав, як я називаюся, я сказав, тоді він сказав мені зачекати. Зараз над'їхала група стрибків фірою, на якій був стрибок Сорук. Наумов запитав: "Чи то цей?", Сорук сказав: "Так". Тоді Наумов сказав мені злазити з фіри і сідати зі стрибками, а дівчині, яка їхала зі мною, сказав їхати далше. Мене привезли фірою в район Жаб'є і запровадили до одної кімнати на МГБ. По короткому часі прийшов один воєнний і забрав від мене всі речі, як: годинник, ніжик, пас і відвів мене до камери, яка описана в попередніх зізнаннях, як рівно ж опис в'язнів та обходження подано.

Третього дня взяли мене на допит, до канцелярії, де я застав ст. л-та Наумова. Цей почав зі мною розмову, вперше запитав, чи я буду говорити правду, я сказав так, що знаю, буду говорити. По цьому сказав мені цілковито розібратися, що я і зробив, розібрався і всі свої речі зложив в кутик, а тоді Наумов сказав сідати на крісло коло стола напроти нього. Дальша розмова з Наумовим та сама, що в попереднім зізнанню.

Другий допит в Наумова той самий і зізнання ті самі.

На третьому допиті ст. л-т Наумов питає:

За брата Василя, коли ти стрічався з братом, де носили йому харчі, коли останній раз приходив Василь додому, чи знаєш "Кичеру", коли його видів, чи знаєш Коробчука Івана "Злагідний", Гуйманюка Івана "Новий", де вони зараз, коли видів останній раз, до кого приходять, хто станичним у вас, може знаєш когось, що підносить харчі "банді", то скажи нам, не мусиш лише говорити про "бандитів", таж у вас є там б[а]гаті господарі, як: Ілюк Іван, Мотрук Іван, Сорохманюк Явдоха, ці ж повинні давати, або "банда" до них заходить.

Я відповідав: За брата Василя, казав я, що нічого не знаю, бо він не приходить до хати, цей був лайдака, не хотів батька слухати, не хотів робити і пішов правдоподібно в “банду”, я видів один раз, як “банда” переходила начею попри стаю на полонині Явір’є, повертали на стаю, але це були самі незнайомі, сказали ніде не виходити, самі брали сира, вурди, молока пили, хліб мали свій, було їх дуже б[а]гато, мали зі собою 10 коней, несли якісь скрині та зброю на колісцятах, коло стаї зробили коротку перерву і над ранком пішли далше в Космач, брат Василь додому не приходить, взагалі я з ним не стрічаюся, про “Кичеру” також нічого не знаю і не видів, про Коробчука Івана і Гуйманюка Івана знав добре до того часу, доки був вдома, а зараз не знаю нічого, бо взагалі не чув і не бачив ніде, аби до кого-небудь заходили також не чув, про станичного не знаю, бо зараз ніхто не заходить, так само не видів, щоб у ліс ніс харчі, або мав які зв’язки з “бандою”.

Дальше ст. л-т Наумов питає:

В поблизу коло тебе у Ворохтянських лісах відбирають муку з фір, які везуть з Ворохти до Жаб’я, коні, які забрали із полонини Завоєли Ворохтянського терену, ти не видів, хто забрав і не знаєш, як ти там тоді був.

Я відповідав: “Про це, хто забирає муку з фір я не знаю взагалі, бо нікого в той раз з “банди” не видів, видите, що коли б я знав, то сказав би, бо за ту “банду”, що видів, то сказав, а що не видів, то не скажу. Коли забрали коні, то я в той час їхав возом, бо мені потрібно було до госп. Пелехуна Михайла, обговорити справу овець, яких мав дати на полонину, а що цей їхав також на возі, то я сів разом з ним і обговорював, а коли приїхали просто дороги, котра провадить на полонину Мургу, я зліз і пішов у свій напрям, і зараз почув, як почалися стріли з кулеметів, а що далі було, то я не знаю, бо я почувши стріли, настрашився і поспішив в свій напрям на полонину”.

По цьому ст. л-т Наумов сказав мені: “Слухай Іван, я тобі скажу, нам треба робити тільки по-хорошому, бо у нас дуже б[а]гато чесних хлопців робить, то і ти мусиш робити, бо інакше вивеземо тобі цілу родину, а потім і тебе уб’ємо. Твій брат у “банді”, а ти будеш у нас, а це нам не шкодить, що брат у “банді”, але як ти будеш хорошо робити”. Я сказав, добре буду робити, але що? На це Наумов сказав: “Нам треба слідити за “бандою”, коли не хоч за братом, то за другими сліди, за братом не мусиш, лише треба по-хорошому, бо коли “банда” узнає, то уб’є тебе, а то треба, щоб “банда” не узнала”. Я на це сказав, добре, коли узнаю, то до

вас прийду і скажу. На це Наумов сказав: “Нет, ти до нас просто не будеш йти, бо тебе “банда” скоро розкриє, ми договоримося краще”. При цьому запитав мене про Матаржука Василя, чи я його знаю, як я з ним жив давніше, а як зараз, чи не сварилися колись. Я сказав, що Матаржука знаю добре, ми зжиті з малих хлопців і ніколи не сварилися. На це Наумов сказав: “Ну хорошо, як так, то будемо говорити даліше”.

На стрічі, яка відбулася в канцелярії РО МГБ Жаб’є, ст. л-т Наумов дав мені завдання, які я мав виконати в протязі часу:

1. Слідити, хто підносить “банді” харчі, або допомагає розвідкою, головню дав мені слідити за Ілюком Іваном, Матаржуком Іваном, Гуйманюком Юрою, може буде приходити син разом з “бандою”, за Сорохманюк Явдохою, поза цим за кого що знаю.

2. Слідити за “бандою”, куди переходить, якими теренами, до кого буде начею заходити їсти, або збирати контингент.

3. На полонині слідити, як часто приходять на стаю, кілька “бандитів” ходить разом, котрі, як убрані, яка зброя, що будуть питати, що будуть говорити, чи будуть казати, щоб їм дали їсти, чи будуть брати самі.

4. Як буду на полонині ходити з ярками, то слідкувати за димом та таких місцях, де там нікого нема.

5. За цивільними особами мав я спостерігати, хто йшов до лісу з якимись клунками, чи несе “банді” харчі, 3-4 рази на день йде до лісу без причини, то дослідити куди йде, по що, може провадить “банді” розвідку. Ночами підслуховувати, в кого гавкають собаки, або покажеться пізно світло, де чути якесь гримання.

Ці завдання я мав виконати в слідуючий спосіб:

Про все, що розвідаю, мав я умовлене місце, де мав вставляти карточки що 20-го числа, а що я не признався, що вмію писати, то Наумов сказав: “Ти будеш розвідувати, а що розвідаєш, підеш до Матаржука Василя і скажеш, щоб він тобі написав то, що ти продиктуєш і підписав “Топор”, а ти зробиш 3 хрестики.

“Топор” – це твоє псевдо на то, щоб ти не підписувався правдивим прізвиськом. Матаржука Василя не маєш чого боятися, бо це наш чоловік, він тебе “банді” не видасть, але пам’ятай, щоб ти часом його не видав, бо ми тебе вб’ємо.

Місце я мав на границі Ворохта-Жаб’є, коло рогатки. Тут є дорога зорвана і мала каслиця, а на дорозі поруча. Просто поруча у віддалі 8 м у крайку лісу під першою смерекою, мав я класти добре завивану карточку і коло картки мав заткнути сухий патишок височини 30 см. Наумов, як забере матеріяли, то має залишити карточку з своїм підписом, а я цю карточку маю забрати і маю показати при першій стрічі з Наумовим.

Коли б я помітив щось важного, то маю сказати Матаржукові, а той вже скоро мав повідомити на МГБ.

По цих завданнях прочитав мені протокол мого зізнання, заяву про співпрацю під псевдом “Топор”, а запасове псевдо “Дзвін” та сказав підписувати протокол, заяву про співпрацю з орг. МГБ і автобіографію, що я зробив, на всім по три хрестики.

Ст. л-т Наумов за добру роботу обіцяв мені б[а]гато грошей.

ЛЕГЕНДА: Ст. л-т Наумов строго наказував не призна[ва]тися про свою вербовку у випадку, коли б розкрила “банда” і сильно тиснула за псевдо, то сказати запасове “Дзвін”, а ніколи “Топор”, при чому застрашував мене, що коли ти признаєшся за вербовку, то тебе “банда” вб’є і знищить твою цілу родину, а коли довідається Наумов, що я признався “банді” про вербовку і мене звільнили, то він сам уб’є.

По цьому я був звільнений додому.

В м. червні 1946 р.¹¹² прийшов ст. л-т [Наумов] у прис. Буковен до госп. Сорохманюк Явдохи, де застав мене. Покликав мене до другої хати, де запитав: “Що нового Іван”, я сказав нового не б[а]гато, бо не мав часу багато узнати, були два “бандити” на стаї тиждень тому, приходили попоїсти, взяли 2 кг масла, будз і пішли в напрям гори вище стаї, убрані були в руські уніформи, з папашками. Питали про большевиків, чи де не чути. По цьому Наумов запитав, чи не казали, коли прийдуть другий раз, або чи не переказували, щоб принести їсти в бік лісу. Я сказав, вони нічого більше не казали, забрали і пішли.

На слідуючій стрічі в с/радї Кривополе покликав мене Наумов через д[е]журного. Коли я прийшов, покликав мене до осібної кімнати, де я розповів про що розвідав. Дутчак Юра приніс до нас 50 кг [бараболі], а 50 кг дав мій батько, по це прийшли два стрільці з відділу, конем ночею забрали бараболю і відійшли в напрям полонини Діл. Більше не видів і не знаю, Наумов сказав, старайся знати більше.

На слідуючій стрічі в лісі, на границі Ворохта-Жаб’є, я переходив головним шляхом, Наумов сидів на засідці, а побачивши мене, покликав до себе. Я сказав, що тому кілька днів приходило 8 “бандитів” і два коні, перейшли в Буковен, подібно збирати контингент.

На слідуючій стрічі в госп. Сумарук Катерини стрінувся випадково з Наумовим, цей відкликав мене набік і питав, що я розвідав. Я сказав, що цей раз не узнав нічого. За це мене сварив, що я не стараюся нічого узнати.

---

¹¹² Так у тексті.

На слідуєчій стрічі в присілку Буковен в госп. Сорохманюк Явдохи, застав мене Наумов в хаті, сказав бійцям мене обшукати, вони обшукали, але нічого не знайшли. Тоді приступив Наумов сам до мене, посягнув рукою в кишеню в сподні і витягнув гранату, нібито з моєї кишені і сказав бійцям: “Як ви шукали, я в бандита знайшов гранату”. Це була його граната, яку він тримав в своїй руці і впхав в мою кишеню. Із цього всі сміялись. По цьому відкликав мене надвір і питав, що нового. Я сказав: “Видите, що тепер сніг, “банда” десь поховалася, що я вам тепер скажу, коли видів, то сказав”. Наумов більше не питав нічого.

На слідуєчій стрічі весною 1947 р. в школі с. Кривополе я сказав Наумову, що бачив трьох “бандитів”, які переходили вечером з напрямку Буковен в напрям полонини Діл. Всі три з наплечниками, але всі три неznані.

На слідуєчій стрічі в моїй хаті я сказав, що пригонив теля Дутчак Іван для “бандитів” до нас і сказав, що хто прийде по теля, собі забере. Зараз ночею прийшли два “бандити”: “Кичера” і один неznаний, забрали теля живе в напрям полонини Діл.

Більше з ст. л-том Наумовим я не стрічався, бо літом 1947 р. зістав забитий повстанцями у Ворохтянських лісах на головній дорозі.

По якомусь часі, як подано в попередніх зізнаннях, покликав мене на МГБ нач. РО МГБ Сідой. Коли я прийшов по паспорт, Сідой покликав мене до канцелярії і запитав: “Коли Іван останній раз була “банда”, чи приходять Василь”. Я сказав, що брат був один раз із “Кичерою”. Тоді Сідой сказав, чому ти не сказав тоді, коли брат приходив. Я на це сказав, що я буду казати, коли брат прийшов вечером, попоїв, взяв кілька кіля муки і скоро відійшов, а коли прийде другий раз не сказав. По цьому май. Сідой сказав: “Слухай Іван, ти зроби так, щоби твій брат зголосився, або би ти зробив так, щоб я з ним стрінувся по-тихо, щоб про це ніхто не знав, то дістанеш від нас в нагороду б[а]гато грошей і родину тобі ніхто не порушить. Ти скажи Іван Василеві, най прийде до мене на стрічу на то місце, де ти знаєш умовлений з нами мертвий зв’язок. Щоб Василь не боявся, я до него піду сам без зброї, поговорю з ним і скажи йому, як буде хотіти бути дальше в “банді”, то буде, а може хоче піти з “банди”, а боїться, бо я знаю, що “банда” може знищити родину, то ми зробимо інакше так, що “банда” не буде знати. Василь най зайде в ліс там, де умовлене місце, а ми нібито обскочимо і зловимо, і “банда” про це довідається, Василь буде гарно жити, нічого йому не буде”. Я

сказав добре, коли прийде брат, то я йому розкажу про все і буду старатися, щоб брат з вами получився.

По цьому май. Сідой сказав: “Ти Іван будеш своє діло продовжувати, ти вже знаєш яке, думаю, що не треба ще раз говорити. Ст. л-та Наумова вже нема, ти тепер будеш робити з сержантом Стовбою, цей прийде до тебе на полонину і ви там познайомитесь. Коли будеш мати, як новинки, прийдеш в десять днів до мене і я тобі віддам паспорт, або передам серж. Стовбою”. По цьому я був звільнений додому.

Опис май. Сідого: ріст – високий, фігура – товста, плечі – підняті, широкі, шия – коротка, волос – сивий, очі – %¹¹³, обличчя – овальне, веснянковате, чоло – високе, скошене, брови – дугovidні, широкі, ніс – великий, тонкий, рівний, рот – малий, губи – товсті, підбородок – скісний, вуха – великі, трикутні, зуби – дрібні, густі.

По якомусь часі серж. Стовба прийшов на стаю на полонину Магура, де я в той час був за ватага. Стовба застав тут повно цивільних осіб, не міг зі мною говорити, але сказав, що пішли по-під полонину і замість піти на с. Бистрець, то натрапили на цю полонину. Казав дати їсти і попросив, хто знає дорогу на присілок Буковен, щоб попровадив, бо заблудили. Це говорив так, бо хотів замаскувати свій прихід на стаю перед посторонніми людьми. Один вівчар, який знав добре дорогу на Буковен, сказав, що попровадить, що і зробив.

По короткому часі, як приходив серж. Стовба на стаю, мені прийшла карта ставитися на военкомат до призову. Коли я прийшов на военкомат, запитали мене за паспорт, я сказав, що на МГБ, то мені сказали піти по паспорт. Коли я прийшов на МГБ до май. Сідого і зголосив, що мені потрібно паспорта на военкомат, Сідой покликав мене до канцелярії і почав випитувати про брата Василя, чи я був з ним. Я сказав, що Василя не було, було на стаї два “бандити”, узяли бочку бриндзі і пішли в напрям якогось зрубу від стаї, по короткому часі були ще раз, але я [не ба]чив сам, бо на стаї не був, казав мені хлопчина, який в той раз був на стаї. Сідой запитав, кілька часу як були, я сказав, тому не цілий тиждень. Це май. Сідой записав. В дальшому запитав мене, що скажеш більше, я сказав, треба мені документу, бо потребує военкомат. Сідой сказав добре, але перше поїдете в с. Бистрець розібрати сплави, що “банда” затримала, а потім дістанете документи. Зараз над’їхала машина і нас кільканадцять осіб всади-

---

¹¹³ Так у тексті.

ли на машину. Коло нас посідало військо і повезли в с. Бистрець розбирати сплави. Коли ми приїхали в с. Бистрець, май. Сідой загнав нас у воду і наказав розбирати сплави, і потім відходити додому. Сам з військом сів на машину і від'їхав назад. Ще перед від'їздом Сідой запитав у мене зазиву на военкомат, я виймив і подав, Сідой положив у свою кишеню і поїхав. А що сплави ніхто не хотів розбирати, ми всі через верхи розійшлися по домах, а я вернув на полонину.

За час мого побуту на стаї часто приходили повстанці, це: “Чех”, “Новий”, “Квітка” та “Верховинець”. Брали молоко, масло, сир та приходили та відходили все з одного напрямку. Часом прийдуть на стаю і говорять між собою, що там на полонині добре спати, вигріватися і таке інше, а що в той напрям, де вони відходили і приходили, були старі бункри, я орієнтувався, що десь недалеко і ці мають бункер, а також орієнтувався при розмові хлопців, що приходили на стаю і між собою балакали, куди переходили, котрими стежками, а ці місця були мені знані. Так, що я вповні орієнтувався, що в тому напрямі може бути бункер.

З початком липня 1948 р. прийшов до мене на полонину до стаї серж. Стовба з двома бійцями, якраз на полудне і мали з собою арештовану Філіпчук Параску. Арештовану до стаї не пускали, з якою був один стійковий. Стовба увійшов до стаї, пішов зі мною до комори і зачав говорити: “Слушай Іван, ти ж работник МВД, що ти для нас розвідав” (при чому запопередив, хто в тебе був сьогодні з “банди”). Я сказав, не було нікого, бо вдійсності не було. Були передше два, взяли бочку бриндзі і пішли в напрям, який я показав Стовбі, а тому кілька днів, як були на стаї знова, але мене не було, лише розказував хлопець, який в той час був. Часто тут приходять “Чех”, “Квітка”, котрі беруть навіть свіже молоко, то вони напевно десь недалеко і то в напрямі, де я докладно розказав, як треба йти. На Велику Магуру, з Великої Магури видно на великий ліс, а до великого лісу долучує молодник, там десь, як молодник а великий ліс, як кінчиться нібито рівне, а починається дуже стрімке бердо, там треба добре обшукати. А з Великої Магури треба піти попри ліс полем у долину і найдете зарослу шнайсу, котра провадить в той напрям, [з] молодника до великого лісу.

На мої інформації серж. Стовба зараз пішов в подане мною місце на перевірку, де знайшов постій повстанців.

Опис серж. Стовби: ріст – високий, фігура – повна, плечі – горизонтальні, широкі, шия – коротка, волос – рудий, очі – сиві, чоло – низьке, рівне, брови – вузькі, дугovidні, ніс – малий, гру-

бий, рівний, обличчя – прямокутне, рябе, рот – великий, губи – тонкі, підбородок – виступаючий, з ямкою, вуха – малі, квадратні, зуби – рідкі, широкі, один срібний, з правого боку у нижній щоці.

(Прим[ітка] слідчого: внаслідок цих донесень, большевики натрапили на РОП, де заскочили якраз в цей час надрайонного провідника сл.п. “Підгірського” з його стрільцем, яких вбили на місці, рай. реф. проп. тяжко ранили і його дружину та стрільця “Нового”, а двом стрільцям пощастило втекти в цілому. На місці постою впали досить поважні матеріяли, машина до писання і ряд інших приборів).

Допитуваний зізнав, що він попередні зізнання говорив так тому, бо боїться, що його зліквідують, а попередніми зізнаннями мав на думці одурити того, хто його переслухував, щоб цим врятувати себе від передбаченої ним смерті.

Допитував: “135”.

Зізнав: “Топор”.

Завваги: Під час допиту об’єкт старався говорити якнайбільше неправди. Про свою вербовку і співпрацю з органами МГБ взагалі не признавався, аж коли [...] дуже на об’єкта вплинуло, що в дальшому тягу слідства об’єкт вже не старався брехати, а за кожну зізнану провину просив, щоб йому подарувати, що в дальшому себе попровадить, а за всі дотеперішні провини зобов’язувався виконати завдання, які би йому лиш припоручили.

“135”.

Протокол перебито в 10 примірниках.

1 примірник в архів.

1 примірник вислано на адресу “Р-20”.

1 примірник в архів¹¹⁴.

1 примірник вислано на адресу “Р-95”.

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-10.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

---

¹¹⁴ Так у тексті.

Яблунівський район (ч. 8) (№ 42).

№ 42
ПОВІДОМЛЕННЯ ТА ПРИМІТКА ВІДНОСНО
СЛІДЧОЇ СПРАВИ СБ НА ВАСИЛЯ ДЕНИСЮКА З
С. КОСМАЧ

31 грудня 1945 р.

P-31.

Коломиїщина
Грудень 1945 р.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Денисюк Василь с. Василя і Олени з Рибчуків, урод. 1907 р. в с. Космач, присілок Прокіреци, українець, гр.-кат., неграмотний, жонатий, рільник, військовий, караний був за нелегальний перехід румунського кордону.

За Польщі займався рільництвом і був професійним злодієм та мав тісні зв'язки з жаб'євською бандою. Дуже добре жив з польською адміністрацією і поліцією.

За першої більшовицької і німецької окупації займався виключно рільництвом.

З приходом більшовиків в 1944 р. криється від побору в ЧА, ходить полонинами та збирає амуніцію для наших військових відділів. В 1945 р. станичний "Дуб" ангажує його до курієрства і провадження розвідки.

7.X. зістає залапаний більшовиками, водить їх по присілках Завоєли і Прокіреци на постої наших людей. Рівно ж видає бункер з амуніцією. 5.XI. "утікає" більшовикам з рук в часі провадження його на Космач та криється в селі Брустури.

Постій, 20.XII.1945 р.

"Жмурко"

P-31.

Коломиїщина
Грудень 1945 р.

ПРИМІТКА
відносно справи Денисюка Василя с. Василя

Денисюк Василь с. Василя розроблений тільки з того часу, як був арештований більшовиками. Однак, як виходить зі зізнань

Захарук Евдокії (придержаної при Денисюкови), він співпрацював з органами НКГБ ще до свого арештування. Захарук Евдокія була його зв'язковою до РО НКГБ Яблонів (гляди справа Захарук Евдокії), нею передавав він записки в район.

Тому, що Денисюк Василь був неграмотний, заходить дві можливості відносно передаваних ним записок на РО НКГБ:

1. Що він бувши курієром, передавав організаційні записки (переляковуючи їх).

2. Що він одержував ті записки (які пересилав) від інших агентів до передачі в район.

Постій, 31.XII.1945 р.

“Жмурко”

ЦДАВО України, ф. 3833, оп. 1, спр. 226, арк. 20,22.

Оригінал. Машинопис.

Заболотівський район (ч. 13) (№ 43-45).

№ 43
ПРОТОКОЛ ДОПИТУ СБ ПЕТРА ЛУКАНЮКА З
С. ТРОСТЯНЕЦЬ

30 квітня 1949 р.

P-31.

Справа: ч. 8/13-49¹¹⁵
Луканюк Петро с. Івана
с/о РО НКВД "Рукоятка".

Почато: 28.4.1949 р.
Закінчено: 30.4.1949 р.

ПРОТОКОЛ

ЛУКАНЮК Петро с. Івана,
урод. 12.3.1925 р. в с. Тростянець
Заболотівського р-ну, українець,
2 кл. НШ, військовий, жонатий,
рільник, член ВЛКСМ.

Я народився дня 12.3.1925 р. в с. Тростянець Заболотівського р-ну і там замешканий.

До 1939 р. я працював з батьком в панському дворі. В тому ж році я пішов до школи, де 1941 р. укінчив 2 кл. В листопаді 1941 р. я виїхав добровільно до Німеччини на роботу. В Німеччині я працював в бавора до кінця 1944 р. В тому році з приходом ЧА, я був призначений до радянської армії. В армії я вишколювався через три місяці на австрійській території в м. Фрайштадт.

В липні 1945 р. відійшов я з транспортом коней до Одеси. Тому, що я попередньо працював в Німеччині, мене здемобілізували, де я працював протягом 2-ох місяців. З початком жовтня я втік додому. Під час утечі я зістав залапаний облавою дня 24.10.[19]45 р. в моєму родинному селі. Мене запровадили воєнні до с/ради і цього самого дня не протоколувавши, запровадили на РО НКВД в Заболотів. Під час залапання, разом зі мною відпровадили ще двох людей з с. Тростянець, а саме: Струць Василь с. Юрка, около 36 літ і Лилик Михайло с. Андрія, около 17 літ. Під час конвою було 5 воєнних і не в'язавши нам руки, допрова-

---

¹¹⁵ Дописано ручно.

дили на НКВД на д[е]журку. На д[е]журці я сидів около 2 години і після цього покликав мене начальник [РО] НКВД на допит.

Опис начальника [РО] НКВД Білокорова: національність руський, ступень ст. лейтенант, літ около 35, ріст високий, фігура повна, плечі широкі рівні, шия коротка, волос чорний, очі чорні, обличчя округле, чоло високе, пряме, брови широкі зрослі, ніс малий, товстий, широкий, основа носа рівна, рот великий, широкий, губи товсті, вуха великі, тонкі, прямокутні, зуби великі, густі, рівні. Хромає на праву ногу.

Білокоров сказав мені сідати коло стола і подати свої анкетні дані та розповісти свою автобіографію. По поданню анкетних і автобіографічних даних, Білокоров зупинився на тому, в який спосіб я був висланий до Німеччини на роботу – чи примусово, чи добровільно. Я сказав, що примусово. Під час ярмаркового дня я був в Заболотові і залапала мене українська поліція. Дальше Білокоров допитував, чого я втік з робочого батальйону з Одеси. Я сказав, що тому, що довгий час не був вдома і хотів бачитися з родичами. Білокоров спитав мене, чи я свідомий того, що зробив злочин перед радянською владою і чи хочу його оправдати. Я сказав, що свідомий і в який спосіб можу це оправдати. Оправдати можеш в цей спосіб, що включишся до боротьби з українсько-німецькими націоналістами. Він сказав, що я буду розвідувати про “бандитські” рухи і про все розвідане маю доносити на РО НКВД. Зразу я не хотів погодитися з органами НКВД на співпрацю, але при загрозі, що за самозвільнення з роботи чекає мене 10 літ тюрми. По якомусь часі я дав згоду, що буду виконувати припоручену мені роботу. Тоді Білокоров дав мені підписати протокол могого зізнання і заяву про співпрацю з органами НКВД. По підписанню одержав я кличку “Рукоятка”.

До першої стрічі з Білокоровим я мав виконати:

1. Слідити до котрих хат заходять українські повстанці.
2. Хто підносить їм до ліса харчі.
3. Хто перепроваджує для них збірку харчевих продуктів, одягу і грошей.
4. Хто провадить розвідку.
5. Хто пере білля.
6. Котрими дорогами і стежками переходять.
7. Висліджувати їхні лісові постой.

Ці завдання я мав виконати в той спосіб:

Щовечора я мав ходити селом і слідити за повстанцями, а днем ходити попід ліс і слідити, хто несе до ліса харчі. Коли довідаюся, де квартирують повстанці, так негайно маю зголосити на НКВД під число 3. Стрічу призначив мені дня 9.11. в місцевій

с/раді. На стрічу мав я виходити дуже обережно. Він сказав, що того дня буде квартирувати з воєнними в с/раді, а я маю прийти і зголоситися, що прибув з роботи додому. Перед населенням і повстанцями про співпрацю з органами НКВД сказав держати в строгій конспірації, бо за розголошення цієї тайни буду суджений на 10 літ тюрми, або розстрілом. Рівночасно сказав мені, якщо “бандити” (укр. пов.) довідаються, то можуть мене знищити. По тому звільнив мене додому.

На стрічі дня 9.11.1945 р., яка відбулася в місцевій с/раді, я зголосив Білокорову, як Порайко Олена ж. Миколи несла до Джурівського лісу харчеві продукти для бандерівців.

На вище згаданій стрічі я дістав те саме завдання, що на попередній, яке мав виконати до наступної стрічі.

Наступну стрічу призначив мені Білокоров десь около 30.11.1945 р. о годині 22-ій, яка мала відбутися нижче місцевої с/ради коло моста. На стрічу казав мені приходити дуже конспіративно і точно. При підході до стрічі, ідучи, мав легко гукотіти або свистати.

Стріча, яка відбулася около 30.11.[19]45 р. о годині 22-ій, то я застав вже Білокорова з 7-а воєнними. Воєнні лежали на становищах, а Білокоров стояв замаскований за вербою. Я переходячи коло означеного місця, легко свиснув, а Білокоров півголосом задержав мене та запитав хто йде. Я подав свою кличку “Рукоятка” і Білокоров сказав підійти до нього. При зустрічі питав мене, що я розвідав. Я сказав, що три дні тому бачив групу партизанів в числі 7 чоловік, які переходили центром села в напрям Джурівського лісу. На запитання, як були одягнені і озброєні, я сказав, що не бачив, тому, що темної ночі точно запримітити не можна.

На цій стрічі я не одержав жодного завдання новішого, а мав слідити за тими вказівками, які одержав попередньо. Наступну стрічу призначив мені около 15.12.1945 р., яка мала відбутися в 22-ій годині на тому самому місці. Умовний знак при підході до стрічі був той самий.

Стріча, яка відбулася около 15.12.[19]45 р. о годині 22-ій на вказаному місці, я зголосив Білокорову, що до Чабанюк Катерини ж. Василя зчаста заходять партизани.

Заввага: Коло мешкання Чабанюк Катерини большевики зчаста робили засідки.

Дальше сказав я, що в розмові з населенням довідався, що до Михайлюка Дмитра також заходять партизани. На вище згаданій стрічі, я не одержав нового завдання, а мав слідити після вказівок поданих попередньо. Слідуючу стрічу назначив мені на мертвому пункті нижче с/ради в потоці біля вербів.

На стрічі, яка відбулася около 29.12.[19]45 р. о годині 20-ій, на якій пов'язався в той сам спосіб, як попередньо зголосив, що тому три дні бачив, як Шевчук Іван с. Василя, літ около 24, збирав харчеві продукти для партизанів в таких господарів: Семенюк Петра с. Степана, Семенюк Гаврила с. Степана і Михайлюк Василя, а Шевчук Іван ніс ці харчі на присілок Царина. На вище згаданій стрічі я дістав додаткове завдання, яке мав виконати до наступної стрічі, а саме:

1. Вислідити на котрих місцях Шевчук Іван стрічається з партизанами.

Це завдання я мав виконати в той спосіб:

Зчаста мав заходити до Шевчук Івана і слідити, до котрих хатів він заходить збирати харчі і на котрі місця їх виносить, як довго з ними перебуває. Під час слідження вести себе дуже конспіративно, а з Шевчуком нав'язувати якнайбільшу приязнь. При цьому Білокоров призначив слідууючу стрічу на цьому самому місці.

На стрічі, яка відбулася около 19.1.1946 р. о годині 20-ій, я зголосив Білокорову, що день перед тим бачив 5 партизанів, які переходили з присілка Копаний в напрям ліса Драганцівка. На запит, як були убрані і [о]зброєні та до кого повертали в селі, я відповів, що точно не бачив, бо вони були від мене у віддалі 70 метрів. Під час слідження за ними я не бачив, щоб вступали до хатів. Тоді Білокоров сказав мені, що зближається день голосування і перед голосуванням в цьому селі буде зорганізований істребительний батальйон, до якого я маю вступити і коли вступлю, то дав мені таке завдання:

1. Розвідувати між стрибками, хто буде контактуватися з них з партизанами, та хто буде передавати набої і через кого.

Ці завдання я мав виконати в цей спосіб:

Приглядатися, скільки хто має набоїв, як відходить із істребительного батальйону, куда відходить, з ким стрічається та хто з посторонніх людей заходить на істребительний бат. Слідууючу стрічу призначив мені в с/раді.

На стрічі, яка відбулася около 7.2.1946 р. в місцевій с/раді, я нічого не зголосив, тому, що не міг розвідати. Білокоров накричав на мене, що я не виконав свого завдання і призначив слідууючу стрічу знова на тому місці.

П'ять днів перед днем моєї стрічі около 16.2.[19]46 р., я довідався, що в Шевчук Івана квартирує 2-ох повстанців, я зараз пішов в РО НКВД в Заболотів під ч.3, де застав Білокорова і зголосив йому, що в Шевчук Івана квартирує 2-ох "бандитів". По короткому часі Білокоров із 7-ма воєнними посідали на машину та поїхали в с. Тростянець. Доїжджаючи до с/ради, зупинили машину, всі злізли,

а я залишився в с/радї. Білокоров разом з воєнними знаючи добре, де квартирують повстанці, обкружили помешкання і зробили ґрунтовний перешук в господарствї, але нічого не знайшли.

Якщо приїхали большевики в село, повстанці були повідомлені і взявши цивільні одяги, опустили місце квартирування.

З початком м. лютого 1946 р., коли зорганізували в нас істребительний батальйон, я вступив до нього і був до серпня 1947 р. На призначені стрічі до Білокорова я не ходив, але час-від-часу Білокоров відвідував мене в істребительному батальйоні.

На стрічі, яка відбулася о́коло 11.3.1946 р. в істребительному бат., я зголосив, що стрибок Марчук Василь має зв'язок з партизанами і дає їм набої. Знаю тому, що коли Марчук відходить з істребительного бат., то бере зі собою набої, а вертаючи знова і не стріляючи, приходить без набоїв. Тоді Білокоров сказав, щоб я дальше слїдів за стрибками та "бандитами". При цьому назначив слїдуючу стрічу.

На стрічі, яка відбулася о́коло 4.4.1946 р. в істребительному бат., я зголосив, що бачив, як переходило 5-ть партизанів лісом Гряда. "Бандити" йшли в напрям Рожнова. Білокоров сказав, щоб я старався бїльше розвідувати та давати конкретні матеріали і назначив день слїдуючої стрічі.

На стрічі, яка відбулася о́коло 19.4.[19]46 р. в істребительному бат., я зголосив, що бачив, як Шевчук Іван стрічався зі станичним нашого села "Байдою". Шевчук також заходить до "Байди" сестри. Бїльше я нічого не зголосив, бо не міг довідатися. Білокоров призначив наступну стрічу і ми розійшлися.

На стрічі, яка відбулася о́коло 6.5.[19]46 р. в істребительному батальйоні, я зголосив, що в розмові з Чабанюк Катериною довідався, що в неї квартирували партизани і вона ходила хатами та заготовляла харчі. Білокоров запитав мене, до кого вона заходила за харчами, а я сказав, що я старався від неї довідатися, але вона не сказала.

На стрічі, що відбулася о́коло 19.5.[19]46 р. в істребительному бат., я зголосив, що селом переходило 7-м партизанів, які надїшли з напрямку Царина та пішли в напрям села Ілинці. Коли я їх побачив, то почав за ними слїдити. Я слїдив о́коло півкілометра і хотїв побачити, чи вони будуть десь вступати до хатів. Вони не вступали. Білокоров сказав мені, щоб я добре слїдив, бо може "бандити" у когось заквартирують і щоб найскорше повідомив його.

На стрічі, що відбулася о́коло 3.6.[19]46 р. в істреб. бат., я зголосив, що Шевчук Іван збирав збіжжя для партизанів в: Семенюк Петра і Якібчук Евдокії.

На стрічі, яка відбулась о́коло 8.7.[19]46 р., я зголосив, що жінка “Байди” Семенюк Марія прала білизну для партизанів та зчаста до неї заходять. Тут також зголосив про Чабанюк Катерину ж. Василя, до якої заходять партизани.

Заввага: Білокоров з групою большевиків робив засідку біля Чабанюк Катерини та Семенюк Марії. В той час партизани до вище згаданих хат не заходили.

На стрічі, яка відбулась о́коло 29.7.[19]46 р. в істребительному бат., я зголосив, що бачив, як переходило 4-ох партизанів з напрямку Джурова і пішли в напрям ліса Гряда. Другого дня я попровадив Білокорова з групою воєнних в числі 7 чоловік під ліс Гряду, де схрещуються дороги й на цьому місці ми зробили засідку. Під час засідки партизани не надходили. Другого дня рано я повернувся з большевиками до істребительного батальйону.

На стрічі, яка відбулась о́коло 18.8.[19]46 р. в істреб. бат., я нічого не зголосив, тому, що нічого не довідався. Білокоров накричав на мене, щоб я краще розвідував, а якщо ні, то посадить до тюрми.

На стрічі, яка відбулась о́коло 3.9.[19]46 р. в істребительному бат., я зголосив, що переходило 6 партизанів, які надійшли з присілка Царина і пішли в напрям Ілинці.

На стрічі, яка відбулась 17.9.[19]46 р. в істреб. бат., я зголосив, що бачив, як Шевчук Іван ніс харчеві продукти в напрям ліса Гряда.

На стрічі, яка відбулась о́коло 4.10.[19]46 р., я зголосив, що ходив в Джурівський ліс на полювання і бачив 8-ох партизанів, які переходили лісом і пішли в напрям с. Джурова. Другого дня я попровадив Білокорова разом з групою 8 чоловік та 5 стрибків в Джурівський ліс на облаву. Під час облави ми віднайшли криївку, в якій не було нічого. Після того ми пішли в с. Джурів та перевели труси і перевіряли документи. Звідтам ми повернули в с. Тростянець.

На стрічі, що відбулась о́коло 31.10.[19]46 р. в істребительному бат., я зголосив, що під час розмови з Чабанюк Катериною ж. Василя довідався, що в Мартинюк Катерини квартирували партизани. Білокоров запитав мене, скільки і хто квартирував. Я відповів, що не питав тому, щоб себе не розконспірувати.

Стріча, що мала відбутися о́коло 15.11.[19]46 р. в істреб. бат. не відбулась тому, що дня 14.11.[19]46 р. Білокоров телефонічно визвав мене до РО МВД в Заболотів. Я зголосився під ч.3, в якій був Білокоров. Білокоров сказав мені сідати і почав розпитувати, що я розвідав. Я відповів, що нічого. Тоді заявив мені, що тепер передає мене іншому оперативникові і попровадив мене до іншої кімнати.

Опис кімнати: 4x3 м, 1 вікно з південної сторони, стіл з телефонічним апаратом, 2 шафи з актами, 2 крісла і 1 табурет, вішак на убрання і піч.

В цій кімнаті я познакомився з оперпрацівником лейт. Тутаєвим. Білоторов сказав до Тутаєва: “Передаю тобі Луканюка Петра, який співпрацював разом зі мною під кличкою “Рукоятка”. Вони оба потихо між собою поговорили і Білоторов відійшов.

Опис лейтенанта Тутаєва: національність руський, літ около 35, ріст низький, фігура худощава, плечі вузькі підняті, шия коротка, волос рудий, очі сиві, обличчя довге, чоло високе скошене, брови вузькі зрослі, ніс довгий тонкий, рот малий, кутики рота опущені, губи тонкі, вуха малі округлі, долішня їх частина відвисає, зуби густі малі, з лівої сторони 1 вложений зуб в горішній щоці. Під час говорення вкладає праву руку в кишеню.

Тутаєв почав мене розпитувати про мою працю і про життя. На те я відповів, що живеться і працюється мені зле. Тоді Тутаєв сказав, що я добре не працюю, а якщо буду працювати з ним добре, то дістану від нього взуття в презенті. Працю треба дуже конспіративно вести, щоб ніхто не міг підглянути. Коли я розконспіруюся перед “бандитами”, то він мене забере з родиною до району, а в районі дістану працю в міліції і моя родина буде вповні забезпечена. Тутаєв заявив мені, щоб я добре уважав при роботі, бо оскільки довідаються про це “бандити”, то вони мене знищать. Отже, якщо ми будемо солідно працювати, то в короткому часі ми їх знищимо, бо їх вже небагато і тоді буде добре житися. Тутаєв почав мені розказувати, як за ними слідити та про що розвідувати, а саме:

1. Хто дає або носить “бандитам” їсти.
2. Де квартирують і хто подає розвідку.
3. До кого заходять, хто з ними стрічається, хто збирає харчі, продає бєфони, розкидає листівки, вішає прапори і хто пере білизну.

4. Слідити за стрибками, котрі з них стрічаються з “бандитами”.

За вище поданими вказівками, сказав мені Тутаєв, постійно слідити і всі запримічені і висліджені дані про “бандитський” рух зголошувати на стрічах. При цьому Тутаєв сказав, що не назначає мені стрічу на мертвому пункті тому, що не ознакомлений з тереном, а днями прибуду в місцеву с/раду і вечером там стрінемось та вкажу тобі місце. Протягом цього часу по зможі старайся дещо розвідати. На цьому відпустив мене додому.

Ці завдання я мав виконувати в той спосіб:

Щовечора я мав ходити селом і слідити за проявами повстанчого руху, слухати, де начею гавкають собаки і обережно

підходити до того місця та перевіряти, чи немає там партизанів. Якщо є, слідити до кого заходять, а коли довідаюся, де квартирують, то негайно дати знати на МВД під ч.1. Старатися осягати розвідку в часі розмови від цивільного населення. Нав'язувати дружність між стрибками і нав'язувати з ними розмови на таку тему, щоб можна довідатися, хто сприяє партизанам і має злі вислови проти радвлдади.

На стрічі, яка відбулася о́коло 18.11.[19]46 р. в місцевій с/радї, Тутаєв покликав мене до окремої кімнати і почав мене розпитувати, що я розвідав. Я відповів, що нічого не розвідав. Тоді Тутаєв сказав, щоб я пішов з ним на присілок Матлащинка і там мені назначить місце слїду́ючої стрічі. Я пішов з ним і він мені вказав місце. При підході до стрічі я мав легко свистати, або гумкотіти. Тепер Тутаєв відпустив мене додому.

На стрічі, яка відбулася о́коло 4.12.[19]46 р. о годині 20-їй, при підході я півголосом гумкотів, а Тутаєв стоячи близько дерева здержав мене. Я подав свою кличку і приступив до нього. В часі моєї розмови з ним воєнні були замасковані під вербами. Я зголосив, що в Павлюк Василя с. Івана були партизани і забрали від нього чоботи, шапку та сподні. Рівно ж зголосив, що з присілка Царина часто в село переходять партизани і по дорозі вступають до Шевчук Івана.

На стрічі, яка відбулася о́коло 19.12.[19]46 р., я зголосив, що партизани були в Семенюк Василя с. Тимофія і забрали в нього чоботи, шапку, шинелю і сало. Пізніше зайшли до Гаврилюк Івана с. Петра, в якого взяли шапку і Іванюк Михайла с. Федора забрали чоботи і дещо з харчевих продуктів та відійшли в напрям с. Рожнова.

На стрічі, яка відбулася о́коло 13.1.1947 р., я зголосив, що у Федчук Михайла с. Андрія та сама група партизанів забрала в нього шапку і плащ. Тутаєв сказав мені, щоб я до слїду́ючої стрічі постарався більше розвідати.

На стрічі, яка відбулася о́коло 27.1.[19]47 р., я зголосив, що партизани заходили до Шевчук Івана та залишили в нього 1.000 крб. з тим, щоб він поїхав до м. Станіслава і купив для них машиновий папір і шкіряні рукавиці.

Заввага: По мойому доносі коло Шевчук Івана Тутаєв з групою 7 воєнних робив засідку.

На стрічі, яка відбулася о́коло 11.2.[19]47 р., я зголосив, що Шевчук Іван ходив до Остафійчук Василя с. Івана і замовляв в нього підкови для партизанів.

Дня 15.2.[19]47 р. прийшов до мене Шевчук Іван і сказав мені, щоб я ішов з ним до ліса Гряда, бо мене визиває на стрі-

чу “Безрідний”. Я на це погодився і разом з Шевчуком пішов до ліса. В лісі зупинились ми на короткий час на одному місці і по хвилині до нас почали підходити 2-ох партизанів. З них я пізнав “Безрідного”, який перший приступив до нас та почав з нами говорити. По короткому часі “Безрідний” відкликав мене набік і там запропонував мені виконати атентат на активного стрибка Струць Василя с. Юри. Я на це погодився і зобов’язався до місяця часу виконати припоручене мені завдання. По обговоренню цієї справи і деякої справи відносно істребительного батальйону та большевицьких операцій в селі, партизани відійшли вглиб ліса, а я з Шевчуком вернув додому. Другого дня, коли я зайшов до Шевчука Івана, то він почав питати мене, що говорив мені “Безрідний”. Я спочатку не хотів признатися, але пізніше про одержане завдання від “Безрідного” розказав.

Протягом кількох днів, вечером, ідучи з крісом через село побачив, що Струць Василь є в хаті Гайсенюк Параски. Я обережно підійшов під вікно і через вікно вбив Струць Василя. Пізніше Гайсенюк Параска була арештована і по короткому часі звільнена.

На стрічі, яка відбулася около 1.3.[19]47 р. коло с/ради, я зголосив, що Шевчук Іван ходив до ліса Гряда і стрічався з партизанами. Також зголосив, що Чабанюк Параска ж. Василя прала білизну для партизанів.

На стрічі, що відбулася около 16.3.[19]47 р. в с/раді, я нічого не зголосив. Тутаєв питав мене, хто вбив стрибка Струць Василя. Я сказав, що не знаю. Тоді Тутаєв почав питати мене, хто живе недобре зі мною із стрибків, а особливо з ким жив недобре Струць Василь. Я відповів, що він зі мною все сварився і також жив зле з деякими стрибками. Тутаєв заявив мені, що я його вбив. Спочатку не хотів я до цього признатися, але коли загрозив мені розстрілом, я признався і сказав, що він все зі мною сварився і з тих причин я його вбив. Тутаєв сказав, що за те, що вбив стрибка, мене також розстріляють, але якщо я схочу себе виправдати, то можу в той спосіб, якщо уб’ю “Байду” і заберу від нього зброю і торбу. Я на це погодився і сказав, що при найближчій зустрічі з ним виконаю це завдання.

На стрічі, яка відбулася около 8.4.[19]47 р. в с/раді, я нічого не зголосив. Тутаєв питав мене, чому я не виконав атентат на “Байду”, я відповів, що не стрічався з ним. Тутаєв ще раз сказав вбити “Байду” і в цей спосіб стерти з себе провину.

На стрічі, яка відбулася около 23.4.[19]47 р. нижче с/ради коло моста, я зголосив, що в лісі Гряда бачив 6 партизанів.

Заввага: Після мого доносу в лісі Гряда була облава, але не знайшли нічого.

На стрічі, яка відбулася около 18.5.[19]47 р. в потоці, який тягнеться через село, я зголосив, що бачив 7 партизанів, які надійшли з присілка Царина і я слідив за ними около 400 м, але до хат вони не вступали, а пішли в напрям с. Ілинці.

На стрічі, яка відбулася около 3.6.[19]47 р. в с. коло моста, я зголосив, що бачив, як Михайлюк Анна ж. Михайла несла до ліса білизну для партизанів.

На стрічі, що відбулася около 24.6.[19]47 р. в потоці коло читальні, я зголосив, що кілька днів тому бачив, як зайшло 6 партизанів до господаря Юрійчук Михайла с. Остафія. Я стояв скритий за деревом і чекав куда підуть далі. Якщо вийшли, то слідив за ними і бачив, що пішли в напрям с. Джурів.

На стрічі, яка відбулася около 14.7.[19]47 р. в тому самому місці, я зголосив, що бачив, як 4-ох партизанів заходило до Бабчак Анни. Коли вони вийшли, то я дослідив, що вони пішли до ліса Загать.

На стрічі, яка відбулася около 29.7.[19]47 р. коло коопера- тиви, я зголосив, що в розмові з Чабанюк Параскою ж. Миколи я довідався від неї, що Михайлюк Параска ж. Василя плела для партизанів светер і партизани часто до неї заходять.

На стрічі, що відбулася около 19.8.[19]47 р. нижче с/ради, я зголосив, що завважив 7 партизанів, які надійшли з присілка Царина. Я слідив за ними в селі, але вони до нікого не вступали, а пішли в напрям с. Джурів. Другого дня рано Тутаєв wraz з 8-ма воєнними зайшов в істребительний батальйон і визначив 7-ох стрибків wraz зі мною, і ми пішли на перешук до села Джурів. Робили ми перешук в підлісних господарствах і перевіряли документи. Пізніше пішли ми розстрільною лісом в напрям с. Тростянець і вечером повернули до істребительного батальйону.

На стрічі, яка відбулася около 9.9.[19]47 р. не відбулася¹¹⁶ тому, що я 5.9.[19]47 р. пішов із стрибком Гаврилаш Василем до ліса Гряда на полювання і побачив партизанів. Тоді ми повернули додому, а я зайшов в с/раду і телефонічно повідомив на МВД, що в лісі Гряда є партизани. За 45 хвилин Тутаєв wraz з 19-ма воєнними приїхав машиною до с/ради і забрав мене із собою, де я попровадив їх на те місце, в котрому бачив партизанів. На цьому місці партизанів вже не було і ми довго ходили лісом, шукаючи за ними, але нігде не стрічали.

На стрічі, яка відбулася около 14.9.[19]47 р. коло цвинтаря, я нічого не зголосив. Другого дня з району Заболотів приїхало 3-ох воєнних (прізвищ їх не знаю) на істребительний батальйон та

---

¹¹⁶ Так у тексті.

стягнули від нас зброю. Від того часу я почав працювати на своїй господарці.

На стрічі, яка відбулася около 26.9.[19]47 р. нижче с/ради в потоці, я зголосив, що бачив, як переходило лісом Загать 5-ть партизанів, які йшли в напрям с. Ілинці. Тепер Тутаєв сказав, що я працюю на власній господарці і маю більшу змогу розвідувати про партизанський рух.

Стріча, що мала відбутися около 11.10.[19]47 р. в с. коло моста, не відбулася тому, що не було Тутаєва. Вернувшись додому, я написав записку і другого дня відніс наперед умовлене місце. В записці нічого не зголошував тому, що нічого не розвідав. 5-ть день пізніше я стрінувся з Тутаєвим коло кооперативи. Тутаєв сказав мені, щоб я зараз прийшов на те місце, яке було призначене на попередній стрічі. По короткому часі прийшов Тутаєв і почав питати, що я розвідав. Я йому сказав, що нічого не розвідав, а стріча не відбулася тому, що вас не було. Я написав до вас записку і лишив на умовленому місці.

На стрічі, яка відбулася около 30.10.[19]47 р. на тому самому місці, що попередньо, я зголосив, що попереднього дня вечером бачив, як ішло дорогою 5-ть партизанів і зайшли до Михайлюк Андрія, в якого були около півгодини і пішли в напрям переліска Бабин Кут. Ідучи селом, до нікого не вступали.

Заввага: Після мого всипу у вище згаданого господаря большевики перевели трус і зчаста робили засідки.

На стрічі, яка відбулася около 17.11.[19]47 р. коло моста нижче с/ради, я зголосив, що бачив, як Шевчук Іван ішов до ліса Гряда і по годині часу вертав додому. Також зголосив, що під час розмови з Чабанюк Параскою я довідався, що Мартинюк Олена д. Катерини плела для партизанів шкарпетки.

На стрічі, яка відбулася около 2.12.[19]47 р. на присілку Матлащинка, я зголосив, що бачив, як переходило 7 партизанів в напрям с. Джурів.

Заввага: На мій донос Тутаєв зі своєю групою по цій лінії, по якій переходили партизани, робив засідки.

На стрічі, що відбулася около 23.12.[19]47 р. на присілку Ющина під черешнями, я зголосив, що бачив 2-ох партизанів, які вступали до господаря Михайлюк Івана с. Михайла. Я скрився за стодолю і чекав куда підуть далі. По півгодині часу вийшли і пішли в напрям с. Ілинці. Я слідив за ними аж поза село.

Заввага: На мій донос большевики робили трус у вище згаданого господаря.

На стрічі, що відбулася около 8.1.1948 р. біля шахти, я зголосив, що Шевчук Іван ніс партизанам їсти до ліса. Тутаєв на мене накричав, що замало розвідує і назначив слідоучу стрічу.

На стрічі, яка відбулася около 16.1.[19]48 р. коло потоку на присілку Матлащинка, я зголосив, що бачив, як переходило 8 партизанів з присілка Царина і пішли в напрям села. Також зголосив, що бачив, як Дмитрук Михайло с. Осипа ніс щось завинено в хустці до ліса, мабуть хліб.

На стрічі, яка відбулася около 30.1.[19]48 р. на присілку Старий Кут, я повідомив, що Михайлюк Василь с. Дмитра ніс в кошику до ліса харчі.

Заввага: Після доносу коло вище поданого господаря Тутаєв зі своєю групою робив кілька разів засідки, а опісля трус в господарстві.

Стріча, яка мала відбутися 21.2.[19]48 р. не відбулася тому, що Тутаєв мене визвав до РО МВД в Заболотів під ч.1. В тій кімнаті я застав Тутаєва, який сказав мені сідати та почав розпитувати, що я розвідав. Я нічого йому не зголосив тому, що не міг розвідати. Тутаєв сказав мені, що відтепер я не буду з ним співпрацювати, а з ст. лейт. Олеховим. Ми зайшли під ч.5. до Олехова.

Опис кімнати: 4x4 м, 1 вікно в полудневій стіні, 1 стіл, коло стола стояв автомат ППШ, одна шафа з актами, 2 крісла, 1 вішак, на якому висів військовий плащ і шапка, і піч.

Тутаєв сказав до Олехова, що це той чоловік, що з нами співпрацює під кличкою "Рукоятка". Олехов зі мною привитався і сказав мені сідати. Тутаєв враз з Олеховим підійшли до вікна і між собою поговорили, і в короткому часі Тутаєв відійшов.

Опис ст. лейт. Олехова: національність руський, літ около 40, ріст високий, фігура повна, плечі широкі опущені, шия довга з яблучком, волос чорний, очі бурі, обличчя довге, чоло високе пряме, брови довгі, широкі, чорні, зрослі, ніс довгий, тонкий, опущений, губи товсті, спідня увисає, зуби великі густі, вуха довгі, спідня частина приросла. Під час говорення любить стояти, говорить лагідно.

Олехов почав зі мною говорити та розпитувати, як мені живеться. Я сказав, що добре. Тоді Олехов сказав, коли б я ліпше працював, то краще мені жилося б, тому, що Радянський Союз таким людям винагороджує і вони мають вступ до чого тільки схочуть, тільки щоб солідно виконували свої обов'язки. При тому зазначив, що таку роботу треба виконувати дуже обережно, щоб хто не підглянув, а я щоб все знав, хто куда ходить, що робить та що говорить. Отже слідити маєш за:

1. Узнавати, де квартирують партизани.
2. Хто дає їсти та до кого заходять.
3. Хто носить харчі та пере білизну.
4. Хто дає розвідку і має з ними зв'язок.

5. Кудa ходять, котрими дорогами і стежками.

6. Хто збирає для них позику.

Ці завдання я мав виконати в той спосіб:

Щовечора я мав ходити селом і слідити, до кого повертають, як довго сидять, чи вечеряють, чи що забирають з собою та в котрий напрям відходять. Оскільки узнаю, в кого квартирують, то зараз зголосити в РО МВД під ч.5. Вдень стрічатися з такими людьми і нав'язати розмову, щоб можна дещо довідатися про партизанів і про тих людей, які зле висловлюються проти радянської влади.

Олехов призначив мені стрічу коло с/ради в 20-ій годині на 30.2.[19]48 р.¹¹⁷ При підході до призначеного місця, я мав легко свистати, або кашляти. Також розпитав мене про кількість моєї родини і строго держати конспірацію в моїй роботі.

На стрічі, яка відбулася околo 30.2.[19]48 р. на означеному місці, я зголосив, що бачив, як двох партизанів зайшли до господаря Юрійчук Михайла с. Остафія і по короткому часі вийшли та винесли зі собою щось в мішках. Слідити я дальше не міг тому, щоб мене дехто не підглянув. По мойому всипі большевики коло цього господаря робили засідки.

На стрічі, яка відбулася околo 14.3.[19]48 р. на тому самому місці, я зголосив, що бачив 6-ох партизанів, які надійшли з присілка Царина та перейшли село і пішли в напрям с. Ілинці.

На стрічі, яка відбулася околo 23.3.[19]48 р. на присілку Ланище¹¹⁸, я зголосив, що бачив, як Чабанюк Олена несла в ліс партизанам харчі.

На стрічі, яка відбулася околo 30.3.[19]48 р. на тому самому місці, я зголосив, що бачив, як трьох партизанів заходило до Гаврилюк Параски ж. Василя. На цій стрічі Олехов сказав, щоб я більше розвідував.

На стрічі, яка відбулася околo 13.4. [19]48 р. на присілку Ющина нижче хати під дубами, я зголосив, що під час розмови з Шевчук Іваном довідався, що Семенюк Марія стрічається з "Байдою", а Остафійчук Василь с. Івана дав контингент збіжжя для партизанів.

На стрічі, яка відбулася околo 25.4.[19]48 р. на старому цвинтарі, я зголосив, що бачив, як ішло 3-ох партизанів через село і не вступаючи до хатів, пішли в напрям с. Ілинці.

Стріча, яка відбулася 6.5.[19]48 р. в тому самому місці, я нічого не зголосив. Тоді Олехов сказав, що не може бути такої стрічі взагалі, на якій нічого не зголошується.

---

¹¹⁷ Так у тексті.

¹¹⁸ У тексті: Глинище.

На стрічі, яка відбулася около 20.5.[19]48 р. коло церкви в потоці, я зголосив, що бачив, як двох партизанів заходило до господаря Пилип'юк Івана. Я скрився і слідив, коли вийдуть. Вийшовши, ішов за ними і побачив, що пішли в напрям с. Джурів.

На стрічі, яка відбулася 30.5.[19]48 р. нижче церкви в потоці, я зголосив, що бачив, як переходило селом 7 партизанів. Пішли вони в сторону Джурівського ліса. На мій донос Олехов з групою пішов другого дня в Джурівський ліс на перешук.

На стрічі, яка відбулася около 20.6.[19]48 р. коло цвинтаря, я зголосив, що бачив, як 4-ох партизанів, які зайшли до господаря Юрійчук Степана. За півгодини вони вийшли і я около одного кілометра ішов за ними, але вони вже більше не вступали і пішли в напрям с. Ілинці.

На стрічі, яка відбулася около 5.7.[19]48 р. у лузі нічого не доніс, тому, що не було Олехова на стрічі. За тиждень часу Олехов визвав мене до с/ради.

На стрічі, яка відбулася около 20.7.[19]48 р. в с/радї в окремиї кімнатї, я зголосив, що бачив партизанів в присїлку Загать. Олехов припоручив менї, щоб я [слідив] за "Байдою" та назначив місце стрічі.

На стрічі, яка відбулася около 17.8.[19]48 р. на полі під вами, я нічого не зголосив, тому, що нічого не розвідав. Олехов накричав на мене і сказав, якщо вийду ще раз на стрічу та нічого не зголошу, то буду покараний.

На стрічі, яка відбулася около 3.9.[19]48 р. на тому самому місці, я зголосив, що бачив, як "Байда" заходив до Шевчук Івана і Іванюк Василь с. Якова ніс харчі до ліса Гряда.

На стрічі, яка відбулася около 18.9.[19]48 р. на присїлку Ющина, я зголосив, що бачив, як попід ліс Загать ішло 10 партизанів і пішли в напрям с. Ілинці.

Заввага: Після всипу Олехов робив засїдки на тому місці.

На стрічі, яка відбулася около 27.9.[19]48 р. на тому самому місці, що попередньо, я зголосив, що я ходив селом та говорив з деякими людьми, щоб дещо довідатися про партизанський рух, але нічого не довідався.

На стрічі, яка відбулася около 20.10.[19]48 р. коло моста біля кооперативи, я зголосив, що бачив, як вдень Шевчук Іван ніс харчі на присїлок Царина, до кого носив, то я не знаю. Також зголосив, що в Іванюк Василя с. Івана було 5 партизанів. По мойому доноси большевики робили трус і засїдки у вище поданих господарів.

На стрічі, яка відбулася около 5.11.[19]48 р. на тому самому місці, я зголосив, що около 3.11.[19]48 р. я зайшов до свого батька Луканюк Івана. Під час мойого сидження в хатї, почув я,

що гавкають собаки і вийшов на подвір'я, де побачив "Байду" ще з одним стрільцем. Я обережно підходив і слідив за ними та побачив, що вони зайшли до Михайлюк Дмитра с. Михайла. Я підійшов під будинок Гаврилюк Івана і чекав около години. "Байда" вийшовши від вище згаданого господаря і відійшов на віддаль сто метрів, я знова почав слідити за ними і допровадив їх аж до ліса.

На стрічі, яка відбулася около 30.11.[19]48 р. на присілку Ющина біля дерева, я зголосив, що бачив 5-ох партизанів, які переходили з присілка Драганцівка в напрям села. Олехов на виспаному місці робив засідки.

На стрічі, яка відбулася около 14.12.[19]48 р. на тому самому місці, я зголосив, що йдучи від свого батька, запримітив 2-ох партизанів, які йшли дорогою. Я слідив за ними, до кого вони зайдуть. Вони повернули до господаря Павлюк Михайла с. Андрія. Минаючи господарство, я бачив, як од[и]н з них стояв на стійці. Тому, що вони мене могли пізнати, я не старався дальше за ними слідити. В того господаря Олехов робив перешук.

На стрічі, яка відбулася около 29.12.[19]48 р., я зголосив, що під час розмови з Шевчук Іваном довідався, що він писав записку до "Байди", щоб прийняв його в підпілля. Олехов запитав мене, що на ту записку відповів "Байда". Я сказав, що не знаю, але може Шевчук знає.

На стрічі, яка відбулася около 19.01.1949 р. коло кооперативи, я зголосив, що бачив "Байду" переодягненого по-цивільному, який заходив до Шевчук Івана. Тоді Олехов запитав мене, чи в тому часі, коли був "Байда" у Шевчука, заходили сторонні люди. Я сказав, що не бачив.

На стрічі, яка відбулася около 8.2.1949 р. коло моста, я зголосив, що йдучи селом, запримітив 4-ох партизанів, які йшли з присілка Царина. Я слідив за ними і вони перейшли село, не вступаючи до нікого, пішли в напрям с. Джурова.

На стрічі, яка відбулася около 3.3.[19]49 р. коло кооперативи, я зголосив, що бачив 2-ох партизанів, які надійшли з присілка Царина. Я за ними йшов на віддалі 50 метрів і побачив, що вони вступили до господаря Іванюк Петра с. Миколи. В цього господаря були около години, а я в тому часі був скритий при дорозі за вербами. Тоді, коли партизани вийшли, то я почав далі слідити за ними і слідив около кілометра. Вони вийшли поза село і пішли в напрям с. Ілинці.

Слідуюча стріча, яка мала відбутися коло моста, не відбулася тому, що дня 22.3.[19]49 р. Олехов телефонічно покликав мене в РО МВД в Заболотів під ч.5. Коли я зайшов на вказане місце, то Олехов сказав мені сідати і почав питати, що я розвідав. Я ска-

зав, що нічого. Олехов накричав на мене і запитав, коли бачив “Байду”, я сказав, що точно не пригадую, але чув від інших людей, що приходять в село. Тоді Олехов сказав, що я до тої пори не виправдав своєї провини, а саме, що убив Струця Василя. Виправдатися можу тим, що маю убити “Байду”. Оскільки це не зроблю, то радянський суд засудить мене на 20 років тюрми, а родину вивезуть на Сибір. Я запитав, чим маю убити, коли “Байда” ходить зі зброєю. Тоді Олехов почав мені розказувати, як це буде зроблено. Тепер відбувається побір до війська трьох річників, а саме: 1925-[19]27 і [19]28, і між цими річниками покличуть мене до військової служби. Якщо прийде до мене карта з воєнкомату, щоб я йшов до військового перегляду. Під час перегляду мене призначуть здібним до військової служби і про це будуть знати всі люди із села. На призначений день відходу до війська інші будуть відходити, а я маю залишитися вдома і не йти, а скритися від большевиків. Під час мого скривання Олехов заборонив мені ходити в село та стрічатися з людьми, а також не можна мені перебувати вдома. Цілий час наказав мені перебувати в лісі та дозволив заходити до підлісних хат і питати людей, чи не бачили большевиків. Людям говорити, що скриваюся від ЧА. Скриватися я мав так довго, доки не стрінуся з “Байдою” і мав йому розповісти про те, що скриваюся від ЧА та просити його, щоб він мене прийняв в підпілля. Коли “Байда” прийме мене в підпілля, то я мав слідити за:

1. Вислідити, де знаходяться криївки, магазини та що в них переховується.
2. Де склад зброї і амуніції.
3. Де зв'язки, хто приносить по[ш]ту, звідки і до кого.
4. Узнати провідників і правдиве прізвище, звідки приходять, де скривається їхня родина.
5. Узнати найчастіші місця постоїв.
6. Узнати перехідні стежки і дороги.
7. Хто розкидає листівки, вішає прапори, хто продає бефони і хто їх купує, та до котрих людей заходять.

Олехов сказав мені, що всі ці подані точки я мушу точно собі запам'ятати і про них розвідати. Можна також, що головніше, записати, але так, щоб про це ніхто не довідався, бо коли хто довідається, то все пропаще, отже, коли тебе приймуть в підпілля, то маєш старатися, щоб тобі дали кулемета, або автомат ППШ. З днем прийняття в підпілля я до півтора місяця часу мав про все розвідати і виконати атентат на “Байду” та забрати від нього торбу і зброю, і принести на МВД в Заболотів та зголоситися під ч.5. При виконанні атентату, якщо буде більше двох партизанів, то

не бити, а чекати іншої нагоди. Олехов сказав, якщо я буду розконспірований і загрожений від партизанів, то мені дасть службу в районі при міліції, а родину мою також стягне до району і всеціло забезпечить її. За виконання атентату і розвідання про все, радянська влада винагородить мене 5-ма тис. крб. Тоді я сказав Олехові, що може бути так, що за півтора місяця не буду прийнятий в підпілля, або не зможу виконати атентату. На це відповів він мені, що все можна, якщо схочеться, а коли я цього завдання не виконаю, то мене розстріляє. Я дав згоду, що в якнайкоротшому часі виконаю своє завдання і виправдаю себе перед радянською владою. В короткому часі 3-ри річники були покликані до військового перегляду і я був узнаний за здібного до військової служби.

Дня 30.3.[19]49 р. прийшло повідомлення з воєнкомату відходити до ЧА. Я від того часу почав скриватися в лісі Гряда. Цілий час ходячи по лісі, шукав за партизанами, щоб з ними поговорити, аби мене прийняли в підпілля. Під час мого перебування в лісі, я од[и]н раз повідомив запискою Олехова, яку передав своєю жінкою, що я не стрінувся ще з партизанами, а скриваюся сам. Коли пов'яжуся з "Байдою" або з іншими, то буду говорити, щоб мене взяли зі собою.

Під час ходження лісом я мав при собі, на пасі, військовий багнет, який був вигострений на дві сторони. Цим багнетом я мав на меті зарізати "Байду", якщо б я його стрінув самого в лісі. Підходу до виконання цієї роботи я мав уживати такий, який був би відповідний та забрати від нього зброю і торбу, і в найближчий час передати в РО МВД до Заболотова.

Дня 27.4.[19]49 р. під час моєї мандрівки по лісі Гряда, я вийшов на постій, де квартирували партизани. Коли я їх запримітив, зразу почав віддалюватися від їхнього постою. За кілька хвилин надійшли за мною партизани і забрали мене зі собою на те місце, де вони квартирували.

Допитував: "129".

Зізнав: "Рукоятка".

Виготовлено в 9-ох примірниках.

1 примірник – архів.

8 примірників вислано на адресу "Т-48".

Архів музею Визвольної боротьби ім. Ст. Бандери (Івано-Франківськ), ф. ВБ, арк. 1-12.

Оригінал. Машинопис.

Тотожний текст: Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів).

№ 44
ПРОТОКОЛ СБ НА ЧЛЕНА КОМСОМОЛУ
ПЕТРА ЛУКАНЮКА З С. ТРОСТЯНЕЦЬ

Квітень 1949 р.

P-31.

Коломийщина.

Квітень, 1949 р.

Протокол члена комсомолу.

ЛУКАНЮК Петро с. Івана, урод. 12.3.1925 р. в с. Тростянець, р-н Заболотів, українець, 2 кл. НШ, рільник, жонатий.

Секретар комсомольської організації Герман Гриць с. Василя викликав мене до місцевої с/ради. В с/раді застав я секретаря комсомольської організації та голову с/ради, які припоручили мені вписатися до комсомольської організації, мовлячи: кожний комсомолец – це передова людина, яка має право вступити на будь-яку роботу чи навчання. Люди, які належать до комсомольської організації чи партії, мають довір'я в радянській владі і уряд в дечому їм допомагає.

Коли я не давав згоди вступити до комсомольської організації, тоді секретар комсомолу Герман загрозив мені, що вишле мене до Одеси на роботу. Я боячися виїзду, дав згоду вступити до комсомольської організації, де мене вписали і відпустили додому.

Дня 11.2.1946 р. визвали мене до с/ради, де я застав секретаря комсомолу Германа, який сказав мені, що сьогодні підемо в Заболотів до райкому комсомолу і там одержу комсомольський білет. Того дня було прийнято до комсомолу 8-м людей.

Секретар районної комсомольської організації Луканюк роздав нам комсомольські квитки і сказав, що кожний комсомолец мусить носити білет з лівої сторони на грудях без жодних документів. Його невільно нікому показувати, крім секретаря комсомольської організації. За страчення комсомольського квитка будуть карати 10 років тюрми і вивозом на Сибір.

З того часу я був членом комсомольської організації до лютого 1948 р. Пізніше став я секретарем комсомолу, де працював до 7-го січня 1949 р. В м. січні мене зняли з секретаря комсомольської організації, а на моє місце покликано іншого.

Теперішнє завдання комсомолу: Комсомольська організація є поділена на бригади. Бригада складається від 2-3 чоловік, якій призначено около 20 господарств. Ця бригада має ходити до визначених їм людей і перевіряти сільськогосподарський інвентар,

щоб всеціло був підготовлений до польових робіт, зерно, щоб було прочищене до посіву, наладрати кінні сопруги, перевіряти чи вивезений навіз в поле та подати допомогу вдовам, які залишилися по другій світовій війні. Ми мали завдання подавати списки тих людей до с/ради, які не хотіли виконувати наших вказівок. Під час перевірки селян, ми мали вести дискусію з населенням в справі організації колгоспу та пояснювати колгоспне життя в доброму навітленні.

Методи вербовки комсомолу: До комсомольської організації втягається шантажем. Запугують висилкою в інші терени на виконання робіт, як Донбас, Одеса, до шахт, будови доріг. Оскільки впишуться до комсомолу, то будуть мати вступ до праці чи навчання.

Побудова комсомолу: Комсомольська організація поділяється: секретар комсомольської організації, заступник секретаря, комітет комсомольської організації, зложений з 5-ох членів, які підпорядковуються секретареві і члени комсомольської організації. Такий склад входить в сільську комсомольську організацію. Всі комсомольські організації, що є зорганізовані по селах, школах і заводах, підпорядковуються райкомові комсомолу і райкомові партії.

Побудова районного комсомолу: Комсомольська організація складається: 2-ва секретарі районного комсомолу, які підпорядковуються райкомові партії та обкомові комсомолу, комітет комсомольської організації, який складається з 5 членів, що підпорядковується секретареві комсомолу. Вони обговорюють справи про втягання нових членів до комсомольської організації, покарання та зложення плану на проведення роботи.

Про будову районного комсомолу не можна було досягнути точних даних.

Подача інших членів комсомолу:

1. Луканюк Петро с. Івана секретар комсомольської організації.
2. Павлюк Тарас с. Танасія заступник секр. комсомольської орг.
3. Гаврилюк Василь с. Івана член комітету   -//-   -//-
4. Гаврилаш Дмитро с. Максима   -//-   -//-   -//-
5. Остафійчук Володимир с. Степана   -//-   -//-   -//-
6. Іванюк Василь с. Миколи   -//-   -//-   -//-
7. Якубовський Михайло с. Миколи   -//-   -//-   -//-
8. Гаврилаш Павло с. Максима   член комсомолу
9. Семенюк Василь с. Михайла   -//-   -//-
10. Іванюк Анна д. Онуфрія   -//-   -//-
11. Бойчук Василь с. Миколи   -//-   -//-
12. Павлюк Дмитро с. Івана   -//-   -//-
13. Никифорук Михайло   -//-   -//-

14. Курилюк Михайло	-//-	-//-
15. Никифорок Василь с. Івана	-//-	-//-
16. Пилип'юк Марія д. Василя	-//-	-//-
17. -//- Іван с. Василя	-//-	-//-
18. -//- Параска д. Дмитра	-//-	-//-
19. Порайко Олена	-//-	-//-
20. Юрійчук Евдокія д. Пилипа	-//-	-//-
21. Семенюк Михайло с. Івана	-//-	-//-
22. Гаврилюк Степан	-//-	-//-
23. Марчук Василь с. Івана	-//-	-//-
24. Павлюк Марія д. Федора	-//-	-//-
25. Магнич Параска д. Марії	-//-	-//-
26. Семенюк Іван с. Михайла	-//-	-//-
27. Федорійчук Микола с. Миколи	-//-	-//-
28. Павлюк Гриць с. Миколи	-//-	-//-
29. Юрійчук Василь с. Степана	-//-	-//-
30. Шевчук Іван с. Василя	-//-	-//-
31. Микитюк Микола с. Івана	-//-	-//-
32. Луканюк Анна д. Олекси	-//-	-//-
33. Струць Мирослав с. Василя	-//-	-//-
34. Курилюк Василь	-//-	-//-
35. Григоровик Микола с. Ілії	секретар комсомолу.	

Політична робота серед комсомолу: Комсомольські збори відбувалися два рази в місяць. Присутніх було від 15-20 членів. На сходах обговорювано про дисципліну комсомолу, вклад членських вкладок, розподіл праці, хід праці, поведінка членів між населенням, при роботі бути передовим, ударником, стахановцем. За відсутність членів на зборах, секретар комсомольської організації скликає на зібрання комітет комсомолу і засуджують членів. Покарання відбувається в цей спосіб: припоручують до слідуєчих зборів підготувати одного, двох або трьох нових членів до втягнення їх в комсомольську організацію.

В комсомольській організації відбувалося раз в тиждень голосне читання газет, а саме: "Прикарпатська Правда", "Під прапором Сталіна" (районна), "Комсомольський статут", "Конституція СРСР" та "Короткий курс [історії] ВКП(б)". Присутніх при такому читанні було найбільше до 20 членів.

Організація в політичній обстановці: Представники з району на зібранню комсомольців говорять про міжнародне положення, що війни не буде, а оскільки капіталістичні держави напали на нашу миролюбну державу, то ми з ними розправимось так, як з гітлерівською Німеччиною. Зараз Радянський Союз має багато союзників і під керуванням нашої партії в спілці з союзниками, можемо воювати і цим самим збережемо втрати своєї армії.

У війні з Німеччиною комсомольці вклали велику допомогу при поваленню фашистського режиму. Якщо прийдеться нам ще раз воювати з буржуазними державами, то комсомольці повинні показати ще більший свій героїзм і навіть не вагати життям для захисту нашої країни. Комсомольці – це краща молодь Радянського Союзу, на яких партія покладає надію і припоручує їм брати активну участь в допомозі с/ради, щоб стягнути з населення всі державні поставки та викривати незаписану землю, худобу та інше. Тим самим ми дамо змогу зміцнитися своїй країні і під час вибуху війни ми будемо мати всі запаси, які нам будуть потрібні. При цьому зазначають, що обов'язком кожного члена комсомолу постійно приглядатися і прислуховуватися до свого населення, що говорить про Радянський Союз.

Комсомольці як агенти: Під час районних комсомольських нарад, представники з райкому комсомолу і райкому партії, припоручують всім комсомольцям, як довіреній своїй молоді, ходити вечером в село на весілля, вечерниці, толоки та різного рода забави і при цьому слідити за партизанами, до кого вони заходять, з ким ходять, з ким говорять, що говорять, скільки їх, яка зброя. Про ці вище подані вказівки розсліджувати і своєчасно зголошувати оперробітникам, якщо знаходяться в даному селі або зголосити секретареві райкому комсомолу. Якщо б від 1944 р. комсомольці з честю виконували своє завдання, то до цієї пори не було б ані одного партизана, а тоді ваші родичі та все населення не давало б нічого “бандитам”, а це все залишили б для себе, а тепер ви мусите виконувати державні і “бандитські” поставки.

Агентура в комсомолі: Про цю точку не можу нічого сказати тому, що в нашому комсомолі такого прояву не було.

Діяльність в суспільно-політичному житті: Комсомольська організація заставляє організувати культурні і спортивні гуртки. В нас був зорганізований драмгурток, хоровий гурток, балетний гурток та музикальний гурток. Ці гуртки майже не проявляли своєї діяльності.

Під час могого побуту в комсомолі я був покараний за те, що не прийшов на збори і припоручили мені до наступних зборів підготувати двох членів до комсомольської організації. Щоб підготувати двох членів в комсомол, я почав заходити до Іванюк Анни д. Онуфрія та Магнич Параски д. Марії. Цим дівчатам я обіцяв, що буду з ними женитися, оскільки вони погодяться вступити до комсомолу. Тим способом я втягнув до членів комсомолу ці дві особи.

“129”.

*Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів), ф. 9, арк. 1-3.
Копія. Машинопис.*

№ 45
ПРОТОКОЛ СБ У СПРАВІ КРАДІЖКИ
ПЕТРОМ ЛУКАНЮКОМ З С. ТРОСТЯНЕЦЬ

Квітень 1949 р.

P-31.

Коломиїщина.

Квітень, 1949 р.

Протокол крадіжи.

ЛУКАНЮК Петро с. Івана, урод. 12.3.1925 р. в с. Тростянець, р-н Заболотів, українець, 2 кл. НШ, рільник.

Весною 1947 р. я разом з Палійчуком Никифором з с. Трійця, років около 30 (останньо замешкав в с.Тростянець), зайшли до господаря, який мешкає в с. Трійця (прізвища не знаю). Ночю, коли ми підійшли до помешкання і почали стукати в вікно, господар проснувся і я сказав йому, щоб впустив до хати. Коли відчинилися двері, я з крісом забороняючи йому робити світло, сказав, що ми є "українські повстанці", заявив я йому, що він допомагає большевикам, а нам не хоче, а ми за вас боремося і ви нічого не допомагаєте. Ми не будемо ходити обдерті та голодні. В той час я всі особи даної родини поскладав обличчям до землі та заборонив підноситися. Коли це все було зроблене, ми почали грабувати. Забрали около 100 кг збіжжя, в тім було жито, пшениця та кукурудза, 1 киптар, 1 светер, 1 жіночу сорочку, трохи сушених овочів та 5 печених хлібів. При відході я загрозив, що дорана невільно їм виходити надвір. Всі ці крадені речі занесли до мене і вдома цим розділилися.

Тиждень пізніше, вечером, прийшов до мене Палійчук Никифор ще з двома мені незнаними. По короткому часі нашої поради, я взяв зі собою кріса і нас 4-ох пішли до господині Гаврилаш Параски ж. Василя. З 2-ох мені незнаних підійшов од[и]н до вікна і почав стукати. Коли господиня проснулася і відчинила двері, тоді трьох зайшло до хати, а я залишився з крісом на стійці. Господині заборонили світити та поскладали всіх обличчям до землі. Коли це було зроблене, то почали виносити з мешкання на подвір'я такі речі: 75 кг кукурудзи, 2-ві вовняні верети, 30 м полотна, 10 м полотна на білизну та печений хліб. Тоді од[и]н із тих трьох загрозив, щоб дорана не виходила з помешкання і ми всі речі награбовані забрали з собою і занесли до мене додому та розділилися між собою.

Два тижні пізніше я разом з Палійчуком Никифором пішли до господині (назвиська її не знаю), яка мешкала під лісом с. Трійці. Ми зайшли на подвір'я, а я підступив до вікна та почав стукати. По якомусь часі господиня проснулася та приступила до вікна і почала питати, хто ми такі. Ми говорили, що партизани і хочемо зайти до хати, щоб вона нам дала їсти. Господиня дверей не хотіла відчинити. Ми силою хотіли зайти до помешкання, але господиня зі своєю дочкою вилізли на стрих та почали кричати і дзвонити в залізо. Ми боялися, щоб нас тут не завважено, ми втекли без нічого. Я повернувся з Палійчуком до себе додому і заявив йому, що більше грабувати не піду, бо боюся, щоб мене хто не підглянув.

“129”.

*Архів Центру досліджень визвольного руху (Львів), ф. 9, арк. 1.
Копія. Машинопис.*

ДОДАТКИ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

а/б – аґент-бойовик	госп. – господар, господарство
а/в – аґент-внутрішник	гражданстрой – гражданское
а/р (а/рез.) – аґент-резидент	строительство (цивільне
аґ. – аґент, аґентура, аґентурна	будівництво)
Арбайтсамт – (Arbeitsamt)	гр.-кат. – греко-католик
служба зайнятості [Німеч-	гром. – громадянин
чини]	ГС – Героям слава
б. – бандерівці	д. – донька
б. – біля	д. – друг
б. – бувший	дд. – друзі
бат. – батальйон	дир. – директор
Бавдінст – (Baudienst) Буді-	дол. – долішній
вельна служба [Німеччини]	др. – друг, друзі
ББ (бб) – боротьба з бандитиз-	ЕВ – ексекутивний відділ
мом [НКВС/МВС]	ж. – жінка
бувш. – бувший	зав. (завід.) – завідуючий
в. – великий	заг (загот.) – заготівля, заготі-
ВВ – внутрішні війська	вельний
вд. – вдова	зам. – замешканий
вигот. – виготовлено	зам. – заміститель (заступник)
військ. – військовий	запас. – запасна
ВКП(б) – Всесоюзна комуніс-	заст. – заступник
тична партія (більшовиків)	зем. – земельний
ВЛКСМ – Всесоюзна ленінська	Зондердінст – (Sonderdienst)
комуністична спілка молоді	Спеціальна служба [Німеч-
воєн. – воєнний (військовий)	чини]
воєнкомат – воєнний коміса-	ін. – інше, інші
ріат (військовий комісаріат)	інфор. – інформатор
воєнрук – воєнний керівник	ІС – інформаційна служба
ГДА СБУ – Галузевий держав-	істреб. бат. – істребительний
ний архів Служби безпеки	батальйон (винищувальний
України	батальйон) [НКВС/МВС/МДБ]
Гестапо (Гестапо) – (Geheime	кап. – капітан
Staatspolizei) таємна дер-	кат. – католицька
жавна поліція [Німеччини]	КК – Карпатський край
гор. – горішній	кл. – клас (класи)
гор. – городской (міський)	кл. – кличка
горсовет – городской совет	ком. – командир, командант
(міська рада)	ком. – командою
	ком. – комуністичний

компр. – компрометуючий
 комс. – комсомолец, комсомольський
 КП(б)У – комуністична партія (більшовиків) України
 ЛКСМУ – ленінська комуністична спілка молоді України
 лейт. (л-т, л-нт) – лейтенант
 ліс. – лісовий
 лісхоз – лісове господарство (лісове господарство)
 ЛО – лінійний відділ (лінійний відділ) [НКВС/МВС]
 м. – місто, містечко
 м. (м-ц) – місяць
 май. – майор
 ман. – мандруюча, маневруюча
 МВД – Міністерство внутрішніх дел (Міністерство внутрішніх справ) [СРСР]
 МГБ – Міністерство государственной безопасности (Міністерство державної безпеки) [СРСР]
 МДБ – Міністерство державної безпеки [СРСР]
 мед. – медик, медичний
 мін. – міністр, міністерство
 мінзаг – міністерство заготівель
 мол. – молодший
 Мопр – міжнародная організація допомоги революціонерам (міжнародна організація допомоги революціонерам) [комуністична благодійна організація]
 МР (МП) – (Maschinen pistole) пістолет-кулемет [виробництва Німеччини]
 м. п. – місце постою
 м/р – міська рада
 МСТ – міське споживче товариство
 МТС – машинно-тракторна станція
 Надз. – Надзвичайний [Великий Збір ОУН]
 надр. – надрайон, надрайонний
 напр. (нпр.) – наприклад, наприклад
 нар. – народний
 нар. (народ.) – народження, народився
 нач. – начальник
 НВЗ – Надзвичайний Великий Збір [ОУН]
 НКВД – Народний комісаріат внутрішніх дел (Народний комісаріат внутрішніх справ) [СРСР]
 НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ [СРСР]
 НКГБ – Народний комісаріат государственной безопасности (Народний комісаріат державної безпеки) [СРСР]
 НСШ – неповно-середня школа
 НШ – народна школа
 ОББ – отдел борьбы с бандитизмом (відділ боротьби з бандитизмом) [НКВС/МВС]
 обком (облком) КП(б)У – обласний комітет комуністичної партії (більшовиків) України
 обл. – область, обласний
 ОЕВ – охоронно-екзекутивний відділ
 ок. – около
 окр. – округа, окружний
 опер. – оперативний, оперативник [НКВС/МВС/МДБ]
 орг. – органи [НКВС/МВС/МДБ]
 орг. – організаційний, організація

ОУН – Організація українських націоналістів
 п. – подруга
 п. – постій
 пед. – педагог, педагогічний
 пов. (повст.) – повстанець
 погран. – пограничний (прикордонний)
 політ. (пол.) – політичний
 політрук – політичеській руково-
 дитель (політичний керівник)
 політчасть – політичеськая часть (політична частина)
 полк. – полковник
 пост. – постовий
 п/полк. (підполк.) – підполков-
 ник
 ППС – пістолет-пулемьот Су-
 даєва (пістолет-кулемет Су-
 даєва) [виробництва СРСР]
 ППШ – пістолет-пулемьот
 Шпагіна (пістолет-кулемет
 Шпагіна) [виробництва
 СРСР]
 прим. – примір
 прим. – примірник
 прим. – примітка
 прис. – присілок
 пров. (пр.) – провідник
 пром. – промисловість, про-
 мисловий
 прот. – протокол
 пс. – псевдо
 ПТР – протитанкова рушниця
 ПШ – початкова школа
 р. – рік
 рад. (р.) – радянський
 рай. – районний
 райком – районний комітет
 [КП(б)У]
 РВНО – районний відділ
 народної освіти

РВК – райвиконком
 РЕВ – районний езекутивний
 відділ
 реф. – референт
 РК – райком
 р-н – район
 РО – районний осередок
 (райцентр)
 РО – райотдел (райвідділ)
 [НКВС/МВС/МДБ]
 РОП – районний осередок
 пропаганди
 РПК – райпартком
 РС – постскриптур
 с. – село
 с. – син
 СБ ОУН – Служба безпеки Ор-
 ганізації українських
 націоналістів
 СВТ (АВТ) – самозарядная він-
 товка Токарева (напівавто-
 матична гвинтівка Токарева)
 [виробництва СРСР]
 секр. – секретар
 сексот – секретний сотруд-
 ник (таємний співробітник)
 [НКВС/МВС/МДБ]
 серж. (с-нт) – сержант
 СКВ – самооборонний кущовий
 відділ
 сл. п. – славної пам'яті
 слід. – слідчий
 с/о – секретний осведоми-
 тель (таємний співробітник)
 [НКВС/МВС/МДБ]
 сов. секретно – совершенно
 секретно (цілком таємно)
 сот. – сотня, сотенний
 соц. – соціалістичне
 спр. – справа
 с/рада (с/р) – сільська рада
 СРСР – Союз Радянських
 Соціалістичних Республік

СС – (SS – Schutzstaffeln) Охоронні загони [Німеччини]
 СССР – Союз Советских Соціалістических Республік (Союз Радянських Соціалістичних Республік)
 ССТ – сільське споживче товариство
 сс. – села
 сс. – сини
 ст. (стар.) – старший
 стриб. – стрибок
 СУ – Слава Україні
 СУЗ – східні українські землі
 СУМ – Спілка української молоді
 т. д. – так далі
 т. зв. – так звані
 т. ін. – таке інше
 т. п. – тому подібне
 тер. – терен, тереновий
 тов. (т.) – товариш
 ТТ – (Тульській-Токарев) пістолет [виробництва СРСР]
 УГА – Українська Галицька армія
 УГВР – Українська Головна Визвольна Рада
 укр. – українець, український
 УНР – Українська народна республіка
 УПА – Українська повстанська армія
 упов. – уповноважений
 уповмінзаг – уповноважений міністерства заготівель
 урод. (ур.) – уроджений
 УРСР – Українська радянська соціалістична республіка
 УСС – Українські січові стрільці
 УССР – Украинская советская соціалістическая республіка (Українська радянська соціалістична республіка)
 УЧХ – Український Червоний Хрест
 ФЗН – фабрично-заводське навчання
 фін. – фінансовий
 хор. – хорунжий
 ц. р. – цього року
 ЦДАВОУ – Центральний Державний архів вищих органів влади України
 ЦДВР – Центр досліджень визвольного руху
 цент. (цт.) – центнер
 ч. – число
 ЧА – Червона армія
 чот. – чотовий [УПА]
 ЧХ – Червоний Хрест

НУМЕРАЦІЯ НАДРАЙОНІВ І РАЙОНІВ КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН (1945-05.1948).

Коломийський (надрайон I):

Коломийський (ч. 1)

Печеніжинський (ч. 2)

Коршівський (ч. 3)

Обертинський (ч. 4) райони;

Косівський (надрайон II, "Гук"):

Косівський (ч. 5)

Кутський (ч. 6)

Жаб'євський (ч. 7)

Яблунівський (ч. 8) райони;

Городенківський (надрайон III, "Плай"):

Городенківський (ч. 9)

Чернелицький (ч. 10)

Гвіздецький (ч. 11)

Снятинський (ч. 12)

Заболотівський (ч. 13) райони.

КОЛОМИЙСЬКА ОКРУГА ОУН 1945-05.1948 рр.

НУМЕРАЦІЯ НАДРАЙОНІВ І РАЙОНІВ КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН (05.1948-1952).

Коломийський (надрайон I):

Коломийський (ч. 1)
Печеніжинський (ч. 2)
Коршівський (ч. 3)
Обертинський (ч. 4) райони;

Косівський (надрайон II, "Гук"):

Косівський (ч. 5)
Кутський (ч. 6)
Жаб'євський (ч. 7)
Яблунівський (ч. 8) райони;

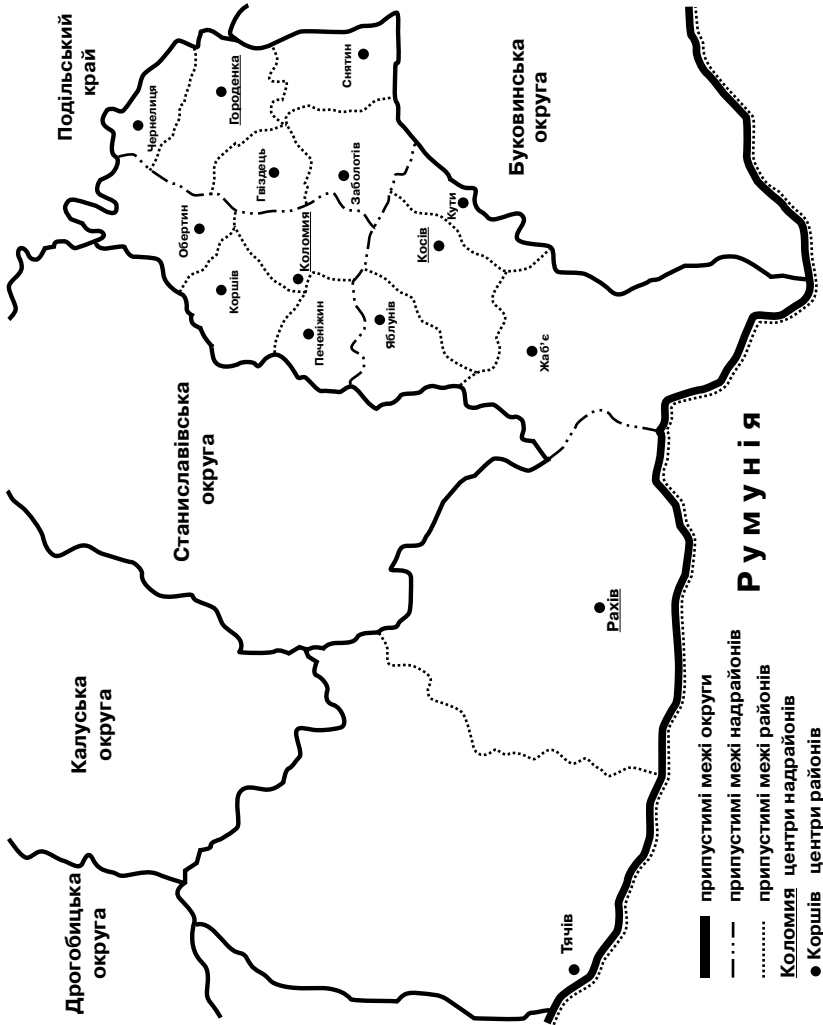
Городенківський (надрайон III, "Плай"):

Городенківський (ч. 9)
Чернелицький (ч. 10)
Гвіздецький (ч. 11)
Снятинський (ч. 12)
Заболотівський (ч. 13) райони.

Рахівський (надрайон IV):

Рахівський (ч. 14)
Тячівський (ч. 15) райони.

КОЛОМИЙСЬКА ОКРУГА ОУН 05.1948-1952 рр.

КЕРІВНИЦТВО СБ КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН (21; 44)
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Митар (1941-1942) Кармелюк (1944) Кіров, Клим (1944-09.1947) Недобитий (09.1947-05.1948) Кіров, Клим (06.1948-08.1951)
----------------	--

КЕРІВНИЦТВО СБ КОЛОМИЙСЬКОГО НАДРАЙОНУ ОУН (I)
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Демон, Ватсон (1945) Нечеса (1945) Олесь (1945-02.1948) Херсон (02.-04.1948) Остап (1948-1950) Марко (1950-07.1953)
----------------	--

**КЕРІВНИЦТВО СБ КОСІВСЬКОГО НАДРАЙОНУ ОУН
(II, "ГУК")**
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Крук (1941-1944) Тиміш (1945) Недобитий (12.1945-09.1947) Тиміш (09.1947-06.1949) Скоба (1949-1950) Остап (1950) Орест (06.1950-1951) Рись (1951-01.1952)
----------------	--

**КЕРІВНИЦТВО СБ ГОРОДЕНКІВСЬКОГО НАДРАЙОНУ ОУН
(III, "ПЛАЙ")**
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Кривоніс (1944-1945) Дзвін, Сталевий (1945-05.1949) Кривоніс (05.-08.1949) Морозенко (08.1949-11.1951)
----------------	---

КЕРІВНИЦТВО СБ РАХІВСЬКОГО НАДРАЙОНУ ОУН (IV)
(05.1948-1952 рр.)

Служба безпеки	Карпатський (1948-1951)
----------------	-------------------------

**КЕРІВНИЦТВО СБ КОЛОМИЙСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 1)**
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Кривоніс (1945-02.1946) Ванька (1946-05.1947) Нечай (05.-08.1948) Комар (09.1948-05.1949) Тигр (1950-09.1951)
----------------	---

**КЕРІВНИЦТВО СБ ПЕЧЕНІЖИНСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 2)**
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Бистрий, Ярослав (1945) Смілий (1946) Левко, Лис (1947-03.1948) Марко (1948-1949) Ворон (1949) Когут (1950-09.1953)
----------------	--

**КЕРІВНИЦТВО СБ КОРШІВСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 3)**
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Ігор (1945-07.1946) Крилатий (1946) Буковинець (1947-07.1948) Бистрий (08.1948-1949) Вовк (1950-1951)
----------------	---

**КЕРІВНИЦТВО СБ ОБЕРТИНСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 4)
(1945-1952 рр.)**

Служба безпеки	Рональдо (1945-02.1946) Беркут (1946) Моряк (05.1950-06.1951)
----------------	---

**КЕРІВНИЦТВО СБ КОСІВСЬКОГО РАЙОНУ ОУН (Ч. 5)
(1945-1952 рр.)**

Служба безпеки	Херсон (1945-літо 1946) Рись (1946-1947) Кордуб (1947-1948) Веселий (10.1948-06.1949) Арсен (06.1949-01.1950) Скорий (1950-05.1952)
----------------	--

**КЕРІВНИЦТВО СБ КУТСЬКОГО РАЙОНУ ОУН (РАЙОН Ч. 6)
(1945-1952 рр.)**

Служба безпеки	Кордуб (1943-1946) Рись (1947-1950) Ґонта (1950-03.1952)
----------------	--

**КЕРІВНИЦТВО СБ ЖАБ'ЄВСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 7)
(1945-1952 рр.)**

Служба безпеки	Майер (1945-1946) Осип (07.1946-11.1947) Степ (04.1948-05.1950) Білогруд (05.1950-07.1951) Заведія (07.-08.1951)
----------------	--

КЕРІВНИЦТВО СБ ЯБЛУНІВСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 8)
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Орест (1944-1945) Бульба (1945-10.1946) Тигр (1947-06.1948) Славко (06.1949-06.1951)
----------------	---

КЕРІВНИЦТВО СБ ГОРОДЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 9)
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Левко (1944-05.1945) Рясний (1945) Андрій, Залізняк (05.-10.1946) Богун (1947-10.1949) Кармелюк (1950) Чабан (1951)
----------------	--

КЕРІВНИЦТВО СБ ЧЕРНЕЛИЦЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 10)
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Борис (1944-03.1945) Дуб (04.-05.1945) Садич (1945) Ромко (1946-06.1947) Іскра (07.1947-07.1948) Ярема (09.1949-1952)
----------------	--

КЕРІВНИЦТВО СБ ГВІЗДЕЦЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 11)
(1945-1951 рр.)

Служба безпеки	Марко (1943) Острияниця (1944-04.1945) Рубач (1945) Лис (09.1947-04.1948)
----------------	--

КЕРІВНИЦТВО СБ СНЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 12)
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Потурченко (06.1941-1943) Львівський (1945-10.1946) Нестор (1949-1950)
----------------	--

КЕРІВНИЦТВО СБ ЗАБОЛОТІВСЬКОГО РАЙОНУ ОУН
(РАЙОН Ч. 13)
(1945-1952 рр.)

Служба безпеки	Гонта (1944) Богун (1945) Дон (1946) Чорнота, Ігор (1946-08.1949)
----------------	--

КЕРІВНИЙ СКЛАД РЕФЕРЕНТУРИ СБ КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН

*До реєстру включені наступні категорії працівників СБ:
крайові провідники та референти Карпатського крайового
проводу, про яких згадується у вступі та документах;
окружні, надрайонні і районні референти, а також заступники
референтів (субреференти);
працівники окружної, надрайонних та районних референтур;
слідчі;
комендант боївок (бойові субреференти) та їх заступники;
районні та кущові інформатори.
Населені пункти у датах народження подані згідно сучасного
адміністративно-територіального поділу України, у датах загибелі
та арешту – згідно тогочасного поділу. У населених пунктах Ста-
ніславської (Івано-Франківської) обл. область не зазначається.*

Антонюк Василь Дмитрович – “Крилатий” (1924, с. Корнич Коломийського р-ну – 3.12.1946, біля с. Лісна Слобідка Коршівського р-ну). Член ОУН. Керівник військового вишколу (1943). Переведений на Львівщину. Чотовий ВО-2 “Буг” (1944-1945). Повернувся на Коломийщину. Референт СБ Коршівського районного проводу ОУН (1946). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська область: У 2-х томах. – Книга друга... – С. 813.], [Адрусяк М. Брати вогню. – Коломия: Вік, 2004. – С. 284.]

Антонюк Василь Семенович – “Арсен”, “Орлан” (1924, с. Корнич Коломийського р-ну – 5.12.1946, біля с-ща Коршів). Член ОУН. Субреферент СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1945-12.1946). Загинув у сутичці з опергрупою Коршівського РВ УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 82. – Арк. 119.], [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 4. – Арк. 230.]

Антонюк Микола Юрійович – “Дон” (1916, с. Хлібичин Снятинського р-ну – 29.06.1946, біля с. Рудники Заболотівського р-ну). Член ОУН. Референт СБ Заболотівського районного проводу ОУН (1946). Загинув у сутичці з опергрупою Заболотівського РВ УМВС. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 5. – Арк. 100.]

Арсенич Антон Васильович – “Голуб”, “Сорока” (1904, с. Нижній Березів Косівського р-ну – 1.12.1950, біля с. Шешори Косівського р-ну). Член ОУН. Працівник (лікар) референтури УЧХ Коломийського окружного проводу ОУН, працівник референтури СБ цього проводу. Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н

УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська область: У 2-х томах. – Книга друга... – С. 814.]

“Байда” (інші дані не встановлено) (? – 4.04.1945, с. Назірна Гвіздецького р-ну). Член ОУН. Комендант боївки СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1944-04.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 634.]

Бакай Микола Олексійович – “Бистрий”, “Ярослав” (1921, с. Княздвір Коломийського р-ну – 10.10.1945, с-ще Печеніжин). Член ОУН. В УНС з осені 1943 р. Вояк вишкільного куреня УНС ім. Коновальця “Чорні чорти”. В СБ з 1944 р. Референт СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 816.]

Балагурак Дмитро Васильович – “Скоба”, “А-32” (05.1924, с. Москалівка Косівського р-ну – 8.04.1953, м. Київ). Забраний до німецької армії, пройшов військовий вишкіл, вахман (03.1943-01.1944). Приїхав додому у відпустку після поранення. В УПА з червня 1944 р. Ройовий сотні “Недобитого” групи “Гуцульщина” (1944), чотовий сотні ім. Богуна куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945-1948). Переведений до СБ (05.1949). Субреферент СБ Косівського надрайонного проводу (05.-07.1949), референт СБ цього проводу (07.1949-1950). Відсторонений від посади через хворобу, деякий час перебував без призначення. Член Косівського надрайонного проводу (1951-06.1952). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 15 червня 1952 р. біля с. Шешори Косівського р-ну. Військовою колегією Верховного суду СРСР 17 січня 1953 р. засуджений до ВМП. Розстріляний у Лук’янівській в’язниці. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). Хорунжий УПА (12.06.1948). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 257.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 31007. – Т. 4.]

Бейсюк Іван Васильович – “Сокіл” (1913, с. Химчин Косівського р-ну – 1.06.1947, біля с. Химчин). Член ОУН. Комендант боївки СБ Косівського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 818.]

“Береза” (інші дані не встановлено) (? – 04.1945). Член ОУН. Субреферент СБ Косівського повітового, після реорганізації – надрайонного проводу ОУН (1944-04.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 2. – Арк. 49.]

“Берест” (інші дані не встановлено) (? – 1948). Член ОУН. Комендант боївки СБ Печеніжинського районного проводу ОУН.

Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Архів ЦДВР. – Ф. 9. – Арк. 3.]

“Беркут” (інші дані не встановлено) (? , Незвисько Городенківського р-ну – 10.1946). Член ОУН. Референт СБ Обертинського районного проводу ОУН (1946). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 28373. – Т. 1. – Арк. 99, 218.]

Білінчук Василь Дмитрович – “Сибіряк” (1926, с. Ільці Верховинського р-ну – 28.05.1952, с. Красник). Член ОУН. Бойовик райбоівки СБ (1946-1947), кущовий інформатор СБ у Жаб’євському р-ні (1947-05.1952). Загинув у сутичці з агентурно-бойовою групою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 6. – Арк. 249.]

Білінчук Дмитро Дмитрович – “Хмара”, “М-13” (1919, с. Ільці Верховинського р-ну – 24.06.1953, м. Київ). Член ОУН (осінь 1943). В УПА з лютого 1944 р. Чотовий сотні “Недобитого” групи “Гуцульщина” (03.-12.1944), командир сотні ім. Хмельницького куреня “Перемога” ТВ-21 “Гуцульщина” (12.1944-1946). Субреферент СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1946-1947), охоронець командира ТВ-21 Петра Мельника-“Хмари” (1948-1949), провідник Косівського районного проводу ОУН (07.1950-08.1951; 09.1951-06.1952). Захоплений у полон оперативно-військовою групою 23 червня 1952 р. біля с. Шешори Косівського р-ну. Військовою колегією Верховного суду СРСР 28 січня 1953 р. засуджений до ВМП. Розстріляний у Лук’янівській в’язниці. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (1.02.1945). Хорунжий УПА (22.01.1947). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 62. – Арк. 203.], [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 4. – Арк. 230.]

Бірчак Олексій Гаврилович – “Муха” (1921, с. Тростянка Коломийського р-ну – 19.11.1951, с. Новоселиця Заболотівського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Коломийського районного проводу ОУН, субреферент СБ цього проводу (1948-1949), референт пропаганди цього проводу (1949-1950), провідник Заболотівського районного проводу ОУН (1951). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 78. – Арк. 63-64.], [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 14. – Т. 1. – Арк. 42.]

“Богдан” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Перейшов есбістський вишкіл (зима 1947/1948). Технічний референт СБ Жаб’євського районного проводу ОУН (1948). Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 6. – Арк. 249.]

“Богун” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Референт СБ Заболотівського районного проводу ОУН (1945). Захоплений у полон військовими НКВС в грудні 1945 р. Погодився на співпрацю з ворогом. Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707. – Арк. 45.]

Боднарчук Дмитро Іванович – “Буревій” (1924, с. Чернятин Городенківського р-ну – 1.11.1947, с. Котиківка Городенківського р-ну). Член ОУН (1942). В УНС з 1943 р. Вояк сотні “?” групи “Гуцульщина” (1944). В СБ з 1945 р. Слідчий референтури СБ Городенківського районного проводу ОУН (1945-10.1947). Загинув у сутичці з опергрупою Городенківського РВ УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 823.]

Бойко Михайло Дмитрович – “Рональдо” (1926, с. Спас Коломийського р-ну – 14.02.1946). Член ОУН. Референт СБ Обертинського районного проводу ОУН (1945-02.1946). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 824.]

Бойчук Михайло Васильович – “Непорадний” (1920, с. Задубрівці Снятинського р-ну – 25.07.1948, с. Далешове Чернелицького р-ну). Член ОУН. Комендант боївки СБ Снятинського районного проводу ОУН (1945-1947), провідник цього проводу (06.-07.1948). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 825.]

“Буденний” (інші дані не встановлено) (? – 9.02.1946, біля с. Кривоброди Коломийського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Коломийського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою Коломийського МВ УНКДБ. [Літопис УПА. Нова серія – Т. 5. – С. 82.]

Буджак Тарас Федорович – “Дзвін”, “Сталевий”, “Ф-18”, “159” (1922, с. Поточище Городенківського р-ну – 20.10.1950, біля с. Шешори Косівського р-ну). Навчався у Городенківській гімназії. Вояк, комендант станиці УДП (1941-1942). Член ОУН (1942). В СБ з 1942 р. Слідчий референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1944), референт СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1945-05.1949), провідник цього проводу (05.1949-10.1950). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ біля г. Корметура. Хорунжий СБ (16.08.1948). [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0517. – Арк. 71 зв.], [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 7. – Арк. 118.]

Будз Микола Андрійович – “Рись”, “К-34” (1914, с. Старі Кути Косівського р-ну – 26.01.1952, с. Малий Рожин Кутсько-

го р-ну). Член ОУН. Вояк УДП, закінчив підстаршинську школу в м. Львові (1943-03.1944). Ройовий сотні “Недобитого” групи “Гуцульщина” (1944). В СБ з 1945 р. Бойовик надрайонної боївки СБ (1945), комендант боївки СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1945-літо 1946), референт СБ Косівського районного проводу ОУН (1946-1947), референт СБ Кутського районного проводу ОУН (1947-1950), референт СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1951-01.1952). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 5. – Спр. 67579. – Т. 2. – Арк. 33.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 31007. – Т. 4. – Арк. 62.]

Булаєнко Василь Савович – “Урхан” (? , Косівський р-н – 12.02.1947, с. Великий Рожин Кутського р-ну). Член ОУН. Субреферент СБ Кутського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 828.]

Валько Дмитро Онуфрійович – “Дик”, “Забіяка” (25.09.1909, с. Ямниця Тисменицького р-ну – 16.02.1945). Член ОУН. В’язень польського концтабору “Береза Картузька” (1934). Перебував за кордоном (1939-1941). Вояк УДП (1941-1944). В СБ з 1944 р. Субреферент СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1944-02.1945). Запідозрений у співпраці з ворогом. Організаційним судом засуджений до страти. Розстріляний. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 3. – Арк. 231.], [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707. – Арк. 44.]

Вербіщук Василь Іванович – “Шепель” (1925, с. Королівка Коломийського р-ну – 1.05.1948, біля с. Кривоброди Коломийського р-ну). Член ОУН. Станичний с. Королівка (1945), кущовий інформатор СБ у Коломийському р-ні (1945-1946), працівник (атентатчик) референтури СБ Коломийського районного проводу ОУН (1947-04.1948). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою в лісі Камерал. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 6. – Арк. 248.]

Витошук Дмитро Дмитрович – “Діброва” (1922, с. Красник Верховинського р-ну – 8.08.1951, с. Замагора Жаб’євського р-ну). Член ОУН. Кущовий інформатор СБ у Жаб’євському р-ні (1945-1946), комендант райбоївки СБ (1947), субреферент пропаганди Жаб’євського районного проводу (05.1947-1948), організаційний референт цього проводу (06.1950-08.1951). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 30769. – Арк. 84.]

“Вихор” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Городенківського повітового, після реорганіза-

ції – надрайонного проводу ОУН (1944-1945). Подальша доля невідома. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0522. – Арк. 53.]

“Г-808”, “127” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Субреферент СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1949). Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 4.]

Гавдуник Михайло Танасович – “Лис” (1914, с. Вовчківці Снятинського р-ну – 04.06.1948, біля с. Виноград Гвіздецького р-ну). Служив у польській армії. Член ОУН (1939). В СБ з 1944 р. Субреферент СБ Снятинського районного проводу ОУН (кін. 1944-09.1947), референт СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (09.1947-04.1948), провідник цього проводу (04.-06.1948). Загинув, натрапивши на засідку чекістсько-військової групи. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 639.]

Гайдичук Михайло Дмитрович – “Богун”, “Проць” (1914, с. Вербівці Городенківського р-ну – 24.10.1949, с. Серафинці Городенківського р-ну). Член ОУН (1938). Голова сільради с. Вербівці (1940). Член Городенківського районного проводу ОУН (1941-1944). Забраний до ЧА під час облави, перебував на фронті (1944-1945). Після звільнення з ЧА, повернувся до підпілля (1946). Субреферент СБ Городенківського районного проводу ОУН (11.1946-1947), референт СБ цього проводу (1947-10.1949). Загинув у сутичці з агентурно-бойовою групою відділу 2-Н УМДБ Чернівецької обл. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 7. – С. 254.]

“Галаган” (інші дані не встановлено) (? – 8.05.1945, с. Потоцище Чернелицького р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Чернелицького районного проводу ОУН (1944-05.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 635.]

“Галайда” (інші дані не встановлено) (? – 23.06.1947, с. Корнів Чернелицького р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Чернелицького районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 638.]

Гарасимчук Василь Федорович – “Чорт” (1922, с. Корнів Городенківського р-ну – 8.02.1946, с. Вільхівці Чернелицького р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Чернелицького районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 636.]

“Гарт” (інші дані не встановлено) (? – зима 1945/1946). Член ОУН. Субреферент СБ Коломийського окружного проводу ОУН. Відсторонений від виконання обов’язків. Загинув у сутичці з військовими НКВС. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 4. – Арк. 228.]

Годованський Йосип Зенонович – “Орлик” (1928, м. Коломия – 23.05.1948, с. Ганьківці Заболотівського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Гвіздецького районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 638.]

Головатий Микола Іванович – “Тигр” (1923, с. Спас Коломийського р-ну – 30.09.1951, біля с. Пістинь Косівського р-ну). Член ОУН. Бойовик райбоївки СБ (1944-1949), референт СБ Коломийського районного проводу ОУН (1950-09.1951). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ в лісі Камерал. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 199.]

“Гонта” (інші дані не встановлено) (? – ?). Працівник референтури СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1947). Подальша доля невідома. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). Булавний СБ (?). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 62. – Арк. 215 зв.]

Григорчак Юрій Петрович – “Нечай”, “Ярема” (1921, с. Стопчатів Косівського р-ну – ?). Закінчив бухгалтерські курси в м. Коломия. Член ОУН. Служив в ІБ (08.1944). В УПА з жовтня 1944 р. Вояк сотні “Сурма” куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (10.1944-10.1947). В СБ з жовтня 1947 р. Перейшов вишкіл при окружній референтурі СБ. Слідчий референтури СБ Коломийського районного проводу ОУН (12.1947-05.1948), в.о. референта СБ цього проводу (05.-08.1948), субреферент СБ Городенківського районного проводу ОУН (08.1948-08.1949), референт СБ Чернелицького районного проводу ОУН (09.1949-1952), референт пропаганди цього проводу (1952-09.1956). Захоплений у полон опергрупою 4 відділу УКДБ Станіславської обл. 3 вересня 1956 р. Судовою колегією в кримінальних справах Станіславського обласного суду 4 лютого 1957 р. засуджений на 25 років ВТТ. Карався у Мордовських таборах. Після звільнення з таборів у 1970 р., проживав у с. Стопчатів. Удруге заарештований оперативниками УКДБ Івано-Франківської обл. і пропав безвісті. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 33892. – Т. 1. – Арк. 55.], [Архів ЦДВР. – Ф. 9. – Арк. 1.]

Геник Дмитро Антонович – “Віктор” (1920, с. Нижній Березів Косівського р-ну – 22.01.1946, с. Чернятин Городенківського р-ну).

Член ОУН. Слідчий референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1944-1945), субреферент цього проводу (1945-01.1946). Загинув у сутичці з опергрупою Городенківського РВ УНКВС. Лицар Бронзового хреста заслуги (2.09.1948). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 265.], [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 636.]

Геник Костянтин Степанович – “Крук”, “149” (1920, с. Нижній Березів Косівського р-ну – 1.12.1950, біля с. Шешори Косівського р-ну). Навчався у гімназії. Член ОУН. Вояк Карпатської Січі (1938-1939). Після поразки збройної боротьби на Закарпатті, повернувся на Коломийщину. В СБ з 1941 р. Референт СБ Косівського повітового проводу ОУН (1941-1944). Організатор і командир сотні “Говерля”, заступник командира куреня “Перемога” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1945). Проїшов вишкіл при крайовій референтурі СБ КК (10.1945). Слідчий референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1946-1947), субреферент СБ цього проводу (1948-12.1950). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. Поручник СБ (22.01.1946). [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0517. – Арк. 70.], [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 4. – Арк. 229.]

Геник Ярослав Миколайович – “Славко”, “Смик”, “Чокан” (бл. 1925, с. Нижній Березів Косівського р-ну – 24.06.1953, м. Київ). Член Юнацтва ОУН (весна 1942). Підрайонний Юнацтва ОУН у Яблунівському р-ні (1943-1944). Член ОУН (11.1944). Охоронець куцшового “Сороки” (11.-12.1944), куцшовий інформатор СБ у Яблунівському р-ні (12.1944-03.1945), куцшовий інформатор СБ у Печеніжинському р-ні (03.-04.1945). В УПА з квітня 1945 р. Вояк, згодом ройовий сотні “Березівська” куреня “Карпатський” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945). Проїшов вишкіл при крайовій референтурі СБ КК (11.1945). Районний інформатор СБ (1946-06.1948), адміністратор референтури СБ Яблунівського районного проводу ОУН (06.1948-06.1949), референт СБ цього проводу (06.1949-06.1951), провідник цього проводу (06.-07.1951; 08.1951-06.1952), провідник Косівського районного проводу ОУН (08.1951). Захоплений у полон агентурно-бойовою групою відділу 2-Н УМДБ 16 червня 1952 р. біля с. Люча Яблунівського р-ну. Військовою колегією Верховного суду СРСР 27 січня 1953 р. засуджений до ВМП. Розстріляний у Лук’янівській в’язниці. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 78. – Арк. 158-159.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 30997.]

Децько Федір Миколайович – “Циган” (1916, с. Любківці Снятинського р-ну – 3.04.1946, с. Любківці). Член ОУН. Військовий

референт Снятинського повітового проводу ОУН (1944). В УПА з 1944 р. Командир сотні “Чорногора” куреня “Гуцульський” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1945). Субреферент СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1945-04.1946). Загинув у сутичці з опергрупою Заболотівського РВ УМВС. Хорунжий УПА (1.05.1947). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 62. – Арк. 211.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 5. – Арк. 99.]

Дідик Василь Прокопович – “Кривоніс” (1920, с. Вовчківці Снятинського р-ну – 1946). Член ОУН. Референт СБ Городенківського повітового, після реорганізації – надрайонного проводу ОУН (1944-1945). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 5. – Арк. 99.]

Дійчук Іван – “Карпатський” (1923, с. Татарів Яремчанської міськради (за іншими даними – с. Соколівка Косівського р-ну) – 19.07.1952, біля с-ща Кобилецька Поляна Рахівського р-ну Закарпатської обл.). Член ОУН. Забраний до німецької армії, закінчив школу молодших командирів. В УПА з 1944 р. Ройовий сотні ім. Богуна куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1946). Комендант боївки СБ Косівського районного проводу ОУН (1946), кущовий ОУН у Яремчанському р-ні (1947-1948), організаційний референт, одночасно референт СБ Рахівського надрайонного проводу ОУН (1948-1951), провідник цього проводу (1951-07.1952). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ Закарпатської обл. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 78. – Арк. 269.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 31007. – Т. 4. – Арк. 44.]

Довганюк Дмитро Гаврилович – “Сокіл” (1925, с. Тюдів Косівського р-ну – 8.03.1981). Член ОУН (1945). Бойовик боївки СБ Кутського районного проводу ОУН (1945-1948). Деякий час перебував на Буковині. Зв’язківець між Коломийським і Буковинським окружними проводами ОУН (1949-1950), районний інформатор СБ Кутського районного проводу ОУН (1950-06.1952). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 25 червня 1952 р. в Косівському р-ні біля г. Лебедин. Засуджений на 25 років ВТТ. Після звільнення з таборів у 1970-х рр., проживав у с. Тюдів. Помер. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 31001. – Т. 3 (конверт). – Арк. 5.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 28379. – Арк. 199.]

Довірак Василь Миколайович – “Ворон” (17.12.1925, смт. Печеніжин Коломийського р-ну – 3.10.1949, с. Мишин Печеніжинського р-ну). В УПА з 1944 р. Вояк сотні ім. Колодзінського куреня “Карпатський” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1947). Референт СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1949). Загинув у

сутичці з опергрупою Печеніжинського РВ УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 7. – С. 254.]

Долішняк Микола Васильович – “Вовк” (1922, с. Стопчатів Косівського р-ну – 10.03.1952, с-ще Печеніжин). В УПА з 1944 р. Ройовий сотні ім. Богуна куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945-1948). Референт СБ Коршівського районного проводу ОУН (1950-1951), провідник цього проводу (1951-03.1952). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 219.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 28379. – Арк. 129-130.]

Долішняк Микола Михайлович – “Бойтур”, “АС-70”, “Б-26”, “Т-63” (1918, с. Стопчатів Косівського р-ну – 22.11.1951, біля с. Вербівці Городенківського р-ну). Член ОУН (1942). В УНС з 1943 р. Чотовий сотні “Сурма” куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1947). Субреферент СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1948-1949), організаційний референт цього проводу (1949-07.1951), провідник Городенківського надрайонного проводу ОУН (07.-11.1951). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (15.12.1946). Хорунжий УПА (12.06.1948). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 257.], [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 208.]

Долішняк Юрій Миколайович – “Білий”, “155” (26.04.1916, смт. Яблунів Косівського р-ну – 1.05.1948, с. Микитинці Косівського р-ну). Навчався у Коломийській гімназії. Кавалерист польського війська. Член ОУН (1938). Вояк УДП, закінчив підстаршинську школу в м. Львові, комендант станиці УДП с. Космач (1941-1943). В УНС з 1943 р. Чотовий сотні “Скуби” групи “Гуцульщина” (1944), командир сотні “Сурма” куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945-1947). Субреферент СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1947-05.1948). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою в лісі Камерал. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). Хорунжий (15.02.1946), поручник УПА (?). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 251.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0517. – Арк. 36-36 зв.]

Дробко Петро Михайлович – “Моряк” (29.01.1923, с. Незвисько Городенківського р-ну – 12.06.1952, м. Станіслав). Член ОУН (1944). В УПА з грудня 1944 р. Вояк сотні “Махна” ТВ-21 “Гуцульщина” (12.1944-1945). Охоронець кущового (1946), станичний ОУН с. Петрів (12.1946-1947), кущовий ОУН в Обертинському р-ні (06.1948-05.1950), референт СБ Обертинського районного проводу ОУН (05.1950-06.1951). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 1 липня 1951 р. біля с. Пужники Отинійського р-ну.

Військовим трибуналом Прикарпатського військового округу 10 березня 1952 р. засуджений до ВМП. Розстріляний у Станіславській в'язниці. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 28373.]

Дудчак Михайло Іванович – “Ванька” (? – 30.05.1947, м. Коломия). Член ОУН. Референт СБ Коломийського районного проводу ОУН (1946-05.1947). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 861.]

Дутчак Василь Дмитрович – “Бистрий”, “Чорний”, “128” (1924, с. Лісна Слобідка Коломийського р-ну – 14.02.1950, біля с. Лісна Слобідка). Член ОУН. Кущовий ОУН у Коршівському р-ні (1947-1948), референт СБ Коршівського районного проводу ОУН (08.1948-1949), провідник цього проводу (1949-02.1950). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 7. – С. 326.]

“Жмурко” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1945-1946). Подальша доля невідома. [ЦДАВОУ. – Ф. 3833. – Оп. 1. – Спр. 226. – Арк. 22.]

Заболотний Микола Іванович – “Дуб” (1919, с. Поточище Городенківського р-ну – 8.05.1945, с. Поточище). Член ОУН. Референт СБ Чернелицького районного проводу ОУН (04.-05.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 635.]

“Запорожець” (інші дані не встановлено) (? – 15.06.1945, Передіване Городенківського р-ну). Член ОУН. Комендант боївки СБ Городенківського районного проводу ОУН (1944-06.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 635.]

Зозулик Йосафат Григорович – “Ігор”, “Чорнота” (1.01.1924, с. Попельники Снятинського р-ну – 18.06.1950, с. Белелуя Снятинського р-ну). Член ОУН. Комендант боївки СБ Заболотівського районного проводу ОУН (1944-1945), референт СБ цього проводу (1946-08.1949), організаційний референт Городенківського надрайонного проводу ОУН (09.1949-06.1950), одночасно – провідник Снятинського районного проводу ОУН (08.1949-06.1950). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 4. – Арк. 240.]

Іванюк Онуфрій Миколайович – “Шпак” (1913, с. Спас Коломийського р-ну – 7.01.1947, с. Спас). Член ОУН. Субреферент

СБ Коломийського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою Коломийського МВ УМВС. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 5. – С. 313.]

Ільницький Микола Васильович – “Кузнець”, “Орест”, “І-3”, “Мт-12”, “152” (1923, с. Нижній Березів Косівського р-ну – бл. 2000). Закінчив Коломийську гімназію (1943). Член ОУН (1941). Референт СБ Яблунівського районного проводу ОУН (1944-1945), адміністратор референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1945-05.1949), провідник Жаб’євського районного проводу ОУН (05.1949-06.1950), референт СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (06.1950-1951), субреферент СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1951-05.1952). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 5 травня 1952 р. біля с. Кривопілля Жаб’євського р-ну. Погодився на співпрацю з ворогом (агент “М.В.”). Не був засуджений. Проживав у м. Ірпінь Київської обл. Помер. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 184.], [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15. – С. 405-406.]

Ілюк Василь Андрійович – “Грім” (1928, с. Великий Рожин Косівського р-ну – 26.03.1952, с. Білоберізка Кутського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Кутського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 871.]

“Кармелюк” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Референт СБ Городенківського районного проводу ОУН (1950). Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954) – Спр. 14. – Т. 1. – Арк. 43.]

Карпенюк Федір Васильович – “Хвильовий” (1928, с. Великий Ключів Коломийського р-ну – 3.10.1949, с. Мишин Печеніжинського р-ну). Член ОУН. Технічний референт СБ Печеніжинського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 7. – С. 255.]

Катеринчук Степан Васильович – “Чорногора” (1914, смт. Кути Косівського р-ну – 5.09.1948, с. Бабин Косівського р-ну). Член ОУН. Слідчий, субреферент СБ Кутського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою Косівського РВ УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15. – С. 398.]

Клим Іван Іванович – “Гонта” (1916, с. Розтоки Косівського р-ну – 26.03.1952, с. Білоберізка Кутського р-ну). Член ОУН. Референт СБ Кутського районного проводу ОУН (1950-03.1952). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 877.]

Книшук Іван Михайлович – “Чумак” (1914, с. Космач Косівського р-ну – 9.03.1952, с. Космач). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Косівського надрайонного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 878.]

Ковальчук Роман Михайлович – “Тиміш”, “К-31”, “166” (1918, смт. Яблунів Косівського р-ну – 23.06.1949, біля с. Шешори Косівського р-ну). Член ОУН (1943). В СБ з 1945 р. Проїшов вишкіл при крайовій референтурі СБ КК (11.1945). Референт СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1945), субреферент СБ цього проводу (12.1945-09.1947), референт СБ цього проводу (09.1947-06.1949). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. Лицар Бронзового хреста заслуги (2.09.1948). Хорунжий СБ (1948). [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0517. – Арк. 70.], [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 265.]

Ковбасюк Федір Петрович – “Славко” (1916, с. Незвисько Городенківського р-ну – 28.10.1946, с. Петрів Обертинського р-ну). Член ОУН. Субреферент СБ Обертинського районного проводу ОУН (1945-10.1946). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Городенщина. Історично-мемуарний збірник. – Т. 2. / гол. ред. Никифорук В. – Нью-Йорк–Вінніпег–Городенка, 2002. – С. 551.]

Ковблюк Никифор Григорович – “Левко” (1926, с. Топорівці Городенківського р-ну – 05.1945). Навчався в Коломийській гімназії. Член ОУН. Референт СБ Городенківського районного проводу ОУН (1944-05.1945). Захоплений у полон тяжко пораним військовими НКВС 5 травня 1945 р. у с. Топорівці. Помер у в'язниці. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 635.]

Кожухівський Микола Лаврентійович – “Безрідний”, “Стецько” (1915, Самарська обл. (Росія) – 26.07.1949, с. Княже Снятинського р-ну). Інструктор Заболотівського РК ЛКСМУ, секретар Заболотівського РВ УНКВС (1940-1941). Вояк УДП на СУЗ (1941-1944). В УПА з 1944 р. Вояк сотні “Чорногора” куреня “Гуцульський” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1945). В СБ з 1946 р. Субреферент СБ Заболотівського районного проводу ОУН (1946), працівник референтури СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1947), субреферент пропаганди цього проводу (1948), організаційний референт цього проводу (1948-06.1949), референт пропаганди цього проводу (07.1949). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 7. – С. 210.]

Козьмін Степан Дмитрович – “Левко”, “Марко”, “Д-44”, “130” (03.1922, с. Молодятин Коломийського р-ну – 1.08.1953,

с. Стопчатів Яблунівського р-ну). Член ОУН (1943). Стрілець СКВ, комендант кушової боївки (1944), комендант боївки СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1945-1947), референт СБ цього проводу (1948-1949), референт СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1950-07.1953), в.о. провідника цього проводу (1951-07.1953). Загинув у сутичці з оперативно-військовою групою. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 248.], [Мацьків А. “Джеймс Бонд” з Молодятина // Коломийська правда. – 2013. – 2 серпня. – С. 7.]

“Комар”, “129” (інші дані не встановлено) (? – 17.05.1949, біля с. Химчин Косівського р-ну). Член ОУН. Субреферент СБ Коломийського районного проводу ОУН (1947-09.1948), референт СБ цього проводу (09.1948-05.1949). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Архів ЦДВР. – Ф. 9. – Арк. 1, 7.]

Корбут Михайло Іванович – “Крук” (1924, с. Тулуків Снятинського р-ну – 8.01.1947, с. Борщів Заболотівського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Заболотівського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 637.]

Корженівський Микола Григорович – “Микола”, “Правий”, “К-15”, “239” (1920, с. Огіївка Ружинського р-ну Житомирської обл. – 2.09.1952, с. Рунгури Печеніжинського р-ну). Закінчив індустріальний технікум у м. Житомирі. Під час війни служив в УДП, перед наступом Червоної армії перебрався на Тернопільщину. Член ОУН (1944). Бойовик боївки СБ Заліщицького районного проводу ОУН (1944), зв’язкivecь між підпіллям Чернівецької та Тернопільської областей (1945), слідчий референтури СБ Буковинського окружного проводу ОУН, одночасно референт СБ Вижицького районного проводу ОУН (1947-04.1949), заступник референта СБ Буковинського окружного проводу ОУН (04.1949-05.1950). Перейшов з Буковини на Коломийщину. Слідчий СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (06.1950-01.1951), референт пропаганди Коломийського надрайонного проводу ОУН (1951-09.1952). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 19. – С. 608-609.]

Костащук Степан Федорович – “Кривоніс” (1929, с. Тулова Снятинського р-ну – 11.04.1951, с. Видинів Снятинського р-ну). Закінчив середню школу та два курси педінституту. Член ОУН (04.1948). Референт пропаганди Заболотівського районного проводу ОУН (1948). В СБ з 1949 р. В.о. референта СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (05.-08.1949), субреферент

СБ цього проводу (08.1949-1950), провідник Снятинського районного проводу ОУН (1950-04.1951). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 10.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 28552. – Арк. 235.]

Кривульчак Дмитро Денисович – “Бульба” (1910, с. Космач Косівського р-ну – 5.10.1946, с. Текуче Яблунівського р-ну). Член ОУН. Проїшов вишкіл при крайовій референтурі СБ КК (11.1945). Слідчий, референт СБ Яблунівського районного проводу ОУН (1945-10.1946). Загинув, натрапивши на засідку чекістсько-військової групи на прис. Гнилиця. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0517. – Арк. 71 зв.]

Кузич Михайло – “Кривоніс” (1912, с. Гуцулівка Косівського р-ну – 9.02.1946, біля с. Кривоброди Коломийського р-ну). Член ОУН. Референт СБ Коломийського районного проводу ОУН (1945-02.1946). Загинув у сутичці з опергрупою Коломийського МВ УНКДБ. [Літопис УПА. Нова серія – Т. 5. – С. 81.]

Кузьменюк Петро Іванович – “Кордуб”, “Морозенко”, “А-66”, “130 а”, “165”, “196” (1919, с. Старі Кути Косівського р-ну – ?). Член ОУН (1943). Референт СБ Кутського районного проводу ОУН (1943-1946), референт СБ Косівського районного проводу ОУН (1947-1948), слідчий референтури СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1948-08.1949), референт СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (08.1949-11.1951). Захоплений у полон оперативно-військовою групою 18 листопада 1951 р. в с. Стрільче Городенківського р-ну. Погодився на співпрацю з ворогом (агент “Петро Іванович”) та включений до складу агентурно-бойової групи відділу 2-Н УМДБ. Через розшифрування перед підпіллям, переведений на Калушину. Не був засуджений. Проживав у смт. Брошнів Рожнятівського р-ну. Помер. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 185.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 2. – Арк. 51.]

Кушмелин Ілля Іванович – “Нечай” (1922, с. Соколівка Косівського р-ну – ?, с. Соколівка). Забраний на роботу до Німеччини (01.1942). Повернувся до України у відпустку (01.1944). Член ОУН (06.1944). В УПА з липня 1944 р. Вояк сотні “Святослава” групи “Гуцульщина” (07.-10.1944). В СБ з листопада 1944 р. Охоронець референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН (11.1944-1945), слідчий референтури СБ Косівського районного проводу ОУН (1946-1947), кущовий господарчий ОУН у Косівському р-ні (1948-03.1949). Захоплений у полон пораненим опергрупою Косівського РВ УМДБ 6 березня 1949 р. в с. Соколівка.

Військовим трибуналом військ МВС Станіславської обл. 9 травня 1949 р. засуджений на 25 років ВТТ. Після звільнення з таборів у сер. 1960-х рр., проживав у с. Соколівка. Помер. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 5. – Спр. 9113 П.]

Лазорик Михайло Михайлович – “Думний”, “Х-12” (1920, с. Старі Кути Косівського р-ну – 23.06.1949, біля с. Шешори Косівського р-ну). Член ОУН (1941). В СБ з 1944 р. Слідчий референтури СБ Кутського районного проводу ОУН (1945-1947), адміністратор референтури СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1948-1949), субреферент СБ цього проводу (1949). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15. – С. 396.]

“Левко” (інші дані не встановлено) (1925, м. Коломия – 7.01.1949, с. Вовчківці Заболотівського р-ну). Забраний на роботу до Німеччини (1941). Під час відпустки вступає до УНС (осінь 1943). Вояк сотні “?” групи “Гуцульщина” (1944-1945). В СБ з 1945 р. Бойовик (1945-1947), комендант боївки СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1947-04.1948), субреферент СБ Заболотівського районного проводу ОУН (04.1948-01.1949). Загинув, натрапивши на засідку опергрупи Заболотівського РВ УМДБ. [Архів ЦДВР. – Ф. 9. – Арк. 5.]

Левко Василь Петрович – “Потурченко”, “Северин” (1916, с. Вовчківці Снятинського р-ну – 8.10.1948, біля с. Орелець Снятинського р-ну). Член ОУН (1939). Референт СБ Снятинського районного проводу ОУН (06.1941-1943), слідчий, референт СБ Снятинського повітового проводу ОУН (1944), слідчий референтури СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН, субреферент СБ цього проводу (1945-10.1948). Загинув у сутичці з опергрупою Снятинського РВ УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 37.]

Личук Петро Іванович – “Львівський” (1921, с. Стецева Снятинського р-ну – 31.10.1946, с. Підвисоке Снятинського р-ну). Член ОУН. Референт СБ Снятинського районного проводу ОУН (1945-10.1946). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здви́г: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 637.]

Лівий Володимир Михайлович – “Йордан”, “Митар”, “Роман Орлів”, “Суворов”, “С-99/1”, “V-777” (3.02.1919, с. Болахівці Дрогобицького р-ну Львівської обл. – 4.12.1948, с. Топільське Рожнятівського р-ну). Закінчив народну школу та гімназію. Член ОУН (1937). В’язень польських тюрем (1939). Після початку II Світової війни, перебував на еміґрації (09.1939-1941). Проїшов вишкіл

у школах розвідки на терені Німеччини. Повернувся до України (05.1941). Референт СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1941-1942), референт СБ Станиславівського обласного проводу ОУН (кін. 1942-03.1945), референт СБ Карпатського крайового проводу ОУН (03.1945-12.1948). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. Майор СБ (?). [ЦДАГОУ. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 5047. – Арк. 24-32.]

“Малий” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1950). Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 14. – Т. 1. – Арк. 43.]

Малісевич Микола Васильович – “Когут” (20.08.1926, смт. Печеніжин Коломийського р-ну – 20.09.1953, с. Великий Ключів Печеніжинського р-ну). В УПА з 1944 р. Вояк сотні ім. Колодзінського куреня “Карпатський” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945-1948). Референт СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1950-09.1953). Загинув у сутичці з оперативно-військовою групою. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 902.]

Манчук Іван Онуфрійович – “Білогруд” (1921, с. Красник Верховинського р-ну – 8.08.1951, с. Замагора Жаб’євського р-ну). Член ОУН. В УПА з 1944 р. Вояк, ройовий, чотовий сотні ім. Хмельницького куреня “Перемога” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1946). Комendant райбоівки СБ (1946-1947), субреферент СБ Жаб’євського районного проводу ОУН (весна 1948-05.1950), референт СБ цього проводу (05.1950-08.1951), в.о. провідника цього проводу (07.-08.1951). Загинув у сутичці з оперативно-військовою групою. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 31007. – Т. 2. – Арк. 171.]

“Марко” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Субреферент СБ Коломийського районного проводу ОУН (1948). Подальша доля невідома. [Архів ЦДВР. – Ф. 9. – Арк. 1.]

“Марко” (інші дані не встановлено) (? – 4.04.1945, с. Назірна Гвіздецького р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1944-04.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 634.]

Марковський Михайло Антонович – “Іскра” (1925, с. Топорівці Городенківського р-ну – 4.04.1945, с. Назірна Гвіздецького р-ну). Навчався у Городенківській гімназії, закінчив Снятинську торгову школу. Член ОУН (1943). В СБ з 1944 р. Слідчий референтури СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1944-04.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український

здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 635.]

Масевич Михайло Степанович – “Рясний” (1916, с. Вербівці Городенківського р-ну – 14.12.1945, с. Вікно Городенківського р-ну). Член ОУН (1939). Вояк УДП, закінчив підстаршинську школу в м. Львові (1942-1943). Референт СБ Городенківського районного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 636.]

Масевич Федір Данилович – “Карпо” (1923, с. Вербівці Городенківського р-ну – 3.06.1947, біля с. Михальче Чернелицького р-ну). Член ОУН (1942). Вояк дивізії “Галичина” (1943-1944). Субреферент СБ Чернелицького районного проводу ОУН (1945-06.1947). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 638.]

Матвій Юліан Миколайович – “Кріс”, “Любомир”, “Недобитий”, “Л-13”, “М-14”, “0-1”, “12-48”, “2 М”, “227 а”, “36/б” (1914, с. Білявці Бродівського р-ну Львівської обл. – 8.04.1953, м. Київ). Народився у сім’ї вчителів. Пластун. Закінчив юридичний факультет Люблінського університету (1937) та факультет соціально-економічних наук університету в Бельгії (1939). Член ОУН (1932). Магістр права, працював адвокатом на Грубешівщині (Польща). Член Грубешівського повітового проводу ОУН (1940-1941). Секретар УДП м. Коломия, комендант УДП м. Кути (1942-03.1944). В УПА з березня 1944 р. Чотовий, командир сотні ім. Богуна (03.-12.1944), командир куреня “Перемога” ТВ-21 “Гуцульщина” (01.-10.1945). Пройшов вишкіл при крайовій референтурі СБ КК (11.1945). Референт СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (12.1945-09.1947), в.о. провідника цього проводу (05.-09.1947), референт СБ Коломийського окружного проводу ОУН (09.1947-05.1948). Переведений на Буковину. Організаційний референт Буковинського окружного проводу ОУН (05.1948-07.1950), провідник цього проводу (07.1950-05.1952). Захоплений у полон агентурно-бойовою групою відділу 2-Н УМДБ 28 травня 1952 р. у лісі біля с. Люча Яблунівського р-ну. Військовою колегією Верховного суду СРСР 20 січня 1953 р. засуджений до ВМП. Розстріляний у Лук’янівській в’язниці. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (15.04.1945). Поручник УПА (22.01.1946). [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15. – Київ – Торонто, 2011. – С. 370-568.]

Мельничук Василь Дмитрович – “Остап”, “Б-505”, “В-75”, “С-66”, “126” (1918, с. Крилос Галицького р-ну – 14.06.1951, Га-

лицький р-н). Навчався у Львівському медінституті (1941-1943). Член ОУН. Референт СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1948-1950), референт СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1950), слідчий референтури СБ Станиславівського надрайонного проводу ОУН, одночасно керівник пункту зв'язку Карпатського і Подільського крайових проводів ОУН (1950-1951), референт СБ Товмацького (Тлумацького) надрайонного проводу ОУН (05.-06.1951). Захоплений у полон агентурно-бойовою групою відділу 2-Н УМДБ 7 червня 1951 р. на пункті зв'язку. Загинув при спробі втечі. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 267-268.], [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 1.]

Мельничук Василь Степанович – “Тигр” (1923, с. Лючки Косівського р-ну – 2.05.1949, с. Лючки). В УПА з 1944 р. Чотовий сотні “?” куреня “?” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945-1946). В СБ з 1946 р. Референт СБ Яблунівського районного проводу ОУН (1947-06.1948). Відсторонений від виконання обов'язків. На основі судового рішення засуджений до ВМП. Розстріляний. [ГДА СБУ. – Ф. 5. – Спр. 67578. – Т. 2. – Арк. 1.]

Миколайчук Микола Васильович – “Ромко” (бл. 1920, с. Ганьківці Снятинського р-ну – 3.06.1947, біля с. Михальче Чернелицького р-ну). Член ОУН. Референт СБ Чернелицького районного проводу ОУН (1946-06.1947). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 33892. – Т. 1. – Арк. 170.]

Михайлюк Іван Миколайович – “Скорий” (1925, с. Яворів Косівського р-ну – 29.05.1952). Член ОУН. Бойовик райбоївки СБ (1945-1948), районний інформатор СБ Косівського районного проводу ОУН (1948-1949), референт СБ цього проводу (1950-05.1952). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 15. – С. 411.]

Мицкан Петро – “Дудка”, “Садич” (1918, с. Рожнів Косівського р-ну – 8.11.1945, с. Михальче Чернелицького р-ну). Член ОУН. Комендант боївки СБ Заболотівського районного проводу (1944), референт СБ Чернелицького районного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 636.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 4. – Арк. 240.]

“Наливайко” (інші дані не встановлено) (? – 2.03.1945, с. Вовчківці Заболотівського р-ну). Член ОУН. Комендант боївки СБ Заболотівського районного проводу ОУН (1944-02.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 634.]

Небесійчук Василь Юрійович – “Заведія” (1921, м. Жаб’є (тепер смт. Верховина) – 8.08.1951, с. Замагора Жаб’євського р-ну). Член ОУН. В УПА з 1944 р. Вояк-розвідник, ройовий, чотовий сотні “?” куреня “?” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1946). Бойовик СБ (1946), заступник коменданта боївки (1947), комендант райбоївки СБ (1948-07.1951), референт СБ Жаб’євського районного проводу ОУН (07.-08.1951). Загинув у сутичці з оперативно-військовою групою. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 62. – Арк. 213 зв.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 28379. – Арк. 134-135.]

Неп’юк Іван Миколайович – “Нечай” (бл.1920, Красноставці Снятинського р-ну – 14.12.1945, біля с. Острівець Гвіздецького р-ну). Член ОУН. Комендант райбоївки СБ (1944), субреферент СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з опергрупою Гвіздецького РВ УНКВС. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 13199. – Арк. 15.]

“Нестор” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Референт СБ Снятинського районного проводу ОУН (1949-1950). Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 14. – Т. 1. – Арк. 43.]

“Нечеса” (інші дані не встановлено) (? – зима 1945/1946). Член ОУН. Референт СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 4. – Арк. 228.]

Оманчук (Оманчуківський) Віктор Олексійович – “Олесь”, “Черемшина”, “р-55” (14.10.1923, с. Стримба Надвірнянського р-ну – 19.02.2005, с. Кам’яна Сторожинецького р-ну Чернівецької обл.). Член ОУН (1943). Референт пропаганди Надвірнянського районного проводу ОУН (1944), референт СБ цього проводу (1945), референт СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1945-02.1948), провідник цього проводу (02.-05.1948). Захоплений у полон агентурно-бойовою групою відділу 2-Н УМДБ 3 травня 1948 р. в м. Коломия. Погодився на співпрацю з ворогом (агент-внутрішник “Громадянин”), приймав активну участь у знищенні керівників Коломийського окружного та Коломийського надрайонного проводів ОУН. Не був засуджений. Навчався у Львівському університеті (1954-1960), по закінченні – працював учителем, згодом директором школи у с. Кам’яна Сторожинецького р-ну Чернівецької обл. Помер. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 58 (1953). – Спр. 12. – Т. 1.], [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 6. – С. 266.]

Опарик Григорій Борисович – “Сміливий” (?), с. Старі Кути Косівського р-ну – 20.08.1946). Член ОУН. Комендант боївки

СБ Кутського районного проводу ОУН. Захоплений у полон чекістсько-військовою групою в 1946 р. Засуджений до ВМП. Розстріляний. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 922.]

“Осип” (інші дані не встановлено) (? – весна 1951). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Косівського надрайонного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 30997. – Т. 5. – Арк. 55.]

“Остап” (інші дані не встановлено) (? – 1949, Косівський р-н). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Косівського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 31001. – Т. 3 (конверт). – Арк. 3.]

Острук Іван Іванович – “Гонта” (1925, с. Старий Косів Косівського р-ну – 4.09.1949, Косівський р-н). Член ОУН (1944). В СБ з листопада 1944 р. Бойовик боївки СБ Косівського районного проводу ОУН (11.1944-поч. 1945), бойовик кущової боївки “Відважного” (поч. 1945-04.1947), адміністратор референтури СБ Косівського районного проводу ОУН (04.1947-05.1948), субреферент пропаганди цього проводу (05.1948-06.1949), референт пропаганди цього проводу (06.-09.1949). Загинув, отримавши смертельне поранення осколком власної гранати. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 47. – Арк. 344.]

“Остриця” (інші дані не встановлено) (? – 4.04.1945, с. Назірна Гвіздецького р-ну). Член ОУН. Референт СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1944-04.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 634.]

Ошудляк Іван Федорович – “Майєр” (1916, Львівська обл. – 13.11.1946, с-ще Жаб’є). Член ОУН. Охоронець провідника Косівського повітового проводу ОУН Василя Федюка-“Куряви” (1944), комендант райбоївки СБ (1945), референт СБ Жаб’євського районного проводу ОУН (1945-1946). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 3. – Арк. 233.]

Ощипко Дмитро Васильович – “Чабан” (1927, с. Серафінці Городенківського р-ну – 22.11.1951, біля с. Вербівці Городенківського р-ну). Закінчив Коломийське педучилище, навчався у Чернівецькому університеті. Учитель. Член ОУН. Організаційний референт Городенківського районного проводу ОУН (1949-11.1951), одночасно – референт СБ цього проводу (1951). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 209.], [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 78. – Арк. 67.]

Парашук Василь Дмитрович – “Заверюха”, “Макар” (13.02.1921, с. Тишківці Городенківського р-ну – 1.12.1949, хр. Баньків, Вишницький р-н Чернівецької обл.). Закінчив Городенківську гімназію та студював медицину в Львівському університеті. Член ОУН (1942). Вояк дивізії “Галичина”, після бою під Бродами повернувся на Коломийщину. Чотовий, командир сотні “Дністер” куреня “Гуцульський” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1946). Закінчив курси СБ при крайовій референтурі. Слідчий референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН (весна 1947). Переведений на Буковину (поч. літа 1947). Референт СБ Заставнянського (“Запрутського”) надрайонного проводу ОУН (поч. літа 1947-весна 1948), субреферент СБ Буковинського окружного проводу ОУН (весна-10.1948), референт СБ цього проводу ОУН (10.1948-11.1949). Загинув у бункері під час сутички із агентурно-бойовою групою відділу 2-Н УМДБ Чернівецької обл. Хорунжий СБ (23.10.1948). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 79. – Арк. 153, 162.], [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 19. – С. 617.]

Пасічник Юрій Якимович (Микола Михайлович) – “Арсен” (1924, с. Смодна Косівського р-ну – 18.01.1950, с. Рожнів Кутського р-ну). Закінчив рільничу школу. Член Юнацтва ОУН (1942). В УПА з 1944 р. Вояк, ройовий сотні “?” куреня “?” ТВ-21 “Гуцульщина” (1944-1945). Кущовий ОУН у Косівському р-ні (10.1945-1947), референт пропаганди Косівського районного проводу ОУН (1947-06.1949), референт СБ цього проводу (06.1949-01.1950). Загинув у сутичці з опергрупою Кутського РВ УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 8. – Арк. 178.]

Перцович Осип Іванович – “Злотник”, “Чорний” (1916, с. Вишній Березів Косівського р-ну – 7.04.1945, с. Вишній Березів). Служив у польській армії. Член ОУН (1936). Вояк УДП (1941-1943). Референт СБ Коломийського міського проводу ОУН (1943-04.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 929.]

“Петро” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1945). Подальша доля невідома. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 5. – Спр. 8224 П. – Арк. 16.]

Пилип'юк Іван Дмитрович – “Видра” (1924, Білоберізка Верховинського р-ну – 3.11.1951, с. Розтоки Кутського р-ну). Член ОУН. Бойовик райбоівки СБ, субреферент СБ Кутського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 81. – Арк. 76.], [Реабілітовані

історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 931.]

Пінка Дмитро Іванович – “Лемик” (1921, с. Рожнів Косівського р-ну – 27.10.1947, с. Спас Коломийського р-ну). Член ОУН. Працівник референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 83. – Арк. 176.]

Попенюк Володимир Андрійович – “Сава” (21.02.1929, м. Станіслав (тепер м. Івано-Франківськ) – 7.10.1984, м. Коломия). Навчався у Львівській та Коломийській гімназіях. Член Юнацтва ОУН. Машиніст Снятинського районного проводу ОУН, субреферент СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1945). Захоплений у полон опергрупою Гвіздецького РВ УНКВС 14 грудня 1945 р. біля с. Острівець Гвіздецького р-ну. Військовим трибуналом військ МВС 13 червня 1946 р. засуджений на 10 років ВТТ. Карався у Красноярських та Карагандинських таборих. Після звільнення з таборів 1 липня 1954 р., проживав у Архангельській обл. (Росія) і м. Балхаш (Казахстан). У 1957 р. повернувся до України, проживав у м. Коломия. Помер. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 13199.]

Пулейчук Василь Михайлович – “Буря” (1922, Снятинський р-н – 23.03.1948, с. Рожневі Поля Заболотівського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Заболотівського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 638.]

Рабинюк Дмитро Петрович – “Веселий”, “Ф-65” (1924, с. Старий Косів Косівського р-ну – бл. 2000, м. Чернівці). Забраний на роботу до Німеччини (осінь 1942). Приїхавши додому у відпустку, перейшов на нелегальне становище (осінь 1943). Член ОУН (08.1944). В СБ з 1944 р. Бойовик (1944-1945), комендант райбоївки СБ (1946-1947), слідчий референтури СБ Косівського районного проводу ОУН (1947-1948), субреферент СБ цього проводу (08.-10.1948), референт СБ цього проводу (10.1948-06.1949). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 23 червня 1949 р. в с. Старий Косів. Військовим трибуналом військ МВС Львівської округи 25 грудня 1949 р. засуджений на 25 років ВТТ. Карався в Кінгірських та Мордовських таборих. Після звільнення з таборів 29 березня 1969 р., проживав у м. Чернівці. Помер. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 6555.]

Равлюк Федір (Теодор) Іванович – “Андрій”, “Залізник” (1916, с. Джурів Снятинського р-ну – 6.02.1949, с. Джурів). Служив у польській армії. Після початку II Світової війни, потрапив до

німецького полону. По звільненню повернувся до України (1942). Член ОУН (1944). В СБ з 1944 р. Бойовик боївки СБ Заболотівського районного проводу ОУН (кін. 1944-05.1946), референт СБ Городенківського районного проводу ОУН (05.-10.1946), провідник Заболотівського районного проводу ОУН (10.1946-02.1949). Загинув, натрапивши на засідку опергрупи відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 8. – Арк. 175.]

Ребрик Дмитро Антонович – “Лиман” (18.09.1921, с. Ямниця Тисменицького р-ну – 13.09.2006, м. Львів). Член ОУН. Охоронець референтури СБ Станиславівського обласного проводу ОУН (1944), слідчий референтури СБ Станиславівського повітового, після реорганізації – надрайонного проводу ОУН (12.1944-06.1945), слідчий референтури СБ Карпатського крайового проводу ОУН (1945-10.1946). Захоплений у полон пораненим чекістсько-військовою групою 21 жовтня 1946 р. в с. Нижній Вербіж Печеніжинського р-ну. Погодився на співпрацю з ворогом та включений до скл. агентурно-бойової групи відділу 2-Н УМДБ (агент-бойовик “Орест”) (1946-1949). Не був засуджений. Проживав у мм. Чернівці та Львові. Помер. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-7443. – Арк. 75-77.]

Рибчинський Микола Васильович – “Денис”, “Шатен” (1923, с. Стрільче Городенківського р-ну – 4.04.1948, біля с. Передівання Городенківського р-ну). Вояк дивізії “Галичина” (весна-осінь 1943). Член ОУН (1943). В СБ з 1944 р. Бойовик райбоївки СБ (1944-1945), слідчий референтури СБ Городенківського районного проводу ОУН (1946-04.1948). Тяжко поранений під час сутички з чекістсько-військовою групою, помер. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 938.]

Романюк Михайло Васильович – “Скала” (1916, с. Спас Коломийського р-ну – 17.05.1949, біля с. Корости Коломийського р-ну). Член ОУН. Кущовий інформатор СБ в Коломийському р-ні, районний інформатор СБ Коломийського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з опергрупою Коломийського МВ УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 37.], [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 28 (1960). – Спр. 10. – Арк. 386-387.]

“Рубач” (ім’я Василь, інші дані не встановлено) (1920, с. Вовчківці Снятинського р-ну – 14.12.1945, біля с. Острівець Гвіздецького р-ну). Член ОУН. Референт СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з опергрупою Гвіздецького РВ УНКВС. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 13199. – Арк. 216.]

Семків Василь Петрович – “Заграва”, “Стрибун” (1927, с. Княждвір Коломийського р-ну – 22.04.1951, біля с-ща Обертин).

Член ОУН. Бойовик боївки СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1944-1950), субреферент СБ Обертинського районного проводу ОУН (1950-04.1951). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 7. – С. 392.]

Сенітович Василь Степанович – “Карий” (1924, смт. Яблунів Косівського р-ну – 20.10.1950, біля с. Шешори Косівського р-ну). Член ОУН (1944). В СБ з 1944 р. Бойовик боївки СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1944-1945), субреферент СБ Яблунівського районного проводу ОУН (1946-1949), кушовий ОУН в Яблунівському р-ні (1950). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ біля г. Корметура. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 72. – Арк. 194.]

Сеньків Іван Миколайович – “Буковинець”, “Камінь” (1920, с. Джурків Коломийського р-ну – ?). Член ОУН (1944). Референт СБ Коршівського районного проводу ОУН (1947-07.1948). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ в липні 1948 р. у Коршівському р-ні. Подальша доля невідома. [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 6. – С. 266.]

Скіцько Андрій Дмитрович – “Борис”, “Чапаєв” (1925, с. Тишківці Городенківського р-ну – 2.04.1945, біля с. Тишківці). Член ОУН. Референт СБ Чернелицького районного проводу ОУН (1944-03.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707. – Арк. 42.]

Сливчук Іван Миколайович – “Жук” (1927, с. Топорівці Городенківського р-ну – 8.10.1948, біля с. Орелець Снятинського р-ну). Член Юнацтва ОУН (1942). Член ОУН. Помічник станичного ОУН с. Топорівці (1944). В УПА з весни 1945 р. Вояк сотні “Сурма” куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945-1947). Субреферент СБ Городенківського районного проводу ОУН (04.-10.1948). Тяжко поранений під час сутички з опергрупою відділу 2-Н УМДБ, дострелився. [Городенщина. Історично-мемуарний збірник. – Т. 2. / гол. ред. Никифорук В. – Нью-Йорк–Вінніпег–Городенка, 2002. – С. 728.]

Сметанюк Олексій Матвійович – “Крук” (1920, с. Тишківці Городенківського р-ну – 27.11.1945, с. Олієво-Королівка Городенківського р-ну). Член ОУН. Комендант боївки СБ Городенківського районного проводу ОУН (06.-11.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 636.]

“Сокіл” (інші дані не встановлено) (бл. 1920 – ?). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1945). Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707. – Арк. 46 зв.]

“Стародуб” (інші дані не встановлено) (? – ?). Член ОУН. Закінчив курси СБ при крайовій референтурі (зима 1946/1947). Субреферент СБ Рахівського надрайонного проводу ОУН (1949-1950). Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Т. 1. – Арк. 61.]

Столащук Семен Ількович – “Дорошенко” (1921, с. Білоберізка Верховинського р-ну – 5.09.1948, с. Бабин Косівського р-ну). Член ОУН. Бойовик (1945-1947), комендант боївки СБ Кутського районного проводу ОУН (1948). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 956.]

Твердохліб Микола Дмитрович – “Грім”, “Музика”, “Петро”, “Північ”, “ОР-4”, “090”, “24”, “311”, “401” (1911, с. Петрилів Тлумацького р-ну – 17.05.1954, побл. с. Зелена Надвірнянського р-ну). Закінчив Станіславську гімназію та торгівельну школу. Член ОУН (1936). Закінчив школу підхорунжих польської армії. Перебував на еміграції, навчався у розвідшколі Абверу (1939-1941). Після початку німецько-радянської війни повернувся в Україну. Член Станіславського обласного проводу ОУН (1941-1944). Інструктор і командир сотні старшинської школи “Олені” (02.-04.1944), командир ВО-4 “Говерля” УПА-Захід (1944-1949). Військовий референт Карпатського крайового проводу ОУН (12.1944-1949), організаційний референт цього проводу (1947-06.1949), референт СБ цього проводу (06.1949-05.1954), в. о. провідника цього проводу (1952-05.1954). Загинув у бункері під час сутички з опергрупою відділу 2-Н УКДБ. Майор УПА (15.02.1946). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 84. – Арк. 127-132.], [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 8. – Арк. 377-378.]

Том’юк Петро Петрович – “Підкова” (1927, с. Старий Косів Косівського р-ну – 1964, м. Красноярськ, Росія). Член ОУН (03.1943). Закінчив агрономічні курси (1943). Зв’язківець станичного с. Смодна (03.1943-03.1944), бойовик, звеновий райбоївки СБ (1944-1947), станичний с. Старий Косів (11.1947-1948), субреферент СБ Косівського районного проводу ОУН (03.-06.1949). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 23 червня 1949 р. в с. Старий Косів. Військовим трибуналом військ МВС Львівської округи 25 грудня 1949 р. засуджений на 25 років ВТТ. Карався у Мордовських таборах. Після звільнення з таборів 23 червня 1964 р., проживав у м. Красноярськ (Росія). Помер. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 6555.]

Том’як Іван Йосипович – “Дорошенко” (1921, с. Іллінці Снятинського р-ну – 29.06.1946, біля с. Рудники Заболотівсько-

го р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Заболотівського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 637.]

Туліка Петро Семенович – “Палій” (1924, с. Нижній Вербіж Коломийського р-ну – 4.01.1946, с. Мала Кам’янка Коршівського р-ну). Член ОУН. Субреферент СБ Коршівського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 962.]

Тучак Роман Степанович – “Кіров”, “Клим”, “Морозенко”, “А-999”, “Рт-26”, “Т-48”, “147” (6.08.1919, м. Городенка – 1998, м. Київ). Навчався в Коломийській гімназії. Член ОУН (1939). В’язень польських (1937-1939) та радянських тюрем (1940). Навесні 1940 р. втік з ув’язнення та перейшов на нелегальне становище. Військовий референт Городенківського повітового проводу ОУН (1941-1942). В СБ з 1942 р. Слідчий з особливо важливих справ референтури СБ Станиславівського окружного проводу ОУН (1943-1944), референт СБ Коломийського окружного проводу ОУН (1944-09.1947; 06.1948-08.1951), організаційний референт цього проводу (09.1947-05.1948). Погодився на співпрацю з ворогом через арешт оперативно-військовою групою його дружини Надії Кульчицької-“Наді” 28 липня 1951 р. Завербований як агент-внутрішник під оперативним псевдонімом “Тарас Степанович” та повернутий до підпілля. Після загибелі окружного провідника Івана Кулика-“Сірого”, очолив “легендований” Коломийський окружний провід. Приймав активну участь у знищенні Визвольного руху на терені Коломийської округи. Не був засуджений. На поч. 1955 р. переселений у Київську обл., працював слюсарем на військовому заводі №11. Спочатку проживав у м. Ірпінь, згодом – у м. Київ. Помер. Поручник СБ (16.08.1948). [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707.]

Угринюк Іван Олексійович – “Ворон” (1922, с. Старі Кути Косівського р-ну – 5.04.1946, с-ще Кути Кутського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Кутського районного проводу ОУН (1945-04.1946). Загинув у сутичці з опергрупою Кутського РВ УМДБ. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 5218. – Т. 1. – Арк. 126.]

Ухач Дмитро Іванович – “Аркас” (1929, с. Іллінці Снятинського р-ну – 24.01.1953, с. Іллінці). Закінчив Коломийське педучилище. Член ОУН (1950). Субреферент СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1951-01.1953). Загинув у сутичці з опергрупою Заболотівського РВ УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 25 (1956). – Спр. 1. – Арк. 18.]

Федорук Степан Максимович – “Іскра” (1921, с. Джурів Снятинського р-ну – 23.07.1948, біля с. Семаківці Чернелицького р-ну). Член ОУН. Вояк УДП (1941-1944). В СБ з 1944 р. Бойовик райбоївки СБ (1944), охоронець Снятинського повітового проводу ОУН, після реорганізації – Городенківського надрайонного проводу ОУН (1945), субреферент СБ Снятинського районного проводу ОУН (10.1945-06.1947), референт СБ Чернелицького районного проводу ОУН (07.1947-07.1948). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 33892. – Т. 1. – Арк. 49.]

Федюшка Петро Якимович – “Автор”, “Брюс”, “Готур”, “Кармелюк”, “Ка-ро”, “Комар”, “737”, “735/6” (14.07.1919, смт. Войнилів Калуського р-ну – 15.09.1949, Солотвинський р-н). Закінчив Станіславську гімназію (1933). Член Юнацтва ОУН (1932). Улітку 1939 р. за приналежність до ОУН польським судом засуджений на 6 років ув'язнення. Строку не відбув через початок II-ї Світової війни. Упродовж 1940-1941 рр. працював у м. Рожнятові в “Масло-союзі”, з початком німецько-радянської війни – бухгалтером народної торгівлі у м. Долина. Господарчий референт Калуського надрайонного проводу ОУН, згодом – Калуського окружного проводу ОУН (1944-05.1945), провідник Калуського окружного проводу ОУН (05.1945-осінь 1947), провідник Станіславівського окружного проводу ОУН (осінь 1947-06.1949), організаційний референт Карпатського крайового проводу ОУН (06.-09.1949). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою на схилі г. Ріпна. Лицар Золотого хреста бойової заслуги 1-го класу (28.07.1950). [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 32603. – Т. 11. – Арк. 445.], [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 273.]

Фірчук Петро Дмитрович – “Моряк” (1923, с. Тюдів Косівського р-ну – 7.11.1947, Кутський р-н). Член ОУН. Комендант боївки СБ Кутського районного проводу ОУН (1945-11.1947). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 6. – Арк. 250.]

Хариняк Михайло Іванович – “Довбуш” (1913, с. Старі Кути Косівського р-ну – 22.10.1945, с. Черганівка Косівського р-ну). Член ОУН. Військовий референт Кутського районного проводу ОУН (1943-1944), командир ВПЖ групи “Гуцульщина” (1944), субреферент СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 37508. – Т. 3. – Арк. 231.]

Хімчак Василь Козьмович – “Кучер”, “Л-4” (1923, с-ще Жаб'є (тепер смт. Верховина) – 10.05.1952, с. Кривопілля Жаб'єв-

ського р-ну). Член ОУН (1942). В СБ з 1944 р. Бойовик райбоївки СБ (1944-1946), кущовий інформатор СБ у Жаб'євському р-ні (1947-1950), субреферент СБ Жаб'євського районного проводу ОУН (1951), одночасно організаційний референт цього проводу (1951-05.1952). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ на прис. Себет. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 56. – Арк. 225.], [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 62. – Арк. 213 зв.]

Хімчак Іван Федорович – “Ас”, “Ванька”, “Осип” (1919, с. Красник Верховинського р-ну – 2.12.1947, с. Бистрець Жаб'євського р-ну). Член ОУН. Пройшов вишкіл при крайовій референтурі СБ КК (10.1945). Референт СБ Жаб'євського районного проводу ОУН (07.1946-11.1947). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. Лицар Бронзового хреста заслуги (2.09.1948). [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 60. – Арк. 265.], [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 56 (1953). – Спр. 6. – Т. 1. – Арк. 131.]

Хімчак Прокіп Дмитрович – “Бурлак”, “Пруткий”, “Степ”, “Г-72”, “ЖТ-85”, “Ш-73”, “135” (1922, с. Ільці Верховинського р-ну – 8.04.1953, м. Київ). Член ОУН (07.1942). Вояк боївки ОУН “Жбурля” (1943-07.1944). В УПА з липня 1944 р. Ройовий сотні “Палія” куреня “Лісового” групи “Гуцульщина” (07.1944-04.1945), ройовий сотень “Чабана” та “Вихора” ТВ-21 “Гуцульщина” (04.-06.1945). В СБ з літа 1945 р. Бойовик боївки СБ Жаб'євського районного проводу ОУН (літо 1945-літо 1946), кущовий інформатор СБ у Жаб'євському р-ні (літо 1946-04.1947), субреферент СБ Жаб'євського районного проводу ОУН (04.1947-04.1948), референт СБ цього проводу (04.1948-05.1950), слідчий референтури СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (05.1950-05.1952). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 5 травня 1952 р. біля с. Кривопілля Жаб'євського р-ну. Перебував у Станіславській в'язниці. Погодився на співпрацю з ворогом (агент-бойовик “Дмитро”), але заарештований у червні 1952 р. Військовою колегією Верховного суду СРСР 17 січня 1953 р. засуджений до ВМП. Розстріляний у Лук'янівській в'язниці. Старший вістун УПА (01.1945). [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 31007. – Т. 1.]

Хімчак Юрій Федорович – “Чорний” (1930, с. Красник Верховинського р-ну – ?). Член ОУН. Бойовик (атентатчик) райбоївки СБ (1947), кущовий інформатор СБ у Жаб'євському р-ні (1948-05.1952). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 5 травня 1952 р. біля с. Кривопілля Жаб'євського р-ну. Подальша доля невідома. [ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 110 (1954). – Спр. 2. – Т. 6. – Арк. 249.]

Хобзей Микола Васильович – “Корінь” (1914, с. Княже Снятинського р-ну – 25.03.1948, с. Княже). Служив у польській армії. Вояк УДП (1941-1944). Член ОУН (1944). Бойовик райбоівки СБ (1944-1945), станичний ОУН с. Княже (1946), слідчий референтури СБ Снятинського районного проводу ОУН (1947-03.1948). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 638.]

Хома Василь Іванович – “Берія”, “Ватсон”, “Демон”, “Марко”, “К-45”, “2002” (1923, с. Чернятин Городенківського р-ну – 16.05.1949, м. Коломия). Закінчив Коломийську гімназію, навчався в духовній семінарії. Член ОУН (1941). Референт СБ Гвіздецького районного проводу ОУН (1943), провідник цього проводу (1943-1944), член Городенківського повітового проводу ОУН (1944), субреферент СБ цього проводу (01.-05.1945). Після закінчення вишколу (05.1945) – референт СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1945), провідник цього проводу (1947-04.1948), провідник Городенківського надрайонного проводу ОУН (05.1948-05.1949). Захоплений у полон пораненим опергрупою відділу 2-Н УМДБ 14 травня 1949 р. в с. Вовчківці Заболотівського р-ну, помер від ран у Коломийській лікарні. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0517. – Арк. 71-71 зв.], [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0522. – Арк. 40.]

Хомин Андрій Васильович – “Арсен”, “Купа”, “Черемшина” (1915, смт. Ворохта Яремчанської міськради – 5.06.1950, с. Підвисоке Снятинського р-ну). Член ОУН. Працював у тереновій сітці (1945-1948). Переведений до СБ. Працівник референтури СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (1949), працівник референтури СБ Городенківського надрайонного проводу ОУН (1950). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська область: У 2-х томах. – Книга друга... – С. 971.], [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт). – Арк. 1, 38.]

Чепига Микола – “Свист” (1915, с. Старі Кути Косівського р-ну – 2.05.1945, с. Малий Рожин Кутського р-ну). Член ОУН. Субреферент СБ Кутського районного проводу ОУН (1944-04.1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 974.]

Чокинюк Микола Дмитрович – “Набитий” (1925, с. Великий Рожин Косівського р-ну – 19.05.1949, хут. Закінь с. Підзахаричі Вишницького р-ну Чернівецької обл.). Член ОУН (1944). Кущовий

ОУН у Кутському р-ні, субреферент СБ Кутського районного проводу ОУН, одночасно зв'язківець Карпатського крайового проводу ОУН. Загинув у сутичці із опергрупою Вишницького РВ УМДБ Чернівецької обл. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 79. – Арк. 164-168.]

Чупрей Ярослав-Роман Іванович – “Левко”, “Лис” (1.01.1926, смт. Печеніжин Коломийського р-ну – 8.03.1948, с. Вербівці Городенківського р-ну). В УПА з жовтня 1944 р. Вояк сотні ім. Колодзінського куреня “Карпатський” ТВ-21 “Гуцульщина” (1945-1947). Референт СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1947-03.1948). Загинув у сутичці з опергрупою відділу 2-Н УМДБ. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 72. – Арк. 376.]

Чушук Василь Іванович – “Хуртовина” (бл. 1920, с. Соколівка Косівського р-ну – 10.07.1946, с. Річка Косівського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Косівського надрайонного проводу ОУН. Поранений під час сутички з чекістсько-військовою групою. Щоб не потрапити живим до рук ворога, дострелився з власної зброї. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 58. – Арк. 230.]

Шеванюк Василь Андрійович – “Залізний”, “Зал.”, “Зал-й”, “Сатурн”, “Слід”, “С.”, “202-Г”, “667” (1916, с. Пилява Тиврівського р-ну Вінницької обл. – 3.04.1950, м. Стрий Дрогобицької обл.). Закінчив гірничо-механічний інститут. Слідчий кримінальної поліції у м. Запоріжжя, Вінниця та Миколаїв. Член ОУН (1944). В СБ з 1944 р. Слідчий референтури СБ Станиславівського окружного проводу ОУН (1944-1945), слідчий з особливо важливих справ референтури СБ Карпатського крайового проводу ОУН (1946-1947), референт СБ Дрогобицького окружного проводу ОУН (1948-1949), референт СБ крайового проводу “Москва” (Волинь). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. Сотник СБ (16.08.1948). [Літопис УПА. Нова серія. – Т. 22. – С. 1141-1142.]

“Шуліка” (інші дані не встановлено) (? – 14.12.1945, с. Вікно Городенківського р-ну). Член ОУН. Слідчий референтури СБ Городенківського районного проводу ОУН (1945). Загинув у сутичці з військовими НКВС. [Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939-1955. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – С. 636.]

Юсипчук Василь Юрійович – “Богдан”, “Морозенко”, “Олень”, “А-11”, “Г-41” (1913, с. Старі Кути Косівського р-ну – 24.06.1953, м. Київ). Служив у польській армії. Вояк УДП, закінчив підстаршинську школу в м. Львові (10.1941-03.1944). В УПА з березня 1944 р. Ройовий сотні “Боевіра” куреня “Недобитого” групи УПА “Гуцульщина” (03.-10.1944), чотовий сотні ім.Гонти куреня “Гайдамаки” ТВ-21 “Гуцульщина” (10.1944-04.1945), охоронець курінного “Книша” (04.-07.1945). В СБ з серпня 1945 р.

Слідчий референтури СБ Кутського районного проводу ОУН (08.1945-05.1946), заступник кущового ОУН у Кутському р-ні (05.-08.1946), організаційний референт Кутського районного проводу ОУН (08.1946-05.1947), провідник цього проводу (05.1947-06.1952). Захоплений у полон опергрупою відділу 2-Н УМДБ 30 червня 1952 р. біля с. Снідавка Косівського р-ну. Військовою колегією Верховного суду СРСР 28 січня 1953 р. засуджений до ВМП. Розстріляний у Лук'янівській в'язниці. [ГДА СБУ. – Ф. 5. – Спр. 67579. – Т. 2.]

Якуб'як Василь Миколайович – “Смілий” (1922, с. Мишин Коломийського р-ну – 8.08.1994, м. Біла Церква Київської обл.). Член ОУН. Референт СБ Печеніжинського районного проводу ОУН (1946). Захоплений у полон опергрупою Печеніжинського РВ УМДБ 8 грудня 1946 р. в с. Мишин Печеніжинського р-ну. Перебував у Печеніжинській в'язниці. Засуджений на 25 років ВТТ. Після звільнення з таборів, проживав у м. Біла Церква. Помер. [ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 82. – Арк. 114-115.]

Ямбор Омелян Ількович – “Ігор” (1922, с. Лісна Слобідка Коломийського р-ну – 7.07.1946). Член ОУН. Референт СБ Коршівського районного проводу ОУН (1945-07.1946). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 986.]

Яремчук Василь Степанович – “Мох” (1921, с. Тюдів Косівського р-ну – 8.11.1947). Член ОУН. Заступник коменданта боївки СБ Кутського районного проводу ОУН. Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою. Лицар Бронзового хреста бойової заслуги (31.08.1947). [Реабілітовані історією. У 27-и томах. Івано-Франківська обл.: У 2-х томах. – Кн. друга ... – С. 987.]

Ящук Дмитро Романович – “Байда”, “Скидан”, “Херсон”, “154” (1922, с. Підгайчики Коломийського р-ну – 1.05.1948, біля с. Кривоброди Коломийського р-ну). Вояк, комендант станиці УДП в с. Рожнів Кутського р-ну (1941-1944). Член ОУН. В УПА з поч. 1944 р. Чотовий сотні “Недобитого” групи “Гуцульщина” (04.-06.1944). В СБ з червня 1944 р. Бойовик, комендант райбоївки СБ (1944), референт СБ Косівського районного проводу ОУН (1945-літо 1946), слідчий референтури СБ Косівського надрайонного проводу ОУН (літо 1946-1947), в.о. провідника Коломийського районного проводу ОУН (1947), референт СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН (02.-04.1948). Хорунжий СБ (1948). Загинув у сутичці з чекістсько-військовою групою в лісі Камерал. [Архів УСБУ ІФО. – Ф. 4. – Спр. 0517. – Арк. 71.]

Окружний референт СБ
Коломийщини пор.
Роман Тучак-“Кіров”

Окружний референт СБ
Коломийщини пор.
Юліан Матвіїв-“Недобитий”

Окружний субреферент СБ
Коломийщини пор.
Кость Генік-“Крук”

Надрайонний референт СБ
Коломийщини
Василь Хома-“Марко”

Надрайонний референт СБ
Коломийщини
Степан Козьмин-“Левко”

Надрайонний референт СБ
Косівщини хор.
Роман Ковальчук-“Тиміш”

Надрайонний референт СБ
Косівщини хор.
Дмитро Балагурак-“Скоба”

Надрайонний референт СБ
Городенківщини хор.
Тарас Буджак-“Сталевий”

Надрайонний референт СБ
Городенківщини
Петро Кузьменюк-“Кордуб”

Слідчий надрайонної
референтури СБ Косівщини
Микола Корженівський-“Микола”

Надрайонний субреферент СБ
Коломийщини пор.
Юрій Долішняк-“Білий”

Надрайонний субреферент СБ
Городенківщини
Степан Костащук-“Кривоніс”

Комендант надрай. боївки СБ
Косівщини хор.
Дмитро Білінчук-“Хмара”

Районний референт СБ
Печеніжинщини
Ярослав Чупрей-“Лис”

Районний референт СБ
Коршівщини
Микола Долішняк-“Вовк”

Районний референт СБ
Косівщини
Дмитро Рабинюк-“Веселий”

Районний референт СБ
Городенківщини
Михайло Гайдичук-“Богун”

Районний субреферент СБ
Чернеличчини
Федір Масевич-“Карпо”

Районний референт СБ
Жаб'ївщини
Іван Манчук-“Білогруд”

Комендант рай. боївки СБ
Жаб'ївщини
Дмитро Витошук-“Діброва”

Комендант рай. боївки СБ
Жаб'ївщини
Василь небесійчук-“Заведія”

Районний інформатор СБ
Кутщини
Дмитро Довганюк-“Сокіл”

Заст. коменданта рай. боївки СБ Кутщини
Василь Яремчук-“Мох”

Зліва направо: 1) Микола Вінтоняк-“Орел”; 2) Дмитро Повх-“Ворон”;
3) Степан Козьмин-“Левко”

Зліва направо – лежать: 1) Микола Вінтоняк-“Орел”;
2) Петро Кузьменюк-“Кордуб”; 3) Степан Козьмин-“Левко”;
сидять: 4) НН; 5) Василь Довірак-“Ворон”; 6) Василь Микитюк-“Рись”;
стоять: 7) Микола Малісевич-“Когут”; 8) НН; 9) Іван Явдошняк-“Мишка”;
10) Федір Вінтоняк-“Смерека”

Зліва направо – лежать: 1) Микола Вінтоняк-“Орел”;
2) Дмитро Стефак-“Лютий”; 3) НН; сидять: 4) Михайло Стефак-
“Підкова”; 5) Микола Малісевич-“Когут”; 6) Василь Довірак-“Ворон”;
7) Василь Семків-“Заграва”; 8) Іван Явдошняк-“Мишка”;
стоять: 9) Федір Вінтоняк-“Смерека”; 10) Дмитро Греблюк-“Градок”;
11) Степан Козьмин-“Левко”; 12) НН; 13) Федір Кузенко-“Камінь”

Зліва направо: 1) Василь Хімчак-“Кучер”;
2) Василь Небесійчук-“Заведія”; 3) Василь Білінчук-“Сибіряк”

Зліва направо: 1) Василь Сухарчук-“Запорожець”;
2) Прокіп Хімчак-“Степ”; 3) Іван Манчук-“Білогруд”;
4) Василь Небесійчук-“Заведія”; 5) Василь Черкалюк-“Смілий”

Зліва направо: 1) Дмитро Білінчук-“Хмара”;
2) Василь Білінчук-“Сибіряк”

ІНДЕКС

Комплексний індекс охоплює основні реалії предметно-тематичного покажчика, а також особові і географічні назви у текстах, вступній статті, примітках та додатках. Індекс побудований за принципом абетки, наскрізно. На початку подані невідчитані за першими літерами слова і числові криптоніми та псевда.

Індекс складений за такими загальними засадами: повністю збережено правопис оригіналу; різні написання власних назв та адміністративна приналежність населених пунктів подано за перехресним принципом: Вербіж Вижний, с. Печеніжинського р-ну. *Див.* Верхній Вербіж, с. Коломийського р-ну; “Віктор”, окр. субреф. СБ. *Див.* Ґеник Дмитро Антонович; вказано сучасні назви населених пунктів, при цьому колишні назви представлені в дужках: Прутівка (Карлів), с. Снятинського р-ну.

Населені пункти представлені за належністю до районів згідно сучасного адміністративно-територіального поділу України, із зазначенням області, окрім населених пунктів Івано-Франківської області: с. Білявці Бродівського р-ну Львівської обл.; с. Яворів Косівського р-ну.

Географічні назви в індексі мають географічні терміни (хут. – хутір, с. – село, м. – місто тощо) та територіальні одиниці (р-н – район, обл. – область тощо).

При псевдах неідентифікованих осіб зазначено посади, чини і інше у разі наявності інформації про них.

[...]хий”, підп. 149	“128”. <i>Див.</i> Дутчак Василь Дмитрович
“0-1”. <i>Див.</i> Матвіїв Юліан Миколайович	“129”. <i>Див.</i> “Комар”, рай. реф. СБ
“090”. <i>Див.</i> Твердохліб Микола Дмитрович	“130”. <i>Див.</i> Козьмин Степан Дмитрович
“10”. <i>Див.</i> Харук Микола Павлович	“130 а”. <i>Див.</i> Кузьменюк Петро Іванович
“105”, а/в РВ УНКДБ. <i>Див.</i> Рудик Марія д. Дмитра	“135”. <i>Див.</i> Хімчак Прокіп Дмитрович
“12-48”. <i>Див.</i> Матвіїв Юліан Миколайович	“147”. <i>Див.</i> Тучак Роман Степанович
“126”. <i>Див.</i> Мельничук Василь Дмитрович	“149”. <i>Див.</i> Ґеник Костянтин Степанович
“127”. <i>Див.</i> “Г-808”, надр. субреф. СБ	“152”. <i>Див.</i> Ільницький Микола Васильович

“153”, слід. СБ 167
“153-КЛ”, слід. СБ 157, 168, 187
“154”. *Див.* Ящук Дмитро
Романович
“155”. *Див.* Долішняк Юрій
Миколайович
“159”. *Див.* Буджак Тарас
Федорович
“165”. *Див.* Кузьменюк Петро
Іванович
“165 Ж”, надр. субреф. СБ 361
“166”. *Див.* Ковальчук Роман
Михайлович
“196”. *Див.* Кузьменюк Петро
Іванович
“2 М”. *Див.* Матвіїв Юліан
Миколайович
“202-Г”. *Див.* Шеванюк Василь
Андрійович
“2002”. *Див.* Хома Василь
Іванович
“21”, відтинок (терен). *Див.*
ОУН, Коломийський ОП
“227 а”. *Див.* Матвіїв Юліан
Миколайович
“239”. *Див.* Корженівський
Микола Григорович
“24”. *Див.* Твердохліб Микола
Дмитрович
“311”. *Див.* Твердохліб Микола
Дмитрович
“36/б”. *Див.* Матвіїв Юліан
Миколайович
“401”. *Див.* Твердохліб Микола
Дмитрович
“667”. *Див.* Шеванюк Василь
Андрійович
“735/б”. *Див.* Федюшка Петро
Якимович
“737”. *Див.* Федюшка Петро
Якимович

А

“А-11”. *Див.* Юсипчук Василь
Юрійович
“А-32”. *Див.* Балагурак Дмитро
Васильович
“А-66”. *Див.* Кузьменюк Петро
Іванович
“А-999”. *Див.* Тучак Роман
Степанович
Абрамович Іван с. Миколи,
“істребок” 74
Абрамюк Михайло с. Григора,
“істребок” (аг. “Довбуш”)
137, 159, 301-316, 318, 319
Авдієнко, упов. 99
Аворов, нач. РВК, ст. л-нт 250
Австрія 95
“Автор”. *Див.* Федюшка Петро
Якимович
Акрешора, с. Яблунівського
р-ну. *Див.* Акрешори, с.
Косівського р-ну
Акрешори (Акрешора), с.
Косівського р-ну 43, 44, 54,
55, 63
Алексєєв, з РВ УМВС, л-нт 245,
246
Америка. *Див.* США
Американці 326, 327, 364
Англіїці 58
Англія 36, 71, 94, 217
Англо-американці (англосакси)
93, 307, 354
Андрієв Василь 82
Андріїшин Анна 239
“Андрій”, б-к, рай. реф. СБ,
рай. пров. *Див.* Равлюк
Федір (Теодор) Іванович
Андрійчук Микола 55
Андрусяк, упов. 99
Андрусяк Анна, з с. Молодятин
232

- Андрусяк Анна д. Петра 53
 Андрусяк Йосафат 214
 Андрусяк Микола, з с.
 Молодятин 232, 239
 Андрусяк Микола с. Михайла 53
 Андрусяк Микола с. Федора 36
 Андрусяк М. (Михайло), письм.
 21, 30
 Андрусяк Михайло с. Василя
 (“Ясень”) 141, 145, 151, 153,
 231, 236-242, 282, 283
 Андрусяк Михайло с. Миколи,
 гол. чит., заст. солтиса 273-
 275, 278
 Андрусяк Михайло с. Степана 36
 Андрушенко, ком. б-ки, о/у РВ
 УМДБ 189-195
 Андрушко Володимир, уч. 346
 Аннюк Дмитро с. Леся 54
 Антимійчук Іван 370
 Антимійчук Юра 370
 Антонюк Василь Дмитрович
 (“Крилатий”) 418, 422
 Антонюк Василь Семенович
 (“Арсен”, “Орлан”) 76, 422
 Антонюк Евдокія (Євдокія) д.
 Гриця 54
 Антонюк Микола Юрійович
 (“Дон”) 421, 422
 Арборак Дмитро (аг. “Тарас”) 122
 “Арелія”, кур’єр. *Див.* Іванюк
 Параска
 “Аркас”, надр. субреф. СБ.
Див. Ухач Дмитро Іванович
 “Арсен”, надр. субреф. СБ. *Див.*
 Антонюк Василь Семенович
 “Арсен”, прац. надр. реф. СБ.
Див. Хомин Андрій Васильович
 “Арсен”, рой., кущ., рай. реф.
 проп., рай. реф. СБ. *Див.*
 Пасічник Юрій Якимович
 (Микола Михайлович
- Арсенич Антон Васильович
 (“Голуб”, “Сорока”) 422
 Арсенич Микола, шеф СБ ОУН,
 ген. 14, 23
 Архангельська, обл. (Росія) 444
 “Ас”. *Див.* Хімчак Іван Федорович
 “АС-70”. *Див.* Долішняк
 Микола Михайлович
 Астрахань, м. (Росія) 148
 Атаманюк Василь с. Матія 159
 Атаманюк Петро с. Марії, с/о 126
 Атаманюк Степан (аг. “Васіль”)
 122
 Ахтемійчук Катерина 79
 Ахтемійчук Михайло 79
 Ахтемійчук Параска 79
- Б**
 “Б.”, чл. ОУН. *Див.* Соколовський-
 Боднар Микола
 “Б-21”. *Див.* Кулик Іван
 Дмитрович
 “Б-25”. *Див.* Бамбуляк Василь
 Дмитрович
 “Б-26”. *Див.* Долішняк Микола
 Михайлович
 “Б-505”. *Див.* Мельничук
 Василь Дмитрович
 Ба[...]стюк Юра 370
 Баба, г. (верх) 44
 Бабин, с. Косівського р-ну 43,
 65, 67, 75, 82, 83, 89, 433, 447
 Бабин Кут, переліс. 394
 Бабинюк І. 306
 Бабинюк Михайло, грабіж. 302,
 305, 309-311, 316, 318, 319
 Бабинюк Михайло с. Андрія
 (“Матрос”, “Смілий”, а/в
 “Бабич”, “Рубан”) 149
 “Бабич”, а/в РВ УМДБ. *Див.*
 Бабинюк Михайло с. Андрія
 Бабій Іван, “істребок” 341

- Бабійчук М. 164
 Бабійчук Марія ж. Михайла 342
 Бабійчук Павло, чл. ОУН 331-333
 Бабійчук Стефан 340
 Бабіченко, канд. в депут. 49
 Бабушак Михайло с. Григорія 82
 Бабчак Анна 393
 Баб'юк Дмитро 357
 Баб'юк Петро с. Василя 347, 350, 352
 Багна, прис. (кут) с. Великий Ключів Коломийського р-ну 133, 216, 268, 269
 Багна (Багни), прис. с. Космач Косівського р-ну 66, 81
 Бажанський Петро ("Ясень") 174
 "Байда". *Див.* Яцук Дмитро Романович
 "Байда", б-к 154
 "Байда", з РП 44
 "Байда", ком. рай. б-ки СБ 423
 "Байда", стан. *Див.* Микитюк Микола Васильович
 "Байда", стан. *Див.* Семенюк ("Байда")
 Бакай Василь, інстр. РК ЛКСМУ 204
 Бакай Володимир 89
 Бакай Микола Олексійович ("Бистрий", "Ярослав") 418, 423
 Балагурак Василь с. Івана 68
 Балагурак Василь с. Михайла 68
 Балагурак Володимир с. Василя 68
 Балагурак Данка д. Василя 68
 Балагурак Дмитро Васильович ("Скоба", "А-32") 116, 417, 423, 455
 Балагурак Марія д. Василя 68
 Балагурак Марія ж. Василя 68
 Балагурівка, с. Обертинського р-ну (тепер у скл. с. Гончарів Тлумацького р-ну) 78
 Баланюк Анна 88
 Балинці, с. Гвіздецького р-ну. *Див.* Балинці, с. Снятинського р-ну
 Балинці, с. Снятинського р-ну 54
 Балхаш, м. (Казахстан) 444
 Бамбуляк Василь Дмитрович ("Беркут", "Буркут", "Б-25", "В-15") 361
 Бандера Степан (пров.) 13, 18, 22, 27, 95, 128, 133, 143, 154, 187, 195, 200, 218, 229, 231, 243, 248, 262, 270, 284, 289, 319, 325, 330, 344, 368, 381, 400
 Бандерівці 58, 280, 292, 299, 315
 Бандурак Микола 278
 Бані (Баня), прис. с. Космач Косівського р-ну 81
 Баньків, хр. 443
 Баня, кут (прис.) с. Княждвір Коломийського р-ну 125, 355
 Баня-Березів (Березів-Баня), с. Косівського р-ну 43, 44, 68, 81
 Баранов, о/у, нач. від. ББ РВ УМВС, л-нт 145, 314, 324, 327-329
 Барвінків (Барвінкове), с. Верховинського р-ну 47, 73
 Барвінкове, с. Кутського р-ну. *Див.* Барвінків, с. Верховинського р-ну
 "Бартків", аг. *Див.* Тодосійчук Іван
 Басалига, упов. 79, 82
 Бачинський, нач. ІБ 87
 Баюрак Михайло ("Бляховий") 102

- Баюрак Михайло с. Михайла 103
- Бежук Іван Дмитрович (“Ярема”) 128
- Бежук Одокія 172
- “Безрідний”, рай. субреф. СБ, прац. надр. реф. СБ, надр. орг. реф., надр. реф. проп. *Див.* Кожухівський Микола Лаврентійович
- Безулька, прис. с. Яворів Косівського р-ну 48
- Бейсюк Іван Васильович (“Сокіл”) 155, 423
- Белдик, гол. с/р 327
- Белдик Олекса 294, 315
- Белелуя, с. Снятинського р-ну 35, 37, 80, 85, 87, 432
- Бельгія 439
- Бережниця, с. Верховинського р-ну 91
- Бережниця, с. Жаб’ївського р-ну. *Див.* Бережниця, с. Верховинського р-ну
- “Береза”, пов./надр. субреф. СБ 423
- Береза Картузька, пол. концтаб. 426
- Березина, ліс 323
- Березина, прис. с. Лісна Слобідка Коломийського р-ну 149
- Березів-Баня, с. Яблунівського р-ну. *Див.* Баня-Березів, с. Косівського р-ну
- Березів Вижний, с. Яблунівського р-ну. *Див.* Вижній Березів, с. Косівського р-ну
- Березів Нижній, с. Яблунівського р-ну. *Див.* Нижній Березів, с. Косівського р-ну
- Березів Середній, с. Яблунівського р-ну. *Див.*
- Середній Березів, с. Косівського р-ну
- “Березівська”, сотня ТВ-21 429
- Березник, прис. с. Стопчатів Косівського р-ну 155
- Березньов, ком. опергр., о/у РВ УМВС/УМДБ, ст. л-нт 143, 182-184
- Березовська Марія д. Миколи 339
- Березовська Марія д. Петра 343
- Березовський, нач. ІБ 317
- Березовський Антоній с. Михайла 340
- Березовський Василь 339
- Березовський Микола с. Василя, з УДП 334
- Березовський Микола с. Стефана 340
- Берем’яни, с. Гвіздецького р-ну. *Див.* Берем’яни, с. Коломийського р-ну
- Берем’яни, с. Коломийського р-ну 97
- “Берест”, ком. рай. б-ки 128, 287, 423
- “Берія”. *Див.* Хома Василь Іванович
- Беркищук Микола 315
- Беркищук Михайло 293
- “Беркут”, рай. орг. реф., рай. пров., ст. віст. *Див.* Бамбуляк Василь Дмитрович
- “Беркут”, рай. реф. СБ 419, 424
- Бернящук Степан 200
- Бистрець, с. Верховинського р-ну 43, 48, 364, 374, 379, 380, 450
- Бистрець, с. Жаб’ївського р-ну. *Див.* Бистрець, с. Верховинського р-ну

“Бистрий”, кущ., рай. реф.
 СБ, рай. пров. *Див.* Дутчак
 Василь Дмитрович
 “Бистрий”, рай. реф. СБ. *Див.*
 Бакай Микола Олексійович
 “Бистрий”, стан. 54
 “Бистрий”, стр. кущ. 254
 Биструхін Г. (Генадій) 14, 23
 Бишинський, нач. ІБ, л-нт 81
 “Біда”, чл. ОУН. *Див.* Соко-
 ловський-Боднар Микола
 Біла ріка, підр. 91, 102
 Біла Церква, м. Київської обл.
 453
 Білак Іван 65
 Білак Юстим 62
 Білатчук Дмитро 370
 Білейчук Степан с. Миколи 82
 Білецький, гол. промкомб. 71
 “Білий”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Ясінчук Василь с. Миколи
 “Білий”, стр. кущ. 254
 “Білий”, чот., сот., надр.
 субреф. СБ, пор. *Див.*
 Долішняк Юрій Миколайович
 Білий Іван с. Романа 82
 Білинський, о. 37
 Білінчук Василь Дмитрович
 (“Сибіряк”) 424, 461, 462
 Білінчук Дмитро Дмитрович
 (“Хмара”, “М-13”) 424, 457,
 462
 Білоберезка, с. Кутського
 р-ну. *Див.* Білоберізка, с.
 Верховинського р-ну
 Білоберізка (Білоберезка), с.
 Верховинського р-ну 55, 63,
 73-75, 433, 443, 447
 Біловусов, слід. РВ УМВС
 (УМДБ), л-нт, ст. л-нт 83, 88
 “Білого”, сотня 55

“Білогруд”, рой., чот., рай.
 субреф. СБ, рай. реф. СБ,
 рай. пров. *Див.* Манчук Іван
 Онуфрійович
 Білокоров, нач. РВ УНКВС
 (УМВС), ст. л-нт 385-390
 Більшовики (большевики)
 34-44, 46, 48, 50-55, 61-64,
 66-70, 72-89, 91-93, 96-102,
 106, 109, 115, 126-128, 131,
 132, 135-137, 139, 141-149,
 151, 153-159, 164-166,
 168-180, 182-185, 189, 193,
 194, 196, 199-202, 205-207,
 209, 212, 219, 220, 223, 226,
 228, 229, 231, 232, 236-238,
 240-244, 246-253, 255-258,
 261-265, 267-271, 276, 277,
 279-281, 284-286, 289, 290,
 295, 296, 299, 309, 314, 315,
 318, 320, 327, 329, 332, 340-
 344, 352-354, 356-360, 362,
 364-367, 369, 377, 381, 382,
 386, 388, 389, 394, 396, 397,
 399, 405, 409, 410
 Білявці, с. Бродівського р-ну
 Львівської обл. 439
 Бірчак Василь 189, 193-195
 Бірчак Марія 189
 Бірчак Михайло, зап., зах. у
 полон 174, 175
 Бірчак Олексій Гаврилович
 (“Муха”) 150, 195, 424
 Бірчак Параска 194
 Бірчак Софія 193, 195
 Блага Олена 282
 Блищук Василь 321
 Блищук Василь, грабіж. 302,
 308-311, 316, 318, 319
 Блищук Володимир 321
 “Бляховий”, б-к СБ, вий. з пов.
Див. Баюрак Михайло

“Богдан”. *Див.* Юсипчук
Василь Юрійович
“Богдан”, рай. тех. реф. СБ 424
Богданов Сидор Юхимович, I-й
секр. РК КП(б)У 317
“Богун”, рай. реф. СБ, зах. у
полон 425
“Богун”, рай. субреф. СБ,
рай. реф. СБ. *Див.* Гайдичук
Михайло Дмитрович
“Богун”, стр. кущ. 151, 344
Богуна, ім., сотня ТВ-21 423,
430, 431, 439
Боднар Василь 101
Боднарев, гол. РВК 49, 59
Боднаренко Василь 235
Боднаренко Василь
Миколайович (“Шабля”)
146, 206, 247
Боднаренко Дмитро
 (“Упертий”) 206, 208, 212
Боднаренко Ілько с. Юрка
 (“Явір”, а/в “Сойка”) 141,
145, 153, 230, 232, 234, 235,
237, 243, 254
Боднаренко Микола, батько 206
Боднаренко Микола, брат 231
Боднарів (Боднарівка), с.
Коломийського р-ну 306,
309, 310
Боднарівка, с. Ланчинського
р-ну. *Див.* Боднарів, с.
Коломийського р-ну
Боднарук Дмитро 341, 343
Боднарчук Дмитро 55
Боднарчук Дмитро Іванович
 (“Буревій”) 425
Боднарчук Петро 83
“Боевіра”, сотня 452
Боечко Петро с. Василя, с/о 126
Бойко Михайло Дмитрович
 (“Рональдо”) 419, 425
Бойковий Іван 89
“Бойтур”, чот., надр. субреф.
СБ, надр. орг. реф., надр.
пров., хор. *Див.* Долішняк
Микола Михайлович
Бойченко, нач. РВ УМВС, ст.
л-нт, к-н, м-р 146, 213, 215,
246, 247, 265-267, 270, 286
Бойчук Василь 80
Бойчук Василь, інсп. 207
Бойчук Василь с. Миколи,
комс. 402
Бойчук Дмитро, секр. с/р (аг.
“Дуб”) 118, 121
Бойчук Зіновій 21, 30, 166
Бойчук Іван с. Ілака (“Прут”,
с/о “Роговий”) 365, 366, 368
Бойчук Михайло 85
Бойчук Михайло Васильович
 (“Непорадний”) 425
Бойчук Олена 44
Бойчук Параска 42
Болгарія 70
Болдаєв, з РК КП(б)У 95
Болехівці, с. Дрогобицького
р-ну Львівської обл. 437
Болмак, ком. б-ки (гр.), о/у,
л-нт 81, 84, 86
Бонарівка, с. Стрижівського
пов. Підкарпатського
воевод. [Стрижівського р-ну
Краківської обл.] (Польща) 150
Бонарівка, с. Стрижівського
р-ну Краківської обл.
(Польща). *Див.* Бонарівка, с.
Стрижівського пов. Підкарпат-
ського воевод. (Польща)
“Борис”, окр. пров. *Див.*
Легкий Григорій Йосипович
“Борис”, рай. реф. СБ. *Див.*
Скіцько Андрій Дмитрович
“Борис”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Копильців Дмитро с. Івана

“Бородатий”, пом. стан. 255
 Бортейчук Василь с. Івана,
 учит., комс. 136, 158
 Борщів, с. Заболотівського
 р-ну. *Див.* Борщів, с.
 Снятинського р-ну
 Борщів, с. Снятинського р-ну 435
 Бразич, секр. РВК 212
 Братівник, гол. с/р 46
 Братівник Катруся (“Зірка”) 54
 Братівник Олена, підп. 53
 “Браток”, б-к СБ 91
 Брецлав (Бреслау), м.
 (Німеччина) 202, 203
 Брик Іван 321
 Броди, м. Львівської обл. 443
 Бродівський, р-н Львівської
 обл. 439
 Брошнів, смт. Рожнятівського
 р-ну 436
 Брусний, прис. с. Соколівка
 Косівського р-ну 74
 Брустурів (Брустури), с.
 Косівського р-ну 36, 52, 65-
 67, 73, 74, 382
 “Брюс”. *Див.* Федюшка Петро
 Якимович
 “Буг”, ВО-2. *Див.* УПА-Захід,
 ВО-2 “Буг”
 Бугайов, о/у РВ УМДБ, ст. л-нт
 175-181
 “Буденний”, слід. СБ 425
 Буджак Тарас Федорович
 (“Дзвін”, “Сталевий”, “Ф-18”,
 “159”) 116, 417, 425, 455
 Будз Микола Андрійович
 (“Рись”, “К-34”) 417, 419, 425
 Будзик Дмитро, упов. 101, 103
 “Бук”, аг. РВ УМДБ. *Див.* Гончар
 Іван
 “Бук”, с/о РВ УМВС. *Див.*
 Саманів Михайло с. Дмитра
 Букатчук, заст. гол. РВК 49, 59
 Букатчук Андрій 54
 Букатчук Василь 54
 Буковен (Буковен), прис. с.
 Кривопілля Верховинського
 р-ну 90, 370, 373, 377-379
 Буковець, прис. с. Яворів
 Косівського р-ну (тепер с.
 Верховинського р-ну) 52
 Буковина 42, 50, 55, 345, 356,
 357, 430, 435, 443
 “Буковинець”, підп. 179
 “Буковинець”, рай. реф. СБ,
 зах. у полон. *Див.* Сеньків
 Іван Миколайович
 Буковинська, округа ОУН. *Див.*
 ОУН, Буковинський окр. провід
 Булаєнко Василь Савович
 (“Урхан”) 426
 “Булка”, повст. *Див.* Ткачук
 Дмитро Якович
 “Бульба”, слід., рай. реф. СБ.
Див. Кривульчак Дмитро
 Денисович
 Бунькова гора, прис. с.
 Молодятин Коломийського
 р-ну 252, 255, 280
 “Буревій”, слід. СБ. *Див.*
 Боднарчук Дмитро Іванович
 “Буркут”. *Див.* Бамбуляк
 Василь Дмитрович
 “Бурлак”. *Див.* Хімчак Прокіп
 Дмитрович
 “Буря”, слід. СБ. *Див.* Пулейчук
 Василь Михайлович
 “Буря”, хот., рай. пров., хор.
Див. Приймак Михайло
 Васильович
 Бутин, ур. *Див.* Бутинець, ур.
 Бутинець (Бутин), ур. 365, 367,
 368
 Бучацький Микола, полк. 21, 30

В

- “В”, сотня 81
“В-15”. *Див.* Бамбуляк Василь Дмитрович
“В-75”. *Див.* Мельничук Василь Дмитрович
Вакулець, ліс 282
“Валірій”, аг. *Див.* Романюк Волод.
Валько Дмитро Онуфрійович (“Дик”, “Забіяка”) 16, 24, 426
Ванджуляк Анна д. Никифора (с/о “Саврона”) 126
Ванц Микола 280, 283
“Ванька”, рай. реф. СБ. *Див.* Дудчак Михайло Іванович
“Ванька”, рай. реф. СБ. *Див.* Хімчак Іван Федорович
Варатик, г. 282
Варварєков, “істребок” 102
Варивода, упов. 99
“Варка”, аг. РВ УМДБ. *Див.* Дранчук Марія д. Ілька
Варцабюк Олекса, підп. 66
Варчук Михайло 233
Варчук Михайло, підп. 233
Варчук Олена д. Івана (с/о “Славка”) 135, 137
Василик Микола Федорович (“Олег”) 141, 164
Василишин Катерина 269
Василишин Микола с. Олекси, міл. 154
Василовський Михайло 68
Василь, з с. Товмачик 306
Василь (“Рубач”) 420, 445
Васильов, ком. б-ки, о/у РВ УМВС, л-нт 101, 199, 200
Василюк Василь, “істребок” 220, 221
“Васіль”, аг. *Див.* Атаманюк Степан
Ватажко Михайло с. Дмитра (с/о “Кипа”) 125
Ватажко Михайло с. Дмитра, дільн. РВ УМВС 125
“Ватсон”, рай. реф. СБ, рай. пров., пов. субреф. СБ, надр. реф. СБ, надр. пров. *Див.* Хома Василь Іванович
Веденєєв Д. (Дмитро) 14, 23
Велика Кам’янка (Кам’янка Велика), с. Коломийського р-ну 61, 78, 102, 152, 332, 335, 337
Велика Магура, г. 380
Великий Ключів (Ключів Великий), с. Коломийського р-ну 38, 45, 46, 54, 67, 68, 82, 84, 102, 103, 130, 133, 140, 146, 147, 156, 210, 212, 216, 263, 265-268, 270, 433, 438
Великий Рожин (Рожен Великий), с. Косівського р-ну 55, 63, 64, 66, 74, 75, 426, 433, 451
Венгринський Дмитро 55
Венгринюк Марія 55
Вепрук Микола 67
Вепрук Михайло, “істребок” 64
Верба, політрук, зав. від. проп. 49, 70, 71
Вербівці (Вербовець), с. Городенківського р-ну 53, 83, 86, 87, 95, 100, 101, 427, 431, 439, 442, 452
Вербіж Вишний, с. Печеніжинського р-ну. *Див.* Верхній Вербіж, с. Коломийського р-ну
Вербіж Нижній, с. Печеніжинського р-ну. *Див.* Нижній Вербіж, с. Коломийського р-ну
Вербіщук Василь Іванович (“Шепель”) 426

- Вербовець (Вербівці), с.
Косівського р-ну 65, 66, 85, 88
- Вербюк Іван с. Дмитра (с/о
“Коралюк”) 125
- Вердюк Дмитро 372
- Верніченко, секр. РК КП(б)У 95
- Верх, прис. смт. Печеніжин
Коломийського р-ну 260
- Верхній Вербіж (Вербіж
Вижний), с. Коломийського
р-ну 42, 54, 141, 163, 164,
183, 185
- Верхній Ясенів (Ясенів
Горішний), с. Верховин-
ського р-ну 43, 55, 90, 91
- Верховина (Жаб’є), смт. 42, 43,
54, 59-61, 67, 71, 72, 81, 90,
91, 103, 152, 258, 361, 370-
377, 414, 416, 441, 442, 449
- “Верховинець”, куш., зах. у
полон, провокат. 131, 132
- “Верховинець”, рай. реф.
проп., вий. з пов., аг. *Див.*
Миклашук Юрій Іванович
- “Верховинець”, стр. УПА 90
- Верховинський (Жаб’євський,
Жаб’є), р-н 34, 38, 48, 60,
74, 89, 91, 100, 102, 361,
362, 365, 369, 413-416, 424,
426, 433, 438, 441, 443, 447,
449, 450
- “Верховинці”, АС УМДБ на
край. пров. КК 16, 25
- Вершєк (Вершик), прис. смт.
Печеніжин Коломийського
р-ну 206, 253
- “Веселий”, б-к, слід., рай.
субреф. СБ, рай. реф. СБ. *Див.*
Рабинюк Дмитро Петрович
- “Веселий”, повст., зах. у полон
141, 163-166
- “Веселий”, повст. *Див.*
Семенюк Петро Петрович
- “Веселий”, стр. куш. 233
- Вестфалія (Вестфаль), іст. обл.
(Німеччина) 326
- Вигода, прис. (?) 355
- Видинів, с. Снятинського р-ну
40, 53, 79, 82, 87, 99, 435
- “Видра”, б-к, рай. субреф. СБ.
Див. Пилип’юк Іван Дмитрович
- “Видра”, стан. 91
- Вижницький, р-н Чернівецької
обл. 443, 451
- Вижницький РП ОУН (20). *Див.*
ОУН, Вижницький РП (20)
- Вижній Березів (Березів
Вижний), с. Косівського р-ну
41, 43, 64, 66, 81, 85, 258, 443
- Вижній-Середній (Середньо-
Вижний), прис. с. Великий
Рожин Косівського р-ну 64, 66
- Винницькі, род. 59
- Винничук Михайло Петрович
 (“Орлик”) 51
- Виноград, с. Гвіздецького
р-ну. *Див.* Виноград, с.
Городенківського р-ну
- Виноград, с. Городенківського
р-ну 53, 79, 81, 83-85, 96,
97, 427
- “Висока”, аг. *Див.* Романюк
Василина
- Витошук Дмитро Дмитрович
 (“Діброва”) 426, 458
- “Вихор”, підп. 76
- “Вихор”, повст. *Див.* Мостовий
Григорій Васильович
- “Вихор”, слід. СБ 426
- “Вихор”, стан. 132
- “Вихор”, стр. куш. *Див.* Мацьків
Олекса Онуфрійович

“Вихор”, чот., сот., надр. пров., пор. *Див.* Харук Микола Павлович
 “Вихора”, сотня 83, 450
 Вишиванюк Анна д. Миколи 342
 Вишиванюк Василь 343
 Вишиванюк Василь с. Дмитра 339, 341, 342, 344
 Вишиванюк Василь с. Миколи, з УДП 334
 Вишиванюк Іван 357, 358
 Вишиванюк Микола с. Сидора 340
 Вишиванюк Михайло 321
 Вишиванюк Михайло с. Павла, “істребок” 341
 Вишиванюк Олекса, госп. 339
 Вишиванюк Петро с. Миколи, дорож. майст. 111, 157
 Вишиванюк Р. с. Олекси 342
 Вишнівка, с. Гвіздецького р-ну. *Див.* Вишнівка, с. Снятинського р-ну
 Вишнівка, с. Снятинського р-ну 97
 “Вишня”, кур’єр. *Див.* Кузенко Гафія д. Степана
 Вівсик, прис. с. Верхній Ясенів Верховинського р-ну 90
 “Відважний”, заст. ком. б-ки, ком. рай. б-ки, куц. *Див.* Ласійчук Юрій Григорович
 “Відважного”, б-ка 66, 442
 “Віз”, с/о РВ УМДБ. *Див.* Ославський Юрко с. Івана
 Вікно, с. Городенківського р-ну 86, 87, 439, 452
 “Віктор”, слід. СБ, окр. субреф. СБ. *Див.* Ґеник Дмитро Антонович
 Вільхівці, с. Городенківського р-ну 49, 78, 79, 427
 Вільхівці, с. Чернелицького р-ну. *Див.* Вільхівці, с. Городенківського р-ну
 Вінницька, обл. 452
 Вінниця, м. 452
 Вінніпег, м. (Канада) 434, 446
 Вінтоняк Василь с. Олекси (“Грім”) 256
 Вінтоняк Василь с. Петра, “істребок” 197
 Вінтоняк Дмитро, “істребок” 197
 Вінтоняк Іван, заст. гол. чит. 278
 Вінтоняк Микола, “істребок” 197
 Вінтоняк Микола с. Василя (“Орел”) 147, 241, 260, 261, 282-284, 460, 461
 Вінтоняк Настя (“Дзвінка”) 253, 255
 Вінтоняк Федір 282
 Вінтоняк Федір (“Смерека”) 460, 461
 Віпчинка (Випчинка), прис. с. Яворів Косівського р-ну 85
 “Вірний”, підп. *Див.* Повх Федір
 “Вітер”, повст. 292, 296
 Віщук Іван 245
 Віщук Микола, з с. Печеніжин 245
 “Вовк”, провокат.-сот. *Див.* Клименко, нач. від. ББ РВ УМВС
 “Вовк”, рой., рай. реф. СБ, рай. пров. *Див.* Долішняк Микола Васильович
 Вовкунець Степан с. Якова 159
 Вовчківці (Волчківці), с. Снятинського р-ну 37, 51, 53, 86, 101, 196, 427, 430, 437, 440, 445, 451
 Вовчук, з с. Кубаївка 308
 “Возний”, повст. *Див.* Мельник Григорій Васильович

- Войнилів, смт. Калуського р-ну 449
- Войнилівщина 152, 259
- Войцехівська Ірина 21, 30
- Волгоград (Сталінград), м. (Росія) 276
- Волгоградська (Сталінградська), обл. (Росія) 148
- Волинь 452
- Воловецький Іван 88
- Воловецький Іван с. Івана 88
- “Володимир”, стан. *Див.* Ганцяк Василь Юрійович
- Володя, дільн. РВ УМДБ, мол. л-нт 205, 277-279, 281
- Волошенко Дмитро 55
- Волошенко Михайло 55
- Волчки Великі (?), м. 332
- Волчківці, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Вовчківці, с. Снятинського р-ну
- Волянська Рожа 76
- “Воробець”, підп. (1) 182
- “Воробець”, підп. (2). *Див.* Юзюк Юрко
- “Воробець”, повст., зах. у полон 295
- “Воробець”, стр. кущ. 254
- “Ворон”, надр. реф. СБ (о. 22). *Див.* Сенчак Василь
- “Ворон”, рай. пров. *Див.* Повх Дмитро Васильович
- “Ворон”, рай. реф. СБ. *Див.* Довірак Василь Миколайович
- “Ворон”, с/о МВ УМДБ. *Див.* Турянський Василь с. Юрка
- “Ворон”, с/о РВ УМВС. *Див.* Дмитерко Степан с. Антона
- “Ворон”, слід. СБ. *Див.* Угринюк Іван Олексійович
- Вороненка, с. Яремчанського р-ну. *Див.* Вороненко, с. Яремчанської міськради
- Вороненко (Вороненка), с. Яремчанської міськради 100
- Воронів, с. Городенківського р-ну 79
- Воронів, с. Обертинського р-ну. *Див.* Воронів, с. Городенківського р-ну
- Воронович Василь 280, 281
- Воронович Іван 280, 282, 283
- Воронович Параска, кур’єр 221
- Воронович Степан с. Прокопа, див. 278
- Воронюк Марія д. Гаврила 54
- Воронюк Микола Петрович (“Земляк”) 120
- Ворохта, с. Яремчанського р-ну. *Див.* Ворохта, смт. Яремчанської міськради
- Ворохта, смт. Яремчанської міськради 78, 83, 90, 91, 100, 366, 371, 372, 374-377, 451
- Ворохтянський (Ворохтянські), ліс (ліси) 371, 372, 375, 378
- Ворохтянський, терен 375
- Ворошилов, рад. діяч 211
- Воскресинці (Воскресінці), с. Коломийського р-ну 61, 82, 85, 96, 141, 186, 231

Г

- “Г-202”. *Див.* Гураль Іван Олексійович
- “Г-41”. *Див.* Юсипчук Василь Юрійович
- “Г-72”. *Див.* Хімчак Прокіп Дмитрович
- “Г-808” (“127”), надр. субреф. СБ 111, 113, 155, 159, 195, 229, 427
- Гавдуник Михайло Танасович (“Лис”) 420, 427

- Гаврилаш Василь, “істребок” 393
Гаврилаш Дмитро с. Максима, комс. 402
Гаврилаш Павло с. Максима, комс. 402
Гаврилаш Параска ж. Василя 405
Гаврилюк, вуйко 372
Гаврилюк Василь с. Івана, комс. 402
Гаврилюк Іван, гол. с/р, ком. 60
Гаврилюк Іван с. Лиски 57
Гаврилюк Іван с. Петра 391, 398
Гаврилюк Микола, з див. 80
Гаврилюк Микола Васильович (“Цікавий”) 154
Гаврилюк Параска ж. Василя 396
Гаврилюк Семен 372
Гаврилюк Степан, комс. 403
Гаврилюк Федор (Федір) 372
Гавриляк, с. Обертинського р-ну. *Див.* Гавриляк, с. Тлумацького р-ну
Гавриляк, с. Тлумацького р-ну 71
Гаврищук Василь 21, 30
Гаврищук Григорій с. Василя, канд. у деп. ВР СРСР 71
Гаджук Петро с. Михайла 36
Гаєва Марія 54
“Гаєвий”, б-к СБ 43
Гаєвий Олекса 322
Гаєвий Петро с. Василя, гол. с/р 111, 158
“Гаєвой”, с/о РВ УНКВС, с/о РВ УМДБ. *Див.* Півторак Василь с. Дмитра
“Гайворон”, чот., сот., ПВ, окр. субреф. проп., надр. пров., хор.-вих. *Див.* Гураль Іван Олексійович
“Гайдамаки”, кур. ТВ-21 423, 428, 430, 431, 446, 452
Гайдичук Михайло Дмитрович (“Богун”, “Проць”) 122, 420, 427, 458
Гайсенюк Параска 392
“Галаган”, слід. СБ 427
“Галайда”, слід. СБ 427
“Галайда”, чот. 44
Галицький, канд. у деп. 210-212
Галицький, р-н 439
“Галичина”, укр. див. 439, 443, 445
Галій Михайло с. Прокопа 350
Галійчук Михайло 358
Галінішев, о/у РВ УМВС (УМДБ), л-т 79, 81-83, 85, 87
Гальчук Катерина д. Михайла 343
Гальчук Катерина д. Олекси 339
Гальчук Марія д. Миколи 159
Гальчук Параска д. Івана 339
“Галя”, аг. РВ УМДБ. *Див.* Дячук Параска д. Юри
“Гамалія”, стр. кущ. 254
Ганцяк Василь Юрійович (“Володимир”) 136
Ганцяк Іван с. Михайла 136
Ганцяк Марія 136
Ганів, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Ганнів, с. Коломийського р-ну
Ганківці, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Ганьківці, с. Снятинського р-ну
Ганнів (Ганів), с. Коломийського р-ну 84
Ганущак, гол. м/р 49, 59
Ганьківці (Ганківці), с. Снятинського р-ну 35, 38, 101, 428, 440
Гарасимів, с. Обертинського р-ну. *Див.* Гарасимів, с. Тлумацького р-ну

Гарасимів, с. Тлумацького р-ну 45, 69
 Гарасимчук Василь Федорович (“Чорт”) 427
 “Гарбуз”, стан. *Див.* Поп’юк Василь
 “Гарт”, окр. субреф. СБ 428
 Гасюк Василь 136
 Гвіздець, м. (райцентр). *Див.* Гвіздець, смт. Коломийського р-ну
 Гвіздець, смт. Коломийського р-ну 47, 97, 100, 414, 416
 Гвіздецький (тепер у скл. Городенківського р-ну), р-н 95, 136, 158, 208, 413-416, 423, 427, 438, 441, 442, 444, 445
 Гвіздецький (ч. 11) РП ОУН. *Див.* ОУН, Гвіздецький РП
 Гвіздеччина 81, 87, 96
 Гелембин Михайло Федорович (“Чабан”) 296
 Гелембин Яків Васильович (“Кухар”) 295
 Генсецький, зав. рай. фін. від. 93
 Герасіменко, ком. б-ки, о/у РВ УМВС, л-нт 86-88
 Гердеджук Василь с. Петра 103
 Гердеджук Параска д. Петра 103
 Герман Гриць с. Василя, секр. комс. орг. 401
 Гітлер, диктат. 293
 Глигул (Глигул), прис. с. Соколівка Косівського р-ну 89
 Глушків, с. Городенківського р-ну 52, 83, 89, 97
 Глушков, з РВ УМДБ, к-н 367, 368
 Гнатюк Дмитро 44
 Гнилиця, прис. с. Текуче Косівського р-ну 436
 “Говерля”, ВО-4 УПА-Захід. *Див.* УПА-Захід, ВО-4 “Говерля”
 “Говерля”, сот. ТВ-21 429
 Годи, с. Коршівського р-ну. *Див.* Годи-Добровідка, с. Коломийського р-ну
 Годи-Добровідка (Годи, Добровідка), с. Коломийського р-ну 61, 78, 136, 158
 Годи-Турка, ст. 355
 Годованець, інсп. 204
 Годованський Йосип Зенонович (“Орлик”) 428
 Голдишук Микола 63
 Голембин Дмитро 315
 Голий Петро с. Василя, “істребок” (с/о “Гриць”) 150, 151
 Голинська Марія д. Яця 53
 “Голка”, кравець 43
 Головатий Микола Іванович (“Тигр”) 418, 428
 Головатюк Евдокію (Євдокія) 247
 Головацька Параска 269
 Голови, с. Верховинського р-ну 43, 90, 91, 365
 Голови, с. Жаб’євського р-ну. *Див.* Голови, с. Верховинського р-ну
 Головка, секр. РК КП(б)У 59
 Голодінський Дмитро 150
 Голошийка, упов. 100
 Голощепа, упов. 101
 “Голуб”, повст. *Див.* Дронюк Микола Васильович
 “Голуб”, прац. окр. реф. УЧХ, прац. окр. реф. СБ. *Див.* Арсенич Антон Васильович
 “Голуб”, с/о РВ УМДБ. *Див.* Гридджак Юрко с. Дмитра
 “Голуб”, с/о РВ УМДБ. *Див.* Копильців Кость с. Гриця
 “Голуб”, стр. куц. 254
 Гомзяк Ігор 21, 30
 Гомонюк Іван (“Сорокати”) 233, 236

Гондурак Василь 75
Гондурак Іван 52
“Гонта”, б-к, рай. адмін. реф.
СБ, рай. субреф. проп., рай.
реф. проп. *Див.* Острук Іван
Іванович
“Гонта”, прац. надр. реф. СБ 428
“Гонта”, рай. реф. СБ 421
Гонти, ім., сотня ТВ-21 452
Гончар Іван (аг. “Бук”) 302-312,
318, 319
Гончарів, с. Обертинського
р-ну. *Див.* Гончарів, с.
Тлумацького р-ну
Гончарів, с. Тлумацького р-ну
80, 103
Гончаров, нач. РВ УНКВС 59
Гополтатюк Василь с. Федора,
чл. ОУН 278, 279
Гополтатюк Іван, госп. 280, 283
Гополтатюк Іван с. Федора, чл.
ОУН 278
Гополтатюк Марія 252, 254
Горбулевич Марія 55
“Гордий”, аг. *Див.* Ключик Петро
“Гордий”, б-к СБ 102
Горецька Гафія д. Стефана,
заар. 226
Горецька Катерина 268
Горецька Настя 253
Горецька Олена д. Миколи,
заар. 226
Горецька Параска д. Василя,
заар. 226
Горецька Параска д. Юри (с/о
“Обком”) 109, 130, 201, 204,
205, 207, 209, 213, 214, 218
Горецький Микола 232, 239
Горецький Петро с. Андрія, міл.
271
Горішенко, дільн. РВ УМВС 267
Горішне Залуччя (Залуче
Горішне), с. Снятинського
р-ну 37, 80, 87
Горішний Кут, прис. с. Раківчик
Коломийського р-ну 340,
341, 343
Горнякевич Дмитро (“Книш”) 452
Город, с. Косівського р-ну 66,
74, 75, 82, 89
Городенка, м. 21, 30, 35, 51, 83,
97, 106, 414, 416, 434, 446, 448
Городенківський (Городен-
ський), надр-н ОУН. *Див.*
ОУН, Городенківський надр-н
Городенківський (Городен-
ський) повіт. провід ОУН.
Див. ОУН, Городенківський
(Городенський) повіт. провід
Городенківський (Городенський,
Городенка), р-н 106, 259,
413-416, 424, 425, 427, 428,
431, 432, 434, 436, 438, 439,
442, 443, 445, 446, 451, 452
Городенківський (ч. 9) РП ОУН.
Див. ОУН, Городенківський РП
Городенківщина (Городенщина)
17, 19, 26, 28, 51, 84, 96, 106,
152, 434, 446, 455, 456, 458
Городенко Настя (“Зірка”) 222
Городенко Настя д. Юри, заар.
226, 228, 252, 254
Городенко Федір 283
Городенко Юрко 232
Городниця, с. Городенківського
р-ну 86, 106
Городніков, з РВ УМДБ, л-нт 257
Горюк Марія (Нуся) д. Василя
(“Черемха”) 253, 254
Горюк Юрко, підп. 233
Готар, прис. с. Великий Ключів
Коломийського р-ну 266,
268, 269

- “Готур”, край. орг. реф. КК. *Див.*
Федюшка Петро Якимович
“Граб”, підп., зах. у полон. *Див.*
Юрійчук Василь
“Граб”, с/о РВ УМВС. *Див.*
Кузик Микола с. Василя
Граб Василь с. Миколи і Марії,
заар. СБ 167
Грабина, ліс 206, 340, 341
Грабовець, ліс 176, 177
“Грабок”, підп. 182
“Град”, пом. стан., б-к СБ, вий.
з пов., провокат. *Див.* Петрів
Василь с. Йосифа
“Град”, стан. *Див.* Кузик Іван с.
Василя
“Градок”, повст. *Див.* Греблюк
Дмитро Степанович
“Граніт”, повст. *Див.* Кобилян-
ський Дмитро Васильович
Греблюк Дмитро Степанович
“Градок”) 268, 461
Греблюк Іван 275
“Грек”, рай. пров. 39
Грек Петро с. Михайла 90
Греков Степан, аг. 119
Грекул Степан (аг. “Лаврієнко”)
121
Грекуляк Марія д. Федора 103
Григорак Анна 55
Григоращук Олена 83
Григоришин Микола с.
Семена, “істребок”, с/о РВ
УМДБ 130, 135, 136
Григорійчук Олена 54
Григурок Микола с. Ілії, секр.
комс. 403
Григорців Богдан с. Дмитра
347, 350, 352
Григорців Василь с. Олекси, з
УДП 334
Григорців Дмитро 350
Григорців Микола, госп. 341, 342
Григорців Микола с. Стефана,
“істребок” 341
Григорчак Василь Михайлович
“Смілий”) 149
Григорчак Славка д. Михайла,
зап., зах. у полон 149
Григорчак Юрій Петрович
“Нечай”, “Ярема”) 157, 418,
420, 428
Григорчук Андрій, “істребок” 64
Григорчук Василь с. Петра,
“істребок” 341
Григорчук Гриць с. Петра, нач. ІБ
(с/о “Затвор”) 196-198, 200
Григорчук Дмитро, “істребок”
197
Григорчук Зенон с. Михайла
347
Григорчук Катерина 200
Григорчук Марко Васильович
“Чура”) 149, 150, 296, 322
Григорчук Микола (“Олег”) 87, 88
Григорчук Михайло 87
Григорчук Михайло, “істребок”
197
Григорчук Михайло Васильович,
гол. с/р (“Мирон”, “Шрам”)
347-352
Григорчук Наталка 357
Гриджак Юрко с. Дмитра (с/о
“Голуб”) 130
Гриджук Василь, підп. 277, 279
Гриджук Михайло с. Івана, чл.
ОУН 273, 278, 279
Грималюк Василь с. Івана 74
Гриньків Іван с. Михайла 278
Гриньків Марія д. Миколи,
кур’єр, заар. 226, 280
Гриньків Микола 278
Гриньків Петро 275, 278, 279
Гринява, підр. 90

- Гринява, с. Верховинського р-ну 367
- Гринява, с. Жаб'євського р-ну.
Див. Гринява, с. Верховинського р-ну
- Грицак, "істребок" 265-267
- Гриць, з с. Боднарівка 306
- "Гриць", с/о РВ УМДБ. *Див.*
Голий Петро с. Василя
- Грицьків Михайло с. Петра 350
- Грицюк Анна 369
- "Грізний", стан. *Див.* Угорський
Іван Михайлович
- "Грізний", стр. 51
- "Грім", край. реф. СБ КК, м-р.
Див. Твердохліб Микола
Дмитрович
- "Грім", повст. *Див.* Вінтоняк
Василь с. Олекси
- "Грім", слід. СБ. *Див.* Ілюк
Василь Андрійович
- "Гроза", повст. *Див.* Петрів Яків
Онуфрійович
- "Громадянин", а/в. *Див.*
Оманчук (Оманчуківський)
Віктор Олексійович
- Громінський Петро 45
- Грубешівський повіт. провід
ОУН (ЗОУЗ). *Див.* ОУН,
Грубешівський повіт. провід
(ЗОУЗ)
- Грубешівщина (тепер тер.
Польщі) 439
- "Грубий", а/б РВ УМДБ. *Див.*
Міняйлюк Іван
- "Грубий", б-к, вий. з пов.,
провокач. 39
- Грушів, с. Коломийського р-ну
62, 69, 85
- Грушівський, ліс 84
- "Грушка", кур'єр. *Див.* Павлюк
Олена
- Гряда, ліс 153, 388, 389, 391-
394, 397, 400
- Губиляк Петро, кол. кур'єр, вий.
з пов., "істребок"-комс. 102,
103
- Гудзюк Іван с. Миколи 53
- Гузей Микола с. Івана 350
- Гузєк Палагна 100
- Гузова, ліс 282
- Гуйманюк Іван ("Новий") 372,
374, 375, 380, 381
- Гуйманюк Юра 376
- "Гук", крип. *Див.* Косівський
надр-н ОУН
- Гуменюк Василь 21, 30
- Гуменюк Марія д. Миколи 53
- Гундзяк Марія 51
- Гураль Анна 192-195
- Гураль Богдан Петрович ("Їжак")
150, 182, 188, 190, 191
- Гураль Іван Олексійович
("Гайворон", "Г-202") 120
- Гураль Михайло 195
- Гураль Петро Васильович
("Сірко") 182
- Гусаков, нач. р-ну 36
- "Гуцул", підп. *Див.* Москалюк
Іван Григорович
- Гуцулівка, с. Косівського р-ну 436
- "Гуцульський", кур. ТВ-21 430,
434, 443
- "Гуцульщина", ТВ-21 (група)
ВО-4 "Говерля". *Див.* УПА-
Захід, ВО-4 "Говерля", ТВ-21
"Гуцульщина"
- Гуцуляк Василь 206
- Гуцуляк Дмитро Михайлович
("Денис") 46
- Гуцуляк Іван 61
- Гуцуляк Михайло с. Михайла 82
- Гуцуляк Степан Михайлович
("Стьопа") 141

Г

Геник Дмитро Антонович
("Віктор") 88, 428
Геник Кость [Костянтин
Степанович] ("Крук", "149")
15, 24, 129, 417, 429, 454
Геник Ярослав Миколайович
("Славко", "Смик", "Чокан")
420, 429
Гестапо (Гестапо) 151, 245
"Гонта", рай. реф. СБ. *Див.*
Клим Іван Іванович

Д

"Д-44". *Див.* Козьмин Степан
Дмитрович
Дадаєв, о/у РВ УМВС, ком.
б-ки, л-нт 80, 83, 84, 86
"Далекий", с/о РВ УМДБ. *Див.*
Семчук Андрій с. Василя
Далешева, с. Чернелицького
р-ну. *Див.* Далешове, с.
Городенківського р-ну
Далешове (Далешева), с.
Городенківського р-ну 86, 425
Данищук Галина 355, 357, 358
Данищук Дмитро с. Миколи,
нач. ІБ 341
Данищук Дмитро с. Миколи,
кур'єр 333, 340, 342-344
Данищук Іван, заст. гол. с/р 54
Данищук Микола с. Дмитра,
чл. ОУН 333
Данищук Петро с. Івана, чл.
ОУН 333
Данищук Степан, госп. 320
Даніленко, ком. б-ки, слід. РВ
УМДБ, л-нт 86, 89
Дарійчук Марія д. Проця 53
Дебеславці, с. Коломийського
р-ну 62, 68, 78, 84, 85, 142
Деблюк Василь 239, 284

Деблюк Марія д. Василя, кур'єр,
заар. 226, 228, 280, 281
Деблюк Микола, роб. 274
Деблюк Микола с. Михайла,
секр. упр. 278
Дебринюк Іван с. Юрка 65
Дебринюк Онуфрій
Васильович ("Доляр") 90
Дедерчук Микола 372
Дейнега, з РК КП(б)У 46
Декан Іван с. Павла, госп. 343
Декан Іван с. Павла, "істребок"
341
Декан Петро с. Михайла 340
Демидюк Петро 233
"Демон". *Див.* Хома Василь
Іванович
Дем'янівка, прис. с.
Молодятин Коломийського
р-ну 252, 253, 281, 282, 284
Дем'янюк Василь 280
Дем'янюк Марія д. Василя,
кур'єр, заар. 220, 223, 224,
226, 228, 280
Дем'янюк Микола, госп. 223,
282, 283
Дем'янюк Микола с. Миколи,
див. 278
Дем'янюк Панько 282
Дем'янюк Параска 284
"Денис", б-к, слід. СБ. *Див.*
Рибчинський Микола
Васильович
"Денис", кур. політвих. *Див.*
Гуцуляк Дмитро Михайлович
Денисюк Василь с. Василя і
Олени, кур'єр, аг. 382, 383
Децько Федір Миколайович
("Циган") 51, 429
Джурів, с. Заболотівського
р-ну. *Див.* Джурів, с.
Снятинського р-ну

Джурів, с. Снятинського р-ну 38,
 39, 52-54, 80, 83, 86, 97, 389,
 393, 394, 397, 398, 444, 449
 Джурівський, ліс 81, 386, 389,
 397
 Джурків, с. Гвіздецького
 р-ну. *Див.* Джурків, с.
 Коломийського р-ну
 Джурків, с. Коломийського
 р-ну 79, 82, 100, 131, 446
 “Дзвін”. *Див.* Буджак Тарас
 Федорович
 “Дзвін”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Пігуляк Іван с. Михайла
 “Дзвінка”, кур’єр. *Див.*
 Вінтоняк Настя
 Дзвінчук Дмитро 66
 Дземброня, п. 363
 Дземброня, с. Верховинського
 р-ну 48, 91, 362-364
 Дземброня, с. Жаб’євського
 р-ну. *Див.* Дземброня, с.
 Верховинського р-ну
 Дзюбак, госп. 246
 Дибюк Анна д. Петра 52
 Дибюк Марія д. Андрія 52
 Дибюк Параска д. Федора 52
 “Дик”, ком. окр. б-ки СБ, окр.
 субреф. СБ. *Див.* Валько
 Дмитро Онуфрійович
 Динон, госп. 360
 Діброва, кол. 85
 “Діброва”, куц. інфор. СБ, ком.
 рай. б-ки СБ, рай. субреф.
 проп., рай. орг. реф. *Див.*
 Витошук Дмитро Дмитрович
 Діброва, прис. смт. Печеніжин
 Коломийського р-ну 233
 Дідик Василь Прокопович
 (“Кривоніс”) 417, 430
 Дідик Іван, зап., зах. у полон
 174, 175
 Дійчук Іван 67
 Дійчук Іван (“Карпатський”)
 418, 430
 Діл, пол. 377, 378
 Діл, прис. с. Кривопілля
 Верховинського р-ну 370
 Діл, прис. с. Середній Березів
 Косівського р-ну 82
 Ділок, прис. смт. Ворохта
 Яремчанської міськради 78,
 90
 Дмитерко Василь с. Івана 246
 Дмитерко Степан с. Антона
 (с/о “Ворон”) 130
 Дмитрів Іван, з р-ну 103
 “Дмитро”, а/б. *Див.* Хімчак
 Прокіп Дмитрович
 Дмитро, з с. Товмачик 306
 Дмитрук Дмитро с. Миколи,
 злодій 126, 155
 Дмитрук Михайло с. Осипа 395
 Дмитрук Софія 88
 Дмитрук Степан с. Миколи 159
 Дмитрук Юра с. Дмитра 159
 Дністер, р. 81
 “Дністер”, сот. ТВ-21 443
 “Добрий”, стр. УПА (повст.).
Див. Шовковий Андрій
 Іванович
 Добровідка, с. Коршівського
 р-ну. *Див.* Годи-Добровідка,
 с. Коломийського р-ну
 “Довбуш”, злодій, аг. *Див.*
 Абрамюк Михайло с. Григора
 “Довбуш”, охор. куц. *Див.*
 Кулька Василь с. Григора
 “Довбуш”, рай. військ. реф.,
 ком. ВПЖ, надр. субреф.
 СБ. *Див.* Хариняк Михайло
 Іванович
 “Довбуш”, стан. *Див.* Кавацюк
 Микола Михайлович

- “Довбуш”, стр. куц. 254
 Довганюк Дмитро Гаврилович
 (“Сокіл”) 430, 459
 Довганюк Іван с. Івана,
 “істребок” 197
 Довганюк Микола, заст. нач.
 ІБ 197
 Довганюк Петро с. Дмитра,
 “істребок” 197
 Довірак Василь, підп. 66
 Довірак Василь Миколайович
 (“Ворон”) 418, 430, 460, 461
 Додінчук Ілько (“Свист”) 233
 Додюк Василь 370
 Додюк Михайло (Микола), з
 ВПЖ 152, 258
 Долинний Михайло 54
 Долішне Залуччя (Залуче
 Долішне), с. Снятинського
 р-ну 51, 85
 Долішний Кут (Долішне), прис.
 с. Раківчик Коломийського
 р-ну 339-343
 Долішняк Микола Васильович
 (“Вовк”) 418, 431, 457
 Долішняк Микола Михайлович
 (“Бойтур”, “АС-70”, “Б-26”,
 “Т-63”) 118, 431
 Долішняк Юрій Миколайович
 (“Білий”, “155”) 431, 456
 Долько Роман, “істребок” 197
 “Доляр”, стр. УПА, стр. куц.
Див. Дебринюк Онуфрій
 Васильович
 “Дон”, куц., вий. з пов. 150
 “Дон”, рай. реф. СБ. *Див.*
 Антонюк Микола Юрійович
 Донбас (Донецький [вугільний]
 басейн), регіон 135, 137,
 189, 192-194, 324, 351, 402
 Доник Олекса, з с. Драгасимів 84
 Доник Олекса, “істребок” 83
 Дора, с. Яремчанського р-ну
 (тепер у скл. м. Яремче) 100
 “Дорожний”, аг. *Див.* Храптії
 Василь
 “Дорошенко”, б-к, ком. рай.
 б-ки СБ. *Див.* Столащук
 Семен Ількович
 “Дорошенко”, повст. (охор.
 НОП). *Див.* Ковбаснюк
 Костянтин Григорович
 “Дорошенко”, слід. СБ. *Див.*
 Том’як Іван Йосипович
 Доцюк Василь 341
 Доцюк Іван с. Василя, секр.
 комс. 340, 344
 Драганцівка, ліс 387
 Драганцівка, прис. с. Тростянець
 Снятинського р-ну 398
 Драгасимів, с. Снятинського
 р-ну 79-81, 83, 84, 87
 Дранчук, дир. шк. 346
 Дранчук Анна д. Ілька 173, 174
 Дранчук Ілько 176, 180
 Дранчук Марія д. Ілька (аг.
 “Варка”, “Шпата”) 109, 126,
 127, 168, 171, 176, 181, 187
 Дранчук Михайло (“Тріска”)
 177, 178
 Дранчук Тетяна 180
 Дреслюк Андрій с. Василя 103
 Дробко Петро Михайлович
 (“Моряк”) 419, 431
 Дрогобицька, обл. (тепер у
 скл. Львівської обл.) 452
 Дрогобицька, округа ОУН. *Див.*
 ОУН, Дрогобицький окр.
 провід
 Дрогобицький, р-н Львівської
 обл. 437
 Дроздов, упов. РВ УМВС, л-нт
 80, 81
 Дроздунка, ліс 363

- Дронюк Микола Васильович
 (“Голуб”) 266-269
- Дронянка, ліс 283
- “Друк”, с/о РВ УМВС. *Див.*
 Явдошняк Василь с. Тимка
- “Дуб”, аг. *Див.* Бойчук Дмитро
- “Дуб”, аг. *Див.* Медвійчук
 Микола
- “Дуб”, а/рез. РВ УМДБ. *Див.*
 Ясінчук Василь с. Миколи
- “Дуб”, зрадник 79
- “Дуб”, підп. *Див.* Кіфяк Лукин
- “Дуб”, підп., зах. у полон. *Див.*
 Шкрібляк Іван
- “Дуб”, рай. реф. СБ. *Див.*
 Заболотний Микола Іванович
- “Дуб”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Захарук Іван с. Гриця
- “Дуб”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Федасюк Василь с. Івана
- “Дуб”, стан. 382
- Дубинський Юрко 321
- Дубка (Дубки), с. Городенків-
 ського р-ну 50, 79, 80, 97
- Дубки, с. Чернелицького
 р-ну. *Див.* Дубка, с.
 Городенківського р-ну
- “Дубок”, стан. 156
- “Дуденко”, підп., зах. у полон.
Див. Марко Микола
- Дуденчук Олекса (аг. “Клим”) 121
- “Дудка”. *Див.* Мицкан Петро
- Дудчак Михайло Іванович
 (“Ванька”) 418, 432
- “Думний”, слід. СБ, надр.
 адмін. СБ, надр. субреф.
 СБ. *Див.* Лазорик Михайло
 Михайлович
- “Дунай”, стан. 364
- “Дуся”, аг. *Див.* Кушнірчук
 Евдокія (Євдокія)
- Дутчак Василь Дмитрович
 (“Бистрий”, “Чорний”, “128”) 113, 116, 117, 134-137, 145,
 148, 157-159, 319, 322, 325,
 330, 345, 349-351, 357, 359,
 418, 432
- Дутчак Дмитро 370
- Дутчак Іван 370, 378
- Дутчак Михайло 316
- Дутчак Федір с. Василя, орг.
 к-пу 111, 158
- Дутчак Юра 370, 377
- Дуценко Іван 79
- Дяків Іван с. Дмитра (с/о
 “Евген”) 130
- Дятківці, с. Коломийського
 р-ну (тепер у скл. м.
 Коломия) 97, 196, 198-200,
 348, 349, 353, 357
- Дячук Василь 337
- Дячук Василь, дільн. РВ УМВС
 344
- Дячук Дмитро 55
- Дячук Параска д. Юри (аг. “Галя”) 155
- Е**
- “Евген”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Дяків Іван с. Дмитра
- Європа. *Див.* Європа
- Єсбісти. *Див.* ОУН, СБ
- Є**
- Євген (“Полтавець”) 163-165
- Євреї (жиди) 356
- Європа (Європа) 92
- Євчук Марія д. Василя 53
- Ж**
- Жаб’є, райцентр. *Див.*
 Верховина, смт.
- Жаб’євський (Жабівський,
 Жаб’є), р-н (терен). *Див.*
 Верховинський, р-н

- Жаб'євський (ч. 7) РП ОУН.
Див. ОУН, Жаб'євський РП
 Жаб'євщина (Жаб'ївщина)
 458, 459
- Жабокруки, с. Обертинського
 р-ну. *Див.* Жабокруки, с.
 Тлумацького р-ну
- Жабокруки, с. Тлумацького
 р-ну 46, 89
- Жабчук Петро с. Василя,
 “істребок” 341
- “Жайворонок”, чот. 90
- Жанківський Гнат 357
- “Жбурля”, б-ка 450
- Жданов, ком. б-ки, нач. РВ
 УМВС 86
- Жидак Петро 57
- Жиди. *Див.* Євреї
- Житомир, м. 435
- Житомирська, обл. 435
- “Жмурко”, слід. СБ 382, 383, 432
- Жолоби, прис. с. Середній
 Березів Косівського р-ну 82
- Жолобчук Анна д. Михайла 339
- Жолобчук Василь с. Михайла,
 госп. 343
- Жолобчук Василь с. Михайла,
 “істребок” 341
- Жолобчук Михайло с. Василя
 340
- “Жолудь”, стр. УПА. *Див.*
 Романів Андрій
- “ЖТ-85”. *Див.* Хімчак Прокіп
 Дмитрович
- “Жук”, пом. стан., стр. УПА,
 рай. субреф. СБ. *Див.*
 Сливчук Іван Миколайович
- “Жуков”, аг. *Див.* Сандуляк Петро
- Жуков, слід. РВ УМВС, ст. л-нт
 203
- Жукотин, с. Коломийського
 р-ну 57, 69
- Жукотин, с. Коршівського
 р-ну. *Див.* Жукотин, с.
 Коломийського р-ну
- Жупанські, род. 167
- Жупник Василь, з с.
 Молодятин 232
- Жупник Василь Дмитрович
 (“Калина”) 233, 236, 254, 280
- Жупник Василь с. Павла, чл.
 ОУН 278
- Жупник Василь с. Семена 280,
 282, 284
- Жупник Володимир, госп. 274,
 275
- Жупник Володимир с. Олекси,
 міл. 272
- Жупник Володимир с. Олени,
 гол. чит. 278
- Жупник Іван с. Дмитра, солтис,
 чл. ОУН 274-276, 278, 279
- Жупник Іван с. Йосифа 273, 275
- Жупник Ілько 232, 239
- Жупник Микола с. Дмитра 278
- Жупник Микола с. Степана (а/
 рез. “ЯЖС 18”) 129
- Жупник Михайло Петрович
 (“Хміль”) 254, 280, 281
- Жупник Параска д. Василя,
 кур'єр (с/о “Оксана”) 144,
 151, 219, 220, 222, 229, 280
- Жупник Петро 232
- “Журба”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Маковійчук Софія ж. Дмитра

З

- Забаня (Забані), прис. с. Моло-
 дятин Коломийського р-ну
 229, 253, 255, 277, 280, 281
- Забілий Руслан 21, 30
- “Забіяка”. *Див.* Валько Дмитро
 Онуфрійович

- “Забіяка”, підп. *Див.* Прокопчук Василь
- Заболотів, м. (райцентр).
Див. Заболотів, смт. Снятинського р-ну
- Заболотів, смт. Снятинського р-ну 53, 97, 139, 144, 384, 385, 387, 389, 393, 395, 398-401, 414, 416
- Заболотівський [Заболотів] (тепер у скл. Снятинського р-ну), р-н 35, 37-39, 86, 93, 135, 196, 337, 345, 384, 401, 405, 413-416, 422, 424, 428, 435, 437, 440, 444, 447, 451
- Заболотівський (ч. 13) РП ОУН.
Див. ОУН, Заболотівський РП
- Заболотівщина 96
- Заболотний Микола Іванович (“Дуб”) 420, 432
- Заболоття, хут. [кол.] (тепер у скл. смт. Чернелиця Городенківського р-ну) 97, 101
- Завалля (Завале, Заваля), с. Снятинського р-ну 37, 50, 96
- “Заведія”, рой., чот., заст. ком., ком. рай. б-ки СБ, рай. реф. СБ. *Див.* Небесійчук Василь Юрійович
- “Заверюха”, чот., сот. *Див.* Парашук Василь Дмитрович
- Завоєли, пол. 375
- Завоєли, прис. с. Космач Косівського р-ну 382
- Завоєли, прис. смт. Ворохта Яремчанської міськради 372
- Загать, ліс 393, 394, 397
- Загать, прис. с. Тростянець Снятинського р-ну 397
- “Загірна”, рай. реф. жін., зах. у полон, а/в. *Див.* Рудик Марія д. Дмитра
- “Заграва”, б-к, рай. субреф. СБ. *Див.* Семків Василь Петрович
- Загриновська Катерина ж. Миколи 339, 341, 350, 352, 353, 355, 357
- Загриновська Марія д. Івана 342
- Загриновська Олена ж. Василя 341
- Загриновський Іван с. Миколи 339, 342
- Загриновський Микола с. Олекси 341
- Загриновський Осип с. Якова 339
- Задереновський (Заденировський) Василь с. Івана (Іванович) 153, 336
- Задубрівці, с. Снятинського р-ну 38, 87, 425
- Закарпатська, обл. 430
- Закарпатська, округа ОУН.
Див. ОУН, Закарпатський окр. провід
- Закарпатська Україна. *Див.* Україна, Закарпатська
- Закарпаття 414, 429.
Див. також. Україна, Закарпатська
- Закінь, хут. с. Підзахаричі Вижницького р-ну Чернівецької обл. 451
- Закір, о/у, мол. л-нт 159
- “Зал.”. *Див.* Шеванюк Василь Андрійович
- “Залізний”, слід. окр. реф. СБ, вишк., слід. з ОВС край. реф. СБ, окр. реф. СБ, край. реф. СБ. *Див.* Шеванюк Василь Андрійович
- “Зал-й”. *Див.* Шеванюк Василь Андрійович

- “Залізняк”. *Див.* Равлюк Федір (Теодор) Іванович
- “Залізняк”, б-к куц. *Див.*
- Сметанюк Михайло с. Романа
- “Залізняк”, провokat. 51, 63
- “Залізняка”, б-ка 73
- “Залізняка”, провokat. б-ка 51
- Заліщики, м. Тернопільської обл. 332
- Заліщицький РП ОУН (ПК). *Див.*
- ОУН, Заліщицький РП (ПК)
- Залуче, с. Коломийського р-ну. *Див.* Залуччя, с. Коломийського р-ну
- Залуче Горішне, с. Снятинського р-ну. *Див.* Горішне Залуччя, с. Снятинського р-ну
- Залуче Долішне, с. Снятинського р-ну. *Див.* Долішне Залуччя, с. Снятинського р-ну
- Залуччя (Залуче), с. Коломийського р-ну 34, 45, 78, 97, 174, 186
- Замагора (Замагура), с. Верховинського р-ну 426, 438, 441
- Замагура, с. Жаб’євського р-ну. *Див.* Замагора, с. Верховинського р-ну
- Замок (Замчище), прис. смт. Печеніжин Коломийського р-ну 206
- Замулинці, с. Коломийського р-ну 85, 143, 169
- Заплеша, прис. смт. Печеніжин Коломийського р-ну 207, 235, 252
- Запогар, прис. с. Верхній Ясенів Верховинського р-ну 90
- Запоріжжя, м. 452
- “Запорожець”, б-к СБ. *Див.* Сухарчук Василь
- “Запорожець”, ком. рай. б-ки СБ 432
- Заставнянський (“Запрутський”) надр-н ОУН (20). *Див.* ОУН, Заставнянський (“Запрутський”) надр-н (20)
- “Затвор”, с/о МВ УМВС. *Див.* Григорчук Гриць с. Петра
- Захаріїв Іван Степанович (“Мирон”) 17, 26, 39
- Захарія Марія д. Миколи 53
- Захарія Тетяна д. Михайла 53
- Захаров, нач. РВ УНКДБ (МВ УМДБ), п/п-к 106, 165, 346-348, 356, 357
- Захарук Анна, стан. 170
- Захарук Гриць (“Явір”) 177, 178
- Захарук Гриць с. Пилипа 170
- Захарук Іван с. Гриця (с/о “Дуб”) 125
- Захарук Микола, зав. харч. 71
- Захарук Петро с. Захарія 159
- Захарук Евдокія (Євдокія), заар. СБ 383
- Захарук Одарка д. Федора 339
- Заяць, госп. 307
- Заяць, упов. 101, 102
- Заяць Дмитро с. Онофрія 350, 352
- Заяць Іван с. Івана 350
- Заяць Марія ж. Миколи 341, 343
- Заячук Михайло 55
- Заячук Федір 55
- Збруч, р. 165
- Зварич Василь 320, 321
- Зварич Михайло 321, 322
- Звиняч, прис. с. Молодятин Коломийського р-ну 238

- “Звіробій”, рой. *Див.* Микитюк Василь Дмитрович
 Зелена, с. Надвірнянського р-ну 447
 Зелене, с. Верховинського р-ну 48, 60, 103, 152, 258, 363
 Зелене, с. Жаб’євського р-ну. *Див.* Зелене, с. Верховинського р-ну
 Зеленчук Василь 363
 “Земляк”, рай. реф. проп., вий. з пов. *Див.* Воронюк Микола Петрович
 “Зенко”, повст. 296
 “Зенко”, чот. 66
 Зивульський Іван 207
 Зібранівка, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Зібранівка, с. Снятинського р-ну
 Зібранівка, с. Снятинського р-ну 51, 54, 86, 345
 Зілювата, прис. с. Бабин Косівського р-ну 89
 “Зірка”, кур’єр. *Див.* Городенко Настя
 “Зірка”, підп. *Див.* Братівник Катруся
 “Зірка”, с/о РВ УМДБ. *Див.* Кушнір Василина ж. Михайла
 “Злагідний”, підп. *Див.* Коробчук Іван
 “Злотник”, міськ. реф. СБ. *Див.* Перцович Осип Іванович
 Зозулик Йосафат Григорович (“Ігор”, “Чорнота”) 116, 117, 421, 432
 Золото-Потіцький (тепер у скл. Бучацького р-ну), р-н Тернопільської обл. 81
 Золочівська, округа ОУН (ЛК). *Див.* ОУН, Золочівський окр. провід
 Зорінчук Володимир, “істребок” 197
 Зорінчук Михайло, роб. 199
 Зорінчук Петро с. Миколи, “істребок” 197
 “Зорян”, підп. 149
 Зрильський Михайло 55
 ЗУЗ 13, 22
- І**
- “І-3”. *Див.* Ільницький Микола Васильович
 ІБ (“істребітелі”, “істребки”, “стрибки”) 34-45, 49, 50, 52-56, 58, 60, 62-66, 68, 71, 73-75, 77-87, 89, 90, 94, 96, 99-103, 130, 134, 135, 138-140, 144, 150, 153, 154, 156, 157, 176, 196-198, 220, 221, 235, 252, 265-267, 270, 338, 340, 341, 344, 348, 349, 366, 371, 372, 374, 387-393, 428
 “Іван”, аг. *Див.* Кіданецький Петро
 Іванишин Василь Іванович (“Крук”) 345
 Іванишин Іван 57
 Іванишин Михайло, засуд. 152, 335
 Іванищук Василь с. Івана 339, 340, 342, 344
 Іванищук Василь с. Івана, “істребок” 341
 Іванищук Дмитро 188
 Іванищук Іван, грабіж. 302, 305, 309-311, 316, 318, 319
 Іванищук Онофрій с. Івана 339, 343
 Іванищук Параска 343
 Іванищук Юстина д. Онофрія 339
 Іванівці (Іванівка), с. Коломийського р-ну 78,

- 141, 292, 295, 296, 306, 307,
310, 314-316
- Іванівці (Іванівка), с.
Ланчинського р-ну. *Див.*
Іванівці, с. Коломийського р-ну
- Іванійчук Дмитро, нач. ІБ 366
- Іванійчук Дмитро с. Івана
("Скло") 366, 367
- Іваніцький, комс. 204
- Івано-Франківськ (Станіслав,
Станіславів), м. 21, 30, 86,
118, 128, 133, 143, 146, 150,
154, 187, 195, 200, 202, 208,
213-216, 218, 229, 243, 248,
257, 262, 270, 272, 275, 284,
287-289, 300, 319, 325, 328,
330, 344, 368, 381, 391, 400,
431, 444
- Івано-Франківська
(Станіславська), обл. 19, 21,
28, 30, 104, 155, 168, 188, 219,
230, 249, 271, 290, 331, 345,
362, 365, 369, 422, 423, 425,
426, 428, 432-434, 437, 438,
442-445, 447, 448, 451, 453
- Іванов, інсп. р-ну 102
- Іванченко Володимир 21, 30
- Іванюк Анна д. Онуфрія, комс.
402, 404
- Іванюк Василь с. Івана 397
- Іванюк Василь с. Миколи,
комс. 402
- Іванюк Василь с. Якова 397
- Іванюк Микола Васильович
("Тихий") 128
- Іванюк Михайло с. Федора 391
- Іванюк Онуфрій Миколайович
("Шпак") 432
- Іванюк Параска ("Арелія") 253,
254
- Іванюк Петро с. Миколи 398
- Іванюк Семен 280
- Івон Лесь 233
- Ігнатюк Василь 41
- "Ігор". *Див.* Зозулик Йосафат
Григорович
- "Ігор", рай. реф. СБ. *Див.*
Ямбор Омелян Ількович
- "Ігор", с/о МВ УМДБ. *Див.*
Турянський Василь с. Юрка
Ігрець, прис. с. Криворівня
Верховинського р-ну 91
- Ілінці, с. Заболотівського р-ну.
Див. Іллінці, с. Снятинського
р-ну
- Іллінці (Ілінці), с. Снятинського
р-ну 35, 37, 52, 388, 389,
393, 394, 396-398, 447, 448
- Ільницький Антон 44
- Ільницький Іван ("Цяпка") 179
- Ільницький Микола
Васильович ("Кузнець",
"Орест", "І-3", "МТ-12",
"152", а/в "М.В.") 19, 28, 33,
44, 57, 68, 69, 76, 77, 103,
116, 117, 417, 420, 433
- Ільці (Ільця), част. райцентру
Жаб'є (тепер с.
Верховинського р-ну) 61,
71, 103, 424, 450
- Ілюк Василь Андрійович
("Грім") 433
- Ілюк Дмитро ("Кичера") 374,
375, 378
- Ілюк Іван 370, 374, 376
- Ілюк Микола 370
- "Ірка", з РП, зах. у полон 44
- Ірпінь, м. Київської обл. 433, 448
- Ісаєнко, ком. гр., л-нт 81
- Ісаків, с. Обертинського р-ну.
Див. Ісаків, с. Тлумацького р-ну
- Ісаків, с. Тлумацького р-ну 42,
89

“Іскра”, підп. *Див.* Москалюк
Микола Григорович
“Іскра”, повст. 296
“Іскра”, б-к, рай. субреф. СБ,
рай. реф. СБ. *Див.* Федорук
Степан Максимович
“Іскра”, слід. СБ. *Див.* Марков-
ський Михайло Антонович
Іспас Горішний, с.
Коломийського р-ну. *Див.*
Спас, с. Коломийського р-ну
Іспас Долішний, с.
Коломийського р-ну. *Див.*
Спас, с. Коломийського р-ну
Іщук О. (Олександр) 14, 18,
23, 27

Ї

“Їжак”, стан. *Див.* Гураль
Богдан Петрович

Й

Йолтухівська Надя Степанівна,
учит. 156
“Йордан”, край. реф. СБ КК,
м-р. *Див.* Лівий Володимир
Михайлович
Йосифівка, прис. с. Товмачик
Коломийського р-ну 301, 318

К

“К-5”. *Див.* Кулик Іван Дмитрович
“К-10”. *Див.* Харук Микола
Павлович
“К-15”. *Див.* Корженівський
Микола Григорович
“К-31”. *Див.* Ковальчук Роман
Михайлович
“К-34”. *Див.* Будз Микола
Андрійович
“К-45”. *Див.* Хома Василь
Іванович

Кабалюк Параска 269
Кавацюк Микола Михайлович
 (“Довбуш”) 155
“Кавка”, заст. стан. 141
Кагалов, гол. РВК 212, 213
Казахстан 444
Казієвич Федір с. Філька 65
“Какашка”, аг. *Див.* Шкварак
Степан
“Калина”, с/о РВ УМВС. *Див.*
Яремчук Петро с. Степана
“Калина”, стр. куц., б-к. *Див.*
Жупник Василь Дмитрович
Калиняк Андрій 176
Калиняк Анна, підп. 174
Калиняк Василь 188
Калиняк Дмитро, інв. ЧА 45
Калиняк Йосафат Семенович
 (“Чорнота”) 180-182
Калиняк Катерина 172
Калитчак Михайло 53
Калінін, м. (Росія) *Див.* Твер, м.
(Росія)
Калуська, округу ОУН. *Див.*
ОУН, Калуський окр. провід
Калуський, р-н 449
Калущина 436
Камерал, ліс 426, 428, 431, 453
“Камінь”. *Див.* Сеньків Іван
Миколайович
“Камінь”, куц. *Див.* Кузенко
Федір Дмитрович
Камлаченко, ком. б-ки, л-нт 86
Кам’яна, с. Сторожинецького
р-ну Чернівецької обл. 441
Кам’янка Велика, с.
Коршівського р-ну. *Див.*
Велика Кам’янка, с.
Коломийського р-ну
Кам’янка Мала, с.
Коршівського р-ну.
Див. Мала Кам’янка, с.
Коломийського р-ну

- Капуляк Василь с. Миколи,
“істребок” 197
- Капуляк Федір, “істребок” 197
- Капштан Микола 372
- Карагалов, ком. б-ки, о/у 157
- Карагандинські, табори 444
- Карат[...] Михайло 149
- Каратник, “істребок” 267
- Каратник, міл. 288
- Каратник Іван, І-й секр. РК
ЛКСМУ 204
- Кардельов, ком. гр., о/у РВ
УМДБ 216
- “Карий”, б-к, рай. субреф. СБ,
кущ. *Див.* Сенітович Василь
Степанович
- Карлів, с. Снятинського
р-ну. *Див.* Прутівка, с.
Снятинського р-ну
- “Кармелюк”. *Див.* Федюшка
Петро Якимович
- “Кармелюк”, окр. реф. СБ 417
- “Кармелюк”, підп. *Див.*
Сметанюк Василь с. Миколи
- “Кармелюк”, рай. реф. СБ 420,
433
- “Ка-ро”. *Див.* Федюшка Петро
Якимович
- Карпати (Ґалицькі), гори 96, 277
- Карпатська, Січ 429
- Карпатський, край (КК) ОУН.
Див. ОУН, Карпатський КП
- “Карпатський”, кур. ТВ-21 429,
430, 438, 452
- “Карпатський”, рой., ком. б-ки
СБ, кущ., надр. реф. СБ,
надр. орг. реф., надр. пров.
Див. Дійчук Іван
- Карпенюк Микола с. Петра 82
- Карпенюк Федір Васильович
 (“Хвильовий”) 266, 267, 269,
433
- “Карпо”, рай. субреф. СБ. *Див.*
Масевич Федір Данилович
- Карп’юк Іван, секр. с/р 79
- Касаткін (Косаткін), ком. б-ки,
о/у РВ УМДБ, л-нт 85, 87,
88, 126, 139, 140, 155, 157
- Касінець Ірина, пересел. 302
- Катеринчук Степан Васильович
 (“Чорногора”) 433
- Качур Оріся 89
- Кашиця, прис. смт. Печеніжин
Коломийського р-ну 245
- Кваснюк Марія 359
- Кваснюк Марія д. Івана, заар.
226, 228
- Кваснюк Петро 358
- Кваснюк Роман 239
- Кваснюк Юрко 357
- “Квітка”, повст. 380
- Кернички (Кирнички), прис. с.
Станіславівка Коломийського
р-ну 135, 320, 343, 324
- Керничук Андрій 52
- “Кж-6”. *Див.* Кулик Іван
Дмитрович
- Київ, м. 14, 16, 21, 23, 24, 30, 423,
424, 429, 439, 448, 450, 452
- Київська, обл. 433, 448, 453
- Кийданці (Кіданч), с.
Коломийського р-ну 42, 46,
130, 224, 231
- “Кипка”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Ватажко Михайло с. Дмитра
- Кирич, прис. с. Молодятин
Коломийського р-ну 255
- Кириченко, о/у РВ УМДБ, ст.
л-нт 169, 171
- Кирмен, прис. с. Молодятин
Коломийського р-ну 213, 280
- Кифяк Олекса 83, 84
- “Кичера”, кул. *Див.* Ілюк Дмитро

- Кичера, прис. с. Нижній
Березів Косівського р-ну 85
- Кичера, прис. с. Річка
Косівського р-ну 65
- Кіданецький Василь (“Чорний”)
233, 234, 236
- Кіданецький Гнат
 (“Недобитий”) 232, 234, 236
- Кіданецький Петро (аг. “Іван”)
121
- Кіданч, с. Печеніжинського
р-ну. *Див.* Кийданці, с.
Коломийського р-ну
- Кінгірські, табори 444
- Кіндрачук Богдан 21, 30
- “Кіров”, слід., окр. реф. СБ,
пор. *Див.* Тучак Роман
Степанович
- Кіселейчук Кость 82
- Кіфяк Лукин (“Дуб”) 66
- Кіцак (Кріцак) Дмитро 152, 259
- Кіцелюк Гафія 44
- Кіцелюк Марія ж. Івана 54
- Кіцманський, р-н Чернівецької
обл. 356
- Кіцмань, м. Чернівецької обл. 345
- Кіящук Дмитро Степанович
 (“Острий”) 44
- Кіящук Юзефа 62, 63
- “Клим”, аг. *Див.* Дуденчук Олекса
- “Клим”, окр. реф. СБ, окр.
орг. реф., пор., вий. з пов.,
а/в. *Див.* Тучак Роман
Степанович
- “Клим”, підп. *Див.* Михайло
 (“Клим”)
- “Клим”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Кулька Михайло с. Івана
- Клим Іван Іванович (“Гонта”)
419, 433
- Клименко (прокат.-сот.
“Вовк”), нач. від. ББ РВ
УМВС 51
- Клименко, нач. РВ УМДБ, к-н
338-340, 344
- Климюк Олекса, госп. 280
- Клипочин Ігор 357
- Клічук Роман 21, 30
- Клюсик Петро (аг. “Гордий”)
119, 121
- Ключевський Микола с. Евдокії
 (Євдокії), “істребок” 341
- Ключів Великий, с.
Печеніжинського р-ну.
Див. Великий Ключів, с.
Коломийського р-ну
- Ключів Малий, с.
Печеніжинського р-ну.
Див. Малий Ключів, с.
Коломийського р-ну
- Книгницяка Доця (“Оксана”) 87
- “Книш”, кур., пор. *Див.*
Горнякевич Дмитро
- Книшук Іван Михайлович
 (“Чумак”) 434
- Княждвір (Горішний, Долішний),
с. Коломийського р-ну 39,
46, 52, 67, 68, 73, 80, 89, 99,
125, 208, 231, 252, 260, 355,
423, 445
- Княждвір Горішний, с. Печеніжин-
ського р-ну. *Див.* Княждвір, с.
Коломийського р-ну
- Княждвір Долішний, с.
Печеніжинського р-ну. *Див.*
Княждвір, с. Коломийського
р-ну
- Княждвірський, ліс 233, 234
- Княже, с. Снятинського р-ну
80-82, 84, 87, 96, 97, 149,
434, 451
- Кобаки, с. Косівського р-ну
41, 42, 54, 61, 63, 96
- Кобаки, с. Кутського р-ну. *Див.*
Кобаки, с. Косівського р-ну

Кобацькі, ліси 55
 Кобельська Параска 321
 Кобилецька Поляна,
     сmt. Рахівського р-ну
     Закарпатської обл. 430
 Кобилянська Олена д. Миколи
     339
 Кобилянський Василь 322
 Кобилянський Василь с.
     Дмитра 339
 Кобилянський Василь с.
     Катерини 340, 344
 Кобилянський Дмитро
     Васильович (“Граніт”) 149,
     150, 296, 322
 Кобилянський Іван с. Стефана
     340
 Кобилянський М. 306
 Кобилянський Микола с.
     Василя 344
 Кобилянський Микола с.
     Олекси 340, 342, 343
 Кобилянський Юрко с. Миколи
     339, 340
 “Кобзар”, кол. підп., зрадник 88
 Ковалевський, секр. РК ЛКСМУ
     136, 158
 Ковалишин Михайло с.
     Василя, секр. с/р, с/о 159
 Ковалів, з рай. зем. від. 100
 Ковалівка, с. Коломийського
     р-ну 38, 73, 77, 96, 97, 155
 Ковалівка, с. Яблунівського
     р-ну. *Див.* Ковалівка, с.
     Коломийського р-ну
 “Коваль”, провокат. 63
 Ковальчук Роман Михайлович
     (“Тиміш”, “К-31”, “166”) 116,
     117, 417, 434, 455
 Ковалюк Михайло Іванович
     (“Павук”) 295
 Ковалюк Параска 54
 Ковбаснюк Костянтин
     Григорович (“Дорошенко”)
     164, 166
 Ковбаснюк Марія 63
 Ковбаснюк Федір 266
 Ковбасюк Федір Петрович
     (“Славко”) 434
 Ковблюк Никифор Григорович
     (“Левко”) 420, 434
 Ковпак, ком. від. ч/партиз. 96,
     148, 276, 277
 Ковцуняк Дмитро (“Кум”) 277,
     279
 Ковцуняк Марія 269
 Ковцуняк Проць 269
 “Когут”, а/в РВ УМДБ. *Див.*
     Сметанюк Михайло с. Романа
 “Когут”, б-к 154
 “Когут”, рай. реф. СБ.
     Див. Малісевич Микола
     Васильович
 Когут Андрій 21, 30
 Когутяк Богдан с. Ярослава 68
 Когутяк Марія ж. Ярослава 68
 Когутяк Ярослава д. Ярослава
     68
 Кодонцов Василь, з перес.
     пункту, ст. л-нт 202, 203
 Кожухівський Микола
     Лаврентійович (“Безрідний”,
     “Стецько”) 392, 434
 Козак Петро, “істребок” 197
 Козарук, дільн. РВ УМВС
     197, 199
 Козарук Василь 355
 “Козачок”, стр., охор. стан. 364
 Козлов, ком. опергр., нач. РВ
     УМДБ, ст. л-нт 86, 205, 213,
     214, 226-228, 256, 257, 260,
     261
 Козлов Володя, дир. з-ду 204
 Козловська Параска 318

- Козловський Володимир с.
Василя, "істребок" 341
- Козловський Володимир с.
Михайла, "істребок" 341
- Козловський Микола с. Петра,
"істребок" 341
- Козловський Михайло с.
Василя, "істребок" 341
- Козуб'як Адам ("Ромко") 342,
345, 347-353, 355
- Козьменко Василь 79
- Козьменко Іван с. Юрка
("Леопард") 256
- Козьменко Микола, підп. 233
- Козьмин Іван с. Дмитра, чл.
ОУН 278, 279
- Козьмин Роман с. Остафія,
міл. 272
- Козьмин Степан с. Дмитра
[Дмитрович] ("Левко",
"Марко", "Д-44", "130") 133,
141, 200, 218, 229-233, 236,
239, 243, 244, 248, 249, 251-
255, 261, 263, 269, 270, 277-
284, 289, 344, 360, 417, 418,
434, 455, 460, 461
- Кокорін, слід. РВ УМВС, о/у
РВ УМДБ, мол. л-нт, л-нт, ст.
л-нт 134, 138, 139, 145, 151,
290-297, 301, 302, 305, 307-
319, 329, 353, 355-360
- Колачов, ком. гр. ПВ, ст. л-нт 363
- Колендра, з РВ УМВС, л-нт 340
- Колишняк Марія 55
- Колодзінського, ім., сотня ТВ-
21 430, 438, 452
- Коломийська, округа ОУН.
Див. ОУН, Коломийський
окр. провід
- Коломийська, провокат. гр. 128
- Коломийський міськ.
провід ОУН. *Див.* ОУН,
Коломийський міськ. провід
- Коломийський, надр-н ОУН.
Див. ОУН, Коломийський
надр-н
- Коломийський (Коломия), р-н
45, 62, 69, 78, 89, 95, 96,
125, 126, 130, 136, 141-143,
150, 152, 156-159, 167, 168,
188, 196, 208, 231, 296, 314,
318, 320, 335, 337, 345, 346,
413-416, 422-426, 428, 430,
432-434, 436, 438, 444-446,
448, 452, 453
- Коломийський (ч. 1) РП ОУН.
Див. ОУН, Коломийський РП
- Коломийщина 15-19, 21, 24-
28, 30, 33, 39, 45, 57, 69, 77,
167, 422, 429, 435, 443, 454-
456
- Коломия, м. 14, 19, 21, 23, 28,
30, 34, 46, 55, 68, 72, 73, 76,
82, 86, 94, 97, 102, 132, 136,
156, 158, 163-165, 171, 172,
174-179, 181, 182, 186, 187,
189, 190, 196, 197, 199-202,
207-210, 212, 213, 245, 250,
267, 270-272, 285, 287, 288,
320, 327, 331, 332, 338, 345,
346, 348, 349, 355-357, 414,
416, 422, 428, 432, 437, 439,
441, 444, 451
- "Комар". *Див.* Федюшка Петро
Якимович
- "Комар" ("129"), рай. субреф.
СБ, рай. реф. СБ 116, 125,
126, 130, 135, 144, 153, 400,
404, 406, 435
- Комашко Василь 128
- "Комсомолец", с/о РВ УМДБ.
Див. Фартачук Іван с. Миколи
- Кондрат, упов. 100, 101
- Коновальця, ім., вишк. кур.
УНС 423

- Константинець, пересел. 300, 301
 “Конус”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Рачук Іван с. Павла
 Копаний (Копань), прис. с.
 Тростянець Снятинського
 р-ну 387
 Копачинці, с. Городенківського
 р-ну 79, 81
 Копачинці, с. Чернелицького
 р-ну. *Див.* Копачинці, с.
 Городенківського р-ну
 Копильців Василь 253-256, 261
 Копильців Дмитро с. Івана (с/о
 “Борис”) 130
 Копильців Кость с. Гриця (с/о
 “Голуб”) 147
 Копильців Марія, кур’єр 255
 Копильців Микола 253, 254
 Копильців Олена д. Йосифа,
 кур’єр, заар. 226, 228, 280
 Копчук Василь, “істребок” 66
 “Коралюк”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Вербюк Іван с. Дмитра
 Корбут Варвара д. Івана 54
 Корбут Михайло Іванович
 (“Крук”) 435
 Корбутяк Анна д. Дмитра 54
 “Кордуб”, рай. реф. СБ, слід.,
 надр. реф. СБ, зах. у полон,
 аг. *Див.* Кузьменюк Петро
 Іванович
 Корженівський Микола
 Григорович (“Микола”,
 “Правий”, “К-15”, “239”)
 435, 456
 “Корінь”, б-к СБ, стан., слід.
 СБ. *Див.* Хобзей Микола
 Васильович
 Корлівщина, ліс 175
 Корметура, г. 425, 446
 Корнич, с. Коломийського р-ну
 38, 62, 68, 69, 85, 102, 167,
 174, 186, 422
 Корнів, с. Городенківського
 р-ну 427
 Корнів, с. Чернелицького
 р-ну. *Див.* Корнів, с.
 Городенківського р-ну
 Коробчук Іван (“Злагідний”)
 372, 374, 375
 Королівка, с. Коломийського
 р-ну 38, 167, 186, 320, 346,
 426
 Король Іван Миколайович
 (“Річка”) 79
 Королюк Іван, “істребок” 80
 Корости, с. Коломийського
 р-ну. *Див.* Корости, с.
 Косівського р-ну
 Корости, с. Косівського р-ну
 84, 130, 445
 Корунич Іван Олексійович
 (“Шум”) 296, 314
 Корунич Степан Васильович
 (“Прут”) 314
 Корчинський Дмитро 80
 Коршів, райцентр. *Див.*
 Коршів, смт. Коломийського
 р-ну
 Коршів, смт. Коломийського
 р-ну 48, 61, 68, 290, 300,
 328, 339, 340, 414, 416, 422
 Коршівський [Коршовецький,
 Коршів] (тепер у скл.
 Коломийського р-ну), р-н
 37, 57, 62, 69, 72, 73, 76, 78,
 86, 128, 133-137, 139, 142,
 145, 149, 150, 152-154, 157-
 159, 208, 290, 296, 298, 318,
 320, 321, 326-328, 331, 335,
 337, 338, 345, 349, 413-416,
 422, 432, 446, 448

- Коршівський (ч. 3) РП ОУН.
Див. ОУН, Коршівський РП
Коршівщина 40, 457
“Кос”, б-к СБ 76
Косів, м. 35, 36, 42-44, 46, 49,
52, 53, 59, 60, 64-67, 70, 71,
74, 75, 82, 87-89, 93, 95, 103,
136, 142, 267, 286, 414, 416
Косівський, надр-н ОУН. *Див.*
ОУН, Косівський надр-н
Косівський повіт. провід ОУН.
Див. ОУН, Косівський повіт.
провід
Косівський (Косів), р-н 36, 38,
42, 43, 46, 48, 62, 77, 78, 85,
87, 88, 125, 126, 129, 130,
135, 148, 155, 157, 413-416,
422-426, 428-431, 433-437,
440-444, 446-449, 451-453
Косівський (ч. 5) РП ОУН. *Див.*
ОУН, Косівський РП
Косівщина 15, 24, 38, 455-457
Космач, с. Косівського р-ну 38,
48, 64, 66, 67, 71, 77, 81, 82,
97, 375, 382, 431, 434, 436
Космач, с. Яблунівського р-ну.
Див. Космач, с. Косівського
р-ну
Косован Полюся д. Петра 53
Коссар, дир. шк. 212
Костащук Степан Федорович
 (“Кривоніс”) 117, 417, 435,
456
Костенюк Андрій 233, 280
Костенюк Анна 52
Костенюк Михайло, госп. 233,
280
Костів Василь 209
Кострич (Кострича), хр. 81
Кострича, пол. 81, 90
Костриук Михайло, “істребок”
65
Костриук Петро, “істребок” 64
Коструб’як Филип (Пилип) 357
Костюк, о. 38
Костюк Марія (I) 320
Костюк Марія (II) 302
Косюк Іван, підп. 280, 281
Косюк Максим 282
Косюк Федір с. Андрія 280, 281
Котиківка, с. Городенківського
р-ну 425
Котов, ком. б-ки, к-н 86
Котчак Іван, з р-ну 47
Кофлюк Олена 53
Кошак, з р-ну 36
Кошак Марія (“Маркіза”) 66
Кошаки, род. 59
Кошарище, г. (верх) 363
Кошелко Василь 55
Кошелко Марія 55
Крайова Екзекутива ОУН
ЗУЗ. *Див.* ОУН, Крайова
Екзекутива ЗУЗ
Краків, м. (Польща) 202
Краківська, обл. [Краківське
воєвод.] (Польща) 150
Крамар Катерина д. Михайла 75
Красна, с. Ланчинського
р-ну. *Див.* Красна, с.
Надвірнянського р-ну
Красна, с. Надвірнянського
р-ну 219, 277
Красник, с. Верховинського
р-ну 424, 426, 438, 450
Красник, с. Жаб’євського
р-ну. *Див.* Красник, с.
Верховинського р-ну
Красноіля, с. Жаб’євського
р-ну. *Див.* Красноілля, с.
Верховинського р-ну
Красноілля (Красноіля), с.
Верховинського р-ну 90, 91

Красноставці, с. Снятинського р-ну 50, 87, 441
 Красноярськ, м. (Росія) 447
 Красноярські, табори 444
 Краснюк Іван 233
 “Кремінь”, кущ., зах. у полон 64
 Крента, г. 43
 Крента (Кринта), пол. 91
 Кречко Іван 182
 Кривда, госп. 307
 Кривополе (Криве поле), с. Жаб’євського р-ну.
Див. Кривопілля, с. Верховинського р-ну
 Кривоброди, с. Коломийського р-ну. *Див.* Кривоброди, с. Косівського р-ну
 Кривоброди, с. Косівського р-ну 96, 128, 425, 426, 436, 453
 Кривоніс, о/у РВ УМДБ, л-нт 366-368
 “Кривоніс”, пов./надр. реф. СБ. *Див.* Дідик Василь Прокопович
 “Кривоніс”, рай. реф. проп., в.о. надрай. реф. СБ, надр. субреф. СБ, рай. пров. *Див.* Костащук Степан Федорович
 “Кривоніс”, рай. реф. СБ. *Див.* Кузич Михайло
 Кривопілля (Кривополе, Криве поле), с. Верховинського р-ну 90, 369-371, 374, 377, 378, 433, 449, 450
 Криворівня, с. Верховинського р-ну 91
 Криворівня, с. Жаб’євського р-ну. *Див.* Криворівня, с. Верховинського р-ну
 Кривульчак Дмитро Денисович (“Бульба”) 420, 436
 “Крига”, підп. *Див.* Майданчук Михайло
 “Крига”, стр. кущ. *Див.* Луцак Василь Дмитрович
 “Крик”, стан. *Див.* Самокишин Дмитро с. Василя
 “Крилатий”, чот., рай. реф. СБ. *Див.* Антонюк Василь Дмитрович
 Крилос, с. Галицького р-ну 439
 “Кріс”. *Див.* Матвіїв Юліан Миколайович
 Кропивище (Кропивищі), с. Коломийського р-ну 85, 109, 126, 168, 169, 172, 182
 Кругляк Дмитро 55
 “Крук”, аг. *Див.* Миронюк Дмитро с. Миколи
 “Крук”, ком. б-ки СБ. *Див.* Сметанюк Олексій Матвійович
 “Крук”, кул., ст. віст. *Див.* Якубенко Микола Степанович
 “Крук”, повст. *Див.* Іванишин Василь Іванович
 “Крук”, слід. СБ. *Див.* Корбут Михайло Іванович
 “Крук”, сот., пов. реф. СБ, слід., окр. субреф. СБ, пор. *Див.* Ґеник Костянтин Степанович
 “Крук”, стан. *Див.* Сметанюк Микола
 Крук Марія 82
 Круциляк Василь 89
 “Ксеня”, підп. 155
 Кубаївка, с. Ланчинського р-ну. *Див.* Кубаївка, с. Надвірнянського р-ну

- Кубаївка, с. Надвірнянського р-ну 292, 295, 308, 315
- Кубієвич (Юрченко) Анна 169, 170, 172
- Кузенко Гафія д. Степана (“Вишня”) 253, 254
- Кузенко Федір Дмитрович (“Камінь”) 287, 461
- Кузик Василь с. Андрія 253
- Кузик Іван с. Василя, підп., зах. у полон 253
- Кузик Іван с. Василя, секр. с/р 130
- Кузик Іван с. Василя (“Град”) 146, 156, 206, 233, 234, 236, 246, 247, 254
- Кузик Микола 233, 237
- Кузик Микола с. Василя (с/о “Граб”) 146, 151, 244, 245, 247, 248
- Кузик Юрко с. Василя 253
- Кузич Михайло (“Кривоніс”) 418, 436
- “Кузнець”, рай. реф. СБ, окр. адмін. СБ, рай. пров., надр. реф. СБ, окр. субреф. СБ.
Див. Ільницький Микола Васильович
- Кузнецова Катерина, заст. гол. РВК 102
- Кузьменюк Петро Іванович (“Кордуб”, “Морозенко”, “А-66”, “130 а”, “165”, “196”, аг. “Петро Іванович”) 15, 19, 24, 28, 113, 129, 130, 145-150, 243, 248, 261, 262, 417, 419, 436, 456, 460
- Кузьмин Василь Петрович (“Орлик”) 107
- Кулачківці, с. Гвіздецького р-ну. *Див.* Кулачківці, с. Снятинського р-ну
- Кулачківці, с. Снятинського р-ну 85
- Кулик Іван Дмитрович (“Сірий”, “Б-21”, “К-5”, “Кж-6”) 448
- Кулик Роман 21, 30
- Кулька Василь с. Григора, аг. РВ УМВС 111, 157
- Кулька Василь с. Григора (“Довбуш”) 329
- Кулька Григор 329
- Кулька Дмитро, госп. 292, 294, 315
- Кулька Михайло, госп. 292
- Кулька Михайло с. Івана, “істребок” (с/о “Клим”) 150, 293, 296, 300-302, 305, 306, 308-311, 316, 318, 319
- Кулька Федір, госп. 293, 314
- Кульчицька Надія (“Надя”) 19, 28, 448
- “Кум”, підп. 51
- “Кум”, підп. *Див.* Ковцуняк Дмитро
- “Кум”, чот., вий. з пов., провокат. 80, 86
- “Куна”, повст. *Див.* Мацьків Микола Михайлович
- Кундусь Адам 294, 301, 315
- Кунисівці, с. Городенківського р-ну 78
- Кунисівці, с. Чернелицького р-ну. *Див.* Кунисівці, с. Городенківського р-ну
- Куніца, з РВ УНКВС, л-нт 274, 275, 278
- “Купа”. *Див.* Хомин Андрій Васильович
- Курдиб’юк Петро 357
- Курилюк Василь, комс. 403
- Курилюк Михайло, комс. 403
- Куріцин, о/у РВ УМДБ, ст. л-нт 126, 155, 157

Курліщук Лесь 45
Курліщук Матій 45
“Курява”, пов. пров. *Див.*
Федюк Василь Юрійович
Кусяк Василина д. Михайла 53
Кути, м. (райцентр). *Див.* Кути,
сmt. Косівського р-ну
Кути, сmt. Косівського р-ну 41,
42, 44, 52, 55, 60, 61, 63, 64,
67, 73, 75, 83, 95, 96, 414,
416, 439, 448,
Кутський (тепер у скл.
Косівського р-ну), р-н 40, 44,
48, 72, 96, 413-416, 425, 426,
433, 443, 448, 449, 451-453
Кутський (ч. 6) РП ОУН. *Див.*
ОУН, Кутський РП
Кутурлаш Петро, “істребок” 197
Кутщина 459
“Кухар”, повст. *Див.* Гелембин
Яків Васильович
Куцуляк Іван 200
Кучарова Катерина 358
“Кучер”, б-к, рай. субреф. СБ,
рай. орг. реф. *Див.* Хімчак
Василь Козьмович
Кушляк Василь 264, 266, 267
Кушмелин Ілля Іванович
 (“Нечай”) 436
Кушмелюк Михайло,
“істребок”, заст. гол. с/р 156
Кушнір Василина д. Василя,
заар. 226, 228
Кушнір Василина ж. Михайла
(с/о “Зірка”) 147, 148
Кушнір Василь, секр. чит. 274
Кушнірчук Евдокія [Євдокія]
(аг. “Дуся”) 121
Кушнірчук Марія д. Миколи,
кур’єр, заар. 220, 224, 226-
228, 280
Кушнірчук Микола 277
Кушнірчук Микола, госп. 280

Л

“Л-4”. *Див.* Хімчак Василь
Козьмович
“Л-13”. *Див.* Матвіїв Юліан
Миколайович
Лаби, прис. сmt. Ворохта
Яремчанської міськради 90
Лабурак Віра ж. Василя 341, 342
Лаврів Анна 54
Лаврів Василина 54
“Лаврієнко”, аг. *Див.* Грекул
Степан
Лагодюк Микола с. Івана 66
Лаз, прис. с. Вишній Березів
Косівського р-ну 43
Лазаренко Марія 79
Лазаренко Параска 79
Лазарук Михайло 239
Лазарук Параска 232
Лазарук Федір с. Олени, чл.
ОУН 273, 274, 278, 279
Лази, прис. с. Мишин
Коломийського р-ну 155
Лази, прис. с. Молодятин
Коломийського р-ну 141,
237, 241
Лази, прис. с. Товмачик
Коломийського р-ну 313
Лази, прис. с. Тростянка
Коломийського р-ну 195
Лазорик Михайло Михайлович
 (“Думний”, “Х-12”) 116, 117,
437
Лазорик Ярослав, з ЧА 54
Ланище, прис. с. Тростянець
Снятинського р-ну 396
Ланчинецький, ліс 148
Ланчинський [Ланчинецький,
Ланчин] (тепер у скл.
Надвірнянського р-ну), р-н
78, 141, 219, 277, 290, 292,
295, 296, 309, 310, 314, 346

- Ласійчук Юрій Григорович
("Відважний") 157
- Лебедин, г. 430
- "Лев", с/о РВ УНКВС, с/о
РВ УМДБ. *Див.* Стефурак
Дмитро с. Василя
- Левицька Анна 84
- Левицька Марія 357
- Левицький Василь ("Максим")
174, 176, 179
- Левицький Дмитро, "істребок"
102
- Левицький Іван с. Дмитра 82
- Левицький Михайло, гол.
клубу, комс. 102
- "Левка", б-ка 233, 252-255
- "Левко", ком. б-ки. *Див.*
Козьмин Степан Дмитрович
- "Левко", ком. рай. б-ки СБ,
рай. субреф. СБ 437
- "Левко", рай. реф. СБ.
Див. Ковблюк Никифор
Григорович
- "Левко", рай. реф. СБ. *Див.*
Чупрей Ярослав-Роман
Іванович
- "Левко", с/о РВ УМДБ. *Див.*
Николенко Олег с. Михайла
- Левко Анна 51
- Левко Василь Петрович
("Потурченко", "Северин")
116, 421, 437
- Легкий Григорій Йосипович
("Борис") 18, 27
- Лелет Ярослав с. Василя 68
- "Лелія", підп. *Див.* Шкварчук
Марія
- "Лемик", прац. окр. реф. СБ.
Див. Пінка Дмитро Іванович
- Ленін В. І., диктат. 205, 210,
211, 216, 226, 258, 290, 337,
346, 373
- Ленінград, м. *Див.* Петербург,
м. (Росія)
- Ленюк Марія 52
- "Леопард", повст. *Див.*
Козьменко Іван с. Юрка
- Лепкалюк Михайло с. Миколи
36
- Лесюк Марія 357
- Лесюк Тетяна д. Петра 52
- Лещук Юра 201
- Лещов, ком. б-ки, о/у РВ
УНКДБ (УМДБ), л-нт, ст. л-нт,
к-н 39, 42, 76, 89, 172
- Либина, прис. с. Великий
Ключів Коломийського р-ну
82
- Лилик Михайло с. Андрія 384
- "Лиман", охор. обл. реф. СБ,
слід. пов./надр. реф. СБ,
слід. край. реф. СБ, зах.
у полон, а/б. *Див.* Ребрик
Дмитро Антонович
- "Липа", аг. *Див.* Тинкалюк
Микола
- "Лис", а/в РВ УМДБ. *Див.*
Микитюк Микола с. Василя
- "Лис", повст. *Див.* Рибчук
Прокіп
- "Лис", рай. реф. СБ. *Див.* Чупрей
Ярослав-Роман Іванович
- "Лис", рай. субреф. СБ,
рай. реф. СБ, рай. пров.
Див. Гавдуник Михайло
Танасович
- Лисанюк Марія ж. Миколи 358,
359
- Лисанюк Параска д. Марії 358
- Лисаня, прис. смт. Печеніжин
Коломийського р-ну 247
- Лисничка (Лісничий),
прис. с. Верхній Ясенів
Верховинського р-ну 90

- “Лисок”, стр. куц. 254
Литвиненко, з РВК 94, 101
Личук Петро Іванович
 (“Львівський”) 421, 437
Лівак Анна ж. Мирослава 54
Лівий Володимир Михайлович
 (“Йордан”, “Митар”, “Роман
Орлів”, “Суворов”, “С-99/1”,
“V-777”) 16, 25, 116, 117,
417, 437
Лісна Слобідка (Слобідка
Лісна), с. Коломийського
р-ну 78, 137, 149, 154, 158,
159, 296, 300, 302, 303, 306,
316, 318, 320, 321, 339, 340,
343, 422, 432, 453
Лісний Хлібичин (Хлібичин
Лісний), с. Коломийського
р-ну 38, 64, 68, 69, 73, 76,
86, 307, 309, 315, 320
Лісовицька, з окр. виб. ком.
210, 212
“Лісового”, кур. 450
“Лоза”, б-к СБ. *Див.* Ровенчук
Матвій Ількович
Лондон, м. (Англія) 71
Лопушак Василь с. Олекси 342
Лопушак Іван с. Василя 343
Лосюк Василь 66
Лосюк Василь с. Юрка 65
Лофінов, з РВ УМДБ, л-нт, ст.
л-нт 228, 229, 283, 284
Луг, прис. с. Товмачик
Коломийського р-ну 358-360
Лужки, прис. с. Великий Рожин
Косівського р-ну 64, 66
Луканюк, секр. РК ЛКСМУ 401
Луканюк Анна д. Олекси, комс.
403
Луканюк Василь, з с. Виноград
84
Луканюк Василь, з с. Химчин,
заар. 139, 140
Луканюк Іван, батько 397
Луканюк Петро с. Івана (с/о
“Рукоятка”), “істребок”, секр.
комс. орг. 144, 151, 153, 384-
386, 390, 395, 400, 402
Лук’янівська, в’язниця 423,
424, 429, 439, 450, 453
Луцак Василь Дмитрович
 (“Крига”) 254
Луців Степан 208
Луцюк Василь с. Данила, міл. 272
Лучка Василь 337
Львів, м. 15, 18, 21, 24, 27, 30,
128, 133, 135, 143, 154, 159,
187, 195, 200, 218, 229, 243,
248, 262, 270, 284, 289, 319,
325, 330, 344, 360, 364, 368,
381, 400, 404, 406, 445
Львівська, обл. 437, 439, 442
“Львівський”, рай. реф. СБ.
Див. Личук Петро Іванович
Львівщина 422
Любківці, с. Заболотівського
р-ну. *Див.* Любківці, с.
Снятинського р-ну
Любківці, с. Снятинського р-ну
54, 86, 429
Люблін (Люблин), м. (Польща)
271
“Любомир”. *Див.* Матвіїв Юліан
Миколайович
“Лютий”, охор. куц. *Див.*
Стефак Дмитро Федорович
Люча, с. Косівського р-ну 52,
73, 429, 439
Люча, с. Яблунівського р-ну. *Див.*
Люча, с. Косівського р-ну
Лючки, с. Косівського р-ну 66,
81, 440

Лючки, с. Яблунівського р-ну.
Див. Лючки, с. Косівського
р-ну
“Ляндвірт”, стр. куц. *Див.*
Мотрук Микола
Ляпін, нач. РВ УМВС 94

М

“М-4”. *Див.* Гоянюк Михайло
Дмитрович
“М-13”. *Див.* Білінчук Дмитро
Дмитрович
“М-14”. *Див.* Матвіїв Юліан
Миколайович
“М. В.”, а/в. *Див.* Ільницький
Микола Васильович
Магас, уч. 346, 348, 349, 352
Магнич Параска д. Марії, комс.
403, 404
Магура, пол. 379
Мадярщина. *Див.* Угорщина
Мазепа Іван, укр. гетьман 95
Мазен, секр. РВК 58
Мазур Марія 54
Мазурчук Микола, “істребок” 341
Майдан (Середній), с.
Ланчинського р-ну. *Див.*
Середній Майдан, с.
Надвірнянського р-ну
Майданик, прис. с. Товмачик
Коломийського р-ну 134,
290-293, 295, 296, 300, 303,
307, 311, 314-316, 318
Майданчук Михайло (“Крига”)
233, 236, 280
“Майер”, охор., ком. б-ки, рай.
реф. СБ. *Див.* Ошудляк Іван
Федорович
“Макар”, окр. реф. СБ (20),
хор. *Див.* Парашук Василь
Дмитрович
Макарчук Дмитро, засуд. 152,
335

Макарчук Олена 343
Маковійчук Дарія д. Івана 54
Маковійчук Матей 163
Маковійчук Софія ж. Дмитра
(с/о “Журба”) 135, 139
“Максим”, стан., зах. у полон.
Див. Левицький Василь
Максимець, прис. с. Яворів
Косівського р-ну 75
Максим’юк Дмитро
Олексійович (“Явір”) 163
Максимюк Микола 82
Мала Кам’янка (Кам’янка
Мала), с. Коломийського
р-ну 34, 61, 68, 73, 136, 157-
159, 318, 448
“Малий”, слід. СБ 438
Малий Гвіздець, с.
Гвіздецького р-ну. *Див.*
Малий Гвіздець, с.
Коломийського р-ну
Малий Гвіздець, с. Коломий-
ського р-ну 136, 158
Малий Ключів (Ключів Малий),
с. Коломийського р-ну 84,
206, 210, 212, 268
Малий Рожин (Рожен Малий),
с. Косівського р-ну 41, 55,
75, 83, 425, 451
Малиновська Розалія д. Петра
52
Малисевич Микола Васильович
 (“Когут”) 418, 438, 460, 461
Малкович Григор 66
Мамаївці, с. Кіцманського р-ну
Чернівецької обл. 356
Мамушов, з РВ УМДБ, ст. л-нт
281-283
Манжак Евдокія (Євдокія), розв.
292, 293, 296, 315, 316
Манчук Іван Онуфрійович
 (“Білогруд”) 419, 438, 458, 462

- Мар'янка (Мар'янка), ліс 76, 306, 315, 316
- Марківка, с. Коломийського р-ну 99, 130, 147, 206, 210, 212-214, 231, 239, 241, 252-256, 260, 261, 281-284
- Марківка, с. Печеніжинського р-ну. *Див.* Марківка, с. Коломийського р-ну
- “Маркіза”, підп. *Див.* Кошак Марія
- “Марко”, ком. б-ки СБ, рай. реф. СБ, надр. реф. СБ, надр. пров. *Див.* Козьмин Степан Дмитрович
- “Марко”, рай. реф. СБ, рай. пров., пов. субреф. СБ, надр. реф. СБ, надр. пров. *Див.* Хома Василь Іванович
- “Марко”, рай. субреф. СБ 438
- “Марко”, слід. СБ 438
- Марко Микола (“Дуденко”) 280, 281, 284
- “Марков”, с/о РВ УМВС. *Див.* Савчук Микола с. Юрка
- Маркови, прис. с. Великий Ключів Коломийського р-ну 268
- Марковський Михайло Антонович (“Іскра”) 438
- “Марта”, рай. реф. УЧХ, зах. у полон 51
- Мартини (?), прис. 261
- Мартинюк Анна 49
- Мартинюк Гафія д. Катерини 68
- Мартинюк Катерина, з с. Тростянець 389
- Мартинюк Катерина ж. Івана 68
- Мартинюк Марія д. Катерини 68
- Мартинюк Олена д. Катерини 394
- Мартинюк Роман с. Миколи 350, 352
- Мартинюки, род. 320
- Мартишук Петро с. Василя 65
- Марусик Петро 83
- Марченко, зав. (дир.) банку, секр. РК КП(б)У 59, 70, 71
- Марчук Василь, “істребок” 388
- Марчук Василь с. Івана, комс. 403
- Мар'янка, ліс. *Див.* Мар'янка, ліс
- Масевич Михайло Степанович (“Рясний”) 420, 439
- Масевич Федір Данилович (“Карпо”) 439, 458
- Маслов, з РВ УМВС 79, 80
- Матаржук Василь, аг. 376, 377
- Матаржук Іван 376
- Матвіїв Юліан Миколайович (“Кріс”, “Любомир”, “Недобитий”, “Л-13”, “М-14”, “2 М”, “0-1”, “12-48”, “227 а”, “36/б”) 16, 25, 102, 417, 439, 454
- Матвійчук Петро, заст. гол. с/р 60
- Матеївці (Матіївці), с. Коломийського р-ну 34, 68, 83, 89, 143, 156, 179, 186
- Матейко Семен Дмитрович (“Палій”) 84
- Матіївські, лази 179
- Матійчук Василина д. Гаврила, с/о 126, 157
- Матійчук Іван Степанович (“Червоний”) 139, 155
- Матлащинка, прис. с. Тростянець Снятинського р-ну 391, 394, 395
- “Матрос”, стр. УПА, зрадник, а/в. *Див.* Бабинюк Михайло с. Андрія

- “Махна”, сотня 52, 431
 Маховська, упов. 99
 Мацалик Параска 264
 Маценко Онуфрій 84
 Маценко Федір, ком. стан. ІБ 80
 Мацьків А. (Андрій) 21, 30, 435
 Мацьків Микола Михайлович
 (“Куна”) 156
 Мацьків Олекса Онуфрійович
 (“Вихор”) 232
 Мацько Михайло, госп. 208
 Мацько Михайло, з с.
 Печеніжин 233
 Мацьоцький Іван (аг. “Яр”) 121
 МВС (МВД, емведисти) 15, 17,
 18, 24, 26, 27, 77-89, 91, 93-
 95, 99, 101, 102, 120, 125,
 127, 129, 130, 136, 144-147,
 154, 157, 189, 196-199, 203,
 204, 213, 215, 228, 242, 244-
 248, 254, 263, 265-268, 279,
 285-287, 290, 291, 298, 320,
 329, 340, 362, 371, 380, 389,
 391, 393, 395, 396, 398-400,
 409-411, 422, 430, 433, 437,
 444, 447
 МДБ (МГБ, МГБ, емгебе,
 емгебисти) 15, 17-19, 24,
 26-28, 80, 81, 83, 85-88, 91,
 94, 102, 109, 125-127, 129-
 132, 134-140, 144-151, 153,
 155, 165, 168, 171, 172, 176,
 181, 182, 186-189, 191, 201,
 205-207, 213-215, 217, 219,
 220, 222-230, 232, 234-242,
 249-258, 260, 261, 271, 277,
 279-281, 290, 298, 311, 321,
 326, 331, 332, 335, 337-341,
 345, 346, 349-352, 354-357,
 360, 362, 365-369, 371, 373,
 374, 376-379, 381, 409-411,
 422-437, 439-448, 450-453
 “Медвідь”, б-к РЕВ СБ 54
 Медвійчук Микола (аг. “Дуб”) 121
 Мельник Андрій (пров.) 163
 Мельник Григорій Васильович
 (“Возний”) 296
 Мельник Параска 55
 Мельник Петро Васильович
 (“Хмара”, “П-44”) 424
 Мельник Семен с. Йосифа 82
 Мельничук Василь Дмитрович
 (“Остап”, “Б-505”, “В-75”,
 “С-66”, “126”) 16, 17, 25, 26,
 108, 113, 128, 133, 134, 143,
 144, 148, 154, 159, 248, 270,
 325, 360, 439
 Мельничук Василь Степанович
 (“Тигр”) 420, 440
 Мельничук Йосиф, кушнір 188,
 192
 Мельничук Михайло
 Пилипович (“Яр”) 314
 Мельничук Ольга (аг.
 “Оксана”) 121
 Микитин Дмитро 256
 Микитинці, с. Косівського р-ну
 95, 102, 130, 135, 136, 431
 Микитюк Василь с. Дмитра,
 “істребок” 341
 Микитюк Василь Дмитрович
 (“Звіробій”) 261
 Микитюк Василь Іванович
 (“Рись”) 460
 Микитюк Василь с. Івана 341
 Микитюк Василь с. Петра,
 “істребок” 341
 Микитюк Володимир 180-182
 Микитюк Іван с. Миколи,
 “істребок” 341
 Микитюк Марія ж. Івана 342
 Микитюк Микола 180
 Микитюк Микола Васильович
 (“Байда”) 266-269

- Микитюк Микола с. Василя (а/в "Лис") 126
- Микитюк Микола с. Івана, комс. 403
- Микитюк Михайло с. Василя 344
- Микитюк Михайло с. Юрка 344
- Микитюк Ольга, з с. Пилипи 172
- Микитюк Остафій 189
- Микитюк Параска 261
- Микитюк Петро, з с. Пилипи 182
- Микитюк Стефан с. Василя 341
- Микитюк Яків с. Федора, колгосп. 111, 158
- Миклащук Юрій Іванович ("Верховинець", аг. "Гуцул") 380
- Микола, з с. Товмачик 306
- Микола, заст. нач. РВ УМДБ, ст. л-нт 206, 225
- "Микола", слід. СБ, надр. реф. проп. *Див.* Корженівський Микола Григорович
- Микола Федорович, поран. 153, 336
- Миколаїв, м. 452
- Миколайчук Микола Васильович ("Ромко") 420, 440
- Миколенко, з РВ УМВС, ком. ІБ 83
- Микулинці, с. Снятинського р-ну (тепер у скл. м. Снятин) 35, 96
- Микуляк Петро 45
- "Мирон", надр. госп. реф. *Див.* Захаріїв Іван Степанович
- "Мирон", рай. госп. реф., рай. орг. реф. *Див.* Григорчук Михайло Васильович
- Миронюк Васирина 55
- Миронюк Василь (аг. "Сірник") 121
- Миронюк Дмитро с. Миколи (аг. "Крук") 129
- Миронюк Павло, з РВ УМВС, ком. б-ки 85, 86, 89
- Миронюк Петро с. Василя, дільн. РВ УМВС 129
- Мироняк Павло, "істребок", ком. б-ки 54, 62
- "Митар", край. реф. СБ, м-р. *Див.* Лівий Володимир Михайлович
- Михайло ("Клим") 174
- Михайлюк Андрій 394
- Михайлюк Анна ж. Михайла 393
- Михайлюк Василь с. Дмитра 387, 395
- Михайлюк Дмитро с. Михайла 386, 398
- Михайлюк Іван Миколайович ("Скорий") 419, 440
- Михайлюк Іван с. Михайла 394
- Михайлюк Микола 65
- Михайлюк Параска ж. Василя 393
- Михальче, с. Городенківського р-ну 50, 86, 97, 100, 439, 440
- Михальче, с. Чернелицького р-ну. *Див.* Михальче, с. Городенківського р-ну
- Михальчук Іван, "істребок" 64, 65
- Мицкан Петро ("Дудка", "Садич") 420, 440
- "Миша" ("Мишка"), б-к СБ. *Див.* Явдошняк Іван
- Мишин, с. Коломийського р-ну 48, 67, 73, 76, 77, 82, 97, 129, 143, 155, 185, 186, 430, 433, 453
- Мишин, с. Печеніжинського р-ну. *Див.* Мишин, с. Коломийського р-ну
- Міняйлюк Василь, госп. 294

- Мінняйлюк Іван, “істребок” (а/б “Грубий”) 18, 28, 293, 295-297, 300-316, 318, 319
- Мінняйлюк Михайло, госп. 292
- Мінняйлюк Михайло, “істребок” 293, 296, 297, 300-313, 315, 316, 318, 319
- Міщівки, ур. 195
- Млинівка, р. 199
- Млинський (Млинське), прис. с. Верхній Ясенів Верховинського р-ну 90
- Мозолевський, нач. РВ УМДБ, к-н 220, 221, 224-226, 234, 251-253, 255, 256, 261
- Мойсеєв, о/у РВ УМДБ, л-нт 140, 311, 314, 318, 321, 323, 324
- Молдовани (молдавани) 152, 335
- Молодилів, с. Коломийського р-ну 308, 310, 318
- Молодилів, с. Отинійського р-ну. *Див.* Молодилів, с. Коломийського р-ну
- Молодятин, с. Коломийського р-ну 68, 99, 128, 129, 141, 144, 145, 147, 148, 205, 210, 213, 219-224, 226, 228, 231-233, 236-239, 241, 242, 252-256, 260, 271, 276, 277, 281, 282, 284, 434, 435
- Молодятин, с. Печеніжинського р-ну. *Див.* Молодятин, с. Коломийського р-ну
- “Молотобій”, підп. 76
- Молотов, рад. діяч 211
- Монастирське, с. Косівського р-ну (тепер у скл. м. Косів) 75, 103
- Монтреаль, м. (Канада) 21, 30
- Мордовські, табори 428, 444, 447
- Мороз Дмитро 88
- “Мороз”, стан. 148
- “Мороз”, стр. кущ., б-к СБ 233, 236, 254, 280
- “Мороза”, сотня (вд.) 41, 43
- Морозевич Юліан Михайлович (“Ратай”) 106
- “Морозенко”. *Див.* Тучак Роман Степанович
- “Морозенко”. *Див.* Юсипчук Василь Юрійович
- “Морозенко”, повст. 344, 353, 357, 359
- “Морозенко”, слід. СБ, надр. реф. СБ. *Див.* Кузьменюк Петро Іванович
- “Морозенко”, стан. *Див.* Приймак Ярослав Дмитрович
- “Моряк”, ком. рай. б-ки СБ. *Див.* Фірчук Петро Дмитрович
- “Моряк”, охор., стан., кущ., рай. реф. СБ. *Див.* Дробко Петро Михайлович
- Мосійко, ІІІ-й секр. РК КП(б)У 49
- Москалі. *Див.* Росіяни
- Москалівка, с. Косівського р-ну (тепер у скл. м. Косів) 71, 75, 423
- Москальов, ком. б-ки 143
- Москалюк Гриць (“Явір”) 87
- Москалюк Іван Григорович (“Гуцул”) 359
- Москалюк Микола Григорович (“Іскра”) 358, 359
- Москалюк Михайло Юрійович (“Спартан”) 17, 26, 120, 149, 220-222, 260, 292, 295, 296, 314, 353, 358, 359

- “Москва”, край. пров. ОУН.
Див. ОУН, КП “Москва”
 Москва, м. (Росія) 337, 338
 Московська, обл. (Росія) 285
 “Мостовий”, стр. УПА 90
 Мостовий Василь Михайлович
 (“Незнаний”) 142, 296, 357,
 359
 Мостовий Григорій Васильович
 (“Вихор”) 296, 314
 Мотринюк Ярослав с. Петра 357
 Мотрук Іван 374
 Мотрук Микола (“Ляндвїрт”)
 232, 236
 Мотрук Федір Васильович
 (“Підкова”) 76, 149
 Мотруки, род. 353
 “Мох”, заст. ком. рай. б-ки
 СБ. *Див.* Яремчук Василь
 Степанович
 Мохорук Марія 79
 Мочар, ліс 342
 Мочернюк Евдокія (Євдокія)
 292, 293, 296, 314, 316
 Мочернюк Іван 55
 Мочернюк Михайло 302
 Мочернюк Параска 293
 Мочернюк Степан (аг.
 “Севете”) 121
 Мочернюк Яків 372
 “Мт-12”. *Див.* Ільницький
 Микола Васильович
 “Музика”. *Див.* Твердохліб
 Микола Дмитрович
 Мукачеве (Мукачево), м.
 Закарпатської обл. 71
 “Мундир”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
 Розвадовський Іван с.
 Онуфрія
 “Мура”, рай. реф. УЧХ, зах. у
 полон 68
 Мурга, пол. 375
- “Муха”, рай. субреф. (інфор.)
 СБ, рай. реф. проп., рай.
 пров. *Див.* Бірчак Олексій
 Гаврилович
 М’язга Марія, матір 318
 М’язга Степан, грабіж. 301-
 311, 318, 319
 Мякушак Василь 264, 265, 267
 Мякушак Іван 269
 Мякушак Микита 216
- Н**
 “Н”, атентат. 133, 143
 “Набитий”, куц., рай. субреф.
 СБ. *Див.* Чокинюк Микола
 Дмитрович
 Нагневко Іван, парт. 103
 Надвірнянський, р-н 259, 441,
 447
 Надвірнянський РП ОУН (22).
Див. ОУН, Надвірнянський
 РП (22)
 Надвірнянщина 152
 “Наддніпрянець”, стан. 91
 Наддніпрянці 357
 Наддніпрянщина 48
 “Надя”, підп. *Див.* Кульчицька
 Надія
 Назарук Степан 294, 301, 315
 Назірна, с. Гвіздецького
 р-ну. *Див.* Назірна, с.
 Коломийського р-ну
 Назірна, с. Коломийського
 р-ну 423, 438, 442
 “Наливайко”, ком. рай. б-ки СБ
 440
 Настюк, міл. 154
 “Наталка”, з РП, зах. у полон 44
 Наумов, о/у РВ УМДБ, ст. л-нт
 371-379
 Небесійчук Василь Юрійович
 (“Заведія”) 361, 365, 419,
 441, 459, 461, 462

“Недобитий”, стр. кущ. *Див.*
 Кіданецький Гнат
 “Недобитий”, чот., сот., кур.,
 надр. реф. СБ, окр. реф.
 СБ, пор. *Див.* Матвіїв Юліан
 Миколайович
 “Недобитого”, кур. 452
 “Недобитого”, сотня 423, 424,
 426, 453
 Незвисько (Незвиська), с.
 Городенківського р-ну 34,
 45, 78, 79, 96, 424, 431, 434
 Незвиська, с. Обертинського
 р-ну. *Див.* Незвисько, с.
 Городенківського р-ну
 “Незнаний”, повст., ст. віст.
Див. Мостовий Василь
 Михайлович
 Неміш-Гуменюк Марія Іванівна
 (“Орися”) 106
 “Непорадний”, ком. рай. б-ки
 СБ, рай. пров. *Див.* Бойчук
 Михайло Васильович
 Неп’юк Іван Миколайович
 (“Нечай”) 441
 Нерсениця Марія 53
 Нерсениця Марія д. Миколи 53
 “Нестор”, рай. реф. СБ 421, 441
 Нестор Іван 305
 Несторов, ком. б-ки, о/у РВ
 УМВС 86
 Нечаєв, заст. нач. УМДБ, полк.
 17, 26, 117
 “Нечай”, ком. рай. б-ки СБ,
 рай. субреф. СБ. *Див.*
 Неп’юк Іван Миколайович
 “Нечай”, охор., слід. СБ, кущ.
 госп., зах. у полон. *Див.*
 Кушмелин Ілля Іванович
 “Нечай”, слід. СБ, рай. реф.
 СБ. *Див.* Григорчак Юрій
 Петрович
 “Нечай”, чл. ОУН, стр. кущ.
Див. Приймак Йосиф с.
 Василя
 “Нечеса”, надр. реф. СБ 417, 441
 Нижній Березів (Березів
 Нижній), с. Косівського р-ну
 36, 41, 43, 44, 73, 82, 85,
 103, 422, 428, 429, 433, 443
 Нижній Вербіж (Вербіж
 Нижній), с. Коломийського
 р-ну 67, 68, 102, 141, 142,
 267, 270, 445, 448
 Никифорачка, з с. Черганівка 63
 Никифорук В. 434, 446
 Никифорук Василь с. Івана,
 комс. 403
 Никифорук Іван 81
 Никифорук Михайло, комс. 402
 Никифорчин О., підп., зах. у
 полон 15, 24
 Никовата, прис. с. Яворів
 Косівського р-ну 62
 Николенко Олег с. Михайла
 (с/о “Левко”) 148, 153
 Николюк Марія 52
 Никоряк Кирило 54
 Ніколаєва Н. 18, 27
 Німеччина 14, 23, 49, 54, 63,
 71, 97, 98, 145, 156, 170,
 191, 201-205, 209, 211, 279,
 293, 307, 326, 327, 354, 384,
 385, 403, 404, 409, 410, 412,
 436-438, 444
 Німці 96, 164, 201, 202, 205,
 219, 231, 245, 250, 264, 276,
 277, 279, 307, 326-328, 331,
 333-335, 372
 НКВС (НКВД) 34, 37-45, 50,
 52-57, 59-63, 67, 68, 70, 72,
 73, 104, 105, 144, 147, 148,
 167, 271-276, 278, 332, 365,
 384-387, 409-411, 423, 425,

- 427-429, 432, 434, 438-446,
448, 449, 451, 452
НКДБ (НКГБ) 38-40, 42-44, 47,
50, 54-56, 61-64, 68, 70, 72,
73, 76, 106, 107, 250, 383,
410, 425, 436
“Новий”, стр. РП. *Див.*
Гуйманюк Іван
Новоселиця, с.
Заболотівського р-ну.
Див. Новоселиця, с.
Снятинського р-ну
Новоселиця, с. Снятинського
р-ну 39, 53, 86, 424
Нью-Йорк, м. (США) 434, 446
- О**
Обертин, райцентр. *Див.*
Обертин, смт. Тлумацького
р-ну
Обертин, смт. Тлумацького
р-ну 96, 414, 416, 445
Обертинський (тепер у скл.
Тлумацького р-ну), р-н 42,
46, 71, 78, 86, 96, 103, 128,
131, 133, 413-416, 431, 434
Обертинський (ч. 4) РП ОУН.
Див. ОУН, Обертинський РП
Обертинщина 89
“Обком”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Горецька Параска д. Юри
Облази, прис. с. Нижній
Березів Косівського р-ну 85
Огіївка, с. Ружинського р-ну
Житомирської обл. 435
Огороднік В. (Валерій) 14, 23
Одеса, м. 384, 385, 401, 402
Одосій Петро 359
Одосій Стефан 357
Окопище, прис. смт. Печеніжин
Коломийського р-ну 261
“Оксана”, аг. *Див.* Мельничук
Ольга
“Оксана”, кол. кур’єр, зрадник.
Див. Книгницька Доця
“Оксана”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Жупник Параска д. Василя
Окуневська Ольга 66
“Олег”, кол. підп., зрадник.
Див. Григорчук Микола
“Олег”, повст. *Див.* Василек
Микола Федорович
Олексюк Марія 193, 194
Олексюк Михайло 83
“Олені”, стар. шк. 447
“Олесь”, надр. реф. СБ,
надр. пров., зах. у полон,
зрадник, а/в. *Див.* Оманчук
(Оманчуківський) Віктор
Олексійович
“Олесь”, хот., слід. СБ, рай.
орг. реф., рай. пров. *Див.*
Юсипчук Василь Юрійович
Олехов, о/у РВ УМВС, ст. л-нт
395-400
Олешків, с. Заболотівського
р-ну. *Див.* Олешків, с.
Снятинського р-ну
Олешків, с. Снятинського р-ну
35, 53
Олієво-Корнів, с.
Городенківського р-ну 86
Олієво-Королівка, с. Городен-
ківського р-ну 86, 446
Олійник Марта 21, 30
Оманчук (Оманчуківський)
Віктор Олексійович
 (“Олесь”, “Черемшина”, аг.
“Громадянин”) 18, 27, 126,
128, 131, 417, 441
Онишко Зенон, “істребок” 197
Онофрійчук, з с. Дятківці 199

Онофрійчук Дмитро, “істребок”
197

Опарик Григорій Борисович
 (“Сміливий”) 441

Опарик Параска ж. Ілії 103

“Опир”, підп. *Див.* Стефуна
Володимир

“ОР-4”. *Див.* Твердохліб
Микола Дмитрович

“Орел”, б-к СБ 76

“Орел”, повст. 66

“Орел”, стан. *Див.* Вінтоняк
Микола с. Василя

Орелець, с. Снятинського р-ну
37, 38, 85, 87, 99, 437, 446

“Орест”, а/б. *Див.* Ребрик
Дмитро Антонович

“Орест”, рай. реф. СБ, окр.
адмін. СБ, рай. пров., надр.
реф. СБ, окр. субреф. СБ.
Див. Ільницький Микола
Васильович

“Орися”, пов./надр. реф. жін.,
зах. у полон. *Див.* Неміш-
Гуменюк Марія Іванівна

“Орися”, стан. *Див.* Сметанюк
Марія д. Василя

“Орлан”. *Див.* Антонюк Василь
Семенович

“Орлик”, підп., кущ. *Див.*
Винничук Михайло Петрович

“Орлик”, прац. СБ 117

“Орлик”, рай. пров., пов. орг.
реф., вий. з пов., провокат.
Див. Кузьмин Василь
Петрович

“Орлик”, слід. СБ. *Див.*
Годованський Йосип
Зенонович

“Осип”, підп. 344

“Осип”, рай. реф. СБ. *Див.*
Хімчак Іван Федорович

“Осип”, слід. СБ 442

Ослави (Чорні), с.
Яремчанського р-ну.
Див. Чорні Ослави, с.
Надвірнянського р-ну

Ославський Василь 350

Ославський Дмитро 350, 357

Ославський Микола 357

Ославський Петро с. Івана
350, 352

Ославський Юрко с. Івана, гол.
с/р (с/о “Віз”) 149, 151

“Остап”, рой. УПА 90

“Остап”, слід. СБ, надр. реф.
СБ. *Див.* Мельничук Василь
Дмитрович

“Остап”, слід. СБ 442

Остапківці, с. Гвіздецького
р-ну. *Див.* Остапківці, с.
Коломийського р-ну

Остапківці, с. Коломийського
р-ну 79

Остафійчук Василь с. Івана
391, 396

Остафійчук Василь с. Остафія,
гол. с/р 156

Остафійчук Володимир с.
Степана, комс. 402

Остафійчук Іван 87

Остафійчук Параска 87

Остащук Анна 53

“Острий”, рай. пров., зах. у
полон. *Див.* Кіящук Дмитро
Степанович

Острівець, с. Гвіздецького
р-ну. *Див.* Острівець, с.
Городенківського р-ну

Острівець, с. Городенківського
р-ну 81, 441, 444, 445

Островський Петро, “істребок”
197

Острук Іван Іванович (“Гонта”) 442
 “Остриця”, рай. реф. СБ 420, 442

Отинійський [Отинія] (тепер у скл. Коломийського р-ну), р-н 308, 310, 318, 431

ОУН 13-19, 22-28, 31, 33, 39, 45, 54, 57, 64, 69, 77, 78, 95, 104, 106, 108, 111-113, 116, 118, 119, 121-123, 125, 129, 134, 142, 144-149, 151-153, 155, 159, 161, 163-166, 199, 230, 231, 249, 274-278, 298, 299, 308, 331, 333-336, 349, 351, 354, 356, 357, 360, 365, 410, 411, 413-453

ОУН, Буковинський окр. провід 414, 416, 430, 435, 439, 443

ОУН, Вижницький РП (20) 435

ОУН, Гвіздецький РП 413, 415, 423, 427, 428, 438, 441, 442, 444, 445, 451

ОУН, Городенківський (Городенський, “Плай”, III) надр-н 50, 76, 78, 97, 98, 100, 117, 413, 415, 425, 427, 428, 430-432, 434-438, 443, 448, 449, 451

ОУН, Городенківський (Городенський) повіт. провід 426, 430, 448, 451

ОУН, Городенківський РП 413, 415, 425, 427, 428, 432-434, 439, 442, 445, 446, 452

ОУН, Грубешівський повіт. провід (ЗОУЗ) 439

ОУН, Дрогобицький окр. провід 416, 452

ОУН, Жаб’євський РП 16, 25, 361, 413, 415, 424, 426, 433, 438, 441, 442, 450

ОУН, Заболотівський РП 384, 413, 415, 422, 424, 425, 432, 434, 435, 440, 444, 445, 448

ОУН, Закарпатський окр. провід 14, 22

ОУН, Заліщицький РП (ПК) 435

ОУН, Заставнянський (“Запрутський”) надр-н (20) 443

ОУН, Золочівський окр. провід 14, 23

ОУН, Калуський окр. провід 416, 449

ОУН, Карпатський КП 16, 25, 438, 440, 445, 447, 449, 452

ОУН, Коломийський міськ. провід 443

ОУН, Коломийський надр-н (I) 19, 28, 50, 69, 72, 73, 76, 97, 98, 108, 111, 113, 118, 125, 129, 134, 142, 144, 155, 163, 413, 416, 417, 422, 427, 431, 435, 436, 440, 441, 451, 453

ОУН, Коломийський окр. провід 13-16, 19, 22, 24, 25, 28, 31, 33, 45, 57, 69, 77, 104, 106, 108, 111, 113, 116, 118, 121-123, 161, 413-417, 422, 425, 426, 428-430, 433, 436, 438, 439, 441, 443, 444, 446, 448

ОУН, Коломийський РП 167, 413, 415, 424-426, 428, 432, 433, 435, 436, 438, 445, 453

ОУН, Косівський надр-н (“Гук”, II) 48, 76, 77, 99, 117, 413-416, 423, 424, 426, 432-435, 437, 439, 440, 442, 449, 450, 452, 453

ОУН, Косівський повіт. провід 423, 429, 442

- ОУН, Косівський РП 413, 415, 423, 424, 426, 429, 430, 436, 440, 442-444, 447, 453
- ОУН, Коршівський РП 290, 413, 415, 422, 431, 432, 446, 448, 453
- ОУН, КП “Москва” 452
- ОУН, Крайова Екзекутива ЗУЗ 13, 22
- ОУН, Кутський РП 413, 415, 426, 430, 433, 436, 437, 442, 443, 447-449, 451-453
- ОУН, Надвірнянський РП (22) 441
- ОУН, Обертинський РП 413, 415, 424, 425, 431, 434, 446
- ОУН, Печеніжинський РП 201, 413, 415, 423, 430, 433, 435, 437, 438, 446, 452, 453
- ОУН, Подільський КП 414, 416, 440
- ОУН, Провід 14, 23, 95, 113, 119
- ОУН, Рахівський надр-н 13, 14, 22, 415, 430, 447
- ОУН, Рахівський РП 415, 416
- ОУН, СБ (“Р-31”) 6, 12-19, 22-29, 31, 33, 41-45, 54, 57, 69, 77, 78, 83, 86, 90, 91, 102-104, 106, 108, 111-114, 116, 118-123, 125, 126, 128-137, 143-150, 153-155, 157-159, 161, 163, 167, 168, 187, 188, 196, 201, 219, 230, 244, 249, 263, 271, 285, 290, 320, 326, 331, 345, 355, 361, 362, 365, 369, 382, 384, 401, 405, 411, 417-459
- ОУН, Снятинський повіт. провід 430, 437, 449
- ОУН, Снятинський РП 413, 415, 425, 427, 432, 436, 437, 441, 444, 449, 451
- ОУН, Станиславівський надр-н (22) 440, 445
- ОУН, Станиславівський обл. провід 438, 445, 447
- ОУН, Станиславівський окр. провід 414, 416, 448, 449, 452
- ОУН, Товмацький (Тлумацький) надр-н (22) 440
- ОУН, Тячівський РП 416
- ОУН, Чернелицький РП 413, 415, 427, 428, 432, 439, 440, 446, 449
- ОУН, Юнацтво 106, 429, 443, 444, 446, 449
- ОУН, Яблунівський РП 382, 413, 415, 429, 433, 436, 440, 446
- Ошудляк Іван Федорович (“Майер” [“Маер”]) 71, 419, 442
- Ощипко Дмитро Васильович (“Чабан”) 420, 442
- П**
- “П-44”. *Див.* Мельник Петро Васильович
- Павлюк Василь (“Співак”) 256
- Павлюк Василь с. Івана 391
- Павлюк Гриць с. Миколи, комс. 403
- Павлюк Дмитро с. Івана, комс. 402
- Павлюк Іван с. Івана 350, 352, 353, 357
- Павлюк Марія д. Федора, комс. 403
- Павлюк Михайло с. Андрія 398
- Павлюк Олена 83
- Павлюк Олена (“Грушка”) 253, 254
- Павлюк Олена д. Василя 53, 54
- Павлюк Тарас с. Танасія, заст. секр. комс. орг. 402
- “Павук”, повст. *Див.* Ковалюк Михайло Іванович

Павутов, ком. гр., ст. л-нт 83
 Паладнюк Іван 331
 Паленина, прис. смт. Ворохта
 Яремчанської міськради 90
 “Палій”, пов. військ. реф., сот.
 пвх., куц., рай. пров., чл.
 надр. пров. *Див.* Матейко
 Семен Дмитрович
 “Палій”, рай. субреф. СБ. *Див.*
 Туліка Петро Семенович
 Палій Михайло 82
 Палійчук Василь (Цюпковий) 363
 Палійчук Іван 101
 Палійчук Марія ж. Юри 103
 Палійчук Никифор, грабіж.
 405, 406
 “Палія”, сотня 450
 Панчук Палій 43
 Паньків Марія 53
 Паньків Роман, “істребок” 103
 Паньків Роман с. Василя 103
 Панько Іван, робітн. 72
 Паращук Василь Дмитрович
 (“Заверюха”, “Макар”) 443
 Пасічна (Пасічне, Пасічний),
 прис. с. Білоберізка
 Верховинського р-ну 63, 73,
 75
 Пасічняк Юрій Якимович
 [Микола Михайлович]
 (“Арсен”) 419, 443
 Пасовисько (Пасовище),
 прис. смт. Печеніжин
 Коломийського р-ну 207
 Пасорчак Марія 357
 “Пекар”, стан., зах. у полон 53
 Пелехун Михайло 375
 Перегінський [Перегінсько]
 (тепер у скл. Рожнятівського
 р-ну), р-н 152, 259
 Передіване (Передіване),
 с. Городенківського р-ну.

Див. Передівання, с.
 Городенківського р-ну
 Передівання (Передіване,
 Передіване), с. Городенків-
 ського р-ну 86, 432, 445
 “Перекотиполе”, ком. куц.
 б-ки 362
 Перемишль, м. (тепер тер.
 Польщі) 202
 “Перемога”, кур. ТВ-21 424,
 429, 438, 439
 Перерив (Перерів), с. Коломий-
 ського р-ну 38, 68, 85, 186
 Перехресне, с.
 Верховинського р-ну 90
 Перехресне, с. Жаб’євського
 р-ну. *Див.* Перехресне, с.
 Верховинського р-ну
 Перцович Осип Іванович
 (“Злотник”, “Чорний”) 443
 Петербург (Ленінград, Санкт-
 Петербург), м. (Росія) 334
 Петренко, гол. РВК 47
 Петрилів, с. Тлумацького р-ну
 447
 Петрич Василь 44
 Петрів, с. Обертинського р-ну.
Див. Петрів, с. Тлумацького
 р-ну
 Петрів, с. Тлумацького р-ну
 42, 46, 69, 89, 431, 434
 Петрів Василь с. Йосифа
 (“Град”) 86
 Петрів Степан Михайлович
 (“Чорнобривий”) 151, 344
 Петрів Яків Онуфрійович
 (“Гроза”) 353
 Петрійчук Анна 67
 Петрійчук Евдокія (Євдокія) ж.
 Федора 67
 “Петро”. *Див.* Твердохліб
 Микола Дмитрович

- “Петро”, підп. 76
 “Петро”, слід. СБ 443
 “Петро Іванович”, аг. *Див.*
 Кузьменюк Петро Іванович
 Петровий (Петрів) [аг. “Тополя”]
 303, 306-316, 318, 319
 Петрук Дмитро с. Павла, касир
 чит., чл. ОУН 273-275, 278,
 279
 Петрук Марія, з с. Пилипи 172,
 176
 Петрук Матей 53
 Петя, міл. 287, 288
 Пецюк Марія 54
 Печеніжин, райцентр.
Див. Печеніжин, смт.
 Коломийського р-ну
 Печеніжин, смт.
 Коломийського р-ну 21, 30,
 40, 42, 67, 77, 82, 103, 126,
 130, 132, 135, 142, 145, 146,
 156, 201, 203, 205, 209, 210,
 213, 224, 230-235, 237, 240,
 244-247, 249-254, 256, 260,
 261, 267, 268, 270, 272, 273,
 277, 282, 285, 288, 414, 416,
 423, 430, 431, 438, 452
 Печеніжинська, в’язниця 453
 Печеніжинський [Печеніжин]
 (тепер у скл. Коломийського
 р-ну), р-н 39, 48, 67, 72, 76, 77,
 80, 86, 89, 94, 96, 98, 99, 103,
 125, 126, 128-131, 133-135,
 138, 141, 143-148, 156, 201,
 209, 210, 217, 219, 220, 224,
 226, 230, 232, 238, 244, 249,
 250, 256, 257, 263, 266, 271,
 272, 285, 288, 413-416, 429,
 430, 433, 435, 438, 445, 453
 Печеніжинський (ч. 2) РП ОУН.
Див. ОУН, Печеніжинський
 РП
 Печеніжинщина 457
 Пилипи, с. Коломийського
 р-ну 45, 62, 85, 125, 126,
 168, 169, 171, 172, 174-177,
 179, 180, 182, 189, 190, 195
 Пилип’юк Іван 397
 Пилип’юк Іван с. Василя, комс.
 403
 Пилип’юк Іван Дмитрович
 (“Видра”) 443
 Пилип’юк Марія д. Василя,
 комс. 403
 Пилип’юк Параска д. Дмитра,
 комс. 403
 Пилява, с. Тиврівського р-ну
 Вінницької обл. 452
 Писарчин Катерина 358
 Пискавець, прис. с. Рунгури
 Коломийського р-ну 287
 “Північ”. *Див.* Твердохліб
 Микола Дмитрович
 Півнюк Михайло 55
 Півнюк Олекса с. Миколи 103
 Півторак, з р-ну 95
 Півторак Василь, з с.
 Молодятин 239
 Півторак Василь, заст. ком.
 міл. 271, 276, 277
 Півторак Василь с. Дмитра
 (с/о “Гаєвой”) 148, 151
 Півторак Настя 128
 Півторак Настя д. Семена,
 кур’єр 280
 Пігуляк Василь с. Михайла
 (“Скорий”) 372
 Пігуляк Іван с. Михайла (с/о
 “Дзвін”, “Топор”) 369, 376,
 377, 381
 Пігуляк Марія д. Василя 53
 Підваратики, прис. с. Марківка
 Коломийського р-ну 253

- Підвербці, с. Обертинського р-ну. *Див.* Підвербці, с. Тлумацького р-ну
- Підвербці, с. Тлумацького р-ну 42, 73
- Підвисока, с. Снятинського р-ну. *Див.* Підвисоке, с. Снятинського р-ну
- Підвисоке (Підвисока), с. Снятинського р-ну 87, 100, 437, 451
- Підгайчики, с. Гвіздецького р-ну. *Див.* Підгайчики, с. Коломийського р-ну
- Підгайчики, с. Коломийського р-ну 96, 97, 453
- “Підгірський”, хот., сот., надр. пров., пор. *Див.* Приймак Костянтин Іванович
- Піддїброва, прис. смт. Печенїжин Коломийського р-ну 236, 246
- Підзахаричі, с. Вижницького р-ну Чернівецької обл. 451
- “Підкова”, б-к, зв. б-ки, рай. субреф. СБ. *Див.* Том'юк Петро Петрович
- “Підкова”, рай. госп. субреф. *Див.* Мотрук Федір Васильович
- “Підкова”, стан. *Див.* Стефак Михайло Федорович
- Підкрента (Підкринта), прис. с. Перехресне Верховинського р-ну 91, 102
- Підкрента (Підкринта), прис. смт. Верховина 103
- Підчимшори, прис. с. Марківка Коломийського р-ну 255
- Пінка Дмитро Іванович (“Лемик”) 444
- Пінчук Анна ж. Романа 54
- Пістинь, с. Косівського р-ну 36, 67, 74, 78, 84, 85, 428
- Пітиляк, гол. с/р 59
- “Плай”, крип. *Див.* Городенківський надр-н ОУН
- Плай, прис. смт. Верховина 103
- Плоский (Плоске), прис. с. Яворів Косівського р-ну 64, 75
- Пляц Роман с. Марії, гол. с/р 130
- Пні, прис. (?) 88
- Пнівчук Анна 246
- Пнівчук Дмитро, госп. чит. 274
- Пнівчук Олена, заар. 226
- Повх Василина 63
- Повх Василь, підп. 233
- Повх Дмитро Васильович (“Ворон”) 149, 239, 460
- Повх Федір (“Вірний”) 261
- Повшенюк Петро 63
- Погаринський Василь 282
- Погарі, прис. с. Молодятин Коломийського р-ну 239
- Поділля (Галицьке) 65, 219, 281
- Подільський, край ОУН. *Див.* ОУН, Подільський КП
- Познань, м. (Польша) 244, 250
- Політицький, нач. РВ УМВС, к-н 197-200
- Поломи, прис. смт. Ворохта Яремчанської міськради 90
- Полтава, м. 165
- “Полтавець”, надр. субреф. проп. *Див.* Євген (“Полтавець”)
- Полтавщина 165
- Польша 14, 23, 36, 167, 202, 245, 264, 382, 439
- Полюк Лесь 266, 268
- Поляки 44, 97
- Поляниця (Поляниці), с. Яремчанської міськради 100

- Поляниці (Поляниця), с.
Яремчанського р-ну. *Див.*
Поляниця, с. Яремчанської
міськради
- Пончева, прис. с. Марківка
Коломийського р-ну 253, 255
- Попадюк Василь с. Михайла 339
- Попадюк Василь с. Михайла,
“істребок” 341
- Попадюк Іван 341
- Попадюк Іван с. Гриця 339
- Попадюк Марія д. Івана 339
- Попадюк Микола с. Семена 340
- Попадюк Михайло, з с.
Раківчик 342
- Попадюк Михайло с. Івана 339
- Попельники, с.
Заболотівського р-ну.
Див. Попельники, с.
Снятинського р-ну
- Попельники, с. Снятинського
р-ну 53, 82, 86, 432
- Попенюк Володимир
Андрійович (“Сава”) 444
- Попович Іван с. Данила 340
- Попович Марія 44
- Попович Марія ж. Василя 340,
342
- Поп’юк Василь (“Гарбуз”) 146,
253-255
- Порайко Гафія 83
- Порайко Олена, комс. 403
- Порайко Олена ж. Миколи 386
- Потек Михайло 363, 364
- Потічний Петро Й. 21, 30
- Потічок, с. Снятинського р-ну
35, 37
- “Потічок”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Сенюк Дмитро с. Юрка
- Поточиська, с. Чернелицького
р-ну. *Див.* Поточище, с.
Городенківського р-ну
- Поточище (Поточиська), с.
Городенківського р-ну 37,
80, 83, 84, 86, 100, 101, 425,
427, 432
- “Потурченко”, слід. СБ, рай.
реф. СБ, надр. субреф. СБ.
Див. Левко Василь Петрович
- Потятиник Дмитро 52
- Поцарук Михайло с. Палія 65
- Почерняєв, нач. РВ УМДБ 349
- Почков, слід. РВ УМДБ, мол.
л-нт 254, 255
- “Правий”, слід. СБ, надр. реф.
проп. *Див.* Корженівський
Микола Григорович
- Правосудов, ком. б-ки, нач. РВ
УНКВС (УМВС), мол. л-нт
70, 86, 327, 328
- Приймак Анна (“Скала”) 219,
222, 252, 254
- Приймак Василь, з с.
Молодятин 254
- Приймак Йосиф с. Василя
 (“Нечай”) 254, 278, 279
- Приймак Кость с. Івана
[Костянтин Іванович]
 (“Підгірський”) 277-279, 381
- Приймак Михайло с. Василя
[Васильович] (“Буря”) 149,
157, 276-282, 353
- Приймак Ярослав Дмитрович
 (“Морозенко”) 280
- Приймачук Ольга 143
- Прикарпаття 423, 427-429,
432, 434, 435, 437-440, 442,
444, 446, 448, 451, 452
- Приски, прис. с. Черганівка
Косівського р-ну 63, 64
- Пробабин, с. Городенківського
р-ну 86, 89
- Пробійнівка (Шикмани), с.
Верховинського р-ну 60,
365-367

- Проданик Д. (Дмитро) 15, 21, 24, 30
Проданюк Василь 372
Прокіпчук Славко, "істребок" 197
Прокіреци, прис. с. Космач Косівського р-ну 382
Прокопчук, інж. 328
Прокопчук Богдан 350, 357
Прокопчук Василь ("Забіяка") 329
Прокопчук Юрко с. Михайла і Анни (с/о "Тодорів") 145, 326, 328, 330
Прокурава, с. Косівського р-ну 36, 67, 74, 370
Проскурняк Дмитро 79
Проскурняк Марта 79
Проскурняк Микола 79
Проскурняк Юрко 79
Профатілов, ком. б-ки, о/у РВ УМВС 85, 89
"Проць". *Див.* Гайдичук Михайло Дмитрович
Прут, р. 40, 78, 79, 82, 85, 297, 306
"Прут", дес., вий. з пов., с/о. *Див.* Бойчук Іван с. Ілака
"Прут", повст. *Див.* Корунич Степан Васильович
"Прут", стан., вий. з пов. 150
"Прут", стр. куц. 254
Прутівка (Карлів), с. Снятинського р-ну 37, 53, 54, 87
"Пруткий". *Див.* Хімчак Прокіп Дмитрович
Пужники, с. Отинійського р-ну. *Див.* Пужники, с. Тлумацького р-ну
Пужники, с. Тлумацького р-ну 431
Пулейчук Василь Михайлович ("Буря") 444
Пухка Анна 51
Пушкаров, нач. ІБ, л-нт, ст. л-нт 80, 83, 86
Пушкіно, м. Московської обл. (Росія) 337
П'ядики, с. Коломийського р-ну 37, 40, 61, 72
П'ядики, с. Коршівського р-ну. *Див.* П'ядики, с. Коломийського р-ну
Пянков, слід. РВ УНКДБ 50
Пятухов, з РВ УМДБ, к-н 155
- Р**
"Р-20". *Див.* Харук Микола Павлович
"Р-31", крип., діл. *Див.* СБ ОУН
"р-55". *Див.* Оманчук (Оманчуківський) Віктор Олексійович
"Р-95", пров. 116, 218, 360, 364, 368, 381
Рабинюк Василь ("Чех") 380
Рабинюк Дмитро Петрович ("Веселий", "Ф-65") 116, 419, 444, 457
Рабінець, прис. с. Розтоки Косівського р-ну 63
Равлюк Федір (Теодор) Іванович ("Андрій", "Залізник") 420, 444
Равткін, нач. РВ УМВС, к-н 101
Радиш Василь 82
Радянський Союз. *Див.* СССР
"Рак", стр. куц. 233, 254
Раківчик, с. Коломийського р-ну 64, 68, 76, 150, 158, 300, 316, 331, 334, 339, 340, 342, 349, 350, 352, 353, 355, 357

Раківчик, с. Коршівського р-ну. *Див.* Раківчик, с. Коломийського р-ну
 “Ратай”, пов./надр. пров. *Див.* Морозевич Юліан Михайлович
 Рахів, м. Закарпатської обл. 416
 Рахівський, надр-н ОУН. *Див.* ОУН, Рахівський надр-н
 Рахівський, р-н Закарпатської обл. 415, 416, 430
 Рахівський (ч. 14) РП ОУН. *Див.* ОУН, Рахівський РП
 Рачук Василь 194
 Рачук Іван с. Павла (с/о “Конус”) 150, 151, 188, 191, 195
 Рашків, с. Городенківського р-ну 97
 Ребрик Дмитро Антонович (“Лиман”, а/б “Орест”) 445
 Рева Настя 294
 Регуш, госп. 52
 Ремізов, інстр. РК КП(б)У 208, 209
 “Рибак”, стр. куш. 233, 254
 Рибак Марія 189
 Рибенчук Дмитро 75
 Рибне (Рибно), с. Косівського р-ну 42, 61
 Рибниця, р. 80, 85
 Рибно (Рибне), с. Кутського р-ну. *Див.* Рибне, с. Косівського р-ну
 Рибчинський Микола Васильович (“Денис”, “Шатен”) 445
 Рибчук Прокіп (“Лис”) 146, 236, 247, 282
 Рибчуки, род. 382
 Рижі, пол. 66
 Риптик Василина 67
 Риптик Петро 67
 Ристининий, госп. 233
 “Рись”, заст. чот., рай. реф. проп., рай. орг. реф. *Див.* Микитюк Василь Іванович
 “Рись”, рой., б-к, ком. б-ки СБ, рай. реф. СБ, надр. реф. СБ. *Див.* Будз Микола Андрійович
 Ріжа, прис. смт. Ворохта Яремчанської міськради 90
 Ріжніч (?), м. 202, 205
 “Різуна”, загін 152, 259
 Ріпна, г. 449
 “Річка”, повст., стан. *Див.* Король Іван Миколайович
 Річка, с. Косівського р-ну 35, 41, 44, 65-67, 71, 74, 75, 78, 170, 452
 Ровенчук Матвій Ількович (“Лоза”) 133
 “Роговий”, с/о РВ УМДБ. *Див.* Бойчук Іван с. Ілака
 Рогович Мирон с. Дмитра, “істребок” 197
 Рогович Петро с. Дмитра, гай. 320, 321
 Рожевський Олекса, засуд. 152, 335
 Рожен Великий, с. Кутського р-ну. *Див.* Великий Рожин, с. Косівського р-ну
 Рожен Малий, с. Кутського р-ну. *Див.* Малий Рожин, с. Косівського р-ну
 Рожневі Поля, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Рожневі Поля, с. Снятинського р-ну
 Рожневі Поля, с. Снятинського р-ну 51, 54, 81, 101, 444
 Рожнів, с. Косівського р-ну 61, 142, 388, 391, 440, 443, 444, 453

- Рожнів, с. Кутського р-ну. *Див.*
 Рожнів, с. Косівського р-ну
 Рожнятів, смт. (м.) 449
 Рожнятівський, р-н 436, 437
 Рожок, упов. РВ УМВС 79, 82, 84
 Рожок Дмитро Прокопович (“Хмара”) 88
 Розвадовський Іван с. Онуфрія (с/о “Мундир”) 129
 Розтоки (Ростоки), с. Косівського р-ну 51, 54, 55, 73, 76, 103, 433, 443
 “Роман Орлів”. *Див.* Лівий Володимир Михайлович
 Романенчук Анна д. Василя 82
 Романенчук Параскевія д. Василя 82
 Романів Андрій (“Жолудь”) 148
 Романчик Петро 63
 Романюк Василина (аг. “Висока”) 121
 Романюк Волод. (аг. “Валерій”) 121
 Романюк Іван 21, 30
 Романюк Іван, з с. Молодятин 256
 Романюк Михайло 21, 30
 Романюк Михайло, з с. Мала Кам’янка 318
 Романюк Михайло Васильович (“Скала”) 116, 153, 445
 Романюк Параска д. Гриця 54
 “Ромко”, повст. *Див.* Козуб’як Адам
 “Ромко”, рай. реф. СБ. *Див.* Миколайчук Микола Васильович
 “Рональдо”, рай. реф. СБ. *Див.* Бойко Михайло Дмитрович
 Росія 92, 434, 444, 447
 Росіяни (москалі, руські) 60, 73, 85, 86, 137, 159, 232, 238, 254, 326, 334, 385, 390, 395
 Росохач, с. Гвіздецького р-ну. *Див.* Росохач, с. Городенківського р-ну
 Росохач, с. Городенківського р-ну 82, 95
 Ростишиний Лесь 207
 Ростоки (Розтоки), с. Кутського р-ну. *Див.*
 Розтоки, с. Косівського р-ну
 Рощинський Михайло 260
 “Рт-26”. *Див.* Тучак Роман Степанович
 “Рубан”, а/в РВ УМДБ. *Див.* Бабинюк Михайло с. Андрія
 Рубан, гол. м/р 34
 “Рубач”, рай. реф. СБ. *Див.* Василь (“Рубач”)
 Рубінська Евдокія (Євдокія) д. Василя 343
 Рубінська Катерина ж. Василя 340
 Рублевська Броня 200
 Рудакова Шура, бух., комс. 204
 Рудик Марія д. Дмитра і Ірини (“Загірна”, “Ярина”, а/в “Чайка”, “105”) 106, 107
 Рудники, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Рудники, с. Снятинського р-ну
 Рудники, с. Снятинського р-ну 35, 52, 86, 97, 422, 447
 Ружинський, р-н Житомирської обл. 435
 “Рукоятка”, с/о РВ УНКВС (УМВС). *Див.* Луканюк Петро с. Івана
 Румунія 70, 414, 416

Рунгури (Рунгори), с. Печеніжинського р-ну. *Див.* Рунгури, с. Коломийського р-ну
Рунгури (Рунгори, Рунгури), с. Коломийського р-ну 52, 68, 76, 97, 99, 119, 134, 141, 210, 212, 252, 255, 256, 285, 287, 289
Русів, с. Снятинського р-ну 79, 87, 88, 97
Русівські хашчі, гай 79
Руські. *Див.* Росіяни
Рябов, дир. обл. торг. 272, 275, 278
Рязанов, дир. педшк. 165
Рясний, нарком ВС УРСР 70
“Рясний”, рай. реф. СБ.
Див. Масевич Михайло Степанович

С

“С.”. *Див.* Шеванюк Василь Андрійович
“С-66”. *Див.* Мельничук Василь Дмитрович
“С-99/1”. *Див.* Лівий Володимир Михайлович
Саботович, дільн. РВ УМВС 102
“Сава”, маш. РП, рай. субреф. СБ. *Див.* Попенюк Володимир Андрійович
Савіцька Марія д. Михайла 53
“Саврона”, с/о РВ УМДБ.
Див. Ванджуляк Анна д. Никифора
Савчук Василь с. Степана 264-267
Савчук Микола с. Юрка (с/о “Марков”) 147, 151
Саджавка, с. Ланчинського р-ну. *Див.* Саджавка, с. Надвірнянського р-ну
Саджавка, с. Надвірнянського р-ну 283, 308, 310, 346
“Садич”, ком. рай. б-ки СБ, рай. реф. СБ. *Див.* Мицкан Петро
Саєнко, о/у РВ УМДБ 139
Саманів Михайло с. Дмитра (с/о “Бук”) 134, 138, 285, 289
Самарська, обл. (Росія) 434
Самокишин Василь 232
Самокишин Василь с. Миколи 246
Самокишин Дмитро 232
Самокишин Дмитро с. Василя (“Крик”) 231-234, 236, 254
Самокишин Дмитро с. Івана 245, 246
Самокишин Іван, ком. 245
Самокишин Онофрій 256
Сандуляк Іван, засуд. 152, 335
Сандуляк Марія д. Івана 53
Сандуляк Петро (аг. “Жуков”) 122
Саппа, прокур. 101
“Сатурн”. *Див.* Шеванюк Василь Андрійович
СБ ОУН. *Див.* ОУН, СБ
“Свист”, підп. *Див.* Додінчук Ілько
“Свист”, рай. субреф. СБ. *Див.* Чепига Микола
“Свист”, стр. кущ. 232
Свищук Василь, зав., II-й секр. РК ЛКСМУ 132, 204-208, 210, 212-216
Свищук Василь, “істребок” 265
Свищук Юра, гол. к-пу 132
Свірська Баня, прис. с. Нижній Березів Косівського р-ну 85
“Святослав”, сот. *Див.* Шкондеюк Іван Васильович
“Святослава”, сотня 436

- “Северин”. *Див.* Левко Василь Петрович
- “Севете”, аг. *Див.* Мочернюк Степан
- Сегет, прис. с. Кривопілля Верховинського р-ну 450
- Селище, прис. с. Тростянка Коломийського р-ну 195
- Семаківці, с. Городенківського р-ну 50, 86, 97, 100, 449
- Семаківці, с. Коломийського р-ну 85, 89, 174
- Семаківці, с. Чернелицького р-ну. *Див.* Семаківці, с. Городенківського р-ну
- Семен Петро 52
- Семенишин Дмитро 239
- Семенюк (“Байда”) 388, 389, 392, 396-400
- Семенюк Василь 331
- Семенюк Василь с. Михайла, комс. 402
- Семенюк Василь с. Михайла, чл. ОУН 333
- Семенюк Василь с. Олекси, чл. ОУН 333, 340
- Семенюк Василь с. Стефана 340
- Семенюк Василь с. Тимофія 391
- Семенюк Гаврило с. Степана 387
- Семенюк Доця, комс. 204
- Семенюк Іван с. Миколи 341
- Семенюк Іван с. Михайла, комс. 403
- Семенюк Марія 389, 396
- Семенюк Марія д. Олекси 341
- Семенюк Микола с. Василя 343
- Семенюк Микола с. Михайла, чл. ОУН 333
- Семенюк Микола с. Стефана, “істребок” 341
- Семенюк Михайло с. Івана, комс. 403
- Семенюк Павло 331
- Семенюк Петро Петрович (“Веселий”) 156
- Семенюк Петро с. Степана 387, 388
- Семенюк Петро с. Стефана 340
- Семенюк Роман с. Олекси, “істребок” 341
- Семенюк Софія 316
- Семеняк Василь 84
- Семчук Андрій с. Василя (с/о “Далекий”) 135, 137, 139, 140, 320, 323-325
- Семьонов, о/у, ком. опергр. 72
- Сендерська Катерина 73
- Сенітович Василь Степанович (“Карий”) 446
- Сенчак Василь (“Ворон”) 15, 24
- Сеньків Іван Миколайович (“Буковинець”, “Камінь”) 418, 446
- Сенюк Дмитро с. Юрка (“Чорний”, с/о “Потічок”) 362-364
- Сенюк Іван 79
- Сенюк Марія 294, 315
- Серафинці, с. Городенківського р-ну 96, 427, 442
- Сергійчук В. (Володимир) 423, 427-429, 432, 434, 435, 437-440, 442, 444, 446, 448, 451, 452
- Середа Олекса 87
- Середній Березів (Березів Середній), с. Косівського р-ну 41, 43, 66, 73, 80, 82
- Середній Грунь, прис. с. Кривопілля Верховинського р-ну 370
- Середній Майдан, с. Надвірнянського р-ну 290

- Середньо-Вижний, прис. с.
Рожен Великий Кутського
р-ну. *Див.* Вижній-Середній,
прис. с. Великий Рожин
Косівського р-ну
“Сестрички”, спр. СБ 120
- Сибір, регіон (Росія) 34, 35,
37, 40, 42, 47, 49, 57-59, 66,
71, 93, 96, 97, 131, 156, 169-
172, 174, 178, 179, 190, 222,
229, 235, 237, 238, 245-247,
285, 312, 327, 347, 399, 401
- Сибірцов, м-р 142
- “Сибіряк”, б-к, куц. інфор.
СБ. *Див.* Білінчук Василь
Дмитрович
- Сидоренко Лариса 21, 30
- Сидорук Іван с. Остафія, міл.
271, 277
- Сикитура, прис. с. Нижній
Березів Косівського р-ну 85
- Синиці, прис. с. Верхній Ясенів
Верховинського р-ну 90
- “Сич”, підр. 223
- Сіденка, ліс 342
- Сідлецький, секр. РК ЛКСМУ 49
- Сідлиська, с. Коршівського
р-ну. *Див.* Сідлище, с.
Коломийського р-ну
- Сідлище (Сідлиська), с.
Коломийського р-ну 300,
302, 303, 306, 308, 309, 311,
315, 316
- Сідой, нач. РВ УМДБ, м-р 373,
374, 378-380
- Сіреджук Юра, підп. 66
- “Сірий”, заст. КВ, окр. військ.
субреф., окр. реф. проп.,
окр. орг. реф., окр. пров.,
пор., сотн. *Див.* Кулик Іван
Дмитрович
- “Сірко”, підп. *Див.* Гураль
Петро Васильович
- “Сірник”, аг. *Див.* Миронюк
Василь
- “Скала”, зрадник 79
- “Скала”, стан. *Див.* Приймак
Анна
- “Скала”, рай. субреф. СБ (ІС).
Див. Романюк Михайло
Васильович
- Скальчук Олена, з с. Пилипи 180
- Скальчук Параска 189
- “Скидан”, слід. СБ. *Див.* Ящук
Дмитро Романович
- Скіцько Андрій Дмитрович
 (“Борис”, “Чапаєв”) 420, 446
- Склепович Василь с. Івана 103
- “Скло”, підп. *Див.* Іванійчук
Дмитро с. Івана
- “Скоба”, надр. субреф.,
надр. реф. СБ, хор.
Див. Балагурак Дмитро
Васильович
- “Скорий”, б-к, рай. інфор.
СБ, рай. реф. СБ. *Див.*
Михайлюк Іван Миколайович
- “Скорий”, заст. чот. *Див.*
Пігуляк Василь с. Михайла
- “Скорий”, куц. б-к, зах. у
полон 91
- Скоробогач, з УМВС, м-р 340
- “Скуби”, сотня 431
- Скупова, пол. 91
- “Славка”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Варчук Олена д. Івана
- “Славко”, підп. 342
- “Славко”, рай. субреф. СБ.
Див. Ковбасюк Федір
Петрович
- “Славко”, рой., куц. інфор. СБ,
рай. адмін. СБ, рай. реф.
СБ, рай. пров. *Див.* Генік
Ярослав Миколайович

- Сливчук Іван Миколайович
("Жук") 446
- Слижук Василь с. Михайла 103
- Слижук Онуфрій 73
- Слитчук Федор (Федір) 372
- "Слід". *Див.* Шеванюк Василь
Андрійович
- Сліпенчук Іван 363, 364
- Слобідка, с. Косівського р-ну
55, 68
- Слобідка, с. Кутського
р-ну. *Див.* Слобідка, с.
Косівського р-ну
- Слобідка Лісна, с.
Коршівського р-ну.
Див. Лісна Слобідка, с.
Коломийського р-ну
- Слобідське, поле 83, 84
- Слобода (Слобода
Рунгурська), с.
Коломийського р-ну 68, 77,
99, 126, 210, 287
- Слобода Рунгурська, с.
Печеніжинського р-ну. *Див.*
Слобода, с. Коломийського
р-ну
- Слободян Михайло, "істребок"
197
- Слободян Олекса 342
- Слонь, І-й секр. ОК КП(б)У 98,
210, 211, 214-218
- Слупейка, част. смт. Верховина
59, 72, 103
- "Смерека", підп. *Див.* Вінтоняк
Федір
- Смержанюк Павло 308, 309
- Сметанюк Василь, госп. 280,
282
- Сметанюк Василь с. Івана 278
- Сметанюк Василь с. Миколи
("Кармелюк") 231
- Сметанюк Василь с. Михайла
278
- Сметанюк Василь с. Романа,
міл. 271
- Сметанюк Гриць с. Гриця 279
- Сметанюк Доця, комс. 214
- Сметанюк Іван, з с. Печеніжин
233, 251
- Сметанюк Іван, ком. 245
- Сметанюк Марія д. Василя
("Орися") 253, 254
- Сметанюк М. (Марія) д.
Федора (с/о "Сніжинка")
145, 151, 236, 241, 242
- Сметанюк Микола, з с.
Печеніжин 233
- Сметанюк Микола ("Крук") 222
- Сметанюк Микола с. Андрія,
міл. 271
- Сметанюк Михайло, госп. 239
- Сметанюк Михайло, з вул.
Рунгурська 207
- Сметанюк М. (Михайло) с.
Романа ("Залізник", а/в
"Когут") 145, 146, 151, 230,
233, 249, 251, 254, 260-262
- Сметанюк Олексій Матвійович
("Крук") 446
- Сметанюк Олена д. Миколи,
заар. 226, 228
- Сметанюк Параски д. Миколи
281, 283
- Сметанюк Федір с. Миколи
236, 237
- Сметанюк Федір с. Михайла,
зв'язк. 239, 241
- "Смик". *Див.* Геник Ярослав
Миколайович
- "Сміливий", ком. рай. б-ки
СБ. *Див.* Опарик Григорій
Борисович
- "Смілий", аг. 131

- “Смілий”, б-к СБ. *Див.*
Черкалюк Василь
- “Смілий”, рай. реф. СБ, зах. у
полон. *Див.* Якуб’як Василь
Миколайович
- “Смілий”, стан. *Див.* Григорчак
Василь Михайлович
- “Смілий”, стр. УПА, зрадник,
а/в. *Див.* Бабинюк Михайло
с. Андрія
- Смодна (Смодне), с.
Косівського р-ну 43, 48, 64,
66, 443, 447
- Снідавка, с. Косівського р-ну
59, 65-67, 73, 453
- “Сніжинка”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Сметанюк Марія д. Федора
Снятин, м. 97, 414, 416
- Снятинський повіт. провід
ОУН. *Див.* ОУН, Снятинський
повіт. провід
- Снятинський, р-н 35, 37, 46,
87, 99, 104, 413-416, 422,
425, 427, 429, 430, 432, 434,
435, 437, 440, 441, 444-449,
451
- Снятинський (ч. 12) РП ОУН.
Див. ОУН, Снятинський РП
- Снятинщина 38, 96
- “Сойка”, а/в РВ УМДБ. *Див.*
Боднаренко Ілько с. Юрка
Сокирчин, с. Обертинського
р-ну. *Див.* Сокирчин, с.
Тлумацького р-ну
- Сокирчин, с. Тлумацького р-ну
42
- “Сокіл”, б-к СБ, зв’язк., рай.
інфор. СБ. *Див.* Довганюк
Дмитро Гаврилович
- “Сокіл”, ком. рай. б-ки СБ. *Див.*
Бейсюк Іван Васильович
- “Сокіл”, слід. СБ 446
- Сокільський (Сокільське),
прис. с. Малий Рожин
Косівського р-ну 83
- Сокільський (Сокільське),
прис. с. Соколівка
Косівського р-ну 83
- Соколівка, с. Косівського р-ну
35, 46, 66, 71, 74, 75, 78, 83,
85, 89, 93, 430, 436, 437, 452
- Соколовський-Боднар Микола
 (“Біда”) 163-166
- Соколотюк Євген (Євген) с.
Василя 356
- Соколюк Іван 52
- “Соловій”, повст. 296
- Соловійов, нач. рай. міл., мол.
л-нт 202, 288
- Соловчук Евдокія (Євдокія)
294, 315
- Соловчук Настя 301
- Соловяк Тетяна 321
- Соловянов, нач. ІБ 101
- Солотвинський (тепер у скл.
Богородчанського р-ну), р-н
449
- Солошенко, дир. промшк. 59
- Сопів, с. Коломийського р-ну
42, 73, 102, 133, 231
- Сопів, с. Печеніжинського
р-ну. *Див.* Сопів, с.
Коломийського р-ну
- Сопівський, ліс 246, 247
- Сорич Микола 156
- “Сорока”. *Див.* Арсенич Антон
Васильович
- “Сорока”, кущ. 429
- “Сорокатиї”, підп. *Див.*
Гомонюк Іван
- Сороки, с. Гвіздецького
р-ну. *Див.* Сороки, с.
Городенківського р-ну

- Сороки, с. Городенківського р-ну 54, 95, 97
- Сорохан, упов. 95
- Сорохан Володимир с. Миколи 68
- Сорохан Іван с. Миколи 68
- Сорохан Катерина ж. Михайла 68
- Сорохманюк Явдоха 370, 373, 374, 376-378
- Сорук, "істребок" 371, 372, 374
- "Спартан", сот., надр. орг. реф., надр. реф. проп., пор. *Див.* Москалюк Михайло Юрійович
- "Спартана", сотня (вд.) 80, 86, 145, 146, 148, 149, 152, 220, 233, 252, 253, 255, 256, 258, 295, 296, 314, 340
- Спас (Іспас Горішний, Долішний), с. Коломийського р-ну 42, 68, 69, 78, 85, 128, 131, 132, 156, 169, 171, 172, 175, 176, 425, 428, 432, 444, 445
- "Співак", повст. *Див.* Павлюк Василь
- "Співак", стр. УПА. *Див.* Ясінчук Іван Васильович
- "Срібний", охор. куц. *Див.* Чорниш Іван
- СССР (СРСР, Радянський Союз) 14, 17, 23, 25, 36, 59, 71, 92, 93, 95-97, 118, 131, 147, 148, 152, 191, 204, 213, 214, 217, 222, 268, 273-277, 288, 293, 294, 307, 308, 313, 327, 334, 336-339, 351, 359, 363, 367, 395, 403, 404, 410-412, 423, 424, 429, 439, 450, 453
- Стайки, ліс 252
- "Сталевий", слід., надр. реф. СБ, надр. пров., хор. *Див.* Буджак Тарас Федорович
- Сталін Йосип В., диктат. 41, 49, 59, 70, 93, 133, 187, 205, 209-211, 216, 226, 232, 238, 247, 254, 258, 290, 337, 346, 373, 403
- Сталінград, м. (Росія). *Див.* Волгоград, м. (Росія)
- Сталінградська, обл. (Росія). *Див.* Волгоградська, обл. (Росія)
- Станиславівська, округа ОУН. *Див.* ОУН, Станиславівський окр. провід
- Станиславівський надр. провід ОУН. *Див.* ОУН, Станиславівський надр-н (22)
- Станиславівський обл. провід ОУН. *Див.* ОУН, Станиславівський обл. провід
- Станиславівщина (Станіславщина) 34, 120
- Станіслав (Станіславів), м. *Див.* Івано-Франківськ, м.
- Станіславівка, с. Коломийського р-ну 135, 149, 150, 300, 302, 303, 305, 308, 311, 314-316, 318, 320, 323
- Станіславівка, с. Коршівського р-ну. *Див.* Станіславівка, с. Коломийського р-ну
- Станіславська, обл. *Див.* Івано-Франківська, обл.
- Станіславська, тюрма (в'язниця) 260, 432, 450
- Станниченко, з м. Коломия 355
- "Старий", аг. *Див.* Шевчук Василь

Старий Косів, с. Косівського р-ну 36, 58, 85, 87, 442, 444, 447
 Старий Кут, прис. с. Тростянець Снятинського р-ну 395
 Старі Кути (Кути Старі), с. Косівського р-ну 40-43, 53-55, 103, 425, 436, 437, 441, 448, 449, 451, 452
 Старі Кути (Кути Старі), с. Кутського р-ну. *Див.* Старі Кути, с. Косівського р-ну “Стародуб”, надр. субреф. СБ 447
 Старух, заст. гол. м/р 59
 Старчук Михайло 194
 Стацик Андрій 51
 “Степ”, рой., б-к, куц. інфор. СБ, рай. субреф., рай. реф. СБ, слід. надр. реф. СБ, зах. у полон, а/б. *Див.* Хімчак Прокіп Дмитрович
 “Степан”, підп. 154
 Стефак Дмитро 372
 Стефак Дмитро, з с. Рунгури 256
 Стефак Дмитро, міл. 154
 Стефак Дмитро Федорович (“Лютий”) 287, 288, 461
 Стефак Михайло Федорович (“Підкова”) 287, 461
 Стефак Олекса 372
 Стефанишин Федір (“Хмара”) 148
 Стефанюк Василь с. Олекси 347, 349, 350, 352
 Стефанюк Петро с. Івана 350, 352, 357
 Стефанюк Петро с. Михайла, госп. 350
 Стефанюк Петро с. Михайла, “істребок” 341
 Стефуна Володимир (“Опир”) 206
 Стефурак Дмитро, з с. Молодятин 233
 Стефурак Дмитро с. Василя, ком. міл. (с/о “Лев”) 147, 151, 271, 272, 274, 277, 278, 284
 Стефурак Іван с. Дмитра, підп., зах. у полон 253
 Стефурак Микола, підп. 233
 Стефурак Михайло с. Івана 274
 Стефурак Петро, госп. 282
 Стефуранчин Анна 65
 Стефюк Анна 54
 Стефюк Марія 54
 Стефюк Юра (Попадюків) 363
 Стецева, с. Снятинського р-ну 37, 79, 96, 104, 437
 Стецик, гол. с/р 101
 Стецишин, “істребок” 82
 Стецівка, с. Снятинського р-ну 79, 81
 “Стецько”. *Див.* Кожухівський Микола Лаврентійович
 Стецюк Михайло 83
 Стовба, о/у РВ УМДБ, с-нт 379, 380
 Стовпні, прис. с. Голови Верховинського р-ну 365, 366
 Столащук Анна 52
 Столащук Марія 43, 62
 Столащук Микола с. Івана 65
 Столащук Петро 62
 Столащук Семен Ількович (“Дорошенко”) 447
 Столащук Федір 52, 65
 Стопчак Микола 150
 Стопчатів, с. Косівського р-ну 38, 42, 55, 68, 82, 102, 125, 126, 155, 159, 183, 428, 431, 435

- Стопчатів, с. Яблунівського р-ну. *Див.* Стопчатів, с. Косівського р-ну
- Сторожинецький, р-н Чернівецької обл. 441
- “Стрибун”, рай. субреф. СБ. *Див.* Семків Василь Петрович
- Стрижівський, пов. Підкарпатського воєвод. [Стрижівський, р-н Краківської обл.] (Польща) 150
- Стрижівський, р-н Краківської обл. (Польща). *Див.* Стрижівський, пов. Підкарпатського воєвод. (Польща)
- Стрий, м. Дрогобицької обл. *Див.* Стрий, м. Львівської обл.
- Стрий, м. Львівської обл. 452
- Стримба, с. Надвірнянського р-ну 441
- Стрілецький, гол. с/р 101
- Стрільче, с. Городенківського р-ну 37, 86, 436, 445
- Струць Василь с. Юрка, “істребок” 384, 392, 399
- Струць Мирослав с. Василя, комс. 403
- “Стьопа”, куш. *Див.* Гуцуляк Степан Михайлович
- “Суворов”. *Див.* Лівий Володимир Михайлович
- СУЗ (східна Україна) 143, 412, 434
- Сулятицький Григорій с. Петра 103
- Сумарук Катерина 377
- Сумарук Лукин 67
- Сумарук Микола 43
- “Сумніченко”, аг. *Див.* Фербей Василь
- Сумольов, о/у РВ УМВС, л-нт 265, 268, 269
- Сурдук, прис. с. Верхній Ясенів Верховинського р-ну 91
- “Сурма”, сотня ТВ-21 428, 431, 446
- Суша, прис. с. Криворівня Верховинського р-ну 91
- Сухарчук Василь (“Запорожець”) 462
- Сучак Домінія 53
- США (Америка) 36, 71, 94, 214, 217, 327, 363
- Т**
- “Т-48”. *Див.* Тучак Роман Степанович
- “Т-63”. *Див.* Долішняк Микола Михайлович
- Табачишин, грабіж. 301, 302, 305-311, 316, 318, 319
- Таран, нач. РВ УМВС, к-н 95
- Тараненко, ком. б-ки, о/у МВ УМДБ, ст. л-нт 131, 189, 346-357, 360
- “Тарас”, аг. *Див.* Арборак Дмитро
- “Тарас”, зап., зах. у полон 174, 175
- “Тарас”, надр. реф. проп. 106
- “Тарас Степанович”, а/в. *Див.* Тучак Роман Степанович
- Тарасенко, заст. гол. РВК 45
- Тарпелюк Федір с. Василя 340
- Татарів, с. Яремчанського р-ну. *Див.* Татарів, с. Яремчанської міськради
- Татарів, с. Яремчанської міськради 100, 430
- Тафіїв Олекса, “істребок” 267, 270

Тафійчук Іван 82
 Твер (Калінін), м. (Росія) 335
 Твердохліб Микола Дмитрович
 (“Грім”, “Музика”, “Петро”,
 “Північ”, “ОР-4”, “24”, “311”,
 “401”, “090”) 15, 24, 116,
 121, 122, 447
 Текинюк Василь 75
 Текинюк Василь, заар. 75
 Текуча, с. Яблунівського р-ну.
Див. Текуче, с. Косівського
 р-ну
 Текуче (Текуча), с. Косівського
 р-ну 36, 54, 63, 66, 68, 73, 436
 Телішук Евдокія (Євдокія) д.
 Василя 340
 Телішук Михайло с. Михайла,
 “істребок” 341
 Терещенко, ком. б-ки, о/у РВ
 УМВС, л-нт 79, 85, 87
 Терещук Василь с. Федора,
 фінаг. 340-344
 Терлецький Василь Петрович,
 ІІ-й секр. РК КП(б)У 317
 Терлюжак Василина 66
 Терлюжак Микола 66
 Тернопільська, обл. 435
 Тернопільщина 435
 Терпелюк Василь с. Василя 350
 Теслюк Ольга д. Михайла 53
 Тиврівський, р-н Вінницької
 обл. 452
 “Тигр”, підп. 76
 “Тигр”, рай. реф. СБ. *Див.*
 Головатий Микола Іванович
 “Тигр”, хот. 66
 “Тигр”, хот., рай. реф. СБ.
Див. Мельничук Василь
 Степанович
 Тимінська Анна, зв’язк. 221, 222
 Тимінська Василина, зв’язк.
 221, 222
 “Тиміш”, слід. СБ, надр. реф.
 СБ, хор. *Див.* Ковальчук
 Роман Михайлович
 Тимосишин Петро Миколайович
 (“Юрко”) 163, 164, 166
 Тимофієв, ком. б-ки, о/у РВ
 УМВС/УМДБ, ст. л-нт 85, 89,
 168, 180-183, 186-190
 Тимофій Федір 156
 Тимофійчук Андрій 368
 Тимощук Василь, “істребок” 80
 Тимощук Марія д. Гриця 54
 Тинкалюк Микола 52
 Тинкалюк Микола (аг. “Липа”)
 121
 Тинкован Андрій 21, 30
 “Тиса”, кур’єр. *Див.* Яворська
 Маланка
 Титаренко, упов. 101
 Титик Михайло 321, 322
 “Тиха”, рай. орг. реф., зах. у
 полон 64
 “Тихий”, рай. пров. *Див.* Іванюк
 Микола Васильович
 Тишківці, с. Городенківського
 р-ну 86, 443, 446
 Тієнко Василь 143
 Ткачов, о/у РВ УМДБ, л-нт 363,
 364
 Ткачук, упов. 101
 Ткачук Василь с. Юри 159
 Ткачук Дмитро Якович
 (“Булка”) 296
 Ткачук Іван, госп. 269
 Ткачук Марія д. Миколи 53
 Ткачук Матій 111
 Ткачук Микола, госп. 239
 Ткачук Микола, з див. 80
 Товмацький, ліс 292, 296, 306,
 316
 Товмацький (Тлумацький)
 надр. провід ОУН. *Див.* ОУН,

- Товмацький (Тлумацький)
надр-н (22)
- Товмач, р. 315
- Товмачик, с. Коломийського
р-ну 18, 27, 78, 134, 137,
145, 150, 157, 159, 290-297,
300, 301, 303, 305, 311, 313-
316, 318, 326, 340, 355, 357-
360
- Товмачик, с. Коршівського
р-ну. *Див.* Товмачик, с.
Коломийського р-ну
- Товсте, с. Товстецького р-ну
Тернопільської обл. *Див.*
Товсте, смт. Заліщицького
р-ну Тернопільської обл.
- Товсте, смт. Заліщицького р-ну
Тернопільської обл. 153, 336
- Товстецький [Товсте] (тепер у
скл. Заліщицького р-ну), р-н
Тернопільської обл. 153
- Товстюк Корній 356
- Тодор Гаврило 293, 314, 316
- Тодор Степан 315, 316
- “Тодорів”, с/о РВ УМВС. *Див.*
Прокопчук Юрко с. Михайла
- Тодорів Дмитро, госп. 359
- Тодорів Іван, з с. Товмачик
357-359
- Тодорів Іван с. Нестора 327
- Тодорів Катерина 359
- Тодорів Яків, госп. 359
- Тодорчук Дмитро 357, 358
- Тодосійчук Іван (аг. “Бартків”)
122
- Токаров, нач. РВ УМВС 154
- Томащук Іван, “істребок” 64
- Томин Анна 55
- Томчук Марія 155
- Том’юк Петро Петрович
 (“Підкова”) 116, 117
- Том’як Іван Йосипович
 (“Дорошенко”) 447
- Топільське, с. Рожнятівського
р-ну 437
- “Тополя”, аг. РВ УМДБ. *Див.*
Петровий (Петрів)
- “Топор”, с/о РВ УМДБ. *Див.*
Пігуляк Іван с. Михайла
- Топорівці (Топорівка), с.
Городенківського р-ну 37,
38, 79, 80, 86, 94, 101, 106,
434, 438, 446
- Торговиця, с. Городенківського
р-ну 86, 95, 101, 102
- Торонто, м. (Канада) 14-16,
21-24, 30, 439
- Тофан Параска 79
- “Точний”, стр. кущ. 254
- Трач, с. Коломийського р-ну.
Див. Трач, с. Косівського р-ну
- Трач, с. Косівського р-ну 50,
53, 78
- Трачук Анна д. Олекси,
колгосп. 157
- Трачук Матій с. Миколи,
колгосп. 157
- “Трембіта”, сотня ТВ-21 362
- Тремтячий Тарас 355
- Трійця, с. Заболотівського
р-ну. *Див.* Троїця, с.
Снятинського р-ну
- “Тріска”, стр. УПА, зах. у полон.
Див. Дранчук Михайло
- “Тріска”, з РП 44
- Троїця (Трійця), с.
Снятинського р-ну 84, 103,
135, 337, 405, 406
- Тростянець, с. Заболотівського
р-ну. *Див.* Тростянець, с.
Снятинського р-ну
- Тростянець, с. Снятинського
р-ну 97, 144, 384, 387, 389,
393, 401, 405

- Тростянка, с. Коломийського р-ну 62, 85, 126, 150, 188, 193, 195, 424
- Трохимюк Микола, ком. 245
- Трусов, упов. 101
- Трутяк Анна 281, 282
- Трутяк Федір 280
- Тула, м. (Росія) 285
- Туліка Петро Семенович (“Палій”) 76, 448
- Тулова, с. Снятинського р-ну 38, 40, 78, 79, 82-85, 87, 99, 435
- Тулукив, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Тулукив, с. Снятинського р-ну
- Тулукив, с. Снятинського р-ну 35, 37, 54, 435
- “Тур”, підп. *Див.* Шовковий Микола
- Туреччина 36
- Турка, с. Коломийського р-ну 61, 72
- Турка, с. Коршівського р-ну. *Див.* Турка, с. Коломийського р-ну
- Турияниця Іван с. Івана, канд. у деп. ВР СРСР 71
- Турянська Марія ж. Юри 355
- Турянський, з р-ну 156
- Турянський Василь с. Юрка (с/о “Ворон”, “Ігор”) 17, 26, 345, 346, 348, 349, 351, 352, 356, 358, 360
- Турянський Юрко с. Олекси 350
- Тутаєв, о/у РВ УМВС, л-нт 390-395
- Тучак Роман Степанович (“Кіров”, “Клим”, “Морозенко”, “А-999”, “Рт-26”, “Т-48”, “147”, а/в “Тарас Степанович”) 15-19, 24-28, 45, 56, 104-108, 110-113, 115, 116, 118, 120-122, 243, 248, 262, 270, 319, 325, 330, 400, 417, 448, 454
- Тучапи, с. Заболотівського р-ну. *Див.* Тучапи, с. Снятинського р-ну
- Тучапи, с. Снятинського р-ну 84
- Тюдів, с. Косівського р-ну 44, 52, 55, 430, 449, 453
- Тюдів, с. Кутського р-ну. *Див.* Тюдів, с. Косівського р-ну “Тятива”, рай. пров. *Див.* Юркевич Дмитро Михайлович
- Тячів, м. Закарпатської обл. 416
- Тячівський, р-н Закарпатської обл. 415, 416
- Тячівський (ч. 15) РП ОУН. *Див.* ОУН, Тячівський РП
- У**
- УГА 167, 412
- Угорський Іван Михайлович (“Грізний”) 180, 182
- Угорчук Микола с. Івана 343
- Угорщина (Мадярщина) 70, 97, 98
- Угринюк Іван Олексійович (“Ворон”) 448
- Україна 13, 14, 19, 22, 23, 28, 37, 44, 56, 58, 59, 68, 73, 76, 87, 94, 95, 103, 105, 107, 110, 112, 115, 117, 120-122, 164, 167, 217, 273, 299, 383, 409, 410, 412, 422, 436, 438, 444, 445, 447
- Україна, Закарпатська 71. *Див. також.* Закарпаття
- Українці 97, 202, 326
- Українці, східні (східняки) 60, 95, 163. *Див. також.* Наддніпрянці

- УНР 167
 УПА 14-16, 18, 19, 21-25, 27, 28, 30, 38, 39, 42, 44, 50, 62, 68, 72, 73, 90, 129, 146, 148, 149, 156, 165, 166, 219, 220, 231, 233, 256, 259, 298, 299, 308, 355, 356, 365, 372, 412, 423-425, 427-441, 443, 446, 447, 450, 452, 453
 УПА-Захід, ВО-2 “Буг” 422
 УПА-Захід, ВО-4 “Говерля” 447
 УПА-Захід, ВО-4 “Говерля”, ТВ-21 “Гуцульщина” 423-426, 428-431, 434, 436-441, 443, 446, 449, 450, 452, 453
 “Упертий”, підп. *Див.* Боднарченко Дмитро
 “Урхан”, рай. субреф. СБ. *Див.* Булаєнко Василь Савович
 УСС 148, 412
 УССР (УРСР, Радянська Україна) 59, 317, 412
 Устеріки, с. Верховинського р-ну 74
 Устеріки, с. Жаб’євського р-ну. *Див.* Устеріки, с. Верховинського р-ну
 Устя (Усте), с. Снятинського р-ну 35, 37, 78, 79, 87, 96
 Уторопи, с. Косівського р-ну 38, 142
 Уторопи, с. Яблунівського р-ну. *Див.* Уторопи, с. Косівського р-ну
 Уторопчук Іван 63
 Ухач Дмитро Іванович (“Аркас”) 448
 Ушур Маланка 57
- Ф**
 “Ф-18”. *Див.* Буджак Тарас Федорович
 “Ф-65”. *Див.* Рабинюк Дмитро Петрович
 “Файний”, стр. куц. 233, 254
 Фартачук Іван с. Миколи (с/о “Комсомолец”) 126
 Фатівці, с. Коршівського р-ну. *Див.* Фатовець, с. Коломийського р-ну
 Фатовець (Фатівці), с. Коломийського р-ну 68, 69
 Федасюк Василь с. Дмитра, чл. ОУН 333
 Федасюк Василь с. Івана (с/о “Дуб”) 150, 152, 331, 333, 344
 Федасюк Василь с. Івана, “істребок” 341
 Федасюк Василь с. Петра 343, 344
 Федасюк Василь с. Стефана, заст. нач. ІБ 341
 Федасюк Дмитро с. Петра 339, 340, 342
 Федасюк Іван с. Семена, “істребок” 341
 Федасюк Іван с. Стефана, “істребок” 341
 Федасюк Леся д. Михайла 339, 343
 Федасюк Марія д. Дмитра 339
 Федасюк Микола 331
 Федасюк Микола с. Василя, “істребок” 341
 Федасюк Микола с. Дмитра, “істребок” 341
 Федасюк Михайло, орг. к-пу 158
 Федасюк Михайло с. Івана, госп. 339
 Федасюк Михайло с. Остафія 343
 Федасюк Петро 200
 Федорак Василь, госп. 292, 315

Федорак Микола, госп. 292,
315, 316
Федорак Микола, “істребок” 293
Федорак Ю. 316
Федораки, род. 326
Федоришин Гануся 357-359
Федоришин Параска 359
Федорійчук Микола с. Миколи,
комс. 403
Федорук Розалія д. Миколи 52
Федорук Степан Максимович
 (“Іскра”) 420, 449
Федчук Іван с. Якова, провокат.
109
Федчук Михайло с. Андрія 391
Федюк Василь 239, 283
Федюк Василь с. Федора, див.
278
Федюк Василь Юрійович
 (“Курява”) 442
Федюк Дмитро 239
Федюк Михайло с. Бориса 103
Федюк Олекса 283
Федюшка Петро Якимович
 (“Автор”, “Брюс”, “Готур”,
“Кармелюк”, “Ка-ро”,
“Комар”, “737”, “735/6”)
116, 117, 449
Фенюк Параска 200
Фербей Василь (аг.
“Сумніченко”) 122
Ферескуля, с. Жаб’євського
р-ну. *Див.* Черемозна, с.
Верховинського р-ну
Ферко Василь 152, 259
Ферлей Мирослав, “істребок”
83
Філатов, слід. РВ УМДБ 80,
81, 85
Філіп Василь, “істребок”, ст.
л-нт 154
Філіпчук Параска, заар. 380

Фірман Михайло 103
Фірчук Петро Дмитрович
 (“Моряк”) 449
Фокшей Анна ж. Івана 68
Фокшей Іван с. Михайла 68
Фрайштадт, м. (Австрія) 384
Франкфурт [на Одері], м.
 (Німеччина) 327
Франція 70
Француз Василь 190
Фурлят, II-й секр. РК КП(б)У
208, 210, 213
Футуйма Дмитро, дільн. рай.
міл. 154
Фуцич Яків 41

Х

“Х-12”. *Див.* Лазорик Михайло
Михайлович
Хабарук Василь с. Дмитра,
поран. 153, 336
Харабарук Ілько, “істребок” 197
Харабарук Марія 200
Харабарук Славко с. Федора,
“істребок” 197, 198
Харабарук Федір, “істребок” 197
Хариняк Михайло Іванович
 (“Довбуш”) 449
Харитоник Тетяна 51
Харук Микола Павлович
 (“Вихор”, “К-10”, “Р-20”,
“10”) 364, 368, 381
Хаскілеве, ліс 322
“Хвильовий”, рай. тех. реф.
СБ. *Див.* Карпенюк Федір
Васильович
“Херсон”, рай. реф. СБ, надр.
реф. СБ, хор. *Див.* Ящук
Дмитро Романович
Химчин (Хімчин), с. Косів-
ського р-ну 53, 65, 84, 85,
96, 125, 126, 129, 130, 140,
142, 148, 155, 157, 423, 435

- “Хитрий”, с/о РВ УМВС. *Див.*
Ясінський Іван
- Хімчак Василь Козьмович
 (“Кучер”, “Л-4”) 449, 461
- Хімчак Іван Федорович (“Ас”,
 “Ванька”, “Осип”) 71, 102,
 419, 450
- Хімчак Прокіп Дмитрович
 (“Бурлак”, “Пруткий”,
 “Степ”, “Г-72”, “ЖТ-85”,
 “Ш-73”, “135”, а/б “Дмитро”)
 102, 364, 368, 381, 419, 450,
 462
- Хімчак Юрій Федорович
 (“Чорний”) 450
- Хімяк Футина ж. Дмитра 74
- Хлібичин (Пільний), с.
 Заболотівського р-ну. *Див.*
 Хлібичин, с. Снятинського
 р-ну
- Хлібичин (Пільний), с.
 Снятинського р-ну 37, 96
- Хлібичин Лісний, с.
 Коршівського р-ну. *Див.*
 Лісний Хлібичин, с.
 Коломийського р-ну
- Хлібніков, ком. полку, м-р 332
- “Хмара”, кущ., рай. реф. проп.,
 надр. субреф. проп. *Див.*
 Рожок Дмитро Прокопович
 “Хмара”, сот., кур., КВ, надр.
 пров., окр. орг. реф., хор.,
 пор., сотн. *Див.* Мельник
 Петро Васильович
 “Хмара”, сот., надр. субреф.
 СБ, рай. пров., хор. *Див.*
 Білінчук Дмитро Дмитрович
 “Хмара”, стр. кущ. 254
 “Хмара”, стр. УПА. *Див.*
 Стефанишин Федір
- Хмелева, с. Городенківського
 р-ну 54
- Хмелева, с. Чернелицького
 р-ну. *Див.* Хмелева, с.
 Городенківського р-ну
 Хмельницького, ім., сотня
 ТВ-21 424, 438
 “Хміль”, стр. кущ., б-к. *Див.*
 Жупник Михайло Петрович
 Хобзей Микола Васильович
 (“Корінь”) 451
- Ходак, прис. райцентру Жаб’є
 (тепер с. Великий Ходак
 Верховинського р-ну) 103
- Хома Василь 88
- Хома Василь Іванович (“Берія”,
 “Ватсон”, “Демон”, “Марко”,
 “К-45”, “2002”) 417, 420,
 451, 454
- Хома Петро 88
- Хомин Андрій Васильович
 (“Арсен”, “Купа”, “Черем-
 шина”) 113, 117, 122, 451
- Хом’яківка, с. Гвіздецького
 р-ну. *Див.* Хом’яківка, с.
 Снятинського р-ну
- Хом’яківка, с. Снятинського
 р-ну 96
- Хороцева, с. Кутського
 р-ну. *Див.* Хороцеве, с.
 Верховинського р-ну
- Хороцеве (Хороцева), с.
 Верховинського р-ну 73
- Хотимир, с. Обертинського
 р-ну. *Див.* Хотимир, с.
 Тлумацького р-ну
- Хотимир, с. Тлумацького р-ну
 73, 78, 89
- Храптії Василь (аг.
 “Дорожний”) 122
- Хрнік Стефан (Степан), засуд.
 152, 335
- Хруник Богдан 21, 30

“Хрущ”, пом. стан., зах. у
полон 53
Хрущов Микита Сергійович,
І-й секр. ЦК КП(б)У, секр. ЦК
ВКП(б) 49, 211
Худяков Федір с. Миколи, зав.
військ. від., упов. 137, 159
“Хуртовина”, слід. СБ. *Див.*
Чушук Василь Іванович

Ц

Царина, прис. с. Вербовець
Косівського р-ну 88
Царина, прис. с. Молодятин
Коломийського р-ну 232,
281
Царина, прис. с. Старий Косів
Косівського р-ну 87
Царина, прис. с. Тростянець
Снятинського р-ну 387-389,
391, 393, 395-398
Ценява, с. Коломийського
р-ну. *Див.* Цінева, с.
Коломийського р-ну
Цепкало, рай. інсп. (гол.
РВНО) 67
“Циган”, пов. військ. реф., сот.,
надр. субреф. СБ, хор. *Див.*
Децько Федір Миколайович
Циганюк Володимир 81
Цикалюк Марія 54
Цикалюк Танасій 54
“Цікавий”, б-к СБ. *Див.*
Гаврилюк Микола
Васильович
Цінева (Ценява), с. Коломий-
ського р-ну 37, 61, 72
Цісовський, політрук 95
Цодиков, дир. райсоюзу 272
Цуцулин, с. Коломийського
р-ну. *Див.* Цуцулин, с.
Косівського р-ну

Цуцулин, с. Косівського р-ну
54, 84
Цьок Андрій с. Василя 36
“Цяпка”, зап., зах. у полон.
Див. Ільницький Іван

Ч

ЧА (Червона армія) 34, 37, 38,
40, 45, 46, 50, 54, 57, 59, 61,
63, 67, 69, 79, 97, 102, 135,
136, 138, 145, 151, 153, 156,
158, 165, 166, 211, 217, 251,
261, 275, 276, 278, 307, 313,
320, 322, 327, 337, 339, 362,
369, 382, 384, 399, 400, 412,
427, 435
“Чабан”, повст. *Див.* Гелембин
Михайло Федорович
“Чабан”, рай. орг. реф., рай.
реф. СБ. *Див.* Ощипко
Дмитро Васильович
“Чабана”, сотня 450
Чабанюк Катерина ж. Василя
386, 388, 389
Чабанюк Олена 396
Чабанюк Параска ж. Василя
392-394
“Чайка”, а/в РВ УНКДБ. *Див.*
Рудик Марія д. Дмитра
“Чапаев”. *Див.* Скіцько Андрій
Дмитрович
Чемерис Василь 277
Чемерис Іван с. Василя 278
Чемерис Марія д. Михайла,
заар. 224, 280
Чемерис Настя, заар. 280
“Чемний”, стр. куш. 254
Чепига Микола (“Свист”) 451
“Червоний”, куш. *Див.*
Матійчук Іван Степанович
“Червоний”, стр. куш. 254

Черганівка, с. Косівського р-ну 42, 44, 58, 63, 64, 66, 67, 85, 88, 449

“Черемош”, заст. чот. 362

Черемош, р. 84, 91

Черемошна (Ферескуля), с. Верховинського р-ну 60

“Черемха”, кур’єр. *Див.* Горюк Нуся д. Василя

Черемхів, с. Коломийського р-ну 61, 69, 73

Черемхів, с. Коршівського р-ну. *Див.* Черемхів, с. Коломийського р-ну

“Черемшина”. *Див.* Оманчук (Оманчуківський) Віктор Олексійович

“Черемшина”. *Див.* Хомин Андрій Васильович

Черкалюк Василь (“Смілий”) 462

Черлений, прис. с. Яворів Косівського р-ну 64, 66

Чермаки, род. 106

Чернелицький (тепер у скл. Городенківського р-ну), р-н 37, 39, 49, 50, 86, 101, 106, 413-416, 425, 427, 439, 440, 449

Чернелицький (ч. 10) РП ОУН. *Див.* ОУН, Чернелицький РП

Чернелиця, м. (райцентр). *Див.* Чернелиця, смт. Городенківського р-ну

Чернелиця, смт. Городенківського р-ну 47, 97, 101, 414, 416

“Чернець”, чот. 66

Чернівецька, обл. 21, 30, 345, 427, 435, 441, 443, 451, 452

Чернівці, м. 21, 30, 300, 444, 445

Чернявський (Чорнявський), о/у, нач. РВ УМДБ, к-н 109, 131, 137, 138, 140, 238

Чернявський Микола 55

Чернятин, с. Городенківського р-ну 83, 86, 88, 97, 106, 425, 428, 451

Чертаж (?), прис. 331

Чертіж, прис. смт. Ворохта Яремчанської міськради 83

“Чех”, охор. ОП. *Див.* Рабинюк Василь

Чивач Іван 360

Чимшори, ліс 256

Чинкалюк Дмитро с. Василя 65

Чичул Іван, з с. Княже 82

Чичул Іван, “істребок” 80

Чичул Олекса 84

Чичул Роман, “істребок” 83

Чоботарський, прац. РВ УМВС, л-нт 362, 363

Човган Параска 69

“Чокан”. *Див.* Ґеник Ярослав Миколайович

Чокинюк Микола Дмитрович (“Набитий”) 451

Чоланюк Василь 337

Чорна ріка, підр. 90

“Чорний”. *Див.* Дутчак Василь Дмитрович

“Чорний”. *Див.* Перцович Осип Іванович

“Чорний”, б-к 43

“Чорний”, б-к, куц. інфор. СБ, зах. у полон. *Див.* Хімчак Юрій Федорович

Чорний, ліс 152, 259

“Чорний”, підп. *Див.* Кіданецький Василь

“Чорний”, повст. 314

“Чорний”, стр. запас. сот., с/о. *Див.* Сенюк Дмитро с. Юрка

- “Чорний”, стр. кущ. *Див.*
Якубенко Юрко
- “Чорний”, хот. 66
- Чорний Потік, с.
Надвірнянського р-ну 144,
210, 213, 219-221, 256
- Чорний Потік, с.
Печеніжинського р-ну.
Див. Чорний Потік, с.
Надвірнянського р-ну
- Чорниш Іван (“Срібний”) 362
- Чорниш Іван, учит. 265
- Чорні Ослави (Ослави), с.
Надвірнянського р-ну 66
- “Чорні чорти”, вишк. кур. УНС
423
- “Чорнобривий”, кущ. *Див.*
Петрів Степан Михайлович
- “Чорногора”, слід. СБ,
рай. субреф. СБ. *Див.*
Катеринчук Степан
Васильович
- “Чорногора”, сотня ТВ-21 430,
434
- Чорногора, хр. 363
- “Чорнота”, ком. б-ки СБ, рай.
реф. СБ, рай. пров., надр.
орг. реф. *Див.* Зозулик
Йосафат Григорович
- “Чорнота”, ком. кущ. б-ки. *Див.*
Яворський Дмитро
- “Чорнота”, кущ. *Див.* Калиняк
Йосафат Семенович
- “Чорнота”, провокат. *Див.*
Чортов, о/у
- “Чорнота”, стр. 254
- “Чорнявий”, аг. РВ УМДБ. *Див.*
Міняйлук Михайло
- “Чорт”, слід. СБ. *Див.*
Гарасимчук Василь
Федорович
- Чортов (провокат. “Чорнота”),
о/у, нач. ОББ РВ УМВС, л-нт,
ст. л-нт, к-н 51, 86, 101
- Чортовець (Чортівці), с.
Городенківського р-ну 46,
69, 73
- Чортовець (Чортівці), с.
Обертинського р-ну.
Див. Чортовець, с.
Городенківського р-ну
- Чужак Анна 189
- Чужак Гриць 189
- “Чумак”, слід. СБ. *Див.* Книшук
Іван Михайлович
- Чупрей Василь, підп. 233
- Чупрей Параска, комс. 204
- Чупрей Ярослав-Роман
Іванович (“Левко”, “Лис”)
418, 452, 457
- “Чура”, повст. *Див.* Григорчук
Марко Васильович
- Чурко Василь 51
- Чушук Василь с. Івана [Іванович]
 (“Хуртовина”) 78, 452
- Чушак Онуфрій, “істребок” 64

Ш

- “Ш-73”. *Див.* Хімчак Прокіп
Дмитрович
- “Шабля”, хот., хор. *Див.*
Боднаренко Василь
Миколайович
- Шарабуряк Юрко 51
- “Шатен”. *Див.* Рибчинський
Микола Васильович
- Шатрук Юрко, зв’язк. 73
- Швабське, ліс 322
- Швалюк Василь с. Дмитра 339
- Шведюк Анна вд. по Дмитрію 103
- Шведюк Катерина д. Дмитра 103
- Шведюк Марія д. Дмитра 103

- Шеванюк Василь Андрійович
 (“Залізний”, “Зал.”, “Зал-й”,
 “Сатурн”, “Слід”, “С.”, “202-
 Г”, “667”) 16, 25, 452
- Шевченко, дир. шк. 136, 158
- Шевченко, нач. УМДБ, полк.
 19, 28
- Шевчук Василь (аг. “Старий”)
 122
- Шевчук Іван с. Василя 387-
 389, 391, 392, 394, 396-398
- Шевчук Іван с. Василя, комс. 403
- Шекерик Анна д. Леся 103
- Шепарівці, с. Коломийського
 р-ну 17, 26, 97, 149, 231,
 300, 332, 340, 342, 345, 347,
 349, 352, 353, 355, 357-360
- Шепарівці, с. Коршівського
 р-ну. *Див.* Шепарівці, с.
 Коломийського р-ну
- “Шепель”, стан., кущ. інфор.
 СБ, атентат. рай. СБ. *Див.*
 Вербіщук Василь Іванович
- Шепетівка, м. Хмельницької
 обл. 166
- Шепетюк Дмитро с. Василя 82
- Шепетюк Іван с. Михайла 82
- Шепетюк Петро с. Анни 82
- Шептун, ком. б-ки, нач. ОББ
 РВ УМВС, л-нт 83, 87
- Шешори, с. Косівського р-ну
 36, 43, 46, 67, 74, 85, 422-
 425, 429, 434, 437, 446
- Шибене (Явірник), с.
 Жаб’євського р-ну. *Див.*
 Явірник, с. Верховинського
 р-ну
- Шикмани, с. Жаб’євського
 р-ну. *Див.* Пробійнівка, с.
 Верховинського р-ну
- Шкавро, І-й секр. РК КП(б)У
 210, 213, 214
- Шкварак Степан (аг. “Какашка”)
 121
- Шкварчук Марія (“Лелія”) 222
- Шкондеюк Іван Васильович
 (“Святослав”) 46
- Шкрібляк Василь 75
- Шкрібляк Іван (“Дуб”) 75
- Шкрібляк Іван с. Юрка 75
- Шкрібляк Федір, “істребок” 64
- Шмадюк Анна ж. Михайла 41
- Шмадюк Михайло с. Івана 41
- Шовковий Андрій Іванович
 (“Добрий”) 146, 236, 244, 247
- Шовковий Микола (“Тур”) 206,
 261
- Шологон Уляна (Юлія)
 Петрівна, закл. 104, 105
- Шорп, “істребок” 265
- “Шпак”, рай. субреф. СБ.
Див. Іванюк Онуфрій
 Миколайович
- “Шпата”, аг. РВ УМДБ. *Див.*
 Дранчук Марія д. Ілька
- Шпуганик Параска 79
- “Шрам”, рай. орг. реф.
Див. Григорчук Михайло
 Васильович
- Шреберт, лікар 264, 265, 270
- “Шугай”, стр. кущ. 254
- Шугарін, о/у РВ УНКДБ, заст.
 ком. б-ки 76
- Шукайлик Микола 142
- “Шуліка”, слід. СБ 452
- “Шулька”, пом. стан., зах. у
 полон 53
- “Шум”, повст. *Див.* Коруніч
 Іван Олексійович
- Шумидуб, III-й секр. РК КП(б)У
 209, 213, 286
- “Шумиліс”, звеностан. 146,
 254, 255

Шургалюк (Шурганяк) Анна д.
Василя, орг. к-пу 111, 136,
159
Шуфригант Василь с. Дмитра,
міл. 271

Щ

Щупак, госп. 316

Ю

Юзак (Юзюк) Юра с. Петра, с/о
126, 156
Юзюк Параска 233
Юзюк Юра 233
Юзюк Юрко (“Воробець”) 233,
236
Юнацтво ОУН. *Див.* ОУН,
Юнацтво
Юращенко Ігор, дільн. РВ
УМВС, мол. л-нт 102
Юрецька Марія, бух., комс.
204
Юрійчук Василь (“Граб”) 174
Юрійчук Василь с. Степана,
комс. 403
Юрійчук Евдокія (Євдокія) д.
Пилипа, комс. 403
Юрійчук Михайло с. Остафія
393, 396
Юрійчук Степан 397
Юркевич Дмитро Михайлович
 (“Тятива”) 64, 76, 149
Юрко, з РВ УМДБ, л-нт 205
“Юрко”, надр. реф. проп.
Див. Тимосишин Петро
Миколайович
“Юрко”, сот. *Див.* Юрцуняк
Михайло Дмитрович
Юрцуняк Михайло Дмитрович
 (“Юрко”) 253
“Юрчик”, стр. куц. 151, 344

Юсипчук Василь Юрійович
 (“Богдан”, “Морозенко”,
“Олесь”, “А-11”, “Г-41”) 452
Юстинів, род. 290
Ющина, прис. с. Тростянець
Снятинського р-ну 394, 396-
398

Я

Яблониця, с. Яремчанського
р-ну. *Див.* Яблуниця, с.
Яремчанської міськради
Яблуниця (Яблониця), с.
Яремчанської міськради
100
Яблунів (Яблонів), райцентр.
Див. Яблунів, смт.
Косівського р-ну
Яблунів, смт. Косівського р-ну
36, 41, 44, 55, 63, 67, 68, 80,
81, 85, 414, 416, 431, 434,
446
Яблунівський [Яблонівський]
(тепер у скл. Косівського
р-ну), р-н 38, 48, 73, 77, 81,
96, 125, 126, 155, 159, 208,
382, 383, 413-416, 429, 435,
436, 439, 446
Яблунівський (ч. 8) РП ОУН.
Див. ОУН, Яблунівський РП
Явдошняк Василь с. Миколи
264, 266, 267
Явдошняк Василь с. Тимка (с/о
“Друк”) 146, 263, 266, 270
Явдошняк Іван (“Миша”
[“Мишка”]) 119, 460, 461
Явдошняк Олекса 233
“Явір”, б-к куц., заст. стан.,
зах. у полон, а/в. *Див.*
Боднаренко Ілько с. Юрка
“Явір”, кол. підп., зрадник.
Див. Москалюк Гриць

- “Явір”, повст. (охор. НОП).
Див. Максим’юк Дмитро
Олексійович
- Явір, прис. смт. Ворохта
Яремчанської міськради 90
- “Явір”, стр., вий. з пов.,
провокант. 40
- “Явір”, стр. УПА, зах. у полон.
Див. Захарук Гриць
- Явір’є (Явір), пол. 375
- Явірник (Шибене), с.
Верховинського р-ну 103,
363
- Яворів, с. Косівського р-ну 36,
43, 44, 48, 52, 55, 62-67, 74,
75, 77, 83, 85, 95, 440
- Яворська Маланка (“Тиса”)
233
- Яворський Василь 233
- Яворський Дмитро (“Чорнота”)
231, 232
- “ЯЖС 18”, а/рез. РВ УМВС.
Див. Жупник Микола с.
Степана
- Якібчук Евдокія (Євдокія) 388
- Якібчук Михайло с. Івана 74
- Якібчук Гафія ж. Федора 65
- Яківка (Якубівка), с.
Тлумацького р-ну 69, 71
- Якубенко, госп. 207
- Якубенко Микола Степанович
(“Крук”) 146, 247
- Якубенко Юрко, госп. 233
- Якубенко Юрко (“Чорний”)
232, 233, 254
- Якубівка (Яківка), с.
Обертинського р-ну. *Див.*
Яківка, с. Тлумацького р-ну
- Якубовський Михайло с.
Миколи, комс. 402
- Якуб’як Василь Миколайович
(“Смілий”) 76, 418, 453
- Якудобяк Петро 63
- Ямбор Омелян Ількович
(“Ігор”) 418, 453
- Ямна, с. Яремчанського р-ну
(тепер у скл. м. Яремче) 100
- Ямниця, с. Станіславського
р-ну. *Див.* Ямниця, с.
Тисменицького р-ну
- Ямниця, с. Тисменицького р-ну
426, 445
- Янищенко Параска 168, 182
- Яніський Микола 282
- Янушевський Василь 363
- Японія 170, 191
- “Яр”, аг. *Див.* Мацьоцький Іван
- “Яр”, сот. пвх. *Див.* Мельничук
Михайло Пилипович
- “Ярема”, рай. субреф. СБ,
рай. реф. СБ, рай. реф.
проп. *Див.* Григорчак Юрій
Петрович
- “Ярема”, рой., прац. рай. реф.
проп., надр. субреф. проп.
Див. Бежук Іван Дмитрович
- Яремча, райцентр. *Див.*
Яремче, м.
- Яремчанський, р-н (тепер тер.
Яремчанської міськради)
19, 28, 38, 89, 100, 430, 451
- Яремче (Яремча), м. 83, 90,
100
- Яремчук Василь Степанович
(“Мох”) 453, 459
- Яремчук Марія д. Василя,
кур’єр 280
- Яремчук Петро 282
- Яремчук Петро с. Степана (с/о
“Калина”) 129
- “Ярина”. *Див.* Рудик Марія д.
Дмитра
- “Ярослав”, з РП 44

- “Ярослав”, рай. реф. СБ. *Див.*
 Бакай Микола Олексійович
 Ясельський, з заготконт. 95
 Ясенів (Горішний), с.
 Жаб’євського р-ну.
Див. Верхній Ясенів, с.
 Верховинського р-ну
 Ясенів-Пільний, с.
 Городенківського р-ну 96,
 97
- “Ясень”, підп. *Див.* Бажанський
 Петро
- “Ясень”, стан. *Див.* Андрусак
 Михайло с. Василя
 Ясінський Іван (с/о “Хитрий”)
 120, 121
- Ясінчук Василь с. Миколи і
 Марії (а/рез. “Білий”, “Дуб”)
 18, 27, 134, 138, 139, 290-
 292, 303, 319
- Ясінчук Іван Васильович
 (“Співак”) 292
- Ясінчук Настя 292, 314, 316
- Ящук Дмитро Романович
 (“Байда”, “Скидан”,
 “Херсон”, “154”) 166, 417,
 419, 453
- “V-777”. *Див.* Лівий Володимир
 Михайлович

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ

РОЗДІЛ І. ЗВІТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ РЕФЕРЕНТУРИ СБ КОЛОМИЙСЬКОГО ОКРУЖНОГО ПРОВоду ОУН 31

I. Звіти.

1. Звіт за період від 18.07. до 18.08.1945 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *25 серпня 1945 р.* 33
2. Звіт за період від 18.10. до 18.11.1945 р., складений референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “147”.
25 листопада 1945 р. 45
3. Звіт за період від 18.11. до 18.12.1945 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *25 грудня 1945 р.* 57
4. Звіт за період від 18.12.1945 р. до 18.01.1946 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *25 січня 1946 р.* 69
5. Звіт за період від 10.07. до 10.08.1946 р., складений адміністратором референтури СБ Коломийського окружного проводу ОУН Миколою Ільницьким-“Кузнецем”, “152”. *15 серпня 1946 р.* 77

II. Інші документи (інформативні записки, висновки, специфікації).

6. Підписка закладника про співпрацю з органами НКВС, зроблена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “147”, як зразок для есбістських вишколів. *2 липня 1945 р.* 104
7. Висновок у справі агента-внутрішника Марії Рудик-“Чайки”, “105”, складений референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “147”. *25 серпня 1945 р.* 106
8. Інформативна записка, складена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН Василя Мельничука-“Остапа”, “Б-505”. *10 червня 1949 р.* 108

9. Інформативна записка, складена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до субреферента СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН “Г-808”.
22 червня 1949 р. 111
10. Інформативна записка, складена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН Василя Мельничука-“Остапа”, “Б-505” та субреферента СБ цього проводу “Г-808”.
Серпень 1949 р. 113
11. Інформативна записка, складена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Карпатського крайового проводу ОУН Миколи Твердохліба-“Грома”, “090”.
[Не раніше серпня 1949 р.] 116
12. Інформативна записка, складена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до субреферента СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН Миколи Долішняка-“Бойтура”, “Т-63”.
18 травня 1950 р. 118
13. Специфікація висилки пошти, складена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Карпатського крайового проводу ОУН Миколи Твердохліба-“Грома”, “090”.
20 квітня 1950 р. 121
14. Специфікація висилки пошти, складена референтом СБ Коломийського окружного проводу ОУН Романом Тучаком-“Кіровим”, “Т-48” до референта СБ Карпатського крайового проводу ОУН Миколи Твердохліба-“Грома”, “090”.
11 липня 1950 р. 122

РОЗДІЛ II. ЗВІТНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

НАДРАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ

КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН..... 123

I. Коломийський надрайон.

15. Звіт за період від 1.07. до 30.09.1948 р., складений референтом СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”.
5 жовтня 1948 р. 125
16. Звіт за період від 30.09. до 31.12.1948 р., складений референтом СБ Коломийського надрайонного

проводу ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”. 4 січня 1949 р.	129
17. Звіт за період від 1.01. до 31.03.1949 р., складений референтом СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”, “126”. 7 квітня 1949 р.	134
18. Звіт за період від 1.04. до 30.06.1949 р., складений референтом СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН Василем Мельничуком-“Остапом”, “126”. 5 липня 1949 р.	144
19. Чорна листа, складена субреферентом СБ Коломийського надрайонного проводу ОУН “127”. 12 червня 1949 р.	155

**РОЗДІЛ III. СЛІДЧІ МАТЕРІАЛИ
НАДРАЙОННИХ ТА РАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ
КОЛОМИЙСЬКОЇ ОКРУГИ ОУН.....** 161

**I. СЛІДЧІ МАТЕРІАЛИ НАДРАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ
Коломийський надрайон (I).**

20. Зізнання референта пропаганди Коломийського надрайонного проводу ОУН Петра Тимосишина-“Юрка” в справі Миколи Соколовського (Боднара)-“Біди”. 21 квітня 1948 р.	163
--	-----

**II. СЛІДЧІ СПРАВИ, ПОВІДОМЛЕННЯ, ПРОТОКОЛИ
РАЙОННИХ РЕФЕРЕНТУР СБ
Коломийський район (ч. 1).**

21. Повідомлення відносно слідчої справи СБ на Василя Граба з с. Корнич. 10 листопада 1945 р.	167
22. Слідча справа СБ на Марію Дранчук з с. Кропивище. 25 серпня 1948 р.	168
23. Протокол допиту СБ Івана Рачука з с. Тростянка. 24 червня 1949 р.	188
24. Протокол допиту СБ Григорія Григорчука з с. Дятківці. 7 липня 1949 р.	196

Печеніжинський район (ч. 2).

25. Протокол допиту СБ Параски Горецької з с. Печеніжин. 13 грудня 1948 р.	201
26. Протокол допиту СБ Параски Жупник з с. Молодятин. 5 травня 1949 р.	219
27. Слідча справа СБ на Ілька Боднарєнка з с. Печеніжин. 12 травня 1949 р.	230

28. Слідча справа СБ на Миколу Кузика з с. Печеніжин. 15 травня 1949 р.	244
29. Слідча справа СБ на Михайла Сметанюка з с. Печеніжин. 15 травня 1949 р.	249
30. Слідча справа СБ на Василя Явдошняка з с. Ключів Великий. 28 травня 1949 р.	263
31. Протокол допиту СБ Дмитра Стефурака з с. Молодятин. 8 червня 1949 р.	271
32. Протокол допиту СБ Михайла Саманіва з с. Рунгури. 5 грудня 1949 р.	285
Коршівський район (ч. 3).	
33. Протокол допиту СБ Василя Ясінчука з с. Товмачик. 5 січня 1949 р.	290
34. Протокол допиту СБ Андрія Семчука з с. Станіславівка. 23 лютого 1949 р.	320
35. Протокол допиту СБ Юрка Прокопчука з с. Товмачик. 5 травня 1949 р.	326
36. Протокол допиту СБ Василя Федасюка з с. Раківчик. 26 червня 1949 р.	331
37. Протокол допиту СБ Василя Турянського з с. Шепарівці. 5 липня 1949 р.	345
Жаб'євський район (ч. 7).	
38. Протокол саботажної акції звена ЕВ СБ Жаб'євського р-ну. 25 вересня 1948 р.	361
39. Протокол допиту СБ Дмитра Сенюка з с. Дземброня. 7 червня 1949 р.	362
40. Протокол допиту СБ Івана Бойчука. 18 червня 1949 р.	365
41. Протокол допиту СБ Івана Пігуляка з с. Кривопілля. 27 червня 1949 р.	369
Яблунівський район (ч. 8).	
42. Повідомлення та примітка відносно слідчої справи СБ на Василя Денисюка з с. Космач. 31 грудня 1945 р.	382
Заболотівський район (ч. 13).	
43. Протокол допиту СБ Петра Луканюка з с. Тростянець. 30 квітня 1949 р.	384
44. Протокол СБ на члена комсомолу Петра Луканюка з с. Тростянець. Квітень 1949 р.	401
45. Протокол СБ у справі крадіжки Петром Луканюком з с. Тростянець. Квітень 1949 р.	405

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ

1. Вишкільний матеріал СБ про більшовицькі органи поліції (II). [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт).].....	6
2. Вишкільний матеріал СБ про більшовицькі органи поліції (III). [ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. С-8707 (конверт).]....	12
3. Окружний референт СБ Коломийщини пор. Роман Тучак-“Кіров”	454
4. Окружний референт СБ Коломийщини пор. Юліан Матвіїв-“Недобитий”	454
5. Окружний субреферент СБ Коломийщини пор. Кость Ґеник-“Крук”	454
6. Надрайонний референт СБ Коломийщини Василь Хома-“Марко”	454
7. Надрайонний референт СБ Коломийщини Степан Козьмин-“Левко”	455
8. Надрайонний референт СБ Косівщини хор. Роман Ковальчук-“Тиміш”	455
9. Надрайонний референт СБ Косівщини хор. Дмитро Балагурак-“Скоба”	455
10. Надрайонний референт СБ Городенківщини хор. Тарас Буджак-“Сталевий”	455
11. Надрайонний референт СБ Городенківщини Петро Кузьменюк-“Кордуб”	456
12. Слідчий надрайонної референтури СБ Косівщини Микола Корженівський-“Микола”	456
13. Надрайонний субреферент СБ Коломийщини пор. Юрій Долішняк-“Білий”	456
14. Надрайонний субреферент СБ Городенківщини Степан Костащук-“Кривоніс”	456
15. Комендант надрай. боївки СБ Косівщини хор. Дмитро Білінчук-“Хмара”	457
16. Районний референт СБ Печеніжинщини Ярослав Чупрей-“Лис”	457
17. Районний референт СБ Коршівщини Микола Долішняк-“Вовк”	457
18. Районний референт СБ Косівщини Дмитро Рабинюк-“Веселий”	457
19. Районний референт СБ Городенківщини Михайло Гайдичук-“Богун”	458
20. Районний субреферент СБ Чернеличчини Федір Масевич-“Карпо”	458

21. Районний референт СБ Жаб'ївщини Іван Манчук-“Білогруд”	458
22. Комендант рай. боївки СБ Жаб'ївщини Дмитро Витошук-“Діброва”	458
23. Комендант рай. боївки СБ Жаб'ївщини Василь Небесійчук-“Заведія”	459
24. Районний інформатор СБ Кутщини Дмитро Довганюк-“Сокіл”	459
25. Заст. коменданта рай. боївки СБ Кутщини Василь Яремчук-“Мох”	459
26. Зліва направо: 1) Микола Вінтоняк-“Орел”; 2) Дмитро Повх-“Ворон”; 3) Степан Козьмин-“Левко”	460
27. Зліва направо – лежать: 1) Микола Вінтоняк-“Орел”; 2) Петро Кузьменюк-“Кордуб”; 3) Степан Козьмин- “Левко”; сидять: 4) НН; 5) Василь Довірак-“Ворон”; 6) Василь Микитюк-“Рись”; стоять: 7) Микола Малісевич- “Когут”; 8) НН; 9) Іван Явдошняк-“Мишка”; 10) Федір Вінтоняк-“Смерека”	460
28. Зліва направо – лежать: 1) Микола Вінтоняк-“Орел”; 2) Дмитро Стефак-“Лютий”; 3) НН; сидять: 4) Михайло Стефак-“Підкова”; 5) Микола Малісевич-“Когут”; 6) Василь Довірак-“Ворон”; 7) Василь Семків-“Заграва”; 8) Іван Явдошняк-“Мишка”; стоять: 9) Федір Вінтоняк- “Смерека”; 10) Дмитро Греблюк-“Градок”; 11) Степан Козьмин-“Левко”; 12) НН; 13) Федір Кузенко-“Камінь”	461
29. Зліва направо: 1) Василь Хімчак-“Кучер”; 2) Василь Небесійчук-“Заведія”; 3) Василь Білінчук-“Сибіряк”	461
30. Зліва направо: 1) Василь Сухарчук-“Запорожець”; 2) Прокіп Хімчак-“Степ”; 3) Іван Манчук-“Білогруд”; 4) Василь Небесійчук-“Заведія”; 5) Василь Черкалюк-“Смілий”	462
31. Зліва направо: 1) Дмитро Білінчук-“Хмара”; 2) Василь Білінчук-“Сибіряк”	462

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

Літопис УПА – це серійне книжкове видання. Його завдання – опублікувати, з дотриманням джерельної точності, документи й матеріали до історії УПА, а також стимулювати й видавати праці про діяльність УПА та історію України того періоду взагалі. Кожний том або група томів Літопису присвячені окремим темам і мають назву. Частина томів охоплює історію УПА за певний період на більших територіях, як, наприклад, на Волині, в Галичині, на українських землях під Польщею тощо. Кожна з цих територій може мати два – три, а то й більше томів. Додаткова серія книжок буде присвячена загальним темам, або збірникам спогадів, праць, або може бути книжкою одного автора на якусь тему. Збірники появляються не періодично, а в залежності від підготовки й опрацювання наступного тому. Нумерація книжок Літопису може йти інакше, ніж за оголошеним територіальним планом чи хронологією подій. Документи передруковуються з дотриманням джерельної точності, зі збереженням загальної форми оригіналу. Конечні виправлення чи відтворення пошкоджених місць відзначаються квадратними дужками або – де потрібно – пояснені в примітках. Так само відзначаються додані редакцією слова, пояснення чи заголовки в тексті. Інші підпільні матеріали – мемуари, меморандуми, публіцистика тощо – передруковуються без пропусків, проте мовні й правописні виправлення детально не відзначаються, хіба в особливих випадках. Як правило, передруки беруться з оригіналів, але при відсутності оригіналу до уваги береться найвірогідніша копія чи передрук. В усіх випадках точно подається джерело, а у випадку передрукованих архівних матеріалів – теж місце збереження даного матеріалу. Кожний том має довідник осіб та місцевостей і словник неясних слів, скорочень та маловживаних чи незрозумілих слів.

LITOPYS UPA –CHRONICLE OF THE UKRAINIAN INSURGENT ARMY

Litopys UPA is a series of books, produced with the aim of publishing source documents and materials relating to the history of the UPA, as well as stimulating and publishing works about the activities of the UPA and, in a more general way, the history of Ukraine of that period. Each volume or group of volumes of Litopys UPA is devoted to a specific theme and has a separate title. Some of the volumes deal with the history of the UPA in a given period of time or in a given region – for example, in Volyn', in Halychyna, in the regions of Ukraine held by Poland and so on. Two, three, or even more volumes may be devoted to general themes, to collections of memories, or to single books by individual authors dealing with particular questions. The appearance of Litopys UPA is not periodic, and depends on the pace at which successive volumes are compiled and prepared for print. The volumes may appear in an order other than indicated above, based on a territorial and chronological principle. In reprinting documents, we adhere strictly to their sources and preserve the general form, language and orthography of the originals. Places in the text where corrections have had to be made, or where the original documents have been damaged or had to be reconstituted, are designated with square brackets, or, if necessary, provided with explanatory footnotes. Words, explanations, or titles inside the texts that have been added by the editors are indicated in a similar manner. Other underground materials – memories, memoranda, works of publicists and the like – are also reprinted without omissions, but only in exceptional cases are linguistic and orthographic corrections indicated. Reprints are based on original texts. In cases where the original text is not available, the reprint is based on the most reliable copy of reprint. The sources of all materials used are clearly indicated and in the case of reprinted archival material, their present locations are also given. Each volume is provided with an index of names of persons and places and a glossary listing names that may not be clear, abbreviations and rarely used or incomprehensible words.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
Серійне книжкове видання документів, матеріалів і наукових
праць до історії Української Повстанської Армії

Досі появилися такі томи Літопису УПА основної серії:

Том 1. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга 1: Початки УПА; документи і матеріали. Містить політичні й організаційні документи та матеріали до історії УПА на Волині та Поліссі. Третє, виправлене вид., 1989 р., 256 с.

Том 2. Волинь і Полісся: німецька окупація. Книга 2. Містить підпільні документи і матеріали про бойові дії УПА на Волині й Поліссі. Друге, виправлене видання, 1985 р., 256 с.

Том 3–4. Чорний Ліс: видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА, 1947–1950 роки. Книга 1 і 2. Містять меморіяли, біографічні нариси й документи про дії відділів УПА Станиславівського ТВ УПА, оповідання, новели й вірші.

Том 3. Книга 1: 1947–1948. Друге, виправлене видання, 1987 р., 272 с.

Том 4. Книга 2: 1948–1950 (продовження). Друге, виправлене видання, 1989 р., 288 с.

Том 5. Волинь і Полісся: німецька окупація; книга 3: спомини учасників. Містить спогади, рецензії та підпільні матеріали про дії УПА, повідомлення про договір про ненапад між ГК УПА й угорською армією. 1983 р., 312 с.

Том 6. УПА в світлі німецьких документів, 1942–1945; книга 1: 1942 – липень 1944. Містить аналізи, меморандуми, повідомлення, звіти, а також переклади українських документів для центральних політичних, військових і поліційних установ. 1983 р., 256 с.

Том 7. УПА в світлі німецьких документів; 1942–1945; книга 2: серпень 1944–1945. 1983 р., 272 с.

Том 8. Українська Головна Визвольна Рада; документи, офіційні публікації, матеріали; книга 1: 1944–1945. Містить основні документи Першого Великого Збору УГВР, передрук органу Президії УГВР *Вісник* (ч. 4 (7), серпень 1945), статті та матеріали з 1944–45 рр., які стосуються цілоти визвольного руху. 1980 р., 320 с.

Том 9. Українська Головна Визвольна Рада; книга 2: 1946–1948. Містить видання УГВР *Самостійність* і *Бюро інформацій УГВР* та інші матеріали. 1982 р., 520 с.

Том 10. Українська Головна Визвольна Рада; книга 3: 1949–1952. Містить документи, офіційні повідомлення, публіка-

ції й матеріяли УГВР в Україні, між ними *Бюро інформацій УГВР*, вип. 4, 6 і 9. 1984 р., 424 с.

Том 11. Тернопільщина: список впадших героїв української революції в боротьбі з московсько-більшовицьким окупантом за час від 13 березня 1944 до 31 грудня 1948 року. Підпільне видання містить біографії 725 осіб, які загинули на території Тернопільської округи та подає нові дані про смерть 100 невідомих повстанців. 1985 р., 248 с.

Том 12. Третя подільська воєнна округа УПА (“Лисоня”). Містить видані командою ВО описи боїв відділів від 11.1943 до 08.1945 р., збірник підпільних пісень “*Повстанський стяг*” виданий з нагоди п’ятиріччя УПА в 1947 р. 1989 р., 352 с.

Том 13. Перемищина – Перемиський курінь; книга 1: Денник відділу “Бурлаки” (В. Щигельського). Містить денник цього відділу (“Ударники”-4, 94а) від 10.1946 р. До 24.10.1947 р., ведений бунчужним “Буркуном”, з епілогом Б. Гука (“Скали”), списки вояків, господарські документи. 1986 р., 370 с.

Том 14. Перемищина – Перемиський курінь; книга 2: Денники й документи. Містить денники сотенного “Крилача” (Я. Коцьолка) з 1944 і 1947 років, які продовжив сот. “Бурлака” (В. Щигельський), денник сотні “Крилача” (ведений бунчужним “Орестом”) і документи обох сотень. 1987 р., 262 с.

Том 15. Костянтин Гіммельрайх: Спогади командира відділу особливого призначення “УПА-Схід”. Автор- киянин – оповідає про свої переживання від 1941 р. до рейду на Захід в 1945 р. (мобілізація до ЧА, німецький полон, окупований Київ, участь у підпіллі ОУНм, старшинська школа, мандри по Поділлі й к-р вд. особливого призначення УПА-Схід). 1987 р., 266 с.

Том 16. Підпільні журнали закерзонської України, 1945–1947. Містить передруки підпільних журналів: “*Тижневі вісті*”, “*Лісовик*”, “*Інформативні вісті*”, “*Інформатор*” і “*Перемога*”. Всі числа журналів супроводяться англomовним резюме. Має статтю про історію підпільної видавничої діяльності на Закерзонні. 1987 р., 608 с.

Том 17. Англomовні видання українського підпілля, 1946–1947. Містить передруки підпільних видань: “Нові Лідіце”, “Виселення єпископа Коциловського”, “Вибори в СРСР”, “Нова голодова катастрофа в Україні”, “Фашистське страшило”, “До братніх чеського і словацького народів”. 1988 р., 192 с.

Том 18. Карпатська група УПА “Говерля”; книга 1: Документи, звіти та офіційні публікації. Містить передрук підпільного видання командування групи *Шлях перемоги*, звіти команд

ТВ УПА й звіти к-рів відділів та підвідділів 24 ТВ УПА “Маківка”. 1990 р., 328 с.

Том 19. Карпатська група УПА “Говерля”; книга 2: **Споми-ни, статті та видання історично-мемуарного характеру.** Охоплює нариси і спомини друковані у підпіллі та написані старшинами і вояками УПА після переходу на еміграцію. 1992 р., 357 с.

Том 20. Показчик до “Літопису УПА”; книга 1: **1–19 томи.** Містить показчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, алфавітні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про перших 19 томів “Літопису УПА”. 1994 р., 528 с.

Том 21. УПА в світлі німецьких документів, 1941–1943; Книга 3: **червень 1941 – травень 1943.** Містить звіти, меморандуми, а також переклади українських документів для центральних політичних і поліцейних установ. 1991 р., 271 с.

Том 22. УПА в світлі польських документів; книга 1: **Військовий Суд Оперативної Групи “Вісла”.** Містить вироки, звіти та кореспонденцію Військового суду Оперативної групи “Вісла” за період 06–09.1947 р. 1992 р., 627 с.

Том 23. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Поміщено спомини санітарів, медиків, лікарів й інших працівників санітарної служби й підпільні документи й біографії працівників УЧХ. 1992 р., 480 с.

Том 24. Ідея і Чин: орган Проводу ОУН, 1942–1946. Політично-інформативний журнал Проводу ОУН містить інформації про боротьбу УПА, німецьку та російську окупаційну політику, розвиток політичної думки. 1995 р., 592 с.

Том 25. Пісні УПА. Збірка пісень, тематично пов’язаних з боротьбою УПА. Містить тексти пісень, їх мелодію і варіанти (понад 600), а також дані про саму пісню, її авторів й оспівуваних у піснях героїв чи події. Охоплює не тільки властиві пісні вояків УПА, але й укладені пізніше в тюрмах і концтаборах чи уложені на родом. 1997 р., 556 с.

Том 26. Українська Головна Визвольна Рада. Документи, офіційні публікації, матеріали. Книга 4: Документи і спогади. Містить протокол ВЗ УГВР, доповідь на цьому зборі, листування президента УГВР К. Осьмака, переговори з польським підпіллям, Угорщиною й Румунією, слідчу справу М. і П. Дужих, спогади членів УГВР й інших осіб про утворення та діяльність УГВР. 2001 р., 658 с.

Том 27. Роман Петренко. За Україну, за її волю; спогади. Автор-волиняк – оповідає про свою діяльність від часу війни у 1939 р. до відходу на захід у 1945 р. Спочатку був членом ОУН

Сарненської округи (від січня 1942 р. у підпіллі), згодом – шефом господарського відділу ШВО УПА “Заграва”, від літа 1943 р. – ГВШ (потім КВШ УПА-Північ) і від літа 1944 р. – старшиною для особливих доручень при ГСЗС УГВР під керівництвом М. Лебедея. 1997 р., 279 с.

Том 28. Марія Савчин. Тисяча доріг; спомини. Авторка розповідає про свої юначі роки до приходу на еміграцію у 1954 р. З 1945 р. була дружиною В. Галаси (заст. пров. ОУН Закерзонського краю і від 1948 р. – пров. ОУН ПЗУЗ) та перебувала разом з ним на Закерзонні, в Карпатах, на Волині, а також – в тюрмі КГБ у Києві. 1995 р., 600 с.

Том 29. Іван Гарасимів (“Палій”). З юнацьких мрій – у ряди УПА. Спогади дають картину зі щоденного життя повстанців та їхніх к-рів та про становище населення на цих теренах. Автор розповідає свій бойовий шлях в УПА від осені 1943 до осені 1947 р. в Карпатах (підстаршинську школу) та на Лемківщині (ройовий в сотні У-І (94)). 1999 р., 336 с.

Том 30. Степан Хрін (Степан Стебельський). Крізь сміх заліза; спогади. Книга містить спогади С. Стебельського – “Хріна” та О. Конопадського – “Островерха” – “Спомини чотового УПА Островерха” про їх діяльність в УПА від 1944–1949 рр. на Лемківщині та Дрогобиччині. 2000 р., 552 с.

Том 31. УПА на Львівщині і Ярославщині. Спогади і документи вояків УПА ТВ “Розточчя”, 1943–1947. Містить спогади “Сої”, “Спартак”, “Зенона Семеніва” та інших членів відділу УПА к-ра “Бриля”, оперативні звіти к-ра “Бриля” та “Гамалії” (“Переяслави І” та “Переяслави ІІ”). 2000 р., 324 с.

Том 32. Медична опіка в УПА: документи, матеріали і спогади. Книга 2. Частина книги – це спомини санітарів, медсестер, медиків, лікарів та інших працівників санітарної служби й УЧХ. 2001 р., 581 с.

Том 33. Тактичний Відтинок УПА 26-ий “Лемко”: Лемківщина і Перемищина (Документи і матеріали). Містить дані, що стосуються історії відділів в 1944–1947 рр., оперативні звіти, накази інструкції та вказівки, рейди УПА, та документи підстаршинської школи ім. полк. “Коника”. 2001 р., 900 с.

Том 34. Лемківщина і Перемищина – “Холодний Яр”, “Бескид”, “Верховина”: Політичні звіти. Містить організаційний розподіл підпільної мережі Лемківщини і Перемищини, кадрову обсаду підпільної сітки та політичні й інформативні звіти з терену за роки 1944–1947 рр. 2001 р., 974 с.

Том 35. Покажчик до “Літопису УПА”; книга 2: томи 21–34, томи та 1–3 Нової Серії та томи 1–3 серії “Бібліотека”.

Містить покажчики псевдонімів, прізвищ, географічних назв, інституцій, поазбучні списки авторів та надрукованих матеріалів й інші дані про томи “Літопису УПА”, книги “Повстанські могили”. 2002 р., 870 с.

Том 36. “Книга полеглих членів ОУН і вояків УПА Львівщини”. Містить отримані з радянських архівів короткі біографії членів ОУН і УПА, які загинули на Львівщині. 2002 р., 1058 с.

Том 37. Іван Лико. На грані мрії і дійсності: спогади підпільника. 1945–1955. Спогади І. Лика (“Скали”, “Богдана”) – “На грані мрії і дійсності” та М. Терепенка (“Медведя”) – “На грані двох світів” розповідають про пережите ними в підпіллі на Лемківщині та у польських тюрмах. 2002 р., 644 с.

Том 38. Петро Й. Потічний. Архітектура резистансу: криївки і бункри УПА в світлі радянських документів. Містить схеми та описи різних криївок УПА й запілля та перелік з’єднань ЧА та ВВ НКВД, які були залучені до боротьби проти підпілля, зібраних в Архіві ВВ Українського Округу за 1944–1954 рр. 2002 р., 430 с.

Том 39. Тактичний відтинок УПА 28-й “Данилів”: Холмщина і Підляшшя. Документи і матеріали. Містить звіти Холмського ТВ, хроніки сотень, звіти зі зустрічей з представниками польського ВіН, звіт із зустрічі з англійським кореспондентом у 1945–1948 рр. 2003 р., 1058 с.

Том 40. Тактичний Відтинок УПА 27-й “Бастіон”: Любачівщина, Ярославщина, Томашівщина. Документи і матеріали. Містить звіти команди ТВ, хроніки відділів куреня “Месники”, звіти й огляди керівництва II Округи ОУН “Батурин”, господарські звіти у 1945–1948 рр. 2004 р., 600 с.

Том 41. Президент УГВР Кирило Осьмак. Містить документи та матеріали про К. Осьмака, його життя, наукову діяльність і смерть. 2004 р., 880 с.

Том 42. Петро Й. Потічний. Літопис УПА – Історія: Документи і матеріали. Містить дані про діяльності видавництва “Літопис УПА” за 30-й період, біографії членів видавничого комітету й адміністрації, редакторів, авторів, упорядників і фундаторів томів. 2005 р., 658 с.

Томи 43–44. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946–1948. Містять протоколи переслухань працівниками СБ ОУН Тернопільської обл. осіб, підозрілих у співпраці з органами державної безпеки СРСР.

Том 43. Книга 1: поміщено 85 протоколів допитів, що охоплюють 13 р-нів Тернопільщини, зокрема: Березанський, Біло-

божницький, Борщівський, Бучацький, Великобірківський, Великоглибочоцький, Великодедеркальський, Вишнівецький, Заліщицький, Залозецький, Збаразький і Зборівський р-ни. 2006 р., 1332 с.

Том 44. Книга 2: містить 108 протоколів переслухань СБ ОУН з районів: Золотопотіцький, Золотниківський, Козівський, Козлівський, Коропецький, Кременецький, Ланівецький, Микулинецький, Новосільський, Підволочиський, Підгаєцький, Почаївський, Пробіжнянський, Скала-Подільський, Скалатський, Терехівський, Товстецький, Чортківський, Шумський та з Рогатинського р-ну Станіславської області. Поміщено Протоколи ТОС-у, Протоколи смерті, список функціонерів МВС і МДБ та список слідчих СБ. 2006 р., 1288 с.

Том 45. Генерал Роман Шухевич – “Тарас Чупринка” Головний Командир УПА. Містить спогади про ген. Р. Шухевича, його життя, підпільну діяльність і смерть. 2006 р., 572 с.

Томи 46. Боротьба з агентурою: Протоколи допитів Служби Безпеки ОУН в Тернопільщині. 1946–1948. Книга 3. Продовження тт. 43–44 та містить протоколи переслухань СБ ОУН з 5 р-нів Тернопільської обл.: Великодедеркальського, Вишнівецького, Збаразького, Золотниківського та Кременецького. 2007 р., 896 с.

Том 47. Підпільна Пошта України. Містить ілюстрації ППУ з філателістичної збірки с. п. Степана Голяша з коротким описом рисунків марок і блоків, а також вступні статті, що привідкривають історію її діяльності. 2009 р., 336 с.

Том 48. УПА в світлі словацьких та чеських документів (1945–1948); книга 1: Рейди УПА в документах війська та апарату безпеки ЧСР (1945–1946). Містить дані про пропагандивні рейди УПА Північно-Східною Словаччиною та заходи чехословацької армії і органів безпеки, чехословацько-радянсько-польську співпрацю проти УПА, становище українського населення на Закерзонні та документи про реакцію чехословацького суспільства щодо УПА. 2010 р., 864 с.

Том 49. Тернопільщина: “Вісті з Терену” та “Вістки з Тернопільщини”. 1943–1950; книга 1 (1943–1947). Подано підпільні інформації про діяльність ОУН і УПА та суспільно-політичну ситуацію в Тернопільській обл. і суміжних районах. 2010 р., 832 с.

Том 50. Тернопільщина: “Вістки з Терену” та “Вістки з Тернопільщини”. 1943–1950; книга 2 (1948–1950). Містить подальші документи підпілля ОУН за 1948–1950 рр. щодо суспільно-політичної та економічної ситуації в Тернопільщині. 2010 р., 1240 с.

Том 51. Товариство Колишніх Вояків Української Повстанської Армії в Канаді. Історія в “Обіжниках” (1952–1993). У книзі на основі інформаційних листів, т. зв. “Обіжників”, які виходили протягом 1952-1993 рр., висвітлено історію однієї з українських комбатанських організацій на еміграції – Товариства Колишніх Вояків УПА в Канаді. Торонто – Львів, 2015 р., 536 с.

Том 52. Об’єднання колишніх вояків УПА США і Канади. Історія в документах (1950-2016). Даний документальний збірник є черговим томом про ветеранські (комбатантські) організації колишніх вояків Української Повстанської Армії (УПА), які заснували видавництво “Літопис УПА”, а саме – про Об’єднання колишніх вояків УПА США і Канади (ОКВ УПА США і Канади). Торонто – Львів, 2016 р., 904 с.

Том 53. УПА в світлі словацьких та чеських документів (1945–1948); Книга 2: Рейд УПА у Західну Європу (1947): чехословацький шлях. Збірник є тематичним продовженням т. 48 та містить документи щодо дій УПА, в зв’язку з т.зв. Великим Рейдом УПА до Західної Європи, у 1947 р. на терені тодішньої Чехословаччини. Зокрема, це інформаційні огляди та ситуаційні звіти чехословацьких чинників про діяльність і рух відділів УПА територією Словаччини за період від квітня по листопад 1947 р. та слідчі протоколи на полонених вояків УПА та членів теренової сітки ОУН. Торонто – Львів, 2016 р., с.

У новій серії, т. зв. Київській, у співпраці з Інститутом української археографії та джерелознавства Національної Академії Наук України Державним комітетом архівів України та Центральним державним архівом громадських об'єднань (ЦДАГО) України появилися такі томи “Літописи УПА”:

1. Видання Головного Командування УПА. Містить такі видання: “До зброї”, № 16, 1943, “Повстанець”, № 1–6, 1944–1945, “Український перець”, № 1–3, 1943–1945 та “Бойовий правильник піхоти”. Київ-Торонто, 1995 р., 482 с.

2. Волинь і Полісся: УПА та запілля 1943–1944. Документи і матеріали. Містить документи Головної Команди УПА-Північ та документи ВО “Заграва”, “Богун”, “Турів” та “Тютюнник”. Київ-Торонто. 1999, 724 с.

3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК Компартії України 1943–1959. Містить документи ЦК КП(б)У – постанови з'їздів, пленумів політбюро, оргбюро, секретаріату, які супроводжуються інформативними записками, довідками, стенограми засідань та виступів членів ЦК КП(б)У. Київ-Торонто. 2001, 652 с.

4. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ (1943–1959). Книга 1: (1943–1945). Містить радянські документи за 1943–1945 рр. Київ-Торонто. 2002, 597 с.

5. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга 2: 1946–1947. Містить радянські документи за 1946–1947 рр. Київ – Торонто. 2002, 574 с.

6. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга 3: 1948. Містить радянські документи за 1948 р. Київ-Торонто, 2003, 523 с.

7. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: інформаційні документи ЦК КП(б)У, обкомів партії, НКВС–МВС, МДБ–КДБ. (1943–1959). Книга четверта: 1949–1959. Містить радянські документи за 1949–1959 рр. Київ-Торонто, 2003, 716 с.

8. Волинь, Полісся, Поділля: УПА та Запілля 1944–1946. Документи і матеріали. Містить документи керівництва УПА-Північ і УПА-Південь, КП ОУН ПЗУЗ і НВРО та груп “Заграва”, “Богун”, “Тютюнник” і з'єднань груп “ЗЗ” (ПЗК “Москва”), “44” (ПСК “Одеса”). Київ-Торонто. 2006, 1448 с.

9. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1944–1945. Містить протоколи допитів радянськими спецслужбами: М. Степаняка, Є. Басюка, М. Гайдука, Я. Білинського, А. Галицької, О. Луцького, Ю. Стельмащука, П. і М. Дужих, В. Павлика, О. Польового, Ф. Воробця, Д. Вітовського, В. Левковича. Київ-Торонто, 2007, 912 с.

10. Життя і боротьба генерала “Тараса Чупринки” (1907–1950). Документи і матеріали. Зібрані джерела, які характеризують основні віхи життя і діяльності ген. Романа Шухевича. Київ-Торонто, 2007, 832 с.

11. Мережа ОУН(б) і запілля УПА на території ВО “Заграва”, “Турів”, “Богун” (серпень 1942 – грудень 1943 рр.). Містить 353 документи ОУН(б) і запілля УПА на Волині й Південному Поліссі, які відображають діловодство КП, округ, районів ОУН(б) (08.1942–09.1943), а також округ, надрайонів, районів, куштів, підрайонів і станиць запілля УПА (09–12.1943). Київ-Торонто, 2007, 848 с.

12. Воєнна Округа УПА “Буг” 1943–1952. Документи і матеріали. Книга 1. Містить дані командування ВО і окремих підрозділів, пресові видання, звітно-інформативні документи керівництва ОУН на Львівщині. Київ-Торонто, 2008 р., 800 с.

13. Воєнна Округа УПА “Буг” 1943–1952. Документи і матеріали. Книга 2. Містить дані командування ВО і окремих підрозділів, пресові видання, звітно-інформативні документи керівництва ОУН на Львівщині. Київ-Торонто, 2009 р., 1232 с.

14. УПА і запілля на ПЗУЗ. 1943–1945. Невідомі документи. Увійшли джерела УПА-Північ (266 документів) в яких висвітлюється історія керівництва, військових підрозділів, запілля за 1943–1945 рр. Київ – Торонто, 2010 р., 640 с.

15. Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1946–1952. Книга 2. Містить документи з переслухань радянськими органами: М. Павловича, І. Павловича-Бабинця, П. Лиховського, В. Харківа, Г. Голяша, Ю. Матвіїва, С. Коваля. Київ-Торонто, 2011, 840 с.

16. Волинь і Полісся у невідомій епістолярній спадщині ОУН і УПА. 1944 – 1954 рр. Містить 281 діловий лист керівників УПА та збройного підпілля ОУН (Роман Шухевич, Василь Кук, Микола Козак, Василь Галаса та ін.), які висвітлюють маловідомі,

переважно трагічні події національно-визвольної боротьби на Волині та Поліссі у 1944–1954 рр. Київ–Торонто, 2011, 1024 стор.

17. Осип Дяків-“Горновий”. Документи і матеріали. Містить 119 документів (творча спадщина, листування, документи про освіту і навчання, арешт та ув’язнення радянською владою, обставини загибелі; зізнання і спогади осіб, які з ним тісно співпрацювали), присвячених життю та діяльності одного з провідних публіцистів воюючої України, члена Проводу ОУН, заступника Голови ГС УГВР, підполковника-політвиховника УПА Осипа Дяківа-“Горнового”. Київ–Торонто, 2011, 1016 стор.

18. Діяльність ОУН та УПА на території Центрально-Східної та Південної України. Містить підпільні документи і матеріали щодо діяльності ОУН і УПА на території центральних, східних і південних областей України у 1942–1952 рр. Київ–Торонто, 2011, 1160 стор.

19. Підпілля ОУН на Буковині: 1943–1951. Документи і матеріали. Містить звітно-інформаційні документи структур ОУН Буковини, інструкції, пресові видання, деякі матеріали УПА та СБ, а також документи радянських органів держбезпеки. Київ–Торонто, 2012, 784 стор.

20. Воєнна округа УПА “Лисоня”. Документи і матеріали. 1943–1952. Містить документи і матеріали військового штабу та окремих підрозділів ВО УПА “Лисоня”, а також звітно-інформаційні документи підпілля ОУН на Тернопільщини. Київ–Торонто, 2012, 848 стор.

21. Ярослав Старух. Документи та матеріали. Містить творчу спадщину, найважливіші документи, спогади та біографічний нарис, які стосуються життя та діяльності Я. Старуха. Київ–Торонто, 2012, 1008 стор.

22. Станіславівська округа ОУН: документи та матеріали 1945-1951. Збірник включає звітно-інформаційні документи окружного, надрайонних та районних проводів структури ОУН Станіславівщини. Київ–Торонто, 2013, 1380 стор.

23. Золочівська округа ОУН: Документи і матеріали референтури СБ 1944-1951. Книга 1. Збірник містить оригінальні документи референтури СБ Золочівського окружного та підлеглих йому проводів ОУН, які відображають процес роботи цієї структури підпілля в боротьбі з агентурою радянської влади та її каральних органів у регіоні. Київ – Торонто, 2013, 1320 стор.

24. Золочівська округа ОУН: Організаційні документи. 1941-1952. Книга 2. До збірника увійшли оригінальні документи Золочівського окружного та підлеглих йому проводів ОУН, які

відтворюють суспільно-політичне та військове становище даного терену у 1941-1952 роках. Висвітлено протистояння структур вільного руху сталінському тоталітарному режиму. Київ – Торонто, 2014, 1400 стор.

25. Коломийська округа ОУН: документи і матеріали 1945–1952. Збірник включає звітно-інформаційні документи окружного, надрайонних та районних проводів структури ОУН Коломийщини. Київ – Торонто, 2015, 1104 стор.

26. Коломийська округа ОУН: документи і матеріали референтури СБ 1945–1950. До збірника увійшли звітно-інформаційні документи і слідчо-процесуальні матеріали окружної, надрайонних та районних референтур Служби безпеки ОУН Коломийщини, які вели боротьбу з агентурою каральних органів СРСР. Київ – Торонто, 2016, 568 стор.

Готуються до друку:

- **Боротьба проти повстанського руху і націоналістичного підпілля: протоколи допитів заарештованих радянськими органами державної безпеки керівників ОУН і УПА. 1946–1952. Книга 3.**

1. Юрій Ступницький. Спогади про пережите. Автор-волиняк – оповідає про свою родину та переживання від юнацьких років (кін. 1930-х до сер. 1950-х рр.). Автор є сином начальника штабу УПА полк. Леоніда Ступницького, разом з яким у 1943 р. пішов в УПА, навчався у старшинській школі “Дружинники”. Після арешту в 1944 р. поневірявся по тюрмах і таборах Радянського Союзу. Київ, 2000, 128 с.

2. Володимир В’ятрович. Рейди УПА теренами Чехословаччини. Монографію присвячено маловідомому аспекту історії укр. визвольного руху 1940–1950 рр. Львів, 2001, 208 с.

3. Ярослав Грицай – “Чорнота”, Параскевія Грицай. А рани не гоїлися: Спомини “Чорноти”. Спогади чотового УПА про події, які відбувалися у 1943–1945 рр. на Закерзонні, та його поневіряння по більшовицьких тюрмах і концтаборах Сибіру. Мемуари підготовлені до друку дружиною Параскою Грицай (з дому Ротко). Львів, 2001, 332 с.

4. Спогади вояків УПА та учасників збройного підпілля Львівщини і Любачівщини. Містить спогади В. Левковича (“Вороного”), його дружини Ярослави, сот. М. Тарабана (“Тучі”), вояків УПА І. Філя (“Шеремети”), І. Василевського-Путко (“Вуса”), оргмоба К. Міхалика (“Думи”) та зв’язкової К. Когут-Лялюк (“Грізної”), згадку про к-ра Перемиської 6 ВО УПА Я. Чорнія (“Кулю”), авторства Ф. Лопадчака. Львів, 2003, 448 с.

5. Мирослав Горбаль. Довідник-пошуківець. Реєстр осіб, пов’язаних з визвольною боротьбою на теренах Львівщини (без Дрогобиччини). 1944–1947 (за архівними документами). Подано ідентифікаційні дані про осіб, які були пов’язані з визвольним рухом та джерела цих даних з ДАЛО за 1944–1947 рр. (плани заходів, стенограми нарад, протоколи засідань та допитів, прокурорські аналізи, агентурні справи). Львів, 2003, 416 с.

6. Мирослав Горбаль. Довідник-пошуківець. Реєстр осіб, пов’язаних з визвольною боротьбою на теренах Дрогобиччини. 1939–1950 (за архівними документами). Зібрано інформацію про осіб та події, пов’язані з визвольною боротьбою на території Дрогобицької обл. у 1939–50-х рр. на основі документів ДАЛО та інших архівів, а також тематичних видань, публікацій і машинописів. Львів, 2005, 1312 с.

7. Володимир Ковальчук. Діяльність ОУН(б) та запілля УПА на Волині та південному Поліссі (1941–1944 рр.). Досліджено інформативний потенціал джерел з історії діяльності під-

пілля, формування первісної джерельної бази, особливості фондоутворення, діловодство, класифікацію джерел та особливості діяльності референтур ОУН(б) і запілля УПА. Львів, 2006, 512 с.

8. Онишко Леся. “Нам сонце всміхалось крізь ржавії ґрати”. Катерина Зарицька в українському національно-визвольному русі. На основі документів, спогадів учасників подій досліджено етапи становлення світогляду К. Зарицької, її участь в формуванні УЧХ; діяльність в референтурі пропаганди ОУН та налагодження зв'язків ГК УПА Р. Шухевича; показано її життєвий шлях в тюрмах і таборах СРСР, а потім на волі. Львів, 2007, 928 с.

9. Коханська Галина. З Україною у серці. Спомини. Авторка детально розповідає про тогочасну дійсність, яку їй довелося пережити, про свій вступ в ряди ОУН, проходження вишкোলів, діяльність в Колківській республіці УПА у відділі розвідки, ув'язнення в комуністичних таборах. Львів, 2008, 400 с.

10. Олександр Іщук, Ігор Марчук, проф. Дарія Даревич “Життя і творчість Ніла Хасевича”. Книга розкриває життєвий та творчий шлях видатного художника-графіка, члена УГВР з 1949 р., ілюстратора багатьох видань ОУН і УПА – Ніла Хасевича (“Бей”, “Зот”, “Рибак”) та доповнена повноколірним каталогом праць мистця. Львів, 2011, 432 стор.

11. Олександр Іщук. “Молодіжні організації ОУН (1939–1955 рр.)”. В монографії на основі комплексного аналізу наукової літератури, опублікованих історичних джерел та архівних матеріалів досліджено участь української молоді у боротьбі за державну незалежність у 1939–1955 рр. Торонто – Львів, 2011, 896 стор.

12. Олександр Пагіря. “Між війною та миром: Відносини між ОУН і УПА та збройними силами Угорщини (1939–1945)”. Книга розповідає про військово-політичні відносини між українським підпіллям та УПА й угорською армією у роки Другої світової війни. Торонто – Львів, 2014, 584 стор.

13. Ярослав Антонюк. Український визвольний рух у постатях керівників. Волинська та Брестська області (1930–1955). У книзі зібрано 3141 біографічних довідок про керівників українського визвольного руху Волинської та Брестської областей. Хронологічно вони охоплюють 1930–1955 рр., тобто період збройної боротьби ОУН на цих теренах. Торонто – Львів, 2014, 1072 стор.

Серія “Події і люди”

1. Посівнич Микола. Нескорений командир. У книзі описано життєвий шлях ГК УПА Р. Шухевича. Торонто-Львів, Вид. 2-е, доп. 2008, 80 с.

2. Осьмак Наталка. Кирило Осьмак – нескорений Президент УГВР. Дослідження розкриває невідомі сторінки життя і діяльності Президента УГВР К. Осьмака. – Торонто-Львів, 2008, 128 с.

3. Посівнич Микола. Степан Бандера – життя присвячене свободі. У книзі описано життєвий шлях Провідника ОУН та ЗЧ ОУН С. Бандери в 1920–1959 рр. Торонто-Львів, 2008, 112 с.

4/I. Петро Й. Потічний. Моя дорога. Біографічні спомини англійською мовою охоплюють період від народження до часу, коли автор, як юнак-воєнка УПА, прибув зі своїм відділом до Західної Німеччини наприкінці 1947 р. Торонто – Львів, 2008, 124 с.

4/II. Петро Й. Потічний. Моя дорога. Частина 2. Спомини описують життя автора в США (1950–1964), службу в американській морській піхоті під час Корейської війни, здобуття університетської освіти у Філадельфії і Нью-Йорку та завершуються переїздом до Канади. Торонто-Львів, 2010, 112 с.

4/III. Петро Й. Потічний. Моя дорога. Частина 3. Спомини описують життя автора в Канаді (1964–2012), його працю в МакМастерському університеті, різні академічні заходи і подорожі та його родину. Торонто – Львів, 2012, 160 стор.

5. “Грім” – полковник УПА Микола Твердохліб. Спогади і матеріали / Упорядник Р. Грицьків. Крізь призму спогадів учасників подій та інших матеріалів зображено життя і діяльність видатного повстанського командира, а також висвітлено визвольну боротьбу 1930-х – 1950-х років у Карпатах. Торонто – Львів, 2008, 128 с.

6. Михайло Романюк. Петро Федун – “Полтава” – провідний ідеолог ОУН та УПА. Висвітлено життя та діяльність одного з керівників визвольного руху, процес формування світоглядних позицій, патріотичних переконань та його творчої спадщини. Торонто-Львів, 2009, 128 с.

7. Українська Головна Визвольна Рада / Упорядники П. Й. Потічний, М. Посівнич. Поміщено статті Р. Шухевича, М. Дужого і А. Камінського, спогади Л. Шанковського, Д. Ребет у яких висвітлено боротьбу і роль УГВР в тогочасних суспільно-політичних процесах. Торонто-Львів, 2009, 136 с.

8. Володимир Іванченко. Квітка у червоному пеклі: життєвий шлях Людмили Фої. Книга присвячена життю Л. Фої – “М. Перелесник” (1923–1950), організатора підпілля ОУН у м. Києві під час Другої світової війни та авторки літературних творів. Будучи ключовою фігурою у протистоянні НКВС з СБ ОУН, зірвала операцію зі знищення керівників визвольного руху. Торонто – Львів, 2009, 128 с.

9. Олександр Іщук. Життя та доля Михайла Дяченка – “Марка Боєслава”. Книга присвячена життю та долі – письменника, підпільника й одного з керівників Карпатського КП ОУН, автора поетичних творів та оповідань. Торонто – Львів, 2010, 140 с.

10. Олександр Іщук, Володимир Іванченко. Життєвий шлях Галини Голояд – “Марти Гай”. Висвітлено життя та долю однієї з діячок визвольного руху Г. Голояд, подано твори письменниці. Торонто – Львів, 2010, 128 с.

11. Володимир Мороз. Портрет Осипа Дяківа-“Горнового”. Книга присвячена життю та діяльності відомого публіциста, члена Проводу ОУН та заступника Голови ГС УГВР, підполк.-пвх. УПА. Торонто – Львів, 2010, 128 с.

12. Володимир Мороз. Зиновій Тершаковець-“Федір”. Крайовий провідник ОУН Львівщини З. Тершаковець увійшов в історію визвольного руху як засновник та редактор підпільного видання “Літопис УПА”. Торонто – Львів, 2011, 128 с.

13. Микола Андрущук-“Вороний”. Записки повстанця / Ред. І. Марчук. Книга спогадів (весна 1943 – весна 1944 р.) подає картину дій повстанців на південній Волині (бої з німецькими підрозділами, військами НКВС, зокрема, на Гурбах, Північний рейд). Торонто – Львів, 2011, 128 с.

14. Олександр Іщук, Наталія Ніколаєва. Ярослав Богдан-“Всеволод Рамзенко”. Подано життєвий шлях та творчу діяльність письменника-підпільника і чільного діяча ОУН Я. Богдана (1915–1953), проаналізовано тематику основних його праць. Торонто-Львів, 2011, 128 с.

15. Дмитро Проданик. Шлях боротьби Василя Сенчака-“Ворона”. Висвітлено життєвий та бойовий шлях В. Сенчака-“Ворона” на посадах районного референта СБ Солотвинщини та надрайонного референта СБ Станиславівщини, а також досліджено “чорну” зраду на Станиславівщині 1951 р. Торонто – Львів, 2011, 128 с.

16. Олександр Іщук, Ігор Марчук. Брати Бусли. Життя за Україну. Книга про відомих діячів ОУН на Волині Олександра та Якова (референт пропаганди Проводу ОУН) Буслів по-

дає інформацію про їхній нелегкий життєвий шлях. Торонто-Львів, 2011, 128 с.

17. Світло душі родини Левицьких / Упорядник Марія Прокопець. У книзі розповідається про долю родини о. Юрія Левицького та Анастасії з Зубрицьких, з 8-ми дітей якої п'ятеро загинуло у боротьбі за волю України. Торонто-Львів, 2011, 128 стор.

18. Ігор Марчук. Ростислав Волошин. У книзі розповідається про життєвий шлях Р. Волошина, одного з перших організаторів ОУН на Волині, згодом керівника Рівненської ОЕ ОУН, члена БП ОУН та головуючого на III НВЗ ОУН і I УЗ УГВР. Торонто-Львів, 2012, 128 стор.

19. Дмитро Проданик. Микола Кричун “Черемшина”. У книзі на основі архівних документів подано життєвий та бойовий шлях Миколи Кричуна- “Черемшини”, “Олексія” на посадах повітового та надрайонного провідника ОУН Вижниччини. Торонто-Львів, 2012, 128 стор.

20. Наталія Ніколаєва. Підпільні друкарні ОУН та їх ліквідація каральними органами СРСР в 1944–1954 рр. В книзі на основі таємних документів ЦК КП(б)У, радянських каральних органів, матеріалів підпілля ОУН та сучасних наукових праць досліджується діяльність підпільних друкарень ОУН в 1944–1954 рр. та процес їх ліквідації органами НКВС-НКДБ-МДБ-МВС-КДБ СРСР. Торонто – Львів. 2012, 132 стор.

21. Василь Ільницький. Провід ОУН Карпатського Краю. Книга присвячена структурі та кадрам Карпатського краю ОУН. На основі різних архівних документів і матеріалів розкриваються структурні трансформації та питання кількісного заповнення керівних органів краю. Торонто-Львів, 2012, 128 стор.

22. Богдан Зек. Олег Штуль у боротьбі за Україну. Представлена книга розповідає про політика, журналіста, громадського діяча Олега Штуля. Торонто-Львів, 2013, 112 стор.

23. Наталія Ніколаєва. Уляна Крюченко – “Оксана”. Книга описує життя та долю Уляни Никифорівни Крюченко (1920–1972), підпільниці ОУН, дружини керівника Проводу ОУН та Головного командира УПА в 1950–1954 рр. Василя Степановича Кука (1913–2007). Торонто-Львів, 2013, 128 стор.

24. Сергій Волянук. Омелян Польовий – “Остап”. Дана розвідка присвячена життю та діяльності поручника УПА Омеляна Польового, який увійшов в історію українського національно-визвольного руху як один з визначних командирів повстанської армії на Тернопільщині. Торонто-Львів, 2013, 128 стор.

25. Василь Мустеца. Василь Кантемір-“Остап”. У книзі на основі архівних документів подано життєвий та бойовий шлях Василя Кантеміра-“Остапа”, “Деркача”, “Дениса” – від рядового повстанця до провідника Кіцманського районного проводу ОУН. Торонто-Львів, 2013, 128 стор.

26. Микола Посівнич, Василь Брелюс. Нарис життя Дарії Ребет – “Орлян”. Дослідження присвячене життю та діяльності чільної діячки ОУН Дарії Цісик-Ребет (1913–1992). У книзі автори висвітлюють її життєвий шлях, дослідили діяльність в ОУН, розкрили її бачення проблем Організації та з’ясувати внесок, який вона зробила у розвиток націоналістичного руху, а водночас з тим висвітлюють маловідомі факти в історії визвольного руху. Торонто-Львів, 2013, 112 стор.

27. Ярослав Коретчук, Петро Ганцюк. Командири відділів ТВ 22 УПА “Чорний Ліс”. Книга присвячена командному складу Тактичного Відтинка 22 “Чорний Ліс” Воєнної Округи IV “Говерля”. На основі різних архівних документів і матеріалів подано біографії командирів сотень і куренів ТВ 22, організаційні і структурні схеми, карти та ілюстративний матеріал. Торонто-Львів, 2013, 112 стор.

28. Петро Й. Потічний. Пропагандивний рейд УПА в Західну Європу. Публікація присвячена пропагандивному рейдові УПА у Західну Європу в 1947–1948 рр. яка розкриває досі невідому інформацію про вояків УПА та членів підпілля що брали участь в цьому поході. В книзі подана ідентифікація повстанців, їх місце походження, суспільний стан, освіта загальна та військова, функції в підпіллі, терен дії, відділ, військовий ступень, чисельність загиблих і полонених в Чехословаччині та інтерновани в американській окупаційній зоні Німеччини. Торонто-Львів, 2013, 160 стор.

29. Українські повстанці в документах радянських молдавських партизанських з’єднань / Упорядник Володимир Ковальчук. У книзі вміщено 76 документів двох молдавських радянських партизанських з’єднань – Першого та Другого – про бої, сутички та контакти з українськими повстанцями на порубіжжі Рівненщини/Тернопільщини/Хмельниччини наприкінці 1943 – на початку 1944 років. Джерела, більшість з яких друкуються вперше, походять із Архіву суспільно-політичних організацій Республіки Молдова, Центрального державного архіву громадських об’єднань України. Торонто–Львів, 2014, 136 с.

30. Петро Кекіш. Спогади радиста УПА / Упорядник Сергій Воляннюк. У даній книжці пропонуються спогади учасника збройної боротьби українського підпілля – радиста Петра Кекіша, які охоплюють один із найактивніших періодів з історії повстанської

армії (1944–1945 рр.). У них висвітлюється період перебування автора на радіокурсах, діяльність у складі куреня, а згодом у загоні УПА “Остапа” та групі радіозв’язку “Миколи”. Спогад П. Кекіша є одним із найбільших інформативних джерел про використання технічного зв’язку (радіо) в лавах повстанської армії. У них автор доволі критично аналізує події з пережитого та детально розповідає про ці епізоди повстанської боротьби. Торонто–Львів, 2015, 128 с.

31. Ігор Марчук. Ярослав Переходько. Курінний УПА Степан Трофимчук-“Недоля”. Книга містить біографічний нарис уродженця містечка Тучин Рівненської області Степана Трофимчука. Під псевдом “Недоля” він був активним учасником українського національно-визвольного руху 30–40 рр. ХХ століття, пройшов ґрунтовний військовий вишкіл у легіоні “Роланд”, створював повстанські відділи на Волині та Поліссі. За активну участь у розбудові Української Повстанської Армії С. Трофимчук-“Недоля” був привселюдно страчений НКВС у Рівному на початку 1945 року. Торонто–Львів, 2015, 120 с.

32. Юрій Щур. Життя і боротьба Іларіона Курила-Кримчака. Дослідження присвячене життю та діяльності Іларіона Курила-Кримчака – краєзнавця, публіциста, підпільника й одного з керівників Мелітопольського окружного проводу ОУН. На основі невідомих раніше документів висвітлено його внесок у визвольну боротьбу на території Запорізької області. Торонто–Львів, 2016, 128 с.

Готуються до друку:

- Книга про життя і діяльність генерала-політвиховника УПА, члена Бюро Проводу ОУН, відповідального редактора часопису “Ідея і чин” Дмитра Маївського-“Косара”;
- Книга присвячена поручнику УПА, сотенному вд. У-2 Перемиського куреня 26 ТВ “Лемко” УПА-Захід Михайлові Дуді-“Громенкові”;
- В. Чорна-«Малий». Спомини повстанця з Любачівщини.

“ЛІТОПИС УПА” В МЕРЕЖІ INTERNET

Заходами Адміністрації видавництва “Літопис УПА” детальну інформацію українською та англійською мовами про видання та споріднені матеріали можна знайти в мережі Internet за адресою:

<http://www.litopysupa.com>

Ця інформація складається з чотирьох груп.

1. Вступ до серій (*Introduction to the Series*), який дає загальні інформації про “Літопис УПА” та цілі видавництва.

2. Інформації про замовлення (*Ordering information*), які дають короткі інформації про кожний том серій та як їх замовляти.

3. Книги “Літопис УПА” (*Litopys UPA volumes*), де про кожний том подано не тільки повну бібліографічну інформацію (титильна сторінка, дата і місце публікації, число ISBN, ціна та редактор книги), але також повний текст вступної статті та резюме матеріалів тому. Текст ілюстрований знімками, які знаходяться в книзі.

4. Споріднені матеріали (*Related Materials*). У цій групі подані публікації інших видавництв, що відносяться до теми УПА та Збройного підпілля в Україні.

Аналогічну інформацію англійською мовою можна знайти також на web сторінці за адресою:

<http://www.infoukes.com/commercial/litopysupa/index.html>

Про подальші інформації можна звертатися на адресу

Адміністрації:

— Роман Кулик — **toronto@litopysupa.com**

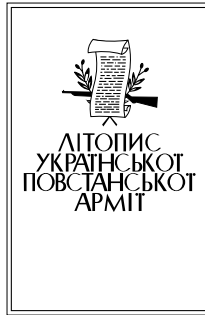
або Редакції:

— Петро Й. Потічний — **peter.potichnyj@litopysupa.com**

Адміністрація в Україні — lviv@litopysupa.com

Будемо вдячні за відгуки читачів на наше видання.

Пишіть на подані адреси або також на
www.litopysupa.com

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В США Й КАНАДІ
та
ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА
ім. ГЕН. ХОР. ТАРАСА ЧУПРИНКИ В США Й КАНАДІ

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ "ЛІТОПІСУ УПА"

*М. Бошно, І. Василевський-Путко, І. Гомзяк, Параска Грицай,
О. Дольницький, О. Жигар, Б. Ковалик, Христина Котляр,
М. Кошик, Р. Кулик, Катерина Лялюк, М. Луцак, П. Мицак,
Емілія Нагірна-Зінько, А. Потічний, П. Потічний,
М. Рошецький, Н. Солтис, О. Цилюпа, С. Шпак, Є. Штендера*

Адміністрація:

Р. Кулик, Емілія Нагірна-Зінько, Наталя Солтис

Адреса:

*LITOPYS U.P.A.
P.O. Box 97, Station "C"
Toronto, Ontario, M6J 3M7, Canada
toronto@litopysupa.com*

Адміністрація в Україні:

Ігор Гомзяк, Богдан Столяр

Благодійний Громадський Фонд "Літопис УПА"
ім. Володимира Макара

Микола Посівнич

Адреса: "Літопис УПА"

*вул. В. Винниченка, 2/1, Львів 79008 Україна
тел.(38-032) 275-6879; e-mail: lviv@litopysupa.com*

Для кореспонденції:

"Літопис УПА" а/с 5637, Львів 79067 Україна

Наукове видання
ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ
Нова серія, том 26

КОЛОМИЙСЬКА ОКРУГА ОУН:
ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІАЛИ
РЕФЕРЕНТУРИ СБ
1945–1950

Упорядники:
ДМИТРО ПРОДАНИК, ВАСИЛЬ ГУМЕНЮК

Підписано до друку 21-10-2016. Формат 70 x 100 ¹/₁₆
Папір офсетний. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 46,02. Обл.-видавн. арк. 27,65.
Наклад 250. Зам. № 21-10/16